

Brüsszel, 2025. november 27.
(OR. en)

15277/25

SOC 769
EMPL 507
EDUC 434
ECOFIN 1504

FEDŐLAP

Küldi: az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma: 2025. november 25.
Címzett: Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára

Biz. dok. sz.: COM(2025) 958 final

Tárgy: JAVASLAT A BIZOTTSÁG ÉS A TANÁCS EGYÜTTES
FOGLALKOZTATÁSI JELENTÉSÉRE

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a következő dokumentumot: COM(2025) 958 final.

Melléklet: COM(2025) 958 final

Strasbourg, 2025.11.25.
COM(2025) 958 final

**JAVASLAT A BIZOTTSÁG ÉS A TANÁCS EGYÜTTES FOGLALKOZTATÁSI
JELENTÉSÉRE**

Tartalomjegyzék

FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSOK.....	3
1. FEJEZET: AZ EURÓPAI UNIÓ MUNKAERŐPIACI ÉS SZOCIÁLIS TENDENCIÁI..	31
2. FEJEZET: FOGLALKOZTATÁSI ÉS SZOCIÁLIS REFORMOK – A TAGÁLLAMOK TELJESÍTMÉNYE ÉS INTÉZKEDÉSEI	36
2.1. 5. iránymutatás: A munkaerő-kereslet fellendítése	36
2.1.1. Fő mutatók.....	36
2.1.2. A tagállamok által hozott intézkedések	54
2.2. 6. iránymutatás: A munkaerő-kínálat növelése, valamint a munkavállalási lehetőségeknek, továbbá a készségek és a kompetenciák egész életen át történő folyamatos elsajátításának a javítása.....	56
2.2.1. Fő mutatók.....	57
2.2.2. A tagállamok által hozott intézkedések	93
2.3. 7. iránymutatás: A munkaerőpiacok működésének és a szociális párbeszéd hatékonyságának javítása	100
2.3.1. Fő mutatók.....	101
2.3.2. A tagállamok által hozott intézkedések	125
2.4. 8. iránymutatás: A mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőség előmozdítása, a társadalmi befogadás ösztönzése és a szegénység elleni küzdelem.....	131
2.4.1. Fő mutatók.....	131
2.4.2. A tagállamok által hozott intézkedések	160
3. FEJEZET: A TÁRSADALMI KONVERGENCIÁVAL KAPCSOLATOS KERET ELSŐ SZAKASZA SZERINTI ORSZÁGELEMZÉS	168
3.1. Főbb horizontális megállapítások	168
3.2. Első szakasz szerinti országspecifikus elemzés	177
Belgium	177
Bulgária	179
Cseh Köztársaság.....	181
Dánia.....	183
Németország	185
Észtország.....	187
Írország	189
Görögország.....	191
Spanyolország.....	193
Franciaország.....	195
Horvátország.....	197

Olaszország.....	199
Ciprus.....	201
Lettország	203
Litvánia.....	205
Luxemburg.....	207
Magyarország	209
Málta.....	211
Hollandia	213
Ausztria.....	215
Lengyelország.....	217
Portugália.....	219
Románia.....	221
Szlovénia	223
Szlovákia	225
Finnország	227
Svédország.....	229

FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSOK

Az Európai Bizottság és a Tanács együttes foglalkoztatási jelentése az EUMSZ 148. cikkével összhangban nyomon követi az Unión belüli foglalkoztatási és szociális helyzetet és a foglalkoztatási iránymutatások¹ végrehajtását. A jelentés emellett áttekintést nyújt a tagállamok munkaerőpiaci és szociális területen hozott legutóbbi szakpolitikai intézkedéseiről, és meghatározza az ezekhez kapcsolódó, szakpolitikai intézkedést igénylő legfontosabb prioritási területeket. Továbbra is nagy hangsúlyt fektet a szociális jogok európai pillérének végrehajtására.

A jelentés 1. fejezete rövid áttekintést nyújt a legfontosabb foglalkoztatási és szociális trendekről. A 2. fejezet a tagállami kihívásokat és szakpolitikai válaszokat elemzi a négy foglalkoztatási iránymutatás mindegyike tekintetében. Emellett ismerteti a 2030-ra vonatkozó kiemelt uniós és nemzeti célok megvalósítása terén elért eredményeket. A 3. fejezet bemutatja az egyes tagállamokra vonatkozóan végzett és a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret elvein alapuló horizontális megállapításokat és elemzést². A jelentés az (EU) 2024/1263 rendeletre reagál, amelynek alapján a foglalkoztatási iránymutatások európai szemeszter keretében történő végrehajtásának Bizottság általi felügyelete magában foglalja a társadalmi konvergenciával kapcsolatos kockázatok azonosítását célzó keretet³.

Az e jelentésben meghatározott kihívások kezelése elősegíti a felfelé irányuló társadalmi konvergenciát. Emellett hozzájárul a fenntartható fejlődési célok megvalósításához és az egyenlőségközpontú Unió stratégiáinak⁴ végrehajtásához. A Bizottság javaslata alapján és a Tanács tanácsadó bizottságaiban folytatott eszmecsereket követően a végleges jelentést a Foglalkoztatási, Szociálpolitikai, Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Tanács (EPSCO) fogadja el.

Az együttes foglalkoztatási és szociális jelentés nyomon követi a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó, 2030-ra kitűzött kiemelt cél és a nemzeti célok felé tett előrehaladást (lásd a célkitűzéshez kapcsolódó háttérmagyarázatokat a 2. fejezetben)⁵:

- **Az EU jó úton halad afelé, hogy 2030-ra teljesítse a foglalkoztatási rátára vonatkozó kiemelt célját.** Ez annak ellenére van így, hogy a GDP növekedése

¹ A foglalkoztatáspolitikára vonatkozó iránymutatások legutóbbi frissítését az Európai Unió Tanácsa 2025. október 27-én fogadta el, [HL L 2025/2254](#), 2025.11.7.

² Az EPSCO Tanácsban 2023 júniusában a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keretről folytatott megbeszélések nyomán, valamint az [EMCO és SPC legfőbb üzeneteinek](#) fényében – amelyek alapjául az [EMCO és az SPC közös munkacsoportja](#) által 2022 októberé és 2023 májusa között végzett munka szolgált.

³ Lásd a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről szóló (EU) 2024/1263 rendelet 3. cikke (3) bekezdésének b) pontját. Ezenkívül ugyanezen rendelet (8) preambulumbekzdése kimondja, hogy „a Bizottság – a foglalkoztatási és szociális fejleményeknek az európai szemeszter keretében végzett, integrált elemzése részeként – értékeli a felfelé irányuló társadalmi konvergencia előtt álló tagállambeli kockázatokat, továbbá – a szociális eredménytábla és a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret elvei alapján – nyomon követi a szociális jogok európai pillére elveinek végrehajtása terén elért eredményeket”.

⁴ A 2020 és 2025 közötti időszakra vonatkozó nemi esélyegyenlőségi stratégia; a 2020 és 2025 közötti időszakra vonatkozó, rasszizmus elleni uniós cselekvési terv; a 2020 és 2030 közötti időszakra vonatkozó, a romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó uniós stratégiai keretrendszer; az LMBTIQ+-személyek egyenlőségéről szóló 2026 és 2030 közötti időszakra vonatkozó stratégia, a 2021 és 2030 közötti időszakra vonatkozó, a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló stratégia.

⁵ Az uniós vezetők a 2021. májusi portói szociális csúcstalálkozón és az Európai Tanács 2021. júniusi ülésén üdvözölték a 2030-ra kitűzött kiemelt célokat.

mérsékelt (bár gyorsuló) volt, és 2024-ben a korábban magas szintről csökkent a növekedés foglalkoztatással kapcsolatos intenzitása⁶. Az uniós foglalkoztatási ráta 2024-ben elérte a 75,8 %-ot, ami 0,5 százalékponttal meghaladja 2023. évi értéket, és mindössze 2,2 százalékponttal marad el a 2030-ra kitűzött 78 %-os célértéktől. A legtöbb tagállam 2024-ben további haladást ért el a nemzeti foglalkoztatási céljainak elérése terén, míg hét tagállam már elérte vagy meghaladta a kitűzött célt.

- **A készségekre vonatkozó uniós cél eléréséhez jelentős további erőfeszítésekre van szükség.** A felnőttoktatási felmérés alapján a tanulásban részt vevő felnőttek aránya évről évre csak korlátozott előrelépést mutatott az EU-ban. Ez az arány a 2016. évi 37,4 %-ról 2022-ben 39,5 %-ra nőtt, de még mindig több mint 20 százalékponttal marad el a 2030-ra kitűzött 60 %-os kiemelt céltől. A munkaerő-felmérés adatai azt mutatják, hogy 2022 és 2024 között összességében nőtt a felnőttkori tanulásban való részvétel. A tagállamok többsége lemaradt a nemzeti céljaik elérése terén. Ez kulcsfontosságú Európa azon törekvésének teljesítéséhez, hogy a demográfiai tendenciákat is figyelembe véve továbbra is versenyképes, innovatív és befogadó maradjon. Az Unió stratégiai függetlenségének megerősítése érdekében különösen sürgető a további szakpolitikai fellépés.
- **A jelentős előrelépés ellenére további erőfeszítésekre van szükség a szegénységcsökkentési cél eléréséhez.** A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek száma 2024-ben mintegy 2,9 millióval alacsonyabb volt az EU-ban, mint 2019-ben. Ez különösen a Covid19-válság, a magas energiaköltségek és az infláció miatt jelent sikert. A háztartások rendelkezésre álló bruttó reáljövedelmének (GDHI) egy főre jutó indexe terén 2024-ben, uniós szinten bekövetkezett jelentős növekedés tovább segítheti ennek elérését. Ugyanakkor ez továbbra is messze van a legalább 15 millió EUR-val való csökkentésre vonatkozó, 2030-ra kitűzött kiemelt céltől. Míg két tagállam 2024-ben elérte a nemzeti céljait, és további 14 tagállam 2019 óta bizonyos előrehaladást ért el, 11 tagállamban 2024-ben magasabb volt a kockázatnak kitett személyek száma, mint 2019-ben⁷. Ennek fényében az erőfeszítéseknek az évtized hátralevő részében jelentősen fel kell gyorsulniuk. Ez az Unión belüli szegénység 2050-ig történő felszámolására irányuló törekvés szempontjából elengedhetetlen⁸.

Az európai szakpolitikák jelentős támogatást nyújtanak az inkluzív és fenntartható gazdasági növekedéshez, a rezilienciához, valamint a gazdasági, társadalmi és területi kohézióhoz. A Bizottság ebből a célból több célzott kezdeményezést is indít, többek között a minőségi munkahelyekre vonatkozó ütemtervet, a készségek unióját, a megfizethető lakhatásra vonatkozó tervet és a szegénység elleni stratégiát. A Versenyképességi iránytű részeként a Bizottság a készségek és a minőségi munkahelyek előmozdítását jelölte meg azon

⁶ Lásd: [European economic forecast – Autumn 2025 \(Európai gazdasági előrejelzés – 2025. ősz\)](#), az [Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.](#)

⁷ A két tagállam, amely elérte nemzeti célkitűzéseit: SE és IE. 2019 óta a következő 14 tagállam ért el bizonyos előrehaladást: PT, EL, BG, PL, IT, RO, HU, HR, CZ, NL, BE, CY, EE és LV. A 11 tagállam, ahol a veszélyeztetett emberek száma 2024-ben magasabb volt, mint 2019-ben: FR, DE, ES, SK, FI, AT, DK, LT, SI, LU és MT.

⁸ Lásd Ursula von der Leyennek, az Európai Bizottság elnökének az Unió helyzetéről szóló 2025. szeptember 10-i beszédét.

öt horizontális stratégiai eszköz egyikeként, amelyek elengedhetetlenek a valamennyi ágazatban megvalósuló versenyképesség megalapozásához. A jelenlegi többéves pénzügyi keretben az Európai Szociális Alap Plusz a szociális területen nyújtott uniós finanszírozás fő eszköze, amelyet más eszközök egészítenek ki, például az Erasmus+. Az infrastruktúra esetében ezt kiegészíti az Európai Regionális Fejlesztési Alapból (ERFA), az Európai Hálózatfinanszírozási Eszközből (CEF) és az Igazságos Átmenet Alapból (IÁA) nyújtott finanszírozás. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF) a tagállamok versenyképességének és rezilienciájának javítását szolgáló reformok és beruházások támogatásán keresztül a társadalmi kohéziót is előmozdítja⁹. Mindezek az uniós finanszírozási eszközök hozzájárulnak a szociális jogok európai pilléréhez.

A társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret első szakasza szerinti országelemzés a következőket mutatja:

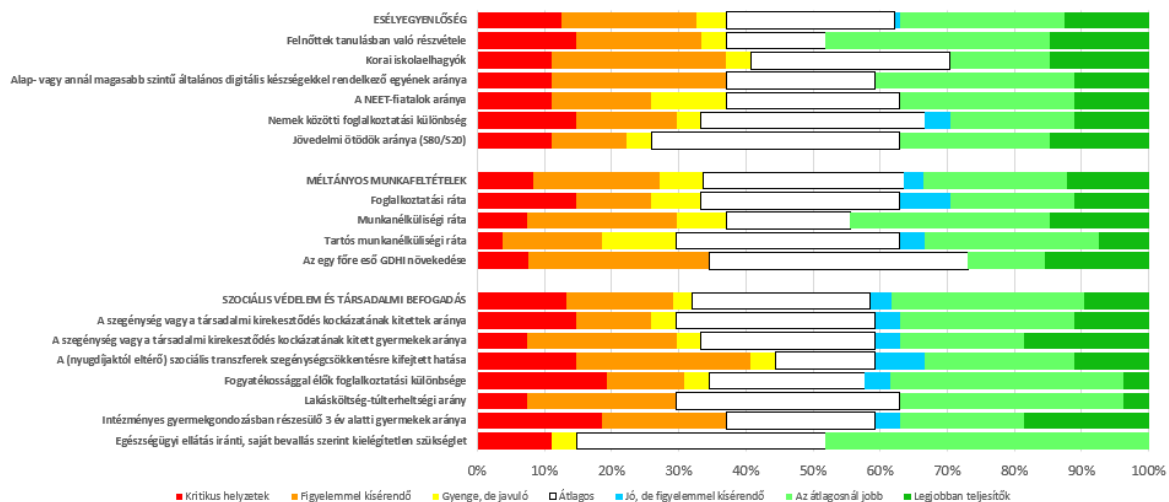
- i. **2024-ben a tagállamok munkaerőpiaci teljesítménye terén folytatódott a felfelé irányuló konvergencia.** Ugyanakkor egyes alulreprerentált csoportok foglalkoztatási eredményeit továbbra is javítani kell – e csoportok (például a fiatalok és a fogyatékkal élő személyek) esetében nem figyelhető meg egyértelműen felfelé irányuló konvergencia az egyes országokban.
- ii. **Uniós szinten a készségek terén csekély javulás mutatkozik, bár e területen továbbra is fennállnak a felfelé irányuló konvergenciát fenyegető kockázatok.** Viszonylag nagy számú kritikus helyzet figyelhető meg például a korai iskolaelhagyás, a felnőttek tanulásban való részvétele és a digitális készségek szintje tekintetében.
- iii. **Uniós szinten enyhe javulás tapasztalható a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya, a jövedelmi egyenlőtlenség és a háztartások egy főre jutó rendelkezésre álló bruttó reáljövedelme terén, ugyanakkor e területeken nem mutatkoznak a tagállamok közötti felfelé irányuló konvergencia jelei.**

A felfelé irányuló társadalmi konvergenciára vonatkozó, horizontális és országspecifikus elemzés, amely e fő megállapításokhoz vezet, a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret elvein alapul. Ahhoz, hogy meg lehessen állapítani, hogy melyek azok az esetleges kockázatok, amelyek a felfelé irányuló társadalmi konvergenciát fenyegetik, a tagállamok munkaerőpiaci, készség- és társadalmi kihívásait elemzés alá kell vonni. Ez az elemzés a tagállamokkal egyeztetett analitikai eszközökre támaszkodik, mint például a szociális eredménytábla és az együttes foglalkoztatási jelentés „szinkódos” módszertana.

⁹ Az Európai Szociális Alap Plusz 2020 és 2027 közötti időszakra vonatkozó költségvetésében erre mintegy 142 milliárd EUR áll rendelkezésre, beleértve a nemzeti társfinanszírozást is. Ez az eszköz széles körben lefedi a foglalkoztatási iránymutatások hatálya alá tartozó szakpolitikai területeken végrehajtott beruházásokat. További – elsősorban az infrastruktúrára összpontosító – támogatást nyújt az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) és az Igazságos Átmenet Alap (IÁA). A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében a tagállamok összesen mintegy 163,7 milliárd EUR-t különítettek el szociális kiadásokra, ami a teljes becsült kiadások mintegy 25 %-át teszi ki (2025. november 13-i adat). A szociális kiadások kategóriáinak meghatározása és alkalmazása a Bizottság által az (EU) 2021/2105 felhatalmazáson alapuló rendeletben, az Európai Parlamenttel és a tagállamokkal folytatott konzultációt követően elfogadott módszertan alapján történik.

Kilenc tagállam esetében kerül sor a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret elemzésének második szakaszára. Ezek közé tartozik Bulgária, Görögország, Spanyolország, Olaszország, Litvánia, Luxemburg és Románia, amelyek az előző évben ugyancsak a második szakaszban voltak. Mellettük Lettország és Finnország idén először lép be a csoportba¹⁰. A tavaly a második elemzésben szereplő Horvátország, Észtország és Magyarország idén nem szerepel a csoportban¹¹. A részletesebb második elemzést (szélesebb körű mennyiségi és minőségi bizonyítékok felhasználásával) a Bizottság szolgálatai fogják végezni ezen országok vonatkozásában, amelyek esetében a felfelé irányuló társadalmi konvergencia tekintetében potenciális kockázatokat azonosítottak.

Az uniós tagállamokban felmerülő foglalkoztatási, készségfejlesztési és társadalmi kihívások a szociális eredménytábla kiemelt mutatói szerinti bontásban

Megjegyzés: Néhány ország esetében egyes mutatókhoz hiányoznak az adatok – lásd a 3.1. szakasz 3.1.1. táblázatát. Az egyes sorokban a különböző színű szegmensek hossza az adott besorolású tagállamok arányával arányos. A részletes jelmagyarázat a 6. mellékletben olvasható.

¹⁰ Lettország esetében ez a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (ún. NEET-) fiatalok növekvő arányának, valamint a munkanélküliségi és a tartós munkanélküliségi ráta növekedésének tudható be. Összefügg továbbá azzal is, hogy a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentő hatása alacsony és csökkenő tendenciát mutat, és az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek aránya hirtelen romlásnak indult. Finnország második elemzésbe való bevonása elsősorban a munkanélküliségi ráta és a tartós munkanélküliségi ráta viszonylagos romlásával áll összefüggésben.

¹¹ Ez a tavaly szintén a második elemzésben szereplő Észtországra, Magyarországra és Horvátországra idén nem vonatkozik. Észtországban nem tapasztalható javulás a jövedelmi egyenlőtlenség, a háztartások rendelkezésre álló jövedelme, a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya, a szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása és az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükséglet terén. Magyarország szintén nem szerepel a második elemzésben, mivel a legfrissebb adatok javulást mutatnak a korai iskolaelhagyók, a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya (a teljes népesség, illetve a gyermekek körében), a fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatási különbsége és a tartós munkanélküliségi ráta tekintetében. Horvátország esetében 2024-ben a jövedelmekre és életkörülményekre vonatkozó közösségi statisztikán (EU-SILC) alapuló valamennyi szociális mutató esetében törés van az idősorban, emiatt a változások érdemi értelmezése nem lehetséges. Azt, hogy a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázata által teremtett helyzet mind összességében, mind a gyermekek esetében „figyelemmel kísérendő”, elsősorban a strukturális törés magyarázza.

A fokozódó gazdasági és geopolitikai bizonytalanságok ellenére az uniós munkaerőpiac 2024-ben és 2025 elején is reziliens maradt, a foglalkoztatás mérsékelt, de még mindig erőteljes növekedése mellett. 2024-ben a teljes foglalkoztatottság 1,7 millió fővel bővült az EU-ban, és elérte a 219,4 millió főt. A foglalkoztatási ráta (a 20–64 éves korosztályban) 2024-ben elérte a 75,8 %-ot, majd 2025. II. negyedévében a rekordmagas, 76,2 %-os szintig emelkedett tovább. Bár az éves növekedési ütem lassult, a pozitív növekedés a bizonytalanságok közepette is a munkaerőpiac rezilienciáját tükrözte. Ezzel párhuzamosan 2024-ben az uniós munkanélküliségi ráta (a 15–74 éves korosztályban) rekordalacsonyra, 5,9 %-ra csökkent.

A foglalkoztatás 2024-ben regisztrált növekedését elsősorban a magasabb munkaerőpiaci részvétel, sokkal kisebb mértékben pedig az alacsonyabb munkanélküliség hajtotta. A munkahelyteremtés a szolgáltatási ágazatban és a közszférában összpontosult. Az önálló vállalkozói tevékenység aránya (a teljes foglalkoztatottságon belül) az EU-ban folyamatosan csökken, igaz, ágazatonként és országonként eltérő mértékben. Összességében a tagállamok foglalkoztatási rátái tekintetében fokozatos, felfelé irányuló konvergencia volt megfigyelhető az EU-ban. Ugyanakkor továbbra is jelentős regionális különbségek álltak fenn mind az országok között, mind az országokon belül. A viszonylag alacsony foglalkoztatási rátájú régiók közül sok vidéki, ritkán lakott vagy peremterület.

Egy gazdasági és geopolitikai bizonytalanságok ellenére is reziliens munkaerőpiac

76,2 %

foglalkoztatási ráta

(20–64 éves korosztály) 2025. II. negyedévében (+0,5 százalékpont az előző évhez képest)

80,8 %

munkaerőpiaci részvételi ráta (20–64 éves korosztály)

2025. II. negyedévében (+0,5 százalékpont az előző évhez képest)

6,0 %

munkanélküliségi ráta (15–74 éves korosztály)

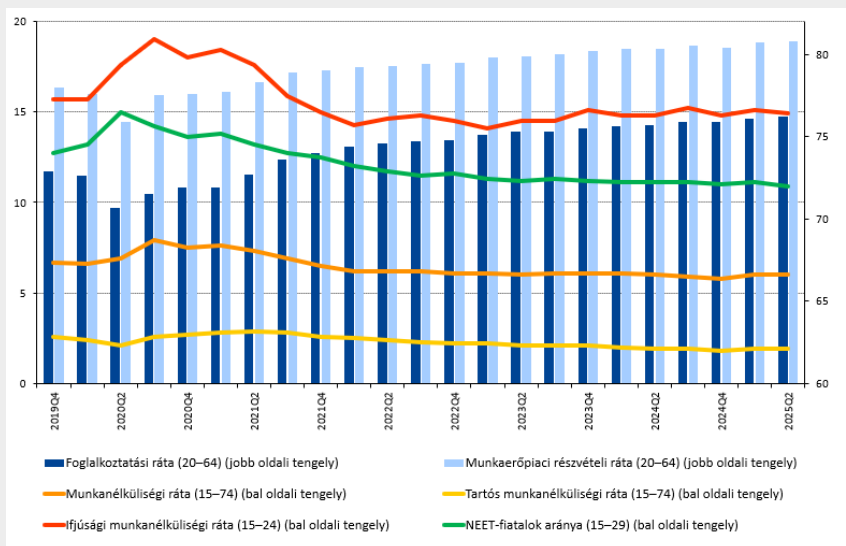
2025. II. negyedévében (nincs változás az előző évhez képest)

14,9 %

ifjúsági munkanélküliségi ráta (15–24 éves korosztály)

2025. II. negyedévében (+0,1 százalékpont az előző évhez képest)

Fő munkaerőpiaci mutatók az EU-27 tagállamokban (% , negyedéves)

Forrás: Az Eurostat [lfsi_emp_q], [une_rt_q], [une_ltu_q] és [lfsi_neet_q] mutatója. Szezonálisan, nem pedig naptárilag kiigazított adatok.

Amint arra a Draghi-jelentés¹² is rámutatott, **a munkatermelékenység lassú növekedése kihívást jelent az EU versenyképessége és a társadalmi kohézió szempontjából.** Ez különösen igaz a kedvezőtlen demográfiai változások fényében, amelyek hatással vannak az Unió növekedési potenciáljára, munkahelyteremtési kapacitására és az uniós polgárok életszínvonalára. Az elmúlt két és fél évtizedben a termelékenység növekedése folyamatosan lassult¹³. 2024-ben a munkatermelékenység a ledolgozott munkaóra-ra vetítve mindössze 0,2 %-kal nőtt, miután az előző évben 0,8 %-os csökkenést mutatott. Az előrejelzések 2025-re, 2026-ra és 2027-re javulást valószínűsítene, amely a legtöbb tagállamban ellensúlyozhatja a 2023 óta bekövetkezett veszteségeket¹⁴. Versenyképességének és stratégiai autonómiájának megerősítése érdekében az EU-nak növelnie kell innovációs kapacitását,

¹² A Draghi-jelentés: A competitiveness strategy for Europe (Jelentés az európai versenyképesség jövőjéről), 2024. szeptember 9.

¹³ Ez 2000 és 2007 között évente átlagosan 1,7 % volt, 2010 és 2019 között 1,2 %-ra csökkent, majd 2021 és 2024 között mindössze 0,1 %-ot tett ki.

¹⁴ Lásd: [European economic forecast – Autumn 2025 \(Európai gazdasági előrejelzés – 2025. ősz\), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.](#)

többek között úgy, hogy a változó igényekkel összhangban fejleszti humán tőkét. Ezt jól hangsúlyozza a Bizottság Versenyképességi irányítúje¹⁵, a készségek uniója kezdeményezés¹⁶, valamint az „MI-kontinens” cselekvési terv¹⁷ és a mesterséges intelligencia alkalmazásának ösztönzésére vonatkozó stratégia¹⁸. A fokozott magánberuházások, amelyeket egy mélyebb tőkepiaci unió is támogat, szintén hozzájárulhatnak a munkatermelékenység javításához.

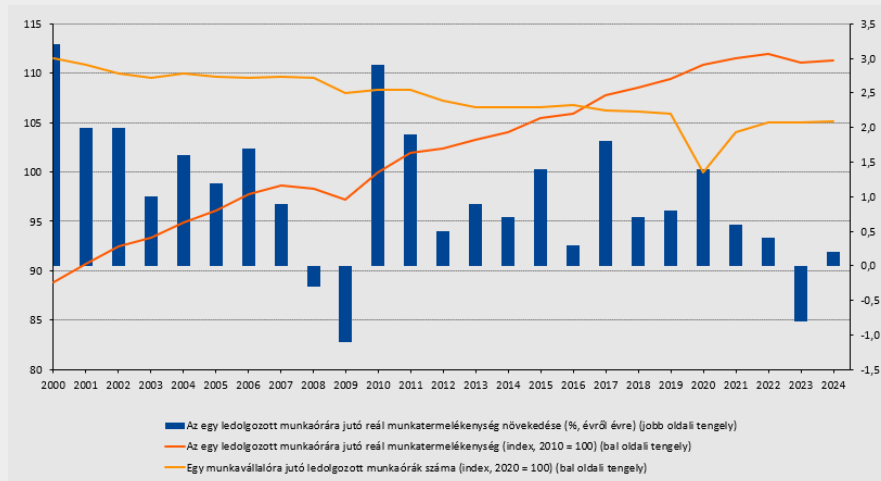
A munkatermelékenység alacsony növekedési üteme kihívást jelent az EU versenyképessége szempontjából

Fő munkaerőpiaci mutatók az EU-27 tagállamaiban

A munkatermelékenység növekedése:

- 2000 és 2007 között évi **1,5 %**
- 2010 és 2019 között **1,2 %**
- 2021 és 2024 között **0,1 %**

2024-ben az egy munkavállalóra jutó ledolgozott órák száma **4,4 %-kal maradt el a 2004. évi szinttől**

Forrás: Eurostat [nama_10_ip_ulc]

A 2022. évi csúcsról való visszaesés ellenére a munkaerő- és szakemberhiány továbbra is magas. E problémák kezelése kulcsfontosságú a versenyképesség fellendítése, az EU nagyobb stratégiai autonómiájára irányuló menetrendje, valamint a fenntartható növekedés szempontjából. Az uniós betöltetlen álláshelyek aránya a 2022. II. negyedévi 3,1 %-ról 2025. II. negyedévére 2,1 %-ra csökkent, ugyanakkor továbbra is a járvány előtti (2013 és 2019 közötti) 1,7 %-os átlag felett maradt. E mutató alapján a munkaerőhiány különösen erőteljes az adminisztratív és a szolgáltatást támogató tevékenységek; a szakmai, tudományos és műszaki tevékenységek; a közlekedés; a szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás; az építőipar; és a tájékoztatás és a kommunikáció területén. A legutóbbi elemzések szerint akár 24 olyan, a zöld átállás szempontjából releváns foglalkozás is azonosítható, amelyben több tagállamban is munkaerőhiány tapasztalható¹⁹.

A strukturális tényezők egyes ágazatokban várhatóan tartósan fenn fogják tartani a hiányt. Ilyen strukturális tényező a demográfiai változás, a zöld és digitális átállásból eredő készségigények, valamint egyes ágazatokban jellemző kedvezőtlen munkafeltételek. Az

¹⁵ Az Európai Bizottság közleménye – Versenyképességi irányítú az EU számára, COM(2025) 30 final, 2025.1.29.

¹⁶ Az Európai Bizottság közleménye – A készségek uniója, COM(2025) 90 final, 2025.3.5.

¹⁷ Az Európai Bizottság közleménye – „MI-kontinens” cselekvési terv, COM(2025) 165 final, 2025.4.9.

¹⁸ Az Európai Bizottság közleménye – Stratégia a mesterséges intelligencia alkalmazásának ösztönzésére, COM(2025) 723 final, 2025.10.8.

¹⁹ Egy foglalkozás akkor sorolható a „széles körben jelentkező munkaerőhiányt mutató” kategóriába, ha az adott foglalkozás tekintetében legalább öt tagállam számol be hiányról. Ez a tisztaiipar-megállapodás egyik fő teljesítménymutatója.

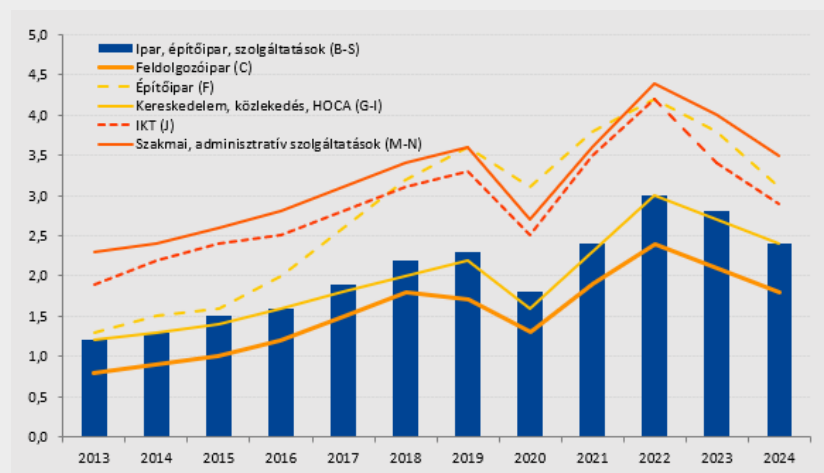
ágazati mobilitás továbbra is korlátozott: évente a munkavállalók mindössze 1,8–3,9 %-a vált ágazatot, ami nagyságrendileg változatlan 2016 óta²⁰. E hiányok kezelése elengedhetetlen a növekedés, a termelékenység és a kettős átállás támogatásához. 2024-ben a Bizottság a szociális partnerekkel szoros együttműködésben cselekvési tervet terjesztett elő a munkaerő- és szakemberhiány kezelésére²¹. Ez a cselekvési terv a hiányok kezelése érdekében hangsúlyozza az alulreprézantált csoportok munkaerőpiaci aktivizálásának fontosságát, az intenzívebb továbbképzést és átképzést, a készségekkel kapcsolatos információgyűjtés fokozását, a munkafeltételek javítását, valamint a munkavállalói mobilitás erősítését. A készségek uniója keretében a Bizottság a humán tőkéről szóló tanácsi ajánlásra irányuló új ajánlást terjeszt elő.

A 2022. évi csúcsról való visszaesés ellenére a munkaerőhiány továbbra is magas

A betöltetlen álláshelyek aránya az adminisztratív és a szolgáltatást támogató tevékenységek; a szakmai, tudományos és műszaki tevékenységek; a szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás; az építőipar; a tájékoztatás és a kommunikáció terén 2024-ben **elérte vagy meghaladta a 2,9 %-ot**.

2024-ben a **munkaerőhiány 5 %-kal magasabb** volt, mint 2019-ben

A betöltetlen álláshelyek aránya az EU-ban gazdasági tevékenység szerint (% , éves adatok)

Megjegyzés: NACE 2 tevékenységek, B-S (Ipar, építőipar és szolgáltatások – kivéve a háztartások munkaadói tevékenységeit és a területen kívüli szervezetek és szervek tevékenységét), C (feldolgozóipar), F (építőipar), G-I (nagy- és kiskereskedelem, szállítás és raktározás, szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás), J (információ és kommunikáció), M-N (szakmai, tudományos és műszaki tevékenységek).

Forrás: Eurostat [[jvs_a_rate_r2](#)]

A munkahelyek minőségének javítása kulcsfontosságú a magas termelékenységgel és nagyobb társadalmi kohézióval jellemezhető versenyképes szociális piacgazdaság szempontjából. Az innovációs szakadék megszüntetése és a Versenyképességi iránytűben meghatározott horizontális stratégiai eszközök²² megvalósítása elengedhetetlen a minőségi munkahelyek előmozdításához. A munkaerőpiaci intézményeknek szintén fontos szerepük

²⁰ Fulvimari A. et al.: *Estimating labour market transition costs and social investment needs of the green transition – a new approach* (A zöld átállás munkaerőpiaci átállási költségeinek és szociális beruházási szükségleteinek becslése – új megközelítés), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025 (előkészületben).

²¹ Az Európai Bizottság [közleménye – Munkaerő- és szakemberhiány az EU-ban: cselekvési terv, COM\(2024\) 131 final, 2024.3.20.](#)

²² Ezek a horizontális stratégiai eszközök magukban foglalják a szabályozási környezet egyszerűsítését, a terhek csökkentését, valamint a gyorsaság és a rugalmasság előmozdítását; az egységes piac által kínált méretgazdaságossági előnyök teljes körű kiaknázását az akadályok felszámolása révén; finanszírozás biztosítását az európai megtakarítási és beruházási unión és az uniós költségvetés áthangolásán keresztül; a készségfejlesztést és a minőségi munkahelyek előmozdítását a társadalmi méltányosság biztosítása mellett; és a szakpolitikák jobb összehangolását uniós és nemzeti szinten.

van ebben. Amint azt a Foglalkoztatási Bizottság (EMCO) a 2025. júniusi EPSCO Tanács számára készített véleményében²³ megfogalmazza, a munkahelyminőség olyan dimenziókat foglal magában, mint a megfelelő díjazás és méltányos bérezés, az állásbiztonság és karrierbiztonság, valamint a készségfejlesztés és szakmai előmenetel. Ezek egymástól kölcsönösen függő elemek, amelyek együttesen ún. angyali kört alkotnak, amelyben egymást erősíti a személyes szerepvállalás előmozdítása, a termelékenység és a gazdasági növekedés. Ugyanakkor a biztonságos és egészséges munkakörnyezet a munkahelyi jólléttel, az optimális munkaidőbeosztással, a munka és a magánélet közötti egyensúllyal és a munkavégzési önállósággal együtt mind a személyes és a szakmai fejlődést, mind pedig a szervezeti sikert megalapozza. Ez többek között nagyobb kreativitásban és elszámoltathatóságban, erőteljesebb motivációban és termelékenységben, valamint a kiegészítő előfordulásának csökkenésében nyilvánulhat meg.

A szociális védelemhez való hozzáférés szerves elemét képezi a munkahelyek minőségének. A kollektív érdekképviselet, a nemek közötti egyenlőség és az esélyegyenlőség, valamint a be nem jelentett és a ténylegesnél alacsonyabb bérszinten bejelentett munkavégzésről a formális foglalkoztatásra való áttérés elősegítése kulcsfontosságú tényezők egy méltányos és befogadó munkaerőpiac megteremtéséhez. A teljesítmény megerősítése a munkahelyminőség mindezen dimenzióiban alapvető annak biztosításához, hogy a munkahelyteremtés ne csak a mennyiségről, hanem a minőségről is szóljon. A munkahelyek minőségét a munkaerőpiac strukturális változásai is befolyásolják. Ezek közé tartozik a munka fokozódó digitalizációja, a gazdaság környezetkímélőbbé tétele, a munkaszerződések és a munkavégzési formák, valamint a munkahelyi kultúra fejlődése –, továbbá olyan általánosabb társadalmi értékek és célok, mint a megkülönböztetésmentesség és az esélyegyenlőség.

A reálbérek emelkednek, de nem álltak helyre az elmúlt években tapasztalt visszaesés után

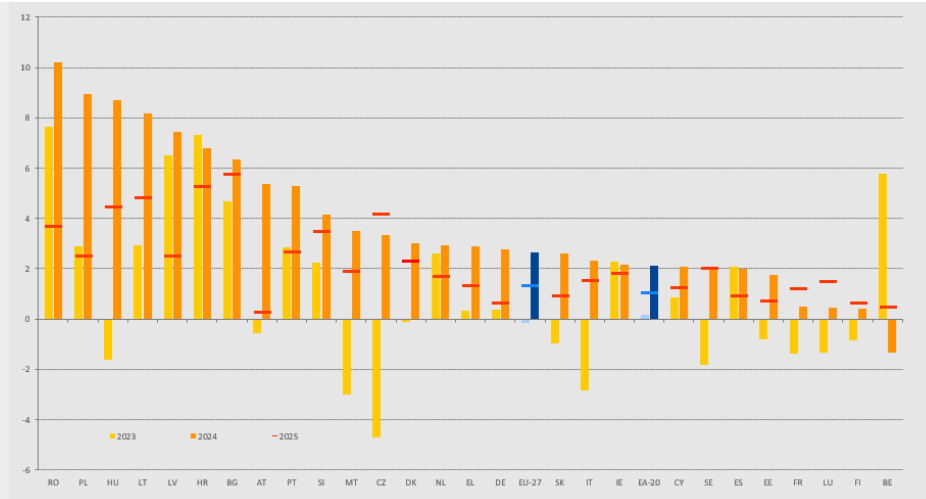
Egy munkavállalóra jutó bruttó reálbér és -kereset

Az egy munkavállalóra jutó nominálbér 2024-ben **5,1 %-kal**, 2025-ben pedig **4,2 %-kal** nőtt (előrejelzés)

(éves változás %-ban kifejezve; 2023, 2024 és 2025)

²³ Lásd: [a Foglalkoztatási Bizottság munkahelyek minőségének dimenzióiról szóló véleménye](#), amelynek ismertetésére a Foglalkoztatási, Szociálpolitikai, Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Tanács 2025. júniusi ülésén került sor.

A reálkeresetek
2024-ben **2,7 %-kal**, 2025-ben
pedig **1,3 %-kal**
nőttek
(előrejelzés)

Forrás: Európai Bizottság, AMECO-adatbázis, Egy munkavállalóra jutó bruttó reálbér és -kereset [hwwdw], deflátor: Harmonizált fogyasztói árindex [AMECO 5000 ZCPIH]. Teljes foglalkoztatottság (nemzeti koncepció) [namq_10_a10_e]. A 2025. évre vonatkozó adatok a Bizottság 2025. tavaszi európai gazdasági előrejelzése alapján kiszámított kilátásokat tükrözik. Az egy munkavállalóra jutó bruttó reálbér és -kereset frissítése [AMECO-kód: hwwdw] és az őszi előrejelzés november 19-én, amikor az utolsó frissítés lehetséges volt, még nem állt rendelkezésre.

A bérnövekedés az EU-ban 2024-ben is erőteljes maradt, míg tagállamonként jelentős eltérést mutatott. Az egy munkavállalóra jutó nominálbér éves növekedése 5,1 % volt, ami a 2023. évi 6,1 %-os rekordszinthez képest csökkenést jelent. A reálbérek növekedése 2024-ben ismét pozitívvá vált, és 2,7 %-ot ért el. Ezt elsősorban az infláció mérséklődése és az erőteljes nominálbér-növekedés támogatta. A legtöbb tagállamban a reálbérek meghaladják a járvány előtti szintet. Több nagy gazdaságban (Németországban, Franciaországban, Hollandiában és Olaszországban) ugyanakkor a gyenge termelékenységi és gazdasági növekedés háttérében még ezek alatt maradnak. Következésképpen az EU-ban az átlagos reálbérek 2024-ben továbbra is kissé elmaradtak a járvány előtti szinttől, az előrejelzések szerint 2025-ben azonban már meg fogják haladni azt. Ezzel párhuzamosan a jogszabályban meghatározott minimálbérek emelése a legtöbb tagállamban jelentősen ellensúlyozta a minimálbérből élők vásárlóerejének csökkenését.

Azokban az országokban, ahol a kollektív szerződés szerinti minimálbérek vannak érvényben, a bérnövekedés 2024-ben különösen az alacsony bérezésű munkavállalók esetében erősítette a vásárlóerőt. A megfelelő minimálbérekről szóló irányelv²⁴ helyes végrehajtása elengedhetetlen az említett alacsony bérezésű munkavállalók vásárlóerejének megőrzéséhez, a munkavállalók körében a szegénység kockázatának megelőzéséhez és leküzdéséhez, továbbá a munkavállalási ösztönzők megerősítéséhez. Az irányelv olyan intézkedéseket is tartalmaz, amelyek célja a kollektív tárgyalás ösztönzése, valamint a végrehajtási és felügyeleti mechanizmusok javítása a tagállamokban.

Bár a megfelelő díjazás a munkahelyminőség egyik fő dimenziója²⁵, 2024-ben majdnem minden tizenkettedik munkavállalót fenyegette a szegénység kockázata. Ez az atipikus foglalkoztatási formákban dolgozóakra hatványozottan igaz. A szegénységi kockázatnak kitett

²⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2041 irányelve (2022. október 19.) az Európai Unióban biztosítandó megfelelő minimálbérekről (HL L 275., 2022.10.25., 33. o.).

²⁵ Lásd: [a Foglalkoztatási Bizottság munkahelyek minőségének dimenzióiról szóló véleménye](#), amelynek ismertetésére a Foglalkoztatási, Szociálpolitikai, Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Tanács 2025. júniusi ülésén került sor.

(18–64 éves) munkavállalók aránya 2024-ben kis mértékben, 8,2 %-ra csökkent. Ezt az atipikus foglalkoztatási formákban dolgozókat nagyobb mértékben érintette, mivel éves jövedelmük és munkaintenzitásuk gyakran alacsonyabb. Például a magas munkaintenzitású háztartásokban a dolgozói szegénységben élők aránya kevesebb mint egyharmada volt az alacsony munkaintenzitású háztartásokban mért aránynak. Emellett a dolgozói szegénység aránya továbbra is magasabb az EU-n kívül születettek, az alacsony iskolai végzettségű munkavállalók, valamint az eltartott gyermekeket nevelő háztartások körében. A férfiakat a munkavégzés melletti szegénység kockázata nagyobb valószínűséggel érintette, mint a nőket. E kihívások kezeléséhez a megfelelő minimálbérékről szóló irányelv végrehajtása, valamint a munkavállalók és az önálló vállalkozók szociális védelemhez való hozzáféréséről szóló 2019. évi tanácsi ajánlás következetesebb végrehajtása egyaránt hozzájárulhat.

A munkavégzés melletti szegénység kockázatának kitettek aránya szerződéstípusonként változik

Dolgozói szegénységi ráta szerződéstípus szerint (% , 2024)

2024-ben az EU-ban:

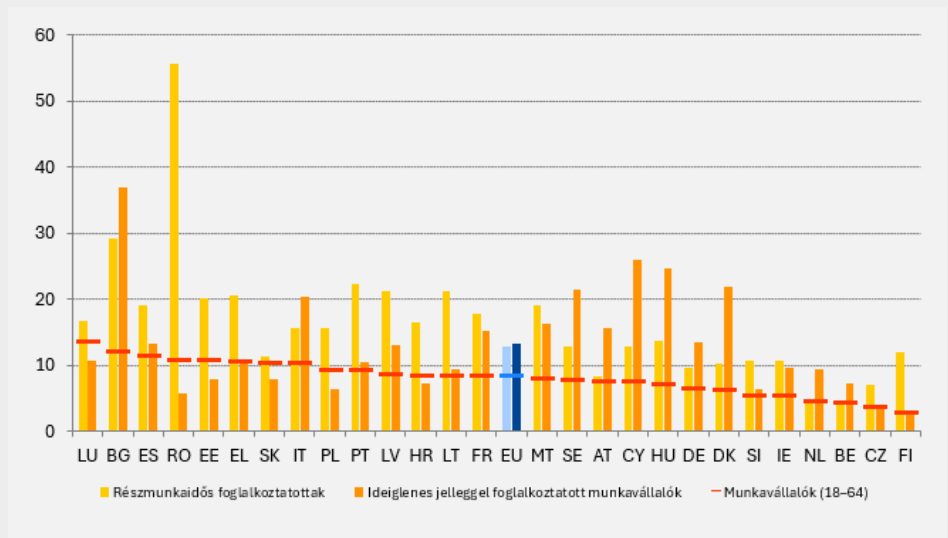
- az összes munkavállaló 8,2 %-a

volt szegénységben élő munkavállaló

- a részmunkaidős munkavállalók 12,9 %-a

volt szegénységben élő munkavállaló

- az ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalók 13,3 %-a volt szegénységben élő munkavállaló

Megjegyzés: HR esetében törés az idősorban, LT esetében ideiglenes adatok.

Forrás: Eurostat, [tespm070,] [ilc_iw05], [ilc_iw07], EU SILC. i

A rugalmas szerződéses megállapodások segíthetnek a munkaerőpiaci igények kielégítésében, ugyanakkor fokozottabb munkaerőpiaci szegmentációt idézhetnek elő, és ronthatják a munka minőségét. Az atipikus munkavégzési formák – például az ideiglenes és a részmunkaidős foglalkoztatás – a munkáltatók és a munkavállalók számára is nagyobb rugalmasságot biztosíthatnak. Megfelelően magas áttérési arányok esetén ezek „belépőként” is szolgálhatnak a stabil foglalkoztatásba és a jobb munkafeltételek felé. Egyes esetekben

azonban korlátozzák a felfelé irányuló mobilitást, tartóssá teszik a bizonytalanságot, és rossz munkafeltételekkel, alacsonyabb jövedelemmel, valamint a szociális védelemhez, a képzéshez és az érdekképviselőhöz való korlátozott hozzáféréssel járnak együtt²⁶. A növekvő foglalkoztatási ráták mellett az ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalók aránya az összes munkavállaló között tovább csökkent, és 2024-ben 11,6 %-ot tett ki az EU-ban. A tagállamok közötti különbségek továbbra is jelentősek.

Az enyhe javulás ellenére a határozott idejű munkaszerződések közel háromszor gyakoribbak a fiatalok számára, és gyakrabban fordulnak elő a nők, mint a férfiak körében. Emellett egyes tagállamokban az ideiglenes foglalkoztatás viszonylag magas aránya a határozatlan idejű szerződésekre való áttérés alacsony arányával párosul. Ez arra utal, hogy a határozott idejű munkaszerződések tartós foglalkoztatásba való „belépőként” játszott szerepe korlátozott.

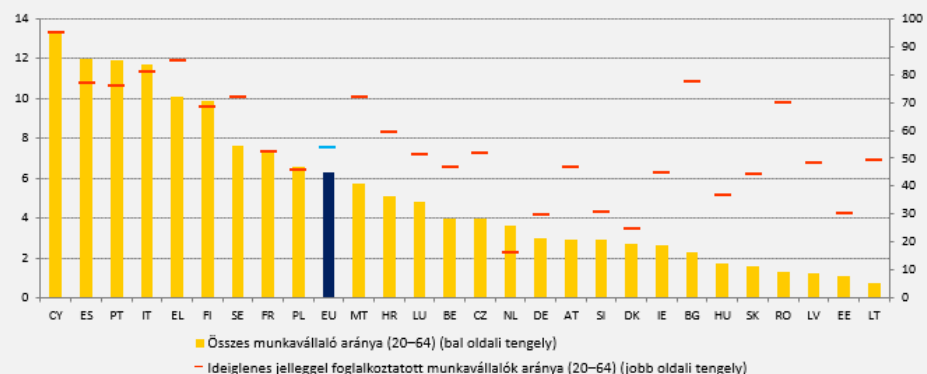
2024-ben minden második ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállaló akaratán kívül dolgozott ideiglenes foglalkoztatásban – ez az összes munkavállaló 6,4 %-ának felel meg. Összefoglalva: a nem önként vállalt határozott idejű foglalkoztatás (15–64 éves korosztály) továbbra is a munkaerő jelentős hányadát érinti, noha 2023 óta 0,5 százalékponttal csökkent. Ebben a tekintetben jelentős különbségek figyelhetők meg a tagállamok között, és előfordulása ismét magasabb a fiatalok és a nők körében. A részmunkaidős foglalkoztatásban is van egy nem önként vállalt összetevő, amely néhány tagállamban annak ellenére maradt továbbra is jelentős, hogy uniós szinten összességében csökkent. Az aktív munkaerőpiaci intézkedések és a jobb minőségű munkahelyek felé irányuló átmeneteket elősegítő hatékony foglalkoztatási szolgáltatások, a munkáltatók számára nyújtott ösztönzők a teljes munkaidős, határozatlan idejű foglalkoztatásra, valamint a szociális védelemhez és a tanulási lehetőségekhez való megfelelő hozzáférés mind hozzájárulhat a munkaerőpiac szegmentációjának csökkentéséhez és a munkaminőség javításához.

A nem önként vállalt határozott idejű munkaszerződéssel való foglalkoztatás elterjedtsége jelentősen eltér az uniós tagállamokban, de a legtöbb tagállamban az ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalók nagy hányadát érinti

Határozott idejű munkaszerződések
2024-ben az EU-ban:

- **11,6 %** az összes munkavállaló (20–64 éves) körében
- **33,3 %** a fiatal (15–29 éves) munkavállalók körében

A nem önként vállalt határozott idejű munkaszerződéssel foglalkoztatott munkavállalók százalékos aránya az összes munkavállalóhoz és az ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalóhoz képest (20–64 évesek) (%-ban, 2024)

Nem önként vállalt határozott idejű

Megjegyzés: ES és FR esetében eltérő a fogalom meghatározás. Törés az idősruban BG esetében. Alacsony megbízhatóságú adatok EE, MT, AT és SI esetében. Az összesített adatok LV esetében

²⁶ Lásd: Eurofound: [Labour market segmentation](#), European Industrial Relations Dictionary (munkaerőpiaci szegmentáció, európai munkaügyi kapcsolatok szótára), 2019.

**munkaszerződéssel
való foglalkoztatás**

az összes ideiglenes
jelleggel

foglalkoztatott
munkavállaló (kb.

10,6 millió
munkavállaló)

53,7 %-a

kizárólag a „Csak határozott idejű munkaszerződéssel rendelkezésre álló munkahely” esetére, míg SK esetében kizárólag a „Nem talált állandó munkahelyet” esetére vonatkoznak.

Forrás: Eurostat [[lfsa_etgar](#)], uniós munkaerő-felmérés.

A digitális transzformáció átalakítja az európai munkaerőpiacokat: az EU-ban minden tizedik munkavállaló használja a generatív mesterséges intelligenciát²⁷. A mesterséges intelligencia (MI) hatékony eszközöket kínál az innováció előmozdításához, a termelékenység növeléséhez és Európa globális versenyképességének erősítéséhez. A munkahelyi digitális nyomon követés és a munkafolyamatok algoritmikus irányítása átalakítja a munkaszervezést, a koordinációt, a felügyelet és a vezetés módját²⁸. Rugalmas webdizájn és végrehajtás esetén az MI és az algoritmikus irányítási rendszerek munkahelyi alkalmazása növelheti a hatékonyságot, egyszerűsítheti a toborzást, csökkentheti a torzítást és javíthatja a munka minőségét²⁹. Ezeket az eszközöket azonban megfelelően kell kezelni annak érdekében, hogy eloszlassák a fokozott munkaterheléssel, az állandó nyomon követéssel, a lehetséges elfogultságokkal és a munkavállalók adatvédelmi kockázataival kapcsolatos aggályokat. E tekintetben az MI-rendelet világos, kockázatalapú szabályokat határoz meg az MI-t fejlesztők és alkalmazók számára. Ezek az MI különleges felhasználási eseteire terjednek ki, biztosítva a biztonságot, az alapjogok védelmét és az emberközpontú MI-t, miközben erősítik az MI elterjedését, és az MI-vel kapcsolatos beruházásokat és innovációt az EU-ban³⁰. Ezen túlmenően a stratégia a mesterséges intelligencia alkalmazásának ösztönzésére – amely az MI elterjedését ösztönzi tíz uniós iparágban és a közszektorban – elismeri annak fontosságát, hogy a mesterséges intelligenciát valamennyi munkahelyen felelősségteljesen és előnyösen lehessen felhasználni.

A foglalkoztatási viszony helyes meghatározása, valamint az algoritmikus irányításban az átláthatóság, a méltányosság, az emberi felügyelet, a biztonság és az elszámoltathatóság előmozdítása kulcsfontosságú a platform-munkavállalók és a munkaminőség javítása szempontjából. A hivatkozási pont a platformalapú munkavégzésről szóló irányelv³¹. 2025-ben várhatóan 43 millió munkavállaló dolgozik majd egy vagy több digitális munkaplatformon keresztül az Európai Unióban. A platformalapú munkavégzés rugalmasságot és kiegészítő – sőt akár elsődleges – jövedelmet is biztosíthat. Emellett csökkentheti a piacra lépés akadályait a fiatalok, a migránsok vagy a fogyatékosággal élő személyek számára. Ugyanakkor a platformalapú munkavégzés gyakran összefügg a bizonytalansággal, az alacsony jövedellel, a szociális védelemhez való korlátozott hozzáféréssel, valamint az átláthatatlan algoritmikus irányítással kapcsolatos

²⁷ Lásd: Eurofound, [European Working Conditions Survey 2024: First findings](#) (Európai munkakörülmény-felmérés 2024 – Első megállapítások), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxemburg, 2025.

²⁸ 2024-ben az uniós munkavállalók 37 %-át követték nyomon digitálisan a munkaidő, 36 %-át pedig a be- és kilépés tekintetében. A felmérés adatai azt is mutatják, hogy az uniós munkavállalók 24 %-ának munkaideje automatikusan kerül kiosztásra.

²⁹ Lásd a 2025. évi Eurobarométer felmérést.

³⁰ Lásd: [az Európai Parlament és a Tanács \(EU\) 2024/1689 rendelete \(2024. június 13.\) a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról](#).

³¹ Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a platformalapú munkavégzés munkakörülményeinek javításáról. Lásd Európai Tanács, [Platform-munkavállalók: a Tanács a munkakörülményeik javítását célzó új szabályokat fogadott el](#).

kihívásokkal. Továbbá, mivel a digitális platformokon keresztül végzett legtöbb munka online zajlik, a határokon átnyúló munkafolyamatok sok esetben rejtve maradnak, nyomon követésük pedig nehéz. Az EU-ban a platformokon keresztül dolgozó személyek többsége önfoglalkoztatónak minősül, bár a becslések szerint a valóságban akár 5,5 millióan rossz besorolásba kerültek³².

A platform-munkavállalók mintegy 55 %-a keres a minimálbérnél kevesebbet. A platformalapú munkavégzésről szóló irányelv – amelynek célja a platformalapú munkavégzés munkakörülményeinek javítása – 2024 decemberében lépett hatályba, a tagállamoknak pedig két év áll rendelkezésükre az irányelv nemzeti jogba való átültetésére. Az irányelv olyan kérdésekkel foglalkozik, mint a foglalkoztatásra irányuló jogviszony téves besorolása, az algoritmikus irányítás és a határokon átnyúló munkavégzés átláthatósága. Az irányelv célja, hogy tisztességes munkafeltételeket és minőségi munkahelyeket teremtsen a platformalapú munkavégzés során, miközben támogatja a digitális munkaplatformok fenntartható növekedését az EU-ban.

A digitális innováció lehetőséget kínál termelékenyebb és színvonalasabb munkahelyek létrehozására, ugyanakkor munkaintenzitás növekedéséhez és a munka és a magánélet közötti határok elmosódásához is vezethet. A digitális technológiák például lehetővé tették a távmunkavégzés elterjedését. 2024-ben a munkavállalók mintegy 20 %-a dolgozott otthonról legalább az idő egy részében. Egy 2025. évi Eurofound-felmérés szerint 2024-ben a válaszadók több mint 50 %-a heti többször szeretett volna otthonról dolgozni, míg 24 % kizárólag az otthoni munkavégzést preferálta.

A műszaki haladás és az ehhez kapcsolódó távoli helyről történő és hibrid munkavégzési modellek a munkaidő-beosztásra is hatással lehetnek. Általánosságban elmondható, hogy az EU-ban optimalizálódtak a normál, teljes munkaidős munkavégzéstől eltérő és a munka minőségét kedvezőtlenül befolyásoló munkaidő-beosztások. 2024-ben az összes foglalkoztatott személy (20–64 éves korosztály) 6,6 %-a dolgozott hosszú munkaidőben, szemben a 2023. évi 7,1 %-kal. Az atipikus munkaidőben dolgozók aránya azonban továbbra is magas volt, elérte a teljes foglalkoztatás (20–64 éves korosztály) 33,6 %-át. Miután az európai ágazatközi szociális partnerek közötti tárgyalások nem vezettek eredményre a távmunkáról szóló 2002. évi keretmegállapodás aktualizálását illetően, valamint figyelembe véve a kijelentkezéshez való jogról szóló 2021. évi európai parlamenti állásfoglalást³³, az Európai Bizottság hivatalos kétszakaszos konzultációt folytatott a szociális partnerekkel a kijelentkezéshez való jogról és a távmunkavégzésről.

A megfelelő szociális védelemhez való hozzáférés a különböző szerződéstípusok és foglalkoztatási státuszok esetében továbbra is kihívást jelent, különösen az atipikus formákban dolgozó munkavállalók és az önfoglalkoztatók számára. A szociális védelemhez való hozzáférés a foglalkoztatás minőségének másik fontos jellemzője. Tizenhét tagállamban legalább egy atipikus formákban dolgozó munkavállalói csoport esetében formai fedezetbeli hiányosságokat tártak fel, különösen a munkanélküli-ellátások, a táppénz, valamint az anyasági vagy apasági ellátások terén. Az önfoglalkoztatók esetében tizenkilenc tagállamban azonosítottak fedezetbeli hiányosságokat; ezek különösen a munkanélküliséghez, a munkabalesetekhez és a foglalkozási megbetegedésekhez kapcsolódó

³² Európai Bizottság: [A hatásvizsgálati jelentés vezetői összefoglalója, amely a következő dokumentumot kíséri – Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a platformalapú munkavégzés munkakörülményeinek javításáról](#), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2021.

³³ Európai Parlament, [Az Európai Parlament 2021. január 21-i állásfoglalása a Bizottságnak szóló ajánlásokkal a kijelentkezéshez való jogról](#), 2021.

ellátások esetében voltak a legjelentősebbek. Emellett egyes munkavállalói vagy önfoglalkoztatói csoportok számára a hozzáférés kizárólag önkéntes (részvételi, ún. „opt-in” rendszerek) alapú, és az igénybevétel aránya tagállamonként rendkívül eltérő.

Az uniós országok mintegy egynegyedében a szociális védelemre szoruló atipikus formákban dolgozó munkavállalók kisebb valószínűséggel részesültek szociális ellátásban, mint a tipikus formában dolgozók. Az önfoglalkoztatók tehát továbbra is az a csoport, akik a legkisebb valószínűséggel jutnak szociális ellátáshoz. A jövedelmi szegénység lényegesen gyakoribb volt az ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalók (13,4 %), a részmunkaidős munkavállalók (13,8 %), valamint az önfoglalkoztatók (20,9 %) körében, mint az állandó alkalmazottak (6,3 %) között. A munkavállalók és az önálló vállalkozók szociális védelemhez való hozzáféréseiről szóló, 2019. novemberi tanácsi ajánlás végrehajtása kulcsfontosságú a fennmaradó lefedettségi hiányok felszámolásához és átlátható, megfelelő rendszerek előmozdításához.

EU-szerte és a tagállamokban egyaránt jelentős regionális eltérések figyelhetők meg a NEET-fiatalok arányában

2024-ben a **NEET-fiatalok aránya** az EU-ban: **11,1 %**

Magasabb a **nők (12,1 %)** és az **EU-n kívül születettek (18,4 %)** körében, valamint a **vidéki területeken**

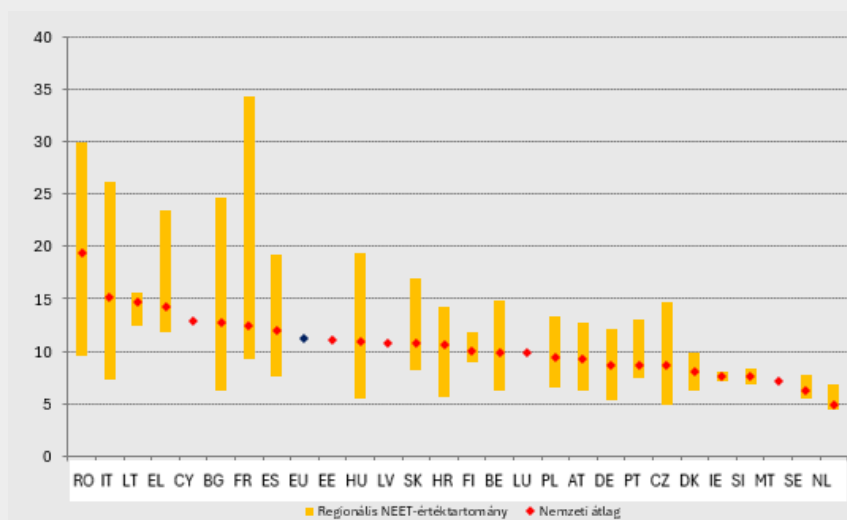
A **NEET-fiatalok aránya** 2024-ben:

- uniós országok: **4,4–19,4 %**

régiók (NUTS II

régiók): **4,4–29,9 %**

A NEET-fiatalok (15–29 évesek) aránya regionális szinten (NUTS II régiók) tagállamok és tagállami átlagok szerint, 2024

Megjegyzés: CY, EE, LV, LU és MT esetében nem állnak rendelkezésre regionális (NUTS II) adatok.

Forrás: A Foglalkoztatási Főigazgatóság számításai; Eurostat [edat_lfse_22].

A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya tovább csökkent az EU-ban. Ez az arány 2024-ben 11,3 %-ról 11,1 %-ra mérséklődött. A NEET-fiatalok (15–29 éves korosztály) aránya továbbra is magasabb a nők, mint a férfiak körében, illetve az EU-n kívül születettek esetében a belföldi születésűekhez képest, valamint magasabb a vidéki térségekben, mint a nagyvárosokban, városokban és elővárosokban. Ugyanakkor a Covid19-járvány óta tartó folyamatos javulást követően 2024-ben a munkanélküliségi ráta a (15–24 éves) fiatalok körében kis mértékben, 14,9 %-ra emelkedett, de továbbra is az összesített munkanélküliségi ráta több mint kétszerese. Különösen magas az alacsonyabb képzettségű és az EU-n kívül született fiatalok körében. A szakképzésben és a felsőoktatásban frissen végzett (20–34 éves) fiatalok foglalkoztatási rátája 2024-ben csökkent az EU-ban (sorrendben 80,0 %-ra, illetve 86,7 %-ra), ami arra utalhat, hogy egyre nehezebbé vált a belépésük a munkaerőpiacra. Ez a helyzet arra mutat rá, hogy folyamatos fellépésre van szükség a fiatalok munkaerőpiacra való belépését akadályozó strukturális kihívások

leküzdéséhez, tekintettel az elvesztegetett potenciálra és a pályafutás hosszabb távú kilátásait fenyegető kockázatokra. A megerősített ifjúsági garancia azzal támogatja a NEET-fiatalokat, hogy a munkahelye elvesztését vagy a formális tanulás befejezését követő négy hónapon belül valamennyi fiatal színvonalas állást kaphasson, illetve további oktatásban, tanulószerveződéses gyakorlati képzésben vagy gyakornoki képzésben részesüljön³⁴.

A munkával töltött életszakasz meghosszabbítása hozzájárul a tevékeny időskorhoz, csökkenti a munkaerő- és szakemberhiányt, valamint elősegíti az erős szociális védelmi rendszerek fenntartásának képességét. 2024-ben az 55–64 évesek foglalkoztatási rátája 65,2 %-ra nőtt. A tagállamok között azonban továbbra is jelentős különbségek vannak. 2030-tól az EU munkaképes korú népessége várhatóan évente 1,2 millió fővel csökken 2050-ig. Az időskorú eltartottak aránya becslések szerint a 2022. évi 36 %-ról 2050-re 55 %-ra, 2070-re pedig 59 %-ra nő. Ennek fontos meghatározói többek között a nyugdíjazási ösztönzők, az egészségügyi problémák, valamint olyan tényezők, mint a rugalmatlan munkahelyek és az életkoron alapuló megkülönböztetés. A nyugdíjazási ösztönzők tekintetében a nemrég elfogadott kiegészítő nyugdíjcsomag célja, hogy növelje a részvételt és a megtakarításokat a foglalkoztatói és magánnyugdíjrendszerekben, valamint javítsa a nyugdíjalapok hozzájárulását az innovatív és termelőberuházások finanszírozásához.

Az idősebb nők – gyakran az előrehozott öregségi nyugdíj és a tartós, gondozási kötelezettségek miatti távollét következtében – nagyobb valószínűséggel maradtak távol a munkaerőpiactól, mint a férfiak. Az 55–64 éves korosztály annak ellenére képviselteti magát továbbra is jelentős arányban (28,1 %) a munkaerőn kívüli munkaképes korú népességben belül, hogy az elmúlt évtizedben előrelépés történt ezen a téren. E kihívások kezeléséhez olyan átfogó szakpolitikai intézkedésekre van szükség, mint a nyugdíjreformok és az aktiválási és képzési kezdeményezések. Az EU is tett lépéseket, például elfogadta a 2000/78/EK irányelvet³⁵, amelynek célja a foglalkoztatási megkülönböztetés elleni küzdelem, valamint kidolgozott egy demográfiai eszköztárat. Emellett a Tanács 2025 júniusában felkérte a tagállamokat és a Bizottságot, hogy tegyenek lépéseket az idősek támogatására abban, hogy aktívak maradjanak, és teljeskörűen ki tudják bontakoztatni munkaerőpiaci és társadalmi potenciáljukat³⁶. A jelenlegi és várható demográfiai változások, valamint a jelentős szakember- és munkaerőhiány fényében az idősebb munkavállalók potenciáljának kiaknázása kulcsfontosságú az EU növekedési potenciáljának és szociális modelljének támogatásához.

A tartósan fennálló nemek közötti foglalkoztatási különbségek és bérszakadékok kezeléséhez továbbra is jelentős erőfeszítésekre van szükség a munkaerőpiacon fennálló egyenlőtlenségek mérsékléséhez. Ha pedig figyelembe vesszük, hogy a részmunkaidős foglalkoztatás aránya a nők körében magasabb, a szakadék tovább nő. A nemek közötti foglalkoztatási különbség az EU-ban az elmúlt években kis mértékben csökkent, ami jól tükrözi, hogy a nők foglalkoztatása terén nagyobb mértékű növekedés következett be. Ennek ellenére a különbség továbbra is jelentős (2024-ben 10,0 százalékpont). Ezen a téren a tagállamok és régiók között nagy különbségek mutatkoznak, ami azt jelzi, hogy az EU egyes részein még nagyobb szükség van a beavatkozásra. A foglalkoztatási különbség nagyobb a

³⁴ [A Tanács ajánlása](#) (2020. október 30.) az „Út a munka világába – Az ifjúsági garancia megerősítése” témájában és az ifjúsági garancia létrehozásáról szóló, 2013. április 22-i tanácsi ajánlás felváltásáról (2020/C 372/01) (HL C 372., 2020.11.4., 1. o.).

³⁵ A Tanács 2000/78/EK irányelve (2000. november 27.) a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról (HL L 303., 2000.12.2., 16. o.).

³⁶ [A Tanács következtetései az idősek számára a munkaerőpiaci és társadalmi potenciáljuk teljes körű kibontakoztatásához nyújtott támogatásról.](#)

gyermeket nevelő nők esetében. Ez a munkaerő- és szakemberhiánnyal, valamint a népesség elöregedésével jellemezhető jelenlegi helyzetben különösen kritikus.

A nemek közötti bérszakadék jelentős, 12,0 %-os az EU-ban (2023-ban). Ez az elmúlt évtizedben 4 százalékponttal csökkent. A bérszakadékot a gazdasági tevékenységek és foglalkozások nemek közötti különbségei, a nők vezető pozíciókban való alulreprezentáltsága, a részmunkaidős és a határozott idejű foglalkoztatási formákban való túlreprezentáltsága, a munka és a gondozási feladatok összeegyeztetésének nehézségei, valamint a megkülönböztetés és a nem átlátható bérstruktúrák okozzák. E jövedelmi különbségek az élet későbbi szakaszában a nyugdíjak terén a nemek között fennálló jelentős egyenlőtlenséghez vezetnek.

Az EU 2020 és 2025 közötti időszakra szóló nemi esélyegyenlőségi stratégiájával összhangban tartós szakpolitikai fellépésre van szükség a nők munkaerőpiaci részvételét akadályozó korlátok felszámolásához³⁷. Ide tartozhat az elérhető árú, minőségi koragyermekkorai nevelés és gondozás, valamint a tartós ápolási-gondozási szolgáltatások nyújtásának és hozzáférhetőségének javítása. Emellett az adórendszer célzott reformjai is jobb ösztönzőket teremthetnek a nők számára a munkavállaláshoz. Ezek az intézkedések összhangban állnak a koragyermekkorai nevelésről és gondozásról (beleértve az új barcelonai célokat) szóló tanács ajánlással, valamint a megfizethető magas színvonalú tartós ápoláshoz-gondozáshoz való hozzáféréssel szóló tanácsi ajánlással³⁸.

Az EU-n kívül születettek munkaerőpiaci integrációját akadályozó korlátok felszámolásával mérséklődhet a munkaerő- és szakemberhiány, kezelhetővé válhat a demográfiai változás és előmozdítható a társadalmi kohézió. Az EU-n kívül születettek az uniós munkaerő több mint egytizedét teszik ki. E csoport munkaerőpiaci részvételi és foglalkoztatási rátája azonban továbbra is alacsonyabb, mint más csoportoké. Ennek következtében közülük mintegy 7,4 millió munkaképes korú, munkaerőpiacon kívüli személy van az EU-ban. Ez a fennálló munkaerőhiány ellenére van így. Ez a lemaradás több, a munkaerőpiaci helyzetükkel és társadalmi integrációjukkal összefüggő akadályból ered. Ilyen akadály az alacsony iskolai végzettség, a nyelvtudás hiánya, a megkülönböztetés, valamint a rossz egészségi állapot. Noha a migránsok nagyjából egyharmadát kitevő felsőfokú végzettséggel rendelkezők foglalkoztatási kilátásai jobbak, képzéseik elismerésének nehézségei továbbra is jelentős akadályt jelentenek, gyakran alacsonyabb szakképesítést igénylő munkakörökbe kényszerítve őket. A migránsok munkaerőpiaci integrációjának fokozása emellett hozzájárulhat a nemek közötti foglalkoztatási különbség csökkentéséhez is, különösen a gondozási ágazatban fennálló munkaerőhiány betöltésével.

³⁷ [Az egyenlőségközpontú Unió: a 2020 és 2025 közötti időszakra szóló nemi esélyegyenlőségi stratégia, COM\(2020\) 152 final.](#)

³⁸ [A Tanács ajánlása \(2022. december 8.\) a koragyermekkorai nevelésről és gondozásról: a 2030-ra vonatkozó barcelonai célok \(2022/C 484/01\) \(HL C 484., 2022.12.20. 1. o.\) és a Tanács ajánlása \(2022. december 8.\) a megfizethető magas színvonalú tartós ápoláshoz-gondozáshoz való hozzáféréssel \(2022/C 476/01\) \(HL C 476., 2022.12.15., 1. o.\).](#)

Az oktatási egyenlőtlenségek növekednek: az elmúlt évtizedben romlott a hátrányos helyzetű tanulók alapkészségeinek szintje

A **hátrányos helyzetű, ám jól teljesítő tanulók aránya** csökkent:

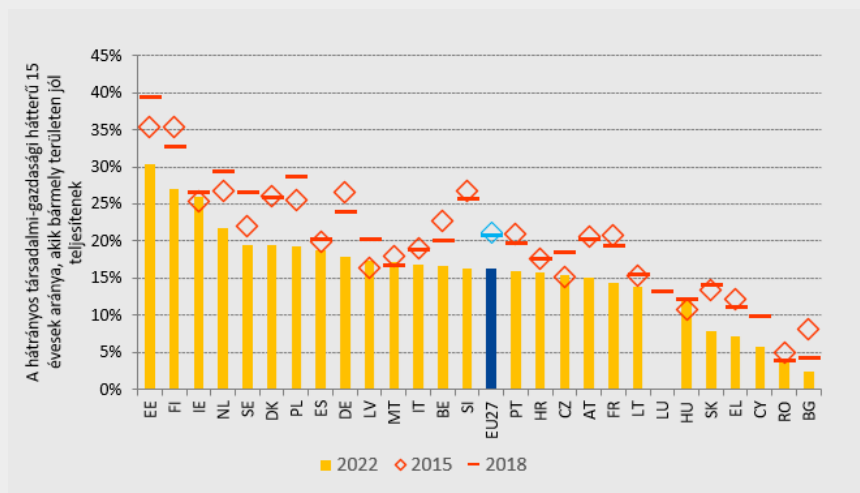
- **21,1 %-ról** (2015)
- **és 20,8 %-ról** (2018)
- **16,3 %-ra** (2022)

szemben az **előnyös háttérű tanulók** arányával (**59,0 %**)

Az elmúlt évtizedben szinte **valamennyi tagállamban romlott a helyzet**

Továbbra is **jelentős különbségek vannak** az uniós országok között

A hátrányos társadalmi-gazdasági háttérű 15 évesek aránya, akik a szövegértés, a matematika és a természettudományok terén területén jól teljesítenek (2022, 2018, 2015)

Megjegyzés: Óvatosságra van szükség a Dániára, Írországra, Lettországra és Hollandiára vonatkozó 2022. évi adatok értelmezésekor, mivel egy vagy több PISA-felmérés szerinti mintavételi standard nem teljesült. LU csak a 2018. évi PISA-felmérésben vett részt.

Forrás: Európai Bizottság (2024).

A tanulók alapkészségeinek drámai romlása rávilágít arra, hogy e kedvezőtlen tendencia megfordításához oktatási és képzési rendszereinkben sürgős fellépésre van szükség. A 2022. évi PISA-felmérés adatai alapján a tanulók alapkészségeinek drámai visszaesése az alulteljesítők arányának számottevő növekedésében mutatkozik meg (matematikából 29,5 %, szemben a 2018. évi 22,9 %-kal). Az adatok egyúttal a legjobban teljesítők arányának csökkenését is jelzik (ugyanezen a területen 7,9 %, szemben a 2018. évi 11 %-kal). Ezen túlmenően 2022-ben a hátrányos társadalmi-gazdasági háttérű tanulók mindössze 16,3 %-a teljesített jól az alapkészségek terén³⁹, szemben az előnyös háttérű tanulók 59,0 %-ával. Az alapkészségek hiánya jelentős akadályt jelent a későbbi továbbképzés szempontjából, és gátolja a termelékenység növekedését.

A tanulók körében tapasztalható alacsony digitális jártasság – beleértve az MI-műveltséget –, valamint gyenge polgári kompetenciák komoly aggodalomra adnak okot, különösen az információmanipuláció és a dezinformáció előfordulási gyakoriságának növekedése mellett. A tanulók mindössze 63 %-a rendelkezik megfelelő állampolgári ismeretekkel (ICCS 2022), míg 43 %-uk nem rendelkezik alapvető digitális készségekkel (ICILS 2023). A gyenge digitális készségek rontják a tanulók képességét arra, hogy boldoguljanak a digitális korban, eligazodjanak a technológiai változások között, fellépjenek a dezinformációval szemben, valamint biztonságosan használják a kialakulóban lévő technológiákat, például a mesterséges intelligenciát. A digitális készségek a digitális jóllét szempontjából is alapvetőek, mivel segítik a tanulókat abban, hogy egészségesebb és kiegyensúlyozottabb kapcsolatot alakítsanak ki a technológiával. A fiatalok és a pedagógusok digitális készségeinek fejlesztése érdekében a Bizottság végrehajtja a 2021 és 2027 közötti

³⁹ Legalább a 4. szint elérése az OECD PISA-skáláján a szövegértés, a matematika vagy a természettudományok valamelyikében.

időszakra vonatkozó digitális oktatási cselekvési tervet, és jelenleg is dolgozik a digitális oktatás és készségek jövőjére vonatkozó ütemterv előkészítésén. A készségek uniója égisze alatt a Bizottság elindította az alapkészségekre vonatkozó cselekvési tervet⁴⁰, amely számtalan kezdeményezést foglal magában az alapkészségek hiányának kezelése érdekében.

Pozitív fejleményként megállapítható, hogy a korai iskolaelhagyók aránya csökkent, míg a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya nőtt. 2024-re az EU-ban a korai iskolaelhagyók aránya (a 18–24 évesek körében 9,4 %) 2002-höz képest csaknem a felére csökkent. Ennek ellenére is 3,1 millió fiatal felnőtt továbbra is legfeljebb az alsó középfokú oktatásban vesz részt, és ebben a csoportban aránytalanul felülreprezentáltak a fogyatékkal élő személyek, a harmadik országbeli állampolgárok és a romák. Ez alacsonyabb foglalkoztatási rátához és a továbbképzésben való alacsonyabb részvételhez vezet. Mindez veszélyezteti az egyének azon képességét, hogy teljeskörűen kibontakoztassák a bennük rejlő potenciált. Ez hosszabb távon a kapcsolódó közkiadások növekedésével és az állami bevételek csökkenésével is együtt jár. Egy szakképzésben szerzett bizonyítvány vagy felsőoktatásban szerzett oklevél jelentősen javíthatja az egyének munkaerőpiaci kilátásait. A szakképzésben ez különösen igaz azokra a frissen végzetteknek, akik munkaalapú tanulásban vettek részt. Az Unióban jelentősen (a 25–34 évesek körében 2015 és 2023 között 36,5 %-ról 44,1 %-ra) nőtt a felsőfokú végzettséggel rendelkező fiatalok aránya, amit az egyetemekhez való szélesebb körű hozzáférés, a munkaerőpiacon a magas szintű készségek iránti növekvő kereslet, valamint az alacsonyabb munkanélküliség és a magasabb jövedelmek kilátása ösztönzött.

Ugyanakkor a stratégiai ágazatokban végzett munkához szükséges megfelelő készségekkel rendelkező diplomások tekintetében továbbra is hiány mutatkozik. Különösen tartós a szakemberhiány az olyan területeken, mint a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika (STEM). E készségek különösen fontosak a zöld átállás sikeréhez, valamint más stratégiai ágazatokban, például a biztonság és a kiberbiztonság, a védelem és az úrkutatás, a mesterséges intelligencia, a tiszta technológiák, a korszerű gyártás, a biotechnológia és az egészségügyi ellátás területén. Emellett ezek az ágazatok az EU technológiai szuverenitása, ezen belül digitális vezető szerepe szempontjából is kulcsfontosságúak. Mindezek alapján a Bizottság által a 2030-ra javasolt uniós célok a következők: a felsőfokú STEM-oktatásban a beiratkozott hallgatók arányának el kell érnie a 32 %-ot, a középszintű szakmai STEM-alapképzésben részt vevő tanulók arányának pedig a 45 %-ot. A készségek uniója részeként a STEM (a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika) oktatási stratégiai terv⁴¹ célja a STEM-területeken a beiratkozások számának növelése, a készségfejlesztés támogatása és a nemek közötti egyenlőtlenség csökkentése. Emellett a hamarosan elkészülő uniós szakképzési stratégia célja, hogy a szakképzést vonzóbbá, befogadóbbá és rugalmasabbá tegye. Végül a Tanulószerződéses Gyakorlati Képzés Európai Szövetsége hozzájárul a STEM-területeken lányok és nők számára tanulószerződéses gyakorlati képzések fejlesztéséhez, hogy ezzel is vonzóbbá tegye számukra a STEM-tanulmányokat, és segítse munkaerőpiacon maradásukat.

⁴⁰ Az Európai Bizottság közleménye – Az alapkészségekre vonatkozó cselekvési terv, COM(2025) 88 final, 2025.3.5.

⁴¹ A Bizottság közleménye – A STEM oktatási stratégiai terv: a versenyképességet és az innovációt szolgáló készségek (COM(2025) 89 final, 2025.3.5).

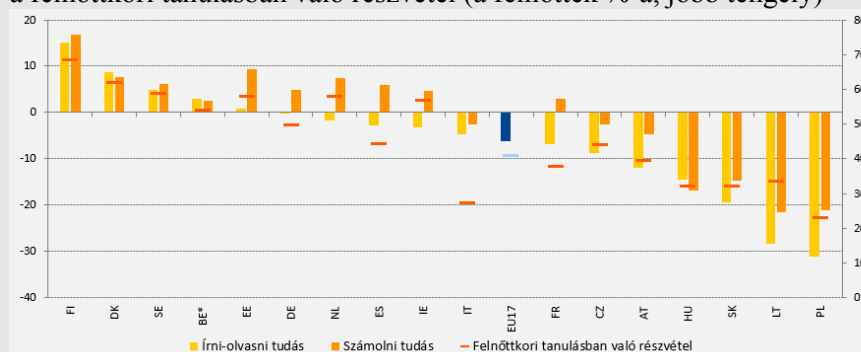
Az elmúlt évtizedben csökkent a felnőttek írástudása, különösen azokban az országokban, ahol alacsony a felnőttkori tanulásban való részvétel

2023-ban **minden ötödik felnőtt gyengén teljesített az írástudás és a számolási készség terén**

Az **írástudás** átlagosan **csökkent**, míg a **számolási készség** **nagyrészt változatlan** maradt

Az **írástudás és a számolási készségek jelentős csökkenése** azokban az országokban, ahol **alacsonyabb a felnőttkori tanulásban való részvétel**

Az írástudás és a számolási készség pontszámainak változása a (16–65 éves) felnőttek körében 2013 és 2023 között (százalékpont, bal tengely) és a felnőttkori tanulásban való részvétel (a felnőttek %-a, jobb tengely)

Megjegyzés: Az oktatásban és képzésben való részvételre vonatkozó adatok a felnőttoktatási felmérés és az uniós munkaerő-felmérés fogalom meghatározásához igazított különleges kivonatból származnak; BE esetében csak Flandria

Forrás: Felnőttek készségfelmérése (OECD, 2023)

2023-ban az EU-ban a felnőttek mintegy egyötöde mind az írástudás, mind a számolási készség terén gyengén teljesítőnek számított⁴². A felnőttek írástudása és számolási készségei terén éppen azokban az országokban rögzítettek jelentős visszaesést, ahol a felnőttkori tanulásban való részvételi arányok alacsonyabbak. A felnőttkori tanulásban való részvétel tekintetében a népességcsoportok (például a magasan képzettek és az alacsony képzettségűek, a foglalkoztatottak és a munkanélküliek, valamint a gazdaságilag aktív népességen kívül élők) között és foglalkozás szerint is jelentős eltérések mutatkoznak⁴³. A csoportok közötti eltérő részvételi szintek arra utalnak, hogy továbbra is vannak akadályok. A személyes képzési költségvetések (például az egyéni tanulási számlák⁴⁴) fontos szerepet játszanak a tanulás iránti kereslet ösztönzésében. A tanulási lehetőségek bővítése érdekében a készségek uniója olyan kezdeményezéseket foglal magában, mint az egyéni tanulási számlák, a mikrotanúsítványok kiterjesztése⁴⁵ és az innovatív közösségi tanulási terek kialakítása, különösen az alacsony képzettségűek számára. Összességében a készségek uniója átfogó megközelítést kínál a felnőttek tanulásban való részvételi arányának növelésére, valamint arra, hogy az EU munkaerőjét a jövőhöz szükséges megfelelő készségekkel ruházza fel.

A felnőttek tanulásban való részvételének növelése kulcsfontosságú a szakemberhiány kezeléséhez, a termelékenység, a versenyképesség és a társadalmi kohézió erősítéséhez. A felnőttoktatási felmérés 2022. évi adatai szerint a felnőttkori tanulásban való részvétel (a

⁴² Lásd: OECD: [Do Adults Have the Skills They Need to Thrive in a Changing World?: Survey of Adult Skills 2023](#) (Rendelkeznek-e a felnőttek azokkal a készségekkel, amelyekkel boldogulni tudnak változó világunkban? Felmérés a felnőttek készségeiről), OECD Skills Studies, OECD Publishing, Párizs, 2024.

⁴³ Míg 2022-ben a menedzserek, szakemberek, technikusok és hasonló foglalkozásúak 60,9 %-a vett részt tanulási tevékenységekben, az irodai, fizikai és az alacsonyabb szakképesítést igénylő foglalkozásúak körében sokkal alacsonyabb volt a részvétel.

⁴⁴ Lásd: [a Tanács ajánlása az egyéni tanulási számlákról](#), 2022. május.

⁴⁵ Lásd: [a Tanács ajánlása az egész életen át tartó tanulást és a foglalkoztathatóságot célzó mikrotanúsítványokra vonatkozó európai megközelítésről](#), 2022. június.

munka közbeni irányított képzés nélkül⁴⁶) az EU-ban az előző 12 hónap során enyhe növekedést mutatott: a 2016. évi 37,4 %-ról 2022-re 39,5 %-ra nőtt. A munkaerő-felmérés 2022 és 2024 közötti adatai pedig további lehetséges növekedésre utalnak. Mindazonáltal ez a szint az Európa előtt álló jelentős átalakulások fényében továbbra is túl alacsony, a tagállamok közötti különbségek pedig továbbra is túl nagyok.

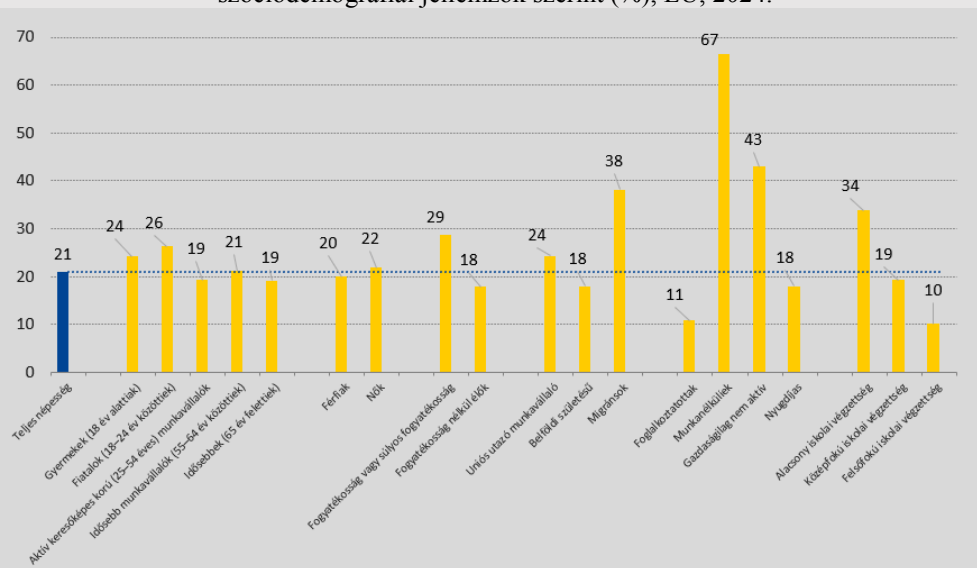
2024-ben a háztartások jövedelmi helyzete jelentősen javult, és az EU-ban enyhén csökkent a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya, és ez utóbbi terén nincs egyértelmű jele felfelé irányuló konvergenciának. A háztartások egy főre jutó rendelkezésre álló bruttó reáljövedelmének (GDHI) egy főre jutó indexe (2008 = 100) uniós szinten 2024-ben jelentősen, 141,3-ra emelkedett, ami 2,5 ponttal magasabb a 2023. évinél, elsősorban a munkavállalói jövedelmek növekedésének köszönhetően. Ez a legnagyobb növekedés 2021–2022 óta, és a trend 2025 első felében is folytatódott. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek összlétszáma 2019-hez képest mintegy 2,9 millióval csökkent (szemben a 2030-ra kitűzött legalább 15 milliós céllal). Ez azt jelenti, hogy 2024-ben az EU-ban minden ötödik ember továbbra is ki volt téve a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának. A szegénységi kockázatok népességcsoportonként eltérnek, és a gyermekeket, az időseket, a fogyatékossgal élő személyeket, az alacsony képzettségűeket, az EU-n kívül születetteket és a romákat nagyobb mértékben érintik. Ugyanakkor a heterogenitás a tagállamok között és azokon belül továbbra is jellemző (mind a régiók között, mind a vidéki és városi térségek között). A munkanélküliség továbbra is a szegénység egyik fő mozgatórugója, míg a szociális ellátások nem jutnak el minden rászoruló háztartáshoz.

A szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők aránya szociodemográfiai jellemzők szerint jelentősen eltér

A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya szociodemográfiai jellemzők szerint (%), EU, 2024.

2024-ben az EU-ban **minden ötödik ember és minden negyedik gyermek volt kitéve a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának**

A gyerekek mellett az **idősek**, a **munkanélküliek**, az **alacsony képzettségűek**, a **fogyatékossgal élő személyek**, az **EU-n kívül születettek** és a **romák** a

Megjegyzések: A 2024. évi értékek az összes tagállam 2023. évi jövedelmére vonatkoznak. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek arányának fogalommeghatározása eltér a 65 év alattiak és a 65 év felettiak körében, mivel ez utóbbi csoport nem foglalja magában a „nagyon alacsony munkaintenzitású” komponenst.

⁴⁶ Ezek az adatok a felnőttoktatási felmérésből készített különleges kivonatból származnak, kivéve a munka közbeni irányított képzést, amelyet a felnőttkori tanulásra vonatkozó 2030. évi cél felé tett előrehaladás nyomán követésére használnak (lásd még: 2. melléklet).

A közelmúltbeli javulás ellenére szinte valamennyi tagállamra jellemző, hogy minimumjövedelem-támogatás nem elegendő ahhoz, hogy kiemelje az embereket a szegénységből. A szociális védelmi ellátásokra fordított kiadások tekintetében a becslések szerint 2024-ben reálértéken szinte valamennyi tagállamban növekedés volt tapasztalható. A közelmúltban olyan reformjavaslatok születtek, amelyek célja a foglalkoztatást helyettesítő támogatások szerepének erősítése azáltal, hogy támogatják a kedvezményezettek részvételét az aktív munkaerőpiaci intézkedésekben és ösztönzik aktív álláskeresésüket. Ezzel párhuzamosan az EU-ban 2024-ben átlagosan enyhén csökkent a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentő hatása – ami jól tükrözi a szociális védelmi kiadások 2023. évi reálértékű visszaesését –, míg egyes olyan tagállamokban, ahol ez a hatás korábban magas volt, jelentősebb csökkenés volt megfigyelhető. Az „akik nem képesek megfelelően melegen tartani otthonukat” mutatóval mért energiaszegénység 2022 óta először 2024-ben csökkent több tényező együttes hatásának eredményeként, ideértve a földgáz és a villamos energia fogyasztói árának csökkenését, az energiahatékonyság-javító intézkedések kombinációját, valamint egyéb kísérő intézkedéseket. Mindazonáltal az energiaszegénység továbbra is jelentősen magasabb a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek körében. A reformok és beruházások elosztási hatásainak vizsgálata továbbra is különösen fontos a szegénység kockázatára és a jövedelmi egyenlőtlenségre gyakorolt hatás figyelembevételére és a szakpolitikák kialakításának megfelelő előzetes megalapozása szempontjából.

Noha a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek aránya kismértékben csökkent az EU-ban, de továbbra is magasabb, mint a teljes népesség körében. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett (0–17 éves) gyermekek száma a 2023. évi 19,96 milliőról 2024-ben 19,52 millióra csökkent (az EU-átlag 24,2 %). Noha 2024 a második olyan egymást követő év volt, amikor az abszolút számok csökkenést mutattak, a gyermekszegénység előfordulása továbbra is 3,2 százalékponttal magasabb, mint a teljes népesség körében. Összességében 2024-ben az EU-ban közel minden negyedik gyermek ki volt téve a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának. E gyermekek szegénységből és társadalmi kirekesztődésből való kiemelése elengedhetetlen ahhoz, hogy teljes mértékben kibontakoztathassák lehetőségeiket a társadalomban és a munkaerőpiacon, és meg tudják törni a szegénység generációk közötti

átörökítését. Az európai gyermekgarancia⁴⁷ valamennyi tagállamban történő végrehajtása kulcsfontosságú e tekintetben.

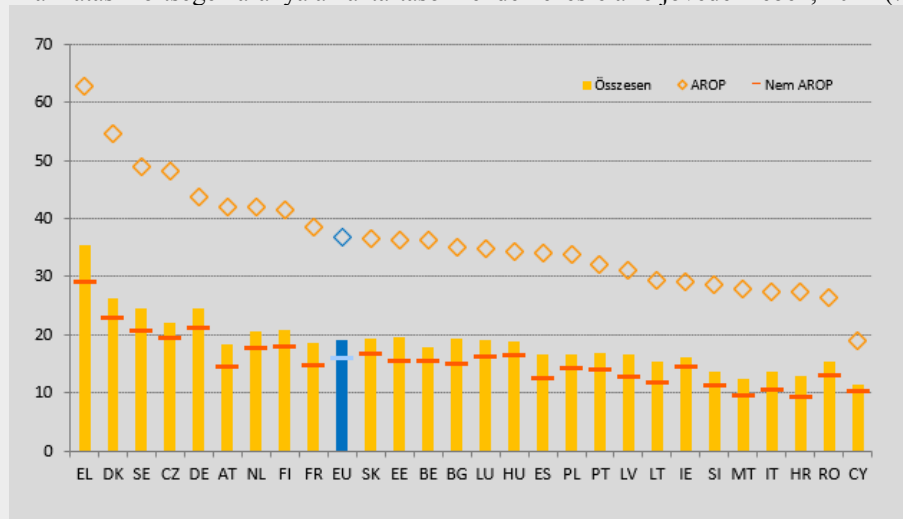
Az idősebb (65+) korosztályban a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya 2024-ben tovább csökkent az EU-ban. A helyzet azonban továbbra is nagyon eltérő a tagállamok között. Az arány 19,4 %-ra történő csökkenését a nők helyzetének javulása magyarázza (jóllehet a nők továbbra is lényegesen magasabb kockázatokkal szembesülnek, mint a férfiak). A csökkenés egyúttal az idősebbek körében tapasztalható jövedelmi szegénység és súlyos anyagi vagy szociális nélkülözés mérséklődését is tükrözi. A nyugdíjak összesített bérpótlási aránya uniós szinten változatlan maradt 2024-ben. A tagállamok között ugyanakkor az időskori szegénység és a jövedelempótlás tekintetében továbbra is jelentős eltérések voltak. Egyes országokban a 65 év feletti jövedelmi szegénységi kockázata akár kétszerese volt a munkaképes korú népességénél.

A szegénységben élő háztartások a rendelkezésre álló jövedelmük jelentős részét lakhatási költségekre fordítják, ami tagállamonként nagy eltéréseket mutat

A lakhatási költségek aránya a háztartások rendelkezésre álló jövedelmében, 2024 (%)

2024-ben a **tagállamok több mint egyharmadában** a háztartások a rendelkezésre álló jövedelmük legalább **egyötödét költötték lakhatási költségekre**

A szegénység kockázatának kitett háztartásokat csaknem az összes tagállamban **kétszer annyira sújtja a lakásköltség-túlterhelés**

Megjegyzés: LT esetében ideiglenes adatok.

Forrás: Eurostat [ilc_md01], EU-SILC.

A megfizethető lakhatás továbbra is egy olyan fontos kihívás, amely a szegénység kockázatának kitetteket aránytalanul nagy mértékben érinti. Az elmúlt évtizedben az EU-ban a lakásárak átlagosan mintegy 10 %-kal gyorsabban nőttek, mint a jövedelmek, aminek nyomán romlott a megfizethetőség⁴⁸. Ugyanakkor továbbra is jelentős eltérések vannak a tagállamok, illetve a régiók és a nagyobb városközpontok között. Az EU népességének 8,2 %-a élt olyan háztartásban, ahol az összes lakhatási költség a háztartás rendelkezésére álló teljes jövedelem több mint 40 %-át tette ki, azaz lakhatási költségek által túlterhelt háztartásban⁴⁹. Ez az arány a szegénység kockázatának kitettek körében 31,1 %

⁴⁷ [A Tanács \(EU\) 2021/1004 ajánlása \(2021. június 14.\) az európai gyermekgarancia létrehozásáról \(HL L 223., 2021.6.22., 14. o.\)](#).

⁴⁸ Lásd: Cousin G., Frayne C., Dias Martins V. and B. Vasicek (2025), [Housing in the European Union: Market Developments, Underlying Drivers, and Policies](#) (Lakhatás az Európai Unióban: piaci fejlemények, mögöttes mozgatórugók és szakpolitikák), European Economy Discussion Paper 228., 2025. október.

⁴⁹ A lakhatási költségek és a jövedelmek a támogatások levonása után értendők. A mutatóval kapcsolatos további részleteket lásd a 2. mellékletben.

volt, szemben a népesség többi részére jellemző 3,8 %-kal. Bár a szociális lakhatás fejlettsége egyenlőtlen az uniós tagállamokban, a fogalom meghatározások, a szolgáltatók, a kiválasztási kritériumok és a felosztási mechanizmusok eltérnek. Ezért a szociális lakhatás továbbfejlesztésével javítható a lakhatáshoz való hozzáférés⁵⁰. A szociális lakhatás biztosítása szempontjából gyakran említett kihívás az építési, valamint a telek- és a finanszírozási költségek növekedése. Bár a fogalom meghatározások és az adatgyűjtési módszerek különbségei miatt az országok közötti összehasonlítás nem könnyű, számos tagállamban megfigyelhető a hajléktalanság tendenciájának növekedése.

A Szerződések teljes mértékben elismerik, hogy a szociális párbeszéd kiemelt játszik az EU szociális piacgazdaságában. A szociális párbeszéd jelentőségét a szociális jogok európai pillére és a foglalkoztatási iránymutatások is rögzítik. A szociális partnerek 2024. évi Val Duchesse-i nyilatkozatára⁵¹ építve a Bizottság és az európai ágazatközi szociális partnerek 2025 márciusában aláírták az európai szociális párbeszédéről szóló paktumot⁵². A globális átalakulás korában a szociális párbeszéd megerősítése iránti megújított elkötelezettség részeként a paktum meghatározza azokat az intézkedéseket, amelyeket a Bizottságnak és a szociális partnereknek meg kell tenniük ahhoz, hogy előmozdítsák és megteremtsék a megfelelő feltételeket a szociális párbeszédben rejlő teljes potenciál mozgósításához valamennyi szinten. Ennek megfelelően a paktum olyan keretet kíván biztosítani, amely lehetővé teszi a szociális párbeszéd kibontakozását valamennyi szinten, beleértve a nemzeti és európai, az ágazatközi és az ágazati szinteket is.

A szociális párbeszéd EU-n belüli megerősítéséről szóló 2023. évi tanácsi ajánlás iránymutatást nyújt a tagállamoknak ahhoz, hogy miként lehet a legjobban előmozdítani a szociális párbeszédet és megerősíteni a kollektív tárgyalás intézményét⁵³. Ehhez a Bizottság többek között együttműködik a szociális partnerekkel a minőségi munkahelyekre vonatkozó ütemterv kidolgozásában. A Bizottság vállalta továbbá, hogy konzultál velük azokról a szakpolitikai kezdeményezésekről is, amelyek nem tartoznak ugyan az EUMSZ 153. és 154. cikkének⁵⁴ hatálya alá, mégis különösen relevánsak számukra. Uniós szinten a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek aktívan részt vesznek az európai szemeszterben, rendszeres véleménycserét és tematikus megbeszéléseket folytatnak a kiemelten fontos területekről. Mind a szociális partnerek, mind a civil társadalmi szervezetek bevonása és a velük folytatott konzultáció kulcsfontosságú a szakpolitikai döntéshozatal és a fenntartható, inkluzív változás előmozdítása szempontjából.

A tagállamoknak intézkedéseket kell hozniuk az ezen együttes foglalkoztatási jelentésben megállapított foglalkoztatási, készségfejlesztési és szociálpolitikai kihívások kezelése érdekében. Különösen a foglalkoztatási iránymutatásokkal összhangban:

- Fokozniuk kell a felnőttek élethosszig tartó továbbképzését és átképzését a versenyképesség biztosítása, a munkaerő- és szakemberhiány kezelése, a változó

⁵⁰ A fogyatékossgal élő személyek intézményi kitagolása – többek között az akadálymentesített lakhatási megoldások hiánya miatt – megtorpant.

⁵¹ [Háromoldalú nyilatkozat a dinamikus európai szociális párbeszédéről.](#)

⁵² [Az európai szociális párbeszédéről szóló paktum.](#)

⁵³ A Tanács ajánlása (2023. június 12.) a szociális párbeszéd megerősítéséről az Európai Unióban (C/2023/1389).

⁵⁴ Az EUMSZ 154. cikke kétszakaszos konzultációt ír elő az európai szociális partnerekkel a Szerződés 153. cikkében meghatározott számos szociálpolitikai kérdésről, például a munkafeltételekről, valamint a munkahelyi egészségvédelemről és biztonságról.

munkaerőpiaci helyzethez és kilátásokhoz való alkalmazkodás, valamint a méltányos zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében, a készségek uniójával összhangban. Ez többek között a következőket jelenti: integrálniuk kell a készségekkel kapcsolatos információgyűjtési eszközök használatát; meg kell erősíteniük az egyéni képzési jogosultságok, például az egyéni tanulási számlák biztosítását; valamint elő kell mozdítaniuk a mikrotanúsítványok a tagállami körülményeknek megfelelő fejlesztését, végrehajtását és elismerését, összhangban az egyéni tanulási számlákról és a mikrotanúsítványokra vonatkozó európai megközelítésről szóló tanácsi ajánlásokkal.

- Meg kell erősíteniük az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket, valamint az állami foglalkoztatási szolgálatok kapacitását és hatékonyságát, többek között a digitális infrastruktúrába és szolgáltatásokba, a pályatanácsadásba, a tanácsadási szolgáltatásokba, a készségekkel kapcsolatos információgyűjtésbe és a személyzet képzésébe való beruházás révén, elsősorban az alulreprezentált csoportok munkaerőpiaci részvételének növelése, valamint a minőségi munkahelyek teremtése és az átmenetek előmozdítása érdekében.
- Elő kell segíteniük az EU-n belüli méltányos mobilitást, és mérlegelniük kell szakképzett munkavállalók harmadik országokból való bevonását és megtartását. Emellett intézkedéseket kell hozniuk a hiányszakmákban dolgozó vagy a stratégiai ágazatokhoz kapcsolódó tanulmányi területeken jártas harmadik országbeli állampolgárok jogszerű migrációjának megkönnyítése céljából, miközben hatékony integrációs szakpolitikával megtámogatva biztosítják a munkaügyi és szociális jogok tiszteletben tartását és érvényesítését, ezzel kiegészítve az Unión belüli munkaerő-kínálat és -készségek kiaknázását.
- Biztosítaniuk kell a vészhelyzeti tartalékeszközök szerepét betöltő olyan munkahely-megtartási támogatási programok rendelkezésre állását, amelyek célja, hogy válság – így a szerkezetátalakítási folyamatok – esetén is megőrizze a munkahelyeket (és a vállalkozásokat), és kapcsolódó továbbképzések és átképzések révén tovább fejlesszék a humán tőkét.
- Megfelelő támogatást kell nyújtaniuk az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és az új zöld és digitális technológiák gazdasági és társadalmi hatásai által leginkább érintett munkavállalók és háztartások, különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő munkavállalók és háztartások számára, többek között hatékony foglalkoztatási szolgáltatások és programok, munkaerő-felvétel és az átállást támogató ösztönzők; az aktív befogadási megközelítésen alapuló megfelelő jövedelembiztonság; a munkavállalók jogainak az MI-vel, az algoritmikus irányítással és az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatokkal szembeni védelme; valamint a vállalkozói szellem előmozdítása révén, összhangban a klímasemlegességre való méltányos átállás biztosításáról szóló tanácsi ajánlással.
- A nemzeti jogszabályokkal és/vagy gyakorlatokkal összhangban és a szociális partnerek szerepének és autonómiájának teljes körű tiszteletben tartása mellett olyan bérfejlesztéseket kell előmozdítaniuk, amelyek támogatják a felfelé irányuló társadalmi konvergenciát, és figyelembe veszik a termelékenység alakulását, a minőségi munkahelyek létrehozását és a versenyképesség megőrzését.
- Ki kell igazítaniuk a munkaerőpiaci szabályozásokat, valamint az adó- és szociális ellátórendszereket a munkaerőpiaci szegmentáció és a nemek közötti egyenlőtlenségek csökkentése, valamint a minőségi munkahelyek létrehozásának előmozdítása érdekében, beleértve az adóék lehetséges csökkentését is, különösen az alacsony bérezésűek esetében, anélkül, hogy akadályoznák a magasabb bért nyújtó

munkahelyekre való átmenetet és a munkát terhelő adókról a foglalkoztatást és az inkluzív növekedést jobban támogató egyéb forrásokra való áttérést.

- Egészséges, biztonságos és megfelelően kialakított munkakörnyezeteket kell biztosítani, amelyek a munkahelyek minőségére vonatkozó fő dimenziók.
- Elő kell mozdítani a kollektív tárgyalást és a szociális párbeszédet – a szociális párbeszéd megerősítéséről szóló tanácsi ajánlással és az európai szociális párbeszédéről szóló paktummal összhangban –, valamint a szociális partnerek időben történő és érdemi bevonását a releváns uniós és nemzeti szintű szakpolitikai döntéshozatalba, a munkahelyek minőségének javítása érdekében, többek között a tagállamok helyreállítási és rezilienciaépítési terveinek végrehajtásával összefüggésben és az európai szemeszter keretében.
- Megfelelő és fenntartható szociális védelmet kell biztosítani mindenki számára, a szociális védelemhez való hozzáférésről szóló tanácsi ajánlással összhangban; Javítani kell a nem kellő mértékben biztosított személyek, például az atipikus formákban foglalkoztatott, így többek között a platformalapú munkát végző munkavállalók, valamint az önálló vállalkozók védelmét; általánosabban megfogalmazva: az államháztartás fenntarthatóságának megőrzése mellett javítani kell a juttatások megfelelőségét, a jogok átruházhatóságát és a minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférést; továbbá hatékonyan kell támogatni a munkaképes személyek munkaerőpiaci integrációját.
- Javítani kell a fiatalok munkaerőpiaci kilátásait, többek között az inkluzív és minőségi szakképzés és felsőoktatás előmozdításával; a foglalkoztatási szolgálatok számára (mentorálásból, orientációból és tanácsadásból álló) célzott támogatás biztosításával; valamint színvonalas tanulószerveződéses gyakorlati képzések és szakmai gyakorlatok támogatásával, összhangban a megerősített ifjúsági garanciával és a Tanulószerveződéses Gyakorlati Képzés Európai Szövetségével.
- Átfogó intézkedéseket kell elfogadni a tanulók alapkészségeinek fejlesztése és tágabb értelemben a kulcskompetenciák (többek között transzverzális készségek) fejlesztése, valamint az oktatási és képzési rendszerek teljesítményével és méltányosságával kapcsolatos strukturális kihívások kezelése érdekében. Támogatni kell az alapkészségek fejlesztésére irányuló tervek kidolgozását iskolai szinten, különös tekintettel a mentorálási és mentorálási programokra, a személyre szabott támogatásra és a tanárok folyamatos szakmai továbbképzésére. Differenciált tanítási és tanulási megközelítések révén elő kell mozdítani az alapkészségek terén elért kiválóságot.
- Az iparral való szorosabb együttműködés, a készségekkel kapcsolatos információgyűjtési rendszerekkel való kapcsolódás, valamint a mikrotanúsítványok szélesebb körű alkalmazása révén meg kell erősíteni a szakképzés és a felsőoktatás kiválóságát, és fokozni kell munkaerőpiaci relevanciájukat. A készséghiányok és a meg nem felelés kezelése érdekében javítani kell a képesítések automatikus elismerésére vonatkozó eljárásokat. Bővíteni kell a felsőoktatáshoz való hozzáférést a szakképzésben végzettek és az alulreprezentált csoportok számára.
- Növelni kell a TTMM-tudományterületeken végzett hallgatók számát – különösen az IKT-területeken (beleértve a mesterséges intelligenciát is) –, a jelentős munkaerőhiánnyal küzdő és stratégiai területeken; csökkenteni kell a nemek közötti egyenlőtlenségeket; valamint meg kell erősíteni az együttműködést a vállalkozásokkal, a szakképző intézményekkel és az egyetemekkel annak érdekében, hogy a zöld és digitális átállás szereplőivé váljanak. A szakemberhiány kezelése

érdekében meg kell erősíteniük a pedagógusok TTMM-tárgyakhoz kapcsolódó képzését.

- Kulcsfontosságú alaptermotechnológiákkal (például iskolák számára biztosított nagy sebességű hálózati összekapcsoltsággal), berendezésekkel és tanárképzéssel támogatott digitális oktatási és képzési ökoszisztémák kialakításával fejleszteniük kell a tanulók és a felnőttek minden korosztályának digitális készségeit, beleértve a médiatudatosságot és a digitális jártasságot (és a MI-t), erősíteniük kell a kritikus gondolkodást, továbbá növelniük kell a digitális tehetségbázist a munkaerőpiacon; és a digitalizációra vonatkozó know-how-val támogatniuk kell az intézményeket, külön hangsúlyt helyezve a befogadásra és a digitális szakadék csökkentésére. Számításba kell venniük, hogy a tanulók és a felnőttek minden korosztályában fejleszteni kell a pénzügyi tájékozottságot.
- A pedagógusképző intézményekkel partnerségben meg kell erősíteniük a pedagógusok alapkészségek tanítására összpontosító alapképzését és folyamatos továbbképzését. Csökkenteniük kell a pedagógushiányt és növelniük kell a pedagógusszakma vonzerejét a munkafeltételek javításával, vonzó karrierutak kínálásával, a pályakezdő pedagógusok mentorálásával, valamint ösztönzők és támogatás révén tapasztalt pedagógusok bevonásával a hátrányos helyzetű iskolákba; továbbá a szakmába való oldalirányú belépés megkönnyítésével.
- biztosítaniuk kell a megkülönböztetésmentességet, elő kell mozdítaniuk a nemek közötti egyenlőséget, javítaniuk kell az egyenlőség általános érvényesítését és meg kell erősíteniük a nők és a hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiaci részvételét az esélyegyenlőség és a szakmai előmenetel előmozdítása, egyenlő munkáért egyenlő bér vagy egyenlő értékű munkáért egyenlő bér, továbbá a bérstruktúrák átláthatóságának biztosítása, valamint a munka, a családi és a magánélet összeegyeztethetősége révén – ideértve a megfizethető és minőségi gondozáshoz (koragyermekkori nevelési és gondozási szolgáltatásokhoz, illetve tartós ápolás-gondozáshoz) való hozzáférés biztosítását csakúgy, mint a családi szabadsághoz és rugalmas munkafeltételekhez való hozzáférés biztosítását a szülők és a gondozási feladatokat ellátó más személyek számára, összhangban az európai gondozási stratégiával, továbbá a munkahelyi akadálymentesség biztosításával.
- Valamennyi, a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermek számára ingyenes és tényleges hozzáférést kell biztosítaniuk az egészségügyi ellátáshoz, a koragyermekkori neveléshez és gondozáshoz, valamint az oktatási, képzési és iskolai tevékenységekhez; illetve tényleges hozzáférést kell biztosítaniuk az egészséges táplálkozáshoz és a megfelelő lakhatáshoz, az európai gyermekgaranciával és a kapcsolódó nemzeti cselekvési tervekkel összhangban.
- Elő kell mozdítaniuk a gyermekek esélyegyenlőségét a gyermekszegénység magas szintjének felszámolása, valamint az uniós és nemzeti erőforrások lehető legjobb kihasználása érdekében. Fel kell gyorsítaniuk az európai gyermekgarancia végrehajtását, többek között megfizethető és magas színvonalú koragyermekkori nevelés és gondozás biztosításával, valamint a korai iskolaelhagyás kezelésével. Támogatniuk kell a hátrányos helyzetű csoportokból és távoli területekről származó gyermekek és fiatalok oktatáshoz való hozzáférését, továbbá elő kell mozdítaniuk a képzést minden képesítési szinten.
- Olyan minimumjövedelem-rendszereket kell biztosítaniuk és szükség esetén megerősíteniük, amelyek megfelelő támogatást nyújtanak és aktív befogadási megközelítést alkalmaznak, összhangban az aktív befogadást biztosító megfelelő

minimumjövedelemről szóló tanácsi ajánlással, valamint a munkaképes személyek munkaerőpiaci integrációjával; és elő kell mozdítaniuk a támogató és alapvető szolgáltatásokhoz, többek között az energiához való hozzáférést, különösen az alacsony jövedelmű és kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások számára.

- Értékelniük kell a reformok és beruházások által a népesség különböző csoportjainak jövedelmére gyakorolt elosztási hatásokat, összhangban a tagállami szakpolitikák elosztási hatásának pontosabb értékeléséről szóló közleménnyel.
- Támogatniuk kell a kereslet kielégítéséhez szükséges elégséges lakáskínálat biztosítását, valamint a megfizethető lakhatáshoz, a szociális lakhatáshoz és/vagy – adott esetben – a megfelelő lakhatási támogatásokhoz való hozzáférést; meg kell előzniük meg és kezelniük kell a hajléktalanságot mint a szegénység legszélsőségesebb formáját, és az integrált, személyközpontú és lakhatásközpontú stratégiai megközelítések révén küzdjenek a társadalmi kirekesztés ellen; elő kell mozdítaniuk a lakóépületek és a szociális bérlakások felújítását.
- Be kell ruházniuk az egészségügyi rendszerek kapacitásába, beleértve a megelőzés és az alapellátás, valamint a népegészségügy kapacitását, az ellátás koordinálását, az egészségügyi személyzetet, valamint az e-egészségügy és a mesterséges intelligencia használatát; adott esetben csökkenteniük kell az igénybe vevők által közvetlenül fizetett térítések arányát; javítaniuk kell az egészségügyi ellátás lefedettségét; és jobb munkafeltételeket kell teremteniük az egészségügyi dolgozók számára, továbbá elő kell mozdítaniuk továbbképzésüket és átképzésüket.
- Meg kell erősíteniük a magas színvonalú, megfizethető és fenntartható tartós ápolási-gondozási szolgáltatások nyújtását, összhangban a megfizethető, magas színvonalú tartós ápolás-gondozáshoz való hozzáféréstről szóló tanácsi ajánlással.
- Olyan inkluzív és fenntartható nyugdíjrendszereket kell biztosítaniuk, többek között a kiegészítő nyugdíjrendszerek fejlesztésével, amelyek a demográfiai előrejedés kontextusában megfelelő időskori jövedelmet nyújtanak és lehetővé teszik a nemzedékek közötti méltányosságot.

Az uniós források többek között az Európai Szociális Alap Plusz, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz, az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Igazságos Átmenet Alap, az Erasmus+, a Technikai Támogatási Eszköz és a támogatható reformok és beruházások tekintetében a Szociális Klímaalap révén támogatják a tagállamokat az ezekkel a területekkel kapcsolatos szakpolitikai fellépés felgyorsításában.

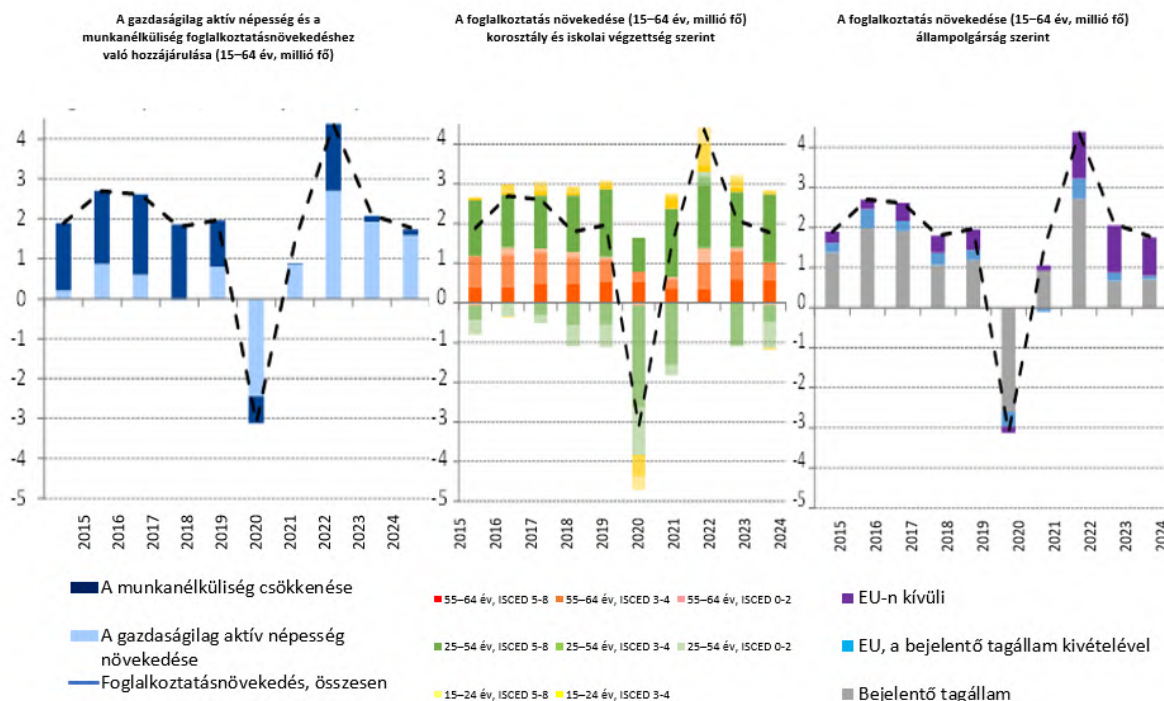
1. FEJEZET: AZ EURÓPAI UNIÓ MUNKAERŐPIACI ÉS SZOCIÁLIS TENDENCIÁI

A foglalkoztatás növekedése 2024-ben a fokozott gazdasági és geopolitikai bizonytalanságok ellenére és a történelmi mélyponton levő munkanélküliségi ráta mellett is erőteljes maradt. A teljes foglalkoztatás 1,7 millió fővel, 219,4 millióra bővült, ami némileg lassuló, de továbbra is jelentős, 0,8 %-os éves növekedési rátát és 75,8 %-os foglalkoztatási rátát jelent (0,5 százalékponttal magasabbat, mint 2023-ban; lásd még a célkitűzéshez kapcsolódó háttérmagyarázatot a 2.1.1. szakaszban). A bővülést az energiaszektor vezette 7,4 %-os növekedéssel, ezt követte a bányászat (4,3 %), a víz- és hulladékgazdálkodás (4,2 %), a művészetek és szórakoztatás (4,1 %), a szálláshelyszolgáltatás és vendéglátás (3,5 %), valamint az információ és kommunikáció (2,9 %). A bányászat kivételével ezek az ágazatok az elmúlt évtized leggyorsabban növekvő ágazatai közé tartoztak. A 2023. évhez hasonlóan a 15–64 évesek körében a foglalkoztatás növekedésének 92 %-át a munkaerő bővülése magyarázza, míg a munkanélküliség csökkenése csupán 8 %-kal járult ehhez hozzá, a történelmi mélyponton levő, 5,9 %-os munkanélküliségi ráta mellett. A rövid távú (a következő három hónapra szóló) foglalkoztatási várakozások 2024-ben a hosszú távú átlag alá estek, és – különösen a szolgáltatásokban – tovább csökkentek, miközben az építőiparban emelkedtek, és jóval kedvezőbbek maradtak. Összességében a foglalkoztatás növekedése várhatóan tovább lassul: 2025-ben és 2026-ban 0,5 %-ra, majd 2027-ben 0,4 %-ra⁵⁵.

⁵⁵ Lásd: [European economic forecast – Autumn 2025](#) (Európai gazdasági előrejelzés – 2025. ősz), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.

1.1. ábra: A foglalkoztatás növekedését 2024-ben a harmadik országbeli állampolgárok és az idősek növekvő munkaerőpiaci részvétele hajtotta, és a növekedés a felsőfokú végzettséggel rendelkező munkavállalók körében koncentrált

A foglalkoztatás növekedése (15–64 évesek) a munkaerő-állomány növekedése és a munkanélküliség csökkenése szerint, továbbá korosztály, iskolai végzettség és állampolgárság szerint részletezve.

Megjegyzés: Törés az állampolgárság szerinti foglalkoztatottak idősorában 2021-ben.

Forrás: Saját számítások az Eurostat [[lfsa_agan](#)], [[lfsa_ugan](#)], [[lfsa_egaed](#)] és [[lfsa_egan](#)] alapján.

A harmadik országbeli állampolgárok és az idősek továbbra is a foglalkoztatási növekedés fő mozgatórugói voltak, miközben a fiatalok, az alacsony képzettségű munkavállalók és a fogyatékossgal élő személyek munkaerőpiaci eredményei stagnálás vagy romlás jeleit mutatták. 2024-ben a harmadik országbeli állampolgárok adták a munkaerő növekedésének mintegy kétharmadát (68,0%), míg a 15–64 éves korosztályban a foglalkoztatás növekedésének több mint felét (54,2%), akárcsak 2023-ban. Arányuk a munkaerőn belül 2022 és 2024 között 5,5 %-ról 6,5 %-ra emelkedett, 2024-ben pedig 29,9 %-uk rendelkezett felsőfokú végzettséggel, szemben a tíz évvel korábbi 20,6 %-kal. Foglalkoztatási rátájuk elérte a 64,3 %-ot, de továbbra is alacsony, és mindkét esetben magas részmunkaidős arány, valamint jelentős nemek közötti egyenlőtlenség jellemzi. A nők összességében továbbra is alulreprezentáltak a munkaerőpiacon, ugyanakkor helyzetük tovább javult: a nemek közötti foglalkoztatási különbség a teljes népességben először csökkent 10 százalékpontra. Az idősek (55–64 évesek) továbbra is a legnagyobb százalékos növekedést mutatták a foglalkoztatás és a munkaerőpiaci részvétel terén valamennyi korosztály közül: foglalkoztatási rátájuk 65,2 %-ra emelkedett, munkanélküliségi rátájuk (55–74 évesek) pedig 2024-ben 4,1 %-ra csökkent, ami a legalacsonyabb valamennyi korosztály között. Növekvő népességarányukra és a várható élettartam emelkedésére tekintettel munkaerőpiaci részvételük növelése terén még van mit javítani. Ezzel szemben a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok (15–29 évesek) arányának javulása jelentősen lelassult: 2023 eleje óta mindössze 0,4 százalékponttal csökkent (10,9 %-ra). Ez annak ellenére történt, hogy a korai iskolaelhagyás csökkenésével és a felsőfokú beiratkozások növekedésével összhangban nőtt az oktatásban és képzésben való részvétel. Az ifjúsági (15–24 évesek) munkanélküliségi rátája 2024-ben 14,9 %-ra

emelkedett, ami több mint egy évtized óta (a 2020. évi, Covid19-cel összefüggő növekedést nem számítva) az első éves növekedés. A fiatal munkavállalók továbbra is több mint kétszer akkora valószínűséggel dolgoznak nem önként vállalt határozott idejű munkaszerződéssel való (13,0 %) és részmunkaidős (6,4 %) foglalkoztatásban, mint az átlagos munkavállalók, és 2024-ben határozott idejű munkaszerződések közel kétharmada 18 hónapnál rövidebb időtartamú volt. E csoport esetében a dolgozói szegénységi arány is magas (10,9 %, szemben az összes munkavállaló 8,2 %-ával). A foglalkoztatás növekedése valamennyi korosztályban továbbra is a felsőfokú végzettséggel rendelkező munkavállalók körében koncentrált. Ezzel szemben az alacsony képzettségűek foglalkoztatása csak a 15–24 évesek körében nőtt, és az alacsony és magas képzettségűek (25–64 éves korosztály) közötti foglalkoztatási különbség továbbra is jelentős, 28,7 százalékpont. Ezen túlmenően a fogyatékkal élő személyek esetében is jelentősen nőtt a foglalkoztatási különbség 2024-ben: 21,4 százalékponttól 24,0 százalékpontra emelkedett, megközelítve a 2019-ben és 2020-ban rögzített 24,4 százalékpontos történelmi csúcsot.

A munkaerő- és szakemberhiány enyhült, ugyanakkor a további előrehaladást továbbra is strukturális tényezők korlátozzák. A munkaerőhiányról beszámoló munkáltatók aránya a 2022. II. negyedévében elért 27,8 %-os csúcsról 2025. II. negyedévére 18,2 %-ra csökkent⁵⁶. A betöltetlen álláshelyek aránya 2024-ben valamennyi ágazatban tovább mérséklődött, és 2025. II. negyedévében először esett a járvány előtti szint alá (2,1 %, szemben a 2019. IV. negyedévi 2,2 %-kal), ugyanakkor továbbra is magas maradt az adminisztratív és a szolgáltatást támogató tevékenységek területén (3,0 %). E javulás nagyrészt a gyengébb foglalkoztatási és üzleti várakozásoknak, a munkaerő-tartalékolás mérséklődésének⁵⁷, valamint a harmadik országbeli állampolgárok folyamatos beáramlásának tudható be. Ehhez az oktatással összefüggő (a makrogazdasági strukturális munkaerőhiánnyal⁵⁸ és a túlképzettségi arányokkal mért) strukturális munkaerőhiány és (az ágazati betöltetlen álláshelyek arányának varianciájával mért) ágazati strukturális munkaerőhiány csökkenése is hozzájárulhatott, ami egybecseng a betöltetlen álláshelyek és a munkanélküliek arányának csökkenésével. Mindazonáltal továbbra is fennmaradnak a hosszú távú strukturális kihívások, többek között a demográfiai változás, a zöld és digitális átálláshoz kapcsolódóan alakuló munkaerőpiaci igények, valamint a munka minőségével kapcsolatos aggályok⁵⁹.

A reálbérek 2024-ben ismét emelkedtek – ami támogatja a háztartások vásárlóerejét és mérsékli az egyenlőtlenségeket –, ám továbbra is elmaradnak a járvány előtti szinttől. Miután a reálbér-növekedés 2023 második felében pozitívvá vált, 2024-ben éves szinten 2,7 %-ra erősödött, ami hozzájárult a háztartások rendelkezésre álló bruttó reáljövedelmének 2,3 %-os, stabil növekedéséhez. 2024-ben a vásárlóerő még nem tért vissza a 2019. évi szintre. A reálbérek növekedése az előrejelzések szerint 2025-ben 1,3 %-ra, 2026-ban pedig 1,1 %-ra lassul, elsősorban a gazdasági bizonytalanság miatt⁶⁰. A dolgozói szegénység 2024-ben 8,2 %-ra csökkent, miután az elmúlt évek jelentős minimálbér-emelése segítettek ellensúlyozni az infláció alacsony jövedelmű munkavállalókra gyakorolt hatását. A jövedelmi egyenlőtlenség (a jövedelmi ötödök arányával mérve) szintén mérséklődött, és 2024-ben 4,66-ra csökkent, összhangban az elmúlt tíz év általános tendenciájával.

⁵⁶ [Európai vállalati és fogyasztói felmérés.](#)

⁵⁷ [Európai vállalati és fogyasztói felmérés.](#) A mutató azon cégek arányát tükrözi, amelyek arra számítanak, hogy termelésük csökkenni fog, míg foglalkoztatásuk növekedik vagy változatlan marad.

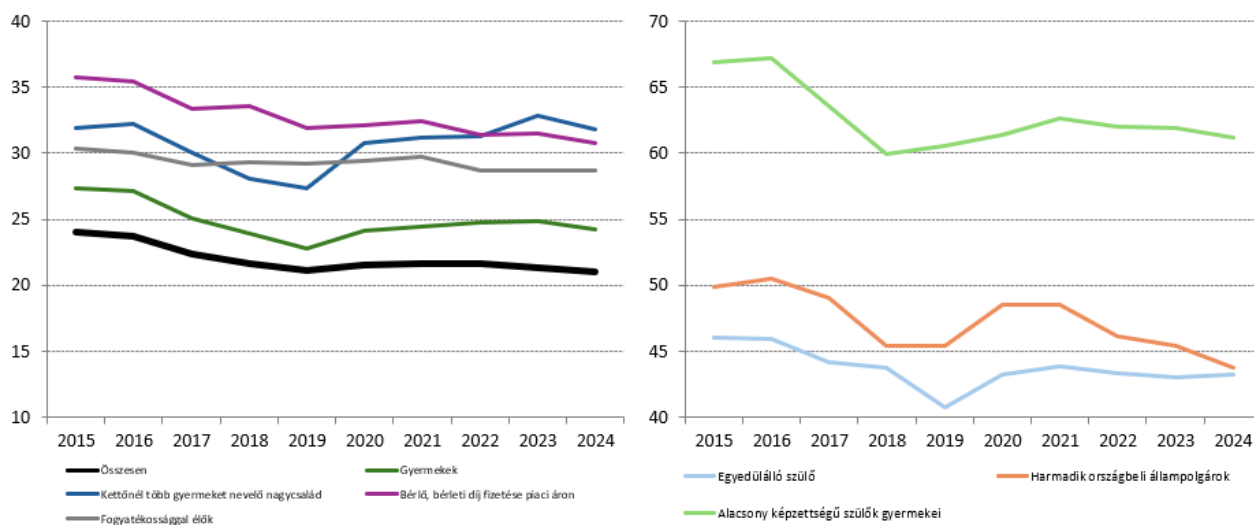
⁵⁸ Lásd: Európai Bizottság (2015): [Analytical web note – Measuring skills mismatch](#) – 7/2015 (A strukturális munkaerőhiány mérése), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxemburg.

⁵⁹ [Eurofound, 2025: Living and working in Europe 2024, chapter 2](#) (Élet és munkavégzés Európában, 2. fejezet).

⁶⁰ Az Európai Bizottság tavaszi előrejelzése alapján.

1.2. ábra: A szegénység és a társadalmi kirekesztődés aránya továbbra is magas, különösen a veszélyeztetett csoportok esetében

A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya a teljes népesség és a veszélyeztetett csoportok körében (%)

Forrás: Eurostat [[ilc_peps01n](#)], [[ilc_peps03n](#)], [[ilc_peps05n](#)], [[ilc_peps07n](#)], [[ilc_peps60n](#)] [[hlth_dpe010](#)].

A szegénység és a társadalmi kirekesztettség arányai mérsékelten csökkentek, ugyanakkor – különösen a veszélyeztetett csoportok körében – továbbra is magasak. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya 2024-ben először csökkent a világvárvány előtti szint alá (21,0 %-ra, szemben a 2019. évi 21,1 %-kal), egy 0,3 százalékpontos visszaesést követően, amely nagyrészt a súlyos anyagi és szociális nélkülözésben élők arányának valamennyi korosztályban megfigyelhető széles körű csökkenésével magyarázható⁶¹. A gyermekszegénység kockázata ugyanakkor továbbra is magas: a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek aránya 24,2 % volt, ami – a 2023-hoz képest bekövetkezett 0,7 százalékpontos javulás és a szociális transzferek e korosztályra gyakorolt jelentős hatása ellenére – továbbra is 1,4 százalékponttal haladja meg a Covid19 előtti szintet. Az alacsony iskolázottságú szülők gyermekei közel hatszor nagyobb valószínűséggel vannak kitéve a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának, mint a magasan képzett szülők gyermekei (61,2 %, szemben a 11,0 %-kal), míg az egyszülős háztartások szembesülnek messze a legmagasabb kockázattal valamennyi háztartástípus közül (43,2 %). A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya a fogyatékossgal élő személyek (28,7 %) és a harmadik országbeli állampolgárok (43,8 %) körében is magas (lásd az 1.2. ábrát). Míg az utóbbi csoport esetében 2021 óta gyors javulás figyelhető meg, a fogyatékossgal élő személyek helyzete stagnált, a roma népesség⁶² viszont továbbra is rendkívül magas szegénységi kockázatokkal szembesül.

⁶¹ Az e bekezdésben szereplő valamennyi adat olyan jövedelmekre vonatkozik, amelyek Írország esetében a felmérés évére, minden más tagállam esetében pedig az azt megelőző jövedelmi referencia-időszakra esnek. Az Eurostat 2024. évi jövedelmekre vonatkozó gyorsbecslései szerint a szegénység kockázatának kitettek aránya uniós átlagban és a legtöbb tagállamban változatlan maradt (lásd: Eurostat, [Flash estimates of income inequalities and poverty indicators for 2024 \(FE 2024\), Experimental results](#) [A jövedelmi egyenlőtlenségekre és szegénységi mutatókra vonatkozó gyorsbecslések 2024-re – Kísérleti eredmények]). 1. változat, 2025. június).

⁶² Lásd: Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége, [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries, 2024](#) (A romák és az utazók jogai 13 európai országban, 2024).

A szegénység mélysége (szegénységi rés) 2024-ben enyhén csökkent, az idősek (65+) korosztályának kivételével. Az EU szegénység elleni stratégiája (lásd a pillérhez kapcsolódó 8. háttérmagyarázatot) további jelentős erőfeszítésekre szólít fel szegénység csökkentésére vonatkozó, 2030-ra kitűzött cél – így a gyermekszegénység csökkentésére vonatkozó rész cél (lásd a célkitűzéshez kapcsolódó háttérmagyarázatot a 2.4.1. szakaszban) – elérése, valamint a szegénység 2050-ig történő felszámolása érdekében.

A lakásárak növekedése az elmúlt évtizedben meghaladta a jövedelmek növekedését, ami nyomás alá helyezte a megfizethetőséget. Ebben az időszakban az EU-ban a lakásárak átlagosan mintegy 10 %-kal gyorsabban emelkedtek, mint a jövedelmek, ami rontotta a lakhatás megfizethetőségét – különösen az időszak végén tapasztalt magasabb kamatlábak mellett. Ezzel párhuzamosan a bérleti piacok szűkösségük miatt gyakran nem tudtak hatékony alternatívát kínálni. A lakásköltség-túlterheltséggel szembesülők aránya 2024-ben az energia- és közműárak növekedésének lassulása közepette némileg mérséklődött az EU-ban, ugyanakkor továbbra is mintegy nyolcszor magasabb volt a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett háztartásokban élők körében (31,1 %), mint az egyéb háztartásokban élők esetében (3,8 %). A zsúfolt lakásban élők aránya – a feljegyzések kezdete óta először (a 2020. évi kivételtől eltekintve) – romlott, és elérte a 16,9 %-ot. Ezzel szemben azon háztartások aránya, amelyek nem képesek megfelelően melegen tartani otthonukat, elsősorban az energiával kapcsolatos költségek mérséklődésének köszönhetően, 9,2 %-ra csökkent, ugyanakkor továbbra is jelentősen meghaladta a 2021. évi szintet (6,9 %). Emellett a hajléktalanság az EU egész területén növekvő tendenciát mutat, ami egyre súlyosbodó társadalmi kihívást jelent.

2. FEJEZET: FOGLALKOZTATÁSI ÉS SZOCIÁLIS REFORMOK – A TAGÁLLAMOK TELJESÍTMÉNYE ÉS INTÉZKEDÉSEI

2.1. 5. iránymutatás: A munkaerő-kereslet fellendítése

Ez a szakasz az 5. számú foglalkoztatási iránymutatás végrehajtásáról nyújt áttekintést, amely – a pillér 4. elvével (a foglalkoztatás aktív támogatása) és 6. elvével (bérek) összhangban – azt ajánlja a tagállamoknak, hogy biztosítsanak a munkaerő-keresletet és a munkahelyteremtést támogató feltételeket. A 2.1.1. szakasz a legfontosabb munkaerőpiaci fejleményekre összpontosít, figyelembe véve azok versenyképességre gyakorolt hatásait és a gazdasági bizonytalanság közelmúltbeli fokozódásával járó hatást is. A 2.1.2. szakasz a tagállamok által ezeken a területeken végrehajtott intézkedésekről számol be, különös hangsúlyt fektetve a foglalkoztatás fokozását és a munkahelyteremtést a munkaerő- és szakemberhiány összefüggésében támogató szakpolitikákra.

2.1.1. Fő mutatók

Az uniós munkaerőpiac 2024-ben és 2025 elején is reziliens maradt, mérséklődő, de továbbra is erőteljes foglalkoztatás-növekedéssel, valamint a tagállamok közötti bizonyos mértékű felfelé irányuló konvergenciával. 2025. II. negyedévében több mint 900 000 fővel dolgoztak többen, mint 2024. II. negyedévében, ami a teljes foglalkoztatottságot 220,1 millió főre emelte. A foglalkoztatási ráta (a 20–64 éves korosztályban) 2024-ben elérte a 75,8 %-ot (ami a 2023. évi szinthez képest 0,5 százalékpontos növekedést jelent), majd 2025. II. negyedévében a rekordmagas, 76,2 %-os szintig emelkedett tovább. Ezáltal elérhető közelségbe került az a 2030-ra kitűzött kiemelt cél, amely szerint legalább 78 %-os foglalkoztatási rátát kell elérni⁶³ – lásd az 1. célkitűzéshez kapcsolódó háttérmagyarázatot). Noha a foglalkoztatás növekedése tovább lassult (a 2023. évi 1,2 %-ról 2024-ben 0,8 %-ra), továbbra is pozitív maradt, ami az elmúlt években tapasztalt gazdasági és geopolitikai bizonytalanságok ellenére is alátámasztja a munkaerőpiac rezilienciáját. A foglalkoztatási ráta 21 tagállamban emelkedett, a legnagyobb mértékben Horvátországban, Görögországban és Máltán (lásd a 2.1.1. ábrát). Ezzel szemben Finnországban, Svédországban, Luxemburgban, Észtországban és Lettországban csökkenést regisztráltak. Olaszország, Románia, Spanyolország és Belgium „kritikus helyzetben” van, viszonylag alacsony (72,5 % alatti) foglalkoztatási rátával és az átlag alatti javulással (Belgium). Franciaország, Luxemburg és Finnország a „figyelemmel kísérendő” kategóriába tartozik, mivel a viszonylag alacsony szintről csak kismértékben, az uniós átlagnál valamivel nagyobb javulást mutattak (Franciaország), illetve a már eleve az uniós átlag alatti szintről további csökkenést (Luxemburg), valamint az uniós átlag alá történő visszaesést (Finnország) regisztráltak. Ezzel szemben Hollandia, Málta és a Cseh Köztársaság a „legjobban teljesítők” közé tartozik, 82 % feletti foglalkoztatási rátával. Összességében a foglalkoztatási ráták tagállamok közötti fokozatos konvergenciája figyelhető meg. A nemek közötti foglalkoztatási különbség 2023 és 2024 között további 0,2 százalékponttal szűkült, mivel a nők foglalkoztatási rátája kissé gyorsabban emelkedett, mint a férfiaké (sorrendben 70,2 %-ról 70,8 %-ra, illetve 80,4 %-ról 80,8 %-ra).

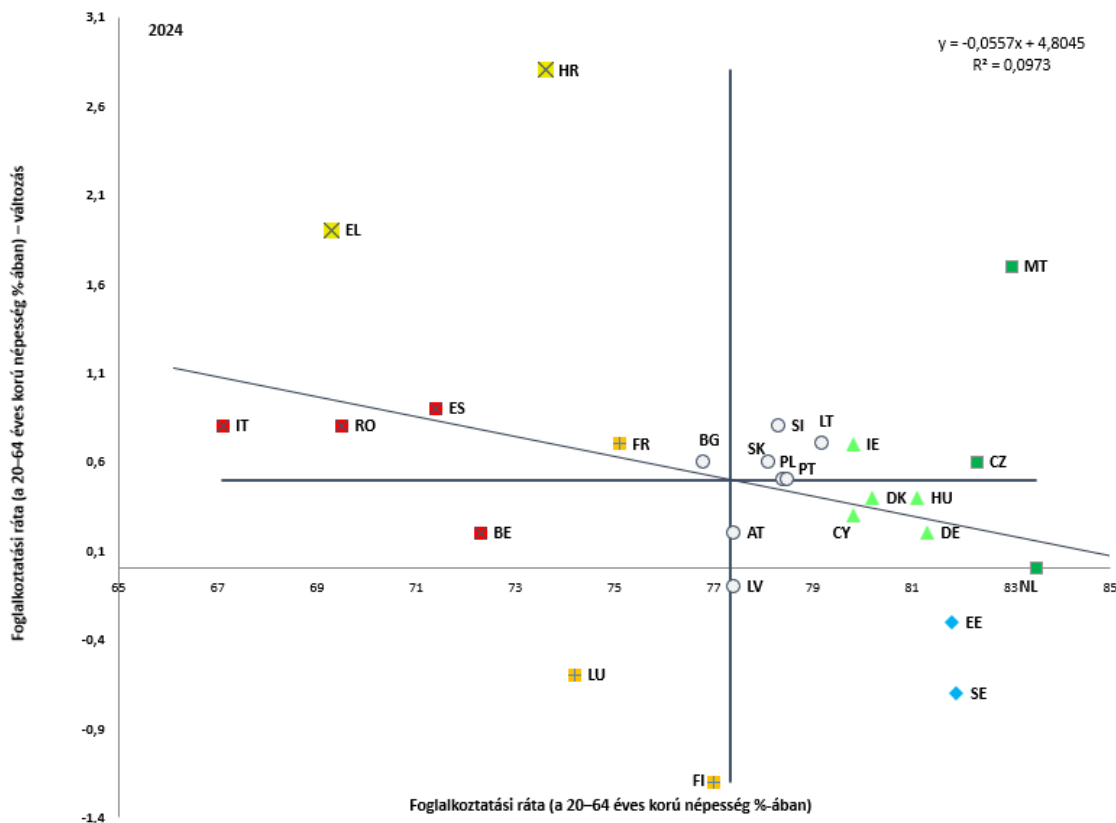
A foglalkoztatás növekedésének mozgatórugója a munkaerőpiaci részvétel emelkedése és a munkanélküliség csökkenése volt, miközben a munkahelyteremtés a szolgáltatásokban és a közszférában koncentrált. 2024-ben az EU munkaképes korú

⁶³ Lásd: Európai Bizottság: [Portói Nyilatkozat és célok](#), 2021.

népessége (20–64 évesek) 259,8 millió fő volt, gyakorlatilag változatlan a 2023. évihez képest. A munkaerő-felmérés adatai szerint a munkaerőpiaci részvételi ráta (20–64 éves korosztály) 2024-ben 81,5 %-ra emelkedett (a 2023. évi 81,1 %-ról). 2024-ben a nemzeti számlák adatai szerint 0,94 millió munkahely jött létre a magánszektorban, főként a nagy- és kiskereskedelem, a szálláshely-szolgáltatás, a szállítás és az informatikai ágazataiban⁶⁴. Ehhez a közszektor is jelentős mértékben járult hozzá.

2.1.1. ábra: A foglalkoztatás 2024-ben a legtöbb tagállamban tovább nőtt

Foglalkoztatási ráta (20–64 évesek) – 2024. évi szintek és változások az előző évhez képest (%), a szociális eredménytábla kiemelt mutatója)

Megjegyzés: A tengelyek középpontja az EU súlyozatlan átlaga. A jelmagyarázat a mellékletben szerepel. ES és FR esetében eltérő a fogalom meghatározás. Törés az idősorban BG esetében.

Forrás: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], uniós munkaerő-felmérés.

Továbbra is jelentős regionális különbségek vannak nemcsak a tagállamok között, de azokon belül is, ideértve a legkülső régiókat is. NUTS II szinten 2024-ben a legmagasabb foglalkoztatási rátát a finn Åland régióban (86,4 %), valamint a lengyel fővárosi régióban, a Warszawski stołeczny régióban (86,2 %) regisztrálták, míg a legalacsonyabb ráták a dél-olaszországi Campania (49,4 %) és Calabria (48,5 %) régiókban voltak megfigyelhetők. A viszonylag alacsony foglalkoztatási rátájú régiók közül sok vidéki, ritkán lakott vagy peremterület, különösen Dél-Spanyolországban és Olaszországban, Görögország nagy részén, Románia egyes részein, valamint Franciaország legkülső régióiban. Ezek a területeken többnyire korlátozottak a foglalkoztatás lehetőségei, különösen a középfokú képesítéssel

⁶⁴ Európai Bizottság (2025), [Európai gazdasági előrejelzés: 2025. tavasz](#), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxemburg.

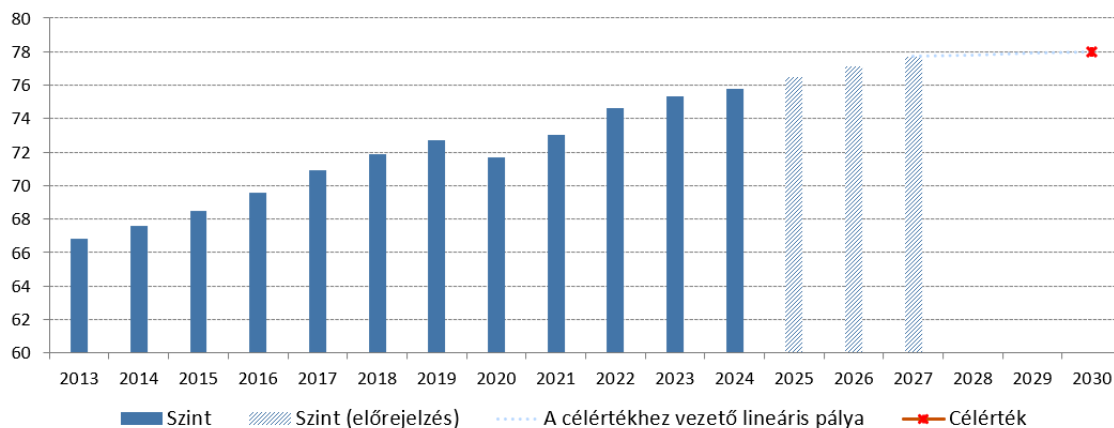
rendelkezők és a magasan képzettek számára⁶⁵. A foglalkoztatási eredmények a tagállamokon belül is eltérnek. Az eltérések a balti és a közép-európai országokban a legnagyobbak, és az EU déli részén a legalacsonyabbak (Bulgária, Ciprus és Málta kivételével) (lásd az 5. melléklet 5. ábráját). 2024-ben valamennyi keleti ország, továbbá Litvánia, Dánia, Írország, Portugália és Spanyolország a fővárosi régiókban jelentette a legmagasabb foglalkoztatási rátát. Ezzel szemben Belgiumban, Németországban és Ausztriában a fővárosi régiókban volt az egyik legalacsonyabb a foglalkoztatási ráta. Spanyolország és Franciaország legkülső régióiban a foglalkoztatási ráta 67,3 % alatt van, Guyanában pedig mindössze 51,1 %. Ezzel szemben a portugál legkülső régiók foglalkoztatási rátája az uniós átlag körül alakul.

1. célkitűzéshez kapcsolódó háttérmagyarázat: Előrehaladás a 2030-ra kitűzött foglalkoztatási ráta felé

A foglalkoztatás növekedése 2024-ben mérséklődött, ám az EU jelenleg jó úton halad afelé, hogy 2030-ra teljesítse a foglalkoztatási rátára vonatkozó kiemelt célját. Az uniós foglalkoztatási ráta 2024-ben lassabb ütemben emelkedett, mint 2023-ban: 0,5 százalékponttal, 75,8 %-ra nőtt, így hat évvel a céldátum előtt a 78 %-os célértéktől mindössze 2,2 százalékpont választja el. Az Eurostat legfrissebb népesség-előrejelzései alapján a cél eléréséhez a 2024 és 2030 közötti időszakban már évi átlagosan 0,35 %-os foglalkoztatás-növekedési arány is elegendő lenne. Összehasonlításképpen: a világhátrány előtti időszakban (2013–2019) a foglalkoztatás átlagosan évi 1,1 %-kal bővült; lásd az alábbi ábrákat). A Bizottság 2025. őszi előrejelzése szerint a foglalkoztatás az előrejelzésnek megfelelő időtávon a szükséges ütemet meghaladó mértékben fog növekedni, azaz 2025-ben és 2026-ban egyaránt 0,5 %-kal, 2027-ben pedig 0,4 %-kal. Összességében az EU jól halad a 2030-ra kitűzött foglalkoztatási cél elérése felé.

Az EU jó úton halad afelé, hogy 2030-ra elérje a foglalkoztatási rátára vonatkozó kiemelt célját

Foglalkoztatási ráta az EU-27-ben és a kapcsolódó, 2030-ra kitűzött kiemelt cél (20–64, a népesség %-ában)

Megjegyzés: A 2025-re, 2026-ra és 2027-re vonatkozó értékek a Bizottság 2025. őszi előrejelzésében szereplő foglalkoztatásnövekedés, valamint az Eurostat 2023. évi népesség-előrejelzéseiben szereplő, a népességnövekedésre és a munkaképes korú népesség növekedésére vonatkozó adatokon alapulnak.

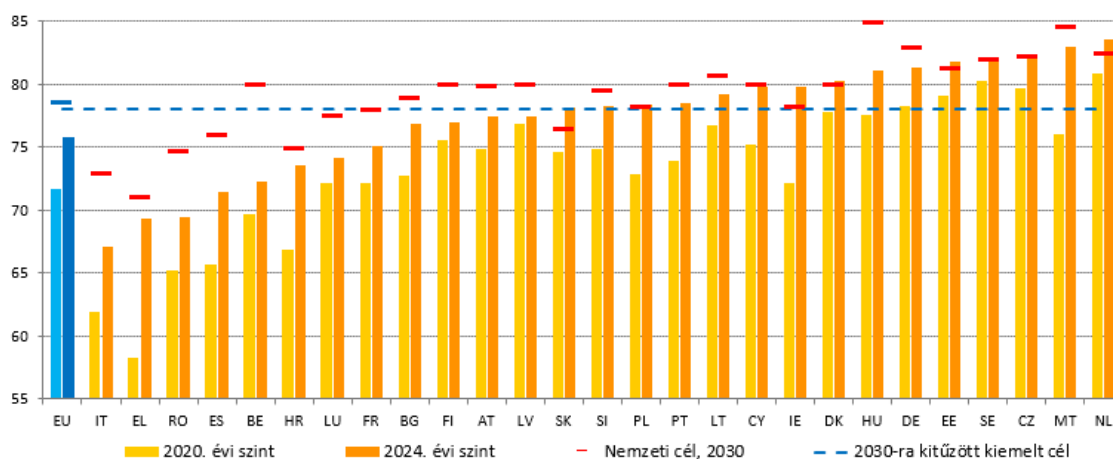
Forrás: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)]; foglalkoztatásnövekedési előrejelzés, [a Bizottság 2025. őszi előrejelzése](#); [Eurostat population projections, Europop 2023](#) (az Eurostat népesség-előrejelzései).

⁶⁵ [Labour market statistics at regional level - Statistics Explained - Eurostat](#) (Regionális szintű munkaerőpiaci statisztikák – Statisztikák, és ami mögöttük van – Eurostat).

A legtöbb tagállam 2024-ben további előrehaladást ért el a nemzeti foglalkoztatási céljai felé⁶⁶. Hét országban – Szlovákiában, Írországban, Hollandiában, Észtországban, Dániában, Lengyelországban és Csehországban – a foglalkoztatási ráta 2024-ben már meghaladta a 2030-ra vonatkozó célértéket (lásd a fenti ábrát), míg Svédország valamivel elmaradt a célértékétől. A nemzeti célok tekintetében továbbra is hiányosságokkal küzdő 20 ország közül 16 országban csökkent a különbség 2024-ben, 14 ország pedig már most 3 százalékponton belül van a céljától. A legnagyobb fennmaradó hiányosságok Belgiumban (7,7 százalékpont), Olaszországban (5,9 százalékpont), Romániában (5,2 százalékpont) és Spanyolországban (4,6 százalékpont) figyelhetők meg. A tagállamok háromnegyedében a foglalkoztatás növekedése a világjárvány előtti (2013–2019) átlag alatt maradt (lásd az alábbi ábrát)⁶⁷, miközben a foglalkoztatási ráták nőttek, a munkaképes korú népesség pedig csökkent. Mindazonáltal 19 tagállamban a foglalkoztatás éves növekedése továbbra is a nemzeti célok eléréséhez szükséges ütemben zajlik, vagy meghaladta azt⁶⁸. Csak Luxemburg, Finnország, Svédország, Belgium, Bulgária, Magyarország és Lettország rögzített 2024-ben a világjárvány előtti átlagot és a cél eléréséhez szükséges ütemet egyaránt alulmúló növekedést, jóllehet Svédország továbbra is közel áll a célértékéhez.

2024-ben minden negyedik tagállam túllépte nemzeti célkitűzéseit, és a tagállamok fele 3 százalékponton belül maradt

Foglalkoztatási ráta (2020 és 2024, 20–64 év, a népesség %-ában); a 2030-ra kitűzött nemzeti és uniós célok

Forrás: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)] és a 2030-ra kitűzött nemzeti célokra vonatkozó táblázat, lásd az 1. mellékletet.

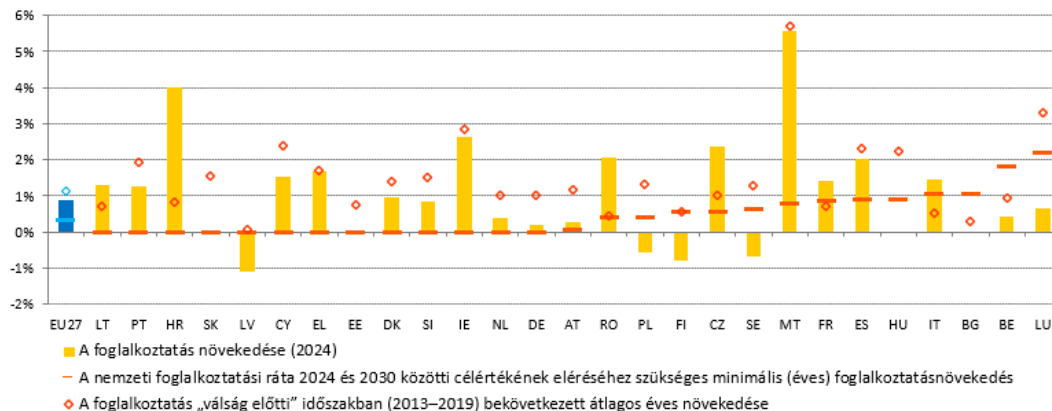
⁶⁶ 2022 októberében a Foglalkoztatási Bizottság mutatókkal foglalkozó csoportja módszertani megközelítésről állapodott meg a foglalkoztatásra vonatkozó nemzeti célok terén elért eredményeknek az európai szemeszter keretében történő nyomon követésére vonatkozóan. Ez a szakasz az elfogadott módszertan alapján készült. Lásd a Foglalkoztatási Bizottság [2025. évi éves foglalkoztatási teljesítményjelentését](#) és a [2025. évi foglalkoztatási teljesítményfigyelőt](#).

⁶⁷ A népességcsökkenés miatt a tagállamok többségének a nemzeti célkitűzéseik eléréséhez a válság előtti időszakhoz képest alacsonyabb minimális éves foglalkoztatásnövekedésre van szüksége. Lásd a Foglalkoztatási Bizottság [2025. évi éves foglalkoztatási teljesítményjelentését](#).

⁶⁸ Egyes tagállamok esetében a foglalkoztatás ilyen minimálisan szükséges növekedése negatív, ami a munkaképes korú népesség előre jelzett csökkenését és/vagy azt tükrözi, hogy már elérték nemzeti célkitűzéseiket.

A tagállamok több mint kétharmadában a foglalkoztatás növekedése 2024-ben jó úton haladt a 2030-ra kitűzött nemzeti cél elérése felé

A foglalkoztatás növekedése 2024-ben (20–64, éves változás %-ban kifejezve) a 2013 és 2019 közötti átlagos éves foglalkoztatásnövekedéshez és a 2030-ra vonatkozó nemzeti foglalkoztatási cél eléréséhez szükséges minimális éves foglalkoztatásnövekedéshez képest

Megjegyzés: ES és FR esetében eltérő a fogalom meghatározás. Törés az idősorban BG esetében 2024-ben. Azok a tagállamok, amelyek – elsősorban a munkaképes korú népesség csökkenése miatt – (a változatlan szakpolitikát feltételező forgatókönyv szerint) már elérték vagy meghaladták nemzeti célkitűzéseiket, vagy várhatóan el fogják érni azokat, nulla százalékos minimális éves foglalkoztatásnövekedéssel szerepelnek.

Forrás: A Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatóságának számításai az Eurostat [[lfsi_emp_a](#)] és [Europop 2023](#) mutatói alapján.

A ledolgozott összes munkaórák száma 2024-ben a foglalkoztatással csaknem azonos ütemben nőtt, miközben az egy foglalkoztatottra jutó átlagos munkaóraszám hosszabb távon csökkenő tendenciát mutat. 2024-ben a ledolgozott munkaórák száma valamennyi tagállamban meghaladta a 2019-ben (azaz a Covid19 előtt) regisztrált szintet, Németország, Lettország, Magyarország, Ausztria és Szlovákia kivételével. Ugyanakkor, mivel a foglalkoztatás bővülését az elmúlt években nem járt együtt a ledolgozott összes munkaóra arányos növekedésével, az egy foglalkoztatottra jutó átlagos munkaóraszám a legtöbb országban továbbra is a 2019. évi (azaz a Covid19 előtti) szint alatt marad. 2024-ben a teljes munkaidőben dolgozók munkaideje 0,2 órával csökkent (38,8 óra), míg a részmunkaidőben dolgozóké 0,1 órával nőtt (21,8 óra)⁶⁹. 2024-ben a munkavállalók 6,6 %-a dolgozott hosszú munkaidőben (>49 óra/hét), ami 0,5 százalékponttal kevesebb, mint 2023-ban; ez olyan strukturális változásokra utal, mint a foglalkoztatottak körében a nők arányának növekedése, akik kisebb valószínűséggel dolgoznak hosszú munkaidőben⁷⁰. A munka minőségével kapcsolatos növekvő aggályok (lásd a 2.3.1. szakaszt) – ideértve a pszichoszociális kockázatokat, a jóllétet, a munka és a magánélet egyensúlyát, a digitalizációt és a munka intenzívebbé válását – szintén szerepet játszhatnak ebben.

A munkatermelékenység kis mértékű növekedés középtávon továbbra is kihívást jelent. 2024-ben az egy órára jutó munkatermelékenység 0,3 %-kal emelkedett (szemben az egy főre jutó GDP 0,7 %-os növekedésével), a 2023-ban tapasztalt 0,7 %-os csökkenést követően⁷¹. Az elmúlt két és fél évtizedben a munkatermelékenység növekedése fokozatosan lassult: 2000 és 2007 között éves átlagban 1,5 % volt, 2010 és 2019 között 1,2 %, míg 2021 és 2024

⁶⁹ Lásd: Európai Bizottság: [Employment and social developments in Europe 2025](#) (Foglalkoztatási és szociális fejlemények Európában, 2025), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.

⁷⁰ Eurostat [[lfsa_qoe_3a2](#)], uniós munkaerő-felmérés.

⁷¹ Eurostat [[nama_10_pl_ulc](#)], nemzeti számlák.

között mindössze 0,1 %. Az előrejelzések 2025-re, 2026-ra és 2027-re javulást valószínűsítene, amely a legtöbb tagállamban ellensúlyozhatja a 2023 óta bekövetkezett veszteségeket. Ugyanakkor a strukturálisan alacsony munkatermelékenység – különösen a népesség elöregedése miatt – kockázatot jelent a versenyképességre, ami hatással van a növekedésre, a munkahelyteremtésre és az életszínvonalra⁷². 2018 óta a feldolgozóipar hozzáadott értékének aránya gyorsabban csökkent, mint a foglalkoztatáson belüli aránya, ami a gazdaság többi részéhez képest alacsonyabb termelékenység-növekedést eredményezett. Ez jelentős eltérést jelent a történelmi mintázatokhoz képest, és a termelékenység növekedésének fenntartása érdekében fokozta a szolgáltatási ágazattól való függést. Az alacsony termelékenység-növekedés kezeléséhez a technológia gyorsabb átvétele mellett arra is szükség van, hogy nagyobb hangsúlyt kell helyezni az innovációra és a tudásalapú tevékenységekre⁷³. Amint azt a Draghi-jelentés is kiemeli, a versenyképesség fokozásához az is elengedhetetlen, hogy az oktatási és képzési rendszerek igazodjanak a változó készségigényekhez, különösen a kettős átállás tekintetében, előnyben részesítve a felnőttkori tanulást és a szakképzést. Az adminisztratív akadályok csökkentése, az innováció előmozdítása és a hatékony kollektív tárgyalások támogatása a bérnövekedés és a versenyképesség fenntartása mellett hozzájárulhat a termelékenység növelésének biztosításához.

A munkaerőhiány – bár a világjárvány utáni csúcsához képest enyhült – még mindig magas, és ezzel továbbra is korlátozza a vállalatok tevékenységét több kulcsfontosságú ágazatban. A betöltetlen álláshelyek aránya az EU-ban a 2022. II. negyedévében mért 3,1 %-ról 2025. II. negyedévére 2,1 %-ra csökkent. Noha ez elmarad a 2022 és 2023 közötti időszak 2,9 %-os negyedéves átlagától, továbbra is meghaladja a járvány előtt, azaz a 2013 és 2019 közötti időszakban regisztrált 1,7 %-os átlagot. 2025. II. negyedévében Hollandiában, Belgiumban és Ausztriában volt a legmagasabb a betöltetlen álláshelyek aránya (3,4 % felett), Spanyolországban, Lengyelországban és Romániában pedig a legalacsonyabb (0,8 % alatt). A vezetők jelentős része továbbra is arról számol be, hogy a munkaerőhiány korlátozza a termelékenységet, hiszen az egy évvel korábbi helyzethez képest csak csekély javulás tapasztalható⁷⁴. A hiány által leginkább érintett ágazatok közé tartozik a szálláshelyszolgáltatás, az adminisztratív és a szolgáltatást támogató tevékenységek, a szakmai, tudományos és műszaki tevékenységek, az építőipar, valamint az információ és kommunikáció⁷⁵. A strukturális tényezők, mint a demográfiai változás, a zöld és digitális átállásból eredő új készségigények egyes ágazatokban várhatóan tartósan fenn fogják tartani a hiányt⁷⁶. Noha 2025 elején csökkenés volt tapasztalható, a munkaerő-tartalékolás – vagyis az a helyzet, amikor a vállalatok az aktuális jelenlegi termelési szinthez képest több munkavállalót tartanak meg – 2023 óta magas maradt, ami potenciálisan lassíthatja a jövőbeni foglalkoztatás-növekedést, ugyanakkor a tartós hiány a gyorsan növekvő ágazatokban – köztük az IKT-ban és a gondozási szektorban – arra utal, hogy megfelelő munkafeltételek biztosítása mellett továbbra is fennáll a munkahelyteremtés lehetősége.

⁷² Lásd: [European economic forecast – Autumn 2025 \(Európai gazdasági előrejelzés – 2025. ősz\), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.](#)

⁷³ Európai Bizottság, [Labour Market and Wage Developments in Europe, Annual review 2025](#) (A munkaerőpiac és a bérek alakulása Európában, 2025. évi éves jelentés), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.

⁷⁴ [Az Európai Bizottság vállalati és fogyasztói felmérései](#). 2025. II. negyedévében az építőipari, a szolgáltatási és az ipari ágazatban dolgozó vezetők sorrendben 27,4 %-a, 23 %-a, illetve 18,2 %-a számolt be munkaerőhiányról.

⁷⁵ Statisztikai osztályozás NACE Rev. 2., B–S. ágazatok.

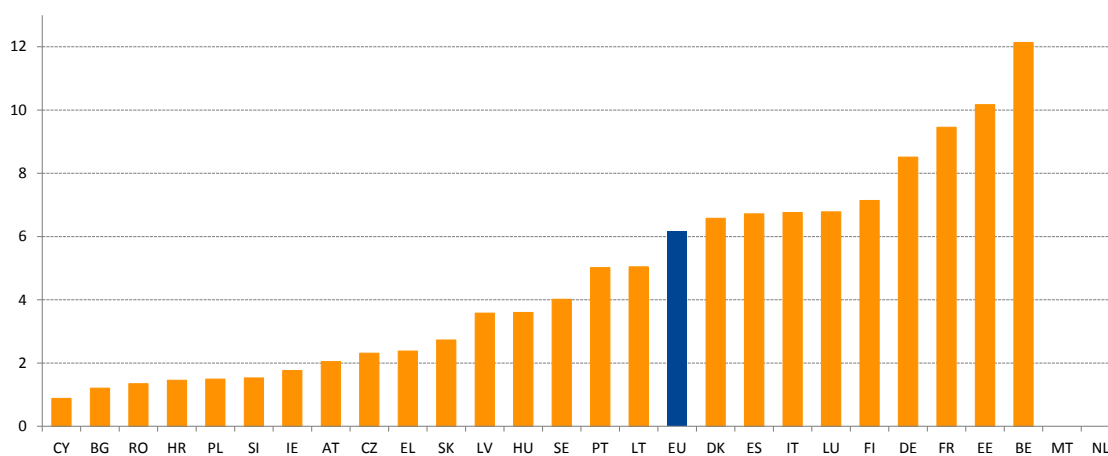
⁷⁶ Lásd: [European economic forecast – Autumn 2025 \(Európai gazdasági előrejelzés – 2025. ősz\), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.](#)

A pillérhez kapcsolódó 1. háttérmagyarázat: A szociális gazdaságra vonatkozó cselekvési terv felülvizsgálata

A szociális gazdaság fontos szerepet játszik az EU szociális piacgazdasági modelljében és a fenntartható jólét megteremtésében. A szociális gazdaság átfogó célja, hogy a társadalmi és környezeti célokat előtérbe helyezze a nyereséggel szemben. Ennek megfelelően a nyereség túlnyomó részét a kollektív érdeket szolgáló célokra forgatja vissza, és demokratikus vagy partícipatív kormányzási formákat alkalmaz. Az EU-ban⁷⁷ a szociális gazdaság ökoszisztémája több mint 4,3 millió szervezetből áll. A szociális gazdaság szervezetei eltérő üzleti és szervezeti modellekkel rendelkeznek, és számos ágazatban működnek, többek között a mezőgazdaságban, az építőiparban, a kereskedelemben, az energiaágazatban, az IKT-ban, a pénzügy területén, az egészségügyben, az oktatásban, a szociális szolgáltatásokban és a kultúrában. Ezek a szervezetek hozzájárulhatnak a szolgáltatási hiányosságok betöltéséhez, és innovatív, testre szabott megoldásokat kínálhatnak, például az egészségügyi és szociális ellátás területén (ahol az uniós szociális gazdaságban foglalkoztatott 11,5 millió főből 3,3 millióan dolgoznak). Az ökoszisztéma fejlesztésének támogatása érdekében az Európai Bizottság 2021-ben elfogadta a szociális gazdaságra vonatkozó cselekvési tervet, amely három fő célt határoz meg: i. megfelelő keretfeltételek megteremtése, ii. lehetőségek teremtése (beleértve a finanszírozáshoz való hozzáférést) és a kapacitásépítés támogatása, iii. a szociális gazdaság és a benne rejlő lehetőségek elismertségének fokozása⁷⁸.

A szociális gazdaságban foglalkoztatottak aránya eltér az uniós tagállamok között

A szociális gazdaság szervezeteiben foglalkoztatottak aránya az EU-ban (% a teljes foglalkoztatáson belül), 2023

Megjegyzések: MT és NL esetében nem állnak rendelkezésre adatok. Az adatokat minimumértékként kell kezelni, mivel csak kevés tagállam rendelkezik kimondottan a szociális gazdaságra vonatkozó nemzeti statisztikákkal. A szociális gazdaság eltérő nemzeti fogalom meghatározásai és eltérő elismerési szintjei miatt nehéz valamennyi szociális gazdasági szervezetet beazonosítani az adatokban.

Forrás: Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy (Az uniós szociális gazdaság társadalmi-gazdasági teljesítményének összehasonlító elemzése).

⁷⁷ Lásd: Európai Bizottság et al., [Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy – Improving the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem](#) (Az uniós szociális gazdaság társadalmi-gazdasági teljesítményének összehasonlító elemzése – A proximitásalapú és szociális gazdaság ipari ökoszisztémájára vonatkozó társadalmi-gazdasági ismeretek javítása), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2024

⁷⁸ Lásd: [A szociális gazdaságra vonatkozó cselekvési terv](#).

A szociális gazdaság teljes potenciáljának mozgósításához további erőfeszítésekre van szükség. A szociális gazdaság elismertségének szintje, működésének keretfeltételei és a finanszírozási eszközökhöz való hozzáférés tagállamonként eltérő. 2023-ban az EU foglalkoztatott népességének mintegy 6,3 %-a dolgozott a szociális gazdaságban. A szociális gazdaságban dolgozók arányában jelentős eltérések figyelhetők meg. Belgiumban és Észtországban ez az arány meghaladta a 10 %-ot, míg további hét tagállamban (Ciprus, Bulgária, Románia, Horvátország, Lengyelország, Szlovénia és Írország) 2 % alatt maradt (lásd a fenti ábrát). Ez nemcsak arra világít rá, hogy a szociális gazdaság fejlődése egyenetlen az EU-ban, hanem arra is, hogy számos tagállamban és régióban jelentős, eddig kiaknázatlan növekedési és munkahelyteremtési potenciállal rendelkezik, amely megfelelő intézkedésekkel mozgósítható lenne.

2026-ban az Európai Bizottság elvégzi a szociális gazdaságra vonatkozó cselekvési terv féldős felülvizsgálatát, hogy értékelje az előrehaladást és kezelje az új kihívásokat. A cselekvési tervben szereplő 63 uniós szintű intézkedés többségét már végrehajtották, vagy jelenleg is folyamatban van. Ebben fontos mérföldkő volt a szociális gazdaság keretfeltételeiről szóló 2023. évi tanácsi ajánlás, amely támogatja a tagállamokat a szociális gazdaság szakpolitikákon átívelő előmozdításában. Emellett elindult az uniós szociális gazdaság portál, mint a releváns információk és források egyablakos ügyintézési pontja. 2022 óta az InvestEU szociális beruházási és készségfejlesztési keretének (SISW) égisze alatt több pénzügyi terméket vezettek be. A jelentős keresletre tekintettel (2024 végéig 1,54 milliárd EUR összegű SISW-garanciát hagytak jóvá) az uniós garanciát 2025-ben megerősítették⁷⁹. A féldős felülvizsgálat minden eddig elért eredményt leltárba vesz, és a cselekvési tervet a 2030-as időtáv szem előtt tartásával az új kihívásokhoz igazítja.

Az elmúlt időszakban számos tagállam tett lépéseket a szociális gazdaságra vonatkozó jogszabályi keretek vagy stratégiák elfogadása érdekében. Csehországban 2025 januárjában lépett hatályba a munkaerőpiaci integrációval foglalkozó szociális vállalkozásokról szóló törvény, 2025 júliusában pedig a kormány jóváhagyta a szociális vállalkozásokról szóló stratégiai keretet a 2026 és 2030 közötti időszakra. **Írország** 2024 júliusában fogadta el a 2024 és 2027 közötti időszakra vonatkozó „Trading for Impact” című, szociális vállalkozásokra vonatkozó nemzeti szakpolitikát. **Belgiumban** Flandria olyan beruházásokat valósít meg, amelyek a 2024 és 2029 közötti jogalkotási ciklus végéig további 1 000 támogatott munkahely létrehozását teszik lehetővé a szociális gazdaságban. **Spanyolország** módosította a szövetkezetekről szóló törvényét annak érdekében, hogy pontosítsa az ágazatban működő szervezetek típusait, valamint aktualizálja a közpolitikai támogatásra vonatkozó célkitűzéseit. 2024 júniusában emellett elindította a 400 millió EUR összegű szociális beruházási alapot a környezet- és társadalomtudatos beruházások támogatására – többek között a szociális gazdaság szervezeteinél. **Lengyelország** javaslatot tett a szociális gazdaságról szóló törvény módosítására a szociális gazdaság fogalmának kiterjesztése, a szociális vállalkozásokra vonatkozó szabályok enyhítése, a támogató eszközök fejlesztése, valamint a reintegrációs és koordinációs erőfeszítések megerősítése érdekében. **Románia** 2025 áprilisában útnak indított egy ESZA+ projektet „A szociális gazdaság és a szociális vállalkozások fejlődése nyomon követésének és értékelésének előmozdítása” címmel, amelynek célja a szociális gazdaságra vonatkozó nemzeti stratégia kidolgozása.

⁷⁹ Lásd az [InvestEU mutatókat](#).

A szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes támogatást nyújtó európai eszköz (SURE) által támogatott csökkentett munkaidős foglalkoztatás több tanulsággal is szolgál a jövőbeli gazdasági sokkok kezeléséhez. Az uniós ideiglenes, szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes támogatást nyújtó európai (SURE) eszköz záróértékelése⁸⁰ szerint a munkahelymegtartási programok – beleértve a SURE keretében finanszírozottakat is – becslések szerint 2020-ban 1,03 és 1,66 millió közötti számú munkahelyet mentettek meg a kedvezményezett tagállamokban. A becslések szerint ezek a programok 2020-ban a foglalkoztatás 13,3 %-ának, 2021-ben pedig 1,1 %-ának megfelelő mértékű munkahelyet védtek meg⁸¹. A geopolitikai feszültségek miatt kialakult fokozott bizonytalanság, valamint a kulcsfontosságú ágazatokban tervezett létszámleépítések jelenlegi időszakában több tagállam fokozottan támaszkodik a csökkentett munkaidős foglalkoztatásra. A világjárvány idején alkalmazott különféle stratégiák tapasztalatainak hasznosítása elengedhetetlen e programok tervezésének és hatékonyságának uniós szintű továbbfejlesztéséhez. A bizonyítékok azt mutatják, hogy a csökkentett munkaidős foglalkoztatás leginkább átmeneti válsághelyzetekben hatékony, amikor a kiszolgáltatott helyzetben lévő vállalkozások és munkavállalók támogatását helyezik előtérbe, miközben hosszabb távon elkerülik a nem életképes munkahelyek fenntartását⁸².

Az önálló vállalkozói tevékenység aránya az EU-ban folyamatosan csökken, igaz, ágazatonként és országonként eltérő mértékben. Az önálló vállalkozók aránya a teljes foglalkoztatáson (20–64 éves korosztály) belül a 2010. évi 13,2 %-ról 2024-ben 10,6 %-ra csökkent. A legnagyobb visszaesés a mezőgazdaságban, az erdészetben és a halászatban, valamint a nagy- és kiskereskedelemben volt megfigyelhető, míg a legjelentősebb növekedés az állami és a közszféra-közeli szektorokban (közigazgatás, oktatás és egészségügy), valamint az IKT területén következett be. Az önálló vállalkozók készségprofilja is megváltozott: 2024-ben 40 %-uk rendelkezett felsőfokú végzettséggel, szemben a 2010. évi 28 %-kal. A szegénység kockázata ugyanakkor továbbra is jelentős: az önálló vállalkozók (18–64 évesek) körében a szegénységi arány több mint a kétszerese az alkalmazottak körében regisztrált aránynak (22,3 %, szemben a 9,2 %-kal) (lásd a 2.3.1. szakaszt). Az önálló vállalkozók arányában jelentős eltérések figyelhetők meg az egyes országok között: Olaszországban és Görögországban megközelítette a 20 %-ot, míg Dániában, Németországban, Cipruson, Luxemburgban és Svédországban 9 % alatt maradt. 2014 és 2024 között az önálló vállalkozók (akik a legtöbb tagállamban az önfoglalkoztatók mintegy 70 %-át teszik ki) aránya a teljes foglalkoztatáson belül 10,0 %-ról 8,9 %-ra csökkent, mivel a fiatalabb korosztályok alacsonyabb számban léptek be az önfoglalkoztatásba, ami nem volt elegendő az idősebb munkavállalók kilépésének ellensúlyozására.

A munkanélküliség – amely már korábban is történelmi mélyponton volt – 2024-ben és 2025 elején tovább csökkent, és a tagállamok között felfelé irányuló konvergencia jeleit mutatja. A munkanélküliségi ráta az EU-ban (15–74) 2024-ben 5,9 %-ra csökkent (a 2023. évi 6,1 %-ról), ami az eddigi legalacsonyabb szint. 2025 szeptemberében az uniós munkanélküliségi ráta 6,0 % volt. A legnagyobb éves csökkenéseket (legalább

⁸⁰ Lásd: [SWD\(2025\) 47 final](#).

⁸¹ Európai Bizottság, [Labour market and wage developments in Europe – Annual review 2021](#) (A munkaerőpiac és a bérek alakulása Európában, 2021-es éves jelentés), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2021 és Eurofound, [Weathering the crisis: How job retention schemes preserved employment and incomes during the pandemic](#) (Ellenállni a válságnak: Hogyan védtek meg a munkahelymegtartási programok a munkahelyeket és a jövedelmeket a világjárvány idején?), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2024.

⁸² Európai Bizottság, [Labour Market and Wage Developments in Europe, Annual review 2025](#) (A munkaerőpiac és a bérek alakulása Európában, 2025. évi éves jelentés), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.

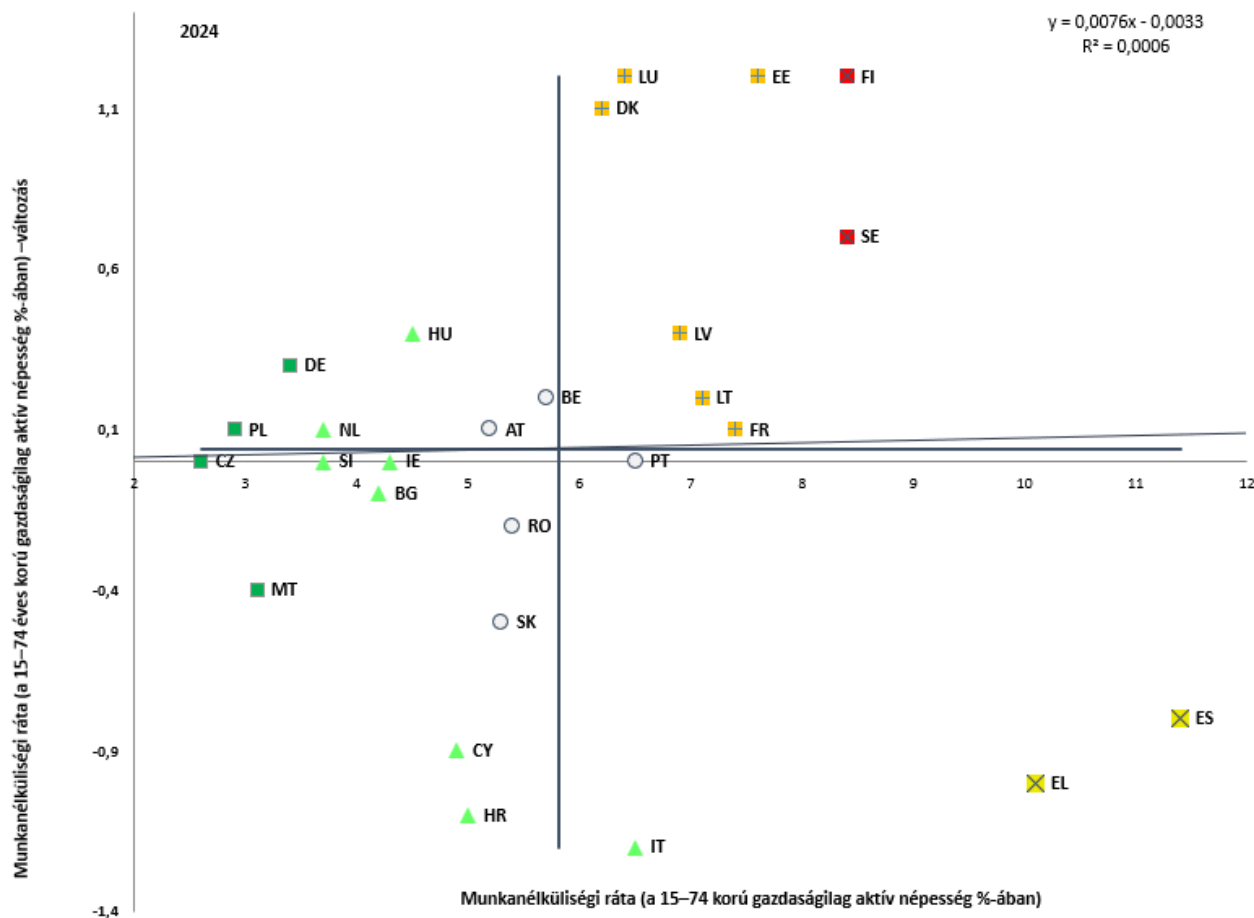
1 százalékpont) Olaszországban, Horvátországban és Görögországban regisztrálták, míg Dániában, Észtországban, Finnországban, Luxemburgban és Svédországban 0,7 százalékpontot meghaladó mértékű növekedést tapasztaltak (lásd a 2.1.2. ábrát). Finnország és Svédország „kritikus helyzetben” van mind a magas munkanélküliségi ráta, mind a 2023-hoz képest bekövetkezett jelentős növekedés miatt, míg Franciaország, Litvánia, Lettország, Dánia, Luxemburg és Észtország a „figyelemmel kísérendő” kategóriába tartozik, ami magas munkanélküliségi rátákat és az átlag alatti előrehaladást tükröz. Spanyolország (11,4 %) és Görögország (10,1 %) továbbra is „gyenge, de javuló” helyzetben van: bár a két ország az átlagot jóval meghaladó javulást ért el, munkanélküliségi szintjük továbbra is magas. Cseh Köztársaság, Lengyelország, Németország és Málta a „legjobban teljesítők” közé tartozik, munkanélküliségi rátájuk 2,6 % és 3,4 % között van. Bár az országok közötti különbségek továbbra is jelentősek, fokozatosan szűkülnek, mivel a magas munkanélküliségi rátával rendelkező országok – például Spanyolország vagy Görögország – jelentősebb javulást mutatnak.

A munkanélküliségi ráták nemek szerint és regionális szinten is jelentős eltéréseket mutatnak⁸³. A munkanélküliség továbbra is magasabb a nők körében (2024-ben 6,2 %), mint a férfiak esetében (5,7 %). A regionális egyenlőtlenségek is fennmaradnak: 2024-ben a vidéki térségekben volt a legalacsonyabb a ráta (5,1 %), ezt követték a városok és elővárosok (5,6 %), míg a nagyvárosokban volt a legmagasabb (6,7 %). A NUTS II régiók közötti különbségek a foglalkoztatási rátáknál megfigyelt mintázatokat tükrözik (lásd fent), Svédország kivételével, amely a munkanélküliség tekintetében kedvezőtlenebbül teljesít (lásd az 5. melléklet 6. ábráját). Egyes legkülső régiókban – Guadeloupe, Martinique, Guyane, La Réunion, Mayotte és a Kanári-szigetek – az EU legmagasabb munkanélküliségi rátáit regisztrálják.

⁸³ A nemek közötti különbségekről a foglalkoztatás és más dimenziók tekintetében regionális szinten részletesebb elemzés érhető el a Közös Kutatóközpont [EU Regional Gender Equality Monitor](#) (Nemek közötti egyenlőségről szóló uniós regionális figyelő) című kiadványában.

2.1.2. ábra: A munkanélküliség a tagállamok közel felében csökkent 2024 során

Foglalkoztatási ráta (15–74 évesek) – 2024. évi szintek és változások az előző évhez képest (% , a szociális eredménytábla kiemelt mutatója)

Megjegyzés: A tengelyek középpontja az EU súlyozatlan átlaga. A jelmagyarázat a mellékletben szerepel. ES és FR esetében eltérő a fogalom meghatározás. Törés az idősorban BG esetében.

Forrás: Eurostat [[une_rt_a](#)], uniós munkaerő-felmérés.

A zöld foglalkozások aránya az egész EU-ban növekszik, azonban e foglalkozások egy része az új készségigények miatt munkaerőhiánnyal küzd. A környezeti iparban a foglalkoztatás aránya 2015 és 2022 között 2,2 %-ról 3,1 %-ra emelkedett, miközben az ágazat foglalkoztatási arányában 2022-ben jelentős különbségek voltak megfigyelhetők az egyes országok között (Magyarországon 1 %-tól Luxemburgban 5,7 %-ig)⁸⁴. Alternatív becslések szerint a zöld munkahelyek már most is az uniós munkaerő akár 11,3 %-át tehetik ki⁸⁵. Ezzel egyidejűleg a kibocsátásintenzív ágazatok⁸⁶ továbbra is az uniós munkavállalók 3,1 %-át foglalkoztatják (a ciprusi 0,9 %-tól a csehországi 7,1 %-ig terjedő arányban). A legutóbbi

⁸⁴ Eurostat [[env_ac_egss1](#)], [[nama_10_a10_e](#)].

⁸⁵ A Közös Kutatóközpont által a GreenJobs projekt keretében végzett számítások alapján, a Gili, Verdolini és Vona (2020) által javasolt, a zöld munkahelyeken történő uniós foglalkoztatás mérésére irányuló ONET feladatalapú megközelítés bevezetését követve.

⁸⁶ Ebben az összefüggésben kibocsátásintenzív ágazat a bányászat és a kőfejtés (NACE-kód: [B] a vegyi anyagok és vegyipari termékek gyártása [C20], az egyéb nemfém ásványi termékek gyártása [C23], a fémalapanyagok gyártása [C24], valamint a gépjárművek, pótkocsik és félpótkocsik gyártása és az egyéb járműgyártás [C29]).

elemzések⁸⁷ szerint 24 olyan, a zöld átállás szempontjából releváns foglalkozás azonosítható, amelyben több tagállamban is munkaerőhiány tapasztalható. Azok a foglalkozások, amelyek a zöld átállás szempontjából relevánsak, de amelyekben a legtöbb ország munkaerőhiánnyal küzd, többek között a vízvezeték-szerelők és épületlakatosok (20 tagállam), a szigetelési szakemberek, az építőmérnökök, a légkondicionáló- és hűtőberendezés-szerelők (14), az építőmérnöki technikusok (12) és a tetőfedők (11). E foglalkozások olyan magas szintű műszaki és kézi szakértelmet igényelnek, amely elengedhetetlen a zöld átállás megvalósításához.

A zöld átállás által különösen érintett csoportokat célzó, méltányos és inkluzív átmeneti szakpolitikák elősegíthetik a munkavállalók mobilitását, enyhíthetik a munkaerőhiányt, és biztosíthatják, hogy a zöld átállás előnyei széles körben érvényesüljenek. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású körforgásos gazdaságra való átálláshoz szükség lesz a fosszilizálóanyag-ágazatokban dolgozó munkavállalók átképzésére olyan bővülő ágazatokba, mint a nettó zéró kibocsátási célt szolgáló iparágak, a megújulóenergia-termelés, az építőipar, a hulladékgazdálkodás és a feldolgozóipar, miközben a villamosítás és a nyersanyagok iránti növekvő kereslet a villamosenergia-ágazatban és az energiaigényes ágazatokban is növeli a foglalkoztatást. 2023-ban az EU-ban az összes munkavállaló mintegy 30 %-a dolgozott átalakuló ágazatokban (köztük 30 millió fő a feldolgozóiparban, 15 millió fő az építőiparban, valamint 10 millió fő a szállítás és raktározás területén)⁸⁸. Ennek ellenére az ágazati mobilitás továbbra is korlátozott: évente a munkavállalók mindössze 1,8–3,9 %-a vált ágazatot, ami nagyságrendileg változatlan 2016 óta. Az éghajlatváltozás szempontjából releváns foglalkozásokban fennmaradó munkaerőhiány arra enged következtetni, hogy olyan szakpolitikákra van szükség, amelyek segítik a munkavállalókat az alakuló készségigényekhez való alkalmazkodásban, illetve az ágazatok közötti átállásban. A zöld átállás egyúttal a munkahelyek minőségének javítására is lehetőséget teremt, mivel az új és kialakulóban lévő zöld foglalkozások (például a megújulóenergia-mérnökök és a zöld szakpolitikák tervezésével foglalkozó menedzserek) jellemzően magasabb béreket és stabilabb munkaszerződéseket kínálnak⁸⁹. Ezek az előnyök azonban egyenlőtlenül oszlanak meg, és elsősorban a magas készségszintet igénylő munkakörökre korlátozódnak⁹⁰. A műszaki és fizikai munkák⁹¹ (pl. valamint az elektromosvezeték-szerelők és -javítók) iránti kereslet növekedése együtt járhat a fizikai kockázatok növekedésével, valamint a munkahelyi erőforrásokhoz és az önállósághoz való kisebb mértékű hozzáféréssel. E munkakörök vonzerejének növelése érdekében a szakpolitikáknak a munka minőségével kapcsolatos

⁸⁷ Egy foglalkozás akkor sorolható a „széles körben jelentkező munkaerőhiányt mutató” kategóriába, ha az adott foglalkozás tekintetében legalább öt tagállam számol be hiányról. Ez a tisztaipar-megállapodás egyik fő teljesítménymutatója.

⁸⁸ Fulvimari A. et al., *Estimating labour market transition costs and social investment needs of the green transition – a new approach* (A zöld átállás munkaerőpiaci átállási költségeinek és szociális beruházási szükségleteinek becslése – új megközelítés), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025. „Átalakuló ágazatok” alatt azon ágazatok kiválasztott körét kell érteni, amelyek i. az éghajlat-politikai célkitűzések végrehajtásában betöltött szerepük miatt a klímasemlegességre való átállás szempontjából kulcsfontosságúak, vagy ii. amelyekben a dekarbonizáció következtében várhatóan jelentős, a foglalkoztatással összefüggő változások fognak bekövetkezni, vagy iii. mindkettő.

⁸⁹ OECD, *Employment Outlook 2024: The Net-Zero Transition and the Labour Market* (Foglalkoztatási kilátások 2024: a nettó zéró kibocsátásra való átállás és a munkaerőpiac), Párizs, 2024.

⁹⁰ Eurofound, *Job quality side of climate change, Working conditions and sustainable work series* (Az éghajlatváltozás munkahelyi minőségi dimenziója, Munkafeltételek és fenntartható munkavégzés), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2024.

⁹¹ Azok a munkahelyek, amelyekben a zöld termékek és szolgáltatások iránti kereslet növekedése miatt a munkaerő iránti igény is nő, ugyanakkor a munkafeladatok tartalma nem feltétlenül változik.

kérdések kezelésére kell törekedniük, különösen a munkafeltételek, a díjazás és az erőforrásokhoz való hozzáférés tekintetében. Az aktív munkaerőpiaci intézkedések – ideértve a készségfejlesztést, a foglalkoztatási ösztönzőket és az álláskeresési támogatást – a gazdasági átalakulások időszakában kulcsszerepet játszanak a munkavállalók munkahelyváltásának támogatásában.

A digitális átállás továbbra is átalakítja a gazdaságokat és a munkaerőpiacokat, új lehetőségeket teremtve, miközben fokozza a továbbképzés és az átképzés iránti igényt. Az IKT-szakemberek száma az EU-ban 2013 óta folyamatosan nő (59,3 %-kal), 2024-ben pedig meghaladta a 10,3 millió főt⁹². A nők azonban továbbra is jelentősen alulreprezentáltak: 2023-ban az IKT-szakembereknek csupán 19,5 %-a volt nő. A jelenlegi ütem mellett az IKT-szakemberek száma 2030-ra eléri a mintegy 12 milliót, ami a digitális és magasan képzett munkaerőért folytatott egyre élesebb verseny ellenére jóval elmarad az EU 20 milliós célértékétől (lásd a 2.2.1. szakaszt)⁹³. Egy közelmúltbeli Eurobarometer felmérésben⁹⁴ a válaszadók többsége úgy ítélte meg, hogy a digitális technológiák – beleértve a mesterséges intelligenciát (MI) – összességében pozitív hatással vannak a munkahelyükre, a gazdaságra, a társadalomra és az életminőségre. Emellett a válaszadók 62 %-a pozitívan értékeli a robotok és az MI munkahelyi alkalmazását, és 70 %-uk úgy véli, hogy ezek javítják a termelékenységet. Ugyanakkor aggályok továbbra is fennállnak: a válaszadók 84 %-a úgy gondolja, hogy a munkahelyen a magánélet védelme és az átláthatóság biztosítása érdekében az MI alkalmazása gondos irányítást igényel. . 2012 és 2023 között a foglalkoztatás jelentősen mértékben eltolódott az alacsony bérezésű munkahelyekről a jól fizetett munkahelyek irányába, miközben az alacsony termelékenységnövekedéssel jellemezhető ágazatokban nőtt a foglalkoztatás aránya⁹⁵. Ez az elmozdulás elsősorban az új technológiák és az automatizáció elterjedésének tudható be: a magas termelékenységnövekedésű ágazatoknak a termelési volumen fenntartásához egyre kevesebb munkavállalóra van szükségük, ami a foglalkoztatás fokozatos átrendeződéséhez vezet az alacsonyabb termelékenységnövekedésű ágazatok irányába. Az MI munkaerőpiacra gyakorolt hatásáról jelenleg rendelkezésre álló bizonyítékokkal kapcsolatban még nem alakult ki végleges álláspont.

⁹² [Towards Digital Decade targets for Europe - Statistics Explained – Eurostat \(Úton Európa digitális évtizedének célkitűzései felé – Statisztikák, és ami mögöttük van – Eurostat\).](#)

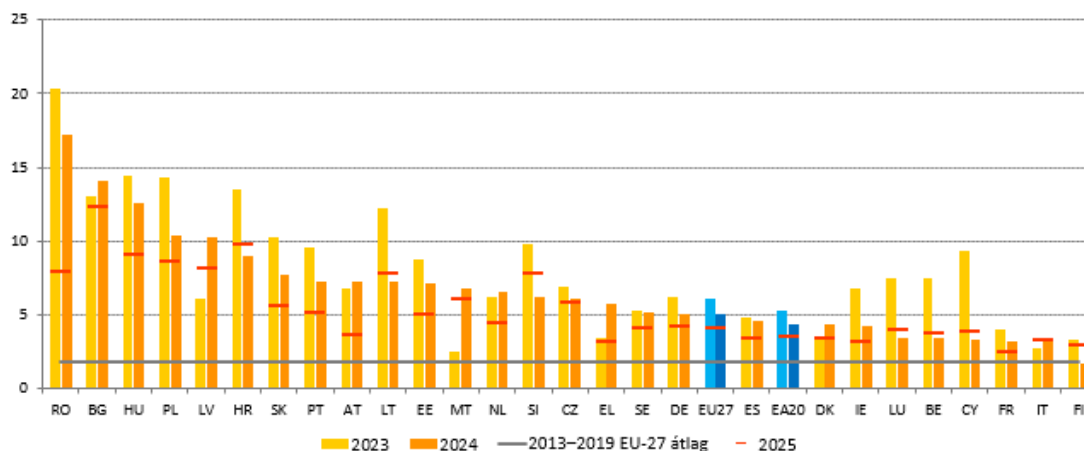
⁹³ [Európa digitális évtizede: a 2030-ra kitűzött célok | Európai Bizottság.](#)

⁹⁴ [Artificial Intelligence and the future of work - February 2025 - - Eurobarometer survey \(A mesterséges intelligencia és a munka jövője – 2025. február, Eurobarométer felmérés\).](#)

⁹⁵ Európai Bizottság, [Labour Market and Wage Developments in Europe, Annual review 2025](#) (A munkaerőpiac és a bérek alakulása Európában, 2025. évi éves jelentés), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.

2.1.3. ábra: 2024-ben a bérek tovább emelkedtek, jelentős országok közötti különbségekkel

Egy munkavállalóra jutó nominálbér, éves százalékos változás

Megjegyzés: Megjegyzés: EA-20: a 20 ország, amely bevezette az eurót. Az egy munkavállalóra jutó nominálbért úgy kell kiszámítani, hogy a teljes munkavállalói bért elosztják a munkavállalók összlétszámával. A nominálbérek a bruttó béreken kívül magukban foglalják a munkáltatói járulékokat is. A 2025. évre vonatkozó adatok a Bizottság 2025. őszi európai gazdasági előrejelzése alapján kiszámított kilátásokat tükrözik.

Forrás: AMECO adatbázis [HWCDW] és Eurostat, [namq_10_gdp], [namq_10_a10_e] kódú nemzeti számlák.

A bérnövekedés az EU-ban 2024-ben is erőteljes maradt, a növekedés mértéke ugyanakkor tagállamonként markáns eltérést mutatott. Az egy munkavállalóra jutó nominálbér éves növekedése a 2023-ban mért történelmi csúcst jelentő 6,1 % után 2024-ben elérte az 5,1 %-ot, a csökkenő infláció és a továbbra is feszes – bár enyhülő – munkaerőpiaci viszonyok közepette⁹⁶. A legnagyobb (éves összevetésű) növekedést a közép- és kelet-európai tagállamokban figyelték meg: Bulgáriában, Romániában, Magyarországon, Lengyelországban és Lettországon meghaladta a 10 %-ot, míg Horvátországban, Szlovákiában, Portugáliában, Ausztriában, Litvániában és Észtországban 7,0 % és 10,0 % között alakult (lásd a 2.1.3. ábrát). Az infláció e tagállamok közül több országban továbbra is viszonylag magas maradt, különösen Romániában, Horvátországban, Lengyelországban és Magyarországon. Ezzel szemben a bérnövekedés mérsékeltebb – 3,0 % és 5,0 % közötti – volt Belgiumban, Cipruson, Dániában, Franciaországban, Írországon, Olaszországban, Luxemburgban és Spanyolországban, ahol az infláció alacsonyabb volt. Finnországban a bérnövekedés 2,0 % alatt maradt.

A kialakult bérek növekedése 2023 közepe óta erőteljes, ami jól tükrözi a reáljövedelem-kiesések pótlására irányuló törekvéseket, ugyanakkor már látszanak a mérséklődés jelei⁹⁷. Az euroövezetben a kialakult bérek növekedése 2024. III. negyedében érte el csúcspontját (éves összevetésben) 5,4 %-kal; ezt a kollektív tárgyalások

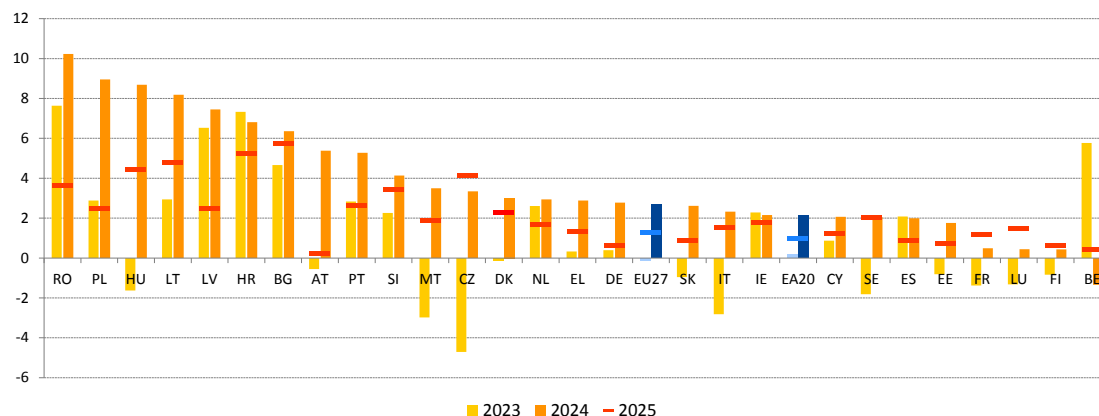
⁹⁶ Az infláció az EU-ban 2023-ban mért 6,4 %-ról 2024-re 2,6 %-ra csökkent, az előrejelzések szerint pedig 2025-ben 2,5 %, 2026-ban pedig 2,1 % körül alakul. Lásd: [European economic forecast – Autumn 2025 \(Európai gazdasági előrejelzés – 2025. ősz\), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.](#)

⁹⁷ A kialakult bérek növekedése a szociális partnerek közötti bértárgyalások közvetlen eredménye. Magában foglalja mind az újonnan kialakult, mind a korábban megállapított béreket. Általános szabályként nem tartalmazza a bónuszokat, a túlórákat és a kollektív tárgyaláshoz nem kapcsolódó egyéb egyéni kompenzációkat. A kifizetett bérekhez hasonlóan a kialakult bérek sem érzékenyek a ledolgozott órák számára (mivel teljes munkaidőre határozzák meg őket), és egyes ágazatokban a garantált bérminimumot jelentik.

élénkülése magyarázza, mivel a szakszervezetek a vásárlóerő 2021 vége óta bekövetkezett csökkenésének ellensúlyozására törekedtek⁹⁸. 2025-ben a kialakult bérek növekedési üteme – összhangban az inflációs nyomás csökkenésével – lassulni kezdett.

2.1.4. ábra: 2024-ben a reálbérek a legtöbb tagállamban emelkedtek

Egy munkavállalóra jutó bruttó reálbér és -kereset, éves százalékos változás

Megjegyzés: Az EA megjelölés az EA-20-ra vonatkozik, azaz arra a 20 országra, amely bevezette az eurót. A reálbéreket a harmonizált fogyasztói árindex deflátorként való alkalmazásával számították ki. A 2025. évre vonatkozó adatok a Bizottság 2025. tavaszi európai gazdasági előrejelzése alapján kiszámított kilátásokat tükrözik.

Forrás: Európai Bizottság, AMECO-adatbázis, Egy munkavállalóra jutó bruttó reálbér és -kereset [hwwdw], deflátor: Harmonizált fogyasztói árindex [AMECO 5000 ZCPIH]. Teljes foglalkoztatottság (nemzeti koncepció) [namq_10_a10_e]. Az egy munkavállalóra jutó bruttó reálbér és -kereset frissítése [AMECO-kód: hwwdw] és az őszi előrejelzés november 19-én, amikor az utolsó frissítés lehetséges volt, még nem állt rendelkezésre.

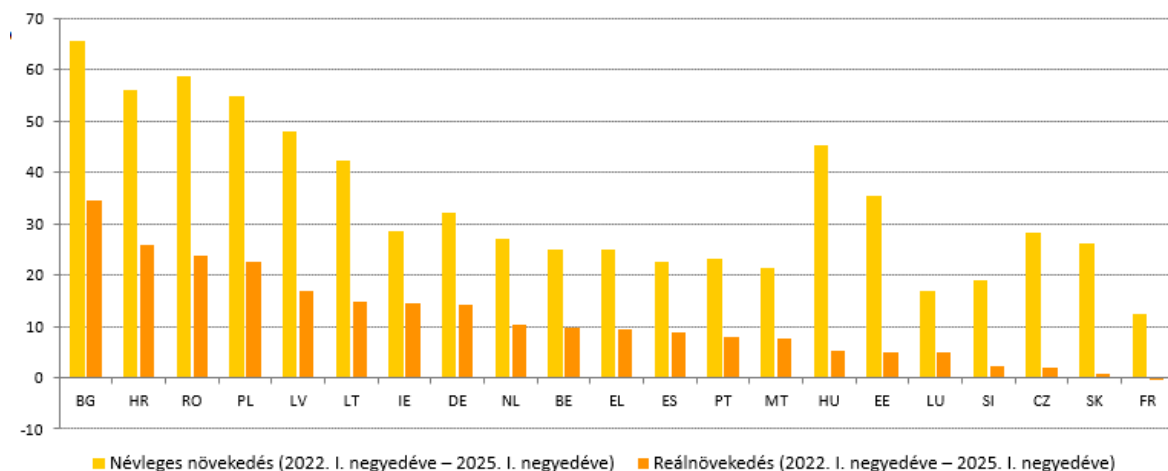
A reálbérek az infláció enyhülésének és a tartós nominálbér-növekedésnek köszönhetően újra emelkedést mutatnak, ugyanakkor a helyreállítás üteme tagállamonként eltérő. A 2022-ben bekövetkezett jelentős, 3,7 %-os visszaesést és a 2023. évi mérsékeltebb, 0,1 %-os csökkenést követően a reálbérek 2024-ben 2,7 %-kal emelkedtek⁹⁹. Ezt a fellendülést elsősorban az infláció csökkenése és az erőteljes nominálbér-növekedés okozta. A fellendülés a legerőteljesebb Romániában, Lengyelországban, Magyarországon és Litvániában volt (8 % felett), valamint Lettországon, Horvátországon és Bulgáriában (6 % felett) – lásd a 2.1.4. ábrát. Belgiumban ezzel szemben a reálbérek 1,3 %-kal csökkentek 2024-ben. 2024-ben az EU-ban a reálbérek továbbra is átlagosan még 0,7 %-kal elmaradtak a 2019. évi szinttől, de ebben a tekintetben jelentős különbségek mutatkoznak az országok között, ami a nominálbérek és az infláció eltérő alakulására utal. 2025-ben az EU-ban a reálbérek összességében már ismét a világjárvány előtti szinten vannak, ugyanakkor Csehországban, Németországban, Olaszországban, Finnországban és Franciaországban továbbra is elmaradnak attól.

⁹⁸ Európai Bizottság, *Labour market and wage developments in Europe – Annual review 2021* (A munkaerőpiac és a bérek alakulása Európában, 2021-es éves jelentés), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2021 és Eurofound, *Weathering the crisis: How job retention schemes preserved employment and incomes during the pandemic* (Ellenállni a válságnak: Hogyan védték meg a munkahelymegtartási programok a munkahelyeket és a jövedelmeket a világjárvány idején?), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2024.

⁹⁹ A reálbérek kiszámítása a harmonizált fogyasztói árindex deflátorként való alkalmazásával történik.

2.1.5. ábra: A jogszabályban meghatározott minimálbérek emelése segített ellensúlyozni a minimálbérből élők vásárlóerejének csökkenését

A minimálbérek alakulása a jogszabályban meghatározott minimálbérrel rendelkező tagállamokban (%-os változás)

Megjegyzés: Ciprus kiesett, mivel az ország 2023-ban bevezette a jogszabályban meghatározott minimálbért.
 Forrás: Eurofound és Eurostat [[earn mw cur](#), [prc hicp midx](#)].

Az EU-ban a közelmúltbeli minimálbér-emelések hozzájárultak ahhoz, hogy ellensúlyozzák az infláció alacsony jövedelmű munkavállalókra gyakorolt hatását. 2022 januárja és 2025 januárja között a jogszabályban meghatározott minimálbérek – minden olyan tagállamban, ahol létezik ilyen – több mint 20 %-kal emelkedtek, kivéve Franciaországban, Luxemburgban és Szlovéniában¹⁰⁰. Az emelések mértéke 12,4 % (Franciaország) és 65,7 % (Bulgária) között alakult, és további hat tagállamban – Romániában, Horvátországban, Lengyelországban, Lettországon, Magyarországon és Litvániában¹⁰¹ – meghaladta a 40 %-ot (lásd a 2.1.5. ábrát). Reálértéken a legnagyobb növekedéseket is jellemzően ezekben az országokban regisztrálták, a magas infláció ellenére. Ezzel szemben a reál minimálbérek Luxemburgban, Csehországban, Szlovákiában, Észtországban és Szlovéniában 5 % alatti mértékben nőttek, Franciaországban pedig enyhén csökkentek. Mindeközben azokban az országokban, ahol a minimálbéreket kollektív szerződések határozzák meg, a 2024. évi reálbér-növekedés miatt a vásárlóerő is nőtt, különösen az alacsony bérezésű ágazatokban¹⁰². A közelmúltban végzett kutatások azt mutatják, hogy a jogszabályban meghatározott minimálbérek emelése ösztönzi az általános bérnövekedést, élénkíti a kollektív tárgyalásokat, és az alacsony bérezésű ágazatokban emeli a garantált bérminimumot¹⁰³.

¹⁰⁰ 22 tagállamban létezik jogszabályban meghatározott minimálbér, ezek: Belgium, Bulgária, Ciprus, Cseh Köztársaság, Észtország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Málta, Németország, Portugália, Románia, Spanyolország, Szlovákia és Szlovénia.

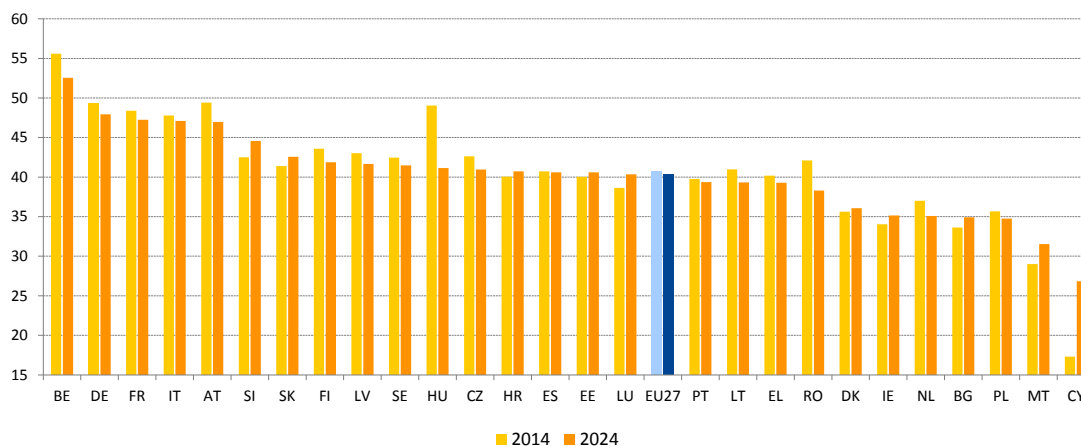
¹⁰¹ A minimálbéreket gyakran évente, az év elején aktualizálják. 2022 januárja és 2025 januárja között a legnagyobb növekedést Lengyelországban (49 %), Bulgáriában (44 %), Lettországon (40 %) és Horvátországban (34 %) regisztrálták. Belgiumban, Németországban, Észtországban, Írországon, Litvániában, Magyarországon, Hollandiában és Romániában a minimálbér 20–30 %-kal nőtt.

¹⁰² Eurofound, munkaügyi kapcsolatok és szociális párbeszéd. [Minimálbérek 2025-ben: Éves jelentés](#), 2025.

¹⁰³ Az empirikus eredmények azt mutatják, hogy a minimálbér 1 %-os emelése az alacsonyabb jövedelmű munkavállalók alsó 25 %-ának bérét 0,31 %-kal növeli. Lásd: Eurofound, [Impact of national minimum wages on collective bargaining and wages for low-paid workers](#) (A nemzeti minimálbérek hatása a kollektív tárgyalásokra és az alacsony bérű munkavállalók béreire), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxemburg, 2025.

2.1.6. ábra: 2024-ben az átlagbért kereső egyedülálló személyek esetében az adóék a legtöbb tagállamban alacsonyabb volt, mint egy évtizeddel korábban

Adóék az átlagbért kereső egyedülálló személy esetében (%)

Forrás: Európai Bizottság, Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság: Tax and benefits database (Adók és juttatások adatbázisa), az OECD adókra és juttatásokra vonatkozó (2025 májusában aktualizált) modellje alapján.

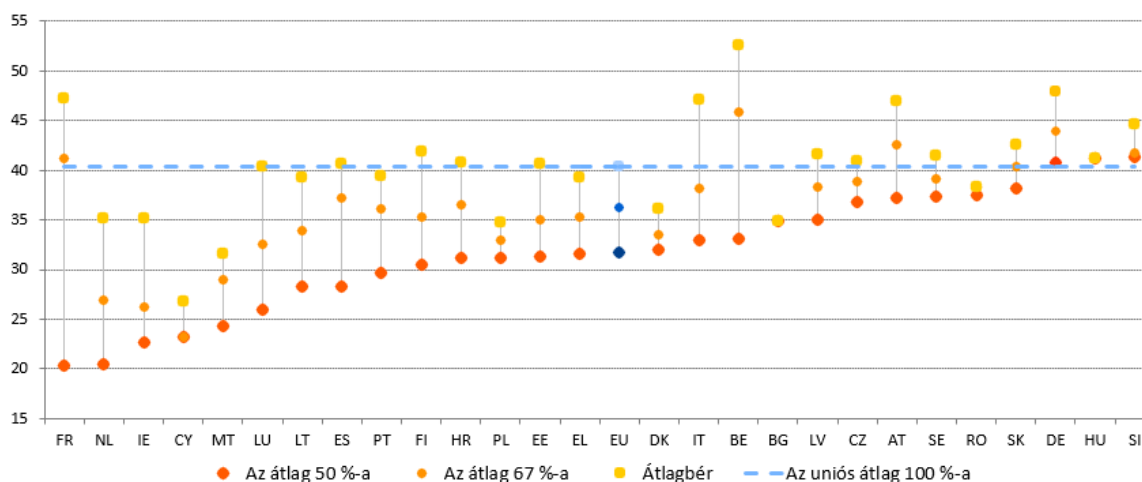
A munkát terhelő adók továbbra is befolyásolják a munkavállalási és a munkaerő-felvételi ösztönzőket az EU-ban. Az adóék – amelyet a munkáltatók munkaerőköltségei és a munkavállalók nettó fizetése közötti különbség a teljes munkaerőköltség százalékos arányaként kifejezve – egyaránt hat a munkaerő-kínálatra és a munkaerő-keresletre, különösen bizonyos csoportok, például a második keresők esetében, akiknek a munkaerő-kínálata jobban reagál az ilyen ösztönzőkre. 2014 óta az átlagbért kereső egyedülálló személy esetében az adóék 0,4 százalékponttal csökkent az EU-ban, és 2024-ben elérte a 40,3 %-ot, ami továbbra is jócskán meghaladja az OECD 34,9 %-os átlagát – lásd a 2.1.6. ábrát¹⁰⁴. Az adóék 11 tagállamban több mint 1 százalékponttal mérséklődött, a legnagyobb csökkenést Magyarországon (-7,9 százalékpont), Romániában (-3,8 százalékpont) és Belgiumban (-3,0 százalékpont) regisztrálták. Ezzel szemben ugyanebben az időszakban 10 országban nőtt az átlagkeresők adóéke, különösen Cipruson (+9,5 százalékpont), Máltán (+2,5 százalékpont) és Luxemburgban (+1,7 százalékpont) (a részleteket lásd a 2.2.1. szakaszban). Az alacsonyabb jövedelműek (azaz az átlagbér 50 %-át keresők) esetében az egyedülállókra vonatkozó átlagos adóék az EU-ban 2024-ben 31,8 % volt, ami 0,3 százalékponttal magasabb, mint 2023-ban, ugyanakkor 2,2 százalékponttal alacsonyabb, mint 2014-ben.

A személyijövedelemadó-rendszerek általában progresszívek, alacsonyabb adóékekkel az alacsonyabb jövedelműek esetében. A progresszivitás különösen hangsúlyos Franciaországban, Belgiumban, Hollandiában, Luxemburgban és Olaszországban, míg Bulgáriában és Magyarországon átalányadó-rendszert alkalmaznak (lásd a 2.1.7. ábrát). Az alacsony jövedelműekre nehezedő alacsonyabb adóterhek mérséklék a munkaerőpiaci torzulásokat és támogatják az alacsony képzettségű munkavállalók foglalkoztatását, ugyanakkor az adórendszereket úgy kell kialakítani, hogy ne hátráltassák a magasabb bért nyújtó munkahelyekre való átmenetet.

¹⁰⁴ OECD, [Taxing Wages 2025: Decomposition of Personal Income Taxes and the Role of Tax Reliefs](#) (Adóékek, 2025: A személyi jövedelemadók felbontása és az adókedvezmények szerepe), OECD Publishing, Párizs, 2025.

2.1.7. ábra: Az adóék alacsonyabb az alacsony bérezésű munkavállalók esetében

Az alacsony bérezésű (az átlagjövedelem 50 %-át és 67 %-át kereső) egyedülállókra vonatkozó adóék a 2024. évi átlagbérhez viszonyítva (%)

Megjegyzések: A tagállamok a progresszivitás szintjét tekintve csökkenő sorrendben szerepelnek (adóék átlagbér esetében – adóék az átlagbér 50 %-a esetében).

Forrás: Európai Bizottság, Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság: Tax and benefits database (Adók és juttatások adatbázisa), az OECD adókra és juttatásokra vonatkozó (2025 májusában aktualizált) modellje alapján.

Az infláció az adórendszerekben torzulásokhoz vezethet, ami a progresszivitást és a méltányosságot is érinti. Az emelkedő árak erodálhatják a rögzített nominális küszöbértékeket – például az adósávokat és az adójóváírásokat –, ami a progresszív rendszerekben gyakran az úgynevezett „hideg progresszióhoz” vezet: az adózók magasabb adósávokba kerülnek, miközben a levonások és jóváírások reálértéke csökken. Az ilyen hatások mérsékelhetik a nettó jövedelmet, és növelhetik a szegénység kockázatát. Az automatikus indexálás vagy diszkracionális aktualizálás révén végrehajtott kiigazítások enyhíthetik ezeket a torzulásokat. 2024–2025-ben számos tagállam felülvizsgálta személyijövedelemadó-rendszerét az infláció okozta torzulások ellensúlyozása érdekében (lásd a 2.1.2. szakaszt).

Az adótehernek a munkáról a környezetvédelmi adókra történő áthelyezése erősítheti a munkaerőpiaci ösztönzőket, a méltányosságot és a klímacélok elérését. A megfizethető energiára vonatkozó cselekvési terv¹⁰⁵ felszólít az energiadó-irányelv felülvizsgálatának lezárására (amelyről 2021 óta folynak tárgyalások), biztosítva, hogy a legszennyezőbb üzemanyagok viseljék a legmagasabb adóterhet, miközben előmozdítják a dekarbonizációt. Hasonlóképpen, a tisztaitpar-megállapodás¹⁰⁶ olyan adóreformokat ösztönöz, amelyek támogatják a villamosítást és fokozatosan kivezetik a fosszilis tüzelőanyagok támogatásait. A klímasemlegességre való méltányos átállás biztosításáról szóló 2022. évi tanácsi ajánlás¹⁰⁷ támogatja a munkát terhelő adóterhek csökkentését, különösen az alacsony és közepes jövedelmű csoportok esetében, valamint a környezeti fenntarthatóságot előmozdító bevételi források felé való elmozdulást. Bár a szén-dioxid-adók regresszív hatással járhatnak, ezeket gondosan megtervezett kompenzációs intézkedésekkel lehet enyhíteni. Mindazonáltal a

¹⁰⁵ [Cselekvési terv a megfizethető energiáért: Az energiaunióknban rejlő valós érték kibontakoztatása a megfizethető, hatékony és tiszta energia minden európai számára történő biztosítása érdekében.](#)

¹⁰⁶ [Tisztaitpar-megállapodás – Európai Bizottság.](#)

¹⁰⁷ A klímasemlegességre való méltányos átállás biztosításáról szóló tanácsi ajánlás (2022/C 243/04).

környezetvédelmi adók az EU-ban a teljes adóbevételnek mindössze 5,2 %-át tették ki 2023-ban – 1,5 százalékponttal kevesebbet, mint 2013-ban –, és 10 % feletti arány csak Bulgáriában (11,2 %) és Görögországban (10,6 %) volt tapasztalható, míg 9 országban 5 % alatt maradt. 2013 óta csak Belgiumban, Bulgáriában és Romániában nőtt a környezetvédelmi adók aránya. Az olyan intézkedések, mint az energiamegtakarítást és a fosszilizuelőanyag-fogyasztás csökkentését ösztönző adókedvezmények, hozzájárulhatnak az éghajlat-politikai és a méltányossági célok összehangolásához.

2.1.2. A tagállamok által hozott intézkedések

A foglalkoztatás fellendítése érdekében több tagállam munkaerő-felvételi vezetett be az alulreprézantált csoportokra összpontosító ösztönzőket és munkahelyteremtési támogatásokat, vagy bővítette ki ezeket. A Lengyelországban 2025 márciusában elfogadott új törvény támogatást nyújt az idősebb munkavállalókat alkalmazó munkáltatóknak: a támogatás idősebb munkavállalónként (az 50–65 éves korosztály esetében) legfeljebb a minimálbér felét fedezi 12 hónapon keresztül, a nyugdíjkorhatárt elért munkavállalók esetében pedig egy hónapig (megújítható formában). A támogatási időszak lejártát követően a munkáltatóknak a teljes bért kell megfizetniük, és a munkavállalót sorrendben hat, illetve egy hónapig tovább kell foglalkoztatniuk. **Olaszországban** a 2025. évi költségvetési törvény 2025-re és 2026-ra is meghosszabbította a munkavállalókat határozatlan idejű szerződéssel alkalmazó vállalkozások és önálló vállalkozók számára biztosított adókedvezményt. Emellett bevezetett egy ideiglenes adómentességet is a munkáltató által fizetett lakhatási költségekre (bérleti díj és fenntartási költségek): a határozatlan idejű munkavállalók esetében a foglalkoztatás első két évében évente legfeljebb 5 000 EUR-ig, a legfeljebb 35 000 EUR-t keresők számára, miközben ezek az összegek továbbra is társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettség alá esnek. **Portugáliában** az „Employment + Talent” program keretében pénzügyi ösztönzőket fizetnek azoknak a munkáltatóknak, akik legalább 1 442,57 EUR összegű minimálbér mellett foglalkoztatnak olyan, felsőfokú végzettséggel rendelkező, munkanélküli (18–35 éves) fiatalokat, akik szerepelnek az állami foglalkoztatási és képzési szolgálat (IEFP) nyilvántartásában, illetve legalább 12 hónap külföldi tartózkodást követően térnek vissza. Görögországban egy 2024 végén indult, 18 hónapig tartó és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz támogatásával megvalósuló támogatott foglalkoztatási programnak köszönhetően 1 000 fogyatékossgal élő személy tudott elhelyezkedni helyi önkormányzatoknál; a program a bérek és a járulékok legfeljebb 75 %-át fedezi (személyenként legfeljebb 13 500 EUR összegig), a munkaerőpiaci integráció előmozdítása érdekében.

A csökkentett munkaidős foglalkoztatást továbbfejlesztették a munkaerőpiac ellenálló képességének erősítése és a foglalkoztatás gazdasági sokkok idején megvalósuló védelme érdekében. **Hollandiában** például 2024 januárjában „Crisisregeling Personeelsbehoud” néven ideiglenes munkahely-megtartási program indult, amely 2025 decemberéig marad hatályban. A rendszer a keresleti sokkokkal szembesülő vállalkozások esetében a csökkentett munkaidőt támogatja a munkahelyek megőrzése és a háztartások jövedelmének stabilizálása érdekében. Helyreállítási és rezilienciaépítési tervének részeként **Szlovénia** 2025 júniusában olyan jogszabályt fogadott el, amely állandó csökkentett munkaidős foglalkoztatási programot hoz létre rendkívüli, előre nem látható körülmények esetére; a program tartalmazza az ideiglenes részmunkaidős munkavállalók támogatását, valamint az oktatáshoz és képzéshez való jobb hozzáférést – mindezt a foglalkoztathatóság fellendítése érdekében, a digitalizáció és az automatizálás korában.

A minimálbér-keretrendszereket az egész EU-ban aktualizálják annak érdekében, hogy a bértörvények jobban tükrözzék a gazdasági körülményeket. Görögország 2024 decemberében jogszabályi keretet fogadott el annak érdekében, hogy 2028-tól új módszertant vezessen be a jogszabályban meghatározott minimálbér megállapítására; a módszertan egy képleten alapul, amely a legalacsonyabb jövedelmű háztartások 20 %-ára vonatkozó éves fogyasztói árindex változását, valamint egy bérvásárlóerő-indexet vesz figyelembe¹⁰⁸. A tanácsadó bizottságok meghatározott feltételek mellett – a bruttó mediánbér 60 %-ára vonatkozó referenciaérték és számos kritérium figyelembevételével – eltéréseket javasolhatnak ettől az automatikus indexálástól. **Lettországbán** 2024 novembere óta hatályos új minimálbér-szabályozás köti az éves minimálbér-kiigazításokat többek között a nemzeti átlagbérhez, a makrogazdasági előrejelzésekhez, az adóváltozásokhoz, a munkaerőköltség-indexekhez és a szegénységi küszöbökhez. **Románia** a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz támogatásával 2025 februárjától hatályos új minimálbér-megállapítási keretrendszert vezetett be, amely az infláción, a termelékenységen és a bérekre vonatkozó referenciaértékeken alapuló éves kiigazítási képletet, éves megfeleléségi értékeléseket és háromoldalú konzultációkat foglal magában. A **Luxemburgban** 2024 decemberében előterjesztett törvényjavaslat célja a jogszabályban meghatározott minimálbér-keretrendszer megerősítése egyértelműbb megfeleléségi kritériumok meghatározásával, félévenkénti felülvizsgálatokkal, valamint egy olyan, szociális partnerekből álló tanácsadó szerv létrehozásával, amely tanácsot ad az éves kiigazításokhoz. **Portugáliában** egy háromoldalú megállapodás a 2025 és 2028 közötti időszakra célértékeket határoz meg a minimálbér és az átlagbérek emelésére, és rendelkezik a munkavállalók termelékenységi és teljesítménybónuszairól, a nyereségrészesedésről, valamint a fiatal munkavállalókat támogató intézkedésekről. A megállapodás adókedvezményeket is biztosít a vállalatok számára a bérek és a munkavállalók nyugdíj-megtakarításainak növelése érdekében.

Több tagállam intézkedéseket vezetett be a kollektív szerződési keretek felülvizsgálatára a lefedettség, a rugalmasság és az átláthatóság javítása érdekében. Olaszországban a 2025. évi költségvetési törvény rendelkezéseket tartalmaz a közigazgatásban alkalmazott kollektív szerződések megújításáról célzott béremelésekkel és ágazatspecifikus ösztönzőkkel, például az egészségügy és az oktatás területén. **Lengyelország** 2025 elején terjesztette elő a kollektív szerződésekről szóló törvényjavaslatot, amely előírja, hogy az 50 főnél több munkavállalót foglalkoztató munkáltatók két évente kötelesek tárgyalóasztalhoz ülni a szakszervezetekkel, ezzel kiterjesztve a kollektív szerződések hatályát a modern munkahelyi kérdésekre és digitális eljárásokra, valamint a kollektív munkaszerződések nemzeti nyilvántartását bevezetve. **Finnországban** egy 2025 januárja óta hatályos új jogszabály célja, hogy bővítse a vállalati szintű bértárgyalások lehetőségeit, beleértve azokat a vállalkozásokat is, amelyek nem tagjai munkáltatói szervezetnek, vagy ahol nincs üzemi megbízott. A reform után az általánosan alkalmazandó kollektív szerződésektől való eltérés valamennyi vállalat számára lehetővé válik bizonyos ellenőrzési mechanizmusok mellett annak biztosítása érdekében, hogy a helyi szintű tárgyalások reprezentatív módon valósuljanak meg.

Egyes tagállamok a progresszivitás és a méltányosság fokozása érdekében megreformálták a munkát terhelő adókat. Litvánia megreformálta a személyi jövedelemadó-rendszerét annak érdekében, hogy még progresszívebbé tegye azt: az egységes, 15 %-os személyi jövedelemadó-kulcsot háromkulcsos rendszerre váltotta fel: a 20 %-os, a 25 %-os és a 32 %-os adókulcsok közül a magasabbak a magasabb jövedelmekre

¹⁰⁸ A 2025 és 2027 közötti időszakot olyan átmeneti időszakként tekintik, amelyben továbbra is a 2024-ben alkalmazott minimálbér-megállapítási rendszer marad érvényben.

vonatkoznak, és egyes önálló vállalkozókra is alkalmazandók. **Írorszában** a kormány a 2025. évi költségvetés részeként felülvizsgálta a személyi jövedelemadó-jóváírásokat és adósávokat. Az általános adómértéket egyedülállók esetében 2 000 EUR-val, 44 000 EUR-ra emelték, a házaspárok és bejegyzett élettársak esetében arányos emeléssel. Az egységes társadalombiztosítási járulék 4 %-os kulcsát 2025 januárjától 3 %-ra csökkentették, egyidejűleg a hátrányos helyzetű csoportok számára nyújtott magasabb adójóváírások bevezetésével.

Az infláció okozta ún. „hideg progresszió” mérséklése és a méltányosság további fokozása érdekében több tagállam is módosította a személyi jövedelemadó paramétereit¹⁰⁹. **Lettország** a nem adóköteles jövedelemrész összegét havi 510 EUR-ra (évi 6 120 EUR-ra), a nyugdíjasok esetében pedig havi 1 000 EUR-ra (évi 12 000 EUR-ra) emelte. Emellett növelték az oktatási és egészségügyi kiadásokra, illetve az adományokra vonatkozó levonásokat, valamint új, 3 %-os adókulcsot vezettek be az évi 200 000 EUR-t meghaladó osztalék- és egyéb tőkejövedelmekre. **Finnország** növelte az alapadókedvezményt, míg **Írország** emelte az egyedülálló személyek és az együttes adómegállapítás alá eső házaspárok esetében a személyi adójóváírást, a jövedelemadó-jóváírást, a munkavállalói adójóváírást és a lakbérhez kapcsolódó adójóváírást. Az infláció ellensúlyozása és az adózás méltányosságának javítása érdekében **Luxemburg** és **Hollandia** módosította a személyi jövedelemadó adósávjait. **Magyarország** megduplázta a családi adóalap-kedvezményeket (2025 júliusától 50 %-kal, majd 2026 januárjától további 50 %-kal).

2.2. 6. iránymutatás: A munkaerő-kínálat növelése, valamint a munkavállalási lehetőségeknek, továbbá a készségek és a kompetenciák egész életen át történő folyamatos elsajátításának a javítása

Ez a szakasz a 6. foglalkoztatási iránymutatás végrehajtását vizsgálja, amely azt ajánlja, hogy a tagállamok a szociális jogok európai pillérének 1. (oktatás, képzés és egész életen át tartó tanulás), 2. (nemek közötti egyenlőség), 3. (esélyegyenlőség), 4. (a foglalkoztatás aktív támogatása), 9. (a munka és a magánélet közötti egyensúly), 11. (gyermekgondozás és a gyermekek támogatása) és 17. (a fogyatékossgal élő személyek társadalmi befogadása) elvével összhangban teremtsék meg a feltételeket a munkaerő-kínálat javításához, a készségek és a kompetenciák egész életen át történő elsajátításának elősegítéséhez, az esélyegyenlőség ösztönzéséhez mindenki számára, a munkaerőpiaci részvétel előtt álló akadályok és visszatartó tényezők felszámolásához, továbbá a munkaerőpiaci részvétel ösztönzéséhez. A 2.2.1. szakasz az oktatás területén bekövetkező fejleményeket elemzi a koragyermekkorai neveléstől és gondozástól, a tanulói teljesítményen, valamint a szakképzésen át a felsőoktatásig és a korai iskolaelhagyásig. A fejezet részletesen foglalkozik a munkaerő- és szakemberhiánnyal, a strukturális munkaerőhiánnyal, valamint a felnőttkori készségfejlesztéssel, így a digitális kompetenciákkal is. Emellett elemzést nyújt a fiatalok, az idősebb munkavállalók, a migránsok és a fogyatékossgal élő személyek munkaerőpiaci helyzetéről. A 2.2.2. szakasz a tagállamok által e területeken hozott szakpolitikai intézkedésekről számol be.

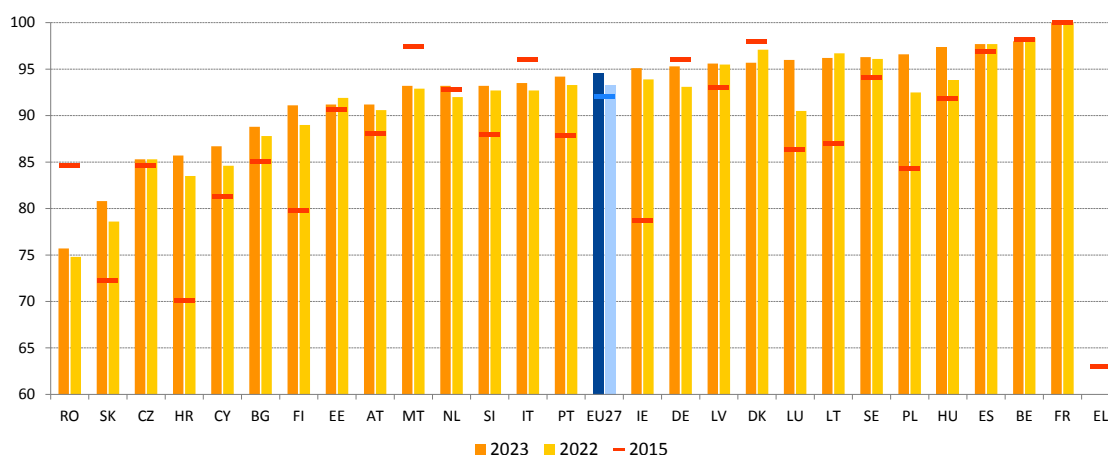
¹⁰⁹ Lásd: Európai Bizottság: [Éves jelentés az adózásról, 2024](#), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2024.

2.2.1. Fő mutatók

Az EU-ban tovább emelkedik a koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétel aránya a 3 éves kortól az alapfokú oktatás megkezdéséig terjedő időszakban, ugyanakkor a tagállamok között továbbra is jelentős különbségek figyelhetők meg. 2023-ban a részvételi arány elérte a 94,6 %-ot, ami mindössze 1,4 százalékponttal marad el a 2030-ra kitűzött, 96 %-os uniós szintű céltől. Eddig nyolc tagállam érte el ezt a célt, miközben a legtöbb országban a részvételi arány meghaladja a 90 %-ot. A legjobban teljesítő országok Franciaország (100 %), Belgium (98 %) és Spanyolország (97,7 %). Az arány Romániában (75,7 %), Szlovákiában (80,8 %) és Csehországban (85,3 %) a legalacsonyabb (lásd a 2.2.1. ábrát). Az uniós átlag az előző évhez képest 1,3 százalékponttal emelkedett, ugyanakkor 2022 és 2023 között négy országban csökkenés volt tapasztalható, különösen azokban a tagállamokban, ahol a részvételi arány viszonylag magas volt. A 3 éves gyermekek koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvételének növelése terén szinte valamennyi tagállamban előrelépés történt, és az arány 2023-ra elérte a 90,6 %-ot (2015-höz képest +5,4 százalékpont)¹¹⁰. Ugyanakkor a 3 éves gyermekek részvételének növelése egyes tagállamokban továbbra is kihívást jelent, és az arány különösen Romániában (68,1 %) és Szlovákiában (68,9 %) alacsony. A megfizethetőség és a kapacitáshiány – ideértve a munkaerőhiányt is – továbbra is akadály a hozzáférésnek, különösen a kisgyermekes és a hátrányos háttérből érkező kisgyermekes esetében. Különösen aggasztó, hogy a roma gyermekeknek mindössze 53 %-a vesz részt koragyermekkori nevelésben és gondozásban, ami a 2016 és 2023 közötti mintegy 11 százalékpontos javulás ellenére továbbra is jóval elmarad az összes gyermekre vonatkozó uniós átlagtól¹¹¹.

2.2.1. ábra: A koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétel uniós szinten tovább emelkedik, ugyanakkor a tagállamok között jelentős eltérések mutatkoznak

A 3 éves kor és a tankötelezettség alsó korhatára közötti gyermekek részvétele a koragyermekkori nevelésben és gondozásban (%)

Megjegyzés: FR esetében ideiglenes adatok 2023-ban, PL esetében pedig 2022-ben és 2023-ban. Törés az idősorban HU esetében 2023-ban. EL esetében a 2022. és 2023. évre vonatkozó adatok nem állnak rendelkezésre. BE és EL esetében 2015-ben, HU esetében 2023-ban, PT esetében pedig 2015-ben, 2022-ben és 2023-ban eltér a fogalom meghatározás.

Forrás: Eurostat, [\[educ_uae_enra21\]](#).

¹¹⁰ Eurostat [\[educ_uae_enrp07\]](#).

¹¹¹ Lásd: Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége, [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries, 2024](#) (A romák és az utazók jogai 13 európai országban, 2024).

A korai iskolaelhagyás Unió-szerte csökken, de továbbra is kihívást jelent. 2024-ben a 18–24 évesek 9,4 %-a volt korai iskolaelhagyó, ami 2023-hoz képest 0,2 százalékpontos csökkenést jelent. Ez 1,7 százalékponttal alacsonyabb, mint egy évtizeddel korábban, és öt ország (Olaszország, Görögország, Málta, Spanyolország és Portugália) több mint 5 százalékpontos csökkenést ért el ebben az időszakban. Mindez azonban továbbra is azt jelenti, hogy az EU-ban megközelítőleg 3,1 millió 18–24 éves fiatal marad az oktatáson és képzésen kívül anélkül, hogy legalább felső középfokú oktatásban vett volna részt¹¹². Noha 17 tagállam már elérte az európai oktatási térség azon célkitűzését, hogy 2030-ra 9 % alá csökkenjen a korai iskolaelhagyók aránya, egyes tagállamokban további előrelépésre van szükség. Romániában, Spanyolországban és Németországban, ahol az arány továbbra is 12 százalékpont felett van, az előző évhez képest alig történt előrelépés, vagy egyáltalán nem volt javulás, így mindhárom ország továbbra is „kritikus helyzetben” van (lásd a 2.2.2. ábrát). 2024-ben Litvániában volt a legnagyobb növekedés (2,0 százalékponttal), majd Szlovákia, Luxemburg, Észtország és Ciprus következett, ahol a korai iskolaelhagyók aránya legalább 0,9 százalékponttal nőtt. Ezek az esetek „figyelemmel kísérendők”, akárcsak Dániában és Olaszországban, ahol a szint annak ellenére maradt továbbra is túl magas, hogy nem történt változás vagy csökkenés. Ezzel szemben Horvátország, Írország, Görögország és Lengyelország számított a „legjobban teljesítő” országoknak. Az összességében valamelyest kedvező tendencia ellenére nincs jele a tagállamok közötti felfelé irányuló konvergenciának.

A korai iskolaelhagyók aránya csoportonként jelentősen eltér és különösen magas az EU-n kívül születettek, a romák és a fogyatékossgal élő személyek esetében. Miközben az elmúlt évtizedben mind a fiatal nők, mind a fiatal férfiak korai iskolaelhagyási aránya 1,7 százalékponttal csökkent, a fiatal férfiak továbbra is jóval nagyobb valószínűséggel hagyják el idő előtt az oktatást vagy a képzést (11,0 %), mint a fiatal nők (7,7 %). Az EU-n kívül vagy egy másik tagállamban született fiatalok továbbra is lényegesen nagyobb arányban hagyják el korán az oktatást vagy a képzést (sorrendben 20,1 %, illetve 18,6 %), mint az adott tagállamban születettek (8,2 %)¹¹³. A helyzet különösen aggasztó a fiatal (18–24 éves) romák esetében, mivel 2024-ben közel kétharmaduk (64 %) hagyta el az oktatást és képzést, még mielőtt elérte volna a felső középfokú szintet¹¹⁴. Az ugyanebbe a korosztályba tartozó, fogyatékossgal élő fiatalok helyzete is aggasztó, esetükben 2023-ban a korai iskolaelhagyók aránya 19 % volt¹¹⁵. A legnagyobb kihívások Romániában és Magyarországon figyelhetők meg, ahol a legmagasabb arányokat regisztrálták (sorrendben 33 %, illetve 46 %), kisebb mértékben pedig Olaszországban (27 %).

¹¹² Az Oktatásügyi, Ifjúságpolitikai, Sportügyi és Kulturális Főigazgatóság számításai. Lásd: Európai Bizottság, [2025. évi Oktatási és Képzési Figyelő](#). Későbbi hivatkozások az Oktatásügyi, Ifjúságpolitikai, Sportügyi és Kulturális Főigazgatóság (DG EAC) számításaira.

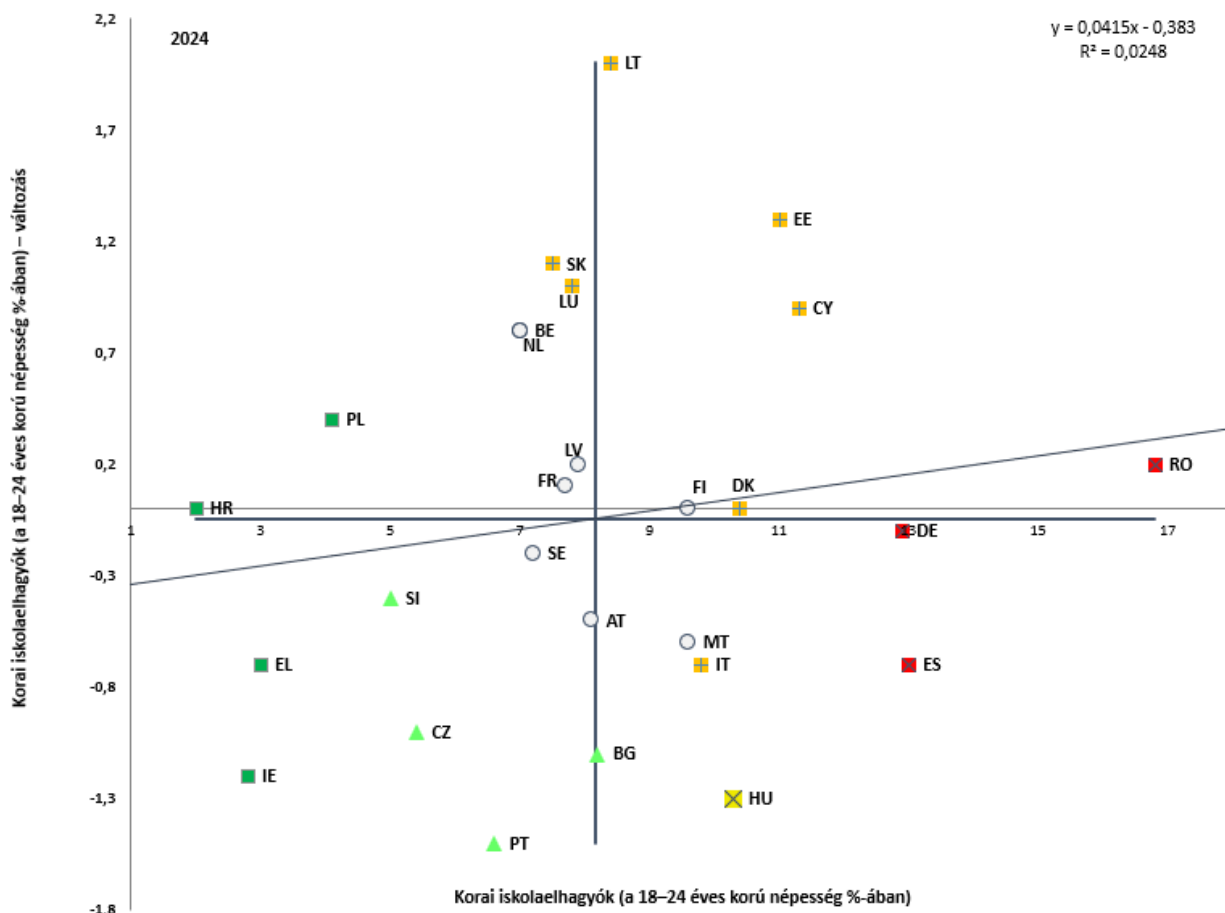
¹¹³ Eurostat [[edat_lfse_02](#)], uniós munkaerő-felmérés.

¹¹⁴ Lásd: Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége, [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries, 2024](#) (A romák és az utazók jogai 13 európai országban, 2024).

¹¹⁵ Európai Bizottság, az Európai Fogyatékosügyi Szakértők 2025. évi statisztikai jelentése (előkészületben).

2.2.2. ábra: A korai iskolaelhagyók aránya továbbra is lassan csökken, és jelentős különbségek vannak a tagállamok között

Korai iskolaelhagyók (18–24 évesek), 2024. évi szint és változás az előző évhez képest (%), a szociális eredménytábla kiemelt mutatója)

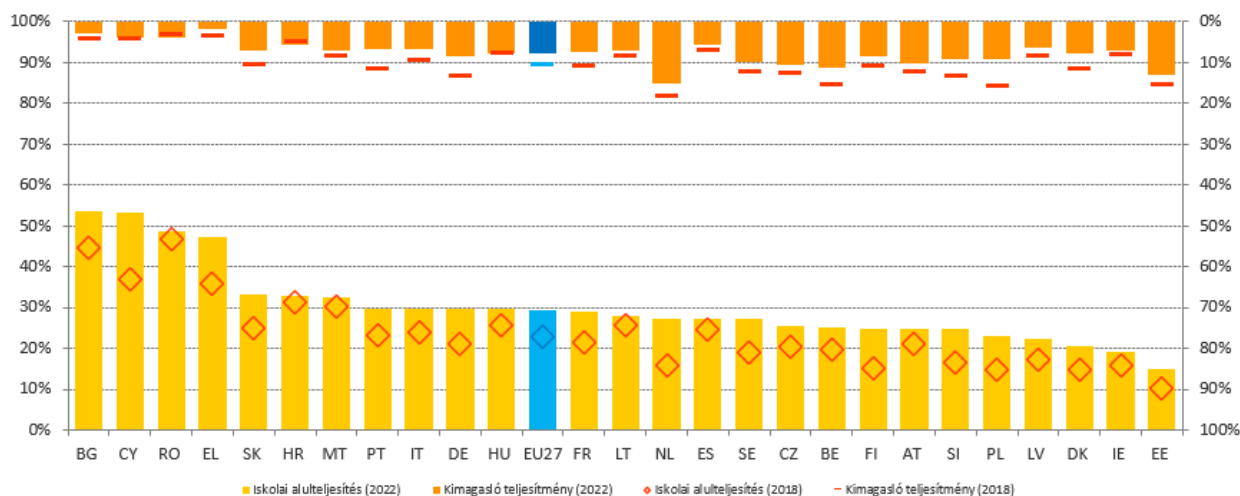
Megjegyzés: A tengelyek középpontja az EU súlyozatlan átlaga. A jelmagyarázat a mellékletben szerepel. Törés az idősorban BE, BG, DE, EL és IE esetében. Alacsony megbízhatóságú adatok HR és LU esetében.

Forrás: Eurostat [edat lfse 14], uniós munkaerő-felmérés.

A korai iskolaelhagyás terén a regionális egyenlőtlenségek nemcsak a tagállamok között, hanem a tagállamokon belül is jelentősek. Uniós szinten a regionális arány 1,2 % (Görögország, Közép-Makedónia) és 26,2 % (Románia délkeleti régiója) között mozog, ami jól mutatja azokat a jelentős eltéréseket, amelyeket a tagállami szintű adatok elfednek. Ugyanazon a tagállamon belül is jelentős eltérések figyelhetők meg a régiók között, például Bulgáriában, Franciaországban, Magyarországon, Portugáliában, Romániában és Spanyolországban (lásd az 5. melléklet 1. ábráját), beleértve a legkülső régiókat is. Egyetlen tagállamon belül a régiók közötti eltérések legszélesebb tartománya 5,0 % és 26,0 % között alakul. Ezzel szemben tagállami szinten a skála két végpontja 2,0 % és 16,8 %. Mindössze néhány tagállamban fordul elő, hogy a korai iskolaelhagyás aránya minden régióban az uniós szintű, 9 %-os célérték alatti. A regionális különbségek ugyanakkor még az összességében jól teljesítő tagállamokban is tovább csökkenthetők. Emellett a lakóhely típusa is szerepet játszik: a városokban élő fiatalok kisebb valószínűséggel hagyják el korán az oktatást (8,3 %), mint a kisvárosokban és elővárosokban (10,3 %), illetve a vidéki területeken élők (10,1 %).

2.2.3. ábra: A matematikában alulteljesítők aránya jelentősen nőtt valamennyi tagállamban, miközben a kiválóan teljesítők aránya csökkent

A matematikából a 2. szintet el nem érő (bal tengely), illetve legalább az 5. szintet elérő (jobb tengely) tanulók aránya 2018-ban és 2022-ben (%)

Megjegyzés: Óvatosságra van szükség a Dániára, Írországra, Lettországra és Hollandiára vonatkozó 2022. évi adatok értelmezésekor, mivel egy vagy több PISA-felmérés szerinti mintavételi standard nem teljesült.

Forrás: OECD, 2018. és 2022. évi PISA-felmérés; az Oktatásügyi, Ifjúságpolitikai, Sportügyi és Kulturális Főigazgatóság számításai.

Az alapkészségek terén tapasztalható alulteljesítés az egész EU-ban nőtt és különösen aggasztó tendenciák figyelhetők meg a tanulók matematikai teljesítményében. Az OECD legutóbbi Nemzetközi tanulói teljesítménymérésének (PISA-felmérés) eredményei szerint 2018 és 2022 között a matematikából gyengén teljesítő 15 éves tanulók aránya 6,6 százalékponttal nőtt, és elérte a rekordmagas, 29,5 %-os szintet (lásd a 2.2.3. ábrát). Ez magasabb a szövegértés területén mért 26,2 %-nál és a természettudományok esetében mért 24,2 %-nál, amelyek aránya sorrendben 3,7, illetve 2 százalékponttal emelkedett. A tagállamok közötti teljesítménykülönbségek jelentősek. Matematikából Bulgáriában, Cipruson, Romániában és Görögországban a tanulók több mint 45 %-a gyengén teljesítőnek minősül. Eddig csupán Észtország érte el a 2030-ra kitűzött uniós célt, amely szerint az alulteljesítés arányát 15 % alatt kell tartani. A kiemelkedő teljesítmény is meredekebben csökkent matematikából, mint szövegértésből vagy természettudományokból. 2018-ban még az uniós diákok 11 %-a érte el a PISA legmagasabb szintjeit matematikából, ez az arány azonban 2022-re 7,9 %-ra esett vissza. A tartomány jelenleg Görögország 2,0 %-os értékétől Hollandiáig terjed, ahol az arány 15,4 %. Szövegértésből a visszaesés kisebb mértékű volt (8,1 %-ról 6,5 %-ra), míg a természettudományok területén a kiemelkedő teljesítmény aránya enyhén emelkedett. A tanulók romló teljesítménye aggályokat vet fel azzal kapcsolatban, hogy az iskola mennyire készíti fel őket megfelelően tanulmányaik folytatására és a munkaerőpiacra.

Továbbra is fennálló kihívásokról számolnak be a felnőttek írástudása és számolási készsége terén. Az elmúlt évtizedben a felnőttek körében romlott a szövegértés színvonala abban a 17 tagállamban, amely 2013-ban és 2023-ban részt vett az OECD Nemzetközi Felnőttkompetencia-értékelési Programjában (PIAAC). Miközben a számolási készségek nem változtak, 2023-ban a felnőttek közel egyötöde mind az írástudás, mind a számolási készségek terén gyengén teljesítőnek minősült. A matematikai készségek kulcsfontosságúak Európa jövőbeli versenyképessége és innovációs kapacitása szempontjából. Az iskolai matematikai teljesítmény fontos lépcsőfok a STEM-területeken folytatott felsőfokú

tanulmányokhoz, valamint a kulcsfontosságú STEM-ágazatokban tapasztalható munkaerőhiány kezelése szempontjából (lásd a pillérhez kapcsolódó 2. háttérmagyarazatot). Ezek az eredmények rávilágítanak arra, hogy az alapkészségek fejlesztésére minden életkorban szükség van.

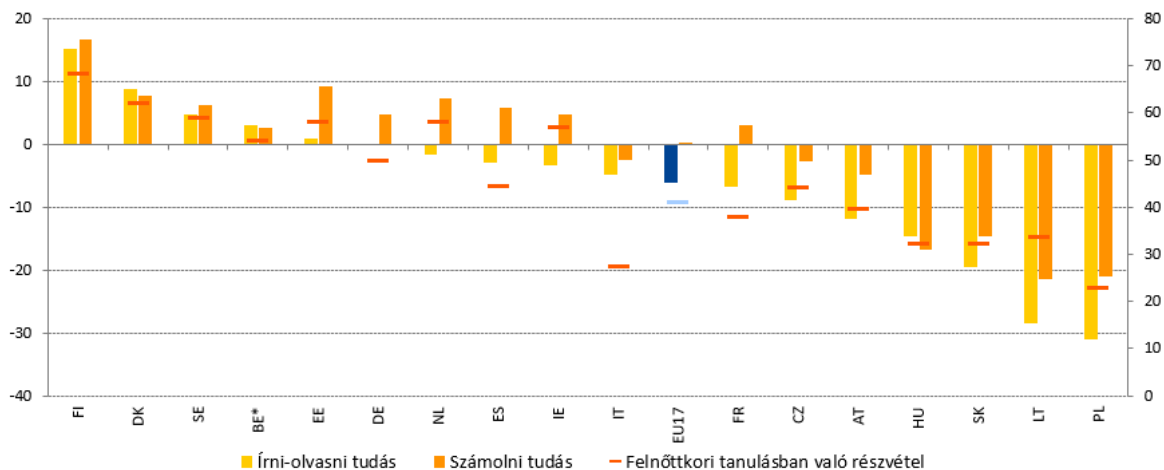
A pillérhez kapcsolódó 2. háttérmagyarazát: Fókuszban a készségek uniója – készségfejlesztés, a felnőttek továbbképzése és átképzése

A készségek mellett, hogy kulcsfontosságúak a munkaerő felkészítése és megerősítése szempontjából, a termelékenységnek, az innovációnak, a versenyképességnek és a rezilienciának is fő mozgatórugói; ennek ellenére a tagállamok együtt szembesülnek a megfelelő készségekkel rendelkező munkaerő megtalálásának kihívásával. A munkaerő- és szakemberhiányt több tényező okozza, többek között a demográfiai változások, a technológiai fejlődéshez és a gazdaság dekarbonizációjához kapcsolódó új készségigények, valamint az egyes ágazatokban és foglalkozásokban tapasztalható kedvezőtlen munkafeltételek¹¹⁶. Emellett a jelenlegi geopolitikai átalakulások – ideértve a megnövekedett védelmi és biztonsági igényeket – és az ipari átalakulás további nyomást gyakorol a munkaerőpiacra. E kihívások kezelése érdekében az Európai Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy a készségek uniója keretében továbbfejleszt egy átfogó, uniós szintű készségstratégiát. Ennek egyik kulcspillére a továbbképzés és az átképzés. A stratégia egyik célja, hogy tovább erősítse az egyéni tanulási számlák alkalmazását, vagyis a felnőttek számára biztosított személyes képzési költségkeretet, kiterjessze a mikrotanúsítványok használatát, valamint kísérleti jelleggel bevezessen egy készséggaranciát, amely – többek között a digitális és zöld átállás következményeként – támogatja a munkavállalókat a hanyatló ágazatokból a növekvő ágazatok felé való átmenetben. Az egyik intézkedés – az innovatív tanulási terekkel kapcsolatos, társaktól való tanulási tevékenységek – közvetlenül az alapkészségek fejlesztését célozza, amely megalapozza a további tanulást.

¹¹⁶ 2024-ben a legelterjedtebb hiányszakmák a szakmunkás foglalkozásokban, az egészségügyi ágazatban és a vendéglátásban voltak. Lásd: Európai Munkaügyi Hatóság, [EURES Report on labour shortages and surpluses 2024](#) (2024. évi EURES-jelentés a munkaerőhiányról és -feleslegről), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxemburg, 2025 és kapcsolódó dokumentumok.

A felnőttek írástudása romlott, míg számolási készségük nagyrészt változatlan maradt; a visszaesés nagyobb volt azokban az országokban, ahol alacsony a felnőttkori tanulásban való részvétel

Az írástudás és a számolási készség pontszámainak változása a (16–65 éves) felnőttek körében 2013 és 2023 között (százalékpont, bal tengely) és a felnőttkori tanulásban való részvétel (a felnőttek %-a, jobb tengely)

Forrás: Felnőttek készségfelmérése (OECD, 2023)

Megjegyzések: Az oktatásban és képzésben való részvételre vonatkozó adatok a felnőttoktatási felmérés és az uniós munkaerő-felmérés fogalmmeghatározásához igazított különleges kivonatból származnak; BE esetében csak Flandria

Az EU-ban csökkennek a felnőttek alapkészségei, ami kedvezőtlen hatással van a szakemberhiányra, valamint a munkavállalók azon képességére, hogy továbbképzés és az átképzés révén alkalmazkodjanak a munkaerőpiac igényeihez. A felnőttek tanulásban való részvétele kulcsfontosságú ahhoz, hogy az idősödő népesség, illetve a munkaerő egésze lépést tudjon tartani a gyorsan változó munkaerőpiaccal. Ezért az uniós tagállamok vállalták, hogy 2030-ra a felnőttek legalább 60 %-a évente részt vesz tanulási tevékenységekben. Ez különösen fontos annak fényében, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok mind a felnőtt népesség alapkészségeinek romló tendenciáját mutatják (lásd az ábrát)¹¹⁷. Az elmúlt évtizedben a felmérésben részt vevő 17 uniós tagállamban a felnőttek írástudása romlott, miközben számolási készségük nagyrészt változatlan maradt. Ennek eredményeként 2023-ban az EU-ban a felnőttek mintegy egyötöde mind az írástudás, mind a számolási készség terén gyengén teljesítőnek számított. A nők az írástudás terén érték el magasabb pontszámokat, míg a férfiak a számolási készség és az adaptív problémamegoldás tekintetében teljesítettek jobban. Továbbá a felnőttkori tanulásban való részvétel alacsonyabb volt azokban az országokban, ahol az írástudás és a számolási készség terén jelentős visszaesést tapasztaltak¹¹⁸.

A készségek uniója hangsúlyozza a felnőttek körében tapasztalható készséghiány kezelésének fontosságát, és intézkedéseket határoz meg a tovább- és átképzés támogatására és ösztönzésére. Számos tagállam kísérleti jelleggel vezeti be az egyéni tanulási számlákat, mint a képzések iránti kereslet által vezérelt megközelítést.

¹¹⁷ Lásd: OECD: [Do Adults Have the Skills They Need to Thrive in a Changing World?: Survey of Adult Skills 2023](#) (Rendelkeznek-e a felnőttek azokkal a készségekkel, amelyekkel boldogulni tudnak változó világunkban? Felmérés a felnőttek készségeiről), OECD Skills Studies, OECD Publishing, Párizs, 2024.

¹¹⁸ Lásd: OECD, [Trends in Adult Learning: New Data from the 2023 Survey of Adult Skills](#), Getting Skills Right (Felnőttkori tanulási trendek: új adatok a Felnőttkori készségek 2023. évi felméréséből. A készségek megfelelő alakítása), OECD Publishing, Párizs, 2025.

Lettorszáiban legfeljebb 500 EUR összegű támogatott egyéni tanulási számlák, valamint a képzésekhez való hozzáférés javítását szolgáló egységes online portál segíti a felnőttek készséghiányának kezelését. A mikrotanúsítványok rugalmas lehetőségként jelennek meg a továbbképzés területén. **Luxemburg** a holland–flamand akkreditációs ügynökséggel együttműködve kísérleti jelleggel a felsőoktatásban alkalmazandó, nemzeti mikrotanúsítványkeretrendszerrel vezet be továbbképzés céljára. A készségek munkaerőpiaci igényekhez való igazítása érdekében több ország javítja a tudás és a készségek értékelésére és elismerésére szolgáló folyamatait, valamint készségekkel kapcsolatos információgyűjtési folyamatait. **Bulgária** a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részeként megvalósuló átfogóbb szakképzési reform keretében a zöld és digitális készségeket középpontba állítva frissítette a foglalkozások jegyzékét, míg **Németországban** a szakképzési törvény módosításával lehetővé vált a nem formális úton megszerzett szakmai készségek tanúsítása.

A tagállamok jelentős erőfeszítései ellenére az oktatási egyenlőtlenségek fokozódnak, mivel a hátrányos társadalmi-gazdasági helyzetű tanulók teljesítménye romlik. Miközben az oktatási és képzési rendszereknek elő kellene mozdítaniuk a generációk közötti társadalmi mobilitást azáltal, hogy az iskolai teljesítményt és a társadalmi-gazdasági háttérrel szétválasztják, a 2022. évi PISA-felmérés eredményei több aggasztó tendenciát is megerősítettek. A társadalmi-gazdasági háttér továbbra is az oktatási eredmények megbízható előrejelző tényezője az EU-ban, az alulteljesítés pedig sokkal gyakoribb a hátrányos háttérű tanulók körében, mint kedvezőbb helyzetű társaik esetében¹¹⁹. Ezenfelül a hátrányos társadalmi-gazdasági háttérű tanulók körében az alapkészségek terén jól teljesítők (azaz a PISA-skála szerint a szövegértés, a matematika vagy a természettudományok valamely területén legalább a 4. szintet elérők) aránya 2022-ben mindössze 16,3 % volt, szemben a 2018. évi 20,8 %-kal és a 2015. évi 21,1 %-kal (lásd a 2.2.4. ábrát)¹²⁰. Ez az arány az adott időszakban szinte valamennyi tagállamban csökkent. A legjobban teljesítő országokban – Észtországban, Finnországban és Írországban – 2022-ben a hátrányos háttérű tanulók körében jól teljesítők aránya sem haladta meg jelentősen a 25 %-ot. Összehasonlításképpen, uniós szinten a kedvezőbb társadalmi-gazdasági háttérű tanulók 59,0 %-a teljesített jól az alapkészségek terén. A strukturális egyenlőtlenségek terén elért előrehaladás nyomán követése érdekében a Bizottság egy új, méltányossági mutatót és egy 2030-ra vonatkozó célértéket javasolt, amely a hátrányos helyzetű tanulók PISA-tesztben elért jó teljesítményén alapul. Uniós szinten a cél az, hogy a hátrányos helyzetű tanulók legalább 25 %-a legalább a 4. szintet érje el egy vizsgált területen¹²¹.

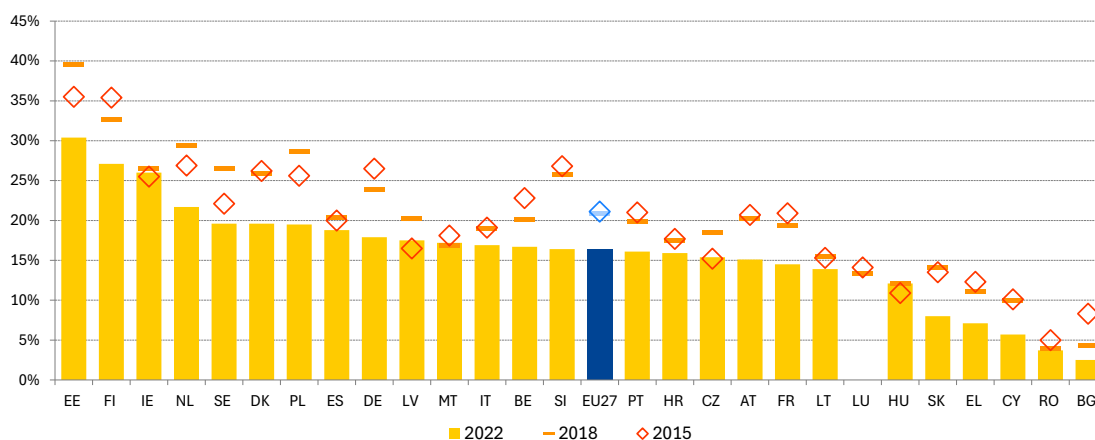
¹¹⁹ Európai Bizottság: [The twin challenge of equity and excellence in basic skills in the EU \(A méltányosság és a kiválóság kettős kihívása az alapkészségek terén az EU-ban\)](#), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2024.

¹²⁰ A PISA-felmérésben ezt a gazdasági, társadalmi és kulturális státuszhoz kapcsolódó index (ESCS) határozza meg. Az előnyös társadalmi-gazdasági háttér kategóriája az adott országban a legmagasabb ESCS-pontszámokkal rendelkező összes diák 25 %-át foglalja magában, míg a hátrányos társadalmi-gazdasági háttér kategóriája a legalacsonyabb ESCS-pontszámmal rendelkező diákok 25 %-át jelenti.

¹²¹ Európai Bizottság: Oktatásügyi, Ifjúságpolitikai, Sportügyi és Kulturális Főigazgatóság, [A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az európai oktatási térség 2021 és 2030 közötti időszakra szóló stratégiai keretrendszerének időközi értékelése](#), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.

2.2.4. ábra: A hátrányos helyzetű tanulók alapkészségei az elmúlt évtizedben csökkentek

A szövegértés, a matematika vagy a természettudományok terén a 4. vagy annál magasabb szintet elérő, hátrányos helyzetű diákok (%)

Megjegyzés: Óvatosságra van szükség a Dániára, Írországra, Lettországra és Hollandiára vonatkozó 2022. évi adatok értelmezésekor, mivel egy vagy több PISA-felmérés szerinti mintavételi standard nem teljesült. LU csak a 2018. évi PISA-felmérésben vett részt.

Forrás: OECD, 2015., 2018. és 2022. évi PISA-felmérés; az Oktatásügyi, Ifjúságpolitikai, Sportügyi és Kulturális Főigazgatóság számításai.

A tanulók körében tapasztalható alacsony digitális jártasság, valamint gyenge polgári kompetenciák komoly aggodalomra adnak okot, különösen a dezinformáció terjedésének összefüggésében. Az EU kötelezettséget vállalt arra, hogy 2030-ra 15 % alá csökkentse a digitális kompetenciák terén alulteljesítő nyolcadik évfolyamos (13–14 éves) tanulók arányát. A 2023. évi nemzetközi számítástechnikai és informatikai műveltségi vizsgálatban (ICILS) részt vevő 22 uniós országban a számítástechnikai és informatikai műveltség terén a tanulók 42,5 %-a nem érte el a minimális jártassági küszöböt. Egyes országok, például a Cseh Köztársaság (28,0 %) és Dánia (32,2 %), közelítenek a célértékhez, míg mások, így Románia (74,0 %) és Görögország (60,4 %), jelentős lemaradásban vannak. A gyors technológiai fejlődés, mint a generatív mesterséges intelligencia, az erősödő polarizációval, valamint a dezinformáció és a félretájékoztatás terjedésével társulva minden eddiginél fontosabbá teszi az állampolgári készségek korai fejlesztését. 2022. évi nemzetközi számítástechnikai és informatikai műveltségi vizsgálatban (ICCS)¹²² részt vevő tagállamokban az általános iskolai oktatásban tanuló nyolcadik évfolyamos diákok 63,1 %-a rendelkezett megfelelő szintű polgári kompetenciával; egyes tagállamokban a tanulók több mint 70 %-a érte el a megfelelő szintet ezen a területen, míg másokban ez az arány 50 % alatt maradt. A megfelelő szintű polgári kompetenciával rendelkező tanulók értik a demokratikus intézményeket, rendszereket, alapelveket és a részvétel gyakorlatait. Ez képessé teszi őket arra, hogy közéleti kérdésekben érvelni tudjanak, és aktív szerepet vállaljanak a demokratikus életben.

A szakképzés célja, hogy felkészítse a tanulókat a munkaerőpiacra, ugyanakkor a frissen végzettek foglalkoztatási aránya 2020 óta először csökkent. A szakképzés számtalan olyan foglalkozáshoz biztosít képzést, amelyekben tartós munkaerőhiány tapasztalható, és amelyek kulcsfontosságúak Európa versenyképessége és felkészültsége szempontjából (lásd még a pillérhez kapcsolódó 3. háttérmagyarázatot). 2024-ben az EU-ban

¹²² A résztvevő tagállamok: BG, DK, DE, EE, ES, FR, HR, IT, CY, LV, LT, MT, NL, PL, RO, SI, SK és SE.

a középfokú szakképzésben frissen végzett (20–34 éves) fiatalok közel kétharmada (65,2 %) vett részt a tanterv keretében munkahelyi környezetben történő tanulásban¹²³. Ez az arány meghaladja a 2025-re kitűzött, legalább 60 %-os uniós szintű célértéket¹²⁴. Az országok között azonban jelentős és tartós különbségek mutatkoznak. Németországban, Hollandiában és Spanyolországban szinte valamennyi végzett hallgató (több mint 90 %) részt vesz munkahelyi környezetben történő tanulásban. Ezzel szemben Romániában, Csehországban és Görögországban a szakképzésben végzetteknek csupán kis része szerez munkaalapú tanulási tapasztalatot a szakképzési tanterv részeként¹²⁵. A szakképzésben frissen végzettek foglalkoztatási aránya a 2023-ban mért 80,9 %-ról 2024-re 80,0 %-ra csökkent. Ez visszalépést jelent a 2025-re kitűzött, legalább 82 %-os célértékhez képest¹²⁶. A csökkenés nagyobb mértékű volt a középfokú, általános irányultságú képzésből kikerülők körében (67,8 %-ról 62,8 %-ra), valamint azoknál, akik a felső középfokú oktatás teljesítése előtt hagyták el az oktatást (61,9 %-ról 52,1 %-ra); mindkét csoport esetében jelentős eltérések figyelhetők meg a tagállamok között. Azok a szakképzésben frissen végzettek, akik részt vettek munkahelyi környezetben történő tanulásban, jóval nagyobb valószínűséggel helyezkednek el (84,4 %), mint azok, akik nem szereztek ilyen tapasztalatot (67,9 %).

Az egyetemekhez való szélesebb körű hozzáférésnek, valamint a magas szintű készségek iránti munkaerőpiaci kereslet élénkülésének köszönhetően Európában jelentősen megnőtt a felsőfokú végzettségű fiatalok száma. Az elmúlt évtizedben a 25–34 évesek körében a felsőfokú végzettséggel rendelkezők átlagos aránya jelentősen, 44,1 %-ra emelkedett, a növekedés mértéke csak az elmúlt évben 1 százalékpontos volt (lásd a 2.2.5. ábrát). Az oktatási beruházás megtérülése kritikus tényező a felsőfokú tanulmányok folytatásával kapcsolatos döntés meghozatalkor, és ez a tényező az elmúlt évtizedben annak ellenére stabil maradt, hogy a magasán képzettek száma jelentősen nőtt¹²⁷. 2024-ben a felsőfokú végzettséggel rendelkező 25–34 évesek munkanélküliségi rátája 5,2 % volt, szemben a középfokú végzettséggel rendelkezők 6,7 %-os, valamint az alacsonyabb iskolázottságúak 15,3 %-os arányával. Ezenfelül a felsőfokú végzettséggel rendelkező munkavállalók jövedelme 52 %-kal magasabb, mint a középfokú végzettséggel rendelkezőké. Bár a felsőfokú végzettséggel rendelkezők foglalkoztatási szintje magasabb, a felsőfokú végzettségű friss diplomások foglalkoztatási rátája csökkent: 2023-ban 87,6 %-ról 2024-re 86,7 %-ra esett vissza. Ez a csökkenés az oktatás valamennyi szintjén megfigyelhető, és arra utalhat, hogy visszaesett a pályakezdő pozíciókba történő felvétel.

¹²³ Eurostat, [[tps00215](#)].

¹²⁴ A célértéket a fenntartható versenyképességet, a társadalmi méltányosságot és a rezilienciát célzó szakképzésről szóló, 2020. november 24-i tanácsi ajánlás határozza meg.

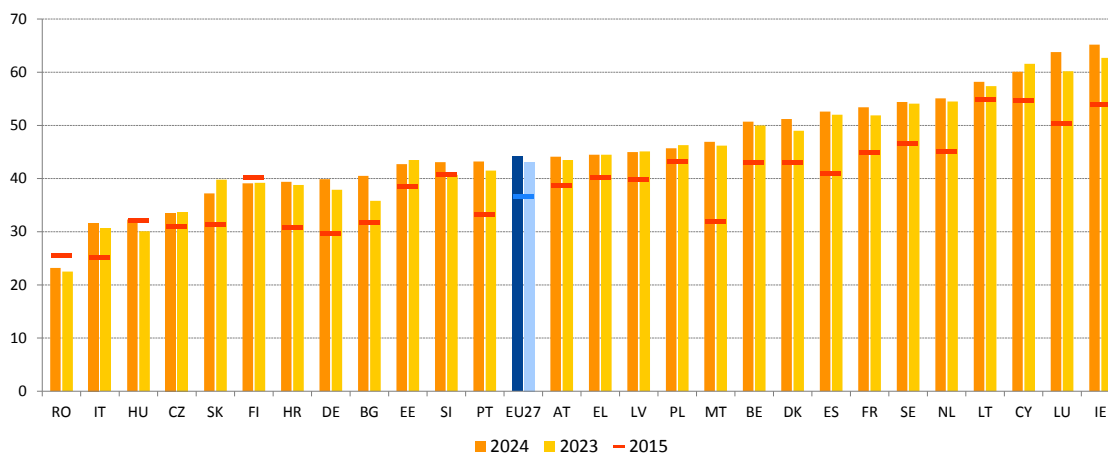
¹²⁵ Németország, Lettország, Málta, Lengyelország és Finnország esetében „alacsony megbízhatóságúként” megjelölt adatok.

¹²⁶ A célértéket a fenntartható versenyképességet, a társadalmi méltányosságot és a rezilienciát célzó szakképzésről szóló, 2020. november 24-i tanácsi ajánlás határozza meg.

¹²⁷ Lásd: [Oktatási és Képzési Figyelő 2025](#), az Európai Unió Kiadóhivatala.

2.2.5. ábra: Az elmúlt évtizedben nőtt a felsőfokú végzettséggel rendelkező fiatal felnőttek aránya

A felsőfokú végzettséggel (ISCED 5–8. szint) rendelkező (25–34 éves) személyek aránya (%)

Megjegyzések: Törés az idősorban BG esetében 2024-ben, SI esetében 2023-ban, LU esetében pedig 2015-ben.
Forrás: Eurostat, [edat_lfse_03].

A felsőoktatásban részt vevő és a végzett hallgatók mobilitásának ösztönzése továbbra is kulcsfontosságú prioritás a diákok készségeinek fejlesztése és látókörük kiszélesítése szempontjából, ugyanakkor az elmúlt években csökkenő tendenciát mutat. A kifelé irányuló mobilitás aránya¹²⁸ 2020 és 2023 között 2,3 százalékponttal csökkent. 2023-ban az uniós országokból származó 4 millió felsőfokú végzettséggel rendelkező mindössze 11,2 %-a vett részt valamilyen oktatási mobilitásban: 4,5 % ment külföldre a képzés teljes idejére, és mintegy 6,6 %-uk vett részt kreditmobilitásban¹²⁹. Ennek megfelelően a végzettek átlagos kifelé irányuló uniós mobilitása továbbra is jóval elmarad a 2030-ra kitűzött 23 %-os célértéktől. Ugyanakkor az adatok továbbra is több szempontból korlátozottak, emiatt a cél eléréséhez vezető előrehaladás mértéke is alábecsült; ilyen korlátozott adat például az, hogy a három hónavnál rövidebb mobilitással kapcsolatos jelentések hiányosak¹³⁰. A készségek uniója keretében a „Válaszd Európát a tudományok terén!” nevű kísérleti kezdeményezés azáltal támogatja a felsőoktatási intézmények nemzetköziesítését, hogy tudományos és nem tudományos szervezeteknek segítséget nyújt posztdoktor kutatók toborzásában.

Európában a szakképzett munkavállalók egyre növekvő hiánya komoly veszélyt jelent a jólétre és a versenyképességre. A szakképzett munkaerő hiánya 2024-re a beruházások egyik elsődleges akadályává vált: a vállalatok 77 %-a jelölte meg ezt korlátozó tényezőként¹³¹. A probléma különösen az építőiparban és a feldolgozóiparban hangsúlyos, ahol a munkaerőhiány okozta szűk keresztmetszetek aláássák egyrészt az EU azon képességét, hogy felgyorsítsa a zöld átállást, másrészt a növekedési potenciált is. A készségek stratégiai jelentőségét Európa jóléte és versenyképessége szempontjából Enrico Letta egységes piac jövőjéről szóló jelentése, valamint Mario Draghi EU versenyképességéről

¹²⁸ Egy adott ország kifelé irányuló mobilitásának aránya az adott országból származó, diplomamobilitás keretében végzett hallgatók és a kreditmobilitásban részt vevő hallgatók számának, valamint az adott országból származó diplomások számának hányadosa.

¹²⁹ Az Oktatásügyi, Ifjúsáspolitikai, Sportügyi és Kulturális Főigazgatóság számításai.

¹³⁰ Lásd: [Oktatási és Képzési Figyelő 2024](#), 61. o., az Európai Unió Kiadóhivatala.

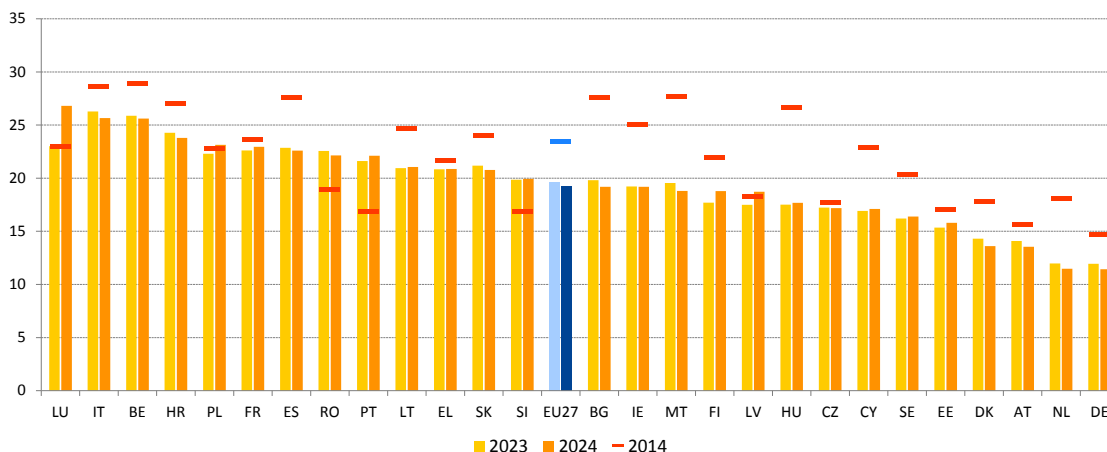
¹³¹ Az EBB beruházási felmérése alapján. A vállalkozások ennél többször csak „a jövővel kapcsolatos bizonytalanság” (79 %), illetve az „energiaköltségek” (77 %) szempontját jelölték meg.

szóló jelentése is kiemelte¹³². E kihívás kezeléséhez az uniós munkaerő egészére kiterjedő, nagyszabású továbbképzési és átképzési erőfeszítésekre van szükség. Ez a készségek uniójának, azaz az EU Versenyképességi irányítúje részeként 2025 márciusában elfogadott átfogó készségstratégiának az egyik kulcseleme.

A makrogazdasági szintű strukturális munkaerőhiány az egész EU-ban tovább csökken, ugyanakkor a tagállamok között eltérések mutatkoznak. A makrogazdasági szintű strukturális munkaerőhiány-mutató azt tükrözi, hogy mekkora a készségek keresleti és kínálati oldala közötti eltérés a munkaerő körében¹³³. Különösen azt emeli ki, hogy a különböző iskolázottságú személyek számára relatív értelemben mennyire nehéz belépni a munkaerőpiacra. 2014 óta a mutató a legtöbb tagállamban csökken, ami nagyrészt az iskolázottsági szint emelkedésével magyarázható. Ugyanakkor 2024-ben egyes országokban – többek között Olaszországban, Belgiumban, Horvátországban és Lengyelországban – továbbra is magas (23 % feletti) maradt a makrogazdasági szintű strukturális munkaerőhiány, ami jóval meghaladja a 19,2 %-os uniós átlagot (lásd a 2.2.6. ábrát). Ezzel szemben ez az arány Ausztriában, Dániában, Németországban és Hollandiában a legalacsonyabb, 15 % alatti. Összességében a szakemberhiány és a strukturális munkaerőhiány az oktatási és képzési rendszerek minőségével, méltányosságával és munkaerőpiaci relevanciájával kapcsolatos kihívásokkal, valamint a tartós munkaerőhiánnyal függhet össze. A magasabb iskolázottság előmozdítása, valamint a továbbképzés és átképzés támogatásának megerősítése még jobban összehangolhatja a készségkínálatot és munkaerőpiaci igényeket.

2.2.6. ábra: A makrogazdasági szintű strukturális munkaerőhiány az egész EU-ban tovább csökken, ugyanakkor a tagállamok között eltérések mutatkoznak

A különböző iskolai végzettséggel rendelkező munkavállalók foglalkoztatási rátáinak relatív szórása, súlyozva az egyes csoportoknak a teljes munkaképes korú népességhez viszonyított arányával (20–64 évesek)

Megjegyzés: Ez a mutató arra mutat rá, hogy az alacsony és közepes képzettségűek viszonylag nehezebben lépnek be a munkaerőpiacra, mint a magasan képzettek.

Forrás: A Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatóságának számításai az Eurostat adatai alapján [[lfsq_egaed](#); [lfsq_pgaed](#); [lfsq_agaed](#)], uniós munkaerő-felmérés.

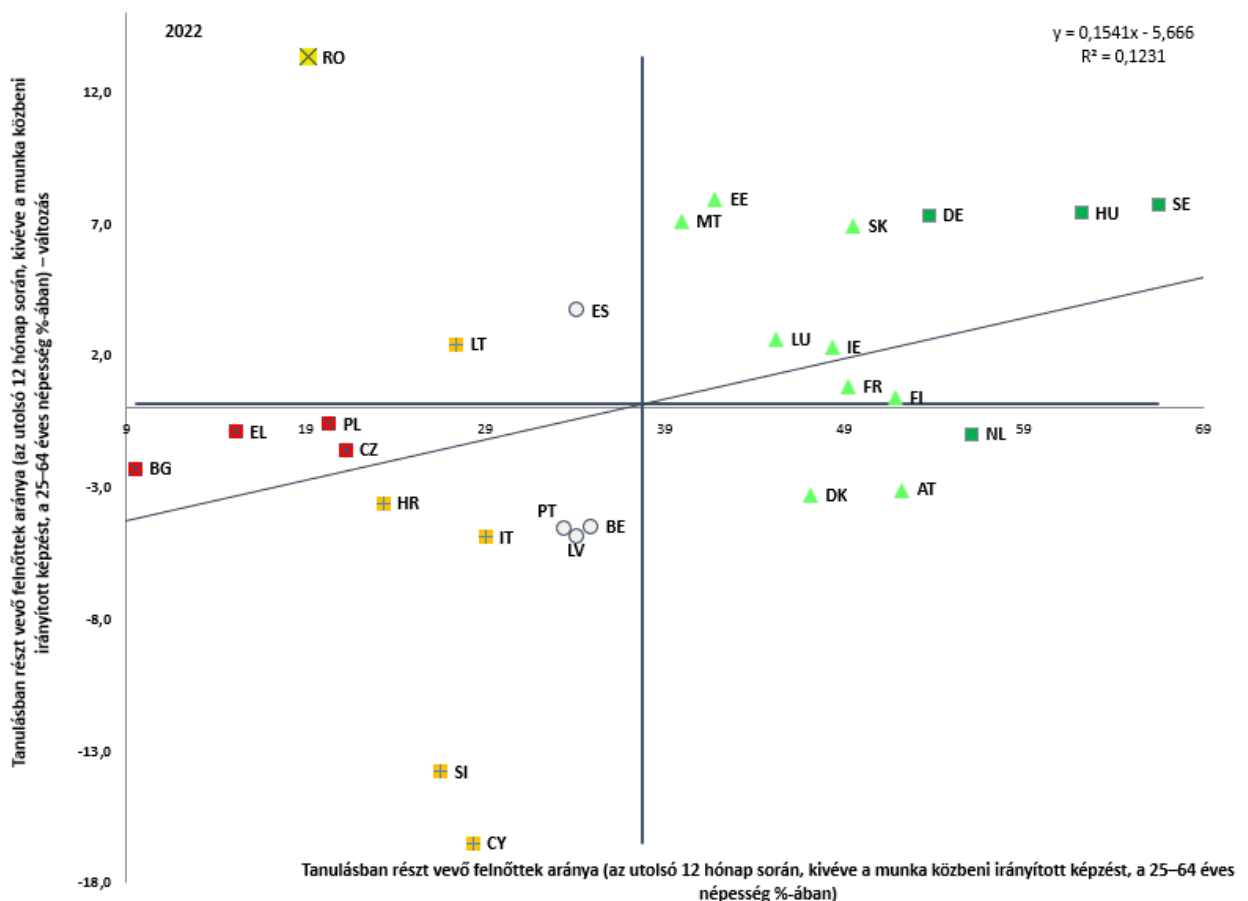
¹³² [More Than A Market](#) (Jóval több mint piac) című jelentés, Enrico Letta, 2024. április; [The future of European competitiveness](#) (Az európai versenyképesség jövője), Mario Draghi, 2024. szeptember.

¹³³ A makrogazdasági szintű strukturális munkaerőhiány-mutató a különböző iskolázottságú (alacsony, közép- és felsőfokú) munkavállalók foglalkoztatási rátáinak relatív szóródását méri, az egyes csoportoknak a munkaképes korú népességen (20–64 éves korosztály) belüli arányával súlyozva. Lásd: Európai Bizottság, [Analytical web note – Measuring skills mismatch](#) (Elemző háttéranyag az interneten – A strukturális munkaerőhiány mérése). 7/2015, az Európai Unió Kiadóhivatala, 2015.

A felnőttkori tanulásban való részvétel viszonylag alacsony, és a tagállamok között jelentős eltérések mutatkoznak. A felnőttoktatási felmérés (AES) legfrissebb adatai szerint az EU-ban enyhén nőtt a tanulásban részt vevő felnőttek aránya (a munka közbeni irányított képzés kivételével): a 2016. évi 37,4 %-ról 2022-re 39,5 %-ra, ami jóval elmarad a 60 %-os, 2030-ra kitűzött kiemelt céltól (lásd a készségekről szóló 2. célkitűzéshez kapcsolódó háttérmagyarázatot), és a tagállamok között jelentős egyenlőtlenségek mutatkoznak. A legmagasabb részvételi arány Svédországban, Magyarországon, Hollandiában és Németországban volt, így ezek az országok lettek a „legjobban teljesítők” (lásd a 2.2.7. ábrát). Ezen országok mindegyikében 2016 és 2022 között 6,8 százalékpontot meghaladó növekedést mértek, kivéve Hollandiában, ahol a részvétel 1 százalékponttal csökkent. Ezzel szemben az EU-n belüli egyenlőtlenségeket tükröző, különösen alacsony részvételi szinteket jelentett Bulgária, Görögország, Románia, Lengyelország és a Cseh Köztársaság; így ezek az országok jelenleg „kritikus helyzetben” vannak. Horvátországban, Cipruson, Litvániában, Olaszországban és Szlovéniában a szintek szintén 30 % alatt maradnak, és helyzetük „figyelemmel kísérendő”.

2.2.7. ábra: A felnőttképzés aránya 2016 óta csak kismértékben nőtt, és tagállamonként nagy eltéréseket mutat

Az elmúlt 12 hónap során tanulásban részt vevő felnőttek (25–64 évesek) aránya, a 2022. évi szintek és változások 2016-hoz képest (%-ban, a szociális eredménytábla kiemelt mutatója)

Megjegyzés: A tengelyek középpontja az EU súlyozatlan átlaga. A jelmagyarázat a mellékletben szerepel. 2024 szeptemberében a Foglalkoztatási Bizottság mutatókkal foglalkozó csoportja ideiglenes megállapodásra jutott a készségekre vonatkozó cél nyomonkövetési keretrendszeréről, egyelőre az AES adatainak használatával, kivéve az irányított munkahelyi képzést. Lásd még a [2024. évi éves foglalkoztatási teljesítményjelentést](#). A 2022-ben bekövetkezett változást a 2016. évi értékhez képest számítják ki, amely a 2022 előtt rendelkezésre álló utolsó érték. Törés az idősorban 2022-ben FR, IT és RO esetében.

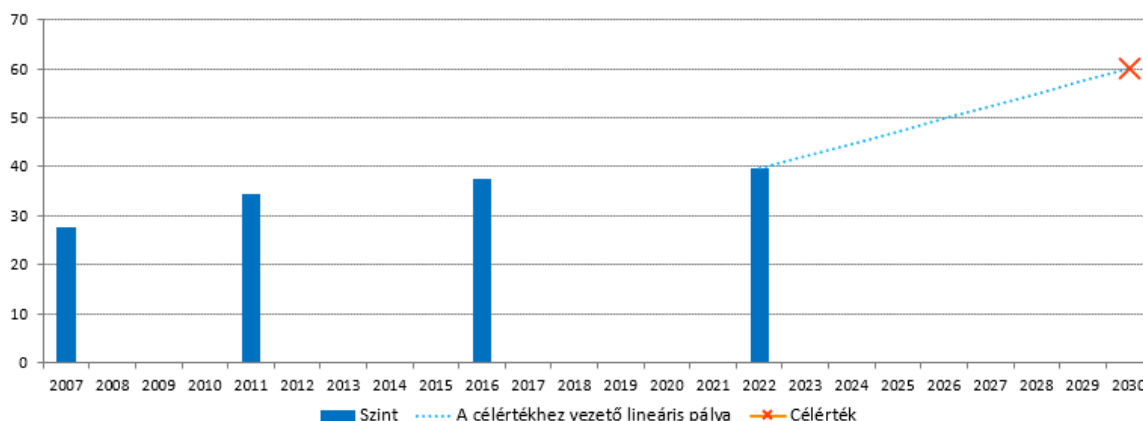
Forrás: Eurostat [special extraction from the Adult Education Survey, rate of adult participation in learning during the past 12 months without guided on-the-job training \(GOJT\)](#) (az elmúlt 12 hónap során tanulásban – az irányított munkahelyi képzést nem számítva – részt vevő felnőttek arányát ismertető, a felnőttoktatási felmérésből készített különleges kivonat).

2. célkitűzéshez kapcsolódó háttérmagyarázat: Előrehaladás a felnőttkori tanulásra vonatkozó 2030. évi cél felé

A felnőttkori tanulásban való részvétel csak csekély mértékben nőtt, így a 2030-ra kitűzött kiemelt cél eléréséhez továbbra is jelentős erőfeszítésekre van szükség. A felnőttoktatási felmérés adatai szerint az uniós részvételi arány (az irányított munkahelyi képzést nem számítva) a 2016. évi 37,4 %-ról 2022-re 39,5 %-ra emelkedett (lásd az alábbi ábrát)¹³⁴. A munkaerő-felmérés adatai azt mutatják, hogy 2022 és 2024 között összességében nőtt a felnőttkori tanulásban való részvétel. Ez az enyhe tendencia azonban nem elegendő ahhoz, hogy teljesüljön az a 2030-ra kitűzött cél, miszerint a felnőttek 60 %-ának évente részt kell vennie tanulási tevékenységekben. A felgyorsított előrehaladás kulcsfontosságú a munkaerő változó készségigényekre való felkészítése, a munkaerő- és szakemberhiány enyhítése, valamint a versenyképesség és az inkluzivitás megőrzése érdekében.

A felnőttkori tanulás terén elért előrehaladás nem elegendő a 2030-ra kitűzött kiemelt cél eléréséhez

Az elmúlt 12 hónap során tanulásban részt vevő felnőttek aránya az EU-27-ben és a 2030-ra kitűzött kiemelt cél (25–64, %)

Megjegyzés: A 2007-es felnőttoktatási felmérés 2005 és 2008 között, Írország és Luxemburg kivételével valamennyi tagállamban önkéntes alapon végzett nagyszabású kísérleti mintavételi projekt volt. Ennek alapján a következő hullámban kiigazításokra került sor. 2011 óta a felnőttoktatási felmérést egy európai jogi aktus támasztja alá, így azt minden tagállamban kötelező elvégezni¹³⁵. Törés az idősorban 2011-ben az EU, FR, HU, 2016-ban IE, LU, SE, 2022-ben pedig FR, IT, RO esetében.

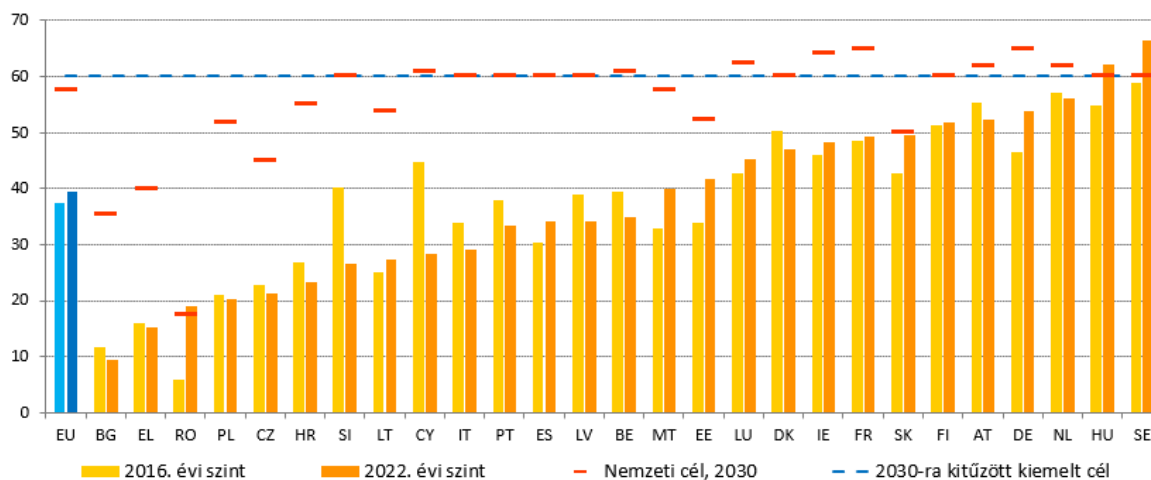
Forrás: Eurostat [special extraction from the Adult Education Survey, rate of adult participation in learning during the past 12 months without guided on-the-job training \(GOJT\)](#) (az elmúlt 12 hónap során tanulásban – az irányított munkahelyi képzést nem számítva – részt vevő felnőttek arányát ismertető, a felnőttoktatási felmérésből készített különleges kivonat).

¹³⁴ 2024 szeptemberében a Foglalkoztatási Bizottság mutatókkal foglalkozó csoportja ideiglenes megállapodásra jutott a készségekre vonatkozó cél nyomkövetési keretrendszeréről, egyelőre az AES adatainak használatával, kivéve az irányított munkahelyi képzést. Lásd még a [2024. évi éves foglalkoztatási teljesítményjelentést](#).

¹³⁵ A [823/2010/EU](#) bizottsági rendelet meghatározza a 2011. évi felnőttoktatási felmérés alap-jogiaktusának ([452/2008/EK](#) európai parlamenti és tanácsi rendelet) végrehajtási intézkedéseit.

A legtöbb tagállamban jelentős erőfeszítésekre van szüksége ahhoz, hogy 2030-ra elérjék a nemzeti céljaikat

Az elmúlt 12 hónap során tanulásban részt vevő felnőttek aránya az EU-27-ben és a tagállamok 2030-ra kitűzött nemzeti céljai (25–64, %)

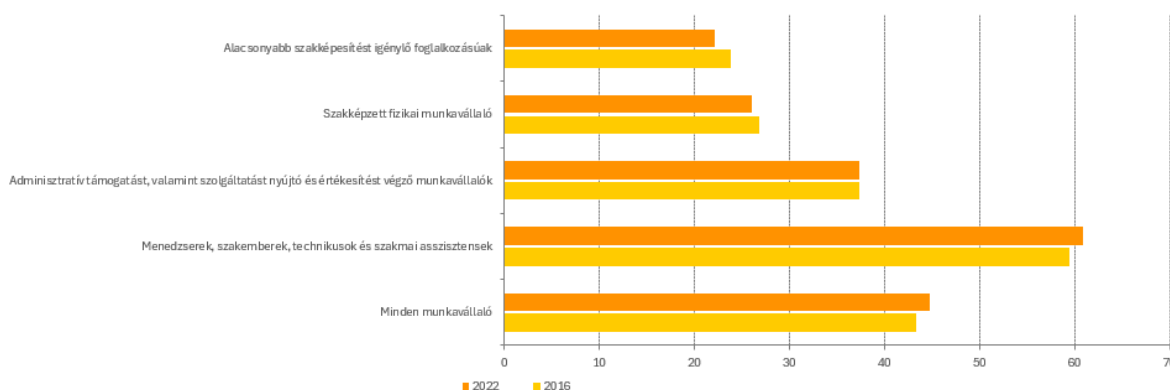
Megjegyzés: Törés az idősorban 2016-ban IE, LU, SE, 2022-ben pedig FR, IT, RO esetében.

Forrás: Eurostat: [special extraction from the Adult Education Survey, rate of adult participation in learning during the past 12 months without guided on-the-job training \(GOJT\)](#) (az elmúlt 12 hónap során tanulásban – az irányított munkahelyi képzést nem számítva – részt vevő felnőttek arányát ismertető, a felnőttoktatási felmérésből készített különleges kivonat), valamint a 2030-ra kitűzött nemzeti célokra vonatkozó táblázat az 1. mellékletben.

Noha a legtöbb tagállam továbbra is elmarad a felnőttkori tanulásra vonatkozó nemzeti célkitűzéseitől, néhány esetben jelentős előrelépés figyelhető meg. 2022-re Svédország, Magyarország és Románia is túlteljesítette saját célértékét, míg Szlovákia megközelítette azt (lásd a fenti ábrát). Románia viszonylag alacsony szintről a legnagyobb növekedést érte el, bár az idősorbeli törés megnehezíti az összehasonlítást. A továbbra is a célérték alatt maradó 24 ország közül mindössze néhányban volt tapasztalható érdemi javulás.

2.2.8. ábra: Az alacsonyabb szintű készségeket igénylő foglalkozásokban dolgozó munkavállalók jóval kisebb valószínűséggel vesznek részt felnőttkori tanulásban

Az elmúlt 12 hónap során tanulásban részt vevő felnőttek aránya, foglalkozáscsoport szerint (25–64 évesek, %)

Megjegyzés: Törés az idősorban 2016-ban IE, LU, SE, 2022-ben pedig FR, IT, RO esetében.

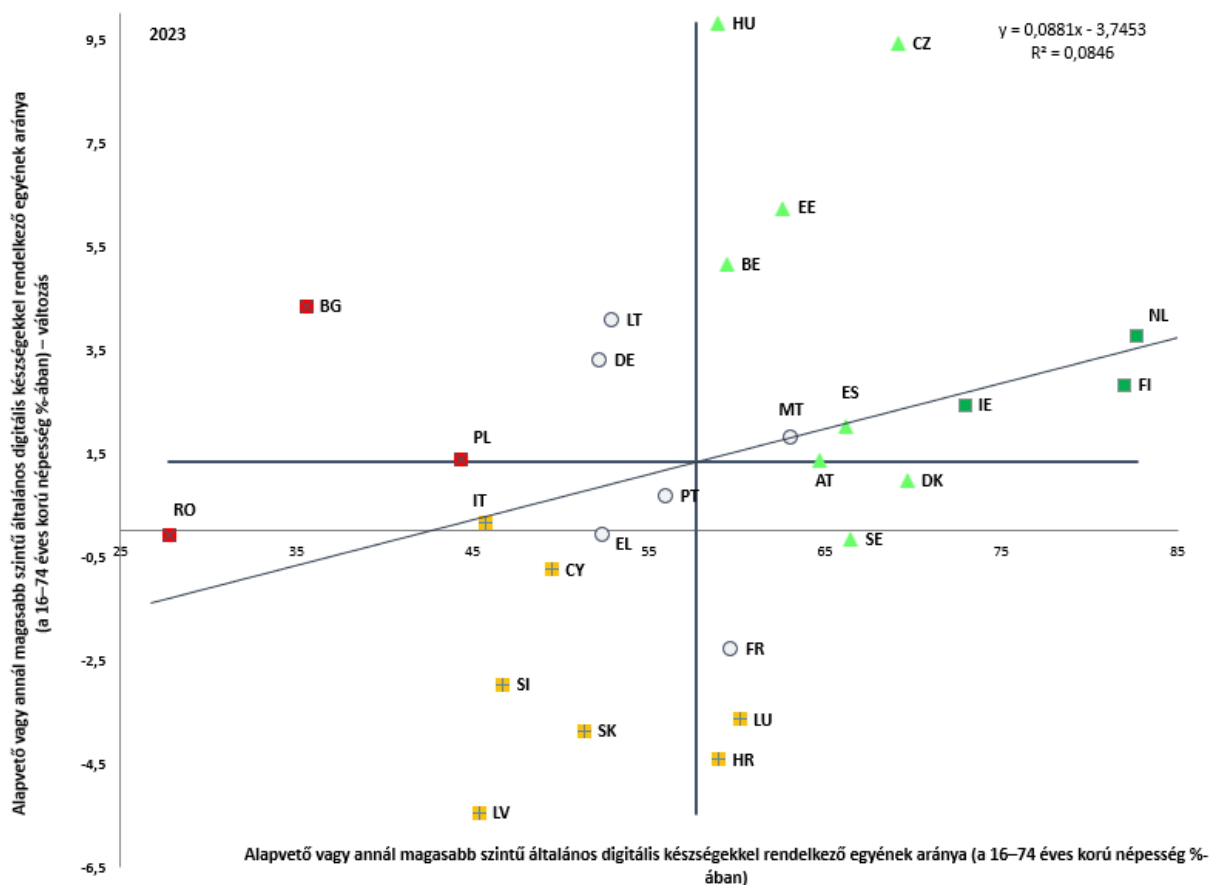
Forrás: Eurostat [special extraction from the Adult Education Survey, rate of adult participation in learning during the past 12 months including guided on-the-job training \(GOJT\)](#) (az elmúlt 12 hónap során tanulásban – az irányított munkahelyi képzést beleértve – részt vevő felnőttek arányát ismertető, a felnőttoktatási felmérésből készített különleges kivonat).

A képzési lehetőségek jóval kisebb valószínűséggel érhetők el az alacsonyabb szakképesítést igénylő munkakörökben dolgozók számára, ami kiszolgáltatottabbá teszi őket a munkaerőpiac változásaival szemben. 2016 és 2022 között a felnőttkori tanulásban való részvétel összességében nőtt a foglalkoztatottak körében. Ez elsősorban a „menedzserek, szakemberek, technikusok és hasonló foglalkozásúak” foglalkozási csoportnak tulajdonítható, míg más csoportok esetében csökkenés vagy stagnálás volt megfigyelhető. Ez a részvételi mintázat a legtöbb tagállamban megfigyelhető, Szlovákia, Svédország, Ciprus, Magyarország és Írország kivételével. Szlovákiában és Svédországban az alacsonyabb szakképesítést igénylő foglalkozásokban dolgozó felnőttek körében rendkívül magas a részvételi arány. Ciprus, Magyarország és Írország esetében a szakképzett fizikai munkavállalók részvételi aránya hasonló vagy magasabb, mint az adminisztratív támogatást nyújtó, valamint a „szolgáltatást nyújtó és értékesítést végző munkavállalóké”. A részvételi arány növelésének egyik kulcsfontosságú eszköze a személyes képzési költségkeret, például az egyéni tanulási számlák, amelyek a munkavállalók körében ösztönzik a képzések iránti keresletet. Egy közelmúltbeli Eurobarométer felmérés szerint a 15 éves vagy annál idősebb korosztályban a válaszadók többsége (56 %) valószínűleg igénybe venne egy ilyen költségkeretet. Ez az arány közel háromnegyedre (73 %) emelkedik a jelenleg dolgozók, illetve a következő két évben elhelyezkedők körében¹³⁶. Ez az érdeklődés a szabadon megválasztott képzési lehetőségek értékének elismerésére utal, ugyanakkor az egyes demográfiai csoportok eltérő részvételi hajlandósága a képzésekhez való hozzáférés akadályaira és az ilyen programokban való részvétellel kapcsolatos eltérő motivációra enged következtetni. A készségek uniójának keretében az új kezdeményezések – például a készséggarancia kísérleti programja, valamint kísérleti transznacionális partnerségek az egyetemek és a vállalkozások között a súlyos készséghiánnyal küzdő ágazatokban – mind kiegészítik a meglévő eszközöket, mint az egyéni tanulási számlák, a stratégiai területeken működő uniós készségakadémiák, a mikrotanúsítványok kiterjesztése és az innovatív közösségi tanulási terek. Ezek az intézkedések a tanulási lehetőségek bővítését és az uniós készségkeretrendszerek megerősítését célozzák a köz- és a magánszféra együttműködése révén, miközben támogatják a munkavállalókat az ágazatok közötti átmenetben és megszüntetik a készséghiányokat.

¹³⁶ Lásd: Európai Bizottság, [Special Eurobarometer 559 – Investing in Fairness \(January to February 2025\)](#) (az Eurobarométer 559. számú tematikus felmérése – Befektetés a méltányosságba, 2025. január–február).

2.2.9. ábra: A felnőttek digitális készségei terén jelentős különbségek figyelhetők meg az országok között

Az alapvető vagy annál magasabb szintű digitális készségekkel rendelkező (16–74 éves) népesség aránya, 2023. évi szint és változás a 2021. évhez képest (% a szociális eredménytábla kiemelt mutatója)

Megjegyzés: A tengelyek középpontja az EU súlyozatlan átlaga. A jelmagyarázat a mellékletben szerepel. Az általános digitális készségek öt területre vonatkoznak: információ- és adatkezelési jártassággal kapcsolatos készségek; kommunikációs és együttműködési készségek; digitális tartalom létrehozásával kapcsolatos készségek; biztonsági készségek; és problémamegoldó készségek. Ahhoz, hogy az emberek legalább alapszintű általános digitális készségekkel rendelkezzenek, tudniuk kell, hogyan kell elvégezniük az egyes területekhez kapcsolódó legalább egy tevékenységet. További információért lásd: [Eurostat](#).

Forrás: Eurostat, [tepsr_sp410].

A digitális készségek szintje Uniószerre alacsony, és nagyon kevés tagállam rendelkezik a 2030-ra kitűzött uniós szintű célt megközelítő közeli vagy azt meghaladó szinttel. Egy digitálisan átalakuló Európában a foglalkoztatás és a társadalmi befogadás azon múlik, hogy a felnőttek rendelkeznek-e alapvető digitális készségekkel, amit az a cél is tükröz, hogy 2030-ra a felnőttek (16–74 évesek) legalább 80 %-a rendelkezzen alapvető digitális készségekkel¹³⁷. Bár az EU-ban az emberek több mint 90 %-a legalább hetente egyszer¹³⁸ használja az internetet, ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy rendelkeznek a megfelelő digitális ismeretekkel. 2023-ban a felnőttek mindössze 55,6 %-a rendelkezett legalább alapszintű digitális készségekkel, ami mérsékelt növekedést jelent 2021-hez képest (53,9 %). A jelenlegi ütemben az évtized végére a felnőttek csupán 59,8 %-a rendelkezne legalább alapszintű

¹³⁷ A [szociális jogok európai pillérére vonatkozó cselekvési tervben](#) és a [digitális évtizedre vonatkozó digitális iránytűben](#) meghatározott cél.

¹³⁸ Lásd: Európai Bizottság: [Digitalizáció Európában – 2025. évi kiadás](#), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.

digitális készségekkel¹³⁹. A tagállamok között jelentős különbségek figyelhetők meg a teljesítményben. Románia, Bulgária és Lengyelország azok az országok, ahol a legalacsonyabb a legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező felnőttek aránya, és „kritikus helyzetben” vannak – lásd a 2.2.9. ábrát. Ezzel szemben Hollandia (82,7 %) és Finnország (82,0 %) már meghaladja a 2030-ra kitűzött uniós szintű célt, és Írországgal együtt a „legjobban teljesítők” közé tartoznak. Cipruson, Olaszországban, Lettországon, Szlovákiában és Szlovéniában az arány alacsony, 45 % és 51,3 % között mozog. Ezekben az országokban – Horvátországgal és Luxemburggal együtt, ahol 2021 és 2023 között jelentős visszaesés volt tapasztalható – a helyzet „figyelemmel kísérendő”. Összességében a legfrissebb adatok azt mutatják, hogy a legtöbb tagállam – szám szerint 17 – javulást ért el a digitális készségek fejlesztése terén 2021 és 2023 között.

A digitális készségek szintje jelentősen eltér az egyes népességcsoportok és a lakóhely szerint. A 16–24 éves fiatalok körében viszonylag magas a legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkezők aránya, ugyanakkor enyhén csökkenő tendenciát mutat (2021-ben 71,2 %-ról 2023-ra 70,0 %-ra), ami megkérdőjelezi azt a feltételezést, hogy minden fiatal „a digitális generáció tagja”. Általánosabban fogalmazva, a digitális készségek különösen alacsonyak a formális képzéssel nem rendelkező vagy alacsony képzettségű személyek (2023-ban 33,6 %), az idősebb népesség (37,1 % az 55–74 év közötti korosztályban), a vidéki térségekben élők (47,5 %) és a munkanélküliek (47,7 %) körében.

Az IKT-szakemberek száma ugyanakkor messze elmarad a várható igénytől. 2024-ben 10,3 millió fő dolgozott ikt-szakemberként, ami a foglalkoztatottak 5,0 %-át tette ki. A jelenlegi ütemben, a digitálisan képzett tehetségeikért folytatott növekvő verseny közepette az IKT-szakemberek száma 2030-ra eléri a 12,4 milliót, ami jóval elmarad az EU digitális évtizedre kitűzött 20 milliós céljától¹⁴⁰. Ez negatív hatással lehet az EU jövőbeli versenyképességére és innovációjára. A nemek közötti szakadék csökkentésével növelni lehetne az IKT-szakemberek számát (jelenleg az IKT-szakemberek mindössze 19,5 %-a nő), valamint javítani lehetne a földrajzi egyensúlyt az EU-n belül (az IKT-szakemberek aránya a teljes foglalkoztatottsághoz képest Görögországban 2,5 %, míg Svédországban 8,6 %).

A pillérhez kapcsolódó 3. háttérmagyarázat: Fókuszban a készségek uniója – A természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika (TTMM) fellendítése¹⁴¹

Az EU-ban a munkaerőhiány leginkább a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika (TTMM) területén jelentkezik, ami akadályozza a versenyképességet, valamint a zöld és digitális átállást. Napjainkban a mesterséges intelligencia térnyerésével, a megújulóenergia-technológiák fejlődésével, a biotechnológia előretörésével, a védelmi és biztonsági kockázatok fokozódásával, valamint az összetett adatelemzés iránti igény felerősödésével elengedhetetlen, hogy megfelelő létszámban álljanak rendelkezésre TTMM-szakemberek. Mindazonáltal a TTMM-területeken tapasztalható széles körű munkaerőhiány túlnyomó része a szakipari, az építőipari és a mérnöki foglalkozásokat érinti (lásd még a 2.1.1. szakaszt). A munkaerőhiány több, IKT-hoz kapcsolódó foglalkozásban is megfigyelhető¹⁴². A következő évtizedben egyes TTMM-

¹³⁹ A 2030-ra kitűzött cél felé vezető pályával kapcsolatban lásd: Európai Bizottság: [A digitális évtized helyzetéről szóló 2025. évi jelentés](#), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2024.

¹⁴⁰ Lásd: [State of the Digital Decade 2025](#) (A digitális évtized helyzetéről szóló 2025. évi jelentés), I. melléklet.

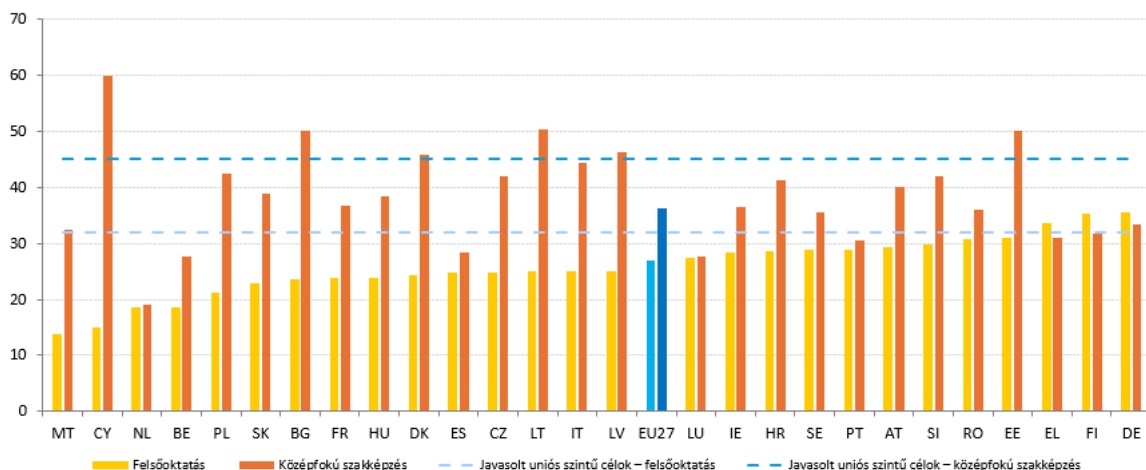
¹⁴¹ Európai Bizottság (2025). Oktatási és Képzési Figyelő, 2025 – *Összehasonlító jelentés*.

¹⁴² EURES (2025). [Labour shortages and surpluses in Europe 2024 \(Munkaerőhiány és -felesleg Európában 2024-ben\)](#).

foglalkozások esetében a munkaerőhiány várhatóan jelentősen növekedni fog, a munkaképes korú népesség csökkenésével, a nyugdíjba vonuló munkavállalók pótlásának szükségességével, valamint a zöld és digitális átállással összefüggésben. Ezért a TTMM-szakemberek jelenlegi létszáma nem elegendő a munkaerőpiaci igények kielégítésére, és a növekvő kereslet kielégítéséhez további szakemberekre lesz szükség. A STEM (a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika) oktatási stratégiai terv, amely a készségek uniójának keretében elindított kezdeményezés, ambiciózus intézkedéseket javasol e kihívás uniós szintű kezeléséhez, és célértékeket határoz meg a STEM-területeken való részvételre vonatkozóan. Például 2030-ra a szakképzésben tanulók 45 %-ának és a felsőoktatásban részt vevő hallgatók 32 %-ának kellene STEM-területeken tanulnia, továbbá a doktori képzésben részt vevők 5 %-ának IKT-programokban kellene részt vennie. Ebben a tekintetben a hamarosan elfogadásra kerülő uniós szakképzési stratégia előremutató jövőképet vázol fel a szakképzés vonzóbbá, inkluzívabbá és a munkaerőpiaci igényekre fogékonyabbá tétele érdekében. A stratégia célja, hogy megerősítse a szakképzés hozzájárulását az élethosszig tartó tanuláshoz, a versenyképességhez és a társadalmi méltányossághoz, különös tekintettel a minőségre, az innovációra, a zöld és digitális átállásra, valamint a nemzetközi mobilitásra.

A STEM-programokba való beiratkozás tagállamonként eltérő

A középfokú szakképzésben (ISCED 3–4) és felsőoktatásban (ISCED 5–8) részt vevő diákok aránya a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika területén 2023-ban (%)

Forrás: Eurostat [[educ_uae_enra03](#)]; [[educ_uae_enrt03](#)].

A STEM-programokba való beiratkozás az elmúlt években nem nőtt számottevően, így ezt az arányt például a nők nagyobb arányú bevonásával tovább lehetne növelni. A középfokú szakképzésben 2023-ban EU-szerte a tanulók 36,3 %-a vett részt STEM-programokban. Ez az arány 2,3 százalékponttal magasabb a 2015. évinél, és 2020 óta 36 % körül mozog. A felsőoktatásban a hallgatók 26,9 %-a volt beiratkozva STEM-programokra, miközben az uniós átlag az elmúlt évtizedben 0,7 százalékponttal csökkent. Az ábra jól szemlélteti a STEM-területre való beiratkozási arányok jelentős eltéréseit az uniós országok között mindkét szinten. A szakképzésben a részvételi arány 19 %-tól (Hollandia) 59,8 %-ig (Ciprus) terjed, míg a felsőoktatásban 13,9 % (Málta) és 35,5 % (Németország) között mozog. A beiratkozás a STEM-területek szerint is eltérő¹⁴³. A szakképzésben és a

¹⁴³ STEM-területek: „természettudományok, matematika és statisztika”, „információs és kommunikációs technológiák”, valamint „műszaki tudományok, feldolgozóipar és építőipar”, [a képzési területek UNESCO általi 2013. évi besorolása szerint](#).

felsőoktatásban a mérnöki tudományok, a feldolgozóipar és az építőipar alkotják a legnagyobb területet, míg a másik két STEM-területen (információs és kommunikációs technológiákban; valamint a természettudományok, a matematika és a statisztika területén) jóval alacsonyabb a részvétel. A nők jelentősen alulreprezentáltak a STEM területén beiratkozottak között: a szakképzésben tanulók mindössze 15,4 %-át, míg a felsőoktatásban tanulók 32,2 %-át teszik ki. Ez a nemek közötti egyenlőtlenség mélyen gyökeredző családi, iskolai, társadalmi és kulturális tényezőkre vezethető vissza, amelyek már korai életkortól kezdve befolyásolják a nők érdeklődését és indíttatását a STEM-pályák iránt¹⁴⁴. A tanulók matematikai és természettudományos teljesítményének romló tendenciái – amin az a 2022. évi PISA-felmérés¹⁴⁵ eredményeiből is kiderül –, valamint a különösen a STEM-területeken jellemző pedagógushiány tovább befolyásolhatja a jövőbeni beiratkozási arányokat.

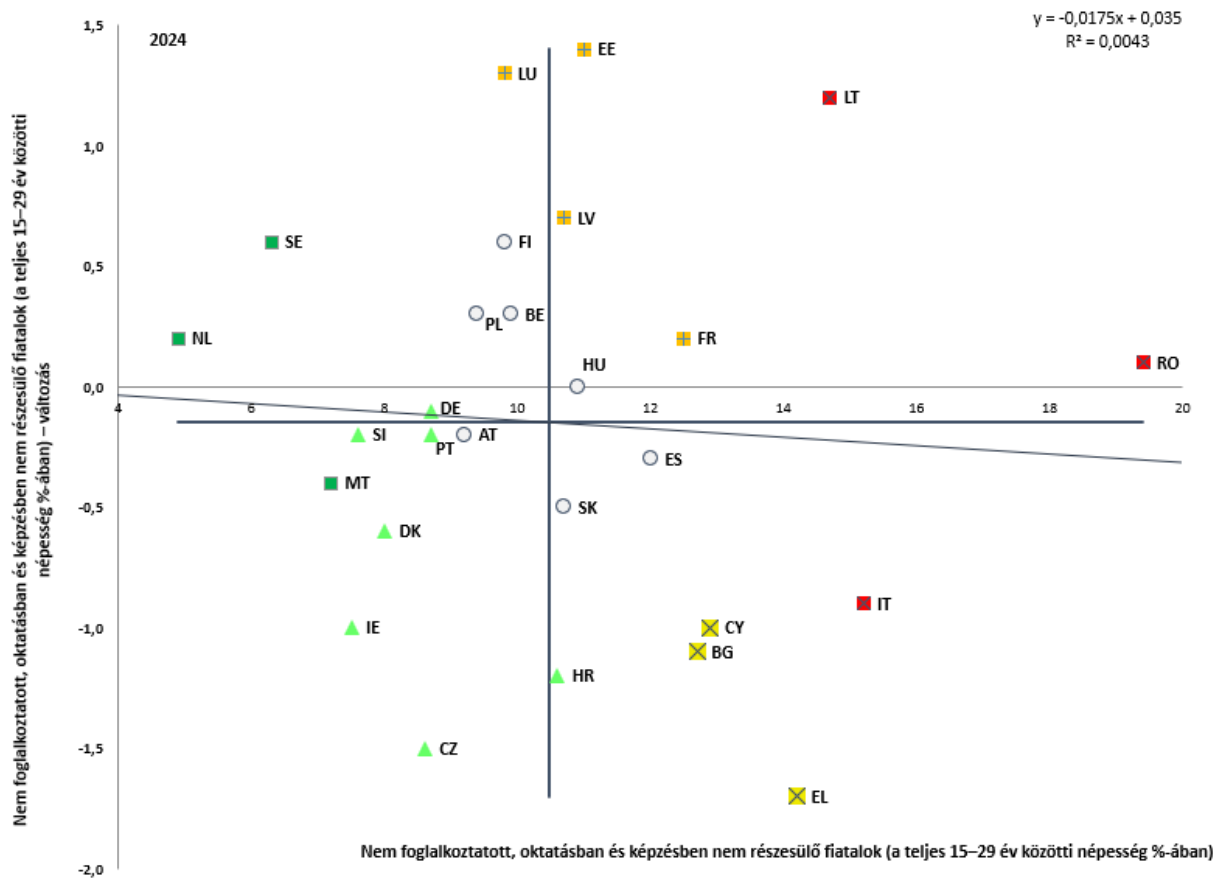
A tagállamok intézkedéseket hoznak annak érdekében, hogy a STEM-területek iránti érdeklődést már fiatal korban felkeltse. Elengedhetetlen a STEM-pályák iránti érdeklődés korai és hatékony felkeltése – ebben a pedagógusok és az alkalmazott pedagógiai módszerek kulcsszerepet játszanak. A **Cseh Köztársaság** kísérleti jelleggel innovatív STEM-oktatási módszereket vezet be az iskolákban technológiai szakértők tanórákba való bevonásával és ún. tandem oktatással. **Bulgária** a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF) támogatásával több mint 1 800 iskolában STEM-laboratóriumokat, valamint egy nemzeti és három regionális STEM-központot hoz létre. **Észtország** és **Litvánia** integráltabb, projektalapú tanterveket vezet be, amelyek bizonyítottan növelik a STEM-területek iránti érdeklődést. **Dánia** szerint a STEM-területek jelentik a zöld átállás és a szakképzés vonzerejének kulcselemét, ezért jelentős beruházásokat hajt végre a szabványok és a tantervek korszerűsítése, valamint a szakképzési programokban a tanárok továbbképzésének finanszírozása terén. **Portugália** a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz támogatásával 365 speciális, a nagy potenciállal bíró ágazatokra összpontosító technológiai központot hoz létre; e központok célja az alsó középfokú szakképzés technológiai infrastruktúrájának fejlesztése, valamint új, a zöld és digitális átálláshoz kapcsolódó képzések indítása. **Lettország** a diplomás pályakövetési adatokon alapuló finanszírozási modellt vezetett be, ezzel ösztönözve az egyetemeket arra, hogy különösen a STEM-területeken képezzenek speciális képesítéssel rendelkező diplomásokat. Emellett a felvételi szabályokat is rugalmasabbá tette, ezzel lehetővé téve, hogy az intézmények felvételi igényeiket a STEM-szakemberek iránti kereslethez igazítsák.

¹⁴⁴ Lásd: EENEE, 2020. [Gender differences in tertiary education: what explains STEM participation?](#) (Nemek közötti különbségek a felsőoktatásban: mi magyarázza a STEM-területeken való részvételt?). A STEM-tárgyak tanulására vonatkozó döntés több tényezőtől függ, a korai életszakasztól és a családi környezettől kezdve a karrierrel kapcsolatos szempontokig és a munkafeltételekig. Az iskolai évek során szerzett tapasztalatok – különösen a matematikai teljesítmény – kiemelten fontosak.

¹⁴⁵ Lásd: Európai Bizottság (2024). [The twin challenge of equity and excellence in basic skills in the EU \(A méltányosság és a kiválóság kettős kihívása az alapkészségek terén az EU-ban\).](#)

2.2.10. ábra: A NEET-fiatalok arányában mutatkozó különbségek csökkennek, de továbbra is jelentősek

A NEET-fiatalok aránya (15–29 év közöttiek) – 2024. évi szintek és változások az előző évhez képest (% , a szociális eredménytábla kiemelt mutatója)

Megjegyzés: A tengelyek középpontja az EU súlyozatlan átlaga. A Jelmagyarázat a mellékletben szerepel. ES és FR esetében eltérő a fogalom meghatározás. Törés az idősorban BG esetében.

Forrás: Eurostat [[lfsi_neet_a](#)], uniós munkaerő-felmérés.

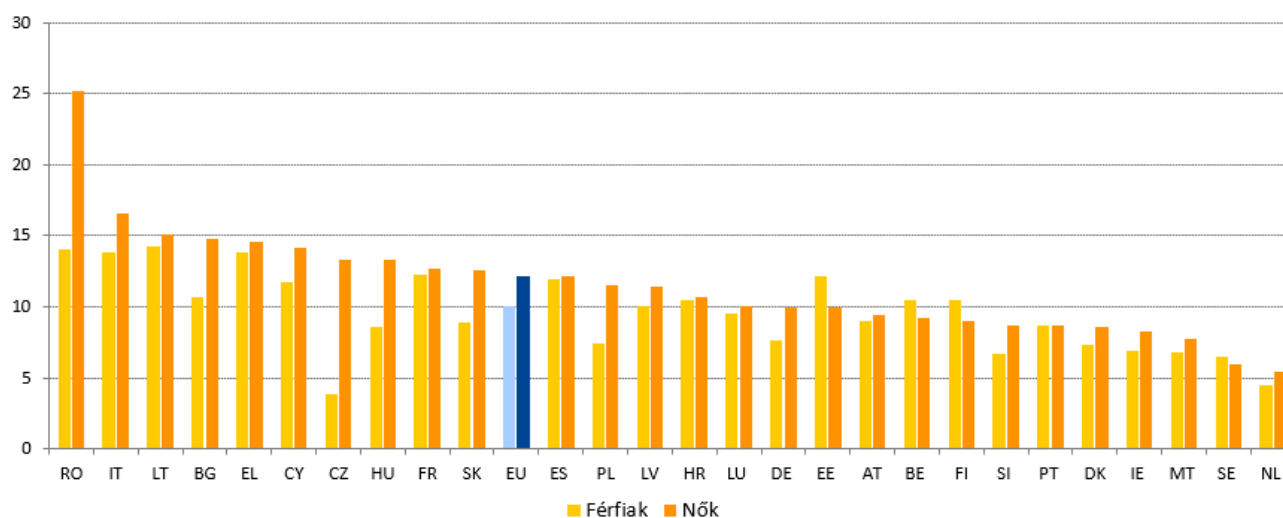
A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya enyhén csökkent, ugyanakkor nem mutatkozik egyértelmű konvergencia. Mivel a NEET-fiatalok (15–29 évesek) aránya 2020-ban 14,0 %-on tetőzött, fokozatosan csökkent az EU-ban, 2024-ben 11,1 %-ra. Mindazonáltal a tagállamok között jelentős eltérések figyelhetők meg. 2024-ben Románia, Olaszország és Litvánia rögzítette a legmagasabb NEET-arányokat, ezért ez a három ország „kritikus helyzetben” van (lásd a 2.2.10. ábrát). A „legjobban teljesítők”, vagyis a három legalacsonyabb NEET-arányt mutató ország Hollandia, Svédország és Málta volt. Észtországban, Luxemburgban és Lettországon – ahol a NEET-fiatalok aránya 2024-ben emelkedett –, valamint Franciaországban – ahol arányuk továbbra is magas – a helyzet „figyelemmel kísérendő”. A csökkenések, illetve annak ellenére, hogy vannak bizonyos, de nem egyértelmű jelei a tagállamok közötti konvergenciának, az EU továbbra is 2,1 százalékponttal marad el a 2030-ra kitűzött, 9,0 %-os célértéktől. A munkanélküli NEET-fiatalok – vagyis az e korosztályban aktívan munkát keresők – aránya 2024-ben 0,1 százalékponttal 4,2 %-ra csökkent. Ez az arány Görögországban és Spanyolországban volt a legmagasabb, bár mindkét ország javulást mutatott a 2023-as szinthez képest. A munkaerőpiacon kívüli NEET-fiatalok aránya kismértékben javult (2024-ben 6,9 %, szemben a 2023. évi 7,0 %-kal), de továbbra is magas Romániában, Olaszországban, Litvániában és Bulgáriában. Az elcsüggedt NEET-fiatalok

arányát tekintve uniós szinten enyhén csökkenő tendencia figyelhető meg (a világjárvány 2020. évi csúcspontján mért 4,9 %-ról 2024-ben regisztrált 4,2 %-ra). Ennek fényében továbbra is fontos kezdeményezés marad a megerősített ifjúsági garancia¹⁴⁶, amely minőségi munkahelyeket, továbbképzést, tanulószereződéses gyakorlati képzést vagy szakmai gyakorlatot kínál a NEET-fiatalok számára, valamint a „Tűzz célt magad elé, tanulj, fejleszd készségeidet, érvényesülj!” elnevezésű kezdeményezés (ALMA), amely a hátrányos helyzetű NEET-fiatalokat segíti abban, hogy külföldön szerezzenek szakmai tapasztalatot¹⁴⁷.

A NEET-fiatalok aránya tekintetében a tagállamokon belül, valamint a kontinentális és a legkülső régiók között is jelentős különbségek mutatkoznak. A legalacsonyabb regionális arány 4,4 % (a hollandiai Utrecht régióban), míg a legmagasabb kontinentális arány 29,9 % (Románia délkeleti régiójában). A tagállamokon belüli különbségek különösen szembetűnőek Franciaországban, Olaszországban, Lengyelországban, Finnországban és Magyarországon. A NEET-fiatalok EU-ban mért legmagasabb arányát (34,4 %) Franciaország legkülső régiójában, Guyane-ban regisztrálták. Ezzel szemben olyan tagállamokban, mint Hollandia, Svédország és Ausztria, a NEET-fiatalok aránya összességében alacsony, és a régiók közötti eltérések sem számottevők csekélyek. Az EU-ban város–vidék megosztottság is megfigyelhető. A NEET-fiatalok aránya a nagyvárosokban 10,1 %, a kisvárosokban és az elővárosokban 11,5 %, a vidéki területeken pedig 12,3 % volt.

2.2.11. ábra: A nők esetében a NEET-fiatalok aránya szinte minden tagállamban magasabb

A NEET-fiatalok aránya a férfiak és a nők körében (15–29 év közöttiek, %, 2024)

Megjegyzés: ES és FR esetében eltérő a fogalom meghatározás; BG esetében törés az idősorban.

Forrás: Eurostat [[lfsi_neet_a](#)], uniós munkaerő-felmérés.

A NEET-fiatalok aránya továbbra is magasabb a fogyatékossgal élő személyek, a nők, valamint az EU-n kívül születettek körében. A fogyatékossgal élő fiatalok helyzete nem javult: 2023-ban 27,8 % tartozott a NEET-kategóriába, szemben a 2022. évi 27,3 %-kal. Két tagállam kivételével valamennyi országban 20 % felett volt ez az arány, a legmagasabb

¹⁴⁶ Lásd: [a Tanács ajánlása \(2020. október 30.\) az „Út a munka világába – Az ifjúsági garancia megerősítése” témájában és az ifjúsági garancia létrehozásáról szóló, 2013. április 22-i tanácsi ajánlás felváltásáról](#), 2020/C 372/01. (HL C 372., 2020.11.4., 1. o.).

¹⁴⁷ További információk a következő internetcímen található: [ALMA \(Aim, Learn, Master, Achieve\) – Foglalkoztatás, szociális ügyek és társadalmi befogadás – Európai Bizottság \(europa.eu\)](#).

értékeket Bulgáriában, Horvátországban, Szlovákiában és Cipruson mérték¹⁴⁸. A 2024-ben a nők körében mért NEET-fiatalok aránya (12,1 %) tovább csökkent (a 2022. évi 13,0 %-ról és a 2020. évi 15,4 %-ról), ugyanakkor továbbra is meghaladta a férfiak körében mért arányt – lásd a 2.2.11. ábrát. Az eltérés különösen jelentős volt Romániában és Csehországban, ahol a nők NEET-aránya sorrendben 11,2, illetve 9,4 százalékponttal haladta meg a férfiakét. Ezzel szemben Belgiumban, Észtországban, Finnországban és Svédországban a férfiak körében mért NEET-arány volt valamivel magasabb, mint a nőké. A nők körében kétszer annyian tartoznak a munkaerőpiacon kívüli NEET-fiatalok közé, mint a munkanélküliek közé (2024-ben 8,5 % szemben 3,6 %-kal; a férfiaknál ugyanez az arány 5,4 % volt, szemben a 4,7 %-kal). Az EU-n kívül született NEET-fiatalok aránya szintén jóval magasabb, mint az adott tagállamban születettek körében: 18,4 % szemben 10,2 %-kal. Ez a különbség az EU-n kívül született nők körében több mint 13,1 százalékpont, míg a férfiaknál mindössze 3,6 százalékpont. Ezen egyenlőtlenségek kezelése jelentős gazdasági haszonnal járhat. Az Eurofound becslése szerint egyetlen NEET-fiatal éves vagyoni hátránya 2023-ban átlagosan mintegy 14 600 EUR volt¹⁴⁹.

Uniós szinten a Covid19-világjárvány óta először enyhe emelkedés figyelhető meg az ifjúsági munkanélküliség terén, megszakítva a korábbi csökkenő tendenciát. A koronavírus okozta válság csúcspontját (2020-ban az EU-ban 17,6 %) követő folyamatos csökkenés után a 15–24 évesek körében mért ifjúsági munkanélküliségi ráta 2023 és 2024 között enyhén, 0,3 százalékponttal, 14,6 %-ról 14,9 %-ra emelkedett¹⁵⁰. Uniós szinten az ifjúsági munkanélküliségi ráta azonban továbbra is több mint kétszerese a 15–74 évesek munkanélküliségi rátájának (5,9 %). Bár az éves változás mértéke tagállamonként eltérő, hét kivétellel valamennyi tagállamban stagnálás vagy növekedés figyelhető meg. Néhány olyan tagállam, ahol eleve magas az ifjúsági munkanélküliség – így Svédország, Románia és Luxemburg – viszonylag számottevő növekedést regisztrált. A tagállamok e csoportjának többi tagja ugyanakkor hasonló nagyságrendű csökkenésről számol be, többek között Görögország, Spanyolország és Olaszország, valamint az alacsonyabb ifjúsági munkanélküliségi rátát regisztráló Lettország és Horvátország. A munkanélküliség különösen az alacsony képzettségű fiatalok (20,6 %) és az EU-n kívül születettek (19,3 %) körében gyakori. Ezek a fejlemények rávilágítanak arra, hogy folyamatos fellépésre van szükség azon strukturális kihívások kezelése érdekében, amelyek akadályozzák a fiatalok munkaerőpiaci integrációját, különös tekintettel a kiterjedt munkaerő- és szakemberhiányra, valamint a fiatalok karrierlehetőségeit sújtó hosszabb távú kockázatokra.

Az idősebb munkavállalók foglalkoztatási rátája tovább emelkedik – e jelenség háttérében a tagállamokban egy évtizede tartó növekedés húzódik meg. 2024-ben az idősek (55–64 évesek) foglalkoztatási rátája 65,2 %-ra nőtt, ami 1,3 százalékpontos emelkedést jelent az előző évhez képest. Ezen általános javulás ellenére továbbra is jelentős különbségek vannak az EU-n belül. Míg Svédországban, Csehországban, Észtországban, Hollandiában, Németországban és Dániában az idősebbek foglalkoztatási rátája 75 % felett volt, Luxemburgban, Romániában és Horvátországban 55 % alatt volt az arány – lásd a pillérhez kapcsolódó 4. háttérmagyarázatot.

¹⁴⁸ Az Európai Fogymunkaügyi Szakértők 2025. évi statisztikai jelentése, [Jelentések – Európai Bizottság](#).

¹⁴⁹ Az Eurofound elemzése az Európai Bizottság [Employment and social developments in Europe 2025](#) (Foglalkoztatási és szociális fejlemények Európában, 2025) című kiadványában olvasható, az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.

¹⁵⁰ Eurostat [[tesem140](#)].

A pillérhez kapcsolódó 4. háttérmagyarázat – Az idősök munkaerőpiaci integrációja az EU-ban

A munkával töltött életszakasz meghosszabbításának támogatásával enyhülhet a munkaerő- és szakemberhiány, és mérséklődhet a népességelöregedés munkaerőre gyakorolt hatása¹⁵¹. Az EU munkaképes korú népessége 2030-tól évente várhatóan 1,2 millió fővel csökken, miközben az időskorú eltartottak aránya¹⁵² a 2022. évi 36 %-ról 2050-re 55 %-ra, majd 2070-re még tovább, 59 %-ra emelkedik¹⁵³. További változtatások hiányában a népességelöregedés súlyosbíthatja a munkaerőhiányt, és jelentős kihívást jelenthet a gazdasági növekedés és az életszínvonal fenntarthatósága szempontjából¹⁵⁴. Bár az idősök (55–64 évesek) hosszabb ideig történő munkában maradása jelentősen növelhetné az uniós foglalkoztatást¹⁵⁵, 2023-ban a munkaerőpiacról kilépők közel fele nyugdíjba vonult. Az okok között szerepelnek a nyugdíjrendszerekbe épített ösztönzők, az egészségi állapottal összefüggő tényezők – például betegség vagy fogyatékosság –, valamint a kedvezőtlen munkafeltételek, a munkahelyi rugalmasság hiánya és az életkoron alapuló előítéletek. Mindezek fényében az idősebb munkavállalók részvételének és foglalkoztatásának támogatásához szakpolitikák olyan kombinációjára van szükség, amely többek között a nyugdíjrendszerekre, valamint a célzott aktiválási és képzési szakpolitikákra terjed ki. A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló 2000/78/EK irányelv, valamint a 2023-ban kidolgozott demográfiai eszköztár hasznos keretet biztosít az e szakpolitikai területen szükséges intézkedésekhez¹⁵⁶. 2025. júniusában a Tanács következtetéseket fogadott el az idősök számára a munkaerőpiaci és társadalmi potenciáljuk teljes körű kibontakoztatásához nyújtott támogatásról. E következtetések értelmében a Tanács többek között a szakmai tevékenység önkéntes meghosszabbításának ösztönzésére szólítja fel a tagállamokat és a Bizottságot.

¹⁵¹ Lásd: Európai Bizottság: [Employment and social developments in Europe 2025](#) (Foglalkoztatási és szociális fejlemények Európában, 2025), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.

¹⁵² Az időskorú népesség munkaképes korú népességhez viszonyított aránya.

¹⁵³ Lásd: Európai Bizottság, 2024, Az idősödésről szóló 2024. évi jelentés: Az uniós tagállamokra vonatkozó gazdasági és költségvetési előrejelzések (2022–2070). Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025 és Eurostat [[proj_23ndbi](#)].

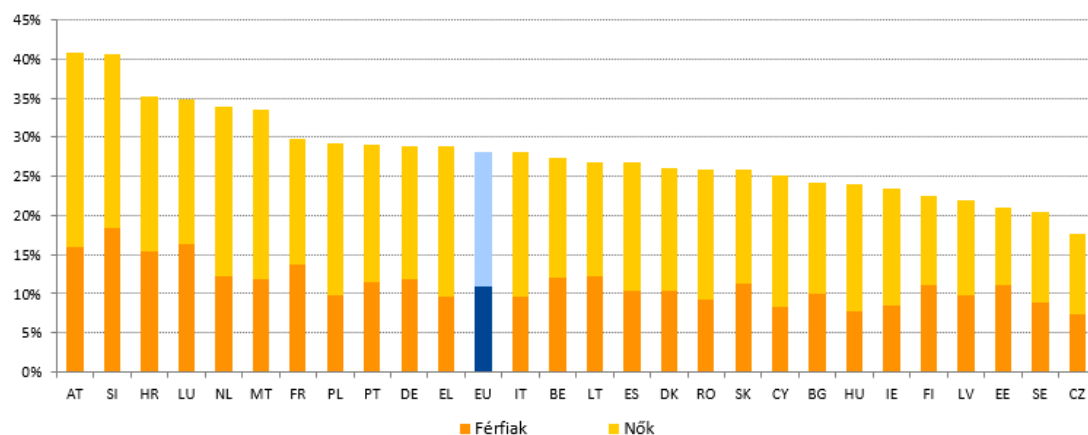
¹⁵⁴ Lásd: Európai Bizottság: [Employment and social developments in Europe 2025](#) (Foglalkoztatási és szociális fejlemények Európában, 2025), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.

¹⁵⁵ Lásd: a pillérhez kapcsolódó 3. háttérmagyarázatot a [2025. évi együttes foglalkoztatási jelentésben](#).

¹⁵⁶ Lásd: [Demográfiai változások Európában: a cselekvés eszköztára, COM\(2023\) 577 final](#).

Az idősebb nők szinte mindegyik uniós tagállamban sokkal nagyobb valószínűséggel szorultak a munkaerőpiacon kívülre, mint az idősebb férfiak

A gazdaságilag aktív népességen kívüli, 55–64 év közöttiek aránya a gazdaságilag aktív népességen kívüli, 15–64 év közötti teljes népességhez képest, és összetétele nemek szerinti bontásban (% , 2024).

Megjegyzés: ES és FR esetében eltérő a fogalommeghatározás. Törés az idősorban BG esetében.

Forrás: A Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatóságának számításai az Eurostat adatai alapján [lfsa_igan]

Az elmúlt évtizedekben tapasztalható jelentős javulás ellenére az idősebb korosztály továbbra is nagyobb valószínűséggel szorul a munkaerőpiacon kívülre, mint más korosztályok, és ez a jelenség különösen a nők körében jellemző. 2009 óta az idősebbek munkaerőpiaci részvétele több mint 20 százalékponttal nőtt, és 2024-re elérte a 68,2 %-ot. Ezzel együtt az idősebbek (55–64 évesek) továbbra is jelentős arányt (28,1 %) képviseltek a munkaerőpiacon kívüli felnőttek (15–64 évesek) körében; ez az arány Csehországban 17,7 %, míg Ausztriában, Szlovéniában és Horvátországban meghaladja a 35 %-ot (lásd az ábrát). Ez a változás többek között a nyugdíjrendszerek és a nyugdíjba vonulási mintázatok eltéréseit tükrözi. Ilyen eltérés a törvényben előírt nyugdíjkorhatárok különbsége is, amely Szlovákiában a férfiak esetében 62,8 év, Lengyelországban a nők esetében 60 év, míg Olaszországban, Görögországban és Dániában mind a férfiak, mind a nők esetében 67 év¹⁵⁷. A munkával töltött életszakasz meghosszabbítását célzó intézményi reformok ellenére 2023-ban az 50–74 éves uniós nyugdíjasok közel egyötöde továbbra is a csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjat választotta¹⁵⁸. Ez az arány Cipruson (45,8 %), Portugáliában (28,3 %) és Belgiumban (38,2 %) volt a legmagasabb, míg Bulgáriában (1,8 %) és Szlovéniában (4,6 %) a legalacsonyabb. Ezenfelül szinte valamennyi tagállamról elmondható, hogy az idősebb nők nagyobb arányban vannak a munkaerőpiacon kívül, mint a férfiak. Ez részben azzal magyarázható, hogy a nők hajlamosabbak korábban nyugdíjba vonulni (24,7 %, szemben a férfiak 18,3 %-ával), valamint azzal is, hogy az idősebb nők jelentős része (64,9 %) soha nem dolgozott, vagy több mint 10 éve nem tartozik a gazdaságilag aktív népességbe, nagyrészt gondozási feladataik miatt¹⁵⁹.

¹⁵⁷ Lásd: Európai Bizottság: Az idősödésről szóló 2024. évi jelentés.

¹⁵⁸ Míg az interjúkra 2023-ban került sor, előfordulhat, hogy a megkérdezett nyugdíjasok már korábban nyugdíjba vonultak.

¹⁵⁹ Lásd: Európai Bizottság, *Labour market and wage developments in Europe – Annual review 2024* (A munkaerőpiac és a bérek alakulása Európában, 2024. évi éves jelentés), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2024 és Spasova, S., Deruelle, T., és Airoldi, F., *Flexible retirement pathways: an analysis of policies in 28 European countries* (Rugalmas nyugdíjba vonulási pályák: 28 európai ország szakpolitikáinak elemzése), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.

Az idősebbek aktivizálása érdekében számos tagállam indított új intézkedéseket vagy tervez ilyen a jövőben. Ausztriában az 50 évnél idősebbeket érintő foglalkoztatási kezdeményezés 2018 óta ösztönzi e korcsoport foglalkoztatását integrációs támogatás, kombinált bértámogatás, szociális vállalkozások, valamint a munkával kapcsolatos képzések megerősítése révén. **Belgiumban** egy 2025 júliusa óta működő új program lehetővé teszi, hogy a nyugdíjkorhatárt betöltött önfoglalkoztatók a nyugdíj igénybevétele nélkül folytassák tevékenységüket, és amennyiben továbbra is fizetik a társadalombiztosítási költségeket, automatikusan új nyugdíjjogosultságokra tesznek szert. **Bulgáriában** az idősök aktív életéről szóló nemzeti stratégia végrehajtására vonatkozó 2025–2026. évi terv támogatja az aktív foglalkoztatást, a közösségi befogadást, az egészséges és tevékeny időskort, valamint az idősök pozitív társadalmi megítélésének erősítését. **Cipruson** a tevékeny időskorról szóló első nemzeti stratégia (2025–2030) és a tevékeny időskorra vonatkozó cselekvési terv (2025–2027) a társadalmi elszigetelődés megelőzésével, a gazdasági, társadalmi és kulturális részvétel erősítésével, valamint az anyagi biztonság javításával támogatja az idősök teljes körű társadalmi befogadását. **Franciaországban** a nemzeti ágazatközi megállapodásokat átültető törvényjavaslat többek között egy új, idősebb álláskeresők számára létrehozott szerződéstípus bevezetésével hajtja végre az idősök foglalkoztatásáról és a szociális párbeszédéről szóló, 2024-ben elfogadott két nemzeti megállapodást.

A nemek közötti egyenlőtlenségek továbbra is fennállnak a munkaerőpiacon, a férfiak és nők közötti foglalkoztatási különbségek kevés jelét mutatják a konvergenciának¹⁶⁰. 2024-ben a férfiak foglalkoztatási rátája 80,8 %, míg a nőké 70,8 % volt, ami 10,0 százalékpontos nemek közötti foglalkoztatási különbséget eredményezett. Ez 0,2 százalékpontos csökkenés 2023-hoz képest, ami azt jelenti, hogy az előző évtized során összességében mindössze 1,1 százalékponttal szűkült a különbség (a 2014. évi 11,1 százalékponttól). Ez a csekély javulás eltérő tagállami tendenciákat fed el. A különbség az időszak során szinte nem változott, és továbbra is jelentős Olaszországban, Görögországban és Romániában; ezért ezek az országok – egyes esetekben az elmúlt évben tapasztalt kisebb javulás ellenére – továbbra is „kritikus helyzetűek”; hasonló a helyzet Máltán, ahol az eltérés még mindig jelentős, igaz, az elmúlt évtizedben a felére csökkent. 2024-ben Szlovákiában, Cipruson és Dániában nőtt a nemek közötti foglalkoztatási különbség, így e tagállamokban – a viszonylag széles különbség ellenére némi javulást mutató Lengyelországgal együtt – a helyzet „figyelemmel kísérendő”. A skála másik végén Finnországban, Litvániában, Észtországban és Lettországban a viszonylag alacsony a nemek közötti foglalkoztatási különbség. Ezek az országok – Finnország kivételével, ahol a különbség az utóbbi időben nőtt – a „legjobban teljesítők” közé tartoztak. A tagállamok közötti eltéréseken kívül egyes tagállamokban jelentős regionális különbségek is megfigyelhetők a nemek közötti foglalkoztatási különbség tekintetében, többek között Franciaországban és Spanyolországban (beleértve a legkülső régiókat), valamint Németországban, Magyarországon, Belgiumban és Dániában (lásd az 5. melléklet 3. ábráját). A nemek közötti foglalkoztatási különbség erőteljesen függ a településtípustól: a nagyvárosokban 8,3 százalékpont, a vidéki területeken 10,9 százalékpont, a városokban és elővárosokban pedig 11,3 százalékpont. A tartós szakpolitikai fellépés segíthet a nők munkaerőpiaci részvétele előtt álló akadályok felszámolásában, összhangban a 2020 és 2025 közötti időszakra szóló uniós nemi esélyegyenlőségi stratégiában¹⁶¹ meghatározott

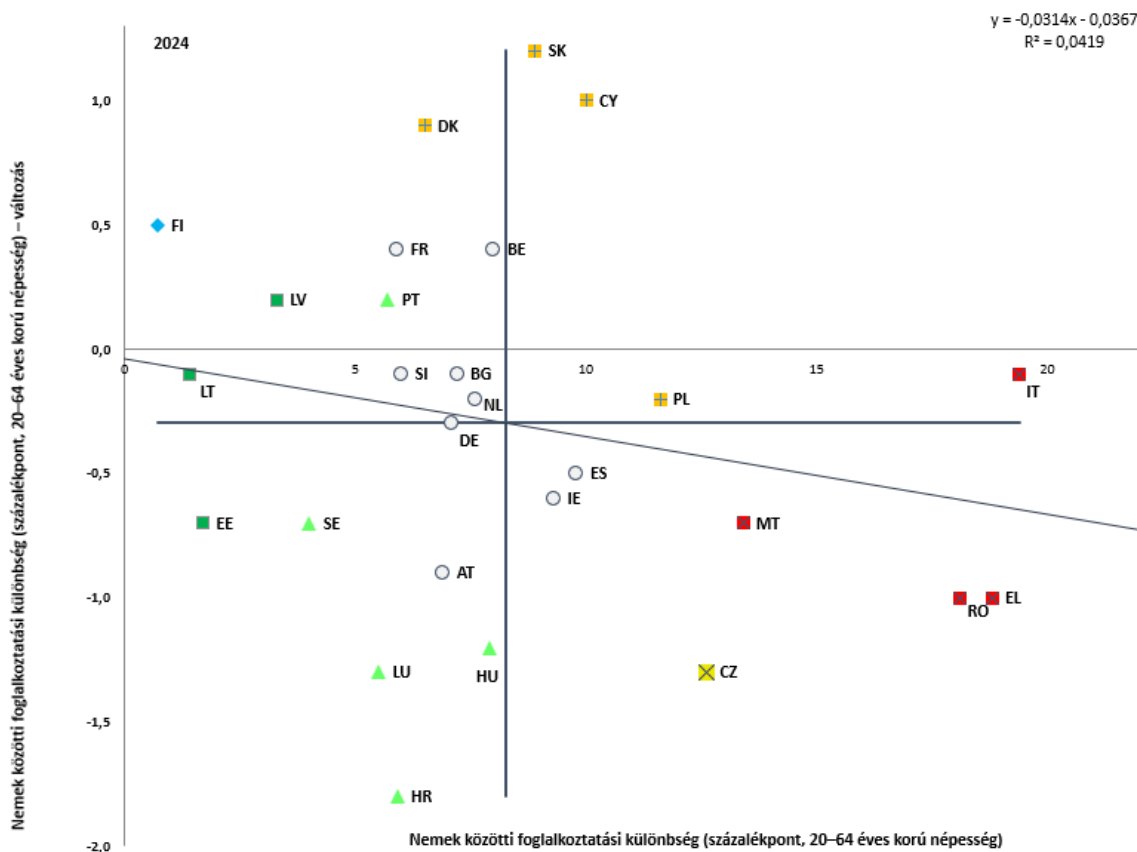
¹⁶⁰ A hosszabb távú perspektíváért lásd: Európai Bizottság: [Employment and social developments in Europe 2024](#) (Foglalkoztatási és szociális fejlemények Európában, 2024), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2024.

¹⁶¹ További információkért lásd: Európai Bizottság: [2023. évi jelentés a nemek közötti egyenlőségről az EU-ban](#), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2023.

célkitűzésekkel. Az ilyen intézkedések hozzájárulhatnak a szociális jogok európai pillérének megvalósítására vonatkozó cselekvési tervben meghatározott cél eléréséhez, amely szerint a nemek közötti foglalkoztatási különbséget 2030-ig a felére kell csökkenteni.

2.2.12. ábra: A nemek közötti foglalkoztatási különbség az országok többségében csökkent, de továbbra is jelentős, ám csak kevés jelét mutatja a tagállamok közötti felfelé irányuló konvergenciának

Nemek közötti foglalkoztatási különbség (20–64 éves korosztály), 2024-es szint és változások az előző évhez képest (százalékpont, a szociális eredménytábla kiemelt mutatója)

Megjegyzés: A tengelyek középpontja az EU súlyozatlan átlaga. A jelmagyarázat a mellékletben szerepel. ES és FR esetében eltérő a fogalom meghatározás. Törés az idősorban BG esetében.

Forrás: Eurostat [[tesem060](#)], uniós munkaerő-felmérés.

A nők gyakrabban dolgoznak részmunkaidőben, mint a férfiak, ami a teljes munkaidős egyenértékben (FTE) számított foglalkoztatást figyelembe véve nagyobb nemek közötti foglalkoztatási különbséget eredményez. 2024-ben az EU-ban a 20–64 éves nők közel négyszer nagyobb valószínűséggel dolgoztak részmunkaidőben, mint a férfiak (sorrendben 27,8 % és 7,7 %), ami 20,1 százalékpontos nemek közötti különbséget jelent a részmunkaidős foglalkoztatásban; ez az érték 2023-hoz képest nem változott. A részmunkaidős foglalkoztatásban mért legnagyobb különbségeket Hollandiában (41,9 százalékpont), Ausztriában (38,9 százalékpont) és Németországban (37,2 százalékpont) regisztrálták. Ezzel szemben Bulgáriában nincs különbség, Romániában pedig a férfiak még nagyobb valószínűséggel dolgoznak részmunkaidőben, mint a nők (–0,7 százalékpontos különbség). Mivel a részmunkaidős foglalkoztatás a nők körében jóval elterjedtebb, az FTE-alapú

foglalkoztatás figyelembevétele¹⁶² árnyaltabb képet adhat a nők foglalkoztatási lehetőségeiről. A teljes munkaidőre átszámított nemek közötti foglalkoztatási különbség 2024-ben¹⁶³ 15,4 százalékpont volt, ami több mint 50 %-kal (azaz 5,4 százalékponttal) szélesebb a kiigazítatlan különbségnél. Az FTE-re átszámított legnagyobb különbségeket Olaszországban (23,7 százalékpont) és Görögországban (21,5 százalékpont) mérték, amelyekben a kiigazítatlan különbség is jelentős. Ugyanakkor a következő három legnagyobb különbség Ausztriában (18,7 százalékpont), Németországban (18,7 százalékpont) és Hollandiában (18,4 százalékpont) volt megfigyelhető – éppen azokban a tagállamokban, ahol a részmunkaidős foglalkoztatásban is a legnagyobb a nemek közötti egyenlőtlenség. A kiigazítás mindhárom tagállamban legalább 10 százalékponttal növeli a különbséget, ami rámutat arra, hogy a nők munkaerőpiaci részvételének értékelésekor mennyire fontos a ledolgozott munkaórák figyelembevétele.

A nemek közötti foglalkoztatási különbség a gyermekek esetében még ennél is nagyobb, a gyermekvállalás ugyanis jobban kihat a nők karrierjére, mint a férfiakéra. 2024-ben a 25 és 54 év közötti gyermekes nők foglalkoztatási rátája 75,4 % volt, míg a férfiak esetében 91,9 %, ami szülők esetében 16,5 százalékpontos nemek közötti foglalkoztatási különbséget eredményezett¹⁶⁴. Ezzel szemben a nemek közötti foglalkoztatási különbség a gyermektelenek esetében mindössze 3,7 százalékpont. A gyermekes, foglalkoztatott nők 31,7 %-a dolgozott részmunkaidőben, szemben a férfiak mindössze 5,1 %-ával¹⁶⁵. Egyes tagállamokban – így Görögországban és Olaszországban – a szülővé válás hatása a nők alacsonyabb foglalkoztatási rátájában és a részmunkaidős foglalkoztatás magasabb arányában egyaránt megmutatkozik. A tartós ápolás-gondozás rendelkezésre állása a foglalkoztatás területén is hozzájárulhat a nemek közötti egyenlőség erősítéséhez, méghozzá azáltal, hogy támogatja az informális gondozók munkaerőpiaci részvételét. 2019-ben a teljes népesség 17,1 %-a végzett legalább hetente egyszer gondozási vagy segítségnyújtási feladatokat, a nők pedig nagyobb valószínűséggel láttak el informális gondozási feladatokat – különösen intenzív betegellátásban –, mint a férfiak. Az informális gondozásban részt vevők aránya a nők körében 19,1 %, míg a férfiaknál 14,8 % volt¹⁶⁶. A nők gyakran jelentős időt fordítanak informális gondozásra, miközben kevésbé veszik igénybe a formális ellátásokat: az informális gondozást végző férfiak 72,5 %-a vesz igénybe támogatást formális tartós ápolási-gondozási szolgáltatásokból, szemben a nők 61,4 %-ával¹⁶⁷. A tartós ápolás-gondozás rendelkezésre állásának javítása ezért növelheti a nők munkaerőpiaci részvételét. Ugyanakkor a tartós ápolás-gondozás területén fennálló nemek közötti egyenlőtlenségek a formális (bejelentett) munkaerő-állományban is tükröződnek. A tartós ápolás-gondozásban dolgozók jelentős többsége – több mint négyötöde – nő. Ebben az ágazatban jellemzően alacsonyabbak a bérek, magas a részmunkaidős foglalkoztatás aránya

¹⁶² A teljes munkaidős egyenértékre vetített foglalkoztatási ráta az egyes csoportok munkaóra-átlagának különbségeit hasonlítja össze. A teljes munkaidős egyenértékre vetített foglalkoztatási ráta kiszámításához a gazdaságban ledolgozott összes munkaórát (főállás, másodállás stb.) el kell osztani a teljes munkaidős munkarendben ledolgozott átlagos óraszámával (körülbelül 40 óra) és a 20–64 évesek számával. Forrás: Közös értékelési keret (JAF), az Eurostat adatain alapuló számítás.

¹⁶³ PA7.1.C4. JAF-mutató; lásd a [közös értékelési keret interaktív irányítópultját](#).

¹⁶⁴ Eurostat [[lfst_hheredty](#)], uniós munkaerő-felmérés.

¹⁶⁵ Eurostat [[lfst_hhptety](#)], uniós munkaerő-felmérés.

¹⁶⁶ Eurostat [[hlth_ehis_ic1u](#)], európai egészségfelmérés.

¹⁶⁷ EIGE: 2022, [Survey of gender gaps in unpaid care, individual and social activities \(CARE\)](#) (2022. évi felmérés a nem fizetett ápolási-gondozási, egyéni és szociális tevékenységek terén fennálló nemek közötti különbségekről [CARE]).

és jelentős a mentális egészségre nehezedő terhelés¹⁶⁸. E nemek közötti egyensúlyhiány kezelése nemcsak a nemek közötti egyenlőség előmozdítása szempontjából elengedhetetlen, hanem a munkaerőhiány mérsékléséhez is hozzájárulhat –ez pedig kedvezően hat a tartós ápolási-gondozási szolgáltatásokhoz való hozzáférésre, és ezáltal támogatja az informális gondozók szélesebb körű munkaerőpiaci részvételét.

A nemek közötti bérkülönbség tovább csökken, ugyanakkor a legtöbb tagállamban továbbra is jelentős, ami a nyugdíjak terén is a nemek között fennálló egyenlőtlenség fokozódásához vezet. 2023-ban az EU-ban a nemek közötti bérkülönbség 12,0 % volt, és Lettorszában, Ausztriában, Csehországban, Magyarországon, Németországban, Észtországban, Finnországban és Szlovákiában pedig meghaladta a 15 %-ot¹⁶⁹. A nemek közötti bérkülönbséget többek között a gazdasági tevékenységek és foglalkozások terén fennálló különbségek, a nők vezető pozíciókban való alulreprezentáltsága, a részmunkaidős és a határozott idejű foglalkoztatási formákban való túlreprezentáltsága, a munka és a gondozási feladatok összeegyeztetésének nehézségei, valamint a megkülönböztetés és a nem átlátható bérstruktúrák okozzák¹⁷⁰. A nemek közötti bérkülönbség jelentősen befolyásolja a családi döntések meghozatalát – ez különösen az anyákat érinti, hiszen ők halmozott hátrányokkal szembesülnek, ami még jobban akadályozza foglalkoztatási lehetőségeiket. Idővel e bérkülönbség felhalmozódik, és a gyermekgondozással összefüggő karrierszünetekkel együtt a nyugdíjak terén is jelentős nemek között fennálló egyenlőtlenséghez vezet. 2024-ben a 65–79 éves nők olyan bruttó nyugdíjban részesültek, amely átlagosan 24,8 %-kal volt alacsonyabb, mint az azonos korosztályba tartozó férfiaké, bár ez a különbség némileg csökken¹⁷¹. Ez a nyugdíjak terén a nemek között fennálló egyenlőtlenség jelentős eltéréseket mutat az egyes országokban: Máltán, Hollandiában és Ausztriában több mint 35 %, ugyanakkor Szlovéniában és Észtországban a 6 %-ot sem éri el. A nők körében azok aránya is magasabb, akik egyáltalán nem kapnak nyugdíjat, mint a férfiak esetében (2024-ben a nyugdíjlefedettségi különbség az EU-ban 4,8 % volt)¹⁷². Mivel az öregségi nyugdíj átlagosan a teljes időskori jövedelem mintegy négyötödét teszi ki, minden tagállamról elmondható, hogy a közelmúltbeli javulás ellenére az idősebb nők jobban ki vannak téve a szegénységi kockázatoknak, mint a férfiak (lásd a 2.4.1. szakaszt).

¹⁶⁸ Lásd: Eurofound (2020). *Long-term care workforce: Employment and working conditions* (A tartós ápolásban-gondozásban dolgozók foglalkoztatási és munkakörülményei). az Európai Unió Kiadóhivatala.

¹⁶⁹ Eurostat [[sdg_05_20](#)]. Ez a kiigazított, nemek közötti bérszakadék, amely a férfi és női fizetett alkalmazottak átlagos bruttó órabére közötti különbséget méri, a férfi fizetett alkalmazottak átlagos bruttó órabérének százalékában kifejezve.

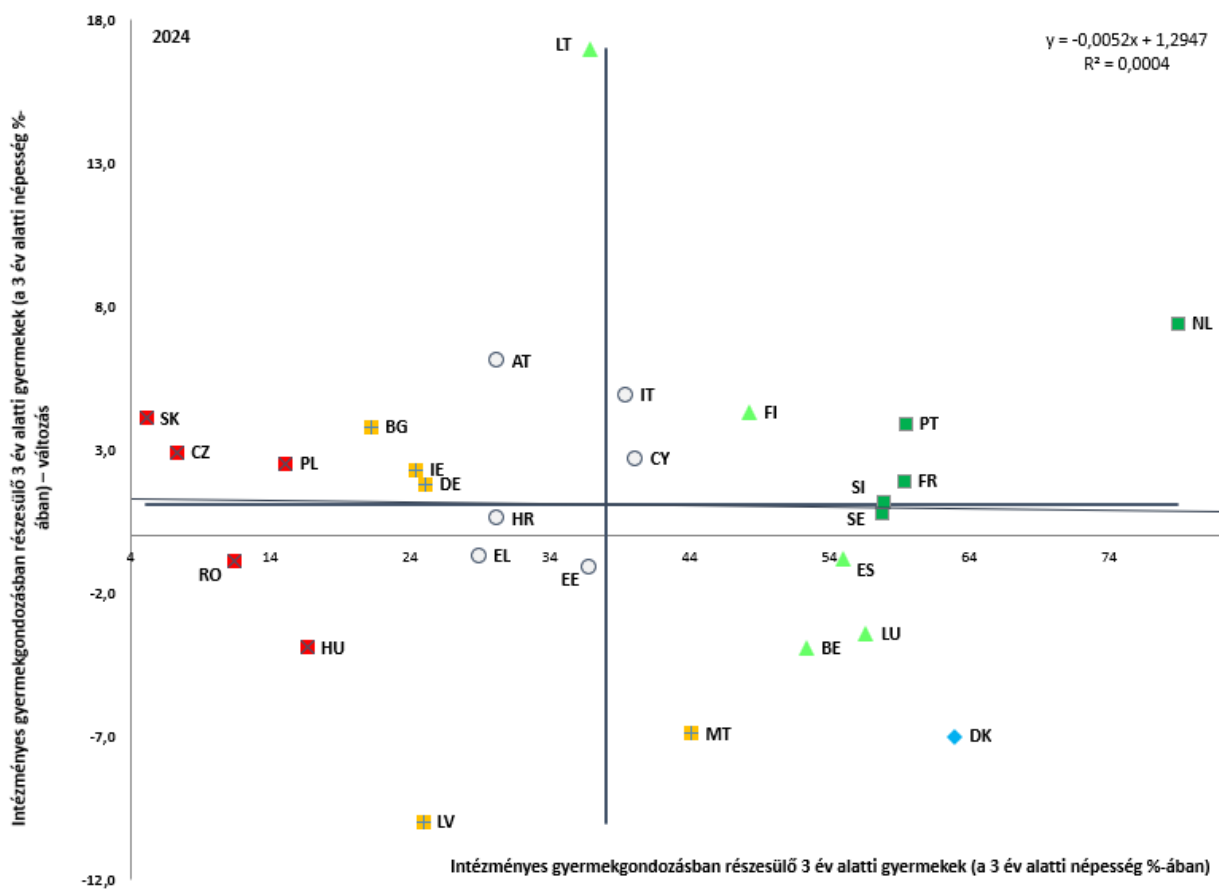
¹⁷⁰ Lásd: Európai Bizottság, [2023. évi jelentés a nemek közötti egyenlőségről az EU-ban](#), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2023 és Eurostat, [Gender pay gaps in the European Union](#) (Nemek közötti bérszakadék az Európai Unióban), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.

¹⁷¹ Az Eurostat [[ilc_pnp13](#)] mutatója, EU-SILC.

¹⁷² Az Eurostat [[ilc_pnp14](#)] mutatója, EU-SILC.

2.2.13. ábra: A legtöbb tagállamban továbbra is alacsony a koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvétel

Az intézményes gyermekgondozásban részt vevő, 3 év alatti gyermekek – 2024. évi szintek és változások az előző évhez képest (% a szociális eredménytábla kiemelt mutatója)

Megjegyzés: A tengelyek középpontja az EU súlyozatlan átlaga. A jelmagyarázat a mellékletben szerepel. LT esetében ideiglenes adatok.

Forrás: Az Eurostat [tepsr_sp210] mutatója, EU-SILC.

A koragyermekkorai nevelés és gondozás terén nyújtott szolgáltatások színvonalának emelése elősegítheti a nemek közötti egyenlőséget és a gyermekek fejlődését, ugyanakkor a részvétel a legtöbb tagállamban továbbra is alacsony. 2024-ben az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek aránya 39,2 % volt az EU-ban, ami 2023-hoz képest 1,9 százalékpontos növekedést mutat, miközben az EU a felülvizsgált 45 %-os barcelonai cél felé halad¹⁷³. Mindössze kilenc tagállam lépte túl az 50 %-ot, és a tagállamok között továbbra is jelentős különbségek vannak – lásd a 2.2.13. ábrát. A 2024-ben mért 4,1 százalékpontos növekedés ellenére a részvételi arány továbbra is Szlovákiában a legalacsonyabb az EU-ban. Magyarországon, Lengyelországon,

¹⁷³ Lásd: [A Tanács ajánlása \(2022. december 8.\) a koragyermekkorai nevelésről és gondozásról: a 2030-ra kitűzött barcelonai célok \(2022/C 484/01\)](#). Az ajánlás új célokat határoz meg a koragyermekkorai nevelésre és gondozásra vonatkozóan, tükrözve az európai oktatási térségre vonatkozó kezdeményezésben kitűzött célokat. 2030-ig a 3 év alatti gyermekek 45 %-ának, valamint a 3 éves kor és a tankötelezettség alsó korhatára közötti gyermekek legalább 96 %-ának koragyermekkorai nevelésben és gondozásban kell részt vennie. Azoknak a tagállamoknak, ahol az átlagos részvételi arány a 2017 és 2021 közötti időszakban 20 % alatt volt, 90 %-kal kell növelniük azt, míg azoknak, amelyekben az átlagos részvételi arány 20–33 % volt, 45 %-kal, legalább 45 %-ig.

Romániában és Csehországban a részvétel szintje továbbra is alacsony (17 % alatti), vagy tovább csökkent. Mind az öt tagállam „kritikus helyzetben” van. Bár Bulgária, Írország, Lettország és Németország valamivel magasabb (20 és 26 % közötti) szintről számolt be, e négy országban továbbra is alacsony a koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvétel, így a helyzet ezekben az országokban – Máltával kiegészülve, ahol 2024-ben 6,9 százalékpontos csökkenést regisztráltak – „figyelemmel kísérendő”. Ezzel szemben a részvételi arány Svédországban, Szlovéniában, Franciaországban, Portugáliában, Dániában és Hollandiában a legmagasabb (57 % feletti), így ezek az országok a „legjobban teljesítők” közé tartoznak. Még a legjobban teljesítő országokban is számos akadály gátolhatja a koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvételt, beleértve a pénzügyi, kulturális és nyelvi akadályokat, a társadalmi-gazdasági háttérrel, valamint a szülői szabadsággal, a juttatásokkal vagy a gyermekgondozáshoz való törvényes jogokkal kapcsolatos regionális és nemzeti politikák különbségeit. 2024-ben a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett, 3 év alatti gyermekek koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvételének aránya több mint 15 százalékponttal maradt el a nem veszélyeztetett gyermekekétől. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz olyan célzott reformokat és beruházásokat finanszíroz, amelyek támogatják a koragyermekkorai nevelés és gondozás terén nyújtott szolgáltatások bővítését, az infrastruktúrafejlesztést és a munkaerő-képzést. A lassú ütemű fejlődés az európai gyermekgaranciával, az európai gondozási stratégiával és a koragyermekkorai nevelésről és gondozásról szóló tanácsai ajánlással összhangban megerősített erőfeszítéseket tesz szükségessé.

A személyijövedelemadó-rendszerek egyes jellemzői visszatartják a második keresőket – különösen a nőket – attól, hogy teljes mértékben jelen legyenek a munkaerőpiacon, ami a foglalkoztatás terén is elősegíti a nemek közötti egyenlőtlenség kialakulását. Az olyan közös adózási rendszerek, amelyek lehetővé teszik a családok számára, hogy összevont jövedelmüket potenciálisan alacsonyabb adók mellett vallják be, a második keresők, jellemzően a nők esetében növelik a marginális adókulcsot (2022-ben a második keresők 78 %-a nő volt¹⁷⁴). Ez visszatartója a nőket attól, hogy munkát vállaljanak vagy munkaidejüket meghosszabbítsák¹⁷⁵, ugyanakkor tudományos kutatások azt mutatják, hogy egy házaspár esetében a második kereső tényleges adókulcsainak csökkentése elősegítheti a nők munkaerőpiaci részvételének növekedését¹⁷⁶. 2024-ben Litvániában, Szlovéniában, Lettországban, Luxemburgban, Dániában, Belgiumban, Németországban és Romániában voltak a legnagyobb „inaktivitási csapdák” (ahol az adó és az ellátások megvonása jelentősen visszatartja a második keresőket a munkaerőpiacra való belépéstől) – lásd a 2.2.14. ábrát. Ezekben az országokban a munkaerőpiacra belépő második keresők az adók és a visszavont ellátások miatt a keresetük legalább 40 %-át veszíthetik el. Ezzel szemben az alacsonyabb inaktivitási csapdával rendelkező országok közé tartozik Ausztria, Olaszország, Ciprus és Észtország, ahol ez a veszteség nem éri el a 20 %-ot. E strukturális visszatartó tényezők kezelése csökkentheti a nemek közötti foglalkoztatási különbségeket és a részmunkaidős foglalkoztatás terén fennálló különbségeket, és erőteljes növekedést eredményezhet. Egy közelmúltbeli OECD-jelentés szerint a nemek közötti foglalkoztatási különbség 2060-ig történő megszüntetése az OECD-országokban 3,9 %-kal növelheti az egy főre jutó GDP-t,

¹⁷⁴ Lásd: Európai Bizottság: [2023. évi jelentés a nemek közötti egyenlőségről az EU-ban](#), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2023.

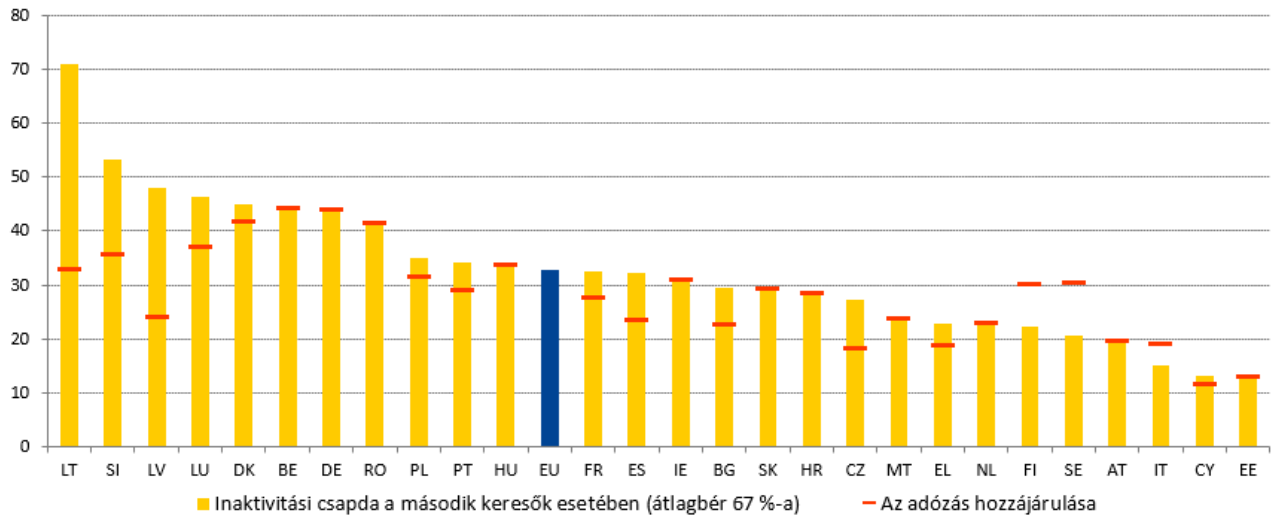
¹⁷⁵ Lásd: Coelho, M. et al., [Gendered Taxes: The Interaction of Tax Policy with Gender Equality](#) (Nemek szerinti adózás: az adópolitika és a nemek közötti egyenlőség kölcsönhatása). Nemzetközi Valutaalap, 2022.

¹⁷⁶ A személyi jövedelemadó második keresőkre gyakorolt hatásáról lásd az Európai Bizottság [adózásról szóló 2025. évi éves jelentésének](#) 2.3.2. szakaszát, az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.

míg a férfiak és nők által ledolgozott munkaórák közötti különbség felszámolása további 4,3 %-os növekedést eredményezhet¹⁷⁷.

2.2.14. ábra: Az adózás jelentősen hozzájárul a második keresők inaktivitási csapdjához

Inaktivitási csapda a második keresők esetében (% , 2024)

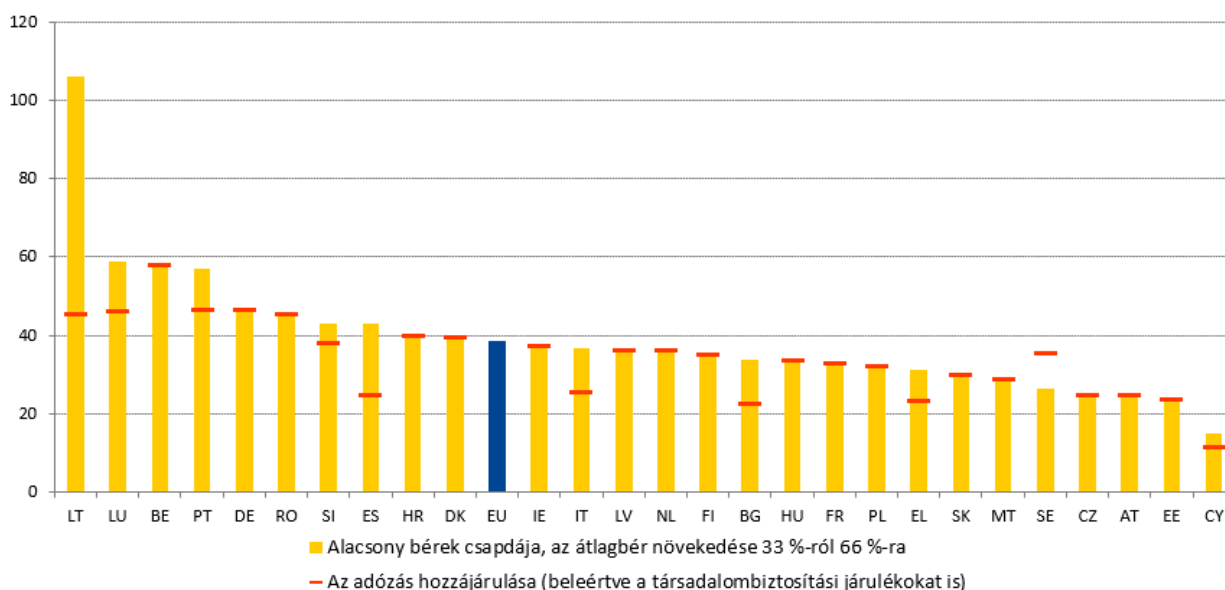
Megjegyzés: Az inaktivitási csapdával kapcsolatos adatok kétgyermekes, kétkeresős családban az átlagbér 67 %-ában részesülő második kereső helyzetét mutatják be; a fő kereső átlagbért keres. Az „adózás hozzájárulása” a bruttó kiegészítő jövedelem azon százaléka, amelyet az adózás és társadalombiztosítási járulékok miatt adóként elvonnak (az inaktivitási bércsapdához hozzájáruló egyéb tényezők a munkanélküli ellátások, a szociális ellátás és a lakhatási támogatások megvonása).

Forrás: Európai Bizottság, Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság: [Tax and benefits database](#) (Adók és juttatások adatbázisa), az OECD adókra és juttatásokra vonatkozó (2025 májusában aktualizált) modellje alapján; az Adóügyi és Vámuniós Főigazgatóság számításai.

¹⁷⁷ Fluchtman, J., W. Adema and M. Keese (szerk.) (2024), „[Gender equality and economic growth: Past progress and future potential](#)” (Nemek közötti egyenlőség és gazdasági növekedés: a múltbeli előrehaladás és a jövőbeli potenciál), OECD Social, Employment and Migration Working Papers, 304. sz., OECD Publishing, Párizs.

2.2.15. ábra: Az adózás számos tagállamban visszatartja az alacsony keresetűeket attól, hogy hosszabb munkaidőben végezzenek munkát

Az alacsony bérek csapdája a második keresők esetében (% , 2024)

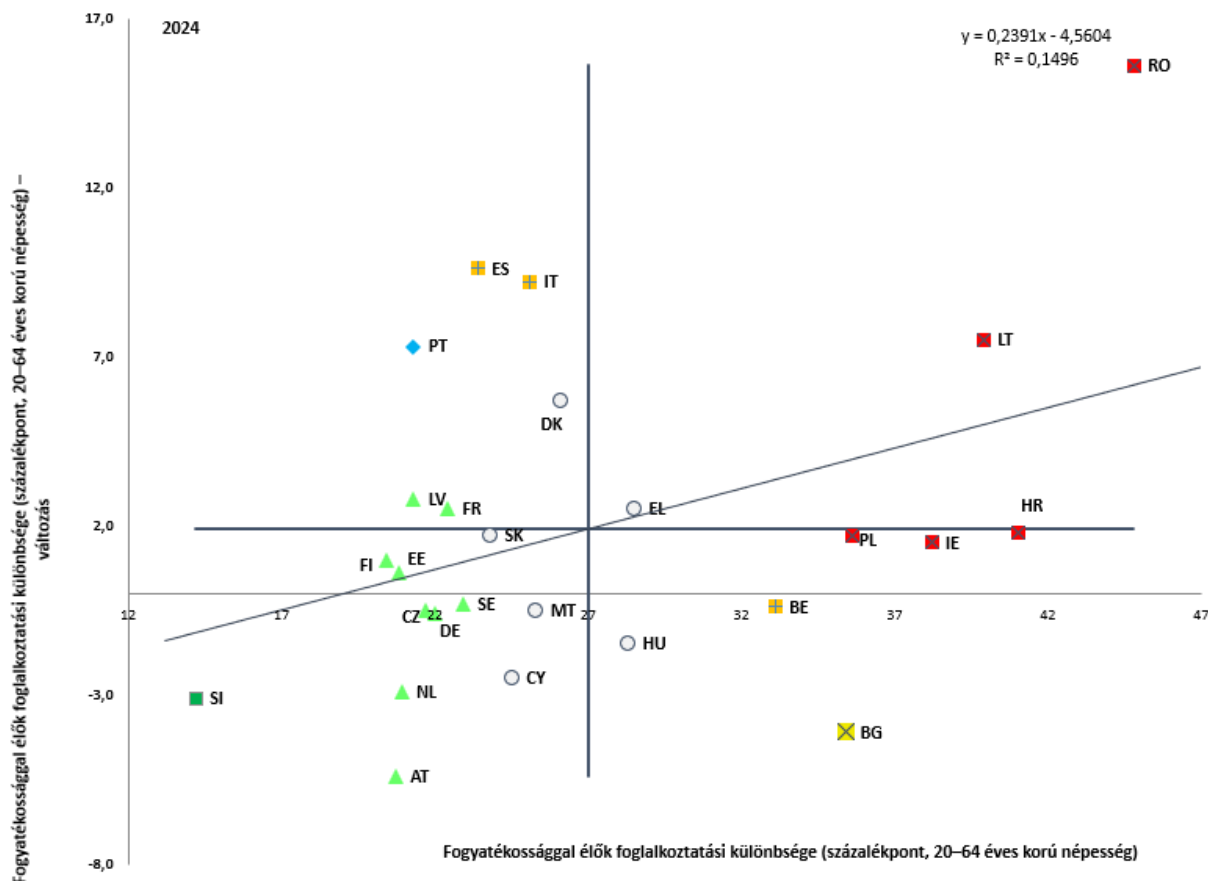
Megjegyzés: Az alacsony bérek csapdája, ha a második kereső bére az átlagbér 33 %-áról 66 %-ára emelkedik, és a kétgyermekes fő kereső az átlagbér 100 %-át keresi.

Forrás: Európai Bizottság, Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság: [Tax and benefits database](#) (Adók és juttatások adatbázisa), az OECD adókra és juttatásokra vonatkozó (2025 májusában aktualizált) modellje alapján; az Adóügyi és Vámuniós Főigazgatóság számításai.

A nőket aránytalan mértékben érinti az „alacsony bérek csapdája”, ahol az adók emelkedése és az ellátások csökkenése miatt a béremelésből adódó többletjövedelmük is csökken. A legtöbb tagállamban az adószerkezet kulcsszerepet játszik a második keresőket érintő szegénységi csapda mértékének alakulásában, és ezáltal abban is, hogy hány órát dolgoznak. A 2.2.15. ábra azt szemlélteti, hogy a második keresők többletjövedelmének mekkora hányadát „vonják el” adók és juttatásmegvonások akkor, amikor keresetük a ledolgozott munkaórák növelése miatt az átlagbér egyharmadáról kétharmadára emelkedik. Az adók miatt kiesett jövedelem jelentős lehet: uniós szinten a többletjövedelem mintegy egyharmadát (36,6 %) vonják el, Litvániában pedig – a lakhatási támogatások megszüntetése miatt – az elvonás mértéke a 105 %-ot is meghaladja. A hatás Luxemburgban, Belgiumban és Portugáliában szintén jelentős, 50 % feletti, míg Cipruson a legalacsonyabb (14,9 %). Az adórendszer kialakítása mellett az elérhető és megfizethető, színvonalas gondozási szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint a munka és a magánélet közötti egyensúlyt támogató jól megtervezett szakpolitikák is elengedhetetlenek ahhoz, hogy a második keresőket munkaidejük növelésére ösztönözzék.

2.2.16. ábra: A fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége továbbra is jelentős, és a tagállamok között markánsan eltérő trendek figyelhetők meg

A fogyatékossgal élők és a fogyatékossgal nem rendelkező személyek közötti foglalkoztatási különbség (a 20–64 éves korosztályban), 2024. évi szint és változás az előző évhez képest (%), a szociális eredménytábla kiemelt mutatója)

Megjegyzés: A tengelyek középpontja az EU súlyozatlan átlaga. A jelmagyarázat a mellékletben szerepel. Törés az idősorban DK, IT és PT esetében, LT esetében ideiglenes adatok. LU esetében nem állnak rendelkezésre adatok.

Forrás: Az Eurostat [[tepsr_sp200](#)] mutatója, EU-SILC.

A fogyatékossgal élők személyek munkaerőpiaci integrációja romlott, és tagállamonként eltérő tendenciát mutat. A fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége¹⁷⁸ (azaz a fogyatékossgal élők és a nem fogyatékossgal élők személyek foglalkoztatási rátája közötti különbség) 2024-ben 2,6 százalékponttal, 24,0 százalékpontra nőtt¹⁷⁹ (a 2023. évi 21,4 százalékponttól), visszafordítva a 2020 óta elért előrelépést. 2024-ben a különbség az összes tagállamban meghaladta a 20 százalékpontot, kivéve Szlovéniában. Litvániában, Írországon, Lengyelországon, Bulgáriában és Belgiumban a különbség meghaladta a 30 százalékpontot, Romániában és Horvátországban pedig a 40 százalékpontot is túllépte. A különbség 11 tagállamban csökkent, köztük a „legjobban

¹⁷⁸ A fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbségét mérő mutató kiszámítása jelenleg a jövedelmekre és életkörülményekre vonatkozó közösségi statisztikából (EU-SILC) történik, és a globális tevékenységakadályozottsági mutató (GALI) által megadott fogyatékossgal státuszon alapul. További részletek találhatóak a 2. mellékletben.

¹⁷⁹ Olaszország törésről számolt be az idősorban, és 2024-ben 15,9 százalékponttól 25,1 százalékpontra változott. Ez az uniós szintű változás mintegy felének felel meg.

teljesítő” Szlovéniában, ahol 3,1 százalékponttal, 14,2 %-ra mérséklődött. Ausztria és Hollandia szintén tett némi előrelépést, ezzel „az átlagosnál jobb” teljesítményű országok közé tartozik, Csehországgal, Észtországgal, Németországgal, Finnországgal, Franciaországgal és Lettországgal együtt, ahol a szint továbbra is az uniós átlag alatt marad. Ezzel szemben Romániában (15,6 százalékpont) és Litvániában (7,5 százalékpont) jelentős növekedés figyelhető meg, ami miatt ezek az országok Horvátországgal, Írországgal és Lengyelországgal együtt – ahol a különbség meghaladta a 35 százalékpontot – „kritikus helyzetben” vannak. Spanyolországban és Olaszországban a különbség több mint 9 százalékponttal nőtt. Ezért ezek az országok Belgiummal együtt – ahol 33,1 százalékpontos különbséget mértek – „figyelemmel kísérendők”. A legfrissebb EU-SILC adatok szerint a fogyatékossgal élő személyek aktivitási rátája az EU-ban mindössze 64 %, szemben a fogyatékossgal nem rendelkező személyek körében mért 83 %-kal. Hat tagállamban (Bulgária, Horvátország, Románia, Belgium, Görögország és Luxemburg) a fogyatékossgal élő személyek aktivitási rátája csupán 50 % körül alakult. Összességében elmondható, hogy a fogyatékossgal élő személyek munkaerőpiaci aktiválását támogató rendszerek EU-szerte továbbra is jelentős javításra szorulnak. Ennek következtében a munkaképes korú, fogyatékossgal élő személyeket a szegénység és a társadalmi kirekesztődés magas kockázata is fenyegeti (33,6 %, szemben a fogyatékossgal nem rendelkező személyek körében mért 18,4 %-kal).

A pillérhez kapcsolódó 5. háttérmagyarázat: A migránsok uniós munkaerőpiaci integrációja

A migránsok munkaerőpiaci integrációjának megerősítése hozzájárul a munkaerő- és szakemberhiány, valamint a demográfiai változásokkal összefüggő szélesebb körű kihívások kezeléséhez, továbbá elősegíti a társadalmi kohéziót. Bár a migránsok¹⁸⁰ az EU gazdaságilag aktív népességének 11,2 %-át teszik ki, 2023 és 2024 között az Unióban bekövetkezett foglalkoztatásnövekedés 76 %-át ők adták. Figyelemre méltó, hogy 2019 és 2024 között az EU-n kívül született munkavállalók foglalkoztatásának relatív növekedése a jelentős munkaerőhiánnyal küzdő ágazatokban volt a legerőteljesebb. Ide tartoztak azok az ágazatok is, ahol jellemzően nem szükséges magas szintű végzettség, például az építőipar, valamint a szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás¹⁸¹. Ugyanakkor a migránsok munkaerőpiaci részvételi és foglalkoztatási rátája továbbra is elmarad a belföldön születettekéhez, annak ellenére, hogy az Unió munkaerőhiánnyal küzd, aminek következtében hozzávetőlegesen 7,4 millió migráns az EU munkaerőpiacán kívül marad¹⁸². Ez több, gyakran egymást erősítő akadályra vezethető vissza, amelyek a migránsok munkaerőpiaci és társadalmi integrációját érintik. Ilyen akadályok a migránsok alacsony iskolázottsága és gyenge nyelvtudása, a diszkrimináció, a rossz egészségi állapot, valamint a

¹⁸⁰ Az általános szakpolitikai és statisztikai gyakorlatban a migránsok egy adott országban kétféleképpen határozhatók meg: 1) az adott országon kívül születettek („külföldön születettek”), vagy 2) egy másik ország állampolgárságával rendelkezők (külföldi állampolgárok, illetve harmadik országbeli állampolgárok). A migránsok munkaerőpiaci integrációjának az országon kívüli születés fogalmán keresztüli értékelésével olyan akadályok és hátrányok azonosíthatók be, amelyek a születés helyéhez kapcsolódnak (például a nyelvi készségek). A következőkben a „migránsok” kifejezést az „EU-n kívül született személyek” megfelelőjeként használjuk.

¹⁸¹ Lásd: [European economic forecast – Autumn 2025 \(Európai gazdasági előrejelzés – 2025. ősz\), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.](#)

¹⁸² Forrás: Az Eurostat által készített különleges kivonat.

túl biztató munkaminőségi kilátások¹⁸³. A képezések elismerésének nehézségei továbbra is kulcsfontosságú akadályt képeznek a migránsok integrációja szempontjából. A migránsok munkaerőpiaci integrációjának fokozása emellett hozzájárulhat a nemek közötti foglalkoztatási különbség csökkentéséhez is, különösen a gondozási ágazatban fennálló munkaerőhiány betöltésével. Az integrációról és a befogadásról szóló, 2021 és 2027 közötti időszakra vonatkozó cselekvési terv¹⁸⁴ közös szakpolitikai keretet biztosít ahhoz, hogy támogassa a tagállamokat a migránsok integrációjára vonatkozó nemzeti szakpolitikák kidolgozásában.

Összességében a migránsok munkaerőpiaci eredményei kedvezőtlenebbek, mint a belföldön születetteké, és még a magasan képzettek is nehézségekkel szembesülnek az EU-n kívül szerzett képezéseik részleges vagy teljes el nem ismerése miatt. 2024-ben a (15–64 éves) migránsok munkaerőpiaci részvételi rátája alacsonyabb (73,4 %) volt, mint a belföldön születetteké (75,4 %) (a migráns nők esetében 64,8 %, míg a férfiaknál 82,4 %). Foglalkoztatási rátájuk (20–64 éves korosztály) szintén alacsonyabb volt – 8,9 százalékponttal – a belföldön születettekéhez képest (sorrendben 68,0 %, illetve 76,9 %; a migráns nők esetében 58,9 %, míg a férfiaknál 77,5 %). Míg 12 tagállamban a migránsok munkaerőpiaci részvételi rátája meghaladta a belföldön születettekét, fordított helyzet mindössze négy országban (Máltán, Lengyelországban, Romániában és Csehországban) áll elő (lásd az ábrát). A felsőfokú végzettséggel rendelkezők – akik a migránsok mintegy 30 %-át teszik ki – nagyobb valószínűséggel állnak alkalmazásban. Ugyanakkor a 20–64 éves, magasan képzett migránsok közül 2021-ben több mint hatszor annyian neveztek meg a képezések elismerését az álláskeresés konkrét akadályaként, mint az alapfok alatti végzettséggel rendelkező társaik. A képezések alulértékelése miatt a magasan képzett migránsok gyakran kényszerülnek arra, hogy alacsonyabb végzettséget igénylő munkakörökben dolgozzanak¹⁸⁵. A túlképzettség aránya minden tagállamban magasabb volt a migránsok körében, mint a belföldön született munkavállalók esetében. Uniós szinten ez a különbség az idő múlásával csak kis mértékben csökkent¹⁸⁶, de továbbra is jelentős. A migránsok túlképzettség aránya Olaszországban (51,5 %), Spanyolországban (51,7 %), Görögországban (54,2 %), Csehországban (46,9 %) és Máltán (44,8 %) megközelítette az összes migráns munkavállaló felét, míg Magyarországon mindössze 18,4 % volt¹⁸⁷.

¹⁸³ Európai Bizottság: [Employment and social developments in Europe 2025](#) (Foglalkoztatási és szociális fejlemények Európában, 2025), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.

¹⁸⁴ Lásd: [a Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Cselekvési terv az integrációról és a befogadásról a 2021–2027-es időszakra](#).

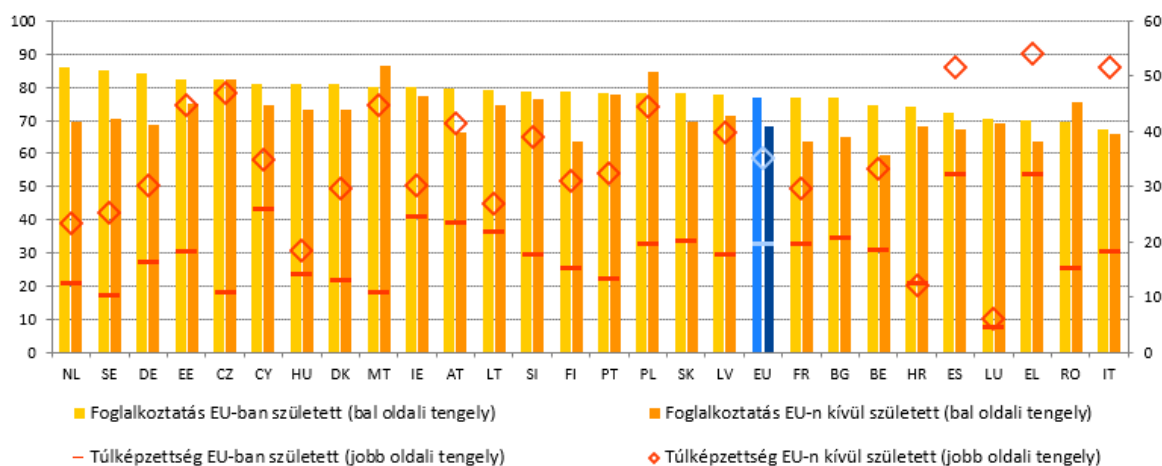
¹⁸⁵ Lásd: Európai Bizottság: [Employment and social developments in Europe 2023](#) (Foglalkoztatási és szociális fejlemények Európában, 2023), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2023.

¹⁸⁶ Az alacsonyabb iskolai végzettséget igénylő foglalkozásokban dolgozó, felsőfokú végzettséggel rendelkező migránsok aránya a 2014. évi 38,7 %-ról 2023-ban 34,9 %-ra csökkent.

¹⁸⁷ Lásd: Európai Bizottság, [Employment and social developments in Europe – Quarterly review. January 2025](#) (Foglalkoztatási és szociális fejlemények Európában – Negyedéves áttekintés, 2025. január, az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025). A túlképzettség aránya Horvátországban (12 %) és Luxemburgban (6,1 %) a legalacsonyabb, bár az adatok megbízhatatlanként vannak megjelölve.

A migránsok szinte valamennyi tagállamban alacsonyabb foglalkoztatási rátával és magasabb túlképzettségi aránnyal szembesülnek, mint a belföldön született társaik.

Foglalkoztatási és túlképzettségi arányok (20–64 éves korosztály), 2024. évi szintek (%)

Megjegyzés: BG esetében törés az idősorban, ES és FR esetében pedig eltérő a fogalom meghatározás a foglalkoztatási ráta tekintetében. BG, RO és SK esetében hiányoznak a túlképzettségi arányra vonatkozó adatok.
Forrás: Eurostat [[lfsa_ergacob](#)] és [[lfsa_eoqgac](#)], uniós munkaerő-felmérés.

Az elmúlt években több tagállam holisztikus szakpolitikai megközelítésekkel támogatta a migránsok munkaerőpiaci integrációját. Németországban a 2022 és 2029 közötti időszakra szóló „My Turn” kezdeményezés a digitális készségek fejlesztését, a nyelvgyakorlást, a karrier és a családi élet összeegyeztetését támogató tanácsadást, a munkáltatókkal való hálózatépítést, valamint – adott esetben – a gyermekgondozáshoz való hozzáférés támogatását ötvözi. Svédországban a „négy kategórián” alapuló munkavállalási engedélyezési rendszer 2024 óta gyorsítja a magasan képzett, EU-n kívüli munkavállalók munkavállalásának engedélyezését azáltal, hogy a kérelmeket a foglalkozás, az iskolai végzettség és az ágazat alapján kategorizálja. Spanyolországban a „Dispositivo Ampara” program 2018 óta támogatja a nemzetközi védelem iránti kérelmet benyújtókat kezdeti készségfelméréssel, az állampolgári integrációt és a készségfejlesztést ötvöző előzetes képzéssel, valamint pénzügyi támogatással, amely többek között alapvető szükségletekre, gyermekgondozásra, közlekedésre, a képesítések elismerésére és a képzési tanfolyamokra fordítható. Szlovénia 2025 májusában elfogadta az egészségügyi szakmai képesítések kölcsönös elismeréséről szóló törvényt, amely megkönnyíti, felgyorsítja és biztosítja a külföldi egészségügyi szakemberek belépését a munkaerőpiacra. Hasonlóképpen, Szlovákia 2025-ben olyan törvényt fogadott el, amely módosítja az iskolai bizonyítványok és szakmai képesítések elismerésének folyamatát: az eljárást digitalizálva egyszerűsítették azt és megszüntették a várakozási időket és a díjakat.

A harmadik országbeli állampolgárok továbbra is jelentős akadályokkal szembesülnek a munkaerőpiacon. A (20–64 éves) harmadik országbeli állampolgárok – akik nem azonosak a migránsokkal, mivel státuszukat nem a születési hely, hanem az állampolgárság alapján határozzák meg – 2024-ben az EU munkaerő-állományának 6 %-át tették ki, ugyanakkor 2023 és 2024 között a munkaerőpiaci részvétel növekedésének 52,3 %-át adták. E csoport foglalkoztatási rátája 2024-ben 64,3 % volt, ami elmaradt mind az EU-n kívül születettek, mind az uniós állampolgárok foglalkoztatási rátájától (76,7 %)¹⁸⁸. A (15–74 éves)

¹⁸⁸ Eurostat [[lfsa_ergan](#)], uniós munkaerő-felmérés.

harmadik országbeli állampolgárok munkanélküliségi rátája 2024-ben 12,5 %-on stabilizálódott¹⁸⁹. Bár ez az arány 2014 óta csökkent (21,7 %-ról), továbbra is közel két és félszerese az uniós állampolgárok körében mért értéknek (5,4 %), de a tagállamok között ezen a téren is jelentős különbségek mutatkoznak. A harmadik országbeli állampolgárok gyakran olyan foglalkozásokban helyezkednek el, ahol munkaerő-többlet vagy -hiány tapasztalható, különösen az alacsonyabb szintű készségeket igénylő foglalkozásokban. Ez részben az ezekben az ágazatokba való belépés alacsonyabb korlátjával, valamint a migráns munkavállalóktól való függéssel magyarázható¹⁹⁰. Mindez arra is utal, hogy a harmadik országbeli állampolgárok nagyobb kockázatnak vannak kitéve az alacsonyabb munkaminőség és kedvezőtlenebb munkafeltételek tekintetében. A (20–64 éves) felsőfokú végzettségű, harmadik országbeli állampolgárok körében az alacsonyabb végzettséget igénylő munkakörben dolgozók aránya 2024-re 39,6 %-ra csökkent, ugyanakkor a túlképzettségi arányok között továbbra is nagy és tartós különbségek figyelhetők meg¹⁹¹. Ez a tendencia az ukrainai lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek körében is megfigyelhető, akiknek körében magasabb a foglalkoztatási ráta¹⁹². Egyes csoportok – például a migráns nők, a nemzetközi védelemért folyamodók, valamint a családgyejesítés keretében érkezett migránsok – jellemzően kedvezőtlenebb foglalkoztatási helyzettel szembesülnek. Mindez rávilágít arra, hogy az általuk tapasztalt sajátos akadályok kezeléséhez célzott támogatásra van szükség¹⁹³.

2.2.2. A tagállamok által hozott intézkedések

A tagállamok célja a koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétel további növelése, elsősorban a hozzáférés javítása és a szakképzett munkaerőhiány kezelése révén. Írország például „Equal Start” néven új támogatási rendszert indított, amely általános és célzott intézkedéseket egyaránt biztosít annak érdekében, hogy a hátrányos helyzetű családok teljes mértékben részt vehessenek a koragyermekkori nevelésben és gondozásban és az iskoláskorú gyermekek gondozásában (például gyermekgondozási szolgáltatások többletfinanszírozása a szülőkkel és a szociális szolgálatokkal való együttműködés érdekében, illetve ingyenes ebédprogram). Az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében **Ciprus** az ESZA+ égisze alatt támogatásokat nyújt kisebb és távolabbi állami óvodák számára, hogy abból fedezzék a hátrányosabb társadalmi-gazdasági háttérű gyermekek tandíját, valamint a tanulmányi kirándulások és a tanórán kívüli tevékenységek utazási költségeit. **Görögország** szakpolitikai intézkedéseket vezetett be a veszélyeztetett csoportokba tartozó gyermekek egész napos koragyermekkori neveléshez és gondozáshoz való hozzáféréseinek támogatására, a sajátos nevelési igényű tanulók pedig célzott, párhuzamos támogatást kapnak a tanórákon, az ESZA+ támogatásával. **Szlovákia** nemcsak a bölcsődék fejlesztését társfinanszírozza, hanem a személyzeti kapacitás bővítését és a szülői készségek fejlesztését is, különösen a hátrányos társadalmi-gazdasági helyzetű szülők esetében. Általánosan elmondható, hogy több tagállam is bejelentette a koragyermekkori nevelésben és gondozásban elérhető férőhelyek számának bővítésére irányuló terveit, köztük

¹⁸⁹ Eurostat [[lfsa_organ](#)], uniós munkaerő-felmérés.

¹⁹⁰ Európai Munkaügyi Hatóság, [EURES Report on labour shortages surpluses 2024](#) (2024. évi EURES-jelentés a munkaerőhiányról és -feleslegről), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxemburg, 2025.

¹⁹¹ Európai Bizottság, [Employment and social developments in Europe – Quarterly review. January 2025](#) (Foglalkoztatási és szociális fejlemények Európában – Negyedéves áttekintés, 2025. január), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.

¹⁹² Eurofound (2024b), [Social Impact of Migration: Addressing the challenges of receiving and integrating Ukrainian refugees](#) (A migráció társadalmi hatásai: az ukrán menekültek befogadásával és integrációjával kapcsolatos kihívások kezelése), az Európai Unió Kiadóhivatala.

¹⁹³ SWD(2025) 162 final.

Ausztria (50 000 új férőhely 2030-ig), **Belgium** (2025-ben bejelentett beruházás 10 000 új férőhelyre Flandriában, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv támogatásával 5 200 további férőhely a Belgiumi Francia Közösségben 2026-ig), **Lengyelország** (102 000 férőhely 2029-ig, az ESZA+ és Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz támogatásával) és **Portugália** (5 000 új férőhely 2027-ig). Emellett több ország intézkedéseket hozott a szolgáltatásminőség javítására is, különösen a pedagógushiány kezelésére, a tanárképzés fejlesztésére és pedagógiai iránymutatások kidolgozására irányulóan. **Belgium** (Flandria) a koragyermekkorai nevelési és gondozási szakmákba való pályaváltást fizetett képzésekkel ösztönzi, valamint értékeli és megreformálja a jelenlegi gyermekgondozási támogató hálózatot. **Németország** 2025-ben és 2026-ban 4 milliárd EUR-t fektet a minőség javításába és a férőhelyek bővítésébe, a teljes körűen képesített személyzet létszámának bővítésébe, az egy gondozóra jutó gyermekek számának optimalizálásába, valamint a fiatalok idegennyelv-tanulás ösztönzésébe. **Finnország** és **Hollandia** új követelményrendszer bevezetését tervezi a koragyermekkorai nevelésben és gondozásban dolgozóakra vonatkozóan, míg **Belgiumban** (Flandria), **Dániában**, **Luxemburgban** és **Lengyelországban** módosítják az egy gondozóra jutó gyermekek számát. **Lengyelország** emellett országos képzési program („Support Academy”) keretében támogatja a gyermekgondozási szolgáltatókat, illetve a regionális és helyi hatóságokat abban, hogy 2026 januárjától új, minőségi pedagógiai standardokat vezessenek be a 3 év alatti gyermekek koragyermekkorai nevelésében és gondozásában.

Az alapkészségek – matematika, szövegértés és természettudományok –, valamint a digitális és állampolgári készségek területén több uniós ország reformokat vezetett be. Az ESZA+ támogatásával **Románia** nemrégiben nemzeti programot indított útjára, amelynek célja a funkcionális analfabetizmus csökkentése és az alapkészségek fejlesztése; a program keretében elemzik az alulteljesítés okait, kidolgozzák a funkcionális írástudás tanulási és értékelési szabályrendszerét, képzéseket és támogatást nyújtanak a pedagógusoknak, valamint kísérleti jellegű intézkedéseket vezetnek be az iskolákban azzal a céllal, hogy később országos szinten is megvalósítják azokat. **Olaszországban** az *Agenda Sud* program az írástudásra (különbséget téve az anyanyelvűek és a nem anyanyelvűek által beszélt olasz nyelv között), a számolási készségre és az angol nyelvi kompetenciákra összpontosít. **Lengyelország** egy tantervi reform előkészítésén dolgozik, amely a kompetenciák – köztük az alapkészségek, illetve a STEM-készségek – fejlesztésére irányul, és amelyet 2026 szeptemberétől vezetnek be, az óvodai és az általános iskolai szinttől kezdve. **Belgium** közösségei nagyszabású tantervi reformokat hajtanak végre az alapkészségek megerősítése érdekében, amit monitoringintézkedések kísérnek. Míg a legtöbb ország holisztikus stratégiákat követ, vannak olyan tagállamok, amelyek egy adott tantárgyra összpontosító, célzott intézkedéseket vezetnek be. A matematika területén **Litvánia** a tanítás és a tanulás fejlesztését célzó tervet dolgozott ki. A terv az alulteljesítő tanulók támogatására és a pedagógusok kompetenciáinak frissítésére összpontosít. **Csehországban** legfeljebb 100 iskolában kísérleti jelleggel olyan új általános iskolai tanterveket vezetnek be, amelyek nagyobb rugalmasságot biztosítanak, és egyebek mellett a matematikai gondolkodásra és a projektalapú tanulásra fektetik a hangsúlyt. A szövegértési és nyelvi készségek támogatása érdekében **Ausztria** új minőségi tanúsítványt vezetett be, amelyet a szövegértés terén kimagasló eredményeket elérő általános iskolák kaphatnak meg. **Írország** új STEM-tantervei korszerű követelményeket határoznak meg a biológia, a fizika és a kémia tantárgyakban, valamint olyan új tantárgyakat vezetnek be, mint az éghajlattudatos oktatás vagy a fenntartható fejlődés. Számos kezdeményezés irányul a számítástechnikai és informatikai műveltség fejlesztésére. Szlovénia a 2028/2029-es tanévtől az általános iskola hetedik évfolyamán új tantárgyat vezet be informatika és digitális technológiák témakörben. **Lengyelország** és **Málta** a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és az ESZA+

támogatásával kiterjeszti a táblagépek és laptopok kiosztását, **Lettország** pedig digitális eszközökkel, internet-hozzáféréssel és célzott pedagógiai támogatással segíti a tanulókat. **Lengyelország** *Állampolgári ismeretek* címmel új tantárgyat vezetett be a középfokú oktatásban, *Egészségnevelés* néven pedig minden oktatási szinten, továbbá finanszírozott tananyagokkal és képzési szemináriumokkal támogatja a pedagógusokat.

A tanári szakma – különösen a pálya vonzerejének és minőségének – javítása továbbra is kiemelt szerepet játszik a tanulók alapkészségeinek fejlesztésében. Ausztriában oly módon egyszerűsítették a pedagógusképzést, hogy az még szorosabban kapcsolódik a gyakorlati kihívásokhoz. Emellett a tervek között szerepel egy duális út bevezetése is, amelynek keretében a hallgatók tanulmányaik során egy félévig kiválasztott iskolákban tanítanak. Több ország – köztük **Bulgária, Litvánia, Magyarország és Szlovénia** – megemelte a pedagógusbéreket. **Magyarország** 2024-ben megkezdte az ESZA+ által társfinanszírozott jelentős bérreform végrehajtását, amelynek célja, hogy a tanárok fizetését 2025 januárjára az egyéb felsőfokú végzettséggel rendelkezők átlagbéreinek legalább 80 %-ára emeljék. **Írország és Lengyelország** a pályakezdő pedagógusok számára egy év tanítás után határozatlan idejű szerződést kínál, ezzel lerövidítve a szükséges gyakorlati időt. **Svédország** pedagóguspályát érintő jelenlegi reformja az oktatás minőségének javítását és a pedagóguspálya vonzerejének növelését célozza. Az EU Technikai Támogatási Eszköze által finanszírozott új projekt támogatja a **belgiumi** (Flandria) és a **hollandiai** reformokat, amelyek célja, hogy javítsa a pedagógusok digitális oktatáshoz kapcsolódó folyamatos szakmai továbbképzésének relevanciáját és hatékonyságát. A STEM-tárgyak magas színvonalú oktatása érdekében a tagállamok a pedagógusok felkészültségére is fokozott figyelmet fordítanak. **Németország** több kezdeményezést indított, például a QuaMath pedagógusképzést, míg **Észtország** a Teacher Academy program keretében mikrotanúsítványokat kínál – többek között STEM-témákban – annak érdekében, hogy a pedagógusok munkavégzés mellett továbbképezhessék magukat.

A tagállamok továbbra is fellépnek a korai iskolaelhagyás és az oktatási egyenlőtlenségek ellen, jelentős uniós finanszírozási támogatással. Spanyolországban az „Orientációs, előmeneteli és oktatási program” keretében legalább 2 700 iskola részesül támogatásban az alulteljesítő tanulók lemorzsolódásának és a korai iskolaelhagyás visszaszorítása érdekében, Spanyolország helyreállítási és rezilienciaépítési terve alapján. A program azokra az iskolákra összpontosít, amelyek különösen nagy oktatási kihívásokkal szembesülnek, és ahol a rendes tanórákon jelentős a kiszolgáltatott helyzetben lévő tanulók aránya. **Luxemburgban** 2026 szeptemberétől a tankötelezettség felső korhatárát 16-ról 18 évre emelik, a Nemzeti Ifjúsági Szolgálat pedig azonosítja a lemorzsolódás kockázatának kitett fiatalokat, és egyénileg veszi fel velük a kapcsolatot tanácsadás céljából. **Szlovákia** az iskolák elszámoltathatóságának növelése érdekében kettős rendszer bevezetését tervezi a hiányzások igazolására.

A jelenleg is zajló erőfeszítések célja, hogy reagáljon az oktatásban és képzésben egyre szélesebb körben alkalmazott mesterséges intelligencia (MI) térhódítására. Észtország a 2025 szeptemberében elindított új „AI Leap” („TI-Hüpe”) elnevezésű MI-oktatási program keretében azt tervezi, hogy az MI-eszközöket és az azokhoz kapcsolódó képzéseket szisztematikusan integrálja az oktatásba. A program célja az MI-eszközök és -készségek beépítése az oktatási rendszerbe a legnépszerűbb MI-alkalmazásokhoz való hozzáférés biztosítása, valamint a tanulók és a pedagógusok képzése révén. **Spanyolország** új, mesterséges intelligenciára és adatelemzésre fókuszáló szakképzési programot dolgozott ki, és minden meglévő képzési programba digitális modulokat ágyazott be. **Finnországban** az MI tanulási környezetekbe való felelős és hatékony integrálását olyan, MI-ről szóló ajánlások szabályozzák, amelyek nemzeti jogi kötelezettségeket, valamint az oktatási szolgáltatók és az

alkalmazottak számára kidolgozott általános iránymutatásokat írnak elő. Hasonlóképpen, **Franciaország** jogi és etikai keretet fogadott el az MI iskolai keretek között való alkalmazására, és lehetővé teszi, hogy az általános iskola felső tagozatán és az alsó középfokú oktatásban az MI-eszközöket az alapkészségek elsajátításának személyre szabására is lehessen használni. **Írország** szintén a pedagógusok támogatását és a tanulói értékelés integritásának megőrzését célozza az MI oktatásban és tanulásban való alkalmazására vonatkozó útmutatásaival. Emellett stratégiákat és eszközöket dolgoz ki az MI iskolai oktatásban való bevezetésére. **Horvátországban** új tanterv kidolgozása zajlik, amely a pedagógusok és a tanulók digitális kompetenciáinak fejlesztése érdekében az MI-re és a kialakulóban levő digitális technológiákra összpontosít. Az MI tantervi integrációja és a célzott pedagógusképzés **Málta** stratégiájának is része: a szigetország a digitális, illetve az MI-műveltség javítása érdekében minden iskolai szinten bevezeti az IKT- és az MI-eszközöket.

Folytatódott a szakképzési rendszerek korszerűsítése, például strukturális reformok, korszerűsített infrastruktúra és az egész életen át tartó tanulási pályák révén. Több ország új nemzeti szakképzési stratégiákat vezetett be, vagy korszerűsítette a meglévőket. **Ciprus** ESZA+ támogatással új szakképzési stratégiát dolgoz ki, és a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, illetve az Igazságos Átmenet Alap finanszírozásával nagyszabású infrastrukturális projekteket indított, továbbá kísérleti jelleggel olyan műszaki középiskolákat hozott létre, amelyek az általános és a szakképzés ötvözésével rugalmas tanulási útvonalat kínálnak a diákoknak. A szakképzés munkaerőpiaci reagálóképességének javítását számos jogszabályi reform segíti. **Spanyolország** a munkaalapú tanulás és a tanulószerveződéses gyakorlati képzés hangsúlyosabbá tételével megszilárdította a szakképzés szabályozási keretét; több királyi rendelet szabályozza a tanterv felépítését, a rendszer elemeit és az irányítást, miközben az állam támogatja a kiválósági központok létrehozását és a képzés területén megvalósuló zöld és digitális átállást. Annak érdekében, hogy a képzési kínálat még jobban igazodjon a munkaerőpiaci kereslethez, **Lengyelország** ágazati készségközpontokat hozott létre, ahol a szakképző intézmények, a felsőoktatási intézmények, a munkáltatók és más érintettek kapcsolódhatnak egymással. **Észtország** folytatta a szakképzésre és a felnőttkori tanulásra vonatkozó jogszabályainak reformját a rugalmas tanulási útvonalak népszerűsítése és a mikrotanúsítványok fejlesztésének támogatása érdekében.

A magas színvonalú munkaalapú tanulóhoz való hozzáférés kiterjesztése továbbra is prioritás. **Bulgária** frissítette a duális szakképzés jogi keretét, és további közpénzeket különített el a duális képzésben részt vevő tanulók társadalombiztosítási és egészségbiztosítási járulékaik fedezésére, ezzel biztosítva a munkáltatókkal való jobb együttműködést és a vállalati képzések szélesebb körű elterjedését. Más tagállamok a felnőtt népességre és a munkahelyi képzési lehetőségekre helyezték a hangsúlyt. **Svédország** a növekvő szakemberhiányra reagálva további 900 millió svéd korona (közel 80 millió EUR) forrást különített el a felnőttkori szakképzés bővítésére, aminek köszönhetően bővült a teljes tanéves képzési férőhelyek száma. Annak érdekében, hogy még több munkahely fogadjon tanulószerveződéses tanulókat, a svéd állam a tanulószerveződéses képzésben részt vevő mentorok támogatását is a kétszeresére, évi 7 000 svéd koronára (megközelítőleg 624 EUR-ra) emelte. A szakképzés digitalizációjának és fenntarthatóságának erősítése szintén kiemelt programpontra. **Spanyolország** beruházások keretében több mint 1 200 tantermet alakít alkalmazott technológiai terekké, több mint 25 000, egyenként 30 órás képzési programot hajt végre a szakképzésben oktató pedagógusok számára a zöld és digitális készségek területén, és bővíti a kétnyelvű szakképzési képzési ciklusokat. Ezek az intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében valósultak meg, és a tervek szerint mind a tanulók bevonódását, mind a képzések munkaerőpiaci relevanciáját erősíteni fogják.

A tagállamok támogatják a felsőoktatási intézmények törekvéseit arra, hogy korszerűsítsék rendszereiket, megerősítsék a munkaerőpiaccal való kapcsolataikat és fellendítsék a nemzetköziesítést. Bár a felsőfokú végzettségűek száma folyamatosan nőtt, a szakemberhiány kezelése érdekében egyre nagyobb hangsúly helyeződik az oktatás magas színvonalának biztosítására és munkaerőpiaci relevanciájának fokozására. Az ESZA+ támogatásával **Bulgária** ösztönzi a kompetenciaalapú tanulási folyamatot és felsőoktatási intézményeinek nemzetköziesítését. **Ciprus** felsőoktatás fejlesztésére és korszerűsítésére irányuló nemzeti tervének középpontjában az oktatás minőségének és kiválóságának javítása, az oktatás munkaerőpiachoz való kapcsolása, valamint a nemzetköziesítés előmozdítása áll. A **Cseh Köztársaság** új, felsőfokú szakképző iskolákban rövid képzési idejű felsőoktatási programok bevezetését tervezi, **Spanyolország** pedig eljárásokat alakított ki az informális és nem formális tanulás elismerésére. Vannak olyan országok, amelyek a közelmúltban nemzetköziesítési stratégiákat fogadtak el a felsőoktatás mobilitásának és nemzetköziesítésének fokozása érdekében. **Ausztria** felsőoktatásra vonatkozó 2020 és 2030 közötti időszakra vonatkozó nemzeti mobilitási és nemzetköziesítési stratégiája a felsőoktatás valamennyi csoportja számára támogatja a mobilitást, miközben nagyobb hangsúlyt helyez a magas színvonalú akadémiai mobilitás előmozdítására. **Németország** a jogi követelmények (vízumok, hozzáférési feltételek) enyhítésével, a képzésekhez való hozzáférés megkönnyítésével, az elismert készségek és oklevelek körének bővítésével, nyelvtanfolyamokkal, lakhatási megoldásokkal és tanácsadási szolgáltatásokkal igyekszik vonzóvá tenni magát a nemzetközi hallgatók számára. **Lengyelországban** az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) támogatásával jelenleg is kidolgozás alatt áll az ország első felsőoktatási nemzetköziesítési stratégiája, amelynek véglegesítését 2025 végére tervezik.

A tagállamok a készségek uniójának kezdeményezéseivel összhangban intézkedéseket hoznak a felnőttkori tanulás bővítésére és minőségének javítására. Számos tagállam kísérleti jelleggel olyan egyéni tanulási számlákat vezet be, mint a képzések iránti kereslet által vezérelt megközelítés. **Szlovákiában** 2025 januárjában lépett hatályba a felnőttképzésről szóló új törvény, amely a felnőttképzési rendszer megerősítését és a nem formális oktatás ösztönzését célozza, különösen az egyéni tanulási számlák kísérleti bevezetésével. Bár az egyéni tanulási számlák célja a képzésekhez való egyetemes hozzáférés biztosítása, vannak olyan kísérleti projektek, amelyek csak bizonyos csoportokra összpontosítanak. **Cipruson** például egy ESZA+ által finanszírozott kísérleti program három év alatt 2 400 EUR-val támogatja a tartósan munkanélkülieket és az alacsony képzettségű felnőtteket. Egy jól működő felnőttképzési rendszerhez fenntartható finanszírozásra van szükség. Az ESZA+ támogatásával **Lettország** 2025 júliusában több szabályozást fogadott el olyan készségialapok létrehozásáról, amelyek a munkáltatókat is bevonva járulnak hozzá egy fenntarthatóbb és megfelelően finanszírozott felnőttképzési rendszer kialakításához. A kísérleti projekt célja, hogy 2029-ig több mint 4 700 fő részesüljön képzésben. A kísérleti projekt 2029-ig tart. A készségek munkaerőpiaci igényekhez való igazítása érdekében több ország fejleszti készségstratégiáit és a készségigények előrejelzésére szolgáló rendszereit. **Spanyolország** 2025 végéig a helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében a kulcságazatokban végzett felmérések eredményeire támaszkodva kutatások keretében térképezi fel a készségigényeket, hogy ennek alapján hatékony választ tudjon adni a képzési és átképzési igényekre. 2025 júniusában **Luxemburg** bevezette a „Skills-Plang” elnevezésű proaktív programot, amelynek célja átképzések, illetve továbbképzések lebonyolítása a foglalkoztatás és a menedzsment területén. A tagállamok továbbra is tesznek lépéseket a mikrotanúsítványokra vonatkozó európai megközelítés végrehajtására, ezzel elősegítve a tovább- és átképzéseket, valamint azt, hogy a készségek EU-szerte láthatóvá és könnyen összehasonlíthatóvá váljanak. 2025 szeptemberében **Magyarország** új szabályozást vezetett be a felnőttoktatásban mikrotanúsítványhoz vezető képzési programokra vonatkozóan, lehetővé téve a felnőttek

számára az akkreditált szakképzési tankönyvekre épülő, rövidebb képzési lehetőségeket. **Spanyolország** a helyreállítási és rezilienciaépítési tervének keretében cselekvési tervet dolgozott ki a mikrotanúsítványok fejlesztését szolgáló keretrendszer létrehozására. Emellett azon is dolgozik, hogy mikrotanúsítványokat biztosítson a munkaerőpiacon keresett speciális tudás és készségek támogatására. A munkatapasztalat és a nem formális tanulás révén megszerzett kompetenciák elismerése továbbra is kiemelt prioritás a tagállamokban. **Horvátország** 2024 júniusában új rendeletet fogadott el, amellyel lehetővé vált a korábbi tanulás elismerése – elsősorban az alacsony képzettségű felnőttek és az álláskeresők igényeit tartva szem előtt. A reform a korábbi tanulási eredmények elismerését sokkal szorosabban igazítja a munkaerőpiaci követelményekhez, és támogatja a tanúsított képesítésekhez vezető tanulási útvonalak kialakítását. **Málta** 2024 szeptemberében tette közzé a nem formális és az informális tanulás eredményeinek érvényesítéséről szóló korszerűsített nemzeti iránymutatásait, amelyek a jobb minőségbiztosításnak és az érintettek hatékonyabb koordinációjának köszönhetően egy koherensebb és a szolgáltatók számára kedvezőbb megközelítést helyeznek előtérbe.

A digitális készségek fejlesztését célzó kezdeményezések is megjelentek az oktatásban. **Belgiumban** például a Belgiumi Francia Közösség és a Vallon régió kormányai új együttműködési megállapodást hagytak jóvá a digitális oktatásról a kötelező iskoláztatás és a felnőttképzés területén, amely az Európai Digitális Kompetenciakerettel összhangban biztosítja, hogy minden tanuló és munkatárs a digitális készségek egy minimális készletét sajátítsa el. **Málta** elindította a 2025 és 2030 közötti időszakra vonatkozó Digitális Oktatási Stratégiát, amelynek célja, hogy a tanulókat digitális készségekkel vértesse fel. **Finnország** a helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében digitalizációs programot indított a folyamatos tanulásért, amely az oktatás és a munka világába való zökkenőmentes átmenetet támogató szolgáltatásokat is tartalmaz. **Lengyelország** az oktatás digitális átalakításáról szóló, 2025 és 2035 közötti időszakra vonatkozó szakpolitikájának keretében – és az európai strukturális és beruházási alapok és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz finanszírozásában – folytatja az iskolák IKT-eszközökkel való felszerelését, a pedagógusok digitális készségeinek fejlesztését, valamint az iskolai IKT-pedagógiai koordinátorok hálózatának kiépítését (cél: 2028-ig 25 000 pedagógus kiképzése koordinátorrá). Egyes országokban a felnőttek és az állampolgárok továbbképzése áll a középpontban. **Bulgária** 760 digitális klubot hoz létre, amelyek ingyenes tanfolyamokat szerveznek felnőttek számára a digitális készségek terén (a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz 116 millió EUR összegű támogatásával). **Spanyolország** a helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében moduláris képzéseket indított a foglalkoztatottak és munkanélküliek át- és továbbképzésére. Vannak olyan országok, amelyek a fejlettebb digitális készségek átadására és az informatikai szakemberek támogatására is vezettek be intézkedéseket. **Spanyolország** a helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében digitális készségekkel kapcsolatos szakmai képzéseket indított, amelyek révén több mint 10 000 szakember részesülhet képzésben egyenként legkevesebb 250 órás, specializált tanfolyamokon. 2025-ben **Máltán** a Máltai Digitális Innovációs Hatóság (Malta Digital Innovation Authority/MDIA) újraindította a Pathfinder Digital Scholarship Scheme nevű ösztöndíjprogramot, amely arra ösztönzi a hallgatókat, hogy a mesterséges intelligencia és más digitális tudományok területén folytassanak mesterszakos és doktori tanulmányokat. **Svédország** 2025-ben 28 millió svéd koronát (közel 2,5 millió EUR-t) fektet be annak érdekében, hogy az ország hét felsőoktatási intézménye olyan, rövid képzési idejű készségfejlesztő programokat dolgozzon ki a különböző ágazatok szakemberei számára, amelyek középpontjában a mesterséges intelligencia áll. **Lengyelország** 2026-ig a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz támogatásával legalább 250 000 állampolgár – köztük a kirekesztődés kockázatának kitett személyek – digitális készségeinek fejlesztését tűzte ki célul.

A kettős átállásra vonatkozó menetrenddel és a klímasemleges gazdaságra való átállásról szóló tanácsi ajánlással összhangban a tagállamok bővítik azon képzési kezdeményezések körét, amelyek ágazatokon és foglalkozásokon átívelve reagálnak a zöld készségek iránti keresletre. Görögország 2024 szeptemberében saját helyreállítási és rezilienciaépítési eszközének keretében több mint 600, zöld készségekre összpontosító képzési programot indított a nemzeti foglalkoztatási szolgálatokon keresztül, 50 000 magánszektorbeli munkavállaló számára. Ezekon a képzési programokon álláskereső, munkavállalók és vállalkozók egyaránt részt vehetnek, és olyan témákról folyik az oktatás, mint a fenntartható mezőgazdaság, a környezetbarát technológiák vagy a megújuló energia. A 2024/2025-ös tanévtől a luxemburgi helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében megvalósuló „Skillsbridges” kezdeményezés a nemzeti készségekkel kapcsolatos információgyűjtés adatai és a munkaerőpiaci igények alapján át- és továbbképzéseket támogat, ahol kiemelt hangsúllyal szerepelnek a digitális és a zöld átállással által érintett ágazatok, így az építőipar, a közlekedés és a feldolgozóipar. Máltán a tervek szerint feltérképezik a fenntartható fejlődés és a zöld munkahelyek területén rendelkezésre álló képzési lehetőségeket, hogy azonosítsák a kapacitáshiányokat, és az eredményeket beépítsék a zöld készségekre vonatkozó, munkaerőpiaci előrejelzésekhez igazodó ütemtervbe.

A tagállamok a megerősített ifjúsági garanciával összhangban intézkedéseket hoznak a fiatalok foglalkoztathatóságának támogatására. Málta 2025 februárjában összesen 10 millió EUR-s ESZA+ költségvetéssel újtára indította a „Youth Guarantee 3.0” elnevezésű programot. A program célja, hogy személyre szabott támogatással, célzott képzésekkel és szakmai gyakorlatokkal támogassa a fiatalok számára biztosított aktiválási pályákat. Bulgária bevezette az ESZA+ által finanszírozott „Youth Traineeships” elnevezésű intézkedést, amely ösztönzőket nyújt a munkáltatóknak arra, hogy a fiataloknak a szakmai gyakorlatot követően határozatlan idejű szerződést kínáljanak fel. Portugália 2024 szeptemberében az ESZA+ támogatásával jóváhagyta az INICIAR elnevezésű gyakornoki programot. A program a gyakornoki támogatás költségeinek 65 %-át társfinanszírozza, és ez az arány a nemek valamelyikének alulreprezentáltságával jellemzett foglalkozásokban, a fogyatékossgal élő személyek esetében, az alacsony népsűrűségű belső régiókban, valamint ha a munkáltató a gyakornoki időszak végét követő 20 munkanapon belül a gyakornokkal határozatlan idejű, teljes munkaidős munkaszerződést köt, akár a 80 %-ot is elérheti. Portugália emellett végrehajt egy másik, ESZA+ által finanszírozott intézkedést is, amely pénzügyi támogatást nyújt a munkáltatóknak a képzett fiatalok felvételéhez és megtartásához, például a foglalkoztatás minőségének javításával és a végzettséghez igazodó bérezés megállapításával. Görögországban az ESZA+ támogatásával olyan intézkedés van folyamatban, amely 25 000 munkanélküli fiatalot (18–29 évesek) készít fel a munkaerőpiaci integrációra. Spanyolország a helyreállítási és rezilienciaépítési tervének részeként három ifjúsági foglalkoztatást célzó programot indított újtára, amelyek a képzésen és a foglalkoztatáson keresztül a szakmai kompetenciák megszerzésére összpontosítanak, különös tekintettel az éghajlattal kapcsolatos, illetve a digitális készségekre. Svédország önkormányzati és regionális szinten valósít meg a NEET-fiatalokat célzó intézkedéseket, ezzel elősegítve a munkaerőpiacra és a társadalmi életbe való visszailleszkedésüket, miközben mentális egészségükre is hangsúlyt helyez.

Folyamatban vannak a foglalkoztatásban és a bérszinteken megvalósuló nemek közötti egyenlőséget előmozdító intézkedések is. Luxemburg 2024-ben törvényt fogadott el egy „nemek közötti egyenlőséggel foglalkozó megfigyelőközpont” és egy „nemek közötti egyenlőséggel foglalkozó legfelsőbb tanács” létrehozásáról. A megfigyelőközpont feladata az adatgyűjtés, a tájékoztatás, valamint a nemek közötti egyenlőség terén megvalósuló fejlemények nyomon követése és elemzése. A kilenctagú tanács a nemek közötti

egyenlőséggel kapcsolatos minden kérdést meg, és tanácsadó szerepet tölt be a témával kapcsolatban. **Franciaország** a nők vezetőtestületi tagságáról szóló (EU) 2022/2381 irányelvet a Copé–Zimmermann-törvény keretében ültette át, amelynek célja hogy a nagyvállalatoknál javítsa a nemek paritását. **Finnországban** a kormány és a központi munkaerőpiaci szervezetek a 2024 és 2027 közötti időszakra az egyenlő díjazással kapcsolatban közös intézkedésekről állapodtak meg. Az Egyenlő díjazás program célja a nemek közötti bérszakadék 15 % alá csökkentése 2027-ig. A **Cseh Köztársaság, Finnország, Lengyelország és Szlovákia** egyaránt lépéseket tett a bérek átláthatóságáról szóló irányelv átültetése felé, megerősítve a férfiak és nők egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért járó egyenlő díjazásának elvét. A tagállamok további erőfeszítéseket tesznek, hogy a szülői felelősséget gyakorlók számára javítsák a munka és a magánélet közötti egyensúlyt. **Dániában** a szülők távollétre és anyasági ellátásra való jogosultságát a kórházi kezelésre szoruló újszülöttek esetében a korábbi, együttesen igénybe vehető három hónapról szülőnként 12 hónapra hosszabbították meg. **Belgiumban** a hosszú távon nevelőszülőknél elhelyezett gyermek után felelősséget viselő szülők is jogosultak szülői szabadságot kivenni. Más tagállamok a nők munkavállalási kedvét fokozó ösztönzőket vezetnek be. **Olaszország** a társadalombiztosítási költségek alóli részleges mentességet biztosít a legalább két gyermeket nevelő foglalkoztatott és önfoglalkoztató anyák számára. Az ellátás a legkisebb gyermek 10 éves koráig jár, három vagy több gyermeket nevelő anyák esetében pedig 2027-től a legkisebb gyermek 18 éves koráig, és azok vehetik igénybe, akiknek az éves adóköteles jövedelme legfeljebb 40 000 EUR, és nem tartoznak az átalányadóztatás hatálya alá. Az intézkedésre fordított kiadások éves felső határa 300 millió EUR. **Görögországban** az állami foglalkoztatási szolgálat egyik programja a vállalkozói létet ösztönzi azzal, hogy 5 880, 30 és 59 év közötti munkanélküli – elsősorban nő – bevonásával új kis- és középvállalkozásokat hoz létre. Az új vállalkozások/kedvezményezették számára nyújtott támogatás összege 17 000 EUR.

Számos tagállamban vannak folyamatban a fogyatékossgal élő személyek munkaerőpiaci integrációjának megerősítésére irányuló erőfeszítések. Egyes országok álláspontja szerint az állami szektor kiemelt szerepet játszik a munkaerőpiachoz való egyenlő hozzáférés elősegítésében. **Görögországban** például egy támogatott foglalkoztatási program a bérek és a járulékok legfeljebb 75 %-át fedezi 1 000 fogyatékossgal élő munkanélküli személy esetében, akiket helyi önkormányzatok foglalkoztatnak. A program 18 hónapig tart, és célja a résztvevők munkaerőpiaci integrációjának megvalósítása. A **spanyolországi** közigazgatásban a kiválasztási eljárások reformjának köszönhetően a felvételi eljárás még jobban igazodik a fogyatékossgal élő személyek igényeihez. **Luxemburg** módosítja a fogyatékossgal élő személyekre vonatkozó jogszabályt: e csoport jogi, társadalmi és szakmai befogadásának támogatása érdekében aktualizálja a fogalom meghatározásokat, bővíti a jogokat, és finomhangolja a támogatási mechanizmusokat. **Svédország** pedig a munkáltatók körében növeli a tudatosságot a fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatását támogató eszközökről, és az állami foglalkoztatási szolgálatot tájékoztatói kezdeményezések megvalósításával bízza meg.

2.3. 7. iránymutatás: A munkaerőpiacok működésének és a szociális párbeszéd hatékonyságának javítása

Ez a szakasz a 7. foglalkoztatási iránymutatás végrehajtásáról nyújt áttekintést, amely azt javasolja a tagállamoknak, hogy javítsák a munkaerőpiacok működését és a szociális párbeszéd hatékonyságát. Kiterjed többek között a munkaerőpiaci szakpolitikák

rugalmassága és biztonsága közötti egyensúly kialakítására, a munkaerőpiaci szegmentáció megelőzésére, az új munkamódszerekhez való alkalmazkodásra, valamint az aktív munkaerőpiaci intézkedések eredményességének biztosítására és a be nem jelentett munkavégzés elleni küzdelemre. Ezek a célok összhangban vannak: a szociális jogok európai pillérének 4. alapelvével (a foglalkoztatás aktív támogatása), 5. alapelvével (biztonságos és rugalmas foglalkoztatás), 7. alapelvével (tájékoztatás a munkaviszony feltételeiről és védelem elbocsátás esetén), 8. alapelvével (szociális párbeszéd és munkavállalói részvétel), 10. alapelvével (egészséges, biztonságos és megfelelően kialakított munkakörnyezet) és 13. alapelvével (munkánélküli-ellátás). A meglévő nemzeti gyakorlatokra építve a szociális párbeszéd elősegítése és a civil társadalmi szervezetekkel való együttműködés szintén kifejtésre kerül. A 2.3.1. szakasz a munkahelyek minőségével és a munkaerőpiac szegmentációjával, valamint a munka jövőjével kapcsolatos szempontokat vizsgálja, többek között a digitális átállással összefüggésben. Ez az iránymutatás részletesebben is megvizsgálja a tartós munkanélküliséget és az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket. Végezetül ez a szakasz a szociális partnerek szerepét, valamint a szociális párbeszéd és a civil társadalommal folytatott megfelelő konzultáció fontosságát tárgyalja a szakpolitikák kialakítása és végrehajtása érdekében. A 2.3.2. szakasz a tagállamok által e területeken tett szakpolitikai intézkedésekről számol be.

2.3.1. Fő mutatók

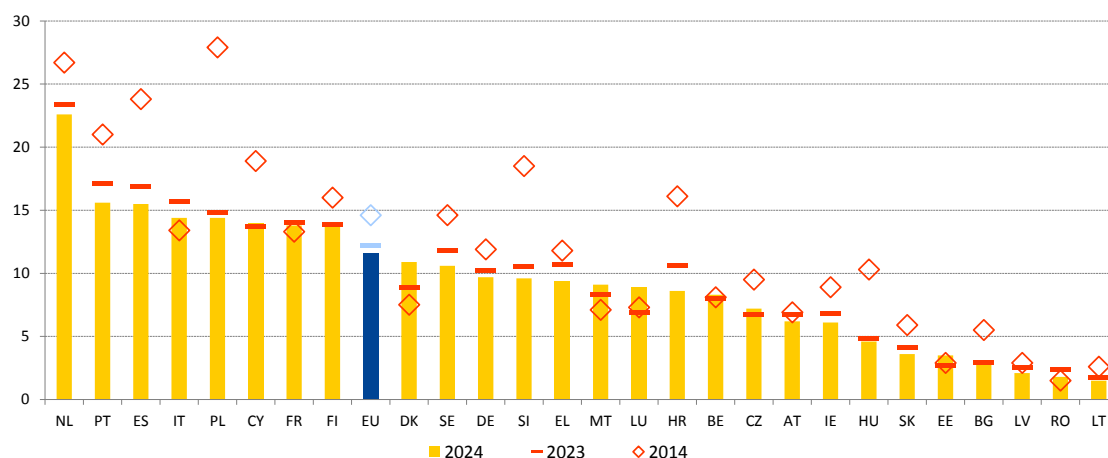
A rugalmas szerződéses megállapodások segíthetnek a munkaerőpiaci igények kielégítésében, ugyanakkor hozzájárulhatnak a fokozottabb munkaerőpiaci szegmentációhoz, és ronthatják a munka minőségét. Az atipikus munkavégzési formák – például az ideiglenes és a részmunkaidős foglalkoztatás – a munkáltatók és a munkavállalók számára is nagyobb rugalmasságot biztosíthatnak, és „belépőként” is szolgálhatnak a stabil foglalkoztatásba és a jobb munkafeltételek felé. Egyes esetekben azonban korlátozzák a felfelé irányuló mobilitást, tartóssá teszik a bizonytalanságot, és rossz munkafeltételeket idéznek elő. Gyakran alacsonyabb jövedelemmel, valamint a szociális védelemhez, a képzéshez és az érdekképviselőhöz való korlátozott hozzáféréssel járnak együtt¹⁹⁴. Emellett csökkenthetik bizonyos ágazatok és foglalkozások vonzerejét, ami alacsony bérek és kedvezőtlen munkafeltételek esetén tovább súlyosbíthatja a munkaerőhiányt¹⁹⁵. A munkaerőpiaci szegmentáció a fiatalokat, a nőket, a migránsokat, az idősebb munkavállalókat és az alacsony képzettséggel rendelkezőket érinti aránytalanul nagy mértékben. Egyebek mellett a jobb minőségű munkahelyek felé irányuló átmeneteket elősegítő aktív munkaerőpiaci intézkedések, a munkáltatók számára nyújtott ösztönzők a teljes munkaidős, határozatlan idejű foglalkoztatásra, valamint a szociális védelemhez és a tanulási lehetőségekhez való megfelelő hozzáférés mind hozzájárulhat a munkaerőpiac szegmentációjának visszaszorításához és a munkaminőség javításához.

¹⁹⁴ Eurofound: [Labour market segmentation](#), European Industrial Relations Dictionary (munkaerőpiaci szegmentáció, európai munkaügyi kapcsolatok szótára), 2019.

¹⁹⁵ Lásd: Európai Bizottság, [Employment and Social developments in Europe 2024](#) (Foglalkoztatási és szociális fejlemények Európában, 2024), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2024, és Eurofound, [Company practices to tackle labour shortages](#) (Vállalati gyakorlatok a munkaerőhiány kezelésére), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2024.

2.3.1. ábra: Noha az elmúlt évtizedben visszaesett az ideiglenes foglalkoztatás aránya, a tagállamok között továbbra is jelentős eltérések tapasztalhatók

Az ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalók aránya az összes munkavállalóhoz képest (20–64 év közöttiek, %, éves adatok)

Megjegyzés: ES és FR esetében 2023-ra és 2024-re vonatkozóan eltérő a fogalom meghatározás. Törés az idősorban DK esetében 2023-ban, BG esetében pedig 2024-ben.

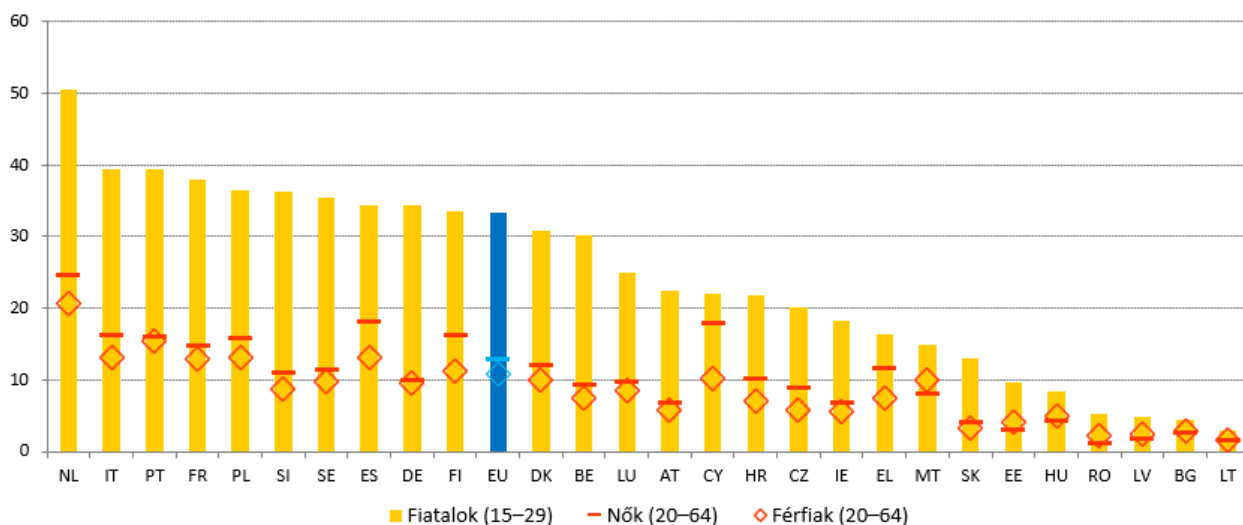
Forrás: Eurostat, [lfsi_pt_a], uniós munkaerő-felmérés.

Az EU-ban az ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalók aránya a magas és folyamatosan növekvő foglalkoztatási ráták ellenére tovább csökkent, ugyanakkor a tagállamok között továbbra is jelentős eltérések tapasztalhatók¹⁹⁶. Az ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalók aránya az összes (20–64 éves) munkavállaló körében 2024-ben tovább csökkent, és elérte a 11,6 %-ot. Ez 0,6 százalékponttal alacsonyabb az előző évinél, és 3 százalékponttal kevesebb, mint egy évtizeddel korábban – lásd a 2.3.1. ábrát. Bár a legtöbb tagállamban hasonló folyamat figyelhető meg, az ideiglenes foglalkoztatás legmagasabb és legalacsonyabb aránya közötti különbség továbbra is jelentős, 21,1 százalékpont. 2024-ben továbbra is Hollandiában (22,6 %), valamint Portugáliában, Spanyolországban, Olaszországban és Lengyelországban (15 % körüli vagy annál magasabb) mérték a legmagasabb arányokat az EU-ban, míg Bulgáriában, Lettországon, Romániában és Litvániában ez az arány 3 % alatt volt.

¹⁹⁶ A határozott idejű munkaszerződéssel foglalkoztatott munkavállalók azok, akiknek munkaszerződése korlátozott időtartamra szól, és akiknek főállása vagy egy előre meghatározott időtartam leteltével, vagy egy előre nem ismert időtartam végén szűnik meg.

2.3.2. ábra: A fiatalok és a nők ideiglenes foglalkoztatásának aránya tagállamonként jelentős eltérést mutat

Az ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalók aránya a (15–29 éves) fiatalok, valamint a (20–64 éves) nők és a férfiak körében (% , 2024)

Megjegyzés: ES és FR esetében eltérő a fogalommeghatározás. Törés az idősorban BG esetében.

Forrás: Eurostat, [lfsi_pt_a], uniós munkaerő-felmérés.

A határozott idejű munkaszerződések aránya a fiatalok körében csaknem háromszor magasabb, és a nők esetében is gyakoribb, mint a férfiaknál, és ez tagállamonként is nagy eltéréseket mutat. 2024-ben – a 2023-hoz képest mért 1,0 százalékpontos csökkenést követően – az EU-ban a 15–29 éves foglalkoztatott fiatalok 33,3 %-a dolgozott határozott idejű munkaszerződéssel, szemben a 20–64 éves foglalkoztatottak körében mért 11,6 %-kal. A legalacsonyabb arányokat (5 % körül vagy az alatt) Bulgáriában, Lettországbán, Litvániában és Romániában regisztrálták, míg Hollandiában, Olaszországban és Portugáliában a 40 % körüli vagy azt meghaladó arányok voltak jellemzőek – lásd a 2.3.2. ábrát. A tagállamok többségében (20 országban) a nők gyakrabban dolgoztak határozott idejű munkaszerződéssel mint a férfiak, ami 2024-ben EU-szerte átlagosan 1,9 százalékpontos nemek közötti egyenlőtlenséget eredményezett. Cipruson, Finnországban és Spanyolországban ez a különbség 5–7 százalékpont között mozgott, míg Litvániában, Németországban és Bulgáriában mindössze 0,1–0,3 százalékpont volt.

A pillérhez kapcsolódó 6. háttérmagyarázat: A munkahelyek minőségének dimenziói az uniós tagállamokban

A munkahelyek minőségének javítása kulcsfontosságú a magas termelékenységgel és innovációs kapacitással, magasan képzett munkaerővel és nagyobb társadalmi kohézióval jellemezhető versenyképes szociális piacgazdaság szempontjából. A munkahelyek minősége számos olyan dimenziót fed le, amelyeket a munkaerőpiac strukturális változásai is befolyásolnak. Ezek közé tartozik a digitális és a zöld átállás, demográfiai változás, a munkaszerződések és a munkavégzési formák, valamint a munkahelyi kultúra fejlődése –, továbbá olyan általánosabb társadalmi értékek és célok, mint a megkülönböztetésmentesség és az esélyegyenlőség. Amint azt a Foglalkoztatási Bizottság

(EMCO) kifejtette, majd a 2025. júniusi EPSCO Tanács számára készített véleményében¹⁹⁷ megfogalmazta, a munkahelyminőség olyan hagyományos dimenziókat foglal magában, mint *a megfelelő díjazás és méltányos bérezés, az állásbiztonság és karrierbiztonság, valamint a készségfejlesztés és szakmai előmenetel.* Ezek egymástól kölcsönösen függő elemek, amelyek együttesen ún. angyali kört alkotnak, amelyben egymást erősíti a személyes szerepvállalás előmozdítása, a termelékenység és a gazdasági növekedés. Ugyanakkor – amint azt az EMCO-vélemény is hangsúlyozza – *a biztonságos és egészséges munkakörnyezet a munkahelyi jólléttel, az optimális munkaidőbeosztással, a munka és a magánélet közötti egyensúllyal és a munkavégzési önállósággal* együtt a személyes és a szakmai fejlődést, valamint a szervezeti sikert egyaránt megalapozza. Ez többek között nagyobb kreativitásban és elszámoltathatóságban, erőteljesebb motivációban és termelékenységben, valamint a kiegészítő előfordulásának csökkenésében nyilvánulhat meg. *A kollektív érdekképviselés, a nemek közötti egyenlőség és az esélyegyenlőség, valamint a be nem jelentett és a ténylegesnél alacsonyabb bérszinten bejelentett munkavégzésről a formális foglalkoztatásra való áttérés* elősegítése kulcsfontosságú horizontális stratégiai eszközök egy méltányos és befogadó munkaerőpiac megteremtéséhez. Végül a különböző foglalkoztatási formákhoz kapcsolódó *szociális védelem* mértéke és jellege szintén a munka minőségének szerves részét képezi. Az EU szociális partnereivel együttműködésben kidolgozás alatt álló és hamarosan elfogadásra kerülő minőségi munkahelyekre vonatkozó ütemterv megerősített elkötelezettséget jelent az időtálló minőségi munkahelyek versenyképes Európai Unióban történő előmozdítása iránt. Az ütemterv átfogó stratégiát vázol fel az európai munkaerőpiacok minőségi munkahelyekkel kapcsolatos kihívásainak és lehetőségeinek kezelésére, valamint hozzájárul a méltányos zöld és digitális átálláshoz, a változások előrejelzéséhez és szerkezetátalakítás esetleges veszélye esetén a gyorsabb beavatkozáshoz. Az ütemterv felvázolja azokat a kezdeményezéseket és eszközöket amelyek arra törekszenek, hogy a foglalkoztatáspolitikát összehangolják a gyorsan fejlődő gazdaság szükségleteivel, ugyanakkor továbbra is az európai szociális piacgazdaság, a társadalmi haladás és a teljes foglalkoztatottság elvein alapulnak. Hangsúlyozza továbbá a vállalkozásbarát környezet minőségi munkahelyeket elősegítő kulcsfontosságú támogató tényezőit, felszólít a már meglévő szociális jogok érvényesítésére, a valamennyi régióban és mindenki számára rendelkezésre álló minőségi szolgáltatások nyújtására, a megfelelő finanszírozásra, valamint a megerősített szociális párbeszéd és kollektív tárgyalások lefolytatására.

¹⁹⁷ Lásd: [a Foglalkoztatási Bizottság munkahelyek minőségének dimenzióiról szóló véleménye](#), amelynek ismertetésére a Foglalkoztatási, Szociálpolitikai, Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Tanács 2025. júniusi ülésén került sor.

A munkahelyek minőségével kapcsolatos teljesítmény tagállamonként és dimenzióként eltérő

A dolgozói szegénység aránya (18–64 évesek) (2024), a munkavállalók %-ában, illetve az egyedülálló munkavállalók %-ában; Az (utolsó 12 hónap során) tanulásban részt vevő felnőttek aránya (25–64 évesek), 2022, a foglalkoztatottak %-ában; A nem önként vállalt határozott idejű foglalkoztatás és a részmunkaidős foglalkoztatás aránya (15–64 évesek) 2024-ben, a munkavállalók %-ában, alacsony keresetűek 2022-ben, a munkavállalók %-ában

Megjegyzés: A nem önként vállalt határozott idejű foglalkoztatásra vonatkozó adatok LV esetében csak [JOB_TCTR] okra, SK esetében pedig csak a [NF_PJOB] okra állnak rendelkezésre. Törés az idősorban BG esetében, míg ES és FR esetében a nem önként vállalt határozott idejű munkaszerződéssel való foglalkoztatás, illetve a részmunkaidős foglalkoztatás fogalom meghatározása eltérő. EE esetében a [JOB_TCTR] okra, míg MT, AT és SI esetében a [NF_PJOB] okra vonatkozó adatok megbízhatósága alacsony. Törés az idősorban HR esetében, LT esetében a dolgozói szegénység mindkét mutatója tekintetében ideiglenes adatok. Törés az idősorban a felnőttkori tanulásban való részvétel tekintetében FR, IT és RO esetében.

Forrás: Eurostat: [tesem190], [lfsa_eetpgar], [tespm070], [ilc_iw02], [earn_ses_pub1s], [special extraction of the adults' participation rate in learning during the past 12 months without guided on the job training \(GOJT\), from the Adult Education Survey](#) (az elmúlt 12 hónap során tanulásban – az irányított munkahelyi képzést nem számítva – részt vevő felnőttek arányát ismertető, a felnőttoktatási felmérésből készített speciális adatkivonatolás).

A munkahelyek minőségének különböző dimenziói mentén mért teljesítmény jelentősen eltér az EU tagállamai között, és egyazon tagállamon belül is dimenzióként változó. Például Bulgáriában, miközben a nem önként vállalt határozott idejű munkaszerződéssel való foglalkoztatás¹⁹⁸ és a nem önként vállalt részmunkaidős foglalkoztatás aránya¹⁹⁹ alacsony (a 15–64 éves munkavállalók körében sorrendben 2,3 % és 0,5 %), a dolgozói szegénység aránya az egyik legmagasabb (12,1 %), és a halálos kimenetelű munkabalesetek száma is kiemelkedően magas (3,5 eset 100 000 munkavállalóra vetítve). Finnországban viszonylag magas a nem önként vállalt határozott idejű foglalkoztatás (10,3 %) és a nem önként vállalt részmunkaidős foglalkoztatás (4,6 %) aránya. Ugyanakkor a dolgozói szegénység kockázata viszonylag alacsony (2,8 %), a foglalkoztatottak több mint fele (55,5 %) részt vesz

¹⁹⁸ A nem önként vállalt határozott idejű foglalkoztatás itt azt jelenti, hogy annak oka vagy az volt, hogy „a munkavállaló nem talált állandó munkahelyet” [lfsa_etgar] vagy az, hogy „a munkahely csak határozott idejű munkaszerződéssel állt rendelkezésre” [lfsa_etgar].

¹⁹⁹ A nem önként vállalt részmunka itt azt jelenti, hogy „a munkavállaló nem talált teljes munkaidős állást” [lfsa_eetpgar].

képzésben, és a halálos kimenetelű munkabalesetek száma is alacsony (1 eset 100 000 munkavállalóra vetítve). Szlovákiában viszonylag magas (10,3 %) a dolgozói szegénységi kockázata, ugyanakkor a fent említett többi dimenzióban jó teljesítményt nyújt. Más tagállamok, például Olaszország és Spanyolország, a munkahelyek minőségének több dimenziójában is kihívásokkal szembesülnek.

A tagállamok intézkedéseket hoznak a munkahelyek minőségének annak különböző dimenziói mentén történő javítására. Például **Szlovákia** 2024 novemberében befejezte a minimálberről szóló irányelv átültetését. Ez a jövedelemeloszlás alsó sávjában megfelelő díjazást fog eredményezni. Ennek érdekében kritériumokat vezet be a jogszabályban meghatározott minimálbér megfelelőségének értékelésére, az automatikus indexálási mechanizmust az előző év átlagos havi bérének 60 %-ára emeli és a szociális partnerek részvételével Minimálbér-bizottságot hoz létre. Egy átfogóbb munkaerőpiaci reform részeként **Szlovénia** 2025 júniusában szigorúbb követelményeket vezetett be a munkaerő-kölcsönző ügynökségekkel szemben, és az ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalók fokozottabb védelme érdekében szigorította ezen ügynökségek szabályozási felügyeletét. **Görögország** 2024 júniusában kísérleti jelleggel bevezette a digitális munkakártyát, amelynek célja a munkavállalók jogainak maradéktalan védelme a tényleges munkaidő és a munkavállalói díjazás nyomon követésének garantálásával. Az intézkedés célja a be nem jelentett túlóra visszaélésszerű alkalmazása, valamint a munkarend jogellenes módosításai és a túlórák elleni fellépés. **Olaszország** meghosszabbította a munkavállalók határozatlan idejű szerződéssel való alkalmazása után járó adókedvezményt, és a 2025 és 2029 közötti időszakra társadalombiztosítási járulékkedvezményeket vezetett be azon magánszektorbeli munkáltatók számára, amelyek adott ágazatokban határozatlan időre vesznek fel munkavállalókat. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz támogatásával **Spanyolország** cselekvési tervet vezetett be a mikrotanúsítványok fejlesztését szolgáló keretrendszer létrehozására, és jelenleg is olyan mikrotanúsítványok biztosításán dolgozik, amelyek számos különböző képzési tevékenységet fednek le, és a munkavállalókat a munkaerőpiacon keresett speciális tudással és készségekkel vértetik fel. Emellett a szociális partnerekkel folytatott tárgyalások eredményeként 2025-ben a minimálbér éves szinten 700 EUR-val nőtt, ami hozzávetőleg 2,4 millió munkavállaló számára jelent kedvező fejleményt. A munkahelyi biztonság és egészségvédelem megerősítése érdekében **Luxemburg** 2025 márciusában rendeletet fogadott el a rákkeltő, a mutagén és a reprodukciót károsító anyagokkal szembeni munkahelyi védelem szabályainak aktualizálásáról, amely megerősíti a munkáltatók kötelezettségeit nyomon követés, a kiváltás lehetőségeinek feltárása és a higiéniai ellenőrzések terén.

Egyes tagállamokban viszonylag magas az ideiglenes foglalkoztatás aránya és alacsony a határozatlan idejű szerződésekre való áttérés aránya. Ez arra utalhat, hogy a határozott idejű munkaszerződések „belépőként” betöltött szerepe a tartós, határozatlan idejű foglalkoztatásba kihívásokba ütközik. Azon országok közül, ahol az ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalók aránya a legmagasabb, Olaszországban és Spanyolországban az áttérés aránya 20 % körül vagy az alatt volt (szemben az EU 37,2 %-os átlagával), míg Hollandiában és Portugáliában meghaladta a 40 %-ot – lásd a 2.3.3. ábrát. Ezzel szemben Magyarországon, Lettországon és Romániában az ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalók aránya 5 % alatt, Máltán pedig 10 % alatt volt, miközben a határozatlan idejű szerződésekbe való áttérés aránya nagyon magas, 60–70 % közötti. Ez utóbbi számadat arra utal, hogy az ideiglenes foglalkoztatásból a tartós foglalkoztatásba való áttérési útvonalak jól működnek.

2.3.3. ábra: A határozatlan idejű szerződésekre való áttérés arányai az EU-ban jelentős eltéréseket mutatnak a tagállamok között

Az ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalók aránya az összes munkavállalóhoz képest (20–64 év közöttiek) 2024-ben, valamint a határozatlan idejű foglalkoztatásra való áttérés aránya (15–64 év közöttiek; 2022., 2023. és 2024. évi átlagérték).

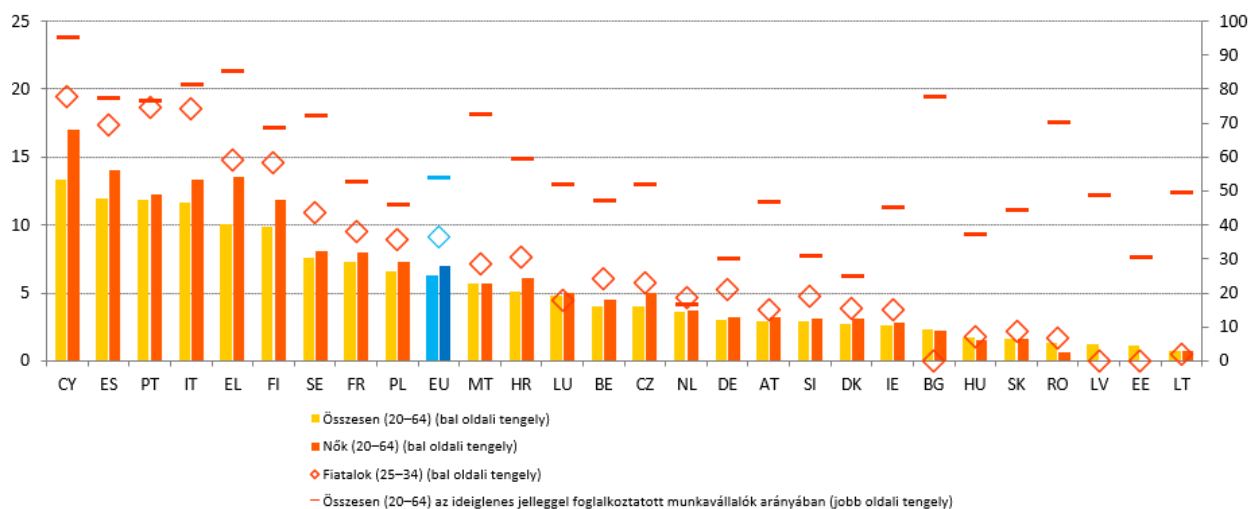
Megjegyzés: A statisztika a 15–64 éves korcsoport szélesebb körét veszi figyelembe a határozott idejű szerződésekről határozatlan idejű szerződésekre való áttérési arányok tekintetében. A munkaerőpiaci áttérési arány DE esetében 2022-ből, DK esetében 2024-ből, LU esetében pedig 2023-ból hiányzik. Törés az idősorban FR esetében 2023-ban. LT esetében ideiglenes adatok 2024-ben. A 20–64 éves korosztályt – a szociális eredménytábla foglalkoztatásra vonatkozó kiemelt mutatójával és a kapcsolódó elemzéssel összhangban – az ideiglenes foglalkoztatáshoz használja a statisztika. ES és FR esetében 2024-re vonatkozóan eltér a fogalom meghatározás. Törés az idősorban BG esetében 2024-ben.

Forrás: Az Eurostat [[lfsi_pt_a](#)] mutatója, uniós munkaerő-felmérés és [[ilc_lvhl32](#)], EU-SILC.

A nem önként vállalt határozott idejű foglalkoztatás a munkaerő jelentős részét érinti, a tagállamok között markáns eltérésekkel, és gyakoribb előfordulással a fiatalok és a nők körében. A nem önként vállalt határozott idejű foglalkoztatás olyan helyzetekre utal, amikor a szerződéses megállapodás nem tükrözi a munkavállalók rugalmassággal kapcsolatos preferenciáit. 2024-ben az ideiglenes jelleggel foglalkoztatott (20–64 éves) munkavállalók fele (53,7 %, mintegy 10,6 millió fő) nem önként vállalta az ilyen szerződéses megállapodást; ez az összes munkavállaló 6,4 %-a. Az összes foglalkoztatott körében a nem önként vállalt, határozott idejű munkaszerződéssel dolgozók aránya 10 % körül vagy afelett volt Cipruson, Spanyolországban, Portugáliában, Olaszországban és Görögországban, míg Észtországban és Litvániában 1 % körül vagy az alatt maradt – lásd a 2.3.4. ábrát. A nők aránya szinte minden esetben magasabb volt, mint a férfiaké, kivéve Bulgáriában, Magyarországon és Litvániában. Az ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalók körében a nem önként vállalt határozott idejű foglalkoztatás aránya Hollandiában és Dániában nagyjából 16–25 %, míg Cipruson elérte a 95,1 %-ot. Míg Hollandiában és Spanyolországban egyaránt magas a határozott idejű foglalkoztatás aránya, addig Hollandiában a nem önként vállalt ideiglenes foglalkoztatásban lévő munkavállalók aránya a legalacsonyabb, és az áttérés aránya átlagos; Spanyolországban viszont a határozott idejű munkavállalók közül négyből hárman nem önként vállalt módon van ilyen helyzetben, és az áttérés aránya viszonylag alacsony. Mindez rávilágít az ideiglenes foglalkoztatás kettősségére: az lehet választott, rugalmas foglalkoztatási forma, illetve a stabil foglalkoztatás felé vezető út, de lehet korlátozott alternatívák következménye is, a stabil munkahelyek felé való alacsony áttérési rátákkal.

2.3.4. ábra: A nem önként vállalt határozott idejű foglalkoztatás minden második ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalót érint, különösen a nőket és a fiatalokat

A nem önként vállalt határozott idejű munkaszerződéssel foglalkoztatott munkavállalók aránya az összes munkavállalóhoz képest (20–64 évesek) (%-ban, 2024)

Megjegyzés: ES és FR esetében eltérő a fogalom meghatározás. Törés az idősorban BG esetében. Alacsony megbízhatóságú adatok LV, MT, AT, SI, EE és SK esetében. A teljes népességre, illetve a teljes népességnek az összes ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalóhoz viszonyított arányára vonatkozó adatok LV esetében kizárólag a „Csak határozott idejű munkaszerződéssel rendelkezésre álló munkahely” okra, míg SK esetében kizárólag a „Nem talált állandó munkahelyet” okra vonatkozóan állnak rendelkezésre. A nőkre és a fiatalokra vonatkozó adatok LV és EE esetében hiányoznak, míg SK és RO esetében csak a „Nem talált állandó munkahelyet” okra vonatkozó adatok állnak rendelkezésre.

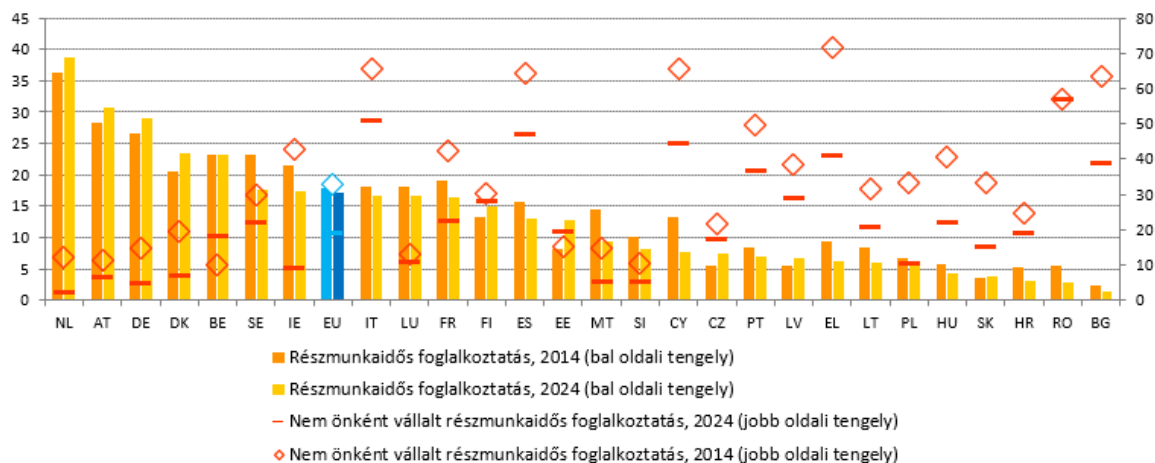
Forrás: Eurostat, [lfsa_etgar], uniós munkaerő-felmérés.

Az EU-ban a részmunkaidős foglalkoztatás aránya az elmúlt évtizedben csökkent, akárcsak a nem önként vállalt komponens, amely azonban néhány tagállamban továbbra is jelentős. 2014 óta a részmunkaidős foglalkoztatás aránya a teljes foglalkoztatáson belül (20–64 évesek) 0,7 százalékponttal csökkent, és 2024-ben pedig elérte a 17,1 %-ot. Három tagállamban (Hollandia, Ausztria, Németország) a teljes foglalkoztatás mintegy 30 %-a vagy annál is nagyobb hányada részmunkaidős volt, míg öt tagállam (Magyarország, Szlovákia, Horvátország, Románia, Bulgária) 5 % alatti értékeket jelentett. A részmunkaidős munkavállalók legnagyobb csoportját továbbra is a nők alkotják (lásd a 2.2. szakaszt). Mivel az elmúlt évtizedben nőttek a foglalkoztatási ráták és a munkaerőpiacok egyre kiélestedettebbé váltak, a nem önként vállalt részmunka folyamatosan csökkent, mivel a munkáltatók nehezebben tudják betölteni a teljes munkaidős álláshelyeket²⁰⁰. Ennek eredményeként 2024-ben a teljes részmunkaidős foglalkoztatás 18,9 %-a (15–64 évesek) volt nem önként vállalt, szemben az egy évtizeddel korábbi 32,7 %-kal. E tekintetben is jelentős eltérések mutatkoznak a tagállamok között. Míg Spanyolországban, Olaszországban és Romániában a részmunkaidős munkavállalók közel fele nem önként dolgozik ilyen formában, addig Máltán, Szlovéniában, Németországban és Hollandiában ez az arány 5 % körüli vagy annál alacsonyabb.

²⁰⁰ OECD, [OECD Employment Outlook 2025: Can We Get Through the Demographic Crunch?](#) (OECD Foglalkoztatási kilátások, 2025: Átvészelvehetjük a demográfiai szorítást?), OECD Publishing, Párizs.

2.3.5. ábra: A részmunkaidős foglalkoztatás aránya kismértékben csökkent, míg a nem önként vállalt komponens tekintetében továbbra is jelentősek a különbségek a tagállamok között

A részmunkaidős foglalkoztatás aránya az összes foglalkoztatáson belül (20–64 éves korosztály) és a nem önként vállalt részmunkaidős foglalkoztatás aránya a teljes részmunkaidős foglalkoztatáshoz képest (20–64 éves korosztály) (% , éves adatok)

Megjegyzés: ES és FR esetében eltérő a fogalom meghatározás. Törés a részmunkaidős foglalkoztatás idősorában BG esetében 2024-ben. A nem önként vállalt részmunkaidős foglalkoztatás tekintetében FR esetében 2014-ben, BG esetében pedig 2021-ben törés az idősorban, az adatok megbízhatósága MT, HR és SI esetében 2024-ben, NL esetében pedig 2014-ben alacsony.

Forrás: Eurostat, [lfsi_pt_a] és [lfsa_eppgai], uniós munkaerő-felmérés.

Az alkalmazottal nem rendelkező önálló vállalkozók aránya kis mértékben emelkedett az EU-ban, de a tagállamok között jelentős különbségek figyelhetők meg. Bár az ilyen önfoglalkoztatás utalhat vállalkozói kezdeményezésre, a „színlelt” önfoglalkoztatás helyettesítőjeként is szolgálhat, ami elfedi a függő munkaviszonyokat²⁰¹. 2024-ben az EU-ban a teljes foglalkoztatás (20–64 évesek) 9,0 %-át tették ki az önálló vállalkozók²⁰². Bár ez 0,1 százalékponttal alacsonyabb a 2023. évinél, 2024-ben még mindig 17,7 millió munkavállalót jelentett. Az önálló vállalkozók aránya a teljes foglalkoztatáson belül Csehországban, Olaszországban és Hollandiában volt a legmagasabb (13 % vagy akörül), Lengyelországban 14,1 %, Görögországban pedig 19,1 %. A legalacsonyabb (5 % alatti) arányokat Dániában, Németországban és Luxemburgban figyelték meg. Összességében az EU-ban az önálló vállalkozók 15 %-a gazdaságilag függőnek tekinthető²⁰³, a legmagasabb arányokat a mezőgazdaság, a pénzügyi szolgáltatások, valamint az egészségügy és az egyéb szolgáltatások terén regisztrálták²⁰⁴. Az önálló vállalkozók körülbelül 40 %-a számolt be arról, hogy legalábbis „némi” nehézséget jelent a megélhetés.

A dolgozói szegénység a fokozatos csökkenés időszakát követően 2024-re stabilizálódott az EU-ban, de még így is minden 12. munkavállalót érintett. Az EU-ban a 18–64 éves foglalkoztatottak körében a szegénység kockázatának kitettek aránya a 2023. évi 8,3 %-ról

²⁰¹ Lásd: Európai Bizottság: [Employment and social developments in Europe 2023](#) (Foglalkoztatási és szociális fejlemények Európában, 2023), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2023.

²⁰² Eurostat, [lfsa_egaps] and [lfsi_emp_a], uniós munkaerő-felmérés. ES és FR esetében eltérő a fogalom meghatározás (lásd a metaadatokat).

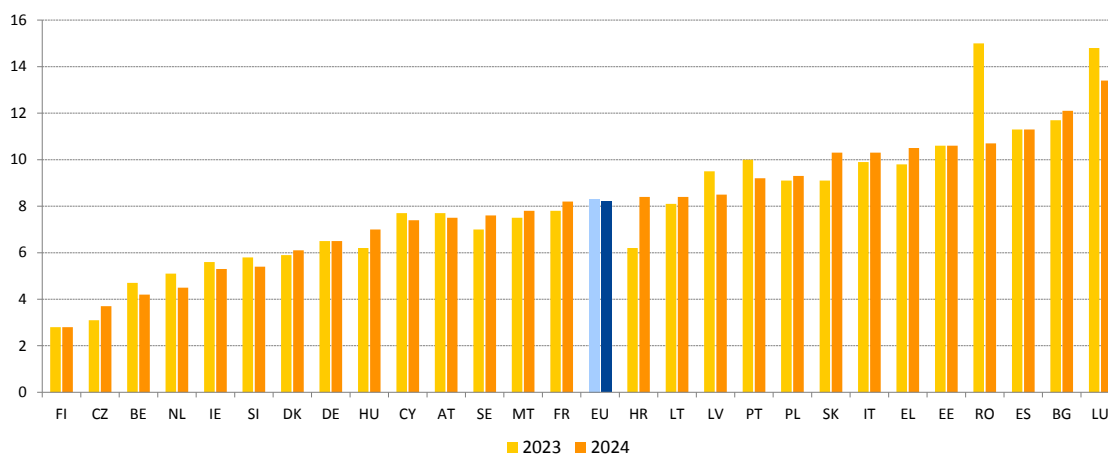
²⁰³ A gazdaságilag függő önfoglalkoztató olyan alkalmazott nélküli önfoglalkoztató, aki az utolsó 12 hónap során csak egyetlen vagy domináns ügyfélnek dolgozott, és ez az ügyfél döntött a munkaidejéről.

²⁰⁴ Eurofound, [European Working Conditions Survey 2024: First findings](#) (Európai munkakörülmény-felmérés 2024 – Első megállapítások), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxemburg, 2025.

2024-ben 8,2 %-ra csökkent²⁰⁵, ami jelentősen elmarad a Covid19-világjárvány előtti szintektől (2019-ben 9,1 %, 2016-ban 9,8 %). Ez az atipikus foglalkoztatási formákban dolgozókat viszonylag nagyobb mértékben érinti, mivel éves jövedelmük és munkaintenzitásuk gyakran alacsonyabb. A magas munkaintenzitású háztartásokban 2024-ben a dolgozói szegénység aránya kevesebb mint egyharmada volt az alacsony munkaintenzitású háztartásokban mért értéknek²⁰⁶. Az alacsonyabb jövedelmű dolgozói háztartásokban tapasztalt erőteljesebb bérnövekedés – amelyhez 2022 óta jelentős minimálbér-emelések is hozzájárultak – az elmúlt években javította az alacsony jövedelmű háztartások helyzetét (lásd a 2.1.1. szakaszt)²⁰⁷. 2024-ben Romániában esett vissza a legnagyobb mértékben (–4,3 százalékponttal 10,7 %-ra) a dolgozói szegénység, igaz, ez az érték továbbra is meghaladja a 8,2 %-os uniós átlagot. Luxemburg, Lettország és Portugália szintén jelentős (sorrendben –1,4, –1, illetve –0,8 százalékpontos) csökkenést regisztrált, ugyanakkor az arány mindhárom országban továbbra is az uniós átlag körül vagy afölött maradt (sorrendben 13,4 %, 8,5 % és 9,2 %). Ezzel szemben Szlovákiában a szegénységi kockázat aránya 1,2 százalékponttal nőtt. A dolgozói szegénység a legnagyobb arányban Luxemburgban, Bulgáriában és Spanyolországban fordul elő (sorrendben 13,4 %, 12,1 %, illetve 11,3 %). A korábbi évekhez hasonlóan a dolgozói szegénység aránya a nem uniós állampolgárok, az alacsony iskolai végzettségű munkavállalók, a részmunkaidős munkavállalók, az ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalók, valamint az eltartott gyermekeket nevelő háztartások körében volt magasabb²⁰⁸. A dolgozói szegénység a férfiak körében is magasabb volt, mint a nőknél.

2.3.6. ábra: A dolgozói szegénységi aránya 2024-ben nagyjából változatlan volt az EU-ban, de a tagállamok között jelentős különbségek mutatkoznak

Dolgozói szegénység aránya (18–64) (%), éves adatok)

Megjegyzés: Törés az idősorban 2023-ban DE és HR esetében. Törés az idősorban 2024-ben HR esetében. LT esetében ideiglenes adatok 2024-ben.

Forrás: Az Eurostat [tespm070] mutatója, EU-SILC.

A felgyorsuló digitális átállás átalakítja az európai munkaerőpiacokat: az EU-ban minden tizedik munkavállaló használja a generatív mesterséges intelligenciát a munkájához. A mesterséges intelligencia és az algoritmikus irányítás egyaránt hatékony

²⁰⁵ Eurostat, [ilc iw01], EU SILC. A dolgozói szegénység aránya az előző évi jövedelemre vonatkozik.

²⁰⁶ Lásd: Eurostat, [ilc iw03], uniós munkaerő-felmérés.

²⁰⁷ Lásd: Európai Bizottság, [Labour Market and Wage Developments in Europe. Annual review 2025](#) (A munkaerőpiac és a bérek alakulása Európában, 2025. évi éves jelentés), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.

²⁰⁸ Lásd: az Eurostat, [ilc iw15], [ilc iw04], [ilc iw07], [ilc iw05] és [ilc iw02] mutatója, EU-SILC.

eszközöket kínál Európa globális versenyképességének erősítésére, valamint az innováció ösztönzésére és a termelékenység növelésére – például azáltal, hogy automatizál és kiegészíti a munkavállalókat feladataik ellátásában. Rugalmas webdizájn és végrehajtás esetén az MI és az algoritmikus irányítási rendszerek munkahelyi alkalmazása növelheti a hatékonyságot, egyszerűsítheti a toborzást, csökkentheti a torzítást és javíthatja a munka minőségét (lásd még a 2.1.1. szakaszt). Ezeket az eszközöket azonban megfelelően kell kezelni annak érdekében, hogy eloszlassák a fokozott munkaterheléssel, az állandó nyomon követéssel, a lehetséges elfoglaltságokkal és a munkavállalók adatvédelmi kockázataival kapcsolatos aggályokat. Egy 2025. évi Eurobarometer felmérésben az európaiak többsége úgy ítélte meg, hogy az MI és a digitális technológiák összességében inkább pozitív hatással vannak a munkahelyükre, a gazdaságra és az életminőségre²⁰⁹. Ugyanakkor a válaszadók 84 %-a úgy véli, hogy a mesterséges intelligencia alkalmazása körültekintő kezelést igényel, különösen a munkahelyen. 2024-ben az EU-ban a munkavállalók 12 %-a használta munkája során a generatív mesterséges intelligencia különböző formáit összetett szellemi feladatok leegyszerűsítésére, illetve arra, hogy ajánlásokat kapjon a munkavégzés módjára vonatkozóan²¹⁰. A generatív mesterséges intelligencia használata különösen magas volt a vezetők (23 %) és a szakértők (28 %) körében, valamint a pénzügyi szolgáltatások ágazatában (28 %). Az elterjedtség tagállamonként is eltért. Belgiumban, Dániában, Hollandiában, Svédországban és Luxemburgban a munkavállalók 20–25 %-a használ már ilyen eszközöket, míg Olaszországban, Görögországban, Romániában és Portugáliában ez az arány 5 % vagy annál kevesebb. Emellett a munkahelyi digitális nyomon követés és a munkafolyamatok algoritmikus irányítása átalakítja a munkaszervezést, a koordinációt, a felügyelet és a vezetés módját²¹¹. A digitális nyomon követés leginkább a közép- és kelet-európai országokban elterjedt, többek között Szlovéniában, Csehországban, Lengyelországban, Romániában, Bulgáriában, Lettországon, valamint Máltán és Cipruson. A két legelterjedtebb gyakorlat (a munkaidő nyomon követése és a be-/kiléptetések) mellett ezekben az országokban gyakran alkalmazzák az internet monitorozására, a zártláncú televíziós rendszerekben, a hívások nyomon követésére és a járművek aktuális helyzetének meghatározására is. Általánosságban azonban a digitális nyomon követés elterjedtsége és típusai tekintetében a tagállamok nagy fokú heterogenitást mutattak. Az algoritmikus irányítás vonatkozásában a felmérés adatai azt is mutatják, hogy az uniós munkavállalók 24 %-ának munkaideje automatikusan kerül kiosztásra. Az EU MI-rendelete világos, kockázatalapú szabályokat határoz meg az MI-t fejlesztők és alkalmazók számára az MI különleges felhasználási eseteire vonatkozóan, amelyek garantálják a biztonságot, az alapjogok védelmét és az emberközpontú MI-t, miközben erősítik az MI elterjedését, és az

²⁰⁹ Európai Bizottság, [Special Eurobarometer 554 - Artificial Intelligence and the future of work](#) (az Eurobarométer 554. számú tematikus felmérése – Mesterséges intelligencia és a munka jövője), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.

²¹⁰ Eurofound, [European Working Conditions Survey 2024: First findings](#) (Európai munkakörülmény-felmérés 2024 – Első megállapítások), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxemburg, 2025.

²¹¹ Gonzalez Vazquez, I., Fernandez Macias, E., Wright, S., és Villani, D., [Digital Monitoring, Algorithmic Management and the Platformisation of Work in Europe](#) (Digitális nyomon követés, algoritmikus irányítás és a munka platformosítása Európában), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2025. A digitális nyomon követés az a gyakorlat, amelynek keretében digitális eszközökön keresztül zajlik az adatgyűjtés a termelési folyamatról, a munka különböző szempontjainak és maguknak a munkavállalóknak a nyomon követése céljából. Az algoritmikus irányítás olyan adatvezérelt technológiák – köztük akár az MI – alkalmazása, amelyek legalább részben automatizálják a munkaerő irányításának és koordinációjának bizonyos elemeit, szoros összefonódásban az adatgyűjtéssel és a munkavállalók megfigyelésével.

MI-vel kapcsolatos beruházásokat és innovációt az EU-ban²¹². Ugyanakkor a stratégia a mesterséges intelligencia alkalmazásának ösztönzésére²¹³ – amely az MI elterjedését ösztönzi tíz uniós iparágban és a közszektorban – elismeri annak fontosságát, hogy a mesterséges intelligenciát valamennyi munkahelyen felelősségteljesen és előnyösen lehessen felhasználni.

A platformalapú munkavégzésről szóló irányelv elősegíti a platform-munkavállalók foglalkozási viszonyának helyes meghatározását, valamint az átláthatóság, a méltányosság, az emberi felügyelet, a biztonság és az elszámoltathatóság fokozását az algoritmikus irányítás területén. 2025-ben várhatóan 43 millió munkavállaló dolgozik majd egy vagy több digitális munkaplatformon keresztül az Európai Unióban²¹⁴. A platformalapú munkavégzés rugalmasságot, és kiegészítő – sőt elsődleges – jövedelmet is biztosíthat, javíthatja a munka és a magánélet közötti egyensúlyt, emellett csökkentheti a piacra lépés akadályait a fiatalok, a migránsok vagy a fogyatékossgal élő személyek számára. Ugyanakkor a platformalapú munkavégzés gyakran összefügg a bizonytalansággal, az alacsony jövedelemmel, a szociális védelemhez való korlátozott hozzáféréssel, valamint az átláthatatlan algoritmikus irányítással kapcsolatos kihívásokkal. Továbbá, mivel a digitális platformokon keresztül végzett legtöbb munka online zajlik, a határokon átnyúló munkafolyamatok sok esetben rejtve maradnak, nyomon követésük pedig nehéz. Az EU-ban a platformokon keresztül dolgozó személyek többsége önfoglalkoztatónak minősül, noha a becslések szerint a valóságban 5,5 millió fő esetében ez nem így van. A platform-munkavállalók mintegy 55 %-a keres a minimálbérnél kevesebbet²¹⁵. A 2024. októberében elfogadott platformalapú munkavégzésről szóló irányelv tisztességes munkafeltételeket és minőségi munkahelyeket teremt a platformalapú munkavégzés során, miközben támogatja a digitális munkaplatformok fenntartható növekedését az EU-ban²¹⁶. Az irányelv olyan kérdésekkel foglalkozik, mint a foglalkoztatási viszony téves besorolása, az algoritmikus irányítás és a határokon átnyúló munkavégzés átláthatósága – kiegészítve a meglévő uniós vívmányokat²¹⁷. A tagállamoknak 2026 decemberéig kell végrehajtaniuk az irányelv a nemzeti jogba való átültetését.

A digitális innováció lehetőséget kínál termelékenyebb és színvonalasabb munkahelyek létrehozására, ugyanakkor munkaintenzitás növekedéséhez is vezethet és a „*bárhol végezhető munkában*” rejlő lehetőségeket elvárásokká alakíthatja át, miáltal és a munka és a magánélet közötti határok elmosódhatnak. A digitális technológiák például lehetővé tették a távmunkavégzés elterjedését. A Covid19-világjárvány előtt a távmunka előfordulása meglehetősen csekély volt: 2019-ben az alkalmazottak 11,3 %-a dolgozott otthonról legalább az idő egy részében. 2024-ben már a munkavállalók mintegy 20 %-a tett így. Egy 2025. évi

²¹² Lásd: [az Európai Parlament és a Tanács \(EU\) 2024/1689 rendelete \(2024. június 13.\) a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról](#).

²¹³ Az Európai Bizottság [közleménye – Stratégia a mesterséges intelligencia alkalmazásának ösztönzésére, COM\(2025\) 723, 2025.10.8.](#)

²¹⁴ Európai Tanács, [Unió szabályok a platformalapú munkavégzésről](#), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxemburg, 2025.

²¹⁵ Lásd: Európai Tanács, [Reflektorfényben az EU-ban digitális platformon keresztül dolgozó munkavállalók – Consilium](#).

²¹⁶ Európai Tanács, [Platform-munkavállalók: a Tanács a munkakörülményeik javítását célzó új szabályokat fogadott el](#), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxemburg, 2024.

²¹⁷ Az irányelv javítani fogja a platformalapú munkavégzés felügyeletét és nyomonkövethetőségét, többek között határokon átnyúló helyzetekben is, és ennek érdekében fel kell kérni a platformokat, hogy a munkavégzés helye szerinti országban jelentsék be a munkát, és bocsássanak a nemzeti hatóságok rendelkezésére bizonyos információkat a platformokon keresztül munkát végző személyekről és szerződési feltételeikről.

Eurofound felmérés²¹⁸ szerint a távmunkavégzéssel kapcsolatos preferenciák is megváltoztak. 2024-ben a válaszadók több mint 50 %-a heti többször szeretett volna otthonról dolgozni, míg 24 % kizárólag az otthoni munkavégzést preferálta. E preferenciák ellenére a lehetőségek csökkennek: a teljesen távmunkában végezhető állások aránya 24 %-ról (2022) 14 %-ra (2024) esett vissza. A műszaki haladás és az ehhez kapcsolódó távoli helyről történő és hibrid munkavégzési modellek a munkaidő-beosztásra is hatással lehetnek. Általánosságban elmondható, hogy az EU-ban bizonyos tekintetben javultak azok a munkaidő-beosztások, amelyek eltérnek a normál, teljes munkaidős munkavégzéstől és kedvezőtlenül befolyásolhatják a munka minőségét. 2024-ben az összes foglalkoztatott személy 6,6 %-a dolgozott főállásban hosszú munkaidőben, szemben a 2023. évi 7,1 %-kal. Az atipikus munkaidőben dolgozók aránya azonban továbbra is magas, elérte a teljes foglalkoztatottság 33,6 %-át, amely 2021 óta egy kisebb, 0,3 százalékpontos csökkenésnek felel meg. Miután az európai ágazatközi szociális partnerek közötti tárgyalások nem vezettek eredményre a távmunkáról szóló 2002. évi keretmegállapodás aktualizálását illetően, valamint figyelembe véve a kijelentkezéshez való jogról szóló 2021. évi európai parlamenti állásfoglalást²¹⁹, az Európai Bizottság hivatalos kétszakaszos konzultációt folytatott a szociális partnerekkel a kijelentkezéshez való jogról és a távmunkavégzésről. A konzultáció második szakasza 2025. október 6-án zárult le. Az európai szociális partnerek válaszai később beépülnek a Bizottság által az állásfoglalásra adott válaszaiba.

Miközben a jelenleg is zajló digitális és zöld átállás átalakítja a munkaerőpiacokat, az érintett foglalkozások foglalkoztatási feltételei jelentősen eltérnek. A „jövőorientált foglalkozások” és az „érdeklődésre számot tartó foglalkozások” azok a munkakörök, amelyek a digitális és a zöld átállás, illetve a demográfiai átalakulás közül legalább kettő szempontjából relevánsak²²⁰. Az Eurofound állások minőségével kapcsolatos indexei közül az a hét, amely a munka minőségét a munkakör szintjén értékeli, arra utal, hogy a munka minősége összességében azokban a foglalkozásokban a legmagasabb, ahol magas a digitális készségek intenzitása (az Eurofound saját meghatározása szerint) – lásd a 2.3.7. ábrát²²¹. E munkavállalók a legtöbb más foglalkozási csoporttal összehasonlítva különösen magas pontszámot érnek el a jövedelmek, a munkakilátások, a munkaidő minősége, a készségek és mérlegelési autonómia, valamint a fizikai munkakörnyezet tekintetében. Az e foglalkozásokban dolgozók emellett gyakrabban számoltak be arról is, hogy a közelmúltban képzésben vettek részt. Ezzel szemben bizonyos jövőorientált zöld foglalkozások – amelyek között vannak fizikai munkát igénylő munkakörök is – az említett indexek alapján összességében a legalacsonyabb pontszámokat kapták.

²¹⁸ Eurofound, [Quality of life in the EU in 2024: Results from the Living and Working in the EU e-survey](#) (Életminőség az EU-ban 2024-ben – Az „Élet- és munkakörülmények az EU-ban” online felmérés eredményei), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2025.

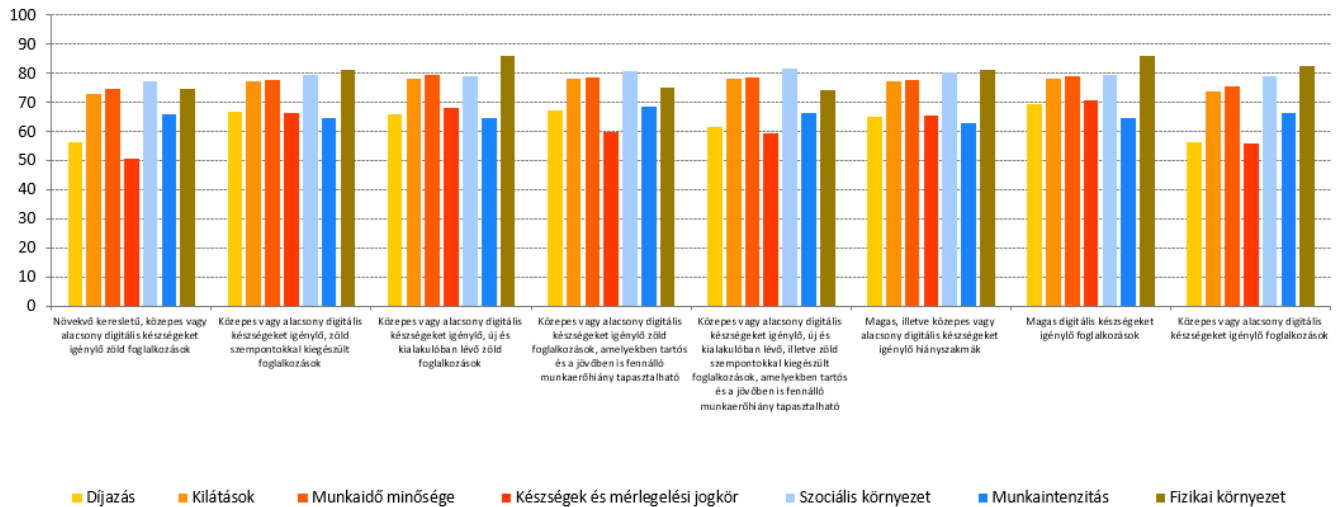
²¹⁹ Európai Parlament, [Az Európai Parlament 2021. január 21-i állásfoglalása a Bizottságnak szóló ajánlásokkal a kijelentkezéshez való jogról](#), 2021.

²²⁰ Az itt bemutatott elemzés a [Future-oriented occupations in the EU: main features, employment conditions, and job strain - European Commission](#) (Jövőorientált foglalkozások az EU-ban: fő jellemzők, foglalkoztatási feltételek és munkaterhelés) című dokumentum részleges frissítése, amely az Eurofound 2024. évi munkakörülmény-felmérésének adatai alapján készült.

²²¹ Ezek az indexek azon hét dimenzióan alapulnak, amelyeket az Eurofound a munkahelyek minőségének a munkakör szintjén történő értékeléséhez használ. Ezek: a fizikai és szociális környezet, munkaköri feladatok, szervezeti jellemzők, munkaidőbeosztás, munkakilátások és a munkahely belső jellemzői.

2.3.7. ábra: A jövőorientált foglalkozások az Eurofound meghatározása szerint a munka minősége tekintetében eltéréseket mutatnak

Az európai munkakörülmény-felmérés jövőorientált foglalkozásokkal kapcsolatos eredményei (% , 2024)

Megjegyzés: Itt csak a kiválasztott foglalkozásokat mutatjuk be; a foglalkozási csoportokról további információk az eredeti kiadványban találhatóak.

Forrás: Az Eurofound saját kalkulációja a [2024. évi európai munkakörülmény-felmérés](#) alapján.

A be nem jelentett munkavégzés, valamint a munkahelyi egészségvédelem és biztonság továbbra is kihívást jelent, miközben a munkaügyi felügyelőségek kapacitása és erőforrásai között jelentős eltérések mutatkoznak a tagállamok között. A legfrissebb becslések szerint az uniós magánszektor teljes munkaerő-ráfordításának 9,7 %-a volt be nem jelentett 2019-ben²²². A figyelem a be nem jelentett munkavégzés „egyszerűbb” formáiról (például amikor egy háztartás számla nélkül rendel meg egy szolgáltatást) fokozatosan annak összetettebb formáira (például a harmadik országbeli állampolgárok által végzett be nem jelentett munka) helyeződött át. Ezekben a kérdésekben az Európai Munkaügyi Hatóság a be nem jelentett munkavégzés kezelésére irányuló együttműködés erősítését célzó platform keretében segíti elő a tagállamok közötti tapasztalatcserét. A be nem jelentett munkavégzés elleni küzdelem egyre nagyobb mértékben támaszkodik a kockázatalapú elemzésre és a nagy adathalmazok és az MI bevonására. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) munkaügyi felügyelőségekre vonatkozó mutatói szerint az uniós országok között jelentős különbségek vannak a be nem jelentett munkavégzés feltárásához és visszaszorításához szükséges kapacitás és erőforrások tekintetében. 2023-ban az ILO által mért, 10 000 foglalkoztatottra jutó munkaügyi felügyelőségek száma Írországban 0,23, míg Luxemburgban 3,08 volt²²³. A munkaügyi felügyelőségek emellett a munkavállalók munkahelyi egészségének és biztonságának biztosításában is fontos szerepet játszanak. 2022-ben az EU-ban 3 286 halálos kimenetelű munkabaleset történt, ami 103 esettel kevesebb, mint az előző évben, és 100 000 munkavállalóra vetítve 1,66 halálos balesetet jelent. Az EU-ban bekövetkezett halálos kimenetelű munkabalesetek közel egynegyede (22,9 %) az építőiparban történt, ami jól mutatja az ágazat e téren fennálló sajátos kihívásait.

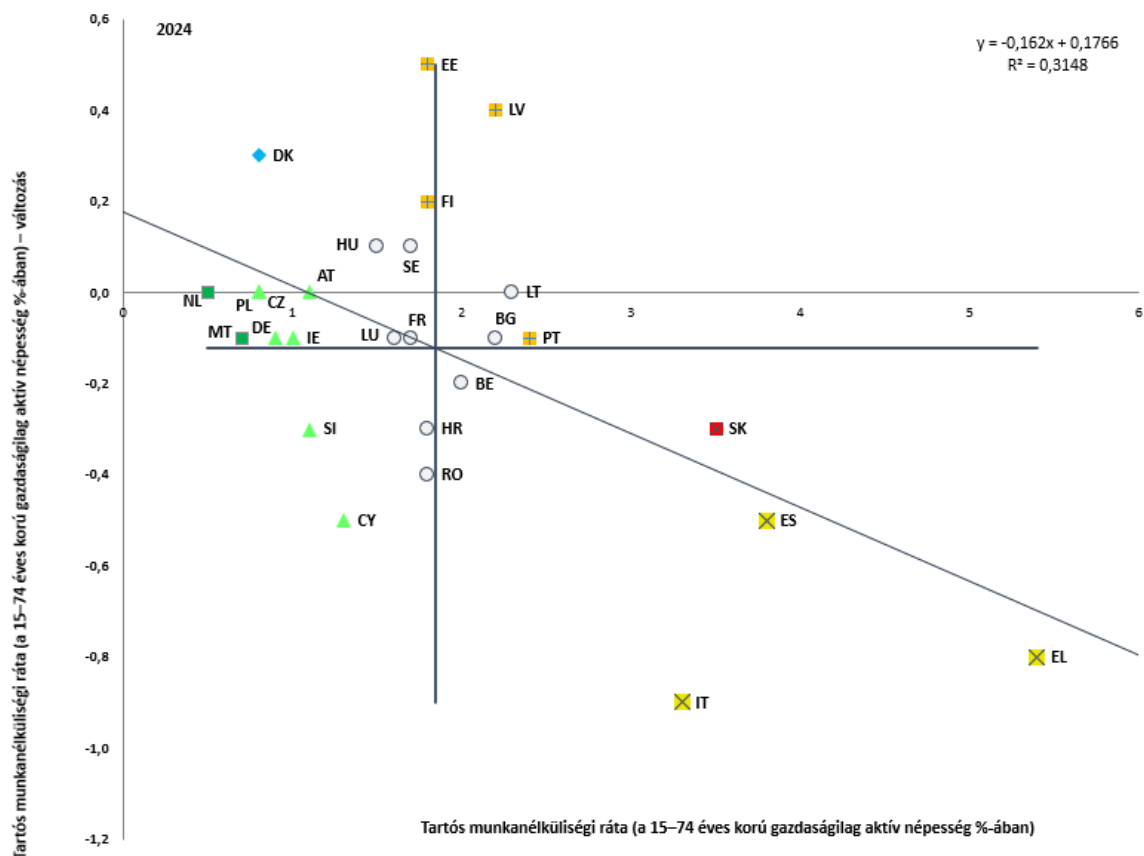
²²² A be nem jelentett gazdaság valós méretére vonatkozó becsléseket óvatosan kell kezelni. Lásd: Franic, J., [Extent of undeclared work in the European Union](#) (A be nem jelentett munkavégzés mértéke az Európai Unióban).

²²³ Lásd: [ILO – Data explorer](#) (ILO – Adatkereső).

Az EU-ban a tartós munkanélküliségi ráta leginkább azokban a tagállamokban csökkent, ahol korábban a legmagasabb volt, ami abszolút értelemben kis mértékű felfelé irányuló konvergenciára utal. 2024-ben a tartós munkanélküliségi ráta EU-szerte a harmadik egymást követő évben csökkenve 1,9 %-ra esett vissza, ami 0,2 százalékponttal alacsonyabb, mint 2023-ban. Különösen érdekes, hogy a csökkenés a korábban kiemelten magas arányt felmutató tagállamokban volt a legerőteljesebb: a leglátványosabb javulás Olaszországban, Görögországban és Spanyolországban következett be, amelyek mind „gyenge, de javuló” helyzetet mutatnak (lásd a 2.3.8. ábrát). Az arány Szlovákiában is enyhén (-0,3 százalékponttal) csökkent, de az ország továbbra is „kritikus helyzetben” van, az EU egyik legmagasabb tartós munkanélküliségi rátájával (3,5 %). A 2024-ben tapasztalt növekedés után Észtország, Lettország és Finnország jelenleg a „figyelemmel kísérendő” kategóriába tartozik Portugáliával együtt, ahol a ráta viszonylag magas (2,4 %), és csak csekély javulás történt. Ezzel szemben Málta és Hollandia számít a két a „legjobban teljesítő” országnak, a legalacsonyabb értékekkel. A tagállamok túlnyomó többségében 2024-ben a nemek közötti egyenlőtlenség a tartós munkanélküliségi ráta tekintetében 0,5 százalékpont alatt maradt, míg Görögországban, Spanyolországban és Lettországban ez az egyenlőtlenség jelentős volt.

2.3.8. ábra: A tartós munkanélküliségi ráta a tagállamok nagy többségében tovább csökkent, és összességében a felfelé irányuló konvergencia jeleit mutatja

Tartós munkanélküliségi ráta (15–74), 2024. évi szintek és változások a 2023. évhez képest (%), a szociális eredménytábla kiemelt mutatója)

Megjegyzés: A tengelyek középpontja az EU súlyozatlan átlaga. A jelmagyarázat a mellékletben szerepel. ES és FR esetében eltérő a fogalom meghatározás. Törés az idősorban BG esetében.

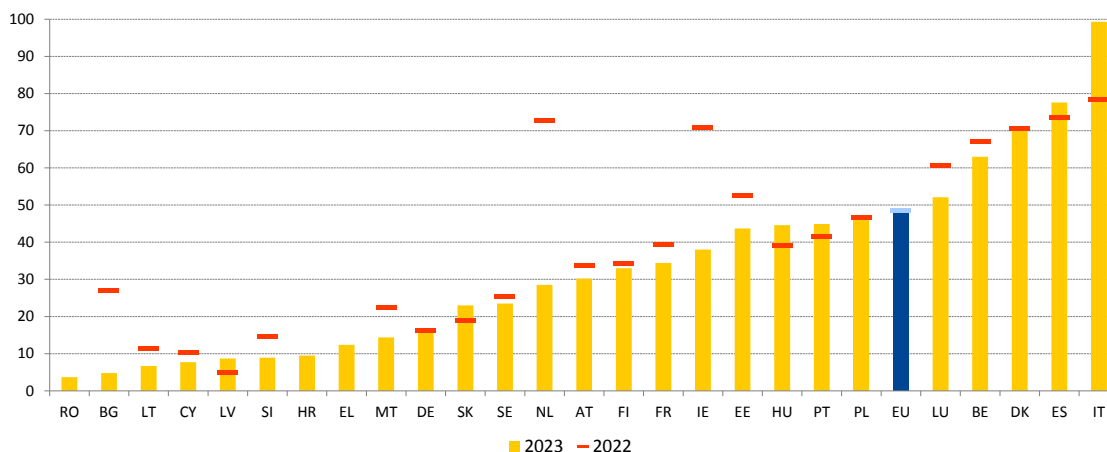
Forrás: Eurostat [tesem130], uniós munkaerő-felmérés.

A tartós munkanélküliségi ráta a tagállamok között eltér, régiós szinten azonban még nagyobb különbségek figyelhetők meg, és az arány különösen magas a legkülső régiókban. Az összesített tartós munkanélküliségi rátához (15–74 évesek) képest, amely már tagállami szinten is jelentős eltéréseket mutat, régiós szinten még ennél is jóval nagyobb különbségek figyelhetők meg²²⁴. 2024-ben a legalacsonyabb értékeket a holland Utrecht és Észak-Brabant régiókban, valamint Prágában és Közép-Csehország régióban mérték (mind a négy esetben 0,4 %). Ezzel szemben a legmagasabb rátákat a spanyol Ciudad de Melilla (16,3 %) és Ciudad de Ceuta (15,8 %) régiókban, valamint a francia legkülső régióban, Guadeloupe-on (11,4 %) regisztrálták. Egyes tagállamokban, például Dániában és Hollandiában, a tartós munkanélküliségi ráta régiós különbségei viszonylag mérsékeltek (lásd az 5. melléklet 7. ábráját). Másfelől viszont a legalacsonyabb és a legmagasabb régiós értékek közötti eltérések a legnagyobbak Olaszországban (9,2 százalékpont), Franciaországban (10,6 százalékpont) és Spanyolországban (14,8 százalékpont) voltak.

Az aktív munkaerőpiaci intézkedésekben való részvétel arányait továbbra is jelentős eltérések jellemzik az EU-n belül. 2023-ban a munkát vállalni kívánó munkanélküliek körében az aktív munkaerőpiaci szakpolitikai intézkedésekben részt vevők aránya a legtöbb tagállamban összességében változatlan maradt. Ugyanakkor egyes országokban jelentős csökkenések és növekedések voltak megfigyelhetők (lásd a 2.3.9. ábrát). A legfrissebb adatok szerint különösen alacsony részvételi arány (10 % alatt) voltak tapasztalható Romániában, Bulgáriában, Litvániában, Cipruson, Lettországon, Horvátországban és Szlovéniában. Ezzel szemben Luxemburgban és Belgiumban a részvételi arány meghaladta az 50 %-ot, míg Dániában, Spanyolországban és Olaszországban ennél is jelentősen magasabb értékeket mértek. Egyes tagállamokban számottevő visszaesés történt. Szlovéniában és Máltán a részvételi arány mintegy egyharmadával esett vissza. Hollandiában a részvételi arány több mint a felére csökkent, míg Bulgáriában mindössze a munkanélküliek 4,8 %-a vett részt ilyen intézkedésekben, szemben az előző évi közel 27 %-kal.

2.3.9. ábra: Az aktív munkaerőpiaci intézkedésekben való részvétel arányait tekintve az egyes országok között továbbra is jelentős eltérések vannak

A rendes munkaerőpiaci politikai beavatkozások résztvevői (2–7. kategória) 100 munkanélkültre vetítve

Megjegyzés: CZ esetében nem áll rendelkezésre idősor. A legfrissebb adatok RO esetében 2020-ból, HR esetében pedig 2021-ből származnak. Az idősor DK, NL és SE esetében becslésen alapul. Az adatok

²²⁴ A németországi Bréma, Mecklenburg–Elő-Pomeránia és a Saar-vidék, a franciaországi Korzika és Mayotte, a portugál Azori-szigetek autonóm régió és Madeira autonóm régió, valamint a finnországi Åland-szigetek vonatkozásában nincs rendelkezésre álló adat.

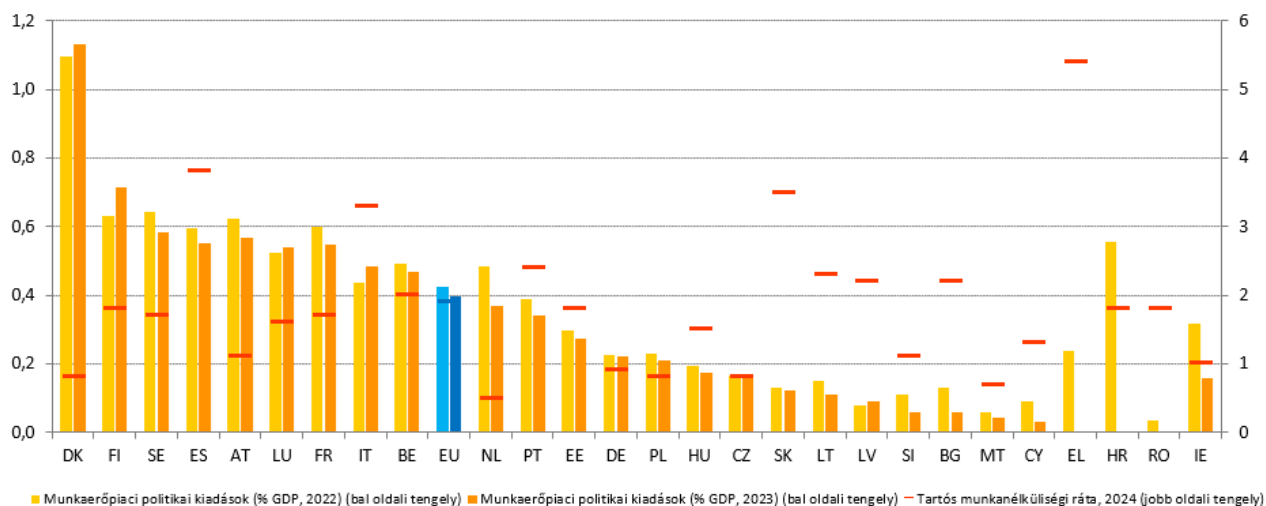
megbízhatósága EL és IT esetében alacsony. A nagyon magas vagy 100 feletti számok arra utalhatnak, hogy az emberek egynél többször regisztrálnak az aktív munkaerőpiaci intézkedés adatkészletébe.

Forrás: munkaerőpiaci politikai adatbázis [lmp_ind_actsup].

Hét évvel a tartós munkanélküliségről szóló tanácsi ajánlás elfogadása után továbbra is jelentős végrehajtási hiányosságok tapasztalhatók az EU-ban. 2025. II. negyedévében az EU-ban 4,2 millió tartós munkanélküli (15–74 éves korosztály, legalább 12 hónapja munkanélküliek) szerepelt a nyilvántartásban, ami új történelmi mélypontnak számít. Emellett a tartósan munkanélküliek teljes munkanélküliségen belüli aránya a 2016. évi 48,6 %-ról 2024-ben 32,6 %-ra csökkent. Mindazonáltal több (szám szerint 10) tagállam még nem teljesítette az ajánlás első célkitűzését, azaz azt, hogy egy munkaerőpiaci integrációs megállapodást vagy azzal egyenértékű intézkedést kell biztosítani a legalább 18 hónapja a nyilvántartásban szereplő munkanélküliek legalább 90 %-a számára. Továbbra is öt olyan tagállam van (Belgium, Spanyolország, Ciprus, Portugália és Szlovákia), ahol a tartós munkanélküliek legalább kétharmada nem rendelkezik aktív munkaerőpiaci integrációs megállapodással. 2023-ban azokban a tagállamokban, amelyekre vonatkozóan rendelkezésre állnak adatok, a munkaerőpiaci integrációs megállapodásban részt vevők munka nélkül töltött időszakának csupán 41 %-a végződött foglalkoztatással²²⁵, szemben a 2022. évi 43,6 %-kal. Ezzel szemben a 2022-ben sikeresen elhelyezkedők többsége (63 %) 12 hónappal később is foglalkoztatásban maradt, ami 2,3 százalékpontos növekedést jelent 2021-hez képest. Ugyanakkor a munkaerőpiaci integrációs megállapodással sikeresen elhelyezkedők közül újra munkanélkülivé válók aránya a 2022. évi 15,7 %-ról 2023-ban 14,4 %-ra csökkent. Az adatok továbbá azt mutatják, hogy a részletes értékelést tartalmazó egyéni intézkedési tervek sikerének aránya magasabb, mint a klasszikus munkaerőpiaci integrációs megállapodásoké és különösen a hagyományos egyéni intézkedési terveké.

2.3.10. ábra: Az aktív munkaerőpiaci intézkedésekre fordított kiadások tagállamonként jelentősen eltérnek

Tartós munkanélküliségi ráta (% , 15–74 év közöttiek), aktív munkaerőpiaci intézkedésekre fordított kiadások (2–7. kategória, a GDP %-ában)

Megjegyzés: A munkaerőpiaci intézkedésekre fordított kiadásokkal kapcsolatos legfrissebb rendelkezésre álló adatok RO (2020), valamint HR (2021) esetében. EL, HR és RO esetében nem állnak rendelkezésre adatok a munkaerőpiaci intézkedésekre 2023-ban fordított kiadásokról, míg IT esetében a 2022. évi adatok a 2020. évi

²²⁵ Forrás: Európai Bizottság, a tartósan munkanélküli személyek nyomonkövetési adatbázisa. CZ, DE, EE, EL, FR, HU, LV, LU, NL, RO és FI esetében nem állnak rendelkezésre adatok.

adatokra vonatkoznak. DE, NL és SE esetében becsült adatok. A munkaerőpiaci intézkedésekre vonatkozó ideiglenes adatok az EU-ra vonatkozóan. Törés a munkaerőpiaci intézkedésekre vonatkozó adatokban FI esetében 2023-ban. A tartós munkanélküliségi ráta esetében ES és FR esetében eltérő a fogalom meghatározás, BG esetében pedig 2024-ben törés következett be az idősorban.

Forrás: Munkaerőpiac-politikai adatbázis [[Imp_expsumm](#)] és Eurostat [[une_ltu_a](#)], uniós munkaerő-felmérés.

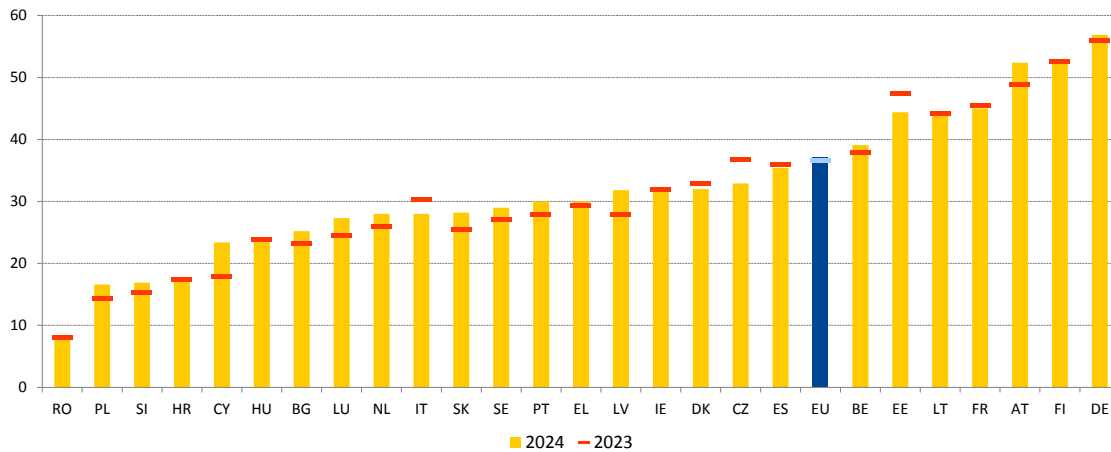
A hatékony aktív munkaerőpiaci intézkedések kulcsfontosságúak a kedvező munkaerőpiaci eredmények támogatásához; az intézkedésekre fordított kiadások azonban jelentősen eltérnek a tagállamok között. Az EU-ban a tartós munkanélküliségi ráta (15–74) több mint a felére csökkent, a munkaerő 5,4 %-áról (2014) 1,9 %-ra (2024), ez részben annak is köszönhető, hogy a tagállamok hatékonyabban képesek reintegrálni az embereket a munkaerőpiacra. Az aktív munkaerőpiaci intézkedésekre fordított kiadások tekintetében jelentős különbségek figyelhetők meg az uniós országok között (lásd a 2.3.10. ábrát). Azon tagállamok közül, amelyekben a tartós munkanélküliségi ráta az uniós átlag körül vagy afölött volt, Belgium, Olaszország és Spanyolország kivételével valamennyi ország az uniós átlag alatt költött aktív munkaerőpiaci intézkedésekre. 2023-ban a legalacsonyabb kiadási szinteket Szlovéniában, Máltán és Cipruson figyelték meg (ahol a tartós munkanélküliségi ráta az uniós átlag alatt volt), valamint Bulgáriában és Lettországbán is (mindkét országban az uniós átlag feletti tartós munkanélküliségi rátával). Ezzel szemben Dánia (a GDP 1,1 %-ával), valamint Finnország, Svédország, Spanyolország és Ausztria (a GDP 0,57 %-át elérő vagy azt meghaladó aránnyal) azon országok közé tartozik, amelyek többet fordítottak az ilyen jellegű intézkedésekre.

A tartós munkanélküliségi ráták EU-ban tapasztalt csökkenése nyomán az állami foglalkoztatási szolgálatoknál nyilvántartott tartós munkanélküli álláskeresők aránya is visszaesett. Ez az arány 2023-ban 37,3 %-ra csökkent, és a Covid19-világjárvány óta először esett 40 % alá. Ugyanakkor az állami foglalkoztatási szolgálatok ügyfélkörének összetétele is jelentősen megváltozott. A nők aránya 47,0 %-ról 51,3 %-ra emelkedett, ami a nők munkaerőpiaci részvételének növekedésével magyarázható. 2023-ban az 55 évnél idősebb álláskeresők az állami foglalkoztatási szolgálatok ügyfeleinek 22,6 %-át tették ki, szemben a 2010. évi 13,1 %-kal, miközben a 30 év alattiak aránya 28,5 %-ról 21,9 %-ra csökkent. Ez részben a népesség elöregedésének, részben pedig az 55 év felettek növekvő munkaerőpiaci részvételének tudható be. 2010 és 2023 között²²⁶ a felsőfokú végzettséggel rendelkező ügyfelek aránya 12,9 %-ról 19,9 %-ra nőtt, ami összhangban áll a felsőfokú végzettségűek tagállamokban általánosan emelkedő arányával.

²²⁶ PES Benchlearning data collection, PES Network report on PES capacity 2025 (Az állami foglalkoztatási szolgálatok adatgyűjtése a teljesítmény-összehasonlításra alapuló tanulásról. Jelentés az állami foglalkoztatási szolgálatok hálózati kapacitásáról) (előkészületben). Az adatok az EU 27 tagállamára kiigazítva.

2.3.11. ábra: A munkanélküli ellátás igénybevételére jogosultak köre a rövid távú állást keresők esetében 2024-ben összességében változatlan maradt, ugyanakkor a tagállamok között eltérések figyelhetők meg

A munkanélküli ellátás igénybevételére jogosultak aránya a rövid távon munkanélküliek esetében (akik 12 hónapnál kevesebb ideje munkanélküliek, 15–64 éves korosztály, %)

Megjegyzés: MT esetében nem állnak rendelkezésre 2023-ra és 2024-re vonatkozó adatok. ES és FR esetében eltérő a fogalommeghatározás. Törés az idősorban DK esetében 2023-ban, BG esetében pedig 2024-ben. Az adatok megbízhatósága LU esetében 2023-ban, SI esetében 2023-ban és 2024-ben, HR esetében pedig 2024-ben alacsony.

Forrás: Eurostat [[lfsa_ugadra](#)], uniós munkaerő-felmérés.

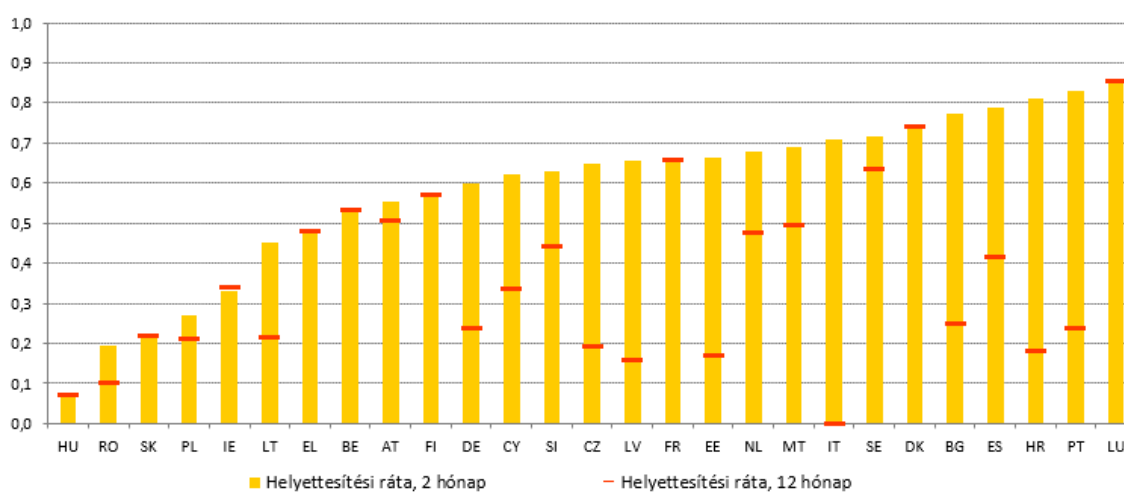
2024-ben a munkanélküli-ellátás igénybevételére jogosultak köre a rövid távon munkanélküliek esetében az EU-ban összességében változatlan maradt, ugyanakkor a tagállamok között eltérő tendenciák figyelhetők meg. 2024-ben az EU-ban a rövid távon munkanélküliek (15–64 évesek) 37,1%-a részesült munkanélküli ellátásban, ami összességében stabilnak tekinthető a 2023. évi 36,6%-hoz képest. A jogosultak köre a legjelentősebben Csehországban, Észtországban és Olaszországban csökkent (lásd a 2.3.11. ábrát). Ezzel szemben a jogosultak köre nőtt Luxemburgban, Szlovákiában, Ausztriában, Lettországban és Cipruson. 2024-ben a jogosultak aránya Németországban (56,9%), Finnországban (52,9%) és Ausztriában (52,4%) volt a legmagasabb, majd Franciaország, Litvánia és Észtország következett 45% körüli aránnyal. Ezzel szemben a jogosultak körének aránya – 20% alatt – Romániában, Lengyelországban, Szlovéniában és Horvátországban volt a legalacsonyabb. A munkanélküli ellátás igénybevételére jogosultak köre a rövid távon munkanélküliek esetében jellemzően pozitív összefüggést mutat a foglalkoztatásba történő átlépés magasabb arányával.

A munkanélküli ellátások esetében a jogosultság megszerzése érdekében beszámítható időszak és annak maximális hossza 2025-ben összességében nem változott, ugyanakkor a bérpótlási arányokkal együtt jelentősen eltérnek a tagállamok között. A munkanélküli ellátásra való jogosultsághoz szükséges járulékfizetési idő hossza és a támogatási jogosultságra vonatkozó részletes szabályok jelentős eltéréseket mutatnak a tagállamok között. A jogosultság megszerzése érdekében beszámítható időszak Olaszországban 13 hét, Horvátországban és Írországban 39 hét, több országban – például Belgiumban, Észtországban és Romániában – 52 hét, míg Szlovákiában akár 104 hét is lehet. A munkanélküli ellátások folyósításának maximális időtartama az egyéves szakmai tapasztalattal rendelkezők esetében összességében szintén változatlan maradt. 2019 óta mindössze három tagállam módosította a maximális időtartamot. Lettország 2020-ban 39 hétről 35 hétre csökkentette azt. Franciaország 2023-ban 104 hétről körülbelül 78 hétre mérsékelte az időtartamot (bizonyos kivételekkel, például idősebb munkavállalók esetében), de ez romló gazdasági körülmények

esetén további 26 héttel meghosszabbítható. Szlovákia 2025 óta a munkanélküli ellátás maximális időtartamát 6 hónapban határozta meg. A jövedelempótlás gyakran szorosan összefügg a munkanélküliség időtartamával. Összességében 17 uniós országban az egyéves munkaviszonnyal rendelkező munkanélküliek legfeljebb 6 hónapig jogosultak munkanélküli ellátásra²²⁷. A rövid munkaviszonnyal rendelkező alacsony keresetűek nettó helyettesítési rátája tagállamonként jelentősen eltér – lásd a 2.3.12. ábrát. A második hónapban a nettó helyettesítési ráták a korábbi (nettó) jövedelmek 7,4 %-a (Magyarország) és 85,8 %-a (Luxemburg) között mozognak. 2024-ben Belgiumban, Dániában, Finnországban, Franciaországban, Görögországban, Magyarországon, Luxemburgban és Szlovákiában a helyettesítési ráták azonosak voltak a munkanélküliség 2. és 12. hónapjában.

2.3.12. ábra: A helyettesítési ráták tekintetében a tagállamok között a munkanélküliség kezdeti és előrehaladottabb szakaszaiban egyaránt jelentős eltérések mutatkoznak

A munkanélküli ellátások nettó helyettesítési rátája az átlagbér 67 %-án mérve, a munkanélküliség időszakának 2. és 12. hónapjában (2024)

Megjegyzés: A mutatót az egyedülálló, gyermektelen, rövid szakmai tapasztalattal (egy év) rendelkező és 20 éves személy esetére számítják. A különféle jövedelemkomponensek, munkanélküli ellátás és egyéb ellátások (például a szociális ellátás és a lakhatási támogatás) is ide tartoznak.

Forrás: A Bizottság számításai az [OECD adókra és juttatásokra vonatkozó modellje](#) alapján.

Az uniós lakhely-változtatók jellemzően jól integrálódnak a befogadó országok munkaerőpiacára, ugyanakkor a mobilitás a csökkenés jeleit mutatja. 2024-ben mintegy 14 millió uniós polgár élt olyan tagállamban, amelynek nem volt állampolgára. Ez az elmúlt öt évben évi mintegy 1,5 %-os növekedést jelent. Az EU munkaképes korú népességén (20–64 éves) belül az uniós lakhely-változtatók aránya²²⁸ 3,8 % volt. Az utazó munkavállalók külföldi tartózkodásának átlagos időtartama az elmúlt 10 évben folyamatosan növekedett. Ez az időtartam-növekedés az uniós lakhely-változtatók sikeres munkaerőpiaci integrációjával magyarázható. 2023-ban e csoport foglalkoztatási rátája 78 % volt, szemben az adott ország állampolgárainak 76 %-os arányával. Közülük 1,8 millió fő határ menti ingázó volt, ami 2022-höz képest 3 %-os növekedést mutat²²⁹.

²²⁷ Az elemzés azokra a munkanélküli ellátásokra vonatkozik, amelyeket általában azok kapnak, akik önhibájukon kívül válnak munkanélkülivé, az ideiglenes jellegű rendszerek figyelmen kívül hagyásával.

²²⁸ Az uniós lakhely-változtatók azok az uniós polgárok, akik állampolgárságuktól eltérő uniós tagállamban élnek.

²²⁹ Európai Bizottság, [2025. évi éves jelentés az Unión belüli 2024-es munkavállalói mobilitásról](#), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxemburg, 2025.

A szociális párbeszéd biztosítja az uniós munkaerőpiacok és gazdaságok számára azt az alkalmazkodóképességet, amely a jövő kihívásainak kezeléséhez szükséges, miközben garantálja a gazdasági versenyképességet és a társadalmi méltányosságot. A szociális párbeszéd szabályai és folyamatai tagállamonként eltérőek a kollektív munkaügyi kapcsolatok, a kollektív tárgyalásoknak a munkafeltételek meghatározásában betöltött szerepe, a szervezetek kapacitása és tagsága, valamint a szociális partnerek szakpolitikai döntéshozatalba és végrehajtásba való bevonásának formális struktúrái tekintetében. A tagállamok kollektív tárgyalási rendszerei továbbá centralizáltságuk fokában is különböznek. Mindazonáltal számos tagállamban a szociális párbeszéd és a kollektív tárgyalások egyre nagyobb nyomás alatt állnak. Míg a munkáltatók sűrűsége továbbra is viszonylag változatlanak mondható – még ha több tagállamban csökkenő tendenciát is mutat – a szakszervezeti sűrűség az egész Unióban csökkent²³⁰. Ezenfelül a kollektív tárgyalások lefedettsége 11 százalékponttal csökkent: a 2005. évi mintegy 77 %-ról 2024-re 66 %-ra – ez a visszaesés Közép- és Kelet-Európában különösen jelentős volt. Számos tagállamban a szociális partnerek kapacitásai további megerősítésre várnak annak érdekében, hogy hatékonyan részt vehessenek a szociális párbeszédben, és érdemben hozzájáruljanak a szakpolitikai döntéshozatalhoz.

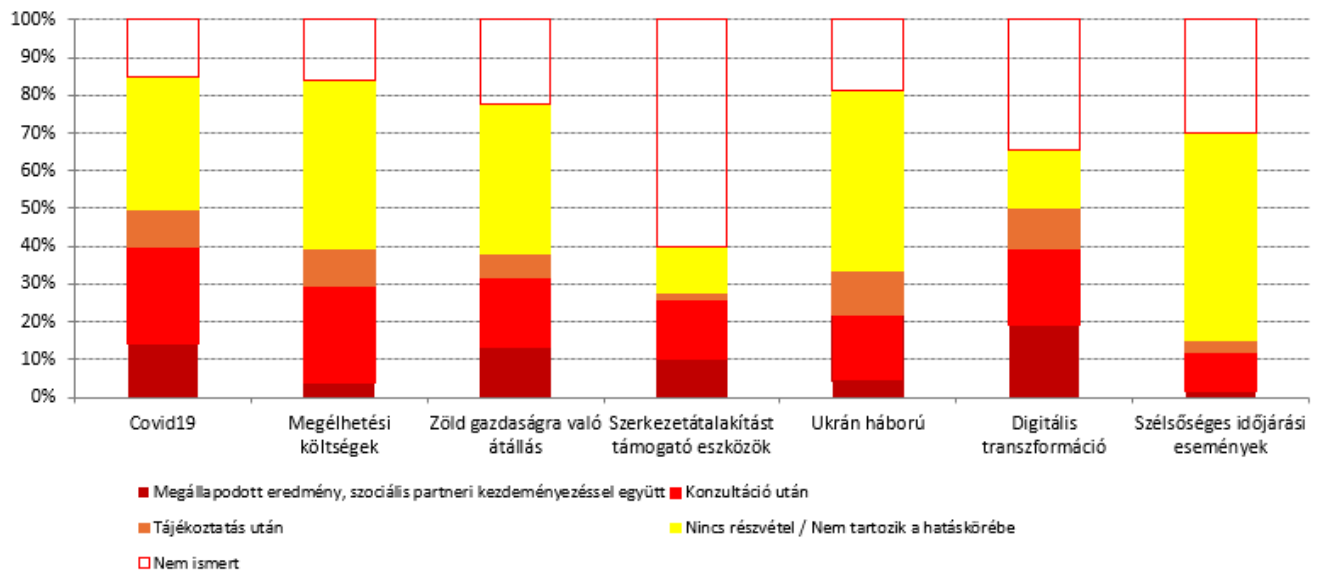
A szociális partnerek bevonásának mértéke szakpolitikai területenként jelentős eltéréseket mutat. Az Eurofound szakpolitikai megfigyelő adatbázisából származó adatok rávilágítanak a szociális partnerek szakpolitikai döntéshozatalba való bevonására, és jelentős különbségeket tárnak fel a szakpolitikai területek között (lásd a 2.3.13. ábrát). 2020 áprilisa és 2025 májusa között a szociális partnerek legnagyobb mértékű bevonását a Covid19-cel kapcsolatos szakpolitikai válaszok, valamint a digitális átállással összefüggő intézkedések esetében jelentették: az intézkedések sorrendben 40 %, illetve 39 %-a esetében történt velük egyeztetés vagy megállapodás. Ezen túlmenően a zöld átálláshoz (32 %) és a magas megélhetési költségekhez (29 %) kapcsolódó intézkedések közel egyharmadánál is bevonták a szociális partnereket. Ezt követték a szerkezetátalakítási támogatási eszközökhöz (26 %) és az ukrajnai háborúhoz kapcsolódó intézkedések (22 %). A szociális partnerek legkisebb mértékű bevonása a szélsőséges időjárás eseményekre reagáló szakpolitikai intézkedésekhez (12 %) kapcsolódott. Ezenfelül az Eurofound friss megállapításai²³¹ szerint nemzeti szinten eltérő mértékű elégedettség tapasztalható a szociális partnerek európai szemeszterbe, illetve a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek kidolgozásába való bevonásával kapcsolatban. Míg néhány, a szociális párbeszéd terén erős hagyományokkal rendelkező országból mérsékelt elégedettségről számolnak be, sok más esetben formalitásnak tekintik részvételüket. Sokan kiemelik, hogy nem állt rendelkezésre elegendő idő a konzultációra és hiányos volt a tájékoztatás.

²³⁰ Lásd OECD/AIAS [database on Institutional Characteristics of Trade Unions, Wage Setting, State Intervention and Social Pacts \(ICTWSS\)](#) (A szakszervezetek intézményi jellemzőire, bérmegállapításra, állami intervencióra és szociális paktumokra [ICTWSS] vonatkozó adatbázis).

²³¹ Eurofound, [National-level social governance of the European Semester and the Recovery and Resilience Facility](#) (Az európai szemeszterhez kapcsolódó nemzeti szintű szociális kormányzás és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz), National social partners and policymaking series (Nemzeti szociális partnerek és szakpolitikai döntéshozatal az egészségügyi válság során – sorozat), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxemburg, 2025.

2.3.13. ábra: A szociális partnerek bevonásának mértéke szakpolitikai területekenként jelentős eltéréseket mutat

A szociális partnerek bevonása a nemzeti szakpolitikák kialakításába szakpolitikai háttér szerint (%)

Megjegyzés: Az ábra 2020 áprilisa és 2025 májusa között gyűjtött 3 375 szakpolitikai intézkedést tartalmaz (néha előfordul kétszeres beszámítás, ha egy szakpolitika egynél több háttérhez is kapcsolódhat). A szakpolitikák csak jogszabályokat vagy egyéb jogszabályi rendelkezéseket, valamint háromoldalú megállapodásokat foglalnak magukban. A szociális partnerek bevonása az egyes kategóriákban a munkáltatók és a szakszervezetek átlagaként feltüntetve. A munkáltatók és a szakszervezetek bevonása közötti különbségek csekélyek.

Forrás: Eurofound [uniós szakpolitikai megfigyelő adatbázis](#).

Az európai szociális partnerek és a Bizottság megújította elkötelezettségét a szociális párbeszéd megerősítése iránt a globális átalakulás korában. A Szerződések teljes mértékben elismerik, hogy a szociális párbeszéd kiemelt szerepet játszik az EU szociális piacgazdaságában, amit a szociális jogok európai pillére és a foglalkoztatási iránymutatások is rögzítenek, ugyanakkor teljeskörűen tiszteletben tartják függetlenségüket és a munkaügyi kapcsolatok nemzeti rendszereinek sokféleségét. A szociális partnerek 2024. évi Val Duchesse-i nyilatkozatára²³² építve a Bizottság és az európai ágazatközi szociális partnerek 2025 márciusában aláírták az európai szociális párbeszédéről szóló paktumot²³³. A paktum meghatározza azokat az intézkedéseket, amelyeket a Bizottságnak és a szociális partnereknek meg kell tenniük ahhoz, hogy előmozdítsák és megteremtsék a megfelelő feltételeket a szociális párbeszédben rejlő teljes potenciál mozgósításához valamennyi szinten. Ennek megfelelően a paktum olyan keretet kíván biztosítani, amely lehetővé teszi a szociális párbeszéd kibontakozását valamennyi szinten, beleértve a nemzeti és európai, az ágazatközi és az ágazati szinteket is. A szociális párbeszéd EU-n belüli megerősítéséről szóló tanácsi ajánlás először nyújt iránymutatást a tagállamoknak ahhoz, hogy miként lehet a legjobban előmozdítani a szociális párbeszédet és megerősíteni a kollektív tárgyalásokat. Ehhez a Bizottság többek között együttműködik a szociális partnerekkel a minőségi munkahelyekre vonatkozó ütemterv kidolgozásában, és vállalta, hogy konzultál velük azokról a szakpolitikai kezdeményezésekről is, amelyek nem tartoznak ugyan az EUMSZ 153. és 154. cikkének hatálya alá, mégis különösen relevánsak számukra.

²³² [Háromoldalú nyilatkozat a dinamikus európai szociális párbeszédéről.](#)

²³³ [Az európai szociális párbeszédéről szóló paktum.](#)

A civil társadalmi szervezetek bevonása és a velük folytatott konzultáció kulcsfontosságú a szakpolitikai döntéshozatal és a fenntartható, inkluzív változás előmozdítása szempontjából. Uniós szinten a civil társadalmi szervezetek aktív szerepet vállalnak a szakpolitikai prioritásokról és javaslatokról, többek között az európai szemeszterről folytatott vitákban, és fontos szerepet játszanak a szakpolitikák végrehajtásában. Alapvető szerepet játszanak abban, hogy a szakpolitikai döntéshozók számára értékes betekintést nyújtsanak a meglévő és újonnan felmerülő kihívásokba, ezáltal tájékoztatást adva a kulcsfontosságú területeket érintő nemzeti és uniós szakpolitikai kezdeményezésekről és a szakpolitikai beavatkozások hatékonyságáról.

A pillérhez kapcsolódó 7. háttérmagyarázat: Jól megtervezett munkaerőpiaci, készségfejlesztési és szociális reformok és beruházások, valamint beruházások a gazdasági növekedés, a versenyképesség és a társadalmi kohézió érdekében

A megfelelően megtervezett foglalkoztatási, készségfejlesztési és szociális reformok és beruházások mind társadalmi, mind gazdasági szempontból megtérülhetnek, ha hatékony és eredményes módon, megbízható értékelési módszerekre támaszkodva valósulnak meg. A jól megtervezett munkaerőpiaci, készségfejlesztési és szociálpolitikai reformok és beruházások előmozdítják a felfelé irányuló társadalmi konvergenciát, hozzájárulnak a szociális jogok európai pillérében megfogalmazott elvek végrehajtásához, valamint az EU 2030-ra kitűzött kiemelt céljainak eléréséhez a foglalkoztatás, a készségek és a szegénység csökkentésének területén. Ezek a reformok és beruházások az emberi tőkére és a termelékenységre gyakorolt hatásuk révén – többek között egy magasabbban képzett munkaerő létrejöttén keresztül – ösztönözhetik az innovációs kapacitást, a gazdasági növekedést és a versenyképességet. A szakpolitikai intézkedések hatékonyságának és eredményességének maximalizálása érdekében elengedhetetlen, hogy ideális esetben a szakpolitika végrehajtása előtt, alatt és után magas színvonalú hatásvizsgálatokra és értékelésekre kerüljön sor. A Foglalkoztatási Bizottság (EMCO), a szociális védelemmel foglalkozó bizottság (SPC), valamint a szociális beruházásokkal foglalkozó informális munkacsoport – a spanyol és a belga elnökség alatt végzett – munkájára építve a Tanács 2024. júniusi következtetéseiben felkérte a tagállamokat arra, hogy fontolják meg a szakpolitikai értékelés elvégzésére irányuló kapacitásuk megerősítését, és felkérte az Európai Bizottságot, hogy ebben nyújtson támogatást. Ez a munka folytatása érdekében magában foglalja egy szociális beruházással kapcsolatos tudásközpont létrehozását, a kölcsönös tanulás előmozdítását, valamint a társadalmi-gazdasági adatok hozzáférhetőségének és időszerűségének javítását²³⁴. Ezzel párhuzamosan a Tanács jóváhagyta az Önkéntes irányadó elvek az uniós tagállamok számára a munkaerőpiaci, a készségfejlesztési és a szociálpolitikai területeken végrehajtott reformok és beruházások gazdasági hatásainak értékeléséhez című dokumentumot²³⁵.

A humán tőkét hatékonyan erősítő beruházások és reformok jelentős gazdasági megtérüléssel járhatnak. Például a minőségi és megfizethető koragyermekkorai nevelésbe és gondozásba történő befektetés jelentős gazdasági megtérüléssel járhat azáltal, hogy szilárd alapokat biztosít a gyermekek tanulásához, és a szülők, különösen a nők számára lehetővé teszi a munkaerőpiaci részvételt. Egy friss tanulmány szerint a gyermekgondozási ellátásra

²³⁴ [A Tanács következtetése a munkaerőpiaci, a készségfejlesztési és a szociálpolitikáknak a reziliens gazdaságok tekintetében betöltött szerepéről. 2024. június.](#)

²³⁵ [Önkéntes irányadó elvek az uniós tagállamok számára a munkaerőpiaci, a készségfejlesztési és a szociálpolitikai területeken végrehajtott reformok és beruházások gazdasági hatásainak értékeléséhez. 2024. június.](#)

vonatkozó felülvizsgált uniós barcelonai célok elérése jelentősen növelheti az anyák foglalkoztatását. A várható nyereség azokban az országokban, ahol az ellátásban való részvétel alacsony²³⁶, akár 48 % is lehet, ami pozitívan hat a GDP növekedésére²³⁷. A humán tőkébe történő befektetés – beleértve a továbbképzést és az átképzést – bizonyítottan javítja a termelékenységet és a gazdasági növekedést. Ezzel összhangban a Bizottság a szemeszter őszi csomagjának részeként tanácsi ajánlásra irányuló bizottsági ajánlást terjeszt elő a humán tőkéről az Európai Unióban. A Cedefop egyik mikrogazdasági elemzésének becslése szerint például az alacsony képzettségű felnőttek arányának 23,5 %-ról 7,4 %-ra történő csökkenése tíz év alatt (egy szakpolitikai változás nélküli, 14,7 %-os becsült forgatókönyvhöz képest) évi több mint 200 milliárd EUR-val növelhetné az EU GDP-jét²³⁸. Emellett a jól strukturált és hatékony aktív munkaerőpiaci intézkedések jóval a szakpolitikai intézkedések időtávján túl is járhatnak nemcsak gazdasági, de társadalmi előnyökkel is. Például a 2021 és 2027 közötti programozási időszakban az ESZA+ keretében finanszírozott aktív munkaerőpiaci intézkedések keretében megvalósult beavatkozások várhatóan az eredeti beruházást követő 20 évben javítani fogják a foglalkoztatási eredményeket, 2027-ben +0,11 %-os foglalkoztatási csúccsal²³⁹. Ezzel egyidejűleg egy jól megtervezett szociálpolitika azáltal tudna érdemben hozzájárulni a makrogazdasági stabilizációhoz, hogy jelentősen mérsékli a társadalmi kockázatokat és a fellépés elmaradásának költségei miatt a jövőben felmerülő szociális kiadásokat.

Egyes tagállamok már rendszerszintű hatásvizsgálatokat és értékeléseket végeznek hatékony és eredményes foglalkoztatási, készségfejlesztési és szociális reformok és beruházások tervezése érdekében, a konkrét szakpolitikai intézkedésekhez és az adott ország körülményeihez igazítva. Például a dán társadalmi-gazdasági beruházási modellben (*Socioøkonomisk Investerings model, SØM*) egy olyan költség–haszon elemzési keret is szerepel, amely hatékony gyakorlatokat tartalmazó adatbázist is magában foglal. A modell emellett a felhasználó által kiválasztott szakpolitikai kezdeményezések és demográfiai célcsoportok alapján kiszámítja a szociálpolitikai intézkedések közvetlen költségeit és várható eredményeit²⁴⁰. Emellett a dán állami foglalkoztatási szolgálat fokozatosan építi a bizonyítékbazist az aktív munkaerőpiaci intézkedések különböző aspektusairól, többek között többféle randomizált kontrollált vizsgálat elvégzésével. **Spanyolország** „0–3 Családok” elnevezésű programja a 3 év alatti gyermeket nevelő családok támogatására irányul, különösen az alacsony jövedelműek körében, a szülői a felelősségvállalás és a koragyermekkori nevelést támogató műhelyfoglalkozások révén. A program minőségét és hatékonyságát hatásvizsgálat és randomizált kontrollált vizsgálatokon alapuló folyamatos

²³⁶ Nazareni, M., Caraianni, P., Janta, B., *EU Labour Supply-Demand Microsimulation Model (EUROLAB): The impact of increasing formal childcare on mothers' labour supply* (EU Labour Supply-Demand Microsimulation Model (EUROLAB): Az intézményes gyermekgondozás bővítésének hatása az anyák munkaerőpiaci munkakinálatára). JRC munkadokumentum, 2022.

²³⁷ Darvas, Z., Welslau, L., Zettelmeyer, J., *Incorporating the impact of social investments and reforms in the European Union's new fiscal framework* (A szociális beruházások és reformok hatásának beépítése az Európai Unió új költségvetési keretrendszerébe). Bruegel munkadokumentum, 2024.

²³⁸ Cedefop (2017). *Investing in skills pays off: The economic and social cost of low-skilled adults in the EU* (A készségekbe való beruházás kifizető: Az alacsony képzettségű felnőttek gazdasági és társadalmi költségei az EU-ban). az Európai Unió Kiadóhivatala.

²³⁹ Lásd Európai Bizottság: [Employment and social developments in Europe 2024](#) (Foglalkoztatási és szociális fejlemények Európában, 2024), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2024.

²⁴⁰ Kvist, J. (2018). Inclusive growth and social investments over the life course (Inkluzív növekedés és szociális beruházások az életút során). In C. Deeming, & P. Smyth (szerk.), *Reframing global social policy: Social investment for sustainable and inclusive growth* (A globális szociálpolitika újragondolása: szociális beruházások a fenntartható és inkluzív növekedésért) (213–228. o.). Policy Press.

értékelés biztosítja, miközben a részvételre és az eredményekre vonatkozó adatok segítik a fejlesztéseket. Mindezt egy újabb spanyol jogszabály támasztja alá, amely az elszámoltathatóság és az átláthatóság erősítése érdekében világos és átfogó keretet teremt a kormányzati szakpolitikák értékeléséhez²⁴¹. **Németországban** 2019-ben indult útjára a „Munkaerőpiaci részvétel” és a „Tartósan munkanélküli személyek integrációja” elnevezésű program, amely bértámogatást és mentorálást kínál a tartósan munkanélküli személyeket foglalkoztató munkáltatóknak. A német foglalkoztatási kutatóintézet 2024. évi értékelése kvantitatív és kvalitatív módszerek ötvözésével arra jutott, hogy e kezdeményezések hatékonyan csökkentik a társadalmi kirekesztődést és növelik a foglalkoztatást: a résztvevők 51 %-a 26 hónapon belül rendes munkaviszonyba lépett át, és a nagyon régóta munkanélküliek körében már most hasonló tendenciák figyelhetők meg²⁴². **Szlovéniában** az álláskeresőknél szóló, közelmúltban indított képzési programok növelték a résztvevők elhelyezkedési esélyeit a hasonló jellemzőkkel rendelkező, de a programból kimaradó álláskeresőkhöz képest, valamint emelték a díjazásukat is; ezt a szlovén foglalkoztatási szolgálat által az Európai Bizottsággal és az OECD-vel együttműködésben végzett tényellentétes hatásértékelése is igazolta²⁴³. Ugyanakkor számos tagállam továbbra is akadályokkal szembesül a rendszeres szakpolitikai értékelések kultúrájának intézményesítése terén. Ezek közé tartozik különösen a közigazgatási és/vagy elemzési kapacitások hiánya, valamint a kiváló minőségű és aktuális adatokhoz való korlátozott hozzáférés.

2.3.2. A tagállamok által hozott intézkedések

Néhány tagállam intézkedéseket hozott a munkaerőpiac szegmentációjának kezelésére és az atipikus szerződésekkel való visszaélések visszaszorítására. **Máltán** a 2025 januárjától hatályos „Egyenlő értékű munkáért egyenlő berről” szóló törvény előírja, hogy a kölcsönmunkaerő számára azonos bért és foglalkoztatási feltételeket (például munkabér, szabadság, túlóra, pihenőidő) kell biztosítani, mint a kölcsönvevő vállalkozásnál azonos munkakört ellátó munkavállalók számára. **Luxemburg** 2024 júliusában ültette át átlátható és kiszámítható munkafeltételekről szóló uniós jogszabályt. Ez arra kötelezi a munkáltatókat, hogy a munkaszerződésben – vagy röviddel a munkaviszony megkezdése után – nyújtsanak részletes további tájékoztatást. Határozott idejű munkaszerződések esetében a próbaidőnek legalább két hétig kell tartania. Azok a munkavállalók, akik ezt követően legalább hat hónap munkaviszonyt teljesítettek, évente egyszer kérhetik foglalkoztatási viszonyuk módosítását – határozott idejűről határozatlan idejűre vagy részmunkaidősről teljes munkaidősré. **Olaszország** 2024 decemberében meghosszabbította a vállalkozások és az önfoglalkoztatók számára elérhető meglévő maximális adólevonást a 2025-ben és 2026-ban határozatlan idejű munkaszerződéssel felvett munkavállalók foglalkoztatása esetére. **Magyarország** 2025 júliusától a visszaélések megelőzése érdekében a mezőgazdasági és turisztikai idenymunkát évi 120 napban korlátozta a munkáltatók számától függetlenül. 2026 januárjától a mezőgazdasági munkavállalók ezt az időszakot további 90 nappal meghosszabbíthatják,

²⁴¹ Spanyolország kormánya (2022), *Ley 27/2022, de 20 de diciembre, de institucionalización de la evaluación de políticas públicas en la Administración General del Estado* (A központi államigazgatásban megvalósuló szakpolitikai értékelés intézményesítéséről szóló, 2022. december 20-i 27/2022. sz. törvény).

²⁴² *Subsidised jobs for the long-term unemployed: An evaluation of the German Participation Opportunities Act - IAB-Forum* (Támogatott állások a tartósan munkanélküli személyek számára: a részvételi lehetőségekről szóló német törvény értékelése – IAB-Forum).

²⁴³ OECD/Európai Bizottság (2025), *Impact Evaluation of Wage Subsidies and Training for the Unemployed in Slovenia* (A bértámogatások és a munkanélküliek képzésének hatásvizsgálata Szlovéniában), Connecting People with Jobs, OECD Publishing, Párizs.

amennyiben a munkáltató a meghosszabbítás idejére 50 %-kal magasabb járulékot fizet. A szabályok betartását az adóhatóság a ledolgozott munkanapok digitális nyomon követésével ellenőrzi.

Több tagállam hozott intézkedéseket a munkavállalók védelmének erősítésére. **Spanyolország** 2025 áprilisában módosította a munkavállalók jogállásáról szóló törvényt a szerződés tartós munkaképtelenség miatti megszüntetésének szabályozása érdekében. A reform pontosítja, hogy a munkaviszony megszüntetésére csak akkor kerülhet sor, ha a munkavállalót tartósan munkaképtelenné nyilvánították, és nem biztosítható észszerű alkalmazkodás, nincs megfelelő és betölthető munkakör, vagy a munkavállaló elutasítja a megfelelően felajánlott áthelyezést. Emellett kötelező egyeztetési eljárást vezet be a munkavállalóval, mielőtt bármilyen döntés megszületne, és megerősíti, hogy a munkáltató köteles felmérni, hogy van-e lehetőség áthelyezésre vagy alkalmazkodást szolgáló intézkedésekre, amelyek megelőzhetik a munkaviszony megszüntetését. **Luxemburg** 2025 márciusában módosította a munka törvénykönyvét, és pontosította a túlóradíjra, a hozzájárulásra és a nyilvántartás-vezetésre vonatkozó szabályokat. Az átfogó frissítés erősebb munkavállalói garanciákat vezet be a munkafeltételek, a betegszabadság és az elbocsátások terén, miközben egyértelműbb és egyszerűbb megfelelési kötelezettségeket határoz meg a vállalkozások számára. **Románia** 2025 márciusában bevezette a munkavállalók online nyilvántartásának új rendszerét (REGES-ONLINE). A rendszer lehetővé teszi a munkavállalók számára annak ellenőrzését, hogy a munkáltatóval egyeztetett feltételek – például a munkabér és a munkaidő-beosztás – pontosan megjelennek-e a munkaszerződésben, valamint azt, hogy a munkavállalók értesítést kapnak ezek esetleges módosításairól.

Számos tagállam további előrelépést tett a munkahelyi egészségvédelem és biztonság megerősítése terén. **Spanyolország** 2024 szeptemberében fogadta el a 893/2024. számú királyi rendeletet, amely a háztartási alkalmazottak és otthonápolók egészségének és biztonságának védelmét szabályozza, és jogosultságait összhangba hozza a munkahelyi kockázatmegelőzésről szóló általános jogszabályokkal. A királyi rendelet biztosítja a kockázatértékeléshez, tájékoztatáshoz, képzéshez, egyéni védőeszközhöz és egészségügyi ellenőrzéshez való hozzáférést, és a munkáltatókat a kockázatok értékelésére, megelőző intézkedések bevezetésére és biztonságos munkafeltételek biztosítására kötelezi. **Luxemburg** 2025 márciusában új szabályokat vezetett be a munkavállalók rákkeltő vagy mutagén anyagokkal kapcsolatos munkahelyi kockázatok elleni védelméről. Az erről szóló nagyhercegi rendelet frissíti a rákkeltő, mutagén és reprodukciót károsító anyagokkal szembeni munkahelyi védelmi intézkedéseket. **Dánia** 2025 márciusában olyan jogszabályt fogadott el, amelynek értelmében a dán Munkakörnyezeti Hatóság számára kivételes körülmények esetén elrendelheti, hogy az építési vállalkozók felfüggeszék a munkavégzést az építkezéseken. A jogszabály emellett megemeli a súlyos munkavédelmi jogsértéseket elkövető társaságokra kiszabható bírságok összegét. **Olaszország** 2026-tól évi 500 000 EUR összegű alapot hoz létre a szív- és érrendszeri, valamint onkológiai betegségek szűrését és megelőzését célzó programok finanszírozására és automata és félautomata defibrillátorok munkahelyi telepítésére.

Több tagállam intézkedéseket vezetett be az új munkaszervezési lehetőségek, például a távmunka és a kötetlen munkaidő szabályozásának pontosítására. **Ausztriában** a 2025 januárjától hatályos távmunka-törvény (*Telearbeitsgesetz*) értelmében távmunka a munkavállalók otthonán túl családtagok otthonában, közösségi munkahelyeken, internetkávézókban és üdülőhelyeken is végezhető. A törvény fenntartja az

adókedvezményeket – például az ergonomikus bútorok után járó évi 300 EUR levonást és a napi 3 EUR adómentes távmunka-átalányt –, ugyanakkor előírja, hogy a munkáltatóknak a távmunka napjait kifejezetten fel kell tüntetniük a bérjegyzéken. **Franciaország** 2025 februárjában elfogadta a Luxemburggal kötött adóegyezmény végrehajtásáról szóló törvényt, amely a határ menti távmunka esetében a kettős adóztatás és az adóztatás kijátszásának megelőzését célozza. Az új megállapodás lehetővé teszi, hogy a Franciaországban élő, de Luxemburgban foglalkoztatott határ menti ingázók évi legfeljebb 34 napot dolgozzanak otthonról anélkül, hogy francia jövedelemadó-fizetési kötelezettségük keletkezne. **Észtországban** a munkaszerződésekről szóló törvény 2025 második felében elfogadott módosítása több kötetlen munkaidő-beosztási formát is lehetővé tesz, nagyobb mozgásteret biztosítva a munkáltatók és a munkavállalók számára, hogy közös megegyezéssel állapodjanak meg a távmunka, a kötetlen munkaidő vagy más, a hagyományostól eltérő munkarend alkalmazásáról. **Franciaországban** 2024 novemberében jóváhagyták a munkaidő-megosztáson alapuló munkavégzésre vonatkozó kísérleti program meghosszabbítását további négy évre. A jogszabály célja, hogy javítsa a munkaidő-megosztás hatékonyságát a tartósan munkanélküliek, a jogszabályban meghatározott minimálbérben részesülők és a fogyatékossgal élő személyek körében. Az intézkedés e csoportok foglalkoztathatóságát kívánja javítani határozatlan idejű részmunkaidős munkaszerződések felajánlásával.

Miután a platformalapú munkavégzésről szóló irányelv 2024 decemberében hatályba lépett, több tagállam is megkezdte a jogszabály átültetését. Olaszországban 2025 júniusában fogadtak el egy törvényt, amely kijelöli a nemzeti jogba való átültetés lépéseit. Ezek közé tartozik a „digitális munkaplatform” fogalmának frissítése, a munkaviszonyok értékelési eljárásainak kialakítása, valamint a személyes adatok automatizált kezelésére vonatkozó korlátozások bevezetése. Az intézkedések célja továbbá a társadalombiztosítási védelem eszközeinek megerősítése, átlátható adatkezelési gyakorlatok előírása, valamint az egészségvédelmi és biztonsági intézkedések – például a zaklatás- és erőszakellenes szabályok – megerősítése. **Belgiumban** 2026 januárjában lép hatályba egy új törvény, amely az önfoglalkoztató platform-munkavállalók számára kötelezővé teszi a munkahelyi baleset-biztosítást, hogy ezzel valamennyi munkavállaló számára egységesebb védelmet biztosítson.

Számos tagállam intézkedéseket hoz a be nem jelentett munkavégzés visszaszorítására, többek között digitális eszközök, például az MI alkalmazásával. Dániában 2024 novemberében fogadtak el jogszabályt az illegális foglalkoztatással szembeni jogi garanciák megerősítésére. **Belgiumban** a Flamand Kormány szigorúbb szabályokat vezetett be az uniós kiküldetési szabályokkal való visszaélések visszaszorítása és a kockázatos ágazatok felügyeletének javítása érdekében. Ennek értelmében egy alvállalkozói lánc valamennyi szereplője felelősséggel tartozik, ha egy alvállalkozó illegálisan foglalkoztat külföldi munkavállalókat. A reform előírja, hogy a magas kockázatú ágazatokban működő vállalkozásoknak ellenőrizniük kell alvállalkozóik jogszabály-megfelelését. **Görögországban** a digitális munkakártya a tényleges munkaidő nyomon követésével és a megfelelő díjazás biztosításával lép fel a be nem jelentett munkavégzés ellen, és elsősorban a túlmunka visszaélésszerű alkalmazását és a munkarend jogellenes módosítását célozza. A projekt eddig 750 000 munkavállalót érintett olyan ágazatokban, mint a bankrendszer és a kiskereskedelem, és a vendéglátásra és a turizmusra történő, 2025 júniusára tervezett kiterjesztésével már 1,5 millió munkavállalóra fog kiterjedni. **Spanyolországban** a hatóságok MI-alapú eszközöket vetnek be a be nem jelentett munkavégzés elleni küzdelemben, és az állami adóhatóság, a rendőrség és a polgárőrség, valamint a társadalombiztosítási igazgatás közösen lépnek fel ezen a területen. **Észtország** jelenleg is teszteli a valós idejű gazdaság

konceptióját, amely a vállalati adatszolgáltatás automatizálását, az adminisztratív terhek csökkentését és a termelékenység növelését célozza, valamint elősegíti az informális gazdasági gyakorlatokról a formális gyakorlatokra való áttérést és a be nem jelentett kifizetések visszaszorítását.

A tagállamok továbbra is célzott szakpolitikai intézkedésekkel lépnek fel a tartós munkanélküliség ellen. Szlovéniában a Munkaügyi, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium jelenleg vizsgálja a 2021 és 2025 közötti időszakra vonatkozó aktív munkaerőpiaci intézkedések végrehajtására vonatkozó iránymutatásokat azzal a céllal, hogy csökkentse a tartós munkanélküliséget és felgyorsítsa az idősebbek és az alacsony képzettségűek munkaerőpiaci aktiválását a 2026–2030-as időszakra. **Csehországban** 2025 januárjában meghosszabbították az „integrált munkahely” elnevezésű kísérleti projektet, amelybe 2025-ben 240, 2026-ban pedig 400 résztvevőt vonnak be. A tartós munkanélküliség visszaszorítása érdekében a projekt hátrányos helyzetű, speciális szükségletekkel rendelkező csoportok foglalkoztatását ösztönző bértámogatásokat személyes fejlődést támogató integrációs tevékenységekkel ötvözi. **Ausztriában** 2026 januárjától lép hatályba a tartósan munkanélküli idősebb munkavállalókat célzó „Aktion 55 plus” elnevezésű foglalkoztatáspolitikai csomag. A program költségvetése a 2025-ös 50 millió EUR-ról 2027-re 100 millió EUR-ra emelkedik.

Egyes tagállamok intézkedéseket hoztak a munkavállalás ösztönzésére, valamint az önfoglalkoztatás, a vállalkozói lét és a szociális vállalkozások létrehozásának támogatására. Olaszország a 2025 és 2027 közötti időszakra társadalombiztosítási költségek alóli részleges mentességet vezetett be a legalább két gyermeket nevelő foglalkoztatott és önfoglalkoztató anyák számára, a háztartási alkalmazottak kivételével. Az ellátás a legfiatalabb gyermek 10 éves koráig, három vagy több gyermeket nevelő anyák esetében pedig 2027-től a legfiatalabb gyermek 18 éves koráig vehető igénybe. A támogatás az évi legfeljebb 40 000 EUR adóköteles jövedelemmel rendelkező jogosultakra vonatkozik, és az éves kiadási felső határa 300 millió EUR. **Lengyelország** a helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében és az ESZA+ támogatásával jelenleg módosítást készít elő a szociális gazdaságról szóló törvényhez, a szociális gazdaság és a szociális vállalkozások előmozdítása érdekében. A cél a szociális vállalkozások működését támogató jogi és pénzügyi eszközök megerősítése, valamint a kormányzati és helyi közigazgatási intézkedések jobb összehangolása. Egy 2025 és 2028 között futó, ESZA+ által finanszírozott intézkedés **Észak-Bulgáriában** az üzleti ötlet kidolgozásától annak megvalósításáig nyújtott segítséggel támogatja a vállalkozásokat. Az önfoglalkoztatás és a vállalkozói készségek erősítésével az intézkedés célja új munkahelyek létrehozása, és ezáltal a szegénység és a társadalmi kirekesztés megelőzése.

Számos tagállam egyre inkább előtérbe helyezi az aktív munkaerőpiaci intézkedések rendszerének megerősítését célzó intézkedéseket. Belgiumban Vallónia Kormánya 2025 májusában első olvasatban jóváhagyott két törvényjavaslatot, amelyek célja az állami foglalkoztatási szolgálat, a „Forem” szerepének megreformálása. A „Forem” kötelezővé teszi az önéletrajz online feltöltését, és amint az álláskereső célzott pályairánya meghatározásra került, a profilját láthatóvá teszi a munkáltatók számára, így az adott munkakörre a lehető legjobb pályázót közvetíti ki. Az álláskereső – kivéve például a képzésben részt vevő álláskeresőket – négyhavonta egyéni tanácsadásban vehetnek részt, célzott állásajánlatokat kapnak, valamint havi rendszerességgel felkereshetik az állami foglalkoztatási szolgálatot. **Görögország** 2025 áprilisában módosításokat vezetett be a foglalkoztatási adatok kezelésére szolgáló digitális platformon. Az új ERGANI 2 rendszer az előző rendszer továbbfejlesztett

változata: teljesen digitalizálja a foglalkoztatással kapcsolatos bejelentéseket, az eljárások egyszerűsítésével csökkenti a munkáltatók adminisztratív terheit, erősíti a munkaerőpiac nyomon követésére szolgáló eszközöket, valamint megbízhatóbb és átláthatóbb foglalkoztatási és biztosítási nyilvántartást kínál. **Spanyolországban** 2024 decemberében kibővítették az egységes foglalkoztatás-ösztönzési programok keretében igénybe vehető támogatásokat, és így e körbe bizonyos régiókban a lakhatási támogatások és az azokhoz kapcsolódó munkáltatói társadalombiztosítási hozzájárulások is bekerültek. A reform egyúttal megerősíti az aktivizálási politikákat azáltal, hogy néhány ifjúsági foglalkoztatási programot is beépített az egységes keretrendszerbe.

Számos tagállamban átfogó reformok zajlanak az állami foglalkoztatási szolgálatnál, így intézményi átalakítások, hatékonyságnövelés és a szolgáltatások digitalizálása. **Románia** egy 183 millió EUR értékű ESZA+-támogatású program keretében korszerűsíti az állami foglalkoztatási szolgálatát. A program célja az állami foglalkoztatási szolgálat állományának 600 új munkatárssal való bővítése, 1 840 alkalmazott képzése, valamint korszerűsített szolgáltatás nyújtása 275 000 személy és 21 750 munkáltató részére. A program másik célja, hogy egy kommunikációs kampány révén és az intézményi infrastruktúra modernizálásával javítsa az állami foglalkoztatási szolgálat láthatóságát. A projekt 60 hónapon keresztül, 2025 januárja és 2029 decembere között valósul meg. **Finnországban** 2025 januárjában az állami foglalkoztatási szolgáltatások megszervezésének felelősségét az önkormányzatokhoz helyezték át annak érdekében, hogy még egyenlőbbé tegyék a szolgáltatásokhoz való hozzáférést, valamint a foglalkoztatási és üzleti szolgáltatások javításával elősegítsék az álláskeresők gyorsabb elhelyezkedését. Az átalakítással összefüggésben új finanszírozási modellt vezettek be az önkormányzatok foglalkoztatás-ösztönző tevékenységeinek fejlesztésére. A reform közvetlen hatása becslések szerint 7 000–10 000 fő foglalkoztatását érintheti kedvezően. **Ciprus** 2024 decemberében, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és az ESZA+ támogatásával elfogadta az állami foglalkoztatási szolgálat átfogó reformját. A jelenleg is zajló reform magában foglalja a Munkaügyi Minisztérium munkaerő-felvételi programjainak digitalizálását szolgáló platformok megvalósítását, egy teljesítményirányítási rendszer kifejlesztését, valamint egy korai figyelmeztető és nyomonkövetési rendszer kidolgozását a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok (NEET-fiatalok) számára. **Franciaországban** 2025 januárjában rendeletet vezettek be a teljes foglalkoztatottságról szóló törvény legkülső régiókra történő alkalmazásának kiigazítására. A módosítások figyelembe veszik a legkülső régiók intézményi sajátosságait, érintik az irányítási struktúrákat, a gyermekgondozással kapcsolatos kérdéseket, valamint meghosszabbítják a munkanélküliek és a foglalkoztatási intézmények közötti szerződések megkötésének határidejét.

Számos tagállam hajtott végre reformokat annak érdekében, hogy a munkanélküli-ellátási rendszereit a fennálló munkaerőpiaci feltételekhez igazítsa. 2025 januárjában **Finnország** megszüntette a foglalkoztatást elősegítő intézkedésekben való részvétel idejére folyósított, a munkaerőpiaci támogatáshoz és a munkanélküli alapellátáshoz kapcsolódó kiegészítő juttatásokat. 2025 júniusában a **Cseh Köztársaság** módosításokat vezetett be a munkanélküli ellátási rendszerében az álláskeresők pénzügyi támogatásának és szociális védelmének javítása érdekében. A munkanélküliség kezdeti szakaszában nyújtott támogatás mértéke az egyén korábbi munkajövedelmének akár 80 %-át is elérheti. Szintén 2025 júniusában **Észtország** megreformálta a munkanélküliek támogatási rendszerét, egyszerűsítette az eljárásokat, és egy egységes, alapösszegű ellátási modellt vezetett be, amely 2026 januárjától lép hatályba. A reform a korábbi kétszintű rendszert egyetlen munkanélküliségi biztosítási rendszerrel váltja fel. 2025 júliusában **Belgium** elfogadta

munkanélküli ellátási rendszerének átfogó reformját, amely 2026 januárjától lép hatályba. A reform a jogosultsági kritériumok módosítását követően két évben maximalizálja az ellátás teljes időtartamát, bizonyos kivételekkel. 2025 októberében **Litvánia** módosította a munkanélküliségi biztosításról szóló törvényét: a munkanélküli ellátás minimális összege 241,5 EUR-ról 350 EUR-ra emelkedett 2025-ben, a nyugdíjkorhatárhoz közel állók esetében az ellátás maximális időtartama négy hónappal meghosszabbodott, és összességében javult az ellátások – különösen az alacsony jövedelmű háztartások számára nyújtott ellátások – célzottsága. Szintén 2025 októberében **Svédország** végrehajtotta a munkanélküli-ellátási rendszer reformját annak érdekében, hogy az ellátások folyósítása jobban igazodjon az igénylők tényleges jövedelemkieséséhez.

Több tagállam intézkedéseket hajtott végre a külföldi tehetségek bevonása és a szigorú munkaerőpiaci feltételek enyhítése érdekében. 2025 májusában **Görögország** az ESZA+ támogatásával elindította a HELIOS+ programot, amely olyan átfogó megközelítésben támogatja a külföldiek beilleszkedését, amely a munkaerőpiacra való belépésre, valamint az oktatáshoz és a szakképzéshez való hozzáférésükre is kiterjed. **Horvátország** 2025 márciusában módosította a külföldiekről szóló törvényt, amely így liberalizálja a szakképzett munkavállalók (különösen az informatikai ágazatban dolgozók) munkaerőpiaci hozzáférést, megerősíti a munkáltatók ellenőrzését és javítja a külföldi munkavállalók jogainak védelmét. Emellett az ország új intézkedéseket hajtott végre a horvát kivándorlók hazatérésének és visszailleszkedésének támogatására. 2025-ben **Málta** reformálta munkaerő-migrációs politikáját, a munkaerő megtartására, a jogokra és a munkaerőpiaci igényekre helyezve a hangsúlyt. Az intézkedések közé tartoznak az új jogosultsági kritériumok, a magas szerződés megszüntetési aránnyal rendelkező vállalatokhoz való toborzás korlátozása (mikrovállalkozások kivételével), valamint a harmadik országbeli állampolgárok munkáltatóváltásának megkönnyítése. A munkaerőhiány enyhítése és a magasan képzett külföldi munkavállalók bevonása érdekében a **Cseh Köztársaság** kormányrendeletet fogadott el, amely tíz nem uniós ország állampolgárainak biztosít díjmentes hozzáférést a munkaerőpiachoz. 2024 októberében **Németország** elfogadta a képzett indiai munkaerőre vonatkozó stratégiáját, amelynek célja az Indiából érkező szakképzett munkavállalók bevonása a felvétel, a vízumkiadás, a nyelvi képzések, a külföldi szakmai képesítések elismerése és az integráció keretfeltételeinek javításával.

Egyes tagállamok lépéseket tettek a szociális párbeszéd és a szociális partnerek szerepének megerősítésére is. 2025 májusában **Románia** tervezetet terjesztett elő a kollektív tárgyalások 2025 és 2028 közötti időszakban megvalósuló előmozdításáról szóló cselekvési tervhez, aminek eszközei a szakszervezetekben és munkáltatói szervezetekben vállalt tagság ösztönzése, a tárgyalásokon való tájékozott részvétel támogatása, valamint az ágazati és nemzeti szintű megállapodások elősegítése. A terv célja továbbá a szociális párbeszéd megerősítése, a meg nem felelés visszatartó erejű szankcionálása, valamint az intézményi kapacitás fejlesztése technikai segítségnyújtás, ellenőrzések és hatékonyabb végrehajtás révén. 2024 októberében **Magyarország** kormánya rendeletet fogadott el a Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fóruma (VKF) jogi keretének létrehozásáról. Ennek célja, hogy biztosítsa a minimálbér megállapításához szükséges mechanizmusok létrehozását és folyamatos működtetését. 2025 májusában **Lengyelország** módosította a munkáltatói szervezetek reprezentativitására vonatkozó szabályozást. Az új jogszabály megtiltja az e szervezetekben vállalt kettős tagságot annak érdekében, hogy pontosan meg lehessen határozni a reprezentativitásukat, és így ugyanaz a mérce legyen alkalmazható rájuk, mint a szakszervezetekre.

2.4. 8. iránymutatás: A mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőség előmozdítása, a társadalmi befogadás ösztönzése és a szegénység elleni küzdelem

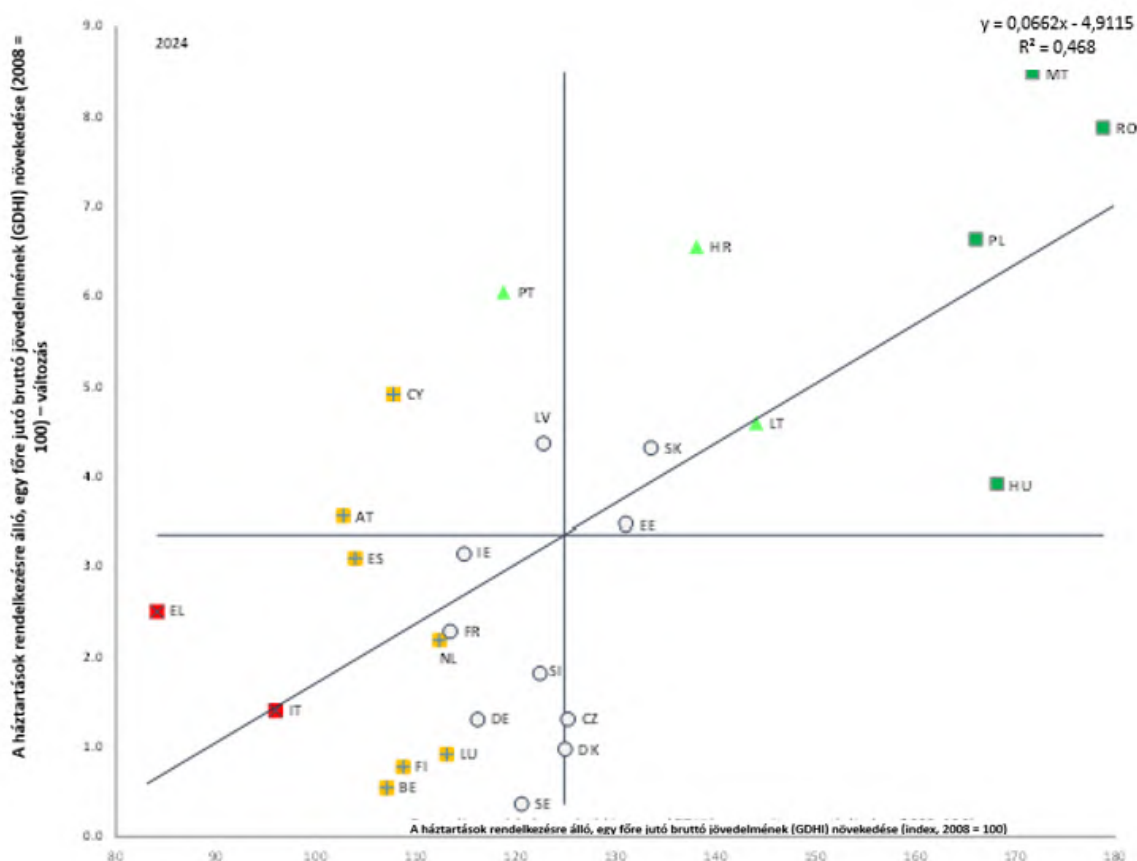
Ez a szakasz a 8. foglalkoztatási iránymutatás végrehajtását vizsgálja. Ez foglalkoztatási iránymutatás azt ajánlja a tagállamoknak, hogy mozdítsák elő a mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőséget és a társadalmi befogadást, és küzdjenek a szegénység ellen, összhangban a pillér 2. alapelvével (a nemek közötti egyenlőség), 3. alapelvével (esélyegyenlőség), 11. alapelvével (a gyermekgondozás és a gyermekek támogatása), 12. alapelvével (szociális védelem), 14. alapelvével (minimumjövedelem), 15. alapelvével (az időskori jövedelem és a nyugdíjak), 16. alapelvével (egészségügyi ellátás), 17. alapelvével (a fogyatékossgal élő személyek befogadása), 18. alapelvével (tartós ápolás-gondozás), 19. alapelvével (lakhatás és segítségnyújtás a hajléktalanok számára) és 20. alapelvével (az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés). A 2.4.1. szakasz a fő mutatók elemzését tartalmazza. A szakasz először a szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázatát, valamint a jövedelmi egyenlőtlenségeket tekinti át. Ezt követi a minimumjövedelem és általában a szociális védelmi rendszerek, valamint ezek szegénységet csökkentő hatásának elemzése. A szociális lakhatást és a megfizethető lakhatást a 8. iránymutatás is elemzi. A 2.4.2. szakasz a tagállamok által hozott szakpolitikai intézkedésekről számol be.

2.4.1. Fő mutatók

A háztartások rendelkezésre álló bruttó reáljövedelmének egy főre jutó indexe (GDHI) 2024-ben jelentősen nőtt az EU 27 tagállamában. 2024-ben 141,3 (2008-as szint = 100) volt, 2,5 százalékponttal magasabb, mint 2023-ban. A legnagyobb növekedés Máltán, Romániában és Lengyelországban volt megfigyelhető, míg kisebb, de még így is jelentős mértékű növekedést Horvátországban, Portugáliában és Cipruson rögzített a statisztika (lásd a 2.4.1. ábrát). 2024-ben Málta, Románia, Lengyelország és Magyarország számított a három „legjobban teljesítő” tagállamnak, egyrészt az egy főre jutó reáljövedelem-index magas (2008-hoz viszonyítva több mint 160 %-os) szintje, másrészt – e három ország esetében – a jelentős növekedés miatt. Számos tagállamban alacsonyabb mértékű növekedés volt megfigyelhető; ezek közül egyesek – például Svédország, Dánia, a Cseh Köztársaság és Szlovénia – az uniós átlag körüli szinteken maradtak. 2024. évi teljesítményük fényében megállapítást nyert, hogy Görögország és Olaszország a szerény javulást követően kialakult tartósan alacsony szintek miatt „kritikus helyzetben” van. 2024-ben a helyzet „figyelemmel kísérendőnek” tekinthető Belgiumban, Finnországban és Luxemburgban (ahol viszonylag csekély javulást követően a szintek megközelítették az uniós átlagot), valamint Cipruson, Ausztriában, Spanyolországban és Hollandiában (ahol a szintek annak ellenére az uniós átlag alatt maradtak, hogy átlag körüli mértékű javulás volt megfigyelhető).

2.4.1. ábra: A háztartások egy főre jutó rendelkezésre álló bruttó jövedelmének (GDHI) növekedése 2024-ben növekedett az EU-ban, de ez tagállamonként is nagy eltéréseket mutat

A háztartások rendelkezésre álló, egy főre jutó bruttó reáljövedelmének (GDHI) növekedési indexe, 2024. évi szint és változás az előző évhez képest (2008 = 100, a szociális eredménytábla kiemelt mutatója)

Megjegyzés: A tengelyek középpontja az EU súlyozatlan átlaga. A jelmagyarozat a mellékletben szerepel. BG esetében nem állnak rendelkezésre adatok.

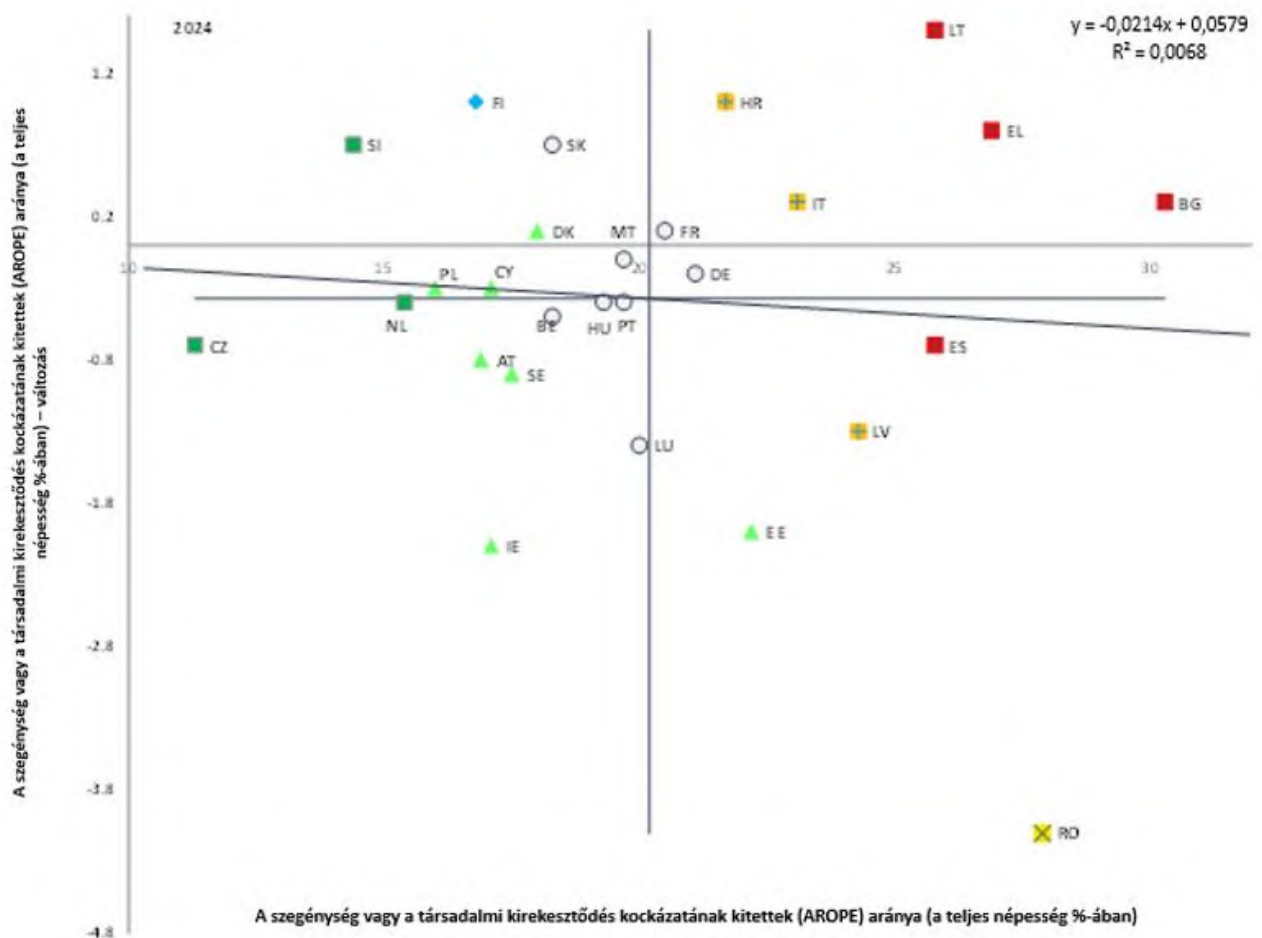
Forrás: Eurostat [[tepsr_wc310](#)], Európai ágazati számlák.

2024-ben a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek arányának csökkentése terén csak nagyon kis mértékű javulás volt megfigyelhető az EU-ban, és nincs egyértelmű jele felfelé irányuló konvergenciának. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya 2024-ben 21 %-ra csökkent a 2023. évi 21,3 %-ról, a férfiak és a nők között közel 2 százalékpontos különbséggel (sorrendben 20 %, illetve 21,9 %). A 2024. évi helyzet mindazonáltal „kritikus” volt Bulgáriában, Görögországban, Litvániában és Spanyolországban, ahol a viszonylag magas szint (sorrendben 30,3 %, 26,9 %, 25,8 %, illetve 25,8 %) érdemben nem javult (Spanyolország), kismértékben nőtt (Bulgária és Görögország) vagy jelentősen emelkedett (Litvániában 1,5 százalékponttal) – lásd a 2.4.2. ábrát. Horvátország, Olaszország és Lettország esetében a helyzet „figyelemmel kísérendő”, részben a viszonylag magas szint miatt (Lettországban 24,3 %), részben pedig az emelkedés következtében (+1 százalékpont Horvátországban, illetve +0,3 százalékpont Olaszországban). Ezzel szemben Romániában a helyzet „gyenge, de javuló” volt: az EU-ban a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők aránya itt volt az egyik legmagasabb (27,9 %), ugyanakkor ez az arány itt csökkent a legnagyobb mértékben (–4,1 százalékponttal), ami jól tükrözi a

szegénység visszaszorítására irányuló folyamatos erőfeszítéseket. Ezzel szemben a Cseh Köztársaság, Szlovénia és Hollandia számít a „legjobban teljesítőnek” (szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya sorrendben 11,3 %, 14,4 %, illetve 15,4 %). Írországban és Észtországban ez az arány jelentős csökkenést mutatott (sorrendben – 2,1, illetve –2 százalékpont), noha ez a két ország már korábban is jó vagy átlagos szinteken áll. Összességében a tagállamok között nincs egyértelmű jele közötti felfelé irányuló konvergenciának.

2.4.2. ábra: A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya 2024-ben csak kismértékben csökkent az EU-ban

A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya, 2024. évi szint és változás az előző évhez képest (% , a szociális eredménytábla kiemelt mutatója)

Megjegyzés: A tengelyek középpontja az EU súlyozatlan átlaga. A jelmagyarázat a mellékletben szerepel. HR esetében törés az idősorban, LT esetében ideiglenes adatok.

Forrás: Az Eurostat [[ilc_peps01n](#)] mutatója, EU-SILC.

a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázata tekintetében az EU-n belül jelentősek a regionális, illetve a városi/vidéki eltérések, és mindez összhangban áll azzal, amit a tagállamok közötti eltérések is mutatnak. 2024-ben nagy volt az eltérés az uniós (NUTS II) régiók között, így a tagállamokon belül is, különösen Olaszországban, Lengyelországban, Magyarországon és Szlovákiában (lásd az 5. melléklet 8. ábráját). A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya 59,5 %-tól (Guyane), 48,8 %-tól (Calabria) és 44,5 %-tól (Melilla város) egészen 8,8 %-ig (Délnyugat-Csehország), 8,6 %-ig (Pozsonyi körzet) és 6,6 %-ig (Bolzano/Bozen autonóm megye)

terjedt. A legkülső régiókban szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya meghaladta az uniós átlagot, 59,5 %-tól (Guyane) 22,9 %-ig (Madeira). Uniós szinten a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek népesség nagyvárosokban és vidéken mért arányai kissé magasabbak voltak, mint a városokban és az elővárosokban (sorrendben 21,3 %, 21,3 % és 20,3 %). A tagállamok között ugyanakkor jelentős eltérések mutatkoztak. A nagyvárosok tekintetében a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya 27,8 % volt Belgiumban és 12,2 % Lengyelországban; a városokban és az elővárosokban 32 % Bulgáriában és 11,7 % Csehországban; míg vidéken 41,7 % Romániában és 8,6 % Máltán. Míg az Unió nyugati részében a nagyvárosokban tapasztalható viszonylag magas AROPE-arányhoz gyakran alacsonyabb vidéki arányok társulnak, addig több mediterrán és balti országban, valamint a keleti régiókban ennek ellenkezője figyelhető meg.

A szegénységi kockázatok több tényezőre vezethetők vissza. Gyökereik között szerepel az esélyegyenlőtlenség, amely többek között a területi és regionális különbségekkel²⁴⁴ vagy a hátrányos megkülönböztetéssel²⁴⁵ magyarázható. Szintén az okok között szerepel az aktív munkaerőpiaci intézkedések, továbbá a szociális védelemmel és a társadalmi befogadással kapcsolatos szakpolitikák eltérő hatékonysága és eredményessége. A hátrányos helyzet generációk közötti átörökítése²⁴⁶ különösen a gyermekeket érinti. A szegénységi kockázatok megelőzésében és csökkentésében kulcsszerepet játszanak az aktív befogadási politikák, az adó- és szociális ellátórendszer kialakítása és hatékonysága, valamint a támogatási szolgáltatásokhoz (például az oktatáshoz, az egészségügyhöz vagy a szociális és az alapvető szolgáltatásokhoz) való hozzáférés. E célok támogatása érdekében az EU számos kezdeményezést²⁴⁷ fogadott el, amelyek megfelelő végrehajtás esetén hozzájárulhatnak a szegénység csökkentéséhez. Ezekre építve a készülő szegénység elleni uniós stratégia célja, hogy segítse az embereket a szükséges alapvető védelemhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférésben, miközben kezeli a szegénység kiváltó okait. A stratégia átfogó célja, hogy 2050-re felszámolja a szegénységet az EU-ban.

3. célkitűzéshez kapcsolódó háttérmagyarázat: Előrehaladás szegénység csökkentésére vonatkozó, 2030-ra kitűzött cél felé

A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétt népesség aránya 2024-ben tovább csökkent, ugyanakkor az elért előrehaladás nem elegendő a 2030-ra kitűzött kiemelt cél eléréséhez. 2024-ben a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek száma 1,1 százalékponttal, 93,3 millió főre esett vissza. A

²⁴⁴ Lásd: Európai Bizottság, Durán Laguna és mások, [Kilencedik jelentés a gazdasági, társadalmi és területi kohézióról](#), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2024

²⁴⁵ A 2024. évi legfrissebb adatok például azt mutatják, hogy a romák 70 %-a volt kitéve a szegénység kockázatának, de 2016 és 2024 között előrelépés történt ezen a téren. Lásd: Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége, [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries, 2024](#) (A romák és az utazók jogai 13 európai országban, 2024).

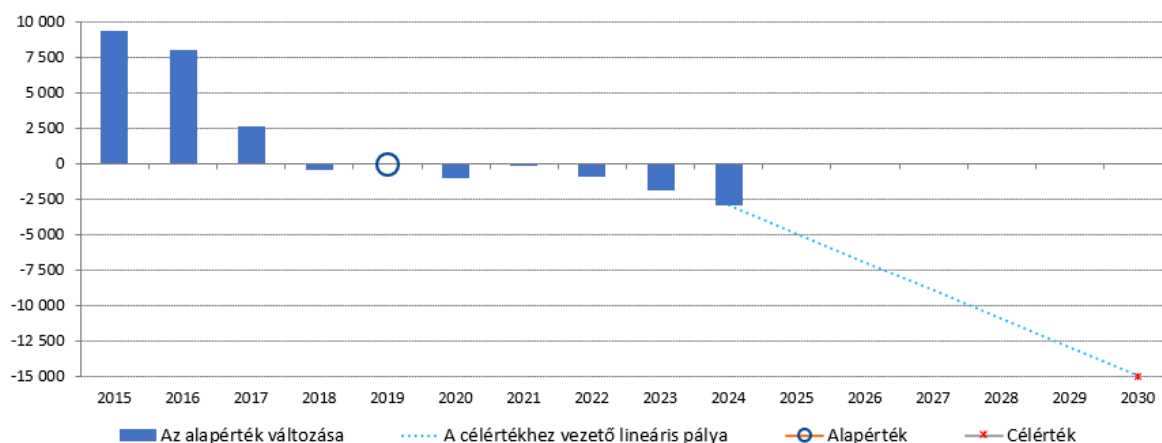
²⁴⁶ Lásd: UNICEF Innocenti – Global Office of Research and Foresight, [Innocenti Report Card 18: Child poverty in the midst of wealth](#) (UNICEF Innocenti Kutatási és Előrejelzési Nemzetközi Iroda 18. éves jelentése: *Gyermekszegénység a jólét közepette*), UNICEF Innocenti, Firenze, 2023. december.

²⁴⁷ Ezek közé tartozik az [európai gyermekgarancia](#) (a Tanács 2021. június 14-i (EU) 2021/1004 ajánlása); a [megfelelő minimálbérékről szóló \(EU\) 2022/2041 irányelv](#); a [szociális védelemhez való hozzáférésről szóló 2019. november 8-i tanácsi ajánlás](#) (2019/C 387/01); a [Tanács 2023. január 30-i ajánlása az aktív befogadást biztosító megfelelő minimumjövedelemről](#) (2023/C 41/01), a hajléktalanság elleni küzdelem európai platformja, a [lisszaboni nyilatkozat a hajléktalanság elleni küzdelem európai platformjáról](#) (2021. június 21.); és a [Bizottság közleménye a tagállami szakpolitikák elosztási hatásának pontosabb értékeléséről](#), COM(2022) 494.

németországi és franciaországi idősortörésekhez igazítva a csökkenés a 2019-es referenciaévhez képest 2,9 millió főt tesz ki, ami azt jelenti, hogy még 12,1 millió fő hiányzik a 15 milliós cél eléréséhez. Ez azt jelenti, hogy a cél 2030-ig történő teljesítéséhez évente átlagosan több mint 2 millió fős csökkenésre lenne szükség (lásd az alábbi ábrát). A cél eléréséhez ezért az évtized hátralévő részében az erőfeszítéseknek jelentősen fel kell gyorsulniuk. A gyermekszegénység szintén csökkent az EU-ban 2024-ben: mintegy 0,4 millióval kevesebb gyermek (0–17 évesek) volt kitéve a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának. Mindazonáltal a szám továbbra is 0,25 millióval meghaladja a 2019. évi alapforgatókönyvet, és 5,25 millióval a gyermekszegénység csökkentésére irányuló összesített nemzeti célokat.

A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek száma az elmúlt években csökkent, ugyanakkor az elért előrehaladás továbbra sem elegendő a 2030-ra kitűzött kiemelt cél eléréséhez.

A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek arányának változása az EU-27-ben a 2019-es bázisévhez képest és a kapcsolódó, 2030-ra kitűzött uniós kiemelt cél (teljes népesség, ezer fő)

Megjegyzés: Az idősorok kiigazításra kerültek az idősor-megszakítások figyelembevételével, tekintettel a Németország adataiban 2020-ban bekövetkezett, és visszamenőlegesen 2019-re kiigazított, valamint a Franciaország adataiban 2022-ben bekövetkezett jelentős törésre (a 2019. évi adatokkal való összehasonlíthatóság érdekében az uniós összesített adatok a „Franciaországra” vonatkozó adatok helyett a „kontinentális Franciaországra” vonatkozó adatokra épülnek).

Forrás: Az Eurostat [[ilc_pecs01](#)] mutatója és a Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatóságának kalkulációja.

A szegénység csökkentésére irányuló nemzeti célok felé tett előrehaladás mértéke továbbra is egyenlőtlen a tagállamok között. 2024-ben mindössze 14 tagállamban csökkent a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétt személyek száma, és 2019 óta csupán 16 tagállam ért el előrelépést a 2030-ra kitűzött nemzeti céljai felé (lásd az alábbi ábrát)²⁴⁸. E tagállamok közül hét (Románia, Cseh Köztársaság, Lettország, Hollandia, Lengyelország, Belgium és Bulgária) összességében jó úton halad, közülük Románia 2024-ben különösen jelentős (739 ezer fős) csökkenést ért el. 2024-ben Svédország és Írország lett az első két tagállam, amely elérte célértékét, miközben a legnagyobb relatív lemaradás²⁴⁹

²⁴⁸ A szegénység csökkentésére irányuló uniós és nemzeti célok nyomon követése, valamint az idősorok megtörésének és az adatok kapcsolódó kiigazításainak magyarázata tekintetében lásd még [a szociális védelemmel foglalkozó bizottság 2025. évi éves jelentését](#).

²⁴⁹ Az országok közötti összehasonlíthatóság tekintetében a különbségeket nem abszolút értékben, hanem a 2019 és 2030 közötti időszakra vonatkozó csökkentési célérték százalékában mérik. Például: $(10 \text{ [célérték]} - 4 \text{ [eddig elért előrehaladás]}) / 10 \text{ [célérték]} = 60 \% \text{ [eltérés]}$.

továbbra is Luxemburgban, Szlovákiában, Szlovéniában, Dániában, Finnországban és Franciaországban figyelhető meg. A gyermekszegénység csökkentésére vonatkozó kiegészítő célok²⁵⁰ meghatározó 21 ország közül 13 országban regisztrálták a helyzet javulását 2024-ben, 11 ország tett előrelépést 2019 óta, míg Írország, Ciprus és Svédország már elérte a kitűzött célértéket. Ezzel szemben a Cseh Köztársaság, Németország, Spanyolország, Franciaország, Luxemburg, Málta, Ausztria, Szlovénia, Szlovákia és Finnország esetében eddig nem történt érdemi előrelépés a 2019. évhez viszonyítva.

2019 óta csak a tagállamok mintegy fele ért el előrehaladást, és csak egyharmaduk halad jó úton vagy lépte túl célértékeit

A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek arányának változásai 2019 és 2024 között, valamint a 2030-ra kitűzött nemzeti célok (teljes népesség, ezer fő)

Megjegyzés: Törés az idősorban 2020-ban FR, IE, DK és LU esetében, 2021-ben LU esetében, 2022-ben FR, FI és LU esetében, 2023-ban és 2024-ben pedig HR esetében. LT esetében ideiglenes adatok 2024-ben. Dánia és Németország a szegénység csökkentésére irányuló nemzeti céljaikat a (gyakorlatilag) aktív kereső nélküli (azaz a nagyon alacsony munkaintenzitású) háztartásokban élők számának csökkentéseként fejezte ki, ami várhatóan a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek létszámának csökkenésében nyilvánul meg az évtized során. Dánia nemzeti célkitűzését a 2020-as referenciaévhez képest fejezi ki. Franciaország a kontinentális Franciaországra való hivatkozással határozta meg nemzeti célkitűzését, és a nyomon követés e földrajzi hatályhoz igazodik. Magyarország a szegénység csökkentésére irányuló nemzeti céljaként a gyermekes családok anyagi és szociális nélkülözési arányának csökkentését nevezte meg, ami a jelenlegi körülmények fennállása esetén a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek csökkenésének felel meg. Málta a szegénység csökkentésére irányuló nemzeti célját a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek arányának –3,1 százalékpontos csökkentésében határozza meg.

Forrás: Az Eurostat [ilc_pecs01] mutatója és a 2030-ra kitűzött nemzeti célokra vonatkozó táblázat az 1. mellékletben.

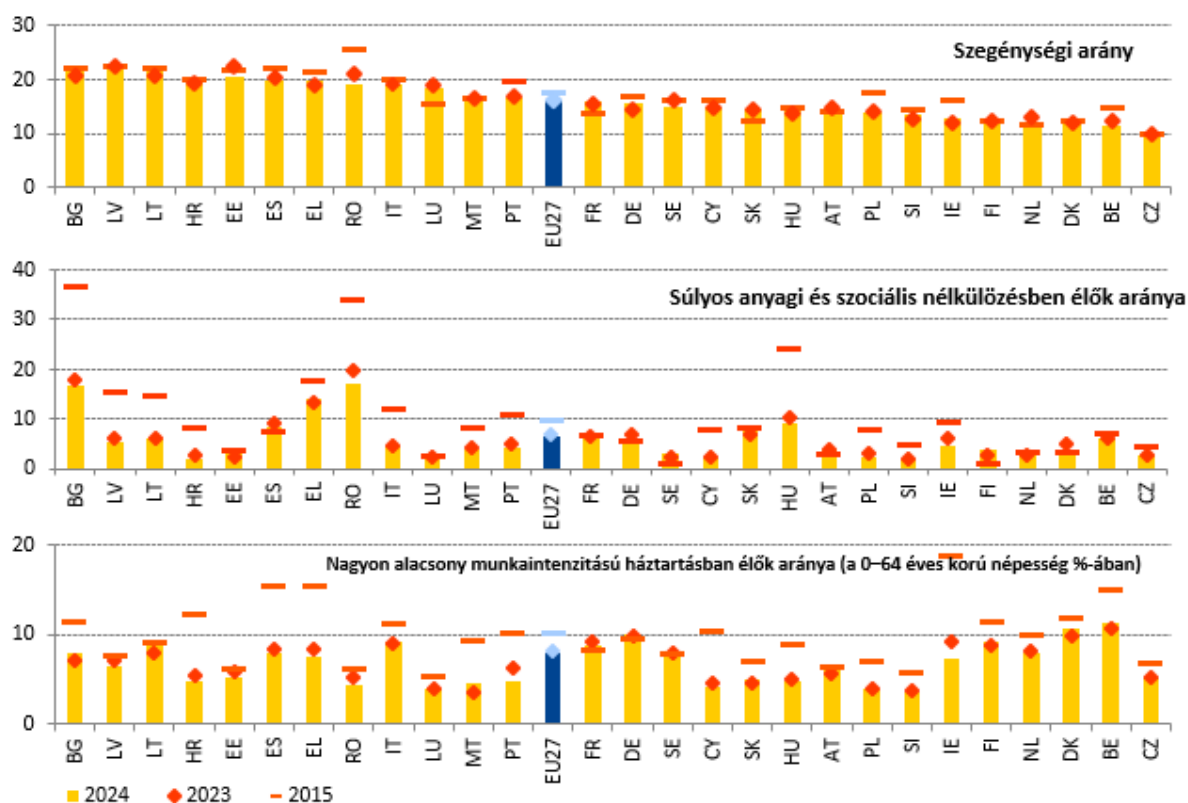
A súlyos anyagi és szociális nélkülözés kismértékben csökkent, míg a jövedelmi szegénység és a (nagyon) alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők aránya 2024-ben változatlan maradt az EU-ban. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek arányában bekövetkezett igen szerény javulása a mutató összetevőiben is tükröződik. Csehországban és Hollandiában a szegénység kockázatának kitétek aránya egy csökkenést követően az alacsonyabbak közé tartozott (a 2023. évi jövedelmi adatok alapján sorrendben 9,5 %, illetve 12,1 %) – lásd a 2.4.3. ábra felső paneljét. Ezzel szemben az arány

²⁵⁰ Az országok, amelyek a gyermekszegénység csökkentésére vonatkozó célt határoztak meg: Belgium, Bulgária, a Cseh Köztársaság, Németország, Észtország, Írország, Görögország, Spanyolország, Franciaország, Horvátország, Ciprus, Luxemburg, Málta, Ausztria, Lengyelország, Portugália, Románia, Szlovénia, Szlovákia, Finnország és Svédország. E célértékek nyomon követéséhez lásd a [szociális védelemmel foglalkozó bizottság 2025. évi éves jelentését](#).

bizonyos mértékű növekedést követően Bulgáriában, Lettországban és Litvániában volt a legmagasabb (sorrendben 21,7 %, 21,6 %, illetve 21,5 %). Romániában 2,1 százalékpontos csökkenés volt megfigyelhető, ami érdemben hozzájárult ahhoz, hogy az országban csökkent a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya. Az Eurostat 2024. évi jövedelmekre vonatkozó gyorsbecslései azt jelzik, hogy a szegénység kockázatának kitétek aránya 2024-ben uniós átlagban és a legtöbb tagállamban is változatlan maradt, miközben Finnországban, Portugáliában, Görögországban és Szlovéniában nőtt, Észtországban pedig csökkent²⁵¹. A súlyos anyagi és szociális nélkülözésben élők aránya összességében enyhén csökkent az EU-ban – lásd a 2.4.3. ábra középső paneljét. A (nagyon) alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők aránya 2024-ben változatlan maradt (a 2023. évi tevékenység alapján) – lásd a 2.4.3. ábra alsó paneljét.

2.4.3. ábra: A súlyos anyagi és szociális nélkülözés kismértékben csökkent, míg a szegénységi arány és a (nagyon) alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők aránya nem változott

A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya kiemelt mutatójának komponensei (%; 2015, 2023, 2024)

Megjegyzés: A mutatók közötti sorrend meghatározása a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek 2024. évi aránya alapján történt. Törés az idősorban HR esetében a szegénységi arány tekintetében. LT esetében ideiglenes adatok.

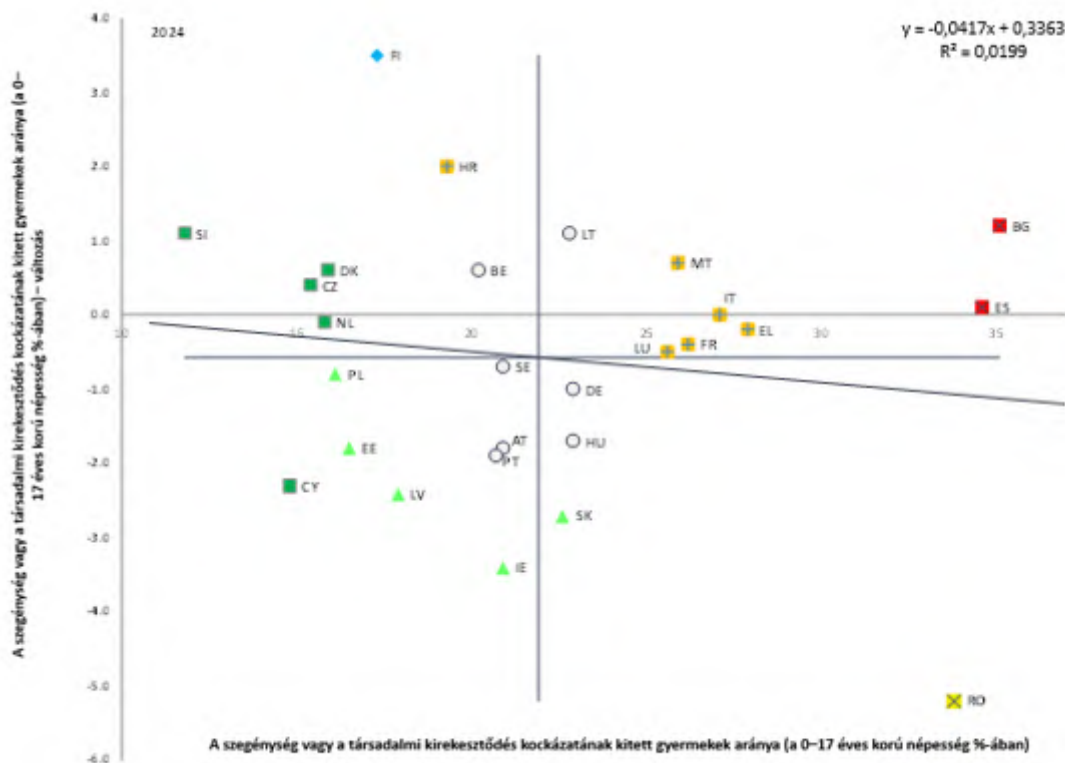
Forrás: Az Eurostat [[tessi010](#)], [[tepsr_lm420](#)] és [[tepsr_lm430](#)] mutatója, EU-SILC.

²⁵¹ Kizárólag a statisztikailag jelentős változások kerülnek bemutatásra. Lásd: Eurostat, [Flash estimates of income inequalities and poverty indicators for 2024 \(FE 2024\), Experimental results](#) (A jövedelmi egyenlőtlenségekre és a szegénységi mutatókra vonatkozó gyorsbecslések 2024-re (FE 2024 – Kísérleti eredmények). 1. változat, 2025. június).

A gyermekszegénység enyhén csökkent, de továbbra is magasabb szintű, mint a teljes népességre vonatkoztatott szegénység, és nincs egyértelmű jele felfelé irányuló konvergenciának. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek száma a 2023. évi 19,96 milliőről 2024-ben 19,52 millióra, az uniós átlag tekintetében pedig 24,9 %-ról 24,2 %-ra csökkent. Noha 2024 a második olyan egymást követő év volt, amelynek során az abszolút szám terén csökkenést regisztráltak, a gyermekszegénység előfordulása továbbra is 3,2 százalékponttal magasabb, mint a teljes népesség körében. Szlovénia, Ciprus, a Cseh Köztársaság és Hollandia a „legjobban teljesítők” közé tartozik, ahol a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek aránya 16 % alatt maradt, és 2023-hoz képest csak viszonylag kismértékű változások voltak megfigyelhetőek, Ciprus (–2,3 százalékpont) és Szlovénia (+1,1 százalékpont) kivételével. Ezzel szemben Bulgáriában és Spanyolországban, ahol az arány sorrendben 35,1 %, illetve 34,6 %-ot ért el, „kritikus a helyzet”. Míg Spanyolországban az arány lényegében változatlan maradt, Bulgáriában is 1,2 százalékpontos növekedés következett be. Uniós szinten a legnagyobb növekedést Horvátországban (+2 százalékpont) és Finnországban (+3,5 százalékpont) regisztrálták, míg a legnagyobb csökkenés Írországban (–3,4 százalékpont), Romániában (–5,2 százalékpont) és Szlovákiában (–2,7 százalékpont) volt megfigyelhető. Összességében nincsenek látható jelek a felfelé irányuló konvergenciára a tagállamok között. A gyermekek szegénységből és társadalmi kirekesztődésből való kiemelése elengedhetetlen ahhoz, hogy teljes mértékben kibontakoztathassák lehetőségeiket, és meg tudják törni a generációk közötti szegénység ciklusát. Az európai gyermekgarancia valamennyi tagállamban történő végrehajtása kulcsfontosságú e tekintetben.

2.4.4. ábra: A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek aránya kismértékben csökkent az EU-ban

A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek aránya, 2024. évi szint és változás az előző évhez képest (% a szociális eredménytábla kiemelt mutatója)

Megjegyzések: A tengelyek középpontja az EU súlyozatlan átlaga. A jelmagyarázat a mellékletben szerepel. HR esetében törés az idősorban, LT esetében ideiglenes adatok.

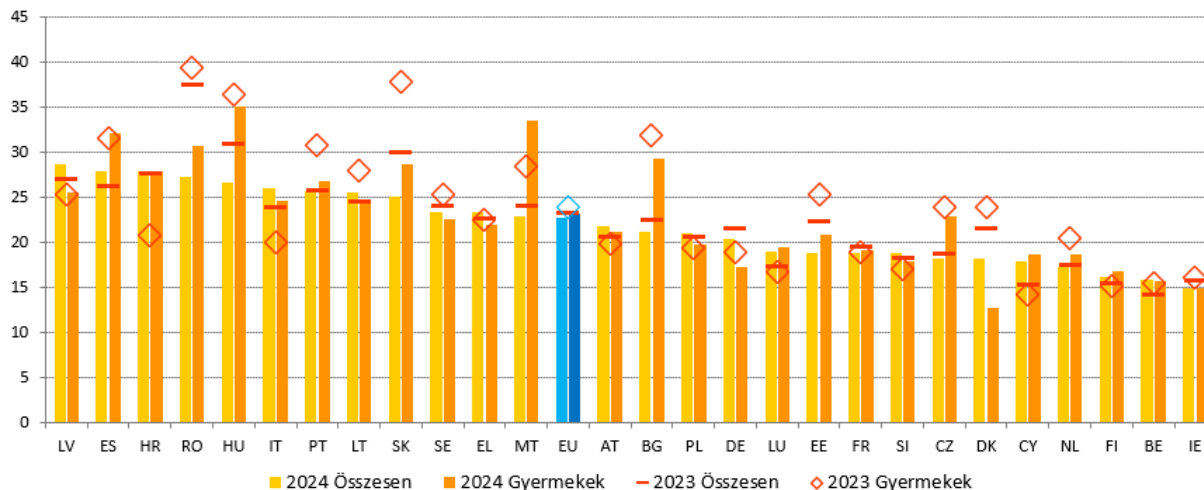
Forrás: Az Eurostat [[ilc_peps01n](#)] mutatója, EU-SILC.

A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek arányának összetevői nagyrészt nem változtak az EU-ban, egyedüli kivételként a súlyos anyagi és szociális nélkülözés csökkent. A szegénységi arány uniós átlagban enyhén csökkent, 2023-ban 19,5 %-ról 2024-ben 19,3 %-ra. A legnagyobb, 2 százalékpontos növekedéseket Horvátországban, Litvániában, Máltán és Finnországban, míg a legnagyobb, 3 százalékpontos csökkenéseket Portugáliában, Romániában és Szlovákiában regisztrálták. 2023-hoz hasonlóan a szegénység kockázatának kitettek aránya Spanyolországban (29,2 %), Bulgáriában (28,2 %) és Romániában (26,2 %) volt a legmagasabb, míg a legalacsonyabb értékeket Dániában (10,1 %), Szlovéniában (10,7 %) és Finnországban (11,6 %) mérték. Az Eurostat 2024. évi jövedelmekre vonatkozó gyorsbecslései szerint 2024-ben az EU-ban átlagosan 0,4 százalékpontos csökkenés várható a gyermekek körében mért jövedelmi szegénység előfordulásában. A súlyos anyagi és szociális nélkülözésben élő gyermekek tekintetében az uniós arány 2024-ben kismértékben csökkent, 8,4 %-ról (2023) 7,9 %-ra (2024). Tagállami szinten az arány 1,2 %-tól (Horvátország) 21,2 %-ig (Románia) terjedt. Hollandiában és Finnországban 2 százalékpontos növekedés, míg Németországban, Görögországban, Lettországon, Litvániában és Magyarországon 2 százalékpontos csökkenés volt megfigyelhető. Végül, a (nagyon) alacsony munkaintenzitású háztartásokban élő gyermekek aránya 2024-ben nem változott, maradt 7,4 %-on az EU-ban és a legtöbb

tagállamban (szemben a 2023. évi 7,5 %-kal), kivéve Bulgáriát (+2,1 százalékpont), Finnországot (+2,3 százalékpont) és Portugáliát (-2,6 százalékpont).

2.4.5. ábra: A szegénység mélysége kismértékben csökkent az EU-ban, de a gyermekek esetében gyakran nagyobb volt, mint a teljes népesség körében

A relatív szegénységi rés a teljes népesség és a gyermekek (0–17) arányában (%)

Megjegyzés: HR esetében törés az idősorban, LT esetében 2024-ben ideiglenes adatok.

Forrás: Az Eurostat [ilc_li11] mutatója, EU-SILC.

A szegénység mélysége kismértékben csökkent az EU teljes népessége körében, de továbbra is magasabb a (nagyon) alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők és a gyermekek esetében²⁵². A teljes népesség körében a szegénység mélysége 0,4 százalékponttal mérséklődött, és 2024-ben (a 2023. évi jövedelmekre vonatkoztatva) 22,7 %-ot tett ki, az előző évhez képest – lásd a 2.4.5. ábrát. A szegénység mélysége Lettországon, Spanyolországban és Horvátországban volt a legnagyobb, a sorrendben 1,8, 1,7, illetve 0,2 százalékpontos növekedést követően. A legnagyobb növekedés Cipruson (+2,7 százalékpont), valamint Lettországon és Luxemburgban (+1,8 százalékpont mindkét országban) volt megfigyelhető. Uniós szinten a 18–64 éves, (nagyon) alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők körében mért szegénységi mélység jelentősen magasabb volt, mint a teljes népesség körében, és 2024-ben elérte a 35,5 %-ot²⁵³. A gyermekek esetében a szegénység mélysége 2024-ben 23,2 %-ra csökkent, ami 0,6 százalékponttal alacsonyabb a 2023. évinél, ugyanakkor továbbra is magasabb, mint a teljes népességre vonatkozó érték. A legnagyobb (5 százalékpont feletti) növekedést Olaszországban, Máltán, valamint Horvátországban (idősorbéli törést követően) regisztrálták, míg a legnagyobb (9 százalékpont feletti) csökkenés Dániában és Szlovákiában következett be.

A fogyatékossgal élő személyek továbbra is jobban ki vannak téve a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának, mint a lakosság többi része. 2024-ben a

²⁵² Ez a relatív medián szegénységi résként is ismert mutató a szegénységi küszöb alatt élő személyek rendelkezésre álló medián ekvivalens jövedelme és a szegénységi küszöb közötti különbözethez képest számítható ki, és a szegénységi küszöb százalékában lehet megadni. Ez a küszöbérték az adott országban élő összes ember rendelkezésre álló nemzeti medián ekvivalens jövedelme 60 %-ának felel meg (nem az Unió egészére vonatkozik).

²⁵³ Eurostat [ilc_li12]. A (nagyon) alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők szegénységi arányát lásd a 2.4.11. ábrán.

szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett, fogyatékossgal élők aránya 28,7 % volt az EU-ban (miután három évig nem változott), ami 10,8 százalékponttal magasabb, mint a népesség többi része esetében. A súlyos fogyatékossgal élő személyek esetében az arány még ennél is magasabb, 36,2 %, és emelkedő tendenciát mutat. A fogyatékossgal élők és a nem fogyatékossgal élők közötti különbség öt országban meghaladta a 20 százalékpontot 2024-ben²⁵⁴. A munkaképes korú, fogyatékossgal élő személyek szegénységi vagy társadalmi kirekesztettségi kockázata lényegesen magasabb (34,5 %), mint más korosztályokban, és a nők is nagyobb kockázatnak vannak kitéve, mint a férfiak (sorrendben 29,4 %, illetve 27,8 %). A befogadó oktatáshoz, képzéshez és foglalkoztatáshoz való hozzáférés támogatása, valamint a személyi segítségnyújtás és támogatási szolgáltatások biztosítása kulcsfontosságú a fogyatékossgal élő személyek szegénységi és társadalmi kirekesztettséggel járó kockázatok csökkentése tekintetében.

A további kismértékű csökkenés ellenére az EU-n kívül születettek körében a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázata továbbra is jóval magasabb, mint az EU-ban születettek esetében. Az EU-n kívül születettek körében szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya minden tagállamban meghaladta a belföldi születésűek körében jellemző arányt, uniós átlagban pedig több mint kétszerese volt annak (38,2 % szemben 18 %-kal). A legnagyobb különbségek Romániában, Ausztriában, Spanyolországban, Belgiumban és Svédországban voltak megfigyelhetők (mindegyikben 23 százalékpont felett)²⁵⁵. E különbségek nagyrészt e csoport hátrányos foglalkoztatási helyzetét tükrözik (lásd a pillérhez kapcsolódó 5. háttérmagyarázatot a 2.2.1. szakaszban).

A romák jelentős része továbbra is nagyobb mértékben vannak kitéve a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának az EU-ban. A legfrissebb felmérési adatok szerint 2024-ben a felmérésben részt vevő országokban átlagosan a romák 70 %-a volt kitéve a szegénység kockázatának²⁵⁶, és 2016 és 2024 között sikerült előrehaladást regisztrálni ezen a téren. Átlagosan a (18 év alatti) roma gyermekek 77 %-a élt a szegénység kockázatának kitett háztartásban. Emellett a romák nagyobb arányban (37 %) szembesültek súlyos anyagi nélkülözéssel, mint az általános népesség, különösen a fiatalabb és az idősebb kohorszok. A romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó, 2020 és 2030 közötti időszakra szóló uniós stratégiai keretrendszer felszólítja a tagállamokat, hogy legalább felére csökkentsék a romák és az általános népesség – többek között a gyermekek – közötti szegénységi rést, és biztosítsák, hogy 2030-ra a romák többsége kitörjön a szegénységből²⁵⁷. A romák egyenlőségéről, társadalmi befogadásáról és részvételéről szóló tanácsi ajánlással a tagállamok kötelezettséget vállaltak arra, hogy küzdenek a romák rendkívül magas szegénységi aránya, valamint anyagi és szociális nélkülözése ellen²⁵⁸. A megújított nemzeti romastratégiai keretek értékelése szorgalmazza, hogy a tagállamok

²⁵⁴ Kiemelkedően nagy különbségek voltak megfigyelhetők Litvániában, Horvátországban, Lettországon, Észtországban és Magyarországon, amelyek mind magas arányokat mutattak, akárcsak Bulgária és Románia.

²⁵⁵ Az Eurostat [[ilc_peps06n](#)] mutatója, amely összehasonlítja a nem uniós országokban születetteket és az adatközlő országban születetteket; 18 éves vagy annál idősebb személyek. Románia esetében az adatok megbízhatóságra alacsony.

²⁵⁶ Lásd: Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége, [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries, 2024](#) (A romák és az utazók jogai 13 európai országban, 2024). A megfelelő mutató értéke 2016-ban, valamint 2021/2019-ben egyaránt 80 % volt, eltérő országösszetétel mellett – lásd a kapcsolódó jelentés 30. oldalán található 4. ábrát. A 2024. évi felmérésben részt vevő országok a következők voltak: BG, CZ, EL, ES, FR, HU, IE, IT, PT és RO.

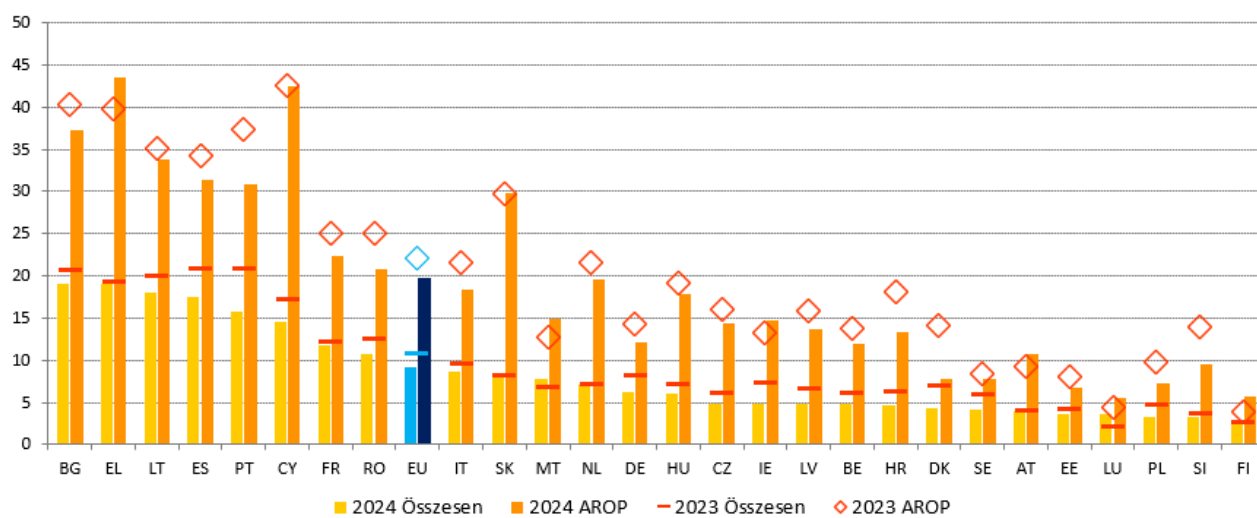
²⁵⁷ Lásd: [A romák egyenlőségének, befogadásának és részvételének előmozdítását célzó új uniós stratégiai keret \(teljes csomag\)](#).

²⁵⁸ Lásd: [HL C 93., 2021.3.19., 1. o.](#)

foglalkozzanak a feltárt, fejlesztésre szoruló területekkel, valamint újítsák meg és módosítsák, így többek között tegyék ambiciózusabbá kereteiket²⁵⁹. A romák megfelelő és deszegregált lakhatáshoz való egyenlő hozzáféréseinek biztosításáról, valamint a szegregált települések kezeléséről szóló tanácsi következtetések²⁶⁰ felkérlik a tagállamokat, hogy azonosítsák és használják fel az e célra rendelkezésre álló valamennyi forrást.

2.4.6. ábra: Azok aránya, akik nem képesek megfelelően melegen tartani otthonukat, 2024-ben csökkent az EU-ban az előző évhez képest, azonban tagállamonként jelentősen eltérő mértékben

Azon személyek aránya, akik nem képesek megfelelően fűteni otthonukat, a teljes és a szegénység kockázatának kitett népesség körében, 2023 és 2024 (%)

Megjegyzések: LT esetében ideiglenes adatok 2024-ben, és törés az idősorban 2023-ban.

Forrás: Az Eurostat [ilc_mdcs01] mutatója, EU-SILC.

Az energiaszegénység egyik fő mutatója – azaz azok aránya, akik nem képesek megfelelően melegen tartani otthonukat – 2024-ben az EU-ban először csökkent 2021 óta, ugyanakkor továbbra is lényegesen magasabb a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek körében. Azon személyek aránya, akik nem képesek megfelelően melegen tartani otthonukat, a 2023. évi 10,6 %-ról 2024-ben 9,2 %-ra csökkent az Unióban. A 2024. évi csökkenés két egymást követő növekedési év után az első visszaesés. Ez a tendencia a földgáz és a villamos energia kiskereskedelmi árainak csökkenését, valamint az uniós tagállamokban bevezetett energiahatékonysági intézkedések és egyéb kísérő intézkedések kombinációját tükrözi. Ugyanakkor a 2024. évi szint továbbra is jelentősen meghaladja a 2021. évi 6,9 %-os értéket. Emellett az idősebbek, az egyedülálló szülők és a nők fokozottan ki vannak téve az energiaszegénységnek. A tagállamok közötti eltérések 2024-ben némileg mérséklődtek, de továbbra is jelentősek: 2,7 % (Finnország) és 19,0 % (Bulgária) közötti tartományban változtak. Az itt vizsgált energiaszegénységi mutató 2024-ben a legtöbb tagállamban csökkent, a legnagyobb mértékben Portugáliában (–5,1 százalékpont), Spanyolországban (–3,3 százalékpont), valamint Dániában és Cipruson (–2,5 százalékpont). Ezzel szemben kisebb növekedés volt megfigyelhető Luxemburgban

²⁵⁹ Az értékelést lásd: [COM\(2023\) 7 final](#) a [teljes csomagban](#).

²⁶⁰ [A Tanács következtetései a romák megfelelő és deszegregált lakhatáshoz való egyenlő hozzáféréseinek biztosítását, valamint a szegregált települések problémájának kezelését célzó intézkedésekről.](#)

(+1,5 százalékpont), Máltán (+1,0 százalékpont), Szlovákiában (+0,2 százalékpont), valamint Ausztriában és Finnországban (+0,1 százalékpont), míg Hollandiában a helyzet változatlan maradt. A szegénység kockázatának kitett személyek körében az energiaszegénység jóval magasabb: átlagosan 19,7 % nem tudta megfelelően melegen tartani otthonát az EU-ban, szemben a lakosság többi részének 7,1 %-ával. A szegénység kockázatának kitett népesség körében az energiaszegénység Görögországban volt a legmagasabb (43,6 %), míg Luxemburgban a legalacsonyabb (5,5 %). Egy másik energiaszegénységi mutatót, a közüzemi számlák tekintetében felhalmozott tartozást vizsgálva az adatok azt mutatják, hogy a tartozások szintje 2022 óta nem változott²⁶¹. Végül, a globális hőmérséklet-emelkedéssel párhuzamosan egyre több ember küzd Európában azzal, hogy otthonát megfelelően hűvösen tartsa. 2023-ban az uniós háztartások 26 %-a számolt be arról, hogy nem tudta otthonát komfortosan lehűteni a nyári időszakban. Ez az arány a legalacsonyabb jövedelmű csoportban megközelíti a 35 %-ot, és az előzetes eredmények arra utalnak, hogy akik télen energiaszegénységgel küzdenek, nagy valószínűséggel nyáron is nehézségekkel szembesülnek²⁶².

A közlekedési szegénység tagállamonként jelentősen eltér. A közlekedési szegénység három dimenziója a megfizethetőség, az akadálymentesség és a rendelkezésre állás²⁶³, valamint a közlekedés megfelelőségének átfogó dimenziója. A magánközlekedés megfizethetősége – amelyet azoknak a személyeknek az arányával mérnek, akik nem képesek személygépkocsit fenntartani – nem változott az EU-ban, 2023-ban és 2024-ben egyaránt 5,6 % volt, miután 2015 és 2021 között folyamatosan csökkent 7,9 %-ról 5,7 %-ra²⁶⁴. A mutató jelentős eltéréseket mutat a tagállamok között: Máltán 1,8 %, míg Romániában 15,6 % volt. A tömegközlekedés rendelkezésre állása továbbra is kihívást jelent, különösen a vidéki térségekben. Mindezek alapján az EU-ban továbbra is a személygépkocsi a személyszállítás fő módja, 2023-ban az utaskilométerek 83,1 %-át tette ki²⁶⁵.

²⁶¹ Az Eurostat [[ilc_mdes07](#)] mutatója, EU-SILC.

²⁶² A JRC hamarosan megjelenő, Koukoufikis, G. és mások, *Addressing Residential Cooling Demand and Summer Energy Poverty in the EU - Towards a Cooler Future* (A lakossági hűtés iránti kereslet és a nyári energiaszegénység kezelése az EU-ban – Úton egy hűvösebb jövő felé) című jelentése alapján, az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, JRC143288. Az EU-ban jellemző nyári energiaszegénység mérésére szolgáló mutató az EU-SILC felmérés 2023-ban gyűjtött ad hoc moduljából származik. Ebben a HL C 070 kóddal ellátott mutató azt méri, hogy „a háztartás a nem megfelelő hűtési rendszerek vagy a rossz hőszigetelés miatt nem tudja megfelelően hűteni a lakást nyáron”.

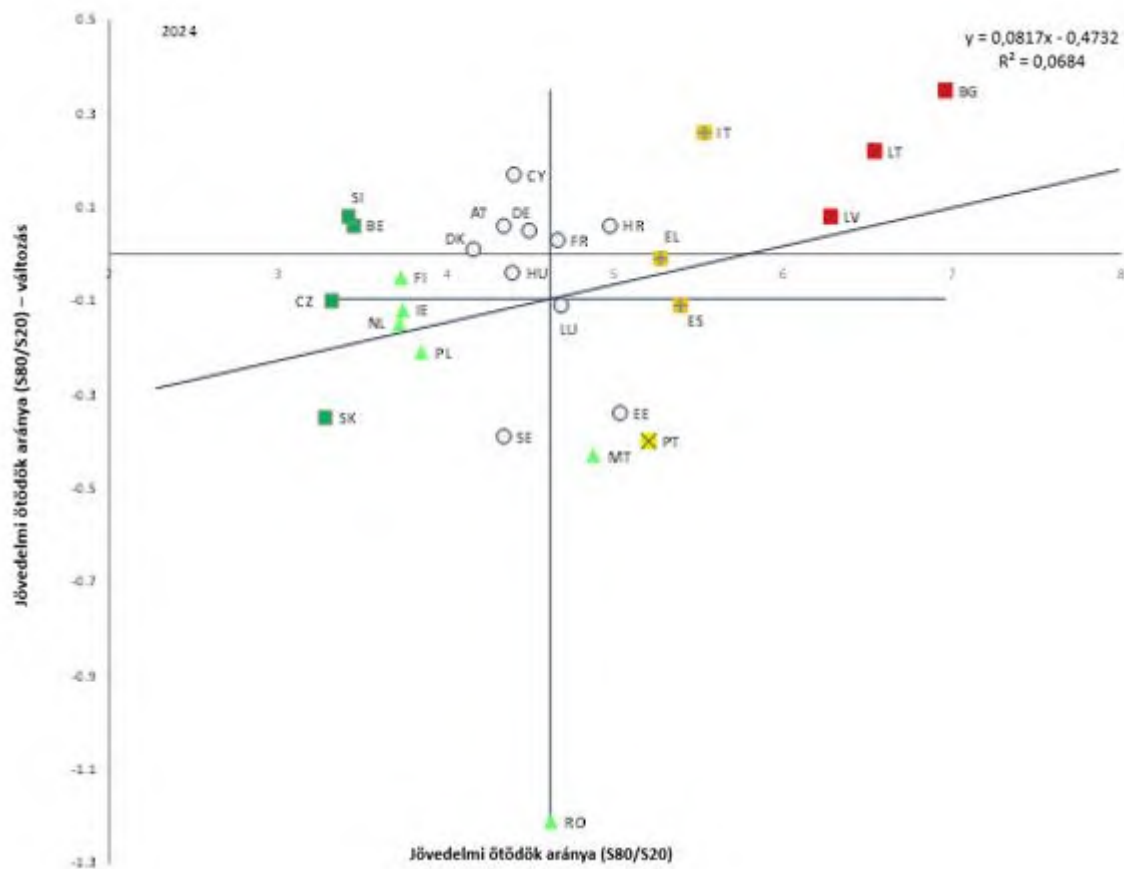
²⁶³ A közlekedési szegénységet a Szociális Klímaalapról szóló rendelet úgy határozza meg, mint: az az állapot, amikor a személyek és a háztartások nem képesek vagy nehezen tudják fedezni a magán- vagy a tömegközlekedés költségeiket, vagy nem, illetve csak korlátozottan férnek hozzá az alapvető társadalmi-gazdasági szolgáltatások és tevékenységek igénybevételéhez, illetve végzéséhez szükséges közlekedéshez, figyelembe véve a nemzeti és a térségi kontextust is – lásd [a Szociális Klímaalap létrehozásáról szóló, 2023. május 10-i \(EU\) 2023/955 európai parlamenti és tanácsi rendeletet](#). E többdimenziós jelleg, valamint a korlátozottan rendelkezésre álló adatok miatt nem állapítható meg egységes tendencia az összes dimenzióra vonatkozóan, ezért jelenleg is folyamatban van uniós szintű mutatók kidolgozása mindhárom dimenzióra. Lásd: [Közlekedési szegénység: meghatározások, mutatók, meghatározó tényezők és mérséklési stratégiák – zárójelentés. Európai Bizottság, 2024. november.](#)

²⁶⁴ Az Eurostat [[ilc_mddu05](#)] mutatója. Ez az egyetlen közlekedési szegénységi mutató, amely uniós szinten évente frissül.

²⁶⁵ Lásd az Eurostat [[tran_hv_psmo](#)] mutatóját.

2.4.7. ábra: A jövedelmi egyenlőtlenség átlaga 2024-ben kismértékben tovább csökkent az EU-ban, de a tagállamok között továbbra is jelentős különbségek figyelhetők meg

Jövedelmi ötödök aránya (S80/S20), 2024. évi szintek és változások az előző évhez képest (a szociális eredménytábla kiemelt mutatója)

Megjegyzés: A tengelyek középpontja az EU súlyozatlan átlaga. A jelmagyarázat a mellékletben szerepel. HR esetében törés az idősorban, LT esetében ideiglenes adatok.

Forrás: Az Eurostat [[tessi180](#)] mutatója, EU-SILC.

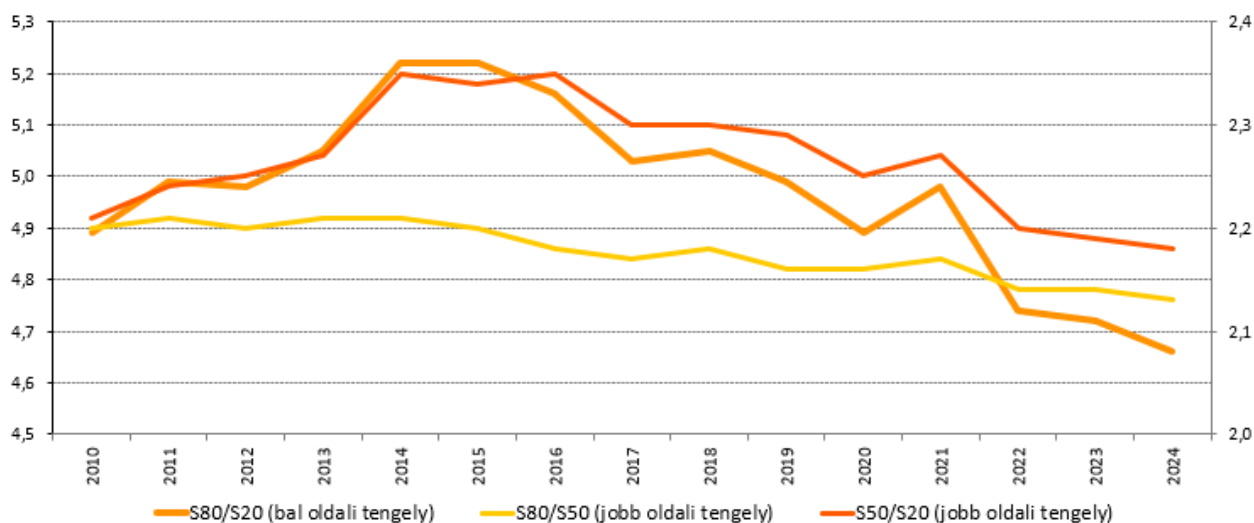
A jövedelmi egyenlőtlenség 2024-ben uniós szinten kismértékben ugyan, de tovább mérséklődött, ugyanakkor az egyenlőtlenség magas szintjével jellemezhető országok miatt a tagállamok között jelentős különbségek figyelhetők meg. A jövedelmi ötödök arányával (S80/S20) mért jövedelmi egyenlőtlenség kismértékben, a 2023. évi 4,72-ről 2024-ben 4,66-ra csökkent az EU-ban (a 2022. évi, illetve a 2023. évi jövedelmekhez viszonyítva). Mindazonáltal a tagállamok közötti eltérések továbbra is jelentősek. A „kritikus helyzeteket” Bulgáriában, Litvániában és Lettországból rögzítette a statisztika, ahol a jövedelmi egyenlőtlenség szintje a legmagasabbak közé tartozott az Unióban, amely 2024-ben tovább emelkedett – lásd a 2.4.7. ábrát. Három olyan ország, ahol a jövedelmi egyenlőtlenség szintje viszonylag magas – Olaszországban növekedés, míg Görögországban és Spanyolországban csökkenés volt megfigyelhető –, a „figyelemmel kísérendő” kategóriába került. A jövedelmi egyenlőtlenség csökkenése messze Romániában volt a legnagyobb mértékű (-1,2 pont), aminek eredményeként az ország szintje összhangba került az uniós átlaggal. A 2024-ben „legjobban teljesítő” tagállamok Belgium, Szlovénia, a Cseh Köztársaság és Szlovákia voltak. Az EU-ban összességében eltérő tendenciát figyelhetők meg. Egyrészt egyes tagállamokban, ahol az egyenlőtlenség szintje magas volt, további romlás következett be. Másrészt néhány, alacsony szintű egyenlőtlenséget mutató tagállamban további csökkenés volt tapasztalható. Ez jól mutatja a tagállamok közötti eltéréseket. A jövedelmi

egyenlőtlenségek az EU régiói között is nagy fokú heterogenitást mutatnak. Ezek az adott országon belül is viszonylag markánsak – többek között Olaszországban, Romániában, Magyarországon és Belgiumban (lásd az 5. melléklet 4. ábráját). Az Eurostat gyorsbecslései szerint a jövedelmi egyenlőtlenségek a 2024-es jövedelmi év tekintetében várhatóan minden tagállamban változatlan tendenciát mutatnak²⁶⁶.

Hosszabb távú kitekintésben a jövedelmi egyenlőtlenség az elmúlt tíz évben időszakos ingadozások mellett ugyan, de csökkent. A 2010-es években az EU-ban a jövedelmi ötödök arányával (S80/S20) mért jövedelmi egyenlőtlenség a kettős recesszió során meredeken nőtt, majd visszaesett a gazdasági és pénzügyi válság előtt ismert szintekre, a legutóbbi években pedig tovább csökkent – lásd a 2.4.8. ábrát. 2024-ben a jövedelmi egyenlőtlenség a jövedelemeloszlás alsó hányadában (az S50/S20 aránnyal mérve) nagyjából visszaállt a pénzügyi válság előtti szintre, míg kissé alacsonyabb volt, mint a jövedelemeloszlás felső sávjában mért korábbi szinteken (az S80/S50 mutató alapján). Ez rávilágít az EU-ban az elmúlt években alkalmazott gyors és hatékony szakpolitikai válaszok hatására, különösen akkor, ha a Covid19-világjárványt és a 2020 és 2023 közötti időszak megélhetési költségeinek emelkedését követő általános stabilitást összevetjük a 2010-es évek elején tapasztalt meredek emelkedéssel. A reformok és beruházások elosztási hatásainak vizsgálata²⁶⁷ továbbra is különösen fontos a jövedelmi egyenlőtlenségre gyakorolt hatásuk figyelembevételével és a szakpolitika megtervezésének ezzel összhangban történő előzetes megalapozása szempontjából.

2.4.8. ábra: A jövedelmi egyenlőtlenségek az EU-ban az elmúlt tizenöt évben ingadoztak, de 2015 után a legtöbb tagállamban csökkentek

Az S80/S20, S80/S50 és az S50/S20 jövedelmi ötödök arányai (2010–2024, 2009 és 2023 közötti jövedelmi évek)

Megjegyzés: A jövedelmi ötödök S80/S20 arányára vonatkozó becslési adatok a 2014 és 2018 közötti időszakban.

Forrás: Az Eurostat [[tessi180](#)], [[ilc_di11d](#)] és [[ilc_di11e](#)] mutatója, EU-SILC.

²⁶⁶ Lásd: Eurostat, [Flash estimates of income inequalities and poverty indicators for 2024 \(FE 2024\), Experimental results](#) (A jövedelmi egyenlőtlenségekre és a szegénységi mutatókra vonatkozó gyorsbecslések 2024-re (FE 2024 – Kísérleti eredmények). 1. változat, 2025. június).

²⁶⁷ Lásd: [a Bizottság közleménye a tagállami szakpolitikák elosztási hatásának pontosabb értékeléséről](#), COM(2022) 494 final.

A szociális védelmi ellátásokra fordított kiadások 2024-ben minden tagállamban reálértéken növekedtek, ugyanakkor az országok és az ellátási ágak közötti eltérések továbbra is jelentősek. A GDP-hez viszonyított arány az EU-ban a 2023. évi 26,7 %-ról 2024-ben 27,3 %-ra emelkedett. Ez az érték azonban továbbra is jóval elmarad a Covid19-válság idején elért mintegy 30 %-os csúcstól²⁶⁸. A tagállamok között az elmúlt évtizedben megfigyelt konvergencia némileg lassult, mivel szinte valamennyi tagállamban csak mérsékelt növekedés következett be a GDP-hez viszonyított arányban²⁶⁹. Ennek eredményeként a tagállamok közötti eltérés továbbra is jelentős maradt: hat országban az arány meghaladta a 28 %-ot, míg további hatban 18 % alatt maradt²⁷⁰. Uniós szinten a szociális védelmi ellátásokra fordított kiadások 2024-ben névértéken 6,9 %-kal, reálértéken pedig 3,8 %-kal növekedtek, ami a 2020-as év kivételével – amikor a Covid19-válság miatt rendkívüli támogatásokra volt szükség – a legerőteljesebb növekedés az elmúlt évtizedben. A reálértéken számított változások minden tagállamban pozitívak voltak, a növekedés négy tagállamban meghaladta a 10 %-ot, míg háromban megközelítette az 1 %-ot²⁷¹. Uniós szinten 2024-ben reálértéken számítva szinte valamennyi ellátási funkció területén növekedés következett be, amely a legmarkánsabban a munkanélküli ellátásoknál (+6,4 %) és a családi és gyermekellátásoknál (+4,6 %) jelentkezett, ezt követték a betegségi és egészségügyi ellátások (+4,1 %), valamint az öregségi és a túlélő hozzátartozói ellátások (+4,0 %). Az egyedüli kivételt a társadalmi kirekesztődéssel összefüggő ellátások jelentették, amelyek esetében reálértéken csökkenés történt (-7,3 %).

Az öregségi és túlélő hozzátartozói ellátásokra fordított kiadások az EU-ban továbbra is a szociális védelmi ellátásokra fordított kiadások közel felét teszik ki. Ez az arány 47,0 % volt, ezt követték a betegségi és egészségügyi ellátások (29,7 %), a családi és gyermekellátások (8,7 %), a fogyatékkal élők ellátásai (7,0 %), a munkanélküli ellátások (4,0 %) és a lakhatási ellátások (1,4 %). A társadalmi kirekesztődéssel összefüggő ellátások költséghányada a 2023. évi 2,5 %-ról 2024-ben 2,2 %-ra csökkent.

Az elmúlt évek javulása ellenére szinte valamennyi tagállamra jellemző, hogy minimumjövedelem-támogatás általában nem elegendő ahhoz, hogy kiemelje az embereket a szegénységből. A minimumjövedelem-rendszerek végső esetben szociális védőhálóként működnek²⁷². Az egyetlen felnőttből álló háztartások esetén a támogatás szintje Hollandiában a legnagyobb, ahol majdnem eléri a szegénységi küszöböt (a rendelkezésre álló ekvivalens mediánjövedelem 60 %-a). A támogatás Olaszországban, Magyarországon és Romániában a legalacsonyabb, ahol a mediánjövedelem 10 %-a körül vagy az alatt van – lásd a 2.4.9. ábrát²⁷³. 2023-hoz képest javult a támogatás megfelelősége Portugáliában (+18 százalékpont), Bulgáriában (+10 százalékpont), Romániában (+4 százalékpont) és Szlovákiában (+2 százalékpont), míg más országokban romlott. A két felnőttből és két gyermekből álló háztartások esetében a támogatás megfelelősége jellemzően hasonló vagy magasabb, mint az egyetlen felnőttből álló háztartásoknál, főként a családi

²⁶⁸ Eurostat: A szociális ellátásokra fordított kiadások (*spr exp func*, lekérdezés napja: 2025.10.28.). A 2024. évi adatok valamennyi tagállam esetében becslések. Észtország esetében ideiglenes adatok.

²⁶⁹ 2023 és 2024 között a szociális ellátásokra fordított kiadások GDP-hez viszonyított aránya csak Dániában és Görögországban csökkent, míg Svédországban változatlan volt, az összes többi 24 tagállamban pedig nőtt.

²⁷⁰ Ezek a következők: FI, FR, AT, DE, BE és IT, illetve EE, RO, LT, HU, MT és IE.

²⁷¹ Ezek a következők: EE, HR, PL és SK, illetve HU, EL és SE.

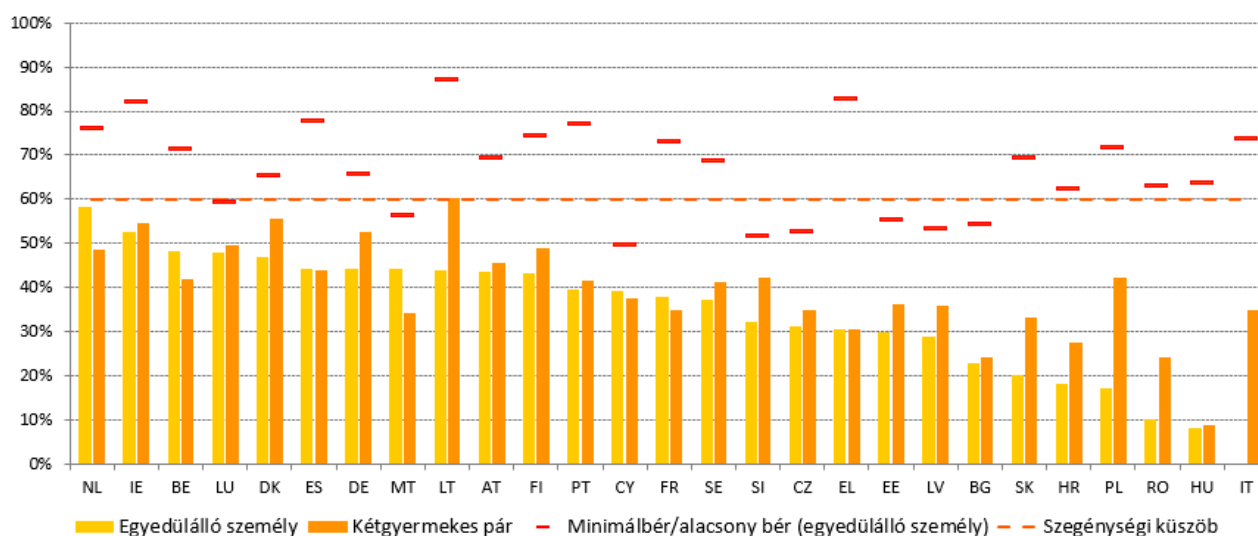
²⁷² [A Tanács ajánlása az aktív befogadást biztosító megfelelő minimumjövedelemről \(2023/C 41/01\)](#).

²⁷³ A támogatás megfelelőségét a kizárólag minimumjövedelemre támaszkodó (munkából származó jövedelemmel nem rendelkező) háztartások rendelkezésre álló jövedelmének a szegénységi küszöb (AROP) való összehasonlításával lehet értékelni. A minimumjövedelem-ellátások mellett a háztartások lakhatási és családi ellátásokra is jogosultak lehetnek.

ellátások megnövekedett szerepe miatt. Az ilyen típusú háztartások támogatásának szintje továbbra is csak Litvániában elegendő ahhoz, hogy kiemelje őket a szegénységből²⁷⁴. Végezetül valamennyi tagállamban a minimálbérért (vagy a jogszabályban meghatározott minimálbérrel nem rendelkező országokban az ennek megfelelően alacsony bérért) teljes munkaidőben dolgozó személy nettó jövedelme szisztematikusan magasabb, mint a munkanélküliség során szociális segítségnyújtás keretében kapott jövedelemtámogatás.

2.4.9. ábra: A minimumjövedelemben részesülő, aktív kereső nélküli háztartásoknak nyújtott jövedelemtámogatás megfelelősége továbbra is viszonylag alacsony

A szociális ellátásban részesülő háztartások (egyszemélyes, illetve két 14 év alatti gyermeket nevelő két felnőtt) rendelkezésre álló nettó ekvivalens jövedelme a rendelkezésre álló ekvivalens mediánjövedelem százalékában, 2024 (%)

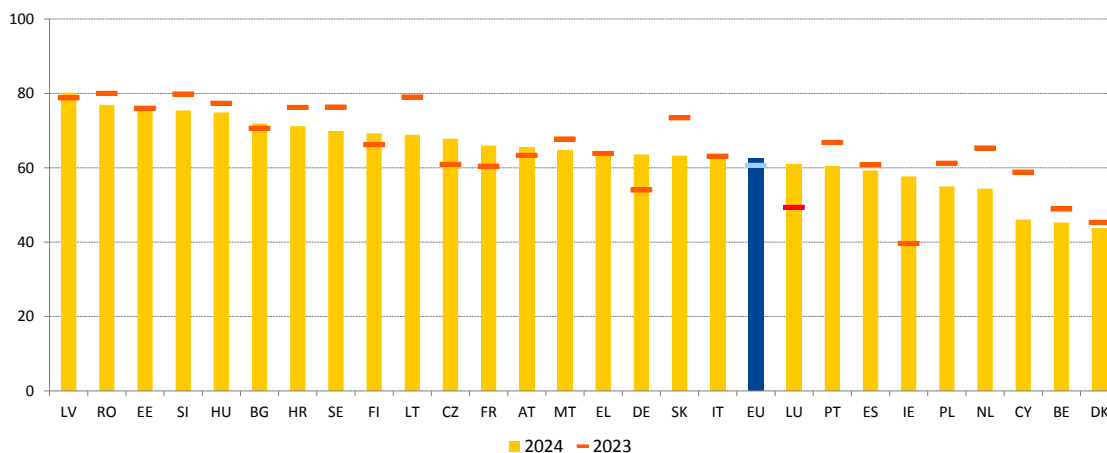
Megjegyzés: A háztartás felnőtt tagjai nem állnak foglalkoztatásban és munkanélküli ellátásban sem részesülnek. Nettó jövedelmek, beleértve a szociális ellátást, a családi és lakhatási támogatásokat, adó és társadalombiztosítási járulék után. A jogszabályban meghatározott minimálbérért (vagy a jogszabályban meghatározott minimálbérrel nem rendelkező országok esetében az átlagbér 50 %-áért) teljes munkaidőben dolgozó személy nettó jövedelme: DK, IT, AT, FI és SE).

Forrás: Saját számítások [az OECD adókra és juttatásokra vonatkozó modelljének](#) 2.6.3. modellváltozata és az Eurostat [[jlc_di03](#)], EU-SILC alapján.

²⁷⁴ 2023-hoz képest a két felnőttből és két 14 év alatti gyermekből álló háztartások esetében a megfelelőség javulása volt megfigyelhető Szlovákiában (+6 százalékpont), Bulgáriában (+6 százalékpont), Portugáliában (+4 százalékpont), Romániában (+2 százalékpont), Hollandiában (+1 százalékpont) és Lengyelországban (+1 százalékpont), míg a többi országban csökkenés volt megfigyelhető.

2.4.10. ábra: A szegénység kockázata továbbra is magas a (nagyon) alacsony munkaintenzitású háztartások körében

A (nagyon) alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők szegénységi aránya (%)

Megjegyzés: HR esetében törés az idősorban 2024-ben és 2023-ban, LT esetében 2024-ben ideiglenes adatok. A (gyakorlatilag) aktív kereső nélküli (nagyon) alacsony munkaintenzitású háztartások olyan háztartások, ahol a munkaképes korú személyek az előző évben teljes munkaidő-potenciáljuk legfeljebb 20 %-ában dolgoztak.

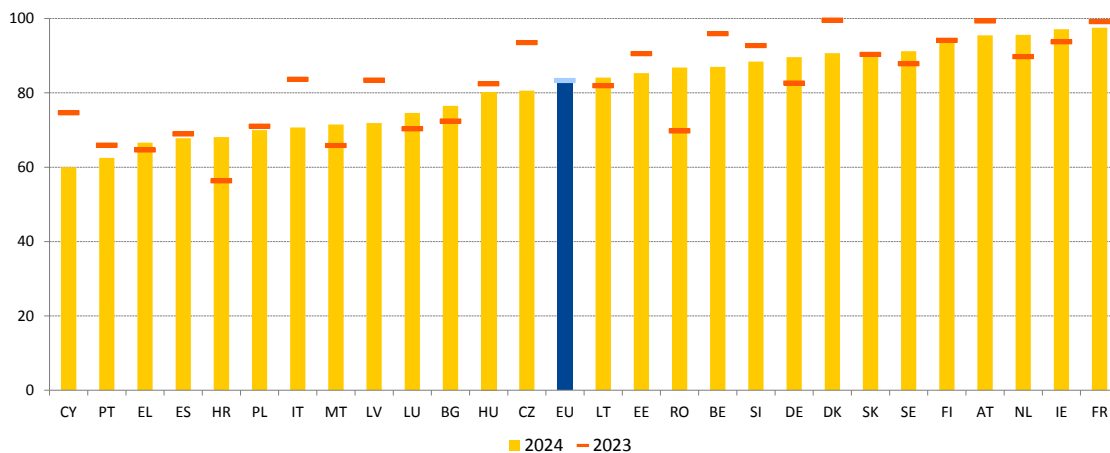
Forrás: Eurostat [ilc_li06], EU-SILC.

A munkanélküliség továbbra is a szegénység kockázatának egyik fő mozgatórugója, ugyanakkor a szociális ellátások átlagban nem jutnak el minden rászoruló háztartáshoz az EU-ban. 2024-ben a (nagyon) alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők (azaz akik a teljes potenciális munkaidejük legfeljebb 20 %-ában dolgoztak) 62,4 %-a volt kitéve a szegénység kockázatának – lásd a 2.4.10. ábrát. Ez az arány az előző évhez képest (+1,8 százalékponttal) nőtt, de a tagállamok között továbbra is jelentős különbségek vannak. A (nagyon) alacsony munkaintenzitású háztartások szegénységi aránya a lettországi 80,2 % (2023-hoz képest +1,4 százalékpont) és a dániai 43,8 % (2023-hoz képest –1,5 százalékpont) között mozog. Ugyanakkor a szegénység kockázatának kitett, (nagyon) alacsony munkaintenzitású háztartásokban élő, de szociális ellátásban részesülő személyek aránya az EU-ban 2024-ben maradt 83,1 % (szemben az előző évi 83,3 %-kal) – lásd a 2.4.11. ábrát²⁷⁵. Ezen a téren jelentős különbségek vannak a tagállamok között: az arány Írországból és Franciaországból (közel) 100 %, míg Cipruson 60 %.

²⁷⁵ Ez nemcsak a minimumjövedelem-rendszereket foglalja magában, hanem mindenfajta szociális ellátást.

2.4.11. ábra: A szegénység kockázatának kitett, (nagyon) alacsony munkaintenzitású háztartásokban élő, de szociális ellátásban részesülő személyek aránya jelentős eltéréseket mutat a tagállamok között

Az ellátásban részesülők aránya a szegénység kockázatának kitett 18–64 éves és (nagyon) alacsony munkaintenzitású háztartásokban élő személyek esetében (%)

Megjegyzés: LT esetében ideiglenes adatok 2024-ben.

Forrás: Eurostat [ilc_li70], EU-SILC.

A (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentő hatása 2024-ben kismértékben csökkent az EU-ban, és némi eltérés is megfigyelhető a tagállamok között.

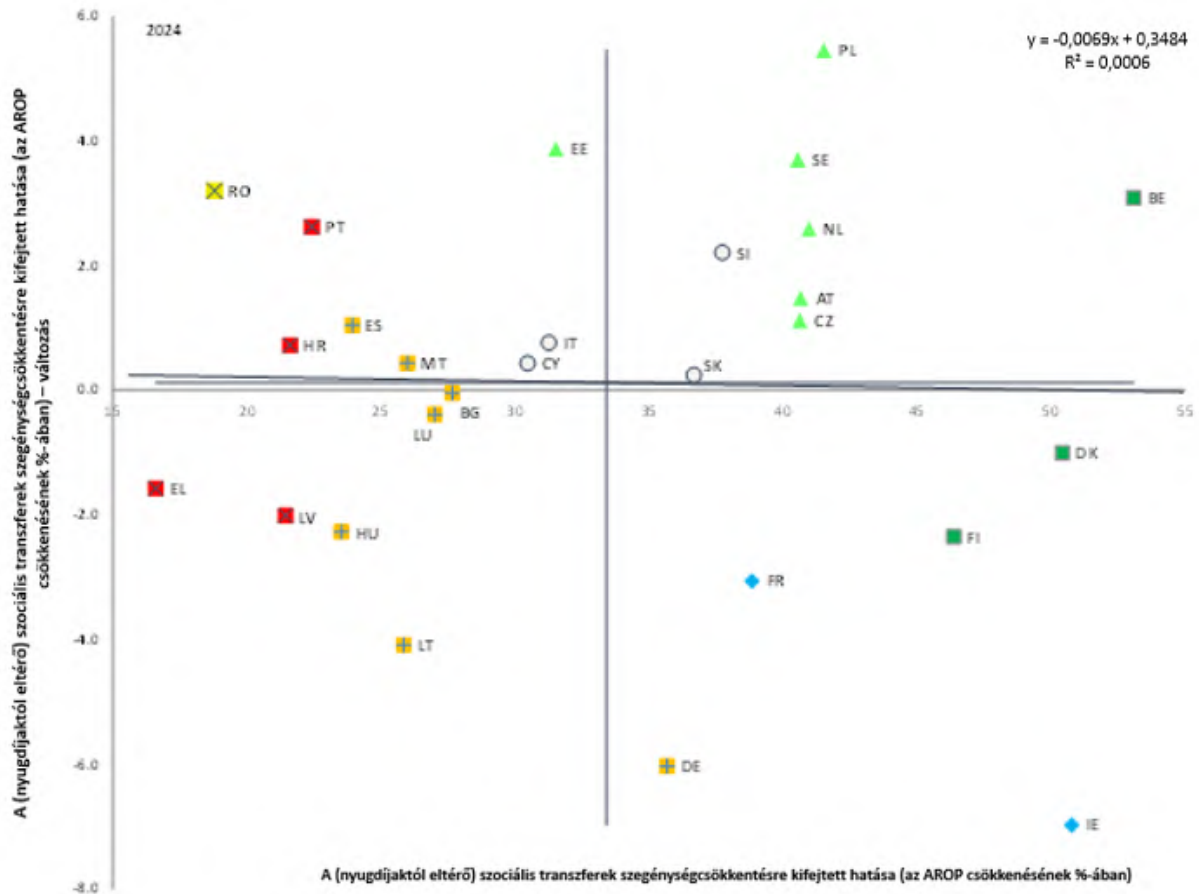
Az EU egészében a mutató (0,5 százalékponttal) 34,2 %-ra csökkent, összhangban a 2023. évi reálkiadások visszaesésével. A csökkenést nagyrészt Németországban, Írországban, Litvániában és Franciaországban tapasztalt jelentős visszaesések okozták – lásd a 2.4.12. ábrát²⁷⁶. 2024-ben (a 2023. évi jövedelmekre vonatkoztatva) „kritikus helyzet” volt megfigyelhető Görögországban, Lettországban, Horvátországban és Portugáliában, ahol a szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása nagyon alacsony (16,6 % és 22,4 % közötti) volt. Hét tagállam volt „figyelemmel kísérendő”. Ezek közül Németországban, Litvániában, Magyarországon és Luxemburgban a hatás csökkenését regisztrálták, míg Spanyolországban és Máltán javulás volt megfigyelhető; ugyanakkor Bulgáriával együtt (és Németország kivételével) a hatás továbbra is viszonylag alacsony hatékonysági szinten maradt. Ezzel szemben Belgium, Dánia és Finnország volt a három „legjobban teljesítő” ország, (ezekben az országokban a szociális transzferek 45 % feletti mértékben csökkentették a szegénységet). A szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása regionális szinten is jelentősen eltért, beleértve az országokon belüli különbségeket is, különösen Belgiumban, Németországban, Svédországban, Olaszországban, Magyarországon, Szlovákiában és Lengyelországban (lásd az 5. melléklet 9. ábráját), valamint a legkülső régiókban. Az EU átlagában a nők esetében valamivel kisebb volt a transzferek szegénységcsökkentő hatása, mint a férfiaknál (33,7 %, illetve 34,6 %). A szociális transzferek gyermekszegénység kockázatára gyakorolt hatása 2024-ben lényegében nem változott az EU-ban (2023-ban 41,4 %, míg 2024-ben 41,9 %). A mutató 15 tagállamban csökkent (a legnagyobb mértékben Litvániában -11,1 százalékponttal, Németországban -5,5 százalékponttal és Luxemburgban -4,8 százalékponttal), míg a többi tagállamban

²⁷⁶ A mutató értéke továbbra is magasabb, mint a Covid19-világjárvány előtti időszakban volt.

növekedett (leginkább Magyarországon +12,3 százalékponttal, Lengyelországban +8,7 százalékponttal és Észtországban +7,7 százalékponttal)²⁷⁷.

2.4.12. ábra: A (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentő hatása egyes tagállamokban jelentősen csökkent

A (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása, 2024. évi szintek és változás az előző évhez képest (%-ban, a szociális eredménytábla kiemelt mutatója)

Megjegyzés: A tengelyek középpontja az EU súlyozatlan átlaga. A jelmagyarázat a mellékletben szerepel. HR esetében törés az idősorban. LT esetében ideiglenes adatok.

Forrás: Eurostat [[tespm050](#)], EU-SILC

Noha az atipikus formákban foglalkoztatott munkavállalók szociális helyzete továbbra is kedvezőtlenebb, mint az egyéb munkavállalóké, a szociális védelmi juttatások esetükben nagyobb valószínűséggel csökkentik a szegénységi kockázatokat. Az EU-ban 2024-ben (a 2023. évi jövedelmekre vonatkozóan) a szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása számottevően magasabb volt az atipikus formákban foglalkoztatott munkavállalók körében, mint az átlagos munkavállalók esetében (11,8 %)²⁷⁸.

²⁷⁷ Ez a szociális védelemmel foglalkozó bizottság mutatókkal foglalkozó alcsoportja által létrehozott, a [gyermekgondozásra és a gyermekek támogatására vonatkozó összehasonlító teljesítményértékelési kereten](#) alapul. A mutató a szegénység kockázatának kitett gyermekek arányából számítható ki a nyugdíjakon kívüli transzferek előtt és után. A természetbeni szociális transzfereket – többek között az ingyenes koragyermekkori nevelést és gondozást, az oktatást és az egészségügyi ellátást – ez az elemzés nem veszi figyelembe.

²⁷⁸ Az Eurostat által az EU-SILC-ből készített különleges kivonat a szociális védelemhez való hozzáférésre vonatkozó nyomonkövetési keret megfelelősége kiemelt mutatójának főbb bontásai alapján. Lásd: A

A hatás 22,8 % volt a határozott idejű munkaszerződéssel foglalkoztatott munkavállalók, míg 22,9 % a részmunkaidőben foglalkoztatottak körében. A hatás az önfoglalkoztatók esetében 26,6 % volt. Ennek ellenére a jövedelmi szegénység a legtöbb tagállamban továbbra is magasabb maradt e csoportok esetében. Az EU egészében a szegénységi arány 13,4 % volt az ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalók körében, szemben a határozatlan idejű munkaszerződéssel rendelkezők 5,2 %-os értékével. Az arány 13,8 % volt a részmunkaidőben foglalkoztatottaknál (szemben a teljes munkaidőben dolgozók körében kimutatott 7,1 %-kal), míg az önfoglalkoztatók körében 20,9 % volt (szemben az összes alkalmazott 6,3 %-os arányával)²⁷⁹. A határozott idejű szerződéssel foglalkoztatott munkavállalók jövedelmi szegénysége nyolc tagállamban meghaladta a 15 %-ot²⁸⁰, közülük három tagállamban (Bulgária, Dánia és Ciprus) pedig a 25 %-ot. Az önálló vállalkozók körében a szegénységi arány 2024-ben hat tagállamban legalább 5 százalékponttal meghaladta az uniós átlagot²⁸¹, Lengyelországban és Észtországban megközelítette a 30 %-ot, Romániában pedig igen magas, 52,3 % volt. Az atipikus formákban foglalkoztatott munkavállalók körében emellett az anyagi és a szociális nélkülözésben élők aránya is magasabb volt (ez az arány uniós szinten 2024-ben az ideiglenes jelleggel foglalkoztatott munkavállalók esetében 13,8 % volt, szemben az állandó alkalmazottak 7,6 %-os, a részmunkaidőben foglalkoztatottak 11,1 %-os, illetve a teljes munkaidőben dolgozók 7,4 %-os arányával).

A pénzbeli szociális ellátások lefedettsége tagállamonként, illetve a munkavállalói kategóriák és foglalkoztatási viszony szerint is jelentős eltéréseket mutat. Az EU-ban 2024-ben (a 2023. évi jövedelmekre vonatkoztatva) a munkaképes korú (16–64 éves) népesség azon hányada, amely a szociális transzferek előtt a szegénység kockázatának volt kitéve, és pénzbeli szociális ellátásban részesült²⁸², a korábbi évek csökkenését követően újra megközelítette a Covid19-világjárvány előtti szintet. Ez az arány magasabb volt a határozott idejű szerződéssel foglalkoztatott munkavállalók körében (38,3 %), mint a határozatlan idejű munkaszerződéssel foglalkoztatottaknál (23,3 %), illetve a részmunkaidős munkavállalók körében (30,1 %), mint a teljes munkaidőben foglalkoztatottaknál (23,7 %). Ezek a mintázatok a legtöbb tagállamban megfigyelhetők. Ugyanakkor öt tagállamban (Cipruson, Szlovéniában, Svédországban, Portugáliában és Magyarországon) a határozott idejű szerződéssel foglalkoztatott munkavállalók kisebb valószínűséggel részesültek ellátásban, mint a határozatlan idejű munkaszerződéssel dolgozók. Hét tagállamban (Szlovéniában, Lettországon, Litvániában, Olaszországban, Portugáliában, Luxemburgban és Bulgáriában) a részmunkaidős munkavállalók ellátottsága volt alacsonyabb, mint a teljes munkaidőben dolgozóké. Három országban (Görögországban, Lengyelországban és Romániában) a szociális transzferek előtt a szegénység kockázatának kitett foglalkoztatottak kevesebb mint 10 %-a részesült pénzbeli szociális ellátásban 2024-ben. A (szociális transzferek előtt a) szegénység kockázatának kitett önfoglalkoztatók részesültek a legkisebb valószínűséggel

munkavállalók és az önfoglalkoztatók szociális védelemhez való hozzáférése. A nyomkövetési keret frissítése – 2025 (előkészületben).

²⁷⁹ Az anyagi és szociális nélkülözésben élők aránya ugyanakkor az önfoglalkoztatók esetében alacsonyabb, mint a munkavállalók körében (2024-ben sorrendben 6,9 % és 8,1 %).

²⁸⁰ Ezek a következők: BG, DK, CY, SE, HU, IT, MT és AT.

²⁸¹ Ezek a következők: RO, PL, PT, LV, EE és ES. Lásd: az Eurostat [[ilc_li04](#)] mutatója, EU-SILC.

²⁸² Az Eurostat által készített különleges kivonat a szociális védelemhez való hozzáférésre vonatkozó nyomkövetési keret „tényleges hozzáférés” mutatójának kedvezményezetti arányához: A munkavállalók és az önfoglalkoztatók szociális védelemhez való hozzáférése. A nyomkövetési keret frissítése – 2025 (előkészületben). A célcsoportot azok jelentik, akik a szociális transzferek előtt ki vannak téve a szegénység kockázatának. A mutató által lefedett pénzbeli szociális ellátások az egyéni szinten kapott ellátások, a nyugdíjak kivételével.

pénzbeli szociális ellátásban, lefedettségük 2024-ben 11,5 % volt az EU-ban. 2024-ben ez az arány hét tagállamban 5 % alatt maradt²⁸³. 2024-ben átlagosan a szegénység kockázatának kitett munkanélkülieknek valamivel több mint fele (52,8 %) részesült szociális ellátásban az EU-ban. Öt tagállamban (Belgiumban, Dániában, Finnországban, Németországban és Ausztriában) a lefedettségi arány 80 % felett alakult, míg négy másik tagállamban (Lengyelországban, Görögországban, Szlovákiában és Hollandiában) lényegesen alacsonyabb, 12–13 % körüli volt. Az elmúlt két évben a munkanélküliek körében mért szegénységi arány közel 3 százalékponttal emelkedett, 46,1 %-ról (2022) 48,9 %-ra (2024).

Összességében a megfelelő szociális védelemhez való hozzáférés továbbra is eltérő a tagállamokban, annak ellenére, hogy az elmúlt években történt némi javulás²⁸⁴. A formai fedezet²⁸⁵ tekintetében 2025 tavaszán 18 tagállamban²⁸⁶ továbbra is hiányosságok álltak fenn legalább egy, atipikus formákban dolgozó munkavállalói csoport esetében, legalább egy szociális védelmi ágazatban. A hozzáférés hiánya által leginkább érintett szociális védelmi ágazatok a következők: munkanélküliség (17 tagállam), amelyet betegségi ellátás (13 tagállam) és anyasági/apasági ellátások (ugyancsak 13 tagállam) követnek. A lefedettség hiánya által érintett csoportok közé tartoznak többek között: a gyakornokok, az atipikus szerződésekkel, például polgári jogi szerződésekkel, a rövid távú határozott idejű munkaszerződésekkel foglalkoztatott munkavállalók (pl. egynapos munkavállalók), a fedezethez szükséges jövedelemküszöb alatt kereső munkavállalók, az idénymunkások és a háztartási alkalmazottak. Ezenkívül tizenegy tagállamban²⁸⁷ legalább egy szociális védelmi ágazathoz való hozzáférés önkéntes volt az atipikus formákban dolgozó munkavállalók legalább egy csoportja számára. Az önfoglalkoztatók tizenkilenc tagállamban²⁸⁸ a szociális védelem legalább egy ágazatában formai fedezetbeli hiányosságokkal szembesültek, leggyakrabban a munkanélküli ellátásokkal (19 tagállam), valamint a munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések esetén járó ellátásokkal (14 tagállam) kapcsolatban. A legtöbb esetben ezek a hiányosságok az összes önfoglalkoztatót érintették, míg a tagállamok mintegy egyharmadában csak egyes alcsoportokra voltak jellemzők, például mezőgazdasági termelőkre, kézművesekre vagy a szabadfoglalkozásúakra. Továbbá 15 tagállamban az önfoglalkoztatók lefedettsége legalább egy ágazatban önkéntes volt, leggyakrabban a betegséggel kapcsolatos és az anyasági ellátásokkal, ezt követően pedig a munkabalesetekkel és a foglalkozási megbetegedésekkel kapcsolatos ellátások terén. A rendelkezésre álló nemzeti becslésekből az derül ki, hogy az önfoglalkoztatók körében az önkéntes rendszerek igénybevételének mértéke nagyon eltérő.

A lakásárak növekedése az elmúlt évtizedben meghaladta a jövedelmek növekedését, ami nyomás alá helyezte a megfizethetőséget. A lakásárak növekedése önmagában nem tekinthető aggályosnak, amennyiben összhangban van a háztartások lakhatási költségek fedezésére irányuló pénzügyi kapacitásával. Ugyanakkor az elmúlt évtizedben az EU-ban a lakásárak átlagosan mintegy 10 %-kal gyorsabban nőttek, mint a jövedelmek, aminek

²⁸³ Ezek a következők: PT, SI, PL, NL, CZ, RO és EL.

²⁸⁴ Lásd a munkavállalók és az önálló vállalkozók szociális védelemhez való hozzáféréséről szóló tanácsi ajánlás végrehajtásáról szóló bizottsági jelentést, (COM(2023) 43 final), a 2020-ban jóváhagyott nyomkövetési keretet és az előkészületben levő frissítést (2025).

²⁸⁵ Formai fedezet: egy adott szociális védelmi ágazatban (pl. idős kor, betegség, munkanélküliség, anyaság) egy csoport azon helyzete, amely szerint a hatályos jogszabályok vagy kollektív szerződés kimondja, hogy a szóban forgó csoportba tartozó személyek jogosultak részt venni egy adott ágazatra kiterjedő szociális védelmi rendszerben.

²⁸⁶ AT, BG, CZ, DE, EL, ES, FR, HR, HU, IT, LV, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK.

²⁸⁷ AT, CZ, DE, DK, HU, LU, NL, PL, RO, SI, SK.

²⁸⁸ AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, FR, IE, IT, LT, LV, NL, PL, PT, RO, SI, SK.

nyomán romlott a megfizethetőség – noha ebben a tekintetben jelentős különbségek mutatkoznak az országok között²⁸⁹. A lakásárak és a jövedelmek aránya 2014 és 2024 között legkevesebb 20 %-kal nőtt Portugáliában, Hollandiában, Magyarországon, Luxemburgban, Írországban, Csehországban és Ausztriában. Mivel az említett időszak végén a kamatlábak emelkedtek, a legtöbb országban a lakhatás megfizethetősége tovább romlott azok számára, akik lakásvásárláskor hitelfelvételre szorulnak. Számos tagállamban a szűk és nem hatékony bérleti piac nem jelent életképes alternatívát a lakásvásárlással szemben; ezt súlyosbítják a sok fővárosban jellemző magas bérleti díjak, valamint a szociális bérlakások volumenének elmúlt évtizedben tapasztalható csökkenése. Míg a meglévő bérleti szerződésekhez kapcsolódó lakbérek lényegesen lassabban emelkedtek, mint a lakásárak, addig az új bérleti szerződésekhez kapcsolódó lakbérek ugrásszerűen nőttek. A helyzet jövedelmi csoportonként és korcsoportonként eltérően alakul és különösen az alacsony jövedelműeket és a fiatalokat érinti. Uniós szinten a lakhatási költségek összességének aránya a háztartások rendelkezésre álló jövedelméhez viszonyítva átlagosan 19,2 %, míg a szegénység kockázatának kitettek körében eléri a 36,9 %-ot²⁹⁰. A fiatalok esetében ugyanakkor mindehhez hozzájárul, hogy első lakásbérletük során nagyobb valószínűséggel szembesülnek magas bérleti díjakkal, miközben jövedelmük alacsonyabb, hitelképességük pedig rosszabb.

A lakásköltség-túlterheltséggel szembesülők aránya az EU-ban 2024-ben némileg mérséklődött, ugyanakkor a szegénységben élők körében továbbra is lényegesen magasabb, és jelentős eltérések figyelhetők meg a tagállamok között. 2024-ben a lakásköltség-túlterheltségi arány a teljes népesség körében a 2023. évi 8,8 %-ról 8,2 %-ra csökkent, ugyanakkor jelentős különbségek maradtak – lásd a 2.4.13. ábrát²⁹¹. Görögországban regisztrálták a legmagasabb lakásköltség-túlterheltségi arányt az EU-ban (28,9 %, 0,4 százalékpontos növekedést követően), és az ország Dániával együtt (14,6 %, 0,8 százalékpontos csökkenés után) „kritikus helyzetben” van. Hat tagállam a „figyelemmel kísérendő” kategóriába került: egyfelől azért, mert a szintjük a csökkenés ellenére továbbra is viszonylag magas (Németország, Svédország), másfelől pedig azért, mert – alacsonyabb szintekről indulva ugyan – jelentős éves növekedést mutattak (Portugália, Magyarország, Észtország és Litvánia). Ezzel szemben Ciprus volt a „legjobban teljesítő” ország (2,4 %). Horvátország (3,7 %) és Szlovénia (3,8 %) „az átlagnál jobb” teljesítményt nyújtó országok közé tartozott, többek között olyan tagállamokkal együtt, amelyekben jelentős éves csökkenés volt tapasztalható (Románia, Luxemburg, Bulgária és Hollandia). A szegénység kockázatának kitettek körében a lakásköltség-túlterheltségi arány 2024-ben 2,1 százalékponttal csökkent, ami jelentősebb visszaesés, mint a teljes népesség körében. Mindazonáltal az arány továbbra is nagyságrendekkel magasabb (31,1 %), mint a népesség többi részének körében (3,8 %). A fogyatékossgal élő személyek ugyancsak aránytalanul nagyobb mértékben érintettek a lakásköltség-túlterheltség által, mint a fogyatékossgal nem rendelkező személyek (sorrendben 10,4 % és 7,8 %). A szegénység kockázatának kitett népesség körében a legmagasabb arányú lakhatási lakásköltség-túlterheltséget 2024-ben Görögországban (88,9 %, 2,6 százalékpontos növekedés) és Dániában (65,6 %, 6,7 százalékpontos csökkenés) mérték, míg a legalacsonyabb értékek Cipruson (9,2 %), Romániában (16,3 %) és Horvátországban (16,8 %) voltak. 2024-ben az EU nagyvárosaiban élők 9,8 %-a élt lakhatási lakásköltség-túlterheltséggel érintett háztartásban, míg a vidéki

²⁸⁹ Lásd: Cousin G., Frayne C., Dias Martins V. and B. Vasicek, *Housing in the European Union: Market Developments, Underlying Drivers, and Policies* (Lakhatás az Európai Unióban: piaci fejlemények, mögöttes mozgatórugók és szakpolitikák), European Economy Discussion Paper 228., 2025. október.

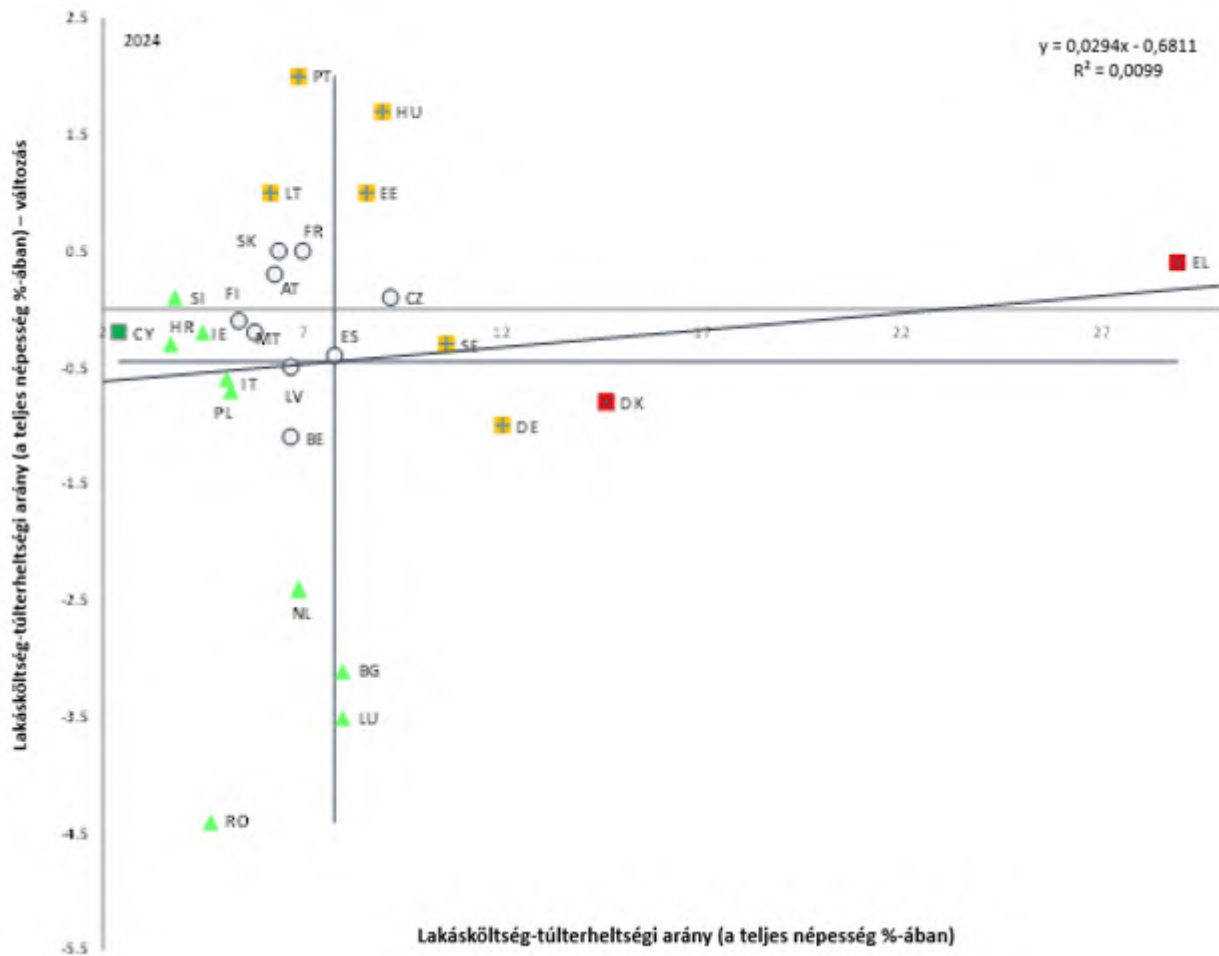
²⁹⁰ Az Eurostat [[ilc_mdcd01](#)] mutatója, EU-SILC.

²⁹¹ A mutató definícióját lásd a 2. mellékletben.

térségekben ez az arány 6,3 % volt. A lakásköltség-túlterheltség Románia, Bulgária, Litvánia és Horvátország kivételével minden tagállamban magasabb volt a nagyvárosokban, mint a vidéki térségekben. Az EU egészét tekintve a lakásköltség-túlterheltség magasabb a magán lakásbérleti piacon élő bérlők (19,2 %), mint a kedvezményes áron vagy ingyen lakásbérlethez jutó bérlők körében (10 %). A jelzáloghitellel vagy lakáskölcsönrel rendelkező tulajdonosok körében az arány 5 %.

2.4.13. ábra: A lakásköltség-túlterheltségnek kitett népesség aránya jelentősen eltér a tagállamok között

A lakásköltség szempontjából túlterhelt háztartásokban élők aránya, 2024. évi szintek és változások az előző évhez képest (% , a szociális eredménytábla kiemelt mutatója)

Megjegyzés: A tengelyek középpontja az EU súlyozatlan átlaga. A jelmagyarázat a mellékletben szerepel. LT esetében ideiglenes adatok.

Forrás: Az Eurostat [tespm140] mutatója, EU-SILC.

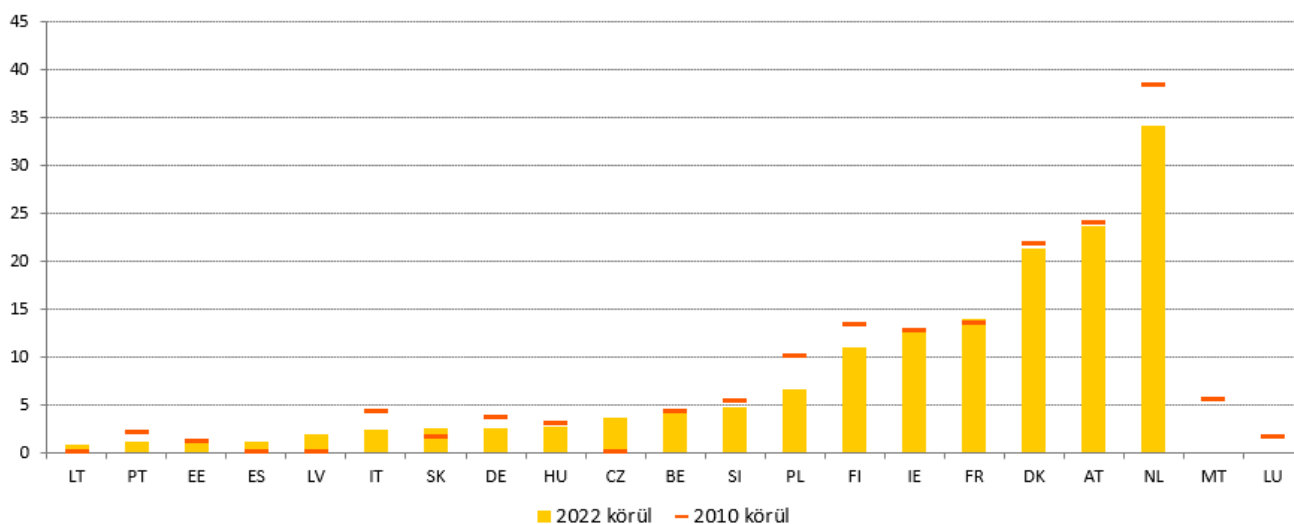
A zsúfoltság és a nem megfelelő lakhatási körülmények továbbra is a háztartások jelentős részét érintik az EU-ban, miközben a szociális lakhatás biztosítása terén nagy eltérések mutatkoznak a tagállamok között. 2024-ben az EU-ban az emberek 16,9 %-a élt túlzásúlt háztartásban, ami nagyjából változatlan szintet jelent 2023-hoz képest²⁹². Romániában (40,7 %), Lettországnban (39,3 %), Bulgáriában (33,8 %), Lengyelországban (33,7 %) és Horvátországban (31,7 %) 30 % feletti zsúfoltsági rátát regisztráltak. Ezzel szemben a legalacsonyabb (6 % alatti) zsúfoltsági arányokat Cipruson (2,4 %), Máltán

²⁹² Az Eurostat [jlc_lvho05a] mutatója, EU-SILC.

(4,4 %), Hollandiában (4,6 %) és Írországban (5 %) figyelték meg. Emellett 2023-ban az EU népességének 15,6 %-a élt elégtelen lakáskörülmények között, azaz olyan lakásban, amelynek jellemzői a beázó tető, a nyirkos falak, padló vagy alap, illetve a korhadó ablakkeretek vagy padlózat²⁹³. A szociális bérlakások intézménye nem minden uniós tagállamban létezik. Továbbá a fogalom meghatározások, a szolgáltatók, a jogosultság és a kiutalási szempontok eltérnek (igaz, a leggyakrabban alkalmazott szempont a jövedelemalapú küszöb). A szociális bérlakások állományának méretére vonatkozó adatok jelentős eltéréseket mutatnak a tagállamok között. Sok tagállamban az elmúlt évtizedben még csökkenés is megfigyelhető volt – lásd a 2.4.14. ábrát. A szociális lakhatás biztosítása szempontjából gyakran említett kihívás az építési, valamint a telek- és a finanszírozási költségek növekedése²⁹⁴. A bentlakásos intézményben élő, fogyatékos felnőttek száma összességében tovább nőtt az EU-ban; ennek egyik oka, hogy az akadálymentesített lakhatási megoldások hiánya akadályozza az intézményi férőhelyek kiváltásának folyamatát.

2.4.14. ábra: A szociális bérlakások teljes lakásállományon belüli aránya jelentősen eltérő a tagállamok között

Szociális bérlakások, a teljes lakásállomány %-ában a kiválasztott években (2010, 2022)

Megjegyzés: A „2022 körül” a 2016 és 2022 közötti, a „2010 körül” pedig a 2010 és 2013 közötti időszakra vonatkozik.

Forrás: OECD (2024), OECD Affordable Housing Database - indicator (OECD 2024. évi megfizethető lakhatási adatbázis-mutató) [PH4.2](#). A szociális bérlakások állománya.

A hajléktalanság egyre nagyobb társadalmi kihívást jelent valamennyi tagállam számára. Bár a fogalom meghatározások és az adatgyűjtési módszerek különbségei miatt az országok közötti összehasonlítás és a hajléktalanság mennyiségi meghatározása nem könnyű, uniós szinten a legtöbb tagállamban megfigyelhető a hajléktalanság tendenciájának növekedése. 2024-ben Finnországban 3806 hajléktalan személyt regisztráltak, ami egy évtizede először 11 %-os növekedést jelent az előző évhez képest. Hasonlóképpen, 2024-ben Dániában 5989 hajléktalan embert tartottak nyilván, ami 2022-höz képest 3 %-os, 2009-hez viszonyítva pedig 20 %-os növekedést jelent²⁹⁵.

²⁹³ Az Eurostat [[ilc_mdho01](#)] mutatója, EU-SILC.

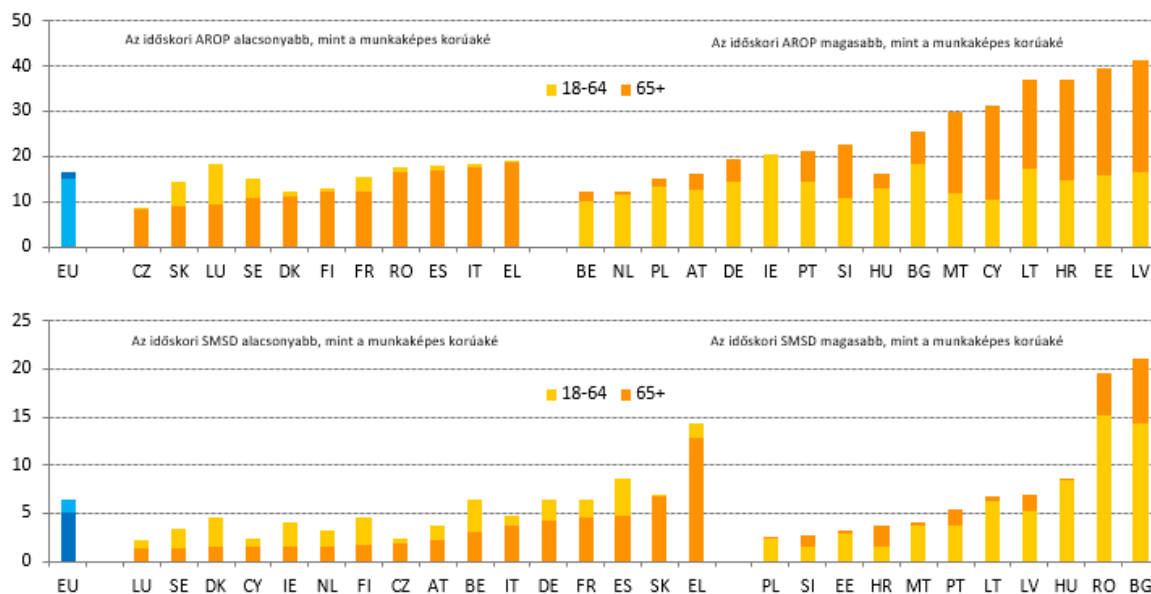
²⁹⁴ Lásd: OECD: [Social housing: A Key Part of Past and Future Housing Policy](#) (Szociális lakhatás: A múltbeli és jövőbeli lakáspolitikák kiemelt része), OECD Publishing, Párizs, 2020.

²⁹⁵ Lásd: Fondation pour le Logement des Défavorisés – FEANTSA: [Tenth overview of housing exclusion in Europe – 2025](#) (Alapítvány a hátrányos helyzetűek lakhatásáért – Hajléktalanokkal Foglalkozó Nemzeti

Az idősebb (65+) korosztályban a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya 2024-ben uniós szinten tovább csökkent. Ezt a 2023. évi 19,7 %-ról 19,2 %-ra történő csökkenést elsősorban a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett nők arányának javulása okozta (bár ez az arány továbbra is lényegesen magasabb, mint a férfiak esetében: 21,5 %, illetve 16,3 %). A helyzet tagállamonként is nagyon eltérő volt: a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett idősök aránya 9,5 % (Cseh Köztársaság) és 42,9 % (Lettország) között mozgott. Ugyanakkor 2024-ben a 65 évnél idősebb korosztály (a jövedelmi ötödök arányával [S80/S20] mért) jövedelmi egyenlőtlensége 4,11 ponton stagnált, szemben a munkaképes korú népességre jellemző csökkenő tendenciával. A jövedelmi egyenlőtlenség azonban még így is alacsonyabb maradt, mint a teljes népesség esetében (4,66), ami a nyugdíjrendszerek és az adórendszerek újraelosztási hatását is tükrözi.

2.4.15. ábra: Az időseket (65 év felettieket) nagyobb szegénységi kockázat fenyegeti, mint a munkaképes korú népességet, de általában kevésbé vannak kitéve súlyos anyagi és szociális nélkülözésnek

A szegénységi arány (felső panel) és a súlyos anyagi és szociális nélkülözésben élők aránya (alsó panel), korosztályonként (% , 2024)

Megjegyzés: Az egyes idősorok oszlopai egymásra vannak helyezve: bal oldalon a 18–64 évesekhez tartozó oszlop magasabb, és részben látható a 65 év felettiek teljes egészében látható oszlopa mögött; jobb oldalon a 65 év felettiekhez tartozó oszlop magasabb, és részben látható a 18–64 évesek teljes egészében látható oszlopa mögött.

Forrás: Eurostat [[ilc_li02](#)] és [[ilc_md11](#)], EU-SILC

A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett idősök arányának csökkenése az EU-ban az idősök jövedelmi szegénységének és súlyos anyagi vagy szociális nélkülözési rátájának csökkenésével függ össze. A 65 évnél idősebbek szegénységi aránya uniós átlagban 17,3 %-ról (2022) 16,6 %-ra (2024) csökkent (a 2023. évi jövedelmekre vonatkoztatva). Mindazonáltal a 65 év felettiek körében a szegénység kockázatának kitettek aránya továbbra is valamivel magasabb, mint átlagosan a fiatalabb

népesség körében az EU-ban. A helyzet tagállamonként eltérő volt: szegénység kockázatának kitétek aránya 8,3 % és 41,4 % között mozgott – lásd a 2.4.15. ábrát. Míg számos országban a 65 év felettek kevésbé voltak kitéve a jövedelmi szegénységnek, mint a munkaképes korú népesség, más országokban az időskori szegénység kockázata akár kétszer nagyobb volt. A súlyos anyagi és szociális nélkülözésben élő idősök aránya 2024-ben 5,1 %-ra csökkent az EU-ban, miután 2020 óta 5,5 % körül stagnált. Ez az arány az 1 % körülitől a 20 %-ot meghaladó tartományban mozgott a tagállamokban. A szegénység kockázatának kitétek arányával ellentétben a súlyos anyagi és szociális nélkülözésben élő idősök aránya az EU átlagát tekintve és a legtöbb tagállamban is kissé elmaradt a munkaképes korú népesség körében regisztrált aránytól (6,4 %).

A nyugdíjak összesített bérpótlási aránya uniós szinten stabil maradt 2024-ben. Ez a mérőszám, amely a 65–74 évesek nyugdíját veti össze az 50–59 évesek munkából származó jövedelmével, 2024-ben 0,6 volt, az EU-ban (szemben a 2023. évi 0,59-cel, illetve a korábbi években mért 0,58-cal). A horvátországi 0,35-től a görögországi 0,84-ig terjedt. Az arány az EU-ban kissé alacsonyabb volt a nőknél, mint a férfiaknál (sorrendben 0,58, és 0,62). Ez azt jelenti, hogy az átlagosan alacsonyabb munkából származó jövedelemmel rendelkező nők jövedelmi helyzete nyugdíjba vonulásukkor a férfiakéhoz képest tovább romlik.

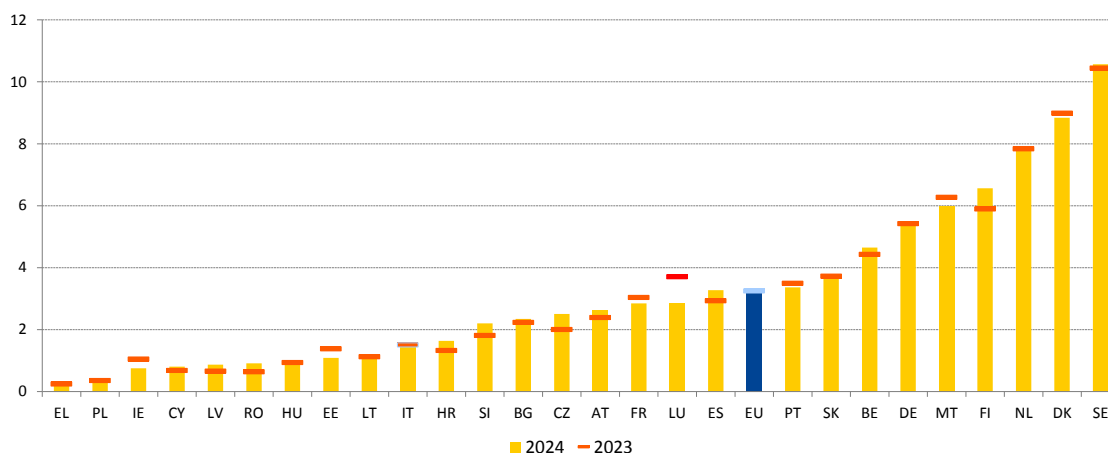
A tartós ápolás-gondozás rendelkezésre állásával, megfizethetőségével és minőségével kapcsolatos strukturális kihívások a népességöregedés ismeretében várhatóan fokozódni fognak. A potenciálisan tartós ápolás-gondozásra szorulóknak száma az EU-ban a 2022. évi 31,2 millió főről 2030-ra várhatóan 33,2 millió főre, 2050-re pedig 37,8 millió főre fog nőni²⁹⁶. Ők gyakran csak korlátozottan férnek hozzá az intézményes szolgáltatásokhoz, ami kielégítetlen ápolás-gondozási szükségletekhez vagy az informális gondozókra nehezedő túlzott terhekhez vezet. 2019-ben az önmaguk ellátása vagy a háztartási tevékenységek elvégzése terén komoly nehézségekkel szembesülő 65 éves vagy idősebb személyeknek 46,6 %-a számolt be az EU-ban arról, hogy a segítség iránti igényei nemteljesülnek. Ez sokkal hangsúlyosabb volt a legalacsonyabb jövedelmi ötödben lévők (51,2 %) esetében, mint a legmagasabb jövedelmi ötödben lévőknél (39,9 %)²⁹⁷. A megfizethetőség és a rendelkezésre állás – részben a munkaerőhiány miatti – hiányáról már most érkeznek beszámolók, ami megerősíti, hogy még mindig tovább lehet erősíteni a tartós ápolás-gondozás intézményét, különösen a demográfiai változások várható alakulásának fényében.

²⁹⁶ Az alapforgatókönyv előrejelzései szerint. Lásd: Európai Bizottság: [2024. évi jelentés a népesség elöregedéséről – gazdasági és költségvetési előrejelzések az EU tagállamaira vonatkozóan \(2022–2070\)](#), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2024.

²⁹⁷ Az Eurostat [[hlth_ehis_tadlh](#)] és [[hlth_ehis_tadlhi](#)] mutatója. Az európai egészségfelmérés (EHIS) 2019. évi 3. hullámának adatai alapján.

2.4.16. ábra: A tartós ápolás-gondozásban dolgozók 100 fő 65 év feletti személyre vetített aránya Unió-szerte csak elhanyagolható javulást mutat, miközben a tagállamok között jelentős eltérések mutatkoznak

Tartós ápolás-gondozásban dolgozók 100 fő 65 év feletti személyre vetítve, 2024

Megjegyzés: A tartós ápolás-gondozásban dolgozók kiválasztása a 87.1, 87.3 és 88.1 ágazati (NACE) kódok, valamint a 2221, 2264, 2266, 2634, 2635, 3221, 3255, 5321 és 5322 kód szerinti foglalkozási (ISCO) kódok keresztezésével történik.

Forrás: A Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatóságának kalkulációja az Eurostat által készített különleges kivonat alapján, uniós munkaerő-felmérés, 2024

A tartós ápolási-gondozási (LTC) ágazatban rejlő munkahelyteremtési lehetőségek ellenére a munkaerő- és szakemberhiány – részben az ágazat alacsony vonzereje miatt – súlyosítja a hozzáféréssel kapcsolatos kihívásokat, és kedvezőtlenül hat a nyújtott szolgáltatások minőségére. 2024-ben az EU-ban 3,2 millió munkavállaló dolgozott a tartós ápolás-gondozási ágazatban, többségük házi gondozó (65 %) és ápoló (29 %), ami a munkaerő mintegy 1,6 %-át jelenti²⁹⁸. A tartós ápolás-gondozásban foglalkoztatottak 87 %-a nő, miközben az informális gondozási feladatok nagyobb részét is nők látják el. Az ágazatban jelentős munkahelyteremtési potenciál rejlik, ami azt jelenti, hogy az egészségügyi foglalkozásokban (például egészségügyi szakemberek, formális gondozók) dolgozók száma várhatóan a demográfiai tendenciákkal összhangban bővülni fog²⁹⁹. Mindazonáltal 2024-ben az EU-ban átlagosan mindössze 3,3 tartós ápolás-gondozásban dolgozó munkavállaló jutott 100 fő 65 év feletti személyre, ami csak igen csekély javulást jelent 2023-hoz képest. A tagállamok között azonban nagy eltérések mutatkoztak, a görögországi 0,3-tól a svédországi 10,4-ig – lásd a 2.4.16. ábrát. A szakember- és munkaerőhiány hátterében egyebek mellett az ágazat alacsony vonzereje áll, amelyet a – többek között az egészség és biztonság terén fennálló – nehéz munkafeltételek, valamint a viszonylag alacsony bérek okoznak. A tartós ápolás-gondozásban dolgozók bére átlagosan a bruttó órabér 89 %-át teszi ki, Bulgáriában, Olaszországban és Észtországban pedig mindössze körülbelül 65 %-át³⁰⁰. Emellett a szakmai előmenetellel kapcsolatos lehetőségek hiányáról és a továbbképzési lehetőségekhez való

²⁹⁸ Forrás: Az Európai Bizottság (Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatósága) kalkulációja az Eurostat által készített különleges kivonat alapján, uniós munkaerő-felmérés, 2024. A tartós ápolási-gondozási ágazat mérete azonban nagyobb lehet, tekintettel a be nem jelentett munkavégzés jelentős előfordulására.

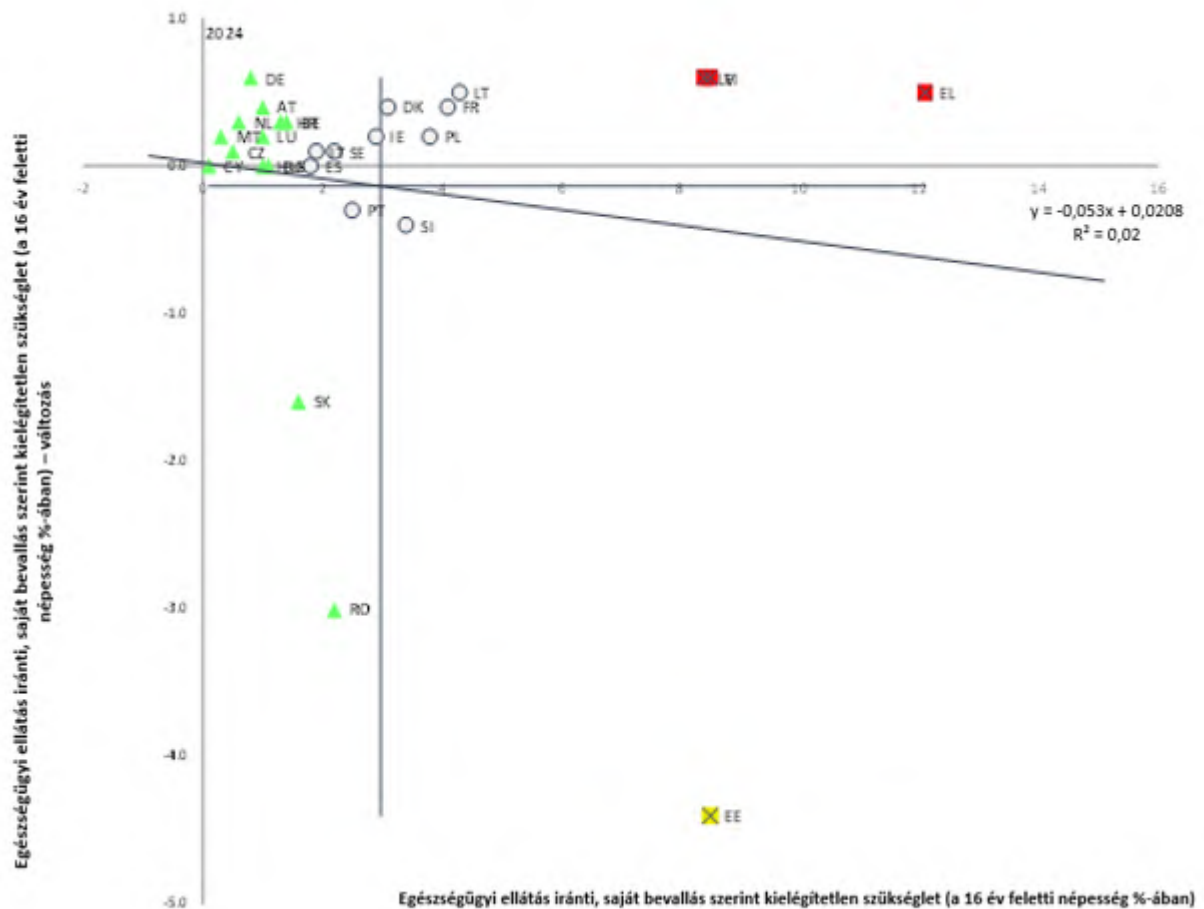
²⁹⁹ Lásd: [A Cedefop készség-előrejelzése 2035-re: a kettős átállás és a demográfiai kihívás ösztönzi a magas szintű készségek iránti keresletet.](#)

³⁰⁰ Az Európai Bizottság (Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatósága) kalkulációja az Eurostat által készített különleges kivonat alapján, jövedelemszerkezeti felmérés, 2022.

korlátozott hozzáférésről is gyakran érkezik beszámoló. A házi gondozók, illetve a gondozottal együtt élő gondozók, akik gyakran utazó uniós vagy harmadik országbeli munkavállalók, a tartós ápolás-gondozási ágazatban különösen nehéz munkafeltételekkel, így például a szociális védelemhez való nehezebb hozzáféréssel szembesülhetnek.

2.4.17. ábra: Az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükséglet előfordulása uniós szinten összességében nagyrészt változatlan maradt, ugyanakkor a legtöbb tagállamban enyhén emelkedett, és csak néhány esetben volt megfigyelhető számottevő csökkenés.

Az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükségletek, 2024. évi szintek és változások az előző évhez képest (%-ban, a szociális eredménytábla kiemelt mutatója)

Megjegyzés: Az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint a pénzügyi okok, a hosszú várólista vagy távolság miatt kielégítetlen szükségletet figyelembe véve. A tengelyek középpontja az EU súlyozatlan átlaga. A jelmagyarázat a mellékletben szerepel. LT esetében az adatok ideiglenesek.

Forrás: Az Eurostat [tespm110] mutatója, EU-SILC.

Az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükségletekről beszámoló személyek aránya uniós átlagosan változatlan maradt 2024-ben. Az arány az EU-ban 2,5 % volt, ami mindössze 0,1 százalékponttal haladta meg a 2023. évi értéket. A legmagasabb (8 % feletti) értékeket mutató, ezért „kritikus helyzetben” lévő tagállamok közül Görögország, Finnország és Lettország az előző évhez közeli szinten maradt, a mérsékelt (0,6 százalékpontos) növekedés ellenére is, amely ugyanakkor az EU-ban a legnagyobb emelkedések közé tartozott – lásd a 2.4.17. ábrát. Ezzel egyidejűleg Észtországban, Romániában és Szlovákiában regisztrálták a legnagyobb csökkenéseket. Az idei évi jelentős javulás ellenére Észtországban a kielégítetlen egészségügyi szükségletek aránya továbbra is

magas maradt („gyenge, de javuló” helyzet), míg Románia és Szlovákia „az átlagosnál jobb” kategóriába került. A legalacsonyabb értékeket Cipruson, Máltán, Csehországban, Hollandiában, Németországban, Ausztriában, Luxemburgban és Magyarországon mérték, mindegyik esetben 1 % alatt, noha ezek közül néhány országban az előző évhez képest nagyobb növekedés következett be. Az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükséglet tekintetében regionális különbségek is megfigyelhetők voltak, a legmarkánsabbak Olaszországban és Romániában (lásd az 5. melléklet 10. ábráját). Az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükséglet bejelentése átlagban gyakoribb volt vidéki térségekben, mint városokban és az elővárosokban (az EU-ban 2,8 % szemben a 2,1 %-kal), ugyanakkor a különbségek tagállamonként jelentősek voltak. A kielégítetlen szükségletek előfordulási aránya a lakosság legszegényebb ötödében átlagosan mintegy 60 %-kal magasabb volt, különösen egyes országokban (például Romániában 4,9 % szemben a 2,2 %-kal, Portugáliában 4,8 % szemben a 2,5 %-kal, Svédországban 4 % szemben a 2,2 %-kal, valamint Lettországon 14,4 % szemben a 8,4 %-kal).

2.4.2. A tagállamok által hozott intézkedések

A 2023. évi tanácsi ajánlással³⁰¹ összhangban számos tagállam hajtott végre reformokat a minimumjövedelem-rendszere megfelelőségének javítása érdekében. A megfelelőség javítása érdekében **Spanyolország** 2025 januárjában királyi rendeletet fogadott el, amely 9 %-kal emelte a foglalkoztatást helyettesítő támogatás összegét. **Horvátország** módosította a szociális jólétről szóló törvényt annak érdekében, hogy a gyermeket nevelő háztartások esetében az alapösszeg legalább 25 %-kal emelkedjen. Emelésekre került sor többek között **Lettországban**, **Litvániában** és **Luxemburgban** is. A megfelelőség további javítása érdekében egyes tagállamok – például **Észtország** – módszertant dolgoznak ki a foglalkoztatást helyettesítő támogatások szintjének meghatározására, míg **Lettország** a garantált minimumjövedelem küszöbértékének referenciaértékét a mediánjövedelem 20 %-áról 22 %-ára emelte.

A minimumjövedelem-rendszerek jogosulti körének bővítése érdekében több tagállam intézkedéseket hozott az igénybevétel megkönnyítésére és az adminisztratív akadályok csökkentésére. **Észtországban** a szociális jólétről szóló törvény módosításainak célja a kérelmezési eljárás egyszerűsítése, többek között a nemzeti nyilvántartásokból történő adatlekérdezéssel, valamint egy egységesített megközelítés alkalmazásával az ország egész területén. Az ellátások könnyebb igénybevétele érdekében **Luxemburgban** egy új, 2025 végéig elfogadásra kerülő nemzeti szegénységellenes tervvel – egyebek mellett – várhatóan bevezetésre kerül egy szociális ellátásokkal és kapcsolódó megkeresésekkel foglalkozó egyablakos ügyintézési pont. **Románia** a lefedettség növelése és a támogatás megfelelőségének javítása érdekében 2024 januárjában elindította a pénzügyi felzárkózást elősegítő minimumjövedelemmel kapcsolatos programot, miközben erősítette a kedvezményezettek hozzáférését a foglalkoztatási szolgáltatásokhoz. **Horvátország** 2025 márciusában több módosítást fogadott el a szociális ellátások jogosulti körének, megfelelőségének és célirányosságának javítása érdekében, különös tekintettel a tartós szegénységben élőkre.

Az aktív befogadást célzó megközelítéssel összhangban további erőfeszítések zajlanak, amelyek célja a munkaerőpiaci integráció megkönnyítése többek között a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők számára. Portugáliában egy új

³⁰¹ Lásd: [A Tanács ajánlása \(2023. január 30.\) az aktív befogadást biztosító megfelelő minimumjövedelemről.](#)

munkahelyi ösztönző rendszer lehetővé teszi a munkából származó jövedelem és a szociális támogatás együttes igénybevételét. Több tagállam tett lépéseket a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők aktiválását célzó intézkedések javítására is. **Románia** a helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében egy új, pénzügyi felzárkózást elősegítő minimumjövedelemmel kapcsolatos programot hajt végre, amely előírja, hogy 2025 II. negyedévének végéig a kedvezményezettek legalább 60 %-a részesüljön legalább egy munkaerőpiaci aktivizálási intézkedésben.

A tagállamok további kezdeményezéseket hajtottak végre a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, valamint az energia-, illetve az árufuvarozási és személyszállítási szolgáltatások megfizethetőségének javítása érdekében, különösen a veszélyeztetett csoportok számára. Spanyolország 198,7 millió EUR-t különített el a gyermekeket és rászoruló családokat támogató regionális és helyi szolgáltatások megerősítésére. **Romániában** az „Integrált közösségi szolgáltatások” program 2 000 vidéki közösségben indult el; a program integrált csoportok létrehozását és a szociális szolgáltatásokban dolgozók képzését foglalja magában azzal a céllal, hogy az ESZA+ támogatásával legalább 450 000 kiszolgáltatott helyzetben lévő személy számára biztosítson teljes körű szolgáltatásokat. **Luxemburg** 2025-ben megháromszorozta az energiatámogatást az alacsony jövedelmű háztartások számára, és a (részleges) jogosultságot azokra is kiterjesztette, akiknek a jövedelme legfeljebb 30 %-kal haladja meg a jövedelmi küszöböt. **Hollandia** egy ideiglenes, 60 millió EUR költségvetésű támogatási programot vezetett be 2025-ben, hogy ezzel támogassa az alacsony jövedelmű háztartások energiaszámláinak kezelését. **Portugália** a tömegközlekedéshez való hozzáférést bővítette azzal, hogy az oktatási intézményben való hallgatói jogviszonytól függetlenül minden 23 év alatti személy számára ingyenes bérletet biztosít.

A 2024 és 2025 között egyes tagállamok intézkedéseket hoztak a munkavállalók és az önálló vállalkozók szociális védelemhez való hozzáféréseinek megerősítésére, különösen a munkanélküli ellátások tekintetében, a 2019. évi tanácsi ajánlással³⁰² összhangban. Franciaország javította a megszakításokkal jellemezhető szakmai tapasztalattal rendelkező munkavállalók, különösen az idénymunkások és a volt fogvatartottak munkanélküli ellátásokhoz való hozzáférést, míg **Olaszország** enyhítette a művészeti ágazatban dolgozók megszakításokkal járó foglalkoztatás miatti ellátáshoz való hozzáféréseinek feltételeit. **Észtország** 2026-ra tervezett, egységes alapösszegű ellátásra irányuló reformja várhatóan javítani fogja a rendszertelen vagy projektalapú foglalkoztatásban dolgozók munkanélküli ellátásokhoz való hozzáférést azáltal, hogy a jogosultság megszerzése érdekében beszámítható időszakot csökkenti (három éven belül nyolc hónapnyi munkavégzésre). **Lengyelország** olyan törvény előkészítésén dolgozik, amely (2026 közepétől) támogatja a hivatásos művészek bevonását a szociális ellátórendszerbe, miközben a 2025. évi reform megszüntette az öt évnél rövidebb biztosítási idővel rendelkező álláskereső alapellátásának 20 %-os csökkentését.

A tagállamok a szociális védelem önfoglalkoztatókra és az atipikus formákban foglalkoztatott munkavállalókra való kiterjesztésének javítására összpontosítottak. 2025-től Ciprus e két csoportra is kiterjesztette a szülői szabadságot, valamint a balesetekhez és foglalkozási megbetegedésekhez kapcsolódó ellátásokat. **Málta** fizetett apasági szabadságot biztosított az önfoglalkoztató apák számára. **Belgiumban** 2026-tól az online

³⁰² Lásd: [A Tanács ajánlása \(2019. november 8.\) a munkavállalók és az önálló vállalkozók szociális védelemhez való hozzáféréséről.](#)

platformok kötelesek lesznek munkabalesetek ellen biztosítást kötni az általuk önfoglalkoztatottként foglalkoztatott munkavállalókra. **Horvátország** a betegségi ellátások tekintetében, **Olaszország** pedig a betegségi ellátások és a szülői szabadság vonatkozásában hajtott végre – vagy tervez – fejlesztéseket az önfoglalkoztatókra vonatkozó meglévő rendszerekben. **Hollandia** új jogszabály előkészítésén dolgozik, amely valamennyi önfoglalkoztató számára kötelezővé tenné az alapfokú rokkantsági biztosítás megkötését. A **Cseh Köztársaság** 2025-től a munkavégzésre irányuló megállapodások átfogó reformja módosította a biztosítási jogosultság küszöbértékeit, és e jogviszonyokra kiterjeszti a betegség- és nyugdíjbiztosítást, valamint bizonyos szabadságjogosultságokat, **Bulgária** az idényjelleggel alkalmazott mezőgazdasági munkavállalók számára pedig meghosszabbította a munkabaleset vagy foglalkozási megbetegedés miatti ideiglenes munkaképtelenség esetén járó kártalanítási időszakokat. **Spanyolország** az ellátások kiszámításának kiigazítása és a rokkantsági ellátáshoz, illetve az öregségi nyugdíjhoz való hozzáférés javítása érdekében visszaállította az „állandó idénymunkásokra” alkalmazott szorzótényezőt, továbbá a termelési okból kötött határozott idejű munkaszerződések szabályait a mezőgazdaság és az agrár-élelmiszeripar sajátosságaihoz igazította. **Horvátország** a kompenzációs szintek megemelésével, a jogosultsági feltételek enyhítésével, valamint az önfoglalkoztatók, a részmunkaidős munkavállalók és más korábban kizárt munkavállalói csoportok bevonásával bővítette az anyasági, szülői és apasági ellátások érintettjeinek körét.

Számos tagállam egyebek mellett digitális eszközök alkalmazásával további lépéseket tett a szociális védelmi rendszerek még átláthatóbbá és egyszerűbbé tétele felé. **Spanyolország** például 2024 szeptemberében új mobilalkalmazást indított a naprakész tájékoztatás biztosítására, majd 2025 januárjában új honlapot indított útjára, amely telematikai hozzáférést biztosít az elektronikus ügyintézés a nyugdíjakkal és ellátásokkal kapcsolatos eljárásokhoz, információkhoz és szolgáltatásokhoz. **Szlovákia** 2024 közepén újabb lépéssel bővítette az online átláthatóságot azáltal, hogy biztosítottjainak elektronikus fiókját (a nyugdíjakra és járulékokra vonatkozó információk mellett) a táppénzzel és az anyasági ellátással kapcsolatos valós idejű adatokkal töltötte fel. A **Cseh Köztársaság** 2025 közepén egyszerűsítési intézkedéseket fogadott el, amelyek racionalizálták a külföldön élő kedvezményezettek nyugdíjkifizetési folyamatait. **Németország** 2024–2025-ben a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz támogatásával továbbfejlesztette a Digitális nyugdíjáttekintési rendszert (Digitale Rentenübersicht), több nyugdíjszolgáltató bevonásával és az átfogó nyugdíjinformációk online lekérdezhetőségének javításával.

Számos reform irányult a szülők anyagi megterhelésének enyhítésére és a gyermekszegénység kezelésére pénzügyi ellátások révén. Az ESZA+ támogatásával **Bulgáriában** feltérképezik a mélyszegénységben élő gyermekek körét. Több más ország (pl. **Ciprus** és **Málta**) megemelete a gyermekek után járó, illetve gyermekgondozási ellátás összegét (pl. **Lettország**, a fogyatékossgal élő gyermekek esetében). 2024-ben **Spanyolország** az ESZA+ finanszírozásában útjára indított egy programot, amelynek keretében a program koordinátora, a spanyol Vöröskereszt kártyákat/utalványokat oszt ki és tölt fel rendszeresen azon eltartott gyermeket nevelő családok támogatására, amelyek jövedelme a szegénységi küszöb alatt van. **Írország** bevezette az újszülött-támogatást (Newborn Baby Grant), amely a gyermekek után járó ellátás első havi kifizetésén felül 280 EUR összegű egyszeri kifizetést biztosít a 2025. január 1-jén vagy azt követően született gyermekek szüleinek. 2024-ben **Málta** 500 EUR-ra emelte a születési támogatást az első gyermek esetében, és 1 000 EUR-ra az adott háztartásban született minden további gyermek után. A születési támogatások mellett a további intézkedések közé tartozik például, hogy **Franciaországban** törvénytervezet készült, amelynek célja a családi támogatások kiterjesztése már az első – és nem csak a második – gyermek születésétől, ezzel támogatva az

egygyermekes családokat, amelyek esetében magas a szegénységi kockázat. **Írország** emellett a jövedelemhatár megemelésével kiterjesztette a dolgozó családoknak járó támogatás (Working Family Payment), azaz az alacsony keresetű, gyermeket nevelő munkavállalókat támogató juttatás jogosultsági körét. Továbbá **Finnország** reformjavaslatokat terjesztett elő a gyermektartásról szóló törvény módosítására annak érdekében, hogy a gyermektartás erősebb jövedelemforrást jelentsen az arra jogosult, gyermeket nevelő háztartások számára.

Az európai gyermekgaranciával összhangban számos reformot fogadtak el a gyermekek kulcsfontosságú javakhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása érdekében. **Portugália** például egy olyan programot valósít meg, amely 5 000 gyermeknek biztosít ingyenes iskola előtti nevelést, elsősorban azokra a térségekre összpontosítva, ahol korlátozott az állami és a szociális–szolidaritásalapú intézményi ellátás. A kezdeményezés 2025 és 2028 között magán-, szövetkezeti és szociális nevelési intézményekkel kötött szerződéseknek köszönhetően 200 új iskola előtti nevelési létesítmény jelentős beruházással megvalósuló megnyitásához járul hozzá. **Ciprus** a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz támogatásával reformot indított az ingyenes és kötelező iskola előtti nevelés 4 évesnél idősebb gyermekekre való kiterjesztésére. **Lettország** 313 EUR-ról 413 EUR-ra emelte a fogyatékkal élő gyermekek után járó gyermekgondozási járadék havi összegét, hogy további pénzügyi támogatást nyújtson a családoknak az ápolás kapcsán felmerülő költségek fedezéséhez. **Lengyelország** minőségi standardokat fogadott el a gyermekgondozási létesítmények számára. A koragyermekkorai nevelés és gondozás mellett **Ciprus** az ESZA+ társfinanszírozásával bevezette a reggeli biztosítást a kiszolgáltatott helyzetben lévő tanulók számára az állami iskolákban. **Romániában** a kormány – szintén ESZA+ támogatással – elindította az „Egészséges étkezés” elnevezésű programot, amely a hátrányos helyzetű iskolák tanulóinak biztosít napi meleg étkezést vagy élelmiszercsomagot, hozzájárulva jólétükhöz. A program emellett a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz támogatásával 150 napközbeni gyermek- és családtámogató központból álló hálózatot hoz létre annak érdekében, hogy a gyermekek és a szülők számára nyújtott célzott tevékenységek révén megelőzze a gyermekek családjuktól való elszakítását.

A tagállamok intézkedéseket fogadtak el a fogyatékkal élő személyek foglalkoztatási esélyeinek javítására, valamint a szolgáltatások akadálymentességének fokozására. **Bulgária** megerősítette a fogyatékkal élő személyeket érintő aktív munkaerőpiaci szakpolitikai intézkedések finanszírozását, beleértve a támogatott foglalkoztatást és a képzési lehetőségeket. **Görögország** előmozdítja a fogyatékkal élő személyek önkormányzati szervezeteknél történő foglalkoztatását. **Románia** közösségi alapú, integrált szolgáltatásokat alakított ki vidéki közösségekben az egészségügyi ellátáshoz, illetve az oktatási és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása érdekében. Hasonló céllal **Spanyolország** intézkedéseket fogadott el olyan kulcsfontosságú támogatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés megerősítésére, mint a személyi segítségnyújtás, otthoni ápolás-gondozás vagy a távfelügyelet. Egyes tagállamok további beruházásokat hajtottak végre a fogyatékkal élő személyek számára nyújtott bentlakásos szolgáltatások terén, akár kapacitásbővítés céljából (**Málta** és **Spanyolország**), akár a szolgáltatások színvonalának javítása érdekében (**Románia**). **Spanyolország** és **Észtország** intézkedéseket vezet be a támogató technológiák – így például a digitális megoldások – akadálymentességének javítására.

Számos tagállam integrált, hosszú távú nemzeti stratégiákat dolgozott ki és fogadott el a hajléktalanság kezelésére. **Németország** 2024 áprilisában első alkalommal indította el a hajléktalanság felszámolását célzó nemzeti cselekvési tervet, amely országos iránymutatásokat ír elő a szövetségi kormány, a tartományok és az önkormányzatok összehangolt fellépéséhez. **Portugália** frissítette a hajléktalanok társadalmi integrációját

célzó többéves stratégiáját, amelyben egy integrált korai figyelmeztető rendszer szolgál a kockázati helyzetek azonosítására, szerepelnek benne esetenedzserék általi, személyre szabott, helyi szinten megvalósuló beavatkozások, valamint a „lakhatás elsőként” elvén alapuló megoldások és a megosztott lakhatási formák bővítése. **Szlovénia** a hajléktalanság megelőzésére és felszámolására irányuló első átfogó nemzeti stratégiájának elfogadását tervezi, amely meghatározza a hajléktalanság fogalmát, és a mindenki számára megfelelő, hosszú távra szóló, hozzáférhető és biztonságos lakhatásra helyezi a hangsúlyt.

A nyugdíjak és a tevékeny idősor továbbra is kiemelt helyet foglal el a tagállamok reformprogramjában: a legtöbb intézkedés a munkával töltött életszakasz meghosszabbításának támogatását és a nyugdíjba vonulás elhalasztását célozza. **Írországban** a 2025. évi foglalkoztatási törvényjavaslat lehetővé teszi, hogy az érintettek a nyugdíjkorhatár elérése után is dolgozzanak, kivéve, ha a munkáltató jogszerű és arányos indokkal igazolni tudja a kötelező nyugdíjazást. **Máltán** azok, akik már megszerezték a nyugdíjjogosultsághoz szükséges társadalombiztosítási járulékidőt, minden további ledolgozott év után magasabb nyugdíjkiegészítésben részesülnek, amennyiben a nyugdíjba vonulás helyett legfeljebb 65 éves korukig tovább dolgoznak. **Belgiumban** 2025 októberétől az önfoglalkoztatók további nyugdíjjogosultságokat szerezhetnek, ha a nyugdíjkorhatár elérése után is dolgoznak és fizetik a társadalombiztosítási költségeket. **Luxemburg** a korai öregségi vagy rokkantsági nyugdíj és a keresőtevékenység együttes folytatása esetén egységesíti a munkavállalókra és az önfoglalkoztatókra vonatkozó járulékelhalmozási szabályokat. **Litvánia** további munkavégzési ösztönzőket vezetett be az idősebb munkavállalók és a fogyatékkal élő személyek számára azáltal, hogy az időskori és a rokkantsági szociális ellátások folyósítását az e csoportokba tartozó foglalkoztatottakra is kiterjesztette. **Olaszország** ösztönzőket vezetett be azok számára, akik noha megfelelnek bizonyos korai nyugdíjbavonulási formák igénybevételére feljogosító feltételeknek, mégis a munkavégzés folytatása mellett döntenek. **Cseh Köztársaság** és **Dánia** megemelte a törvényben előírt nyugdíjkorhatárt. **Görögország** átfogó programot indított a tevékeny idősor és a demográfia területén, **Bulgária** folytatja a tevékeny idősorról szóló stratégiájának végrehajtását, míg **Ciprus** első alkalommal dolgozott ki ilyen stratégiát. **Csehországban** bővítették azon kockázatos foglalkozások körét, amelyek esetében lehetőség van korai nyugdíjba vonulásra, míg **Hollandiában** a fizikailag megterhelő munkákhoz kapcsolódó korengedményes nyugdíjrendszert még célirányosabbá tették és 2029-ig meghosszabbították.

Számos ország tett lépéseket a nyugdíjak megfelelőségének javítása és az alacsony nyugdíjjal rendelkezők támogatása érdekében. **Máltán** e célból több intézkedést is elfogadtak, többek között 2025-ben valamennyi öregségi nyugdíj csekély mértékű emelését, az özvegyi nyugdíjak fokozatos növelését, a 75–79 éves idősök számára nyújtott magasabb támogatást, valamint a 61 év feletti nyugdíjasokra vonatkozó adókedvezmények javítását. Emellett a megélhetési költségek kompenzálását szolgáló bónusz szabályait is kiigazították. **Olaszországban** 2025-re és 2026-ra ideiglenes minimumnyugdíj-emelésről döntöttek, valamint szociális kiegészítéseket vezettek be a hátrányos helyzetű nyugdíjasok számára, míg **Portugália** rendkívüli nyugdíjkiegészítést nyújtott az alacsony nyugdíjjal rendelkezőknek. **Lettországban** megemelték az öregségi nyugdíjminimumot, továbbá fokozatosan újra bevezetik az állami öregségi és rokkantsági nyugdíjkiegészítéseket. **Litvánia** indexálta valamennyi öregségi, rokkantsági és hozzátartozói nyugdíjat, míg **Romániában** 2025-ben felfüggesztették a minimális és alacsony nyugdíjban részesülők szociális ellátásainak nem sokkal korábban bevezetett indexálási mechanizmusát, és helyette egyszeri pénzügyi támogatást nyújtottak számukra. **Dánia** a légi utasokra kivetett utasadó bevezetéséből származó bevételre támaszkodva megemelte a nyugdíjhoz kapcsolódó kiegészítő juttatást.

Más tagállamok intézkedéseket fogadtak el a rokkantsági ellátások szintjének és megfelelőségének erősítésére (**Észtország, Franciaország, Ciprus, Románia, Spanyolország, Szlovénia**), valamint a gondozóknak nyújtott pénzügyi támogatás emelésére (**Málta, Szlovákia, Románia**).

Egyes országokban olyan intézkedésekre is sor került, amelyek egyszerre támogatják a nyugdíjak megfelelőségét és járulnak hozzá a nyugdíjrendszerek fenntarthatóságához, többek között a többpilléres nyugdíjrendszerek fejlesztésével összefüggésben. Olaszországban az egyének immár önkéntesen fizethetnek a szokásos járulékmértéken felüli további nyugdíjjárulékot. **Lettországban** az államilag finanszírozott nyugdíjjárulékok 1 %-át a második pillérből az első pillér felosztó-kirovó rendszerébe csoportosították át. **Írország** bevezette az automatikus beléptetésen alapuló nyugdíj-megtakarítási rendszert, amely 2026. január 1-jén indul. **Málta** hasonló automatikus beléptetési intézkedéseket jelentett be, meghosszabbította a járulékfizetési időszakot, valamint a nyugdíjjövedelem diverzifikációjának előmozdítása érdekében oktatási kezdeményezéseket indított és megerősítette az adókedvezményeket a harmadik pillérbe tartozó nyugdíjkonstrukciók igénybevételének ösztönzésére. **Horvátországban** átfogó nyugdíjreformokat hajtanak végre a nyugdíjak megfelelőségének és fenntarthatóságának együttes biztosítása érdekében, míg **Bulgáriában** felülvizsgálják a nyugdíjrendszert, és **Málta** esetében is ilyen felülvizsgálat van kilátásban.

A tagállamok intézkedéseket vezettek be az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés megerősítésére, valamint a hozzáférés méltányosságának és az ellátás minőségének javítására. Bulgária 16 %-kal megemelte a Nemzeti Egészségbiztosítási Alap 2025. évi költségvetését, többek között a daganatos betegségekhez kapcsolódó szűrővizsgálatok hozzáférhetőségének bővítését célzó intézkedésekre és a rosszul ellátott térségekben működő gyógyszertárak támogatására. **Dánia** 2025-ben az elmúlt 20 év legnagyobb egészségügyi reformját hajtja végre a várólisták csökkentése, a betegek választási lehetőségeinek bővítése és az ellátáshoz való hozzáférés javítása érdekében. **Észtország** a finanszírozás megerősítése érdekében 2025 januárjától megemeli a betegek által fizetendő önrészt, miközben a helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében 2024 decembere óta kórházösszevonásokat hajt végre a hatékonyság növelése és a kielégítetlen egészségügyi szükségletek csökkentése céljából. **Németország** 2024 novemberében reformot vezetett be, amely átalakítja a kórházi ágazatot és új finanszírozási rendszert vezet be a sürgősségi orvosi beavatkozások számának csökkentése érdekében. **Lettország** 2025 januárjától bővítette az egészségbiztosító által támogatott gyógyszerek körét, növelte az állami gyógyszer-támogatás mértékét, árplafonokat határozott meg a gyártók számára, és az első felírások esetében korlátozta az a betegek által fizetendő önrészt. **Lengyelország** helyreállítási és rezilienciaépítési terv támogatásával létrejött az Országos Kardiológiai Hálózat, amely a kardiológiai ellátás országos szintű fejlesztését célozza; a vonatkozó jogszabályt 2025. júniusában fogadták el.

Lépések történtek az egészségügyi alapellátás megerősítése, az ellátások integrációjának javítása és a digitalizáció előmozdítása érdekében is, ideértve az adatcsere támogatását. 2025 elején **Írország** a Sláintecare-reform keretében átalakította egészségügyi ellátórendszerét: hat új egészségügyi régiót hozott létre az integrált ellátás erősítése, a döntéshozatal decentralizálása, valamint a népességalapú szolgáltatástervezés bevezetése érdekében. **Luxemburg** 2025 óta dolgozik azon, hogy az egészségügyi alapellátás és a szakellátás szolgáltatóinak bevonásával integrált ellátási hálózatokat alakítson ki a cukorbetegség és a kóros elhízás kezelésére. **Portugália** 2024 szeptemberében új, úgynevezett „C modellű családi egészségügyi egységek” létrehozását jelentette be, amelyeket magán egészségügyi szolgáltatók működtetnek, ugyanakkor szerződéses alapon integrálódnak a nemzeti egészségügyi szolgálatba az egészségügyi alapellátáshoz való

hozzáférés kibővítése érdekében. **Szlovénia** 2024 szeptemberében jóváhagyta a 2024 és 2031 közötti időszakra szóló egészségügyi alapellátásról szóló stratégiáját. Helyreállítási és rezilienciaépítési tervének keretében **Görögország** 2024 novemberében elfogadott reformtörvénye az alapellátás megerősítését célozza azáltal, hogy kiterjeszti a „személyes orvosként” való működésre jogosult orvosok körét, valamint ösztönzőket vezet be az általános/családorvosi és a belgyógyászati területekre való szakosodás elősegítésére. Helyreállítási és rezilienciaépítési tervének részeként **Horvátország** országos informatikai platformon alapuló digitális egészségügyi reformot vezet be az onkológiai intézmények összekapcsolására. **Magyarország** 2025-re vonatkozó helyreállítási és rezilienciaépítési terve az egészségügy digitalizációjának előmozdítására és az egészségügyi alapellátás megerősítésére összpontosít, különösen a háziorvosi praxisközösségek fejlesztésén és a krónikus betegségek korszerűbb gondozásán keresztül. **Románia** 2024 novemberében tette közzé 2024 és 2030 közötti időszakra szóló Nemzeti Digitális Egészségügyi Stratégiáját, amely a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben vállalt kötelezettségekkel összhangban az egészségügy digitalizációjának terén a digitális kormányzás, a digitális készségek, valamint a digitális infrastruktúra és innováció fejlesztését célozza.

A tagállamok intézkedéseket tettek az egészségügyi munkaerőhiány kezelésére, többek között a személyi állomány megtartásának javításával. **Ausztria** a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz támogatásával 2024 végéig 150 közösségi ápolót állított szolgálatba. **Franciaország** 2025 júniusában kibővítette az ápolók hatáskörét azzal, hogy felhatalmazta őket a társadalombiztosítás által finanszírozott megelőző konzultációk önálló lefolytatására. **Lettország** a helyreállítási és rezilienciaépítési tervéhez kapcsolódva elfogadta a 2025 és 2029 közötti időszakra szóló egészségügyi humánerőforrás-stratégiáját, amely a munkakörülmények javítására és új egészségügyi szerepkörök bevezetésére összpontosít. **Málta** a helyreállítási és rezilienciaépítési tervének keretében egy egészségügyi munkaerő-tervezési eszközt dolgozott ki, amely a humánerőforrás-gazdálkodás, a költségvetési tervezés és a munkaerő-felvétel támogatását szolgálja.

A népegészségügyi helyzet javítását célzó intézkedések a megelőzésre és az egészségfejlesztésre, így a mentális egészségre és a szív- és érrendszeri betegségekre is összpontosítottak. A **Cseh Köztársaság** 2024 decemberében elfogadta a 2025 és 2035 közötti időszakra szóló Nemzeti Kardiovaszkuláris Tervet, amelynek égisze alatt új, 100 %-ban biztosítás által finanszírozott szűrési és megelőzési programok indulnak. **Finnország** a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz támogatásával regionális, integrált, több ágazatot átfogó szolgáltatási modelleken keresztül ösztönzi a megelőzést és a korai felismerést a 22 jóléti szolgáltatási régióban. **Szlovákia** helyreállítási és rezilienciaépítési terv rendszerszintű mentális egészséggel kapcsolatos fejlesztéseket támogat, beleértve a szakemberek képzését is.

A tagállamok számos intézkedést hajtottak végre a tartós ápolás-gondozási rendszerek demográfiai változásokhoz és társadalmi szükségletekhez való igazítása és fejlesztése érdekében. E törekvések egy része a szolgáltatások megfelelőségének és hozzáférhetőségének javítására irányul, többek között a jobb integráció, új gondozási modellek és az információs és kommunikációs technológiák alkalmazása révén. **Belgiumban** Flandria egy négyéves, „ToekomstZorg” néven projektet indított az ágazatközi tartós ápolás-gondozás fejlesztésére. **Bulgária** a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz támogatásával korszerűsíti és bővíti szociális szolgáltatásait: a tervek szerint 2026 júniusáig bentlakásos intézményeket újít fel és újakat hoz létre, összhangban a szociális szolgáltatások minőségéről szóló, 2022. évi rendeletben meghatározott minőségi standardokkal. **Dánia** 2025 júliusában elfogadott reformja a tartós ápolás-gondozás területén az önálló életvitelhez nyújtott támogatás megerősítését célozza megelőző intézkedések, valamint egyéni szükségleteken

alapuló szolgáltatásnyújtás révén. **Görögország** 2024 júliusában elfogadott tartós ápolás-gondozási stratégiája egy hatékony szociális védelmi rendszer kialakítását célozza, stratégiai célkitűzésekkel és átfogó irányítási kerettel. **Spanyolország** helyreállítási és rezilienciaépítési tervének keretében átalakítja gondozási modelljét, ennek során az intézményi férőhelyek kiváltására és az intézményen kívüli gondozásra helyezi a hangsúlyt, többek között távgondozási szolgáltatásokba és bentlakásos intézményekbe történő beruházások révén. **Horvátország** a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és az ESZA+ támogatásával egy integrált tartós ápolás-gondozási rendszer kialakításán dolgozik; emellett energiahatékony gondozási központok létrehozását tervezi az idősök integrált ellátásának biztosítása érdekében, miközben bővíti az otthoni és az intézményen kívüli gondozási szolgáltatások körét. **Litvánia** új tartós ápolás-gondozási modellt dolgoz ki, amelynek célja az otthoni és az intézményen kívüli tartós ápolás-gondozás megerősítése. **Magyarország** új partnerségi fórumot hozott létre tartós ápolás-gondozási stratégiájának nyomán követésére. **Lengyelország** felülvizsgálja jogi keretrendszerét annak érdekében, hogy meghatározza a tartós ápolás-gondozás és az informális gondozás fogalmát; ennek részeként finanszírozásbővítési céllal bevezeti az „időskori ellátási utalványt”, továbbá kialakítja a tartós ápolás-gondozás minőségbiztosítási rendszerét. **Ausztria** frissíti gondozási reformintézkedéseit a családgondozók terheinek enyhítése, valamint a munkaerő-kínálat és hatékonyság javítása érdekében. **Portugália** módosította az informális gondozók jogállásáról szóló törvényt, amely egyszerűsítette az igénylési eljárást és a gondozói státuszhoz való hozzáférést a családtagokon kívüli körre is kiterjesztette. **Szlovéniában** 2024 júliusától ideiglenes rendelkezések léptek életbe a gondozási szolgáltatások személyzeti helyzetének és munkafeltételeinek javítására. **Szlovákia** a szociális szolgáltatásokról szóló törvény módosításával egységesítette a gondozói juttatásokat, ami jelentős támogatást jelent a súlyos fogyatékossgal élő személyeket gondozók számára. **Finnország** csökkentette az idősgondozásban alkalmazott személyzet/ellátott arányt annak érdekében, hogy a tartós ápolás-gondozási rendszer a növekvő igények, a költségnyomás és a tartós munkaerőhiány közepette is rugalmas és fenntartható maradjon. Egyes tagállamok további beruházásokat hajtottak végre a fogyatékossgal élő, illetve az időskorú, fogyatékossgal élő személyeket gondozó bentlakásos intézmények kapacitásának bővítésébe (például **Málta**, **Spanyolország**), illetve ezen intézmények színvonalának növelésébe (például **Románia**).

3. FEJEZET: A TÁRSADALMI KONVERGENCIÁVAL KAPCSOLATOS KERET ELSŐ SZAKASZA SZERINTI ORSZÁGELEMZÉS

Az első szakasz szerinti országelemzés vizsgálja az egyes tagállamok munkaerőpiaci, készségfejlesztési és szociális fejleményeit, hogy feltárja azokat a felfelé irányuló társadalmi konvergenciát érintő potenciális kockázatokat, amelyek a második szakaszban további elemzést igényelnek. Ez az országspecifikus elemzés a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret elvein alapul, és összhangban van az EUMSZ 148. cikkével. Választ ad továbbá a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről szóló (EU) 2024/1263 rendelet 3. cikke (3) bekezdésének b) pontjára. Ez utóbbi pont azt jelzi, hogy a foglalkoztatási iránymutatások európai szemeszter keretében történő végrehajtásának Bizottság általi éves felügyelete kiterjed a szociális jogok európai pillére elveinek és kiemelt céljainak végrehajtása terén elért eredményekre, a szociális eredménytábla és a felfelé irányuló társadalmi konvergenciával kapcsolatos potenciális kockázatok azonosítását célzó keret révén³⁰³. A keret első szakasz szerinti elemzése a szociális eredménytábla kiemelt mutatóin alapul, és azonosítja a felfelé irányuló társadalmi konvergenciát fenyegető *potenciális kockázatokat* (további részletekért lásd az e szakasz végén található módszertani keretes írást, valamint a 6. és a 2. mellékletet). A felfelé irányuló társadalmi konvergenciát érintő *tényleges kihívások* fennállásának és a kihívások mögött meghúzódó fő tényezők megállapítása érdekében 2026 tavaszán egy második szakasz szerinti elemzésre kerül majd sor. Ez az elemzés a mennyiségi és minőségi bizonyítékok szélesebb körére támaszkodik, és figyelembe veszi a tagállamok által a kihívások kezelése érdekében hozott vagy tervezett intézkedéseket. A következő, 3.1. szakasz a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret első szakasz szerinti országelemzésén alapuló főbb horizontális megállapításokat ismerteti. A 3.2. szakaszban következik az országelemzés, amelyből kiderül, hogy a második szakaszban mely országok igényelnek további elemzést.

3.1. Főbb horizontális megállapítások

2024-ben a foglalkoztatási ráták terén felfelé irányuló konvergencia volt megfigyelhető, és az uniós munkanélküliségi ráta történelmi mélypontra csökkent, ami a szerény gazdasági növekedés háttérében a szegénységi kockázatok enyhe mérséklődésével járt együtt; ugyanakkor a munkaerőpiaci, a készségfejlesztési és a szociálpolitikai területeken továbbra is azonosíthatók a felfelé irányuló konvergenciát fenyegető kockázatok³⁰⁴. Az együttes foglalkoztatási jelentés „szinkódos” módszertanának a szociális eredménytábla kiemelt mutatóira való alkalmazása segít azonosítani a szociális jogok európai pillérének végrehajtása szempontjából különösen fontos kihívásokat (lásd a 6. illetve a 2. mellékletet). A szociális eredménytábla mutatóiból származó információk országonkénti, a

³⁰³ Ezenkívül a rendelet (8) preambulumbekzdése pontosítja, hogy „a Bizottság – a foglalkoztatási és szociális fejleményeknek az európai szemeszter keretében végzett, integrált elemzése részeként – értékeli a felfelé irányuló társadalmi konvergencia előtt álló tagállambeli kockázatokat, továbbá – a szociális eredménytábla és a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret elvei alapján – nyomon követi a szociális jogok európai pillére elveinek végrehajtása terén elért eredményeket”.

³⁰⁴ Az EU jó úton halad a 2030-ra kitűzött, 78 %-os foglalkoztatási ráta eléréséhez, az elmaradás mindössze 2,2 százalékpontnyi. Ugyanakkor további erőfeszítésekre van szükség a felnőttkori tanulásra és a szegénység csökkentésére vonatkozó, 2030-ra kitűzött uniós célok eléréséhez. A tanulásban részt vevő felnőttek aránya 2022-ben mindössze 39,5 % volt, szemben a 60 %-os céllal, míg a szegénységcsökkentési törekvések 2024-ig csupán 2,9 millió fővel csökkentették az érintettek számát, szemben a 15 milliós céllal.

tárgyalt módszertan szerinti összesítése lehetővé teszi a felfelé irányuló társadalmi konvergenciát érintő lehetséges uniós, illetve tagállami kockázatok átfogó értékelését. A főbb horizontális megállapítások összefoglalása az alábbiakban olvasható (lásd még a 3.1.1. táblázatot és a 3.1.1. ábrát).

- **Miközben a foglalkoztatási és a tartós munkanélküliségi ráták esetében folytatódott a felfelé irányuló konvergencia, a fiatalok és a fogyatékossgal élő személyek munkaerőpiaci helyzete stagnált vagy enyhén romlott.** A foglalkoztatási ráták szinte valamennyi (21) tagállamban emelkedtek, ugyanakkor a javulás üteme lassabb volt, mint a korábbi években. A növekedés mértéke nagyobb volt az alacsonyabb foglalkoztatási rátájú országokban, ami a felfelé irányuló konvergencia jele. Ezzel párhuzamosan a munkanélküliségi ráta alakulása vegyes képet mutatott. Bár az uniós ráta 2024-ben történelmi mélypontra csökkent, a mutató egyes tagállamok között divergenciát mutatott, amit a „kritikus” és a „figyelemmel kísérendő” helyzetek viszonylag magas száma (nyolc) is tükröz. Ugyanakkor számos tagállamban továbbra is jelentős regionális és területi egyenlőtlenségek maradtak fenn. Összességében a tartós munkanélküliségi ráták alakulása kedvezőbb volt, és 2024-ben az EU egészében felfelé irányuló konvergencia volt megfigyelhető. A legtöbb tagállam képes volt bizonyos előrelépést elérni a nők munkaerőpiaci integrációja terén, ugyanakkor a konvergencia jelei csak korlátozottan mutatkoztak, és ezen a dimenzióon továbbra is összesen nyolc tagállam minősült „figyelemmel kísérendő” vagy „kritikus” helyzetűnek. A fiatalok esetében az előrehaladás nagyrészt megtorpant: 2024-ben csupán marginális javulás történt a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok arányában, és nem voltak egyértelmű jelei a felfelé irányuló konvergenciának. Végül, a fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége uniós szinten jelentősen nőtt, miközben a tagállamok között is jelentős és egyre növekvő egyenlőtlenségek voltak megfigyelhetők; e mutató tekintetében nyolc ország került „figyelemmel kísérendő” vagy „kritikus” helyzetbe.
- **Az oktatás és a készségfejlesztés területén tapasztalható lassú és egyenlőtlen előrehaladás korlátozza a humán tőke fejlesztésének lehetőségeit, és ha a szakpolitikai erőfeszítések nem fokozódnak jelentősen, kockázatot jelent a versenyképességre, valamint a társadalmi és területi kohézióra.** A felnőttkori tanulásban való részvétel (a felnőttoktatási felmérés alapján mérve) 2016 és 2022 között ugyan valamelyest nőtt az EU-ban, a tagállamok teljesítménye azonban divergált, mivel a javulás túlnyomórészt a már eleve jobban teljesítő országokban következett be. Az uniós munkaerő-felmérés adatai szerint 2022 és 2024 között összességében szintén növekedés volt tapasztalható a részvételben³⁰⁵. Hasonló tendencia figyelhető meg a legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező felnőttek arányában is a 2021 és 2023 közötti időszakban. Mindkét mutató esetében viszonylag magas a „figyelemmel kísérendő” vagy „kritikus” helyzetben lévő tagállamok száma (kilenc, illetve tíz ország). Ez jelentős kihívásokra mutat rá a zöld és a digitális átállással összefüggésben, és ráirányítja a figyelmet az uniós versenyképesség megerősítésének szükségességére. Ezzel párhuzamosan 2024-ben az EU egészében enyhe javulás volt megfigyelhető a korai iskolaelhagyók arányában, valamint a koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvétel tekintetében. Ugyanakkor e két mutató uniós átlaga jelentős tagállami különbségeket fed el: 2024-ben mindkét esetben nőtt a „kritikus” és a „figyelemmel kísérendő” helyzetek száma

³⁰⁵ Lásd: Eurostat [[trng_lfs_17](#)], uniós munkaerő-felmérés.

(kilencről tízre), és nem voltak jelei a felfelé irányuló konvergenciának. Emellett az alapkészségek alacsony és csökkenő szintje az EU egészében súlyos kihívást jelent. Mindez egyértelműen rámutat arra, hogy e szakpolitikai területen jelentős további szakpolitikai beavatkozásokra van szükség, összhangban a készségek uniója kezdeményezéssel.

- **Bár uniós szinten összességében javulás volt tapasztalható a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázata és a jövedelmi egyenlőtlenségek tekintetében, az egyenlőtlenségek fennmaradtak, és szinte valamennyi szociális mutató esetében hiányzott a felfelé irányuló konvergencia a tagállamok között.** A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya – mind a teljes népesség, mind a gyermekek körében – enyhén csökkent az EU-ban 2024-ben. A tagállamok teljesítménye azonban jelentősen eltért, és nem voltak egyértelmű jelei a konvergenciának. A szegénység kockázatának kitett gyermekek esetében a „figyelemmel kísérendő” vagy „kritikus helyzetben lévő” országok száma 2024-ben nyolcra emelkedett. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek arányai közötti különbségek részben a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentő hatásában mutatkozó jelentős eltérésekkel magyarázhatók. Ez a mutató 2024-ben az EU-ban kis mértékben romlott, és ennél a mutatónál jelent meg a legtöbb „kritikus” és „figyelemmel kísérendő” helyzet (összesen tizenegy), egyértelmű felfelé irányuló konvergencia nélkül. A jövedelmi egyenlőtlenség (az S80/S20 mutatóval, azaz a jövedelmi ötödök arányával mérve) 2024-ben javult, és jelentősen csökkent a „kritikus” és „figyelemmel kísérendő” helyzetek száma. Ugyanakkor a legmagasabb egyenlőtlenségi szintekkel rendelkező országok helyzete tovább romlott, míg a jól teljesítőké tovább javult, ami fokozódó divergenciára utal. Jelentős regionális egyenlőtlenségek is megfigyelhetők, beleértve a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés magas arányát az EU legkülső régióiban. A háztartások egy főre jutó rendelkezésre álló bruttó reáljövedelme 2024-ben számottevően emelkedett. Bár minden országban javulás történt, a legnagyobb növekedést azok a tagállamok mutatták, amelyek már korábban is jól teljesítettek, ami divergenciát jelez kilenc „kritikus” vagy „figyelemmel kísérendő” helyzettel. Az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükségletek tekintetében enyhe romlást jelentettek, és 2024-ben összességében nagyon korlátozott volt a konvergencia. Ezzel szemben a lakásköltség-túlterheltségi arány tekintetében bizonyos fokú felfelé irányuló konvergencia volt megfigyelhető, mivel a tagállamok közel kétharmadában javulás történt.

Az első szakasz szerinti országelemzés kilenc olyan tagállamot azonosított, amelyeknél a szociális eredménytábla kiemelt mutatói által jelzett kihívások miatt szükség lesz egy mélyebb, második szakasz szerinti elemzésre, ami a felfelé irányuló társadalmi konvergenciát fenyegető potenciális kockázatokra utal. E kockázatok értékelése az EMCO és a szociális védelemmel foglalkozó bizottság kapcsolódó legfőbb üzeneteiben és az azok alapjául szolgáló munkacsoporti jelentésben vázolt, a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret szerinti módszertan alkalmazásával történik, amely a szociális eredménytábla egyes kiemelt mutatóinak szintjét és az uniós átlaghoz viszonyított éves változását veszi figyelembe (lásd az e szakasz végén található háttérmagyarázatot). Az érintett tagállamok: Bulgária, Görögország, Spanyolország, Olaszország, Litvánia, Luxemburg, Románia, Lettország és Finnország. E kilenc tagállam közül az előbbi hét már az előző évben is szerepelt a második elemzésben (noha – amint e fejezet is bemutatja – egyes esetekben javulás volt

megfigyelhető), míg Lettország és Finnország ebben az évben került első alkalommal a második szakaszba³⁰⁶; a tavaly a második elemzésben szereplő Horvátország, Észtország és Magyarország idén nem szerepel a csoportban³⁰⁷. E kilenc ország mindegyike esetében nagyszámú szakpolitikai területen azonosítottak a felfelé irányuló társadalmi konvergenciát érintő potenciális kockázatokat a jelzett kihívásokkal összefüggésben, míg Lettország, Litvánia, Luxemburg és Finnország esetében kisebb számú szakpolitikai területen az idővel romló mutatók is kulcsszerepet játszottak. A fent említett országok többségében a felfelé irányuló társadalmi konvergenciát fenyegető potenciális kockázatokat jelző mutatók közé tartozik a jövedelmi egyenlőtlenség, a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek összesített aránya, a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása, majd ez követi a korai iskolaelhagyók aránya, a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya, a foglalkoztatási ráta, a háztartások egy főre jutó rendelkezésre álló bruttó reáljövedelme, a legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező népesség aránya, valamint a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek gyermekek aránya. E kilenc tagállam esetében a Bizottság szolgálatai részletesebb második elemzést fognak végezni 2026 tavaszán.

³⁰⁶ Lettország esetében ez a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (ún. NEET-) fiatalok növekvő arányának, valamint a munkanélküliségi és a tartós munkanélküliségi ráta növekedésének tudható be. Összefügg továbbá azzal is, hogy a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentő hatása alacsony és csökkenő tendenciát mutat, és az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek aránya hirtelen romlásnak indult. Finnország második elemzésbe való bevonása elsősorban a munkanélküliségi ráta és a tartós munkanélküliségi ráta viszonylagos romlásával áll összefüggésben.

³⁰⁷ Ez a tavaly szintén a második elemzésben szereplő Észtországra, Magyarországra és Horvátországra idén nem vonatkozik. Észtországban nem tapasztalható javulás a jövedelmi egyenlőtlenség, a háztartások rendelkezésre álló jövedelme, a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya, a szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása és az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükséglet terén. Magyarország szintén nem szerepel a második elemzésben, mivel a legfrissebb adatok javulást mutatnak a korai iskolaelhagyók, a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya (a teljes népesség, illetve a gyermekek körében), a fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatási különbsége és a tartós munkanélküliségi ráta tekintetében. Horvátország esetében 2024-ben a jövedelmekre és életkörülményekre vonatkozó közösségi statisztikán (EU-SILC) alapuló valamennyi szociális mutató esetében törés van az idősorban, emiatt a változások érdemi értelmezése nem lehetséges. Azt, hogy a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázata által teremtett helyzet mind összességében, mind a gyermekek esetében „figyelemmel kísérendő”, elsősorban a strukturális törés magyarázza.

3.1.1. táblázat: Szociális eredménytábla: a tagállamokban felmerülő kihívások áttekintése kiemelt mutatók szerint

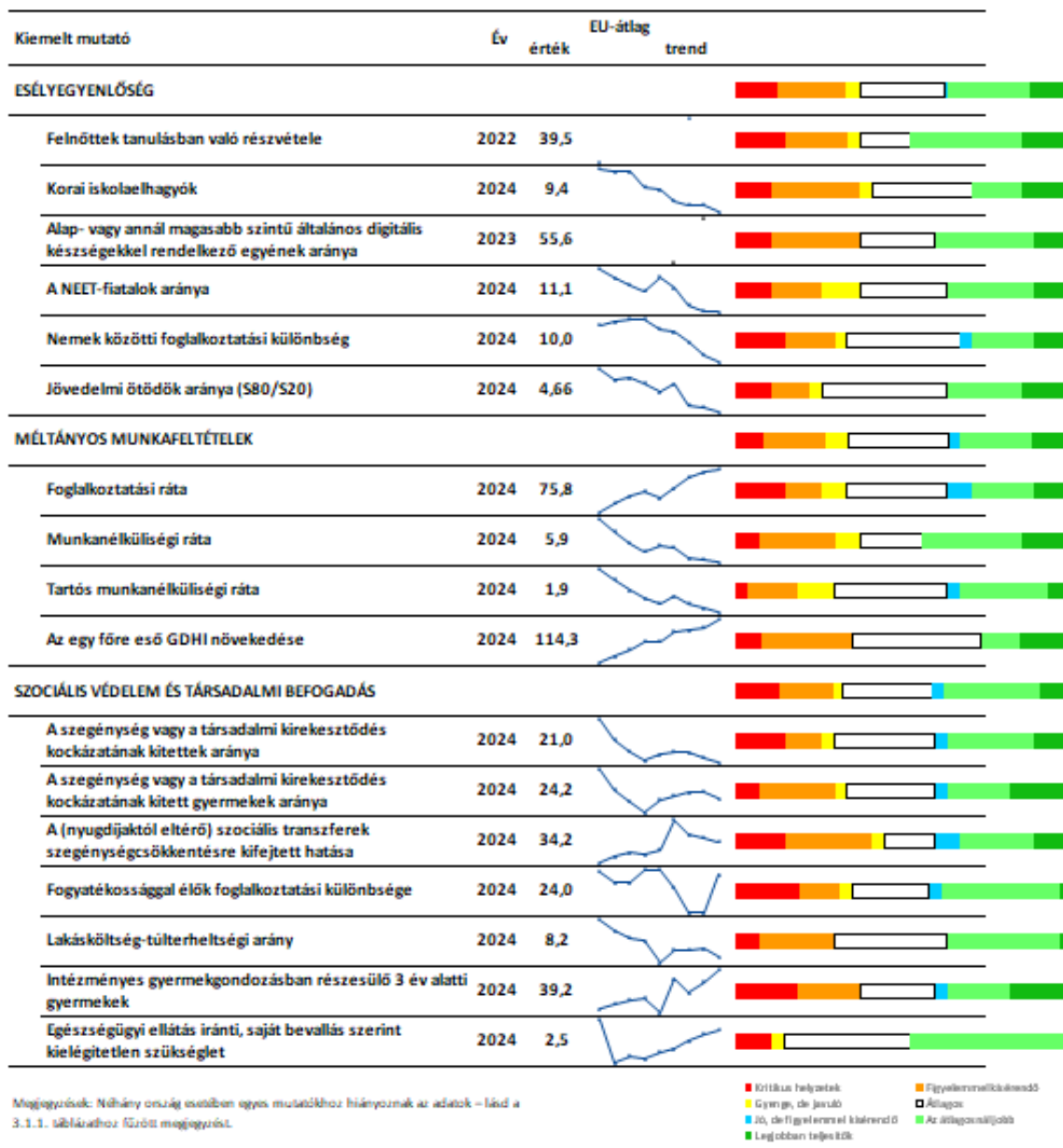
		Legjobb teljesítők	Az átlagosnál jobb	Jó, de figyelemmel kísérendő	Átlagos	Gyenge, de javuló	Figyelemmel kísérendő	Kritikus helyzetek	
Eszélyegyenlőség	Tanulásban részt vevő felnőttek (utolsó 12 hónap során, kivéve a munka közbeni irányított képzést, a 25–64 éves népesség %-ában)	2022	DE, HU, NL, SE	AT, DK, EE, FI, FR, IE, LU, MT, SK		BE, ES, LV, PT	RO	CY, HR, IT, LT, SI	BG, CZ, EL, PL
	Korai iskolaelhagyók (a 18–24 éves korú népesség %-ában)	2024	EL, HR, IE, PL	BG, CZ, PT, SI		AT, BE, FI, FR, LV, MT, NL, SE	HU	CY, DK, EE, IT, LT, LU, SK	DE, ES, RO
	Alap- vagy annál magasabb szintű általános digitális készségekkel rendelkező egyének aránya (a 16–74 éves korú népesség %-ában)	2023	FI, IE, NL	AT, BE, CZ, DK, EE, ES, HU, SE		DE, EL, FR, LT, MT, PT		CY, HR, IT, LU, LV, SI, SK	BG, PL, RO
	NEET-fiatalok aránya (a 15–29 éves korú teljes népesség %-ában)	2024	MT, NL, SE	CZ, DE, DK, HR, IE, PT, SI		AT, BE, ES, FI, HU, PL, SK	BG, CY, EL	EE, FR, LU, LV	IT, LT, RO
	Nemek közötti foglalkoztatási különbség (százalékpont)	2024	EE, LT, LV	HR, HU, LU, PT, SE	FI	AT, BE, BG, DE, ES, FR, IE, NL, SI	CZ	CY, DK, PL, SK	EL, IT, MT, RO
	Jövedelmi ötödök aránya (S80/S20)	2024	BE, CZ, SI, SK	FI, IE, MT, NL, PL, RO		AT, CY, DE, DK, EE, FR, HR, HU, LU, SE	PT	EL, ES, IT	BG, LT, LV
Mértányos munkafeltételek	Foglalkoztatási ráta (a 20–64 éves korú népesség %-ában)	2024	CZ, MT, NL	CY, DE, DK, HU, IE	EE, SE	AT, BG, LT, LV, PL, PT, SI, SK	EL, HR	FI, FR, LU	BE, ES, IT, RO
	Munkanélküliségi ráta (a 15–74 éves korú munkaerő %-ában)	2024	CZ, DE, MT, PL	BG, CY, HR, HU, IE, IT, NL, SI		AT, BE, PT, RO, SK	EL, ES	DK, EE, FR, LT, LU, LV	FI, SE
	Tartós munkanélküliségi ráta (a 15–74 éves korú munkaerő %-ában)	2024	MT, NL	AT, CY, CZ, DE, IE, PL, SI	DK	BE, BG, FR, HR, HU, LT, LU, RO, SE	EL, ES, IT	EE, FI, LV, PT	SK
	A háztartások rendelkezésre álló, egy főre jutó bruttó jövedelmének (GDHI) növekedése (index, 2008 = 100)	2024	HU, MT, PL, RO	HR, LT, PT		CZ, DE, DK, EE, FR, IE, LV, SE, SI, SK		AT, BE, CY, ES, FI, LU, NL	EL, IT
Szociális védelem és társadalmi befizetés	A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya (a teljes népesség %-ában)	2024	CZ, NL, SI	AT, CY, DK, EE, IE, PL, SE	FI	BE, DE, FR, HU, LU, MT, PT, SK	RO	HR, IT, LV	BG, EL, ES, LT
	A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek aránya (a 0–17 éves korú népesség %-ában)	2024	CY, CZ, DK, NL, SI	EE, IE, LV, PL, SK	FI	AT, BE, DE, HU, LT, PT, SE	RO	EL, FR, HR, IT, LU, MT	BG, ES

A (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénycsökkentésre kifejtett hatása (az AROP csökkenésének %-ában)	2024	BE, DK, FI	AT, CZ, EE, NL, PL, SE	FR, IE	CY, IT, SI, SK	RO	BG, DE, ES, HU, LT, LU, MT	EL, HR, LV, PT
Fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége (százalékpont)	2024	SI	AT, CZ, DE, EE, FI, FR, LV, NL, SE	PT	CY, DK, EL, HU, MT, SK	BG	BE, ES, IT	HR, IE, LT, PL, RO
Lakásköltség-túlterheltségi arány (a teljes népesség %-ában)	2024	CY	BG, HR, IE, IT, LU, NL, PL, RO, SI		AT, BE, CZ, ES, FI, FR, LV, MT, SK		DE, EE, HU, LT, PT, SE	DK, EL
Intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek (a 3 év alatti népesség %-ában)	2024	FR, NL, PT, SE, SI	BE, ES, FI, LT, LU	DK	AT, CY, EE, EL, HR, IT		BG, DE, IE, LV, MT	CZ, HU, PL, RO, SK
Egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükséglet (a 16 év feletti népesség %-ában)	2024		AT, BE, BG, CY, CZ, DE, HR, HU, LU, MT, NL, RO, SK		DK, ES, FR, IE, IT, LT, PL, PT, SE, SI	EE		EL, FI, LV

Megjegyzés: Frissítve: 2025. október 30-án. A tanulásban részt vevő felnőttek arányára vonatkozó mutató utolsó előtti értéke 2016-ra vonatkozik, a kategorizálás pedig a 2016-tól 2022-ig bekövetkezett változáson alapul. Mivel a legalább alapszintű általános digitális készségekkel rendelkező egyének arányára vonatkozó mutatóhoz két évente gyűjtenek adatokat, a kategorizálás a 2021 és 2023 között bekövetkezett változáson alapul. Bulgária tekintetében nem állnak rendelkezésre az egy főre eső GDHI növekedésére vonatkozó adatok. Luxemburg vonatkozásában nem állnak rendelkezésre adatok a fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbségéről. Az idősortöréseket és az egyéb statisztikai jelölőket a 3. és 4. melléklet ismerteti.

3.1.1. ábra: A foglalkoztatás, a készségek és a szociális trendek és kihívások áttekintése a szociális eredménytábla kiemelt mutatói szerint

Az uniós átlag, a tendenciák és a tagállamok megoszlása, az egyes kiemelt mutatókra vonatkozó együttes foglalkoztatási jelentés szerinti egyedi kategorizálással, a három pillérré vonatkozó fejezet esetében is összesítve

3.1.1. háttérmagyarázat: Módszertani megközelítés a felfelé irányuló társadalmi konvergenciát veszélyeztető potenciális kockázatok azonosítására a társadalmi konvergenciáról szóló első országelemzésben

Az elemzés a tagállamokkal az elmúlt években a mindenekelőtt a szociális eredménytábla és az együttes foglalkoztatási jelentés szerinti (szinkódos) módszertan alapján kidolgozott, meglévő eszközökre támaszkodik³⁰⁸. Az első szakasz szerinti országelemzés a szociális eredménytábla kiemelt mutatóinak teljes körén alapul. Az egyes mutatókat az együttes foglalkoztatási jelentés módszertana alapján vizsgálják, amely meghatározza a tagállamoknak a mutatóérték abszolút szintjétől és az előző évhez viszonyított változásának az átlagtól mért szórásában kifejezett viszonylagos helyzetét (további technikai részletekért lásd a 4. mellékletet). Az eredményeket az adott országra vonatkozó egyes mutatók hét lehetséges kategóriájának egyikében foglaljuk össze („legjobban teljesítő”, „az átlagosnál jobb”, „jó, de figyelemmel kísérendő”, „átlagos”, „gyenge, de javuló”, „figyelemmel kísérendő”, „kritikus helyzet”). Ez a zöldtől a pirosig terjedő színskálának felel meg.

A szociális eredménytábla minden egyes kiemelt mutatóját annak megállapítása érdekében értékeli, hogy a felfelé irányuló társadalmi konvergenciát érintő potenciális kockázatokhoz vezetnek-e, és ezért szükség van-e további elemzésre a második szakaszban. A „kritikus helyzet” minősítés azokra a tagállamokra vonatkozik, amelyek egy adott mutató tekintetében az uniós átlagnál sokkal rosszabb pontszámot érnek el, és amelyekben a helyzet az előző évhez képest romlott vagy nem javult kielégítő mértékben. A helyzet két esetben kap „figyelemmel kísérendő” jelölést: a) ha a tagállam egy adott mutató tekintetében az uniós átlagnál rosszabb pontszámot ér el, és az ország helyzete romlik vagy nem javul elég gyorsan, és b) ha a szintekre vonatkozó pontszám összhangban van az uniós átlaggal, de a helyzet sokkal gyorsabban romlik, mint az uniós átlag. A második szakaszban további elemzés azon tagállamok esetében tekinthető indokoltnak, amelyek esetében a szociális eredménytábla hat vagy több kiemelt mutatója kapott piros („kritikus helyzet”) vagy narancssárga („figyelemmel kísérendő”) jelölést az együttes foglalkoztatási jelentés legfrissebb kiadásában. További indokként szolgál a helyzet további elemzésére, ha egy (az előbbieken kifejtett) piros vagy narancssárga jelzésű mutató együttes foglalkoztatási jelentés szerinti kategóriája két egymást követő alkalommal romlik. Erre példa egy mutató „átlagos”-ról „gyenge, de javuló”-ra való változása a 2025. évi együttes foglalkoztatási jelentésben, amely a 2026. évi jelentésben tovább romlik a „kritikus helyzet” kategóriára. Ez további „megjelölésnek” számítana az összességében minimum hat megjelölésre vonatkozó küszöb tekintetében. Ha például a 2026. évi együttes foglalkoztatási jelentésben egy ország a szociális eredménytáblában szereplő 5 kiemelt mutató tekintetében piros vagy narancssárga megjelölést kap, és ezen 5 kiemelt mutató egyike a 2025. és a 2026. évi együttes foglalkoztatási jelentésben (két egymást követő évben) romlást mutat, úgy kell tekinteni, hogy az ország a 2026. évi együttes foglalkoztatási jelentésben összesen 6 megjelöléssel rendelkezik (5 piros/narancssárga jelölés a 2026. évi jelentés mutatóiból + 1 két egymást követő romlással). Ennek eredményeként második szakasz szerinti további elemzésre lenne szükség. Az idősorok esetleges törését, valamint az adatminőséggel és -értelmezéssel kapcsolatos kérdéseket figyelembe kell venni a küszöbértékre vonatkozó összes megjelölés értékelésekor.

³⁰⁸ Lásd az [EMCO és az SPC legfőbb üzeneteit](#), amelyek az [EMCO és az SPC közös munkacsoportjának „A társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret beillesztése az európai szemeszterbe” című jelentésén](#) alapulnak.

A szociális eredménytábla kiemelt mutatói és értékelésük az adatzáráskor rendelkezésre álló legfrissebb adatokon alapul³⁰⁹. Ha egy adott ország esetében hiányoznak az együttes foglalkoztatási jelentés szerinti kategória értékeléséhez szükséges adatok, az együttes foglalkoztatási jelentés előző kiadásából származó megfelelő kategóriát kell használni (ha rendelkezésre áll) a hiányzó információk kitöltésére. Ha valamely mutatónál a legutóbbi és az előző kiadás esetében is hiányoznak az értékek, akkor a második szakasz szerinti elemzéshez az együttes foglalkoztatási jelentés szerinti kategóriákat nem kell beszámítani a 6 megjelölés indikatív küszöbértékébe.

³⁰⁹ A 2026. évi együttes foglalkoztatási jelentés esetében az adatzárás napja 2025. október 29. A felhasznált adatokat és a kapcsolódó statisztikai jelölőket, például a töréseket a jelentés 3. melléklete tartalmazza. A töréseket az országismertető adatlapokban is feltüntetik, amennyiben azok az együttes foglalkoztatási jelentés szerinti besorolásokhoz kapcsolódnak, és beleszámítanak a második elemzésre vonatkozó küszöbérték elérésébe.

3.2. Első szakasz szerinti országspecifikus elemzés

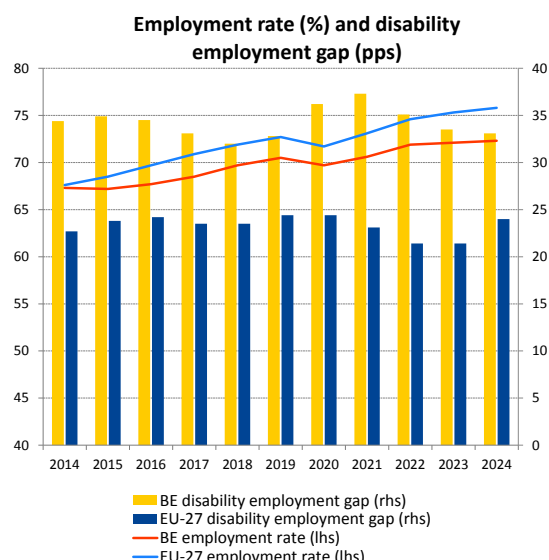
Belgium

2024-ben a foglalkoztatási ráta tekintetében továbbra is kihívások mutatkoztak, miközben a munkaerőhiány továbbra is jelentős volt. Az 1,1 %-os reál-GDP-növekedés nyomán a foglalkoztatási ráta 2024-ben kismértékben (0,2 százalékponttal), 72,3 %-ra emelkedett, ami az uniós átlag (75,8 %) alatt marad, és ismét „kritikus helyzetet” mutat. Ez főként Belgium uniós átlagnál (75,3 %) alacsonyabb aktivitási rátájának (70,8 %) tulajdonítható. A regionális különbségek továbbra is jelentősek. Emellett egyes csoportok – például az alacsony iskolai végzettségűek (20–64 évesek, 47,5 %), az EU-n kívül születettek (20–64 évesek, 59,4 %) és az idősebbek (55–64 évesek, 59,4 %) – még inkább elmaradnak ettől. A fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége (33,1 százalékpont) továbbra is jócskán meghaladja az uniós átlagot (24,0 százalékpont), így e mutató besorolása jelenleg „figyelemmel kísérendő”.

Ezzel szemben a nemek közötti foglalkoztatási különbség tekintetében Belgium „átlagos” volt, csakúgy, mint a munkanélküliségi és a tartós munkanélküliségi ráta (5,7 %, illetve 2,0 %). Végezetül a háztartások egy főre jutó rendelkezésre álló bruttó jövedelmének (GDHI) növekedési indexe (2008 = 100) javult ugyan 2024-ben (a 2023-ban mért 106,5-ről 107,1-re), de nem tartott lépést az uniós átlaggal, és továbbra is „figyelemmel kísérendő”.

Belgium jellemzően az átlagos szinten teljesít az oktatás és a készségek területén. A tanulásban részt vevő felnőttek aránya „átlagos”, 2022-ben 34,9 % volt (szemben az uniós 39,5 %-kal), miután 2016 óta csökkenő tendenciát mutat. A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (15–29 éves, ún. NEET-) fiatalok aránya, valamint a korai iskolaelhagyók aránya romlott. Ugyanakkor ezek az értékek (9,9 %, illetve 7,0 %) továbbra is jelentősen elmarad az uniós átlagtól (11,1 %, illetve 9,4 %), bár bizonyos regionális eltérések megfigyelhetők. Belgiumban a legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező népesség aránya (59,4 % 2023-ban) „az átlagosnál jobb” kategóriába került. Az intézményes gyermekgondozásban részt vevő gyermekek aránya 2024-ben 52,3 % volt (ugyanakkor a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek körében ez jelentősen alacsonyabb, 20,1 %), ami 3,9 százalékpontos visszaesést jelent 2023-hoz képest.

A szociálpolitikák segítettek a szegénységgel és a társadalmi kirekesztődéssel járó kockázatok, valamint a jövedelmi egyenlőtlenségek enyhítésében. Belgium a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása (53,1 %, szemben az uniós 34,2 %-kal), valamint a jövedelmi ötödök arányán mért jövedelmi egyenlőtlenségek tekintetében is (3,45, szemben az uniós 4,66-tal) a „legjobban teljesítő” országok közé tartozik. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya összességében (18,3 %), valamint a gyermekek körében (20,2 %) 2024-ben „átlagos” volt, ugyanakkor ez utóbbi mutató esetében – 2017 óta először – 0,6 százalékpontos növekedés következett be. Az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen

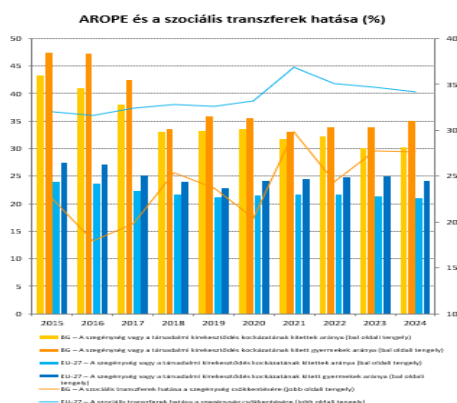
Megjegyzés: A foglalkoztatási ráta esetében az idősor BE vonatkozásában 2017-ben megtörik.
Forrás: Az Eurostat [[lfsi_emp_a](#)] mutatója, uniós munkaerő-felmérés és [[tepsr_sp200](#)], EU-SILC

szükségletek (2024-ben 1,4 %) „az átlagosnál jobb”, míg a lakásköltség-túlterheltség (6,7 %) „átlagos” eredményt mutat (szemben az uniós szinten mért 8,2 %-kal).

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 3 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Belgium a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén nem szembesül potenciális kockázatokkal, így nem lesz szükség második szakasz szerinti további elemzésre** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

Bulgária

Bulgária jelentős kihívásokkal szembesül a szociális területen. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett népesség aránya „kritikus helyzetet” jelez, mivel az egyik legmagasabb az EU-ban (30,3 % szemben a 21,0 %-os uniós átlaggal 2024-ben), és a korábbi évi jelentős csökkenést követően ismét emelkedést mutat (az előző évben még „gyenge, de javuló” helyzet volt megfigyelhető). A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek aránya különösen magas, 2024-ben elérte a 35,1 %-ot, ami jóval meghaladja az uniós átlagot (24,2 %), és szintén „kritikus helyzetnek” minősül. A fogyatékossgal élő személyek (43,8 %), az idősebbek (36,6 %), a

vidéki térségekben élők (40,8 %), valamint a roma népesség továbbra is az átlagosnál nagyobb mértékben van kitéve a szegénység vagy társadalmi kirekesztettség kockázatának³¹⁰. Összességében a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek Bulgáriában továbbra is csak korlátozott mértékben

Megjegyzés: Törés a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett népesség (BG) idősorában 2016-ban, valamint a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentésre gyakorolt hatásában (BG) 2016-ban és 2022-ben.

Forrás: Az Eurostat [[ilc_peps01n](#)] és [[tespm050](#)] mutatója, EU-SILC.

csökkentették a szegénységet (27,7 % szemben az uniós 34,2 %-kal), ami „figyelemmel kísérendő” helyzetet jelez (szemben az előző évi „gyenge, de javuló” minősítéssel). Ezenfelül a jövedelmi ötödök aránya alapján mért jövedelmi egyenlőtlenség az EU legmagasabbjai közé tartozik (6,96 szemben az uniós 4,66-tal), miután az előző évhez képest az egyik jelentősebb növekedés következett be, de még ez is „kritikus helyzetnek” minősül.

Az ország jelentős kihívásokkal szembesül a készségfejlesztés területén. A 3 év alatti gyermekek részvétele a koragyermekkori nevelésben és gondozásban – bár 2024-ben az előző évhez képest 3,8 százalékponttal nőtt – továbbra is jóval az uniós átlag alatt maradt (21,2 % szemben az uniós 39,2 %-kal), és „figyelemmel kísérendő” helyzetnek minősül. Ez kihívásokat jelent a tanulási kilátások szempontjából, ideértve a későbbi életszakaszokat is. A 15 éves tanulók több mint fele (a 2022. évi PISA-felmérés szerint matematikából 53,6 %) nem rendelkezik alapkészségekkel. A felnőttkori tanulásban való részvétel 2022-ben 9,5 % volt (szemben az uniós 39,5 %-kal), ami az egyik legalacsonyabb arány az EU-ban, és 2016 óta csökkenő tendenciát mutat, így e mutató „kritikus helyzetet” jelez. Hasonlóképpen „kritikus helyzet” jellemzi a legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező felnőttek arányát is, amely 2023-ban 35,5 % volt, szemben az uniós 55,6 %-kal, igaz, 2021 óta emelkedés tapasztalható. A készségfejlesztés terén elért javulás növelhetné a termelékenységet, és támogathatná a zöld és digitális átállást.

A munkaerő-piac összességében továbbra is erősen teljesített, jóllehet egyes veszélyeztetett csoportok esetében még mindig van lehetőség a fejlődésre. A 2024. évi erőteljes gazdasági növekedésnek köszönhetően a foglalkoztatási ráta történelmi csúcsot ért el (76,8 %), meghaladva az uniós átlagot (75,8 %), miközben a munkanélküliségi ráta tovább csökkent, és 4,2 %-ra esett vissza (szemben az uniós 5,9 %-kal). A tartós munkanélküliség

³¹⁰ Lásd: Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége, [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries, 2024](#) (A romák és az utazók jogai 13 európai országban, 2024).

csak kismértékben javult: 2023 és 2024 között 0,1 százalékponttal, 2,2 %-ra csökkent, ami továbbra is az uniós átlag (1,9 %) felett van. A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya követte az uniós csökkenő tendenciát, és 2024-ben 12,7 %-on „gyenge, de javuló” helyzetet mutatott (1,6 százalékponttal az uniós átlag felett). Bár a fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége 35,4 százalékpontra csökkent, és így „gyenge, de javuló” besorolást kapott (az előző évi „kritikus helyzethez” képest), továbbra is jóval meghaladja az uniós átlagot (24,0 százalékpont).

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 7 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Bulgária a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén potenciális kockázatokkal szembesül, és ez a második szakasz szerinti további elemzést igényel** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

Cseh Köztársaság

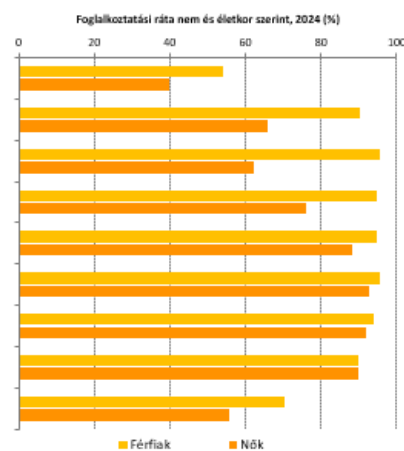
Az összességében kedvező munkaerőpiaci népességcsoportok esetében továbbra is kihívások mutatkoznak. A Cseh Köztársaság 2024-ben ismét az EU „legjobban teljesítő” tagállamai közé tartozott: a foglalkoztatási ráta folyamatosan emelkedett és magas szintet ért el (82,3 %), miközben a munkanélküliségi ráta alacsony és változatlan maradt (2,6 %) – mindez a gazdasági növekedés helyreállításának időszakában. A tartós munkanélküliségi ráta tekintetében az ország teljesítménye „az átlagosnál jobb” besorolást kapta, 0,8 %-kal 2024-ben. Ugyanez igaz a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok (15–29 éves korosztály) arányára, amely 2024-ben jelentősen, 1,5 százalékponttal csökkent, 8,6 %-ra. A fogyatékkal élők foglalkoztatási

különbsége 21,7 százalékpontra szűkült, ami az uniós átlag (24,0 százalékpont) alatt van. A nemek közötti foglalkoztatási különbség szintén javult 2024-ben, (1,3 százalékpontos csökkenéssel) 12,6 százalékpontra mérséklődött; ez azonban továbbra is meghaladja az uniós átlagot (10,0 százalékpont), ezért ez a mutató „gyenge, de javuló” besorolást minősítést kapott. Ezzel szemben az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek részvételi aránya továbbra is „kritikus helyzet” besorolást kapott: 2024-ben mindössze 7,3 % volt, ami jelentősen elmarad az uniós átlagtól (39,2 %). Ez a koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások terén mutatkozó elégtelen kapacitásra vezethető vissza, és hatással lehet a gyermekek hosszú távú tanulási kilátásaira, valamint a nők munkaerőpiaci részvételére. Végül, az alulreprezentált csoportok – például a nők, a lakóhely-változtatásra kényszerült ukrán állampolgárok és a romák – munkaerőpiaci részvételének fokozása hozzájárulhatna a munkaerő- és szakemberhiány enyhítéséhez.

A Cseh Köztársaság készségekkel kapcsolatos teljesítménye jó, de a tanulásban részt vevő felnőttek arányát illetően az ország lemaradással küzd. A korai iskolaelhagyók aránya 2024-ben 5,4 %-ra csökkent (szemben a 9,4 %-os uniós átlaggal), így e mutató besorolása „az átlagosnál jobb” volt. Ugyanez a helyzet a legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező felnőttek aránya tekintetében, ami 2023-ban 69,1 % volt (szemben az 55,6 %-os uniós átlaggal). Ugyanakkor a felnőttek tanulásban való részvétele „kritikus helyzetben” van: 2022-ben mindössze 21,2 % volt, szemben az uniós 39,5 %-os átlaggal.

Az ország szociális mutatói kedvezően alakultak. 2024-ben a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya 11,3 % volt a teljes népesség körében, és 15,4 % a gyermekek esetében (szemben az EU-ban mért 21,0 %, illetve 24,2 %-kal), ami az országot a „legjobban teljesítő” közé sorolja. A háztartások rendelkezésre álló bruttó jövedelmének egy főre jutó indexe (2008 = 100) 2024-ben kismértékben javult, 125,2-re emelkedett a 2023. évi 123,6-ról (szemben az EU 114,3-as értékével), így e mutató besorolása jelenleg „átlagos”. A lakásköltség-túlterheltségi arány szintén „átlagos” volt 2024-ben, 9,2 %. Végezetül a Cseh Köztársaság továbbra is „az átlagosnál jobb” teljesítményt nyújtott az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükségletek tekintetében.

eredmények mellett bizonyos

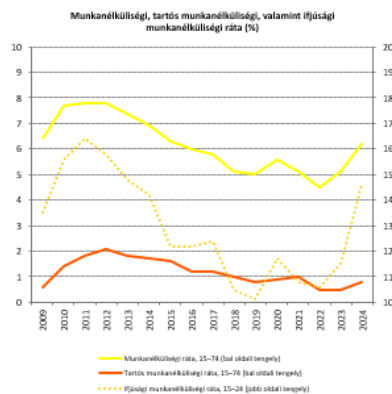

Forrás: Eurostat [[lfsa_ergan](#)], uniós munkaerő-felmérés.

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” megjelölésű 2 mutató fényében úgy tűnik, hogy a **Cseh Köztársaság a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén nem szembesül potenciális kockázatokkal, így nem lesz szükség második szakasz szerinti további elemzésre** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

Dánia

A foglalkoztatás összességében erős, ugyanakkor a munkanélküliséggel kapcsolatos kihívások felerősödtek. A foglalkoztatás stabil bővülése folytatódott: a foglalkoztatási ráta 2024-ben elérte a 80,2 %-ot (+0,4 százalékpont 2023-hoz képest), ami az erőteljes gazdasági növekedést (3,5 %) és a munkaerő-kínálat bővülését tükrözi. Ezzel párhuzamosan a munkanélküliségi ráta jelentősen, 1.1 százalékponttal 6,2 %-ra emelkedett, ami több mint egy évtized után először haladja meg az uniós átlagot (5,9 %), és a mutató „figyelemmel kísérendő” helyzetbe került. A munkanélküliség tartós komponense ugyan továbbra is az egyik legalacsonyabb az EU-ban (2024-ben 0,8 %), de emelkedett (az előző évi 0,5 %-ról), és jelenleg „jó, de figyelemmel kísérendő” besorolást kapott. Bár a munkaerőpiaci feszültségek enyhülni látszanak, az ország – különösen az IKT területén, az egészségügyben és az építőiparban – továbbra is munkaerőhiánnyal küzd, jelentős regionális különbségekkel³¹¹. A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (15–29 éves, ún. NEET-) fiatalok aránya 2024-ben továbbra is „az átlagosnál jobb” volt: 0,6 százalékpontos csökkenést követően 8,0 %-ra mérséklődött; ugyanakkor az ifjúsági (15–24 évesek) munkanélküliségi ráta meredeken nőtt: a 2023. évi 11,5 %-ról 2024-ben 14,6 %-ra. Ezzel egy időben a nemek közötti foglalkoztatási különbség ollója immár a második egymást követő évben tovább nyílt, miközben uniós szinten csökkenés volt megfigyelhető. A mutató értéke 6,5 százalékpont volt, ami továbbra is az uniós átlag (10,0 százalékpont) alatt marad, de a besorolása „figyelemmel kísérendő”. A fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége 5,7 százalékponttal nőtt, és továbbra is megközelíti az uniós átlagot, amely szintén emelkedett (2,6 százalékponttal)³¹².

Megjegyzések: Törés az idősorban 2016-ban, 2017-ben és 2023-ban.

Forrás: Eurostat [[une_rta](#)], [[une_ltu_a](#)], uniós munkaerő-felmérés.

Dánia összességében jól teljesít a készségek területén, ugyanakkor a fiatalok továbbra is több szempontból kiszolgáltatottak. A felnőttek tanulásban való részvételi aránya 2022-ben 47,1 % volt (szemben az uniós 39,5 %-kal), míg a legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező felnőttek aránya 2023-ban 69,6 %-ot tett ki (szemben az uniós 55,6 %-kal) – mindkét mutató magas. Ugyanakkor 2024-ben a korai iskolaelhagyók aránya továbbra is 10,4 % volt (szemben az uniós 9,4 %-kal), ami már csak a szakképzett munkaerő hiánya miatt is „figyelemmel kísérendő” helyzetet jelez. Noha Dániában az egyik legmagasabb az EU-ban az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek aránya (62,9 %), a 7,0 százalékpontos visszaesést követően a mutató besorolása jelenleg „jó, de figyelemmel kísérendő”.

A szociális mutatók összességében nagyon jók, de a lakhatási költségek továbbra is terhet jelentenek a kiszolgáltatott csoportok számára. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya összességében „az átlagosnál jobb”, és Dánia az egyik „legjobban teljesítő” országnak számít a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása, valamint a szegénység vagy a társadalmi

³¹¹ [Dán Munkaerőpiaci és Toborzási Ügynökség \(2025. március\): A munkaerő-toborzási felmérésről szóló jelentés.](#)

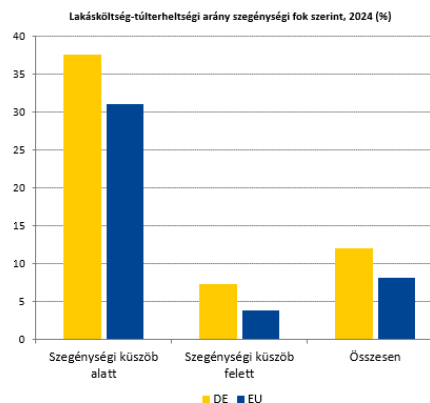
³¹² 2024-ben az idősor megtörik.

kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek arányának tekintetében. Ezzel szemben a lakhatási költségek által túlterhelt háztartások aránya 14,6 % volt (szemben az EU 8,2 %-os átlagával), ami az egyik legmagasabb érték az EU-ban, és „kritikus helyzetet” jelez. Ez arra utal, hogy a nagyobb városokban – ahol a mutató 22,7 % volt (szemben a vidéki térségek 8,6 %-ával) – a megfizethető lakhatás kínálata korlátozott.

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 4 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Dánia a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén nem szembesül potenciális kockázatokkal, így nem lesz szükség második szakasz szerinti további elemzésre** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

Németország

A szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása romlott, miközben a megfizethető lakhatás – bizonyos javulás ellenére – továbbra is kihívást jelent. A (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása jelentősen visszaesett: a 2023. évi 41,7 %-ról 2024-re 35,7 %-ra. Bár ez az érték továbbra is meghaladja az uniós átlagot (34,2 %), e mutató ezen alakulása „figyelemmel kísérendő” besorolásúnak minősül. 2024-ben a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya 21,1 % volt, ami enyhe csökkenést jelent a 2023. évi 21,3 %-hoz képest (az uniós átlag 21,0 %). A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétt gyermekek aránya szintén csökkent. Németország mindkét mutató tekintetében továbbra is „átlagos” teljesítményt mutat. 2024-ben az előző évhez képest 1 százalékpontos csökkenés ellenére a lakosság 12,0 %-a (szemben az EU-ban mért 8,2 %-kal) olyan háztartásban élt, ahol a lakhatási költségek a teljes jövedelem több mint 40 %-át tették ki, ami „figyelemmel kísérendő” helyzetnek számít. Egyes csoportok különösen érintettek voltak: az idősek (65+) körében ez az arány 15,3 %, a legalacsonyabb jövedelmi ötödben lévők esetében pedig 33,3 % volt (az EU-ban 8,8 %, illetve 27,8 %).

Forrás: Az Eurostat [tessi163] mutatója, EU-SILC.

Az oktatás és a készségek területén Németország jól teljesít a felnőttkori tanulás tekintetében, ugyanakkor a korai iskolaelhagyás továbbra is kihívást jelent. A korai iskolaelhagyók aránya az egyik legmagasabb, 12,9 % volt 2024-ben³¹³ (szemben a 9,4 %-os uniós átlaggal), így ez a mutató „kritikus helyzet” minősítést kapott. Ez különös figyelmet igényel annak fényében is, hogy a fiatalok alapkészségei 2012 óta romlottak (2022. évi PISA-felmérés). Ezzel szemben a legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező felnőttek aránya 2023-ban 52,2 % volt, ami „átlagos” teljesítménynek számít, ugyanakkor a népességcsoportok között jelentős különbségek figyelhetők meg. A felnőttkori tanulásban való részvétel magas volt: 2022-ben 53,7 %-ot tett ki, amivel Németország az EU „legjobban teljesítő” országai közé tartozik.

A munkaerőpiac összességében továbbra is erőteljes, ugyanakkor a munkaerőhiány továbbra is jellemző, a nők munkaerőpiaci integrációja pedig nem kielégítő. A gazdasági recesszió ellenére a foglalkoztatási ráta tovább nőtt, 2024-ben elérte a 81,3 %-ot („az átlagosnál jobb”), míg a munkanélküliségi ráta és a tartós munkanélküliségi ráta a munkaerőhiány mellett nagyon alacsony szinten maradt (3,4 %, illetve 0,9 %). A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya tekintetében Németország „az átlagosnál jobb” teljesítményt nyújtott (8,7 % az uniós 11,1 %-kal szemben). Míg a nemek közötti foglalkoztatási különbség „átlagos” volt (2024-ben 7,1 százalékpont), a részmunkaidős foglalkoztatás terén a nemek közötti egyenlőtlenség tovább nőtt, és az egyik legmagasabb lett az EU-ban (37,2 százalékpont, a 20,1 százalékpontos uniós átlaghoz képest). Ez részben az adórendszer kialakítására vezethető vissza, amely alacsony ösztönzőket biztosít a ledolgozott munkaórák számának

³¹³ Törés az idősorban 2024-ben.

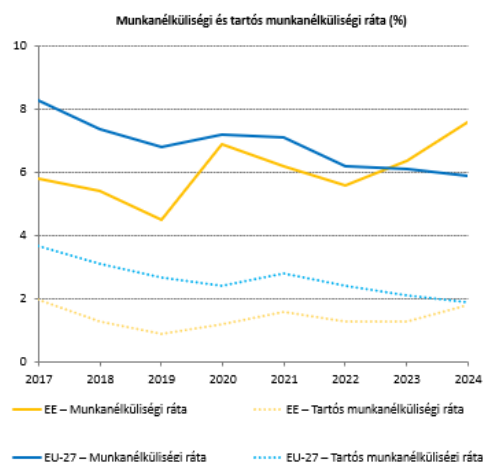
növelésére, különösen az alacsony bérűek és a második keresők esetében. Az intézményes gyermekgondozásban részesülő, 3 év alatti gyermekek aránya messze az uniós átlag alatt maradt: 2024-ben 25,1% (szemben a 39,2%-os uniós átlaggal), így ez a mutató „figyelemmel kísérendő”. Ez akadályt jelenthet a gondozási feladatokat ellátó személyek foglalkoztatása szempontjából is.

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 4 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Németország a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén nem szembesül potenciális kockázatokkal, így nem lesz szükség második szakasz szerinti további elemzésre** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

Észtország

2024-ben az észti gazdaság stagnált, ami kedvezőtlenül hatott a munkaerőpiacra. A

munkanélküliségi ráta ismét emelkedett, 1,2 százalékponttal, és 2024-ben elérte a 7,6 %-ot, miközben az uniós átlag csökkenő tendenciát mutatott (ugyanebben az évben 5,9 %). Ezért e mutató besorolása továbbra is „figyelemmel kísérendő”. Emellett a munkanélküliségi ráta a fiatalok (15–24 évesek) körében lényegesen magasabb volt, 19,1 % (szemben az uniós 14,9 %-kal), és Északkelet-Észtországban közel kétszerese volt az ország más régióiban mért értékeknek (13,5 % szemben a 6,2–7,5 %-kal). A tartós munkanélküliség szintén emelkedett: a 2023-ban mért 1,3 %-ról 2024-ben 1,8 %-ra nőtt, miközben uniós szinten 2,1 %-ról 1,9 %-ra csökkent, így e mutató besorolása jelenleg „figyelemmel kísérendő”. A foglalkoztatási

Forrás: Eurostat [[une rt a](#)], [[une ltu a](#)] uniós munkaerő-felmérés.

ráta enyhén csökkent, 82,1 %-ról 81,8 %-ra, ugyanakkor továbbra is jóval az uniós átlag (75,8 %) felett maradt, így besorolása jelenleg „jó, de figyelemmel kísérendő”. Ezzel egyidejűleg az országban az egyik legkisebb a nemek közötti foglalkoztatási különbség az EU-ban, így Észtország az elmúlt három évben következetesen a „legjobban teljesítők” közé tartozott. A háztartások rendelkezésre álló bruttó jövedelmének egy főre jutó indexe (2008 = 100) 2024-ben 131,0 volt, ami „átlagos” teljesítménynek minősül.

Az oktatás és készségek területén az ország továbbra is jól teljesített a felnőttkori tanulás és a digitális készségek tekintetében, miközben más dimenziókban romlás mutatkozott. A felnőttkori tanulásban való részvétel továbbra is hangsúlyos maradt, és a legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező felnőttek aránya is magas, így mindkét mutató továbbra is „az átlagosnál jobb” minősítést kapott. Ugyanakkor a korai iskolaelhagyók aránya – az előző évi kedvező alakulás ellenére – 2024-ben 1,3 százalékponttal romlott, így 11,0 %-ra emelkedett (ezzel 2019 óta a legmagasabb szintet érte el), így e mutató besorolása jelenleg „figyelemmel kísérendő”. A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok (NEET-fiatalok) aránya jelentősen, 1,4 százalékponttal nőtt, és 11,0 % volt (szemben a 11,1 %-os uniós átlaggal), így e mutató besorolása jelenleg szintén „figyelemmel kísérendő”.

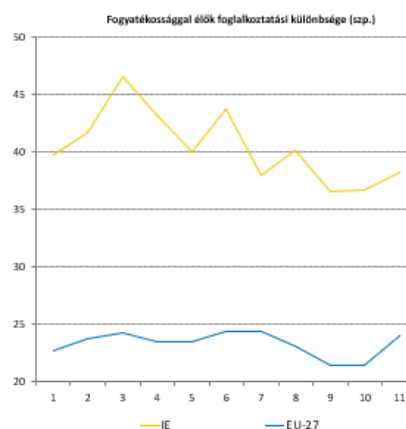
Észtország pozitív fejleményeket mutat a szociális védelem és társadalmi befogadás területén. a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya 2024-ben 2,0 százalékponttal 22,2 %-ra csökkent, miközben a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása a 2023. évi 27,7 %-ról 31,5 %-ra nőtt 2024-ben. Mindkét mutató javuló helyzetre utal, és a tavalyi „figyelemmel kísérendő” minősítés után jelenleg „az átlagosnál jobb” kategóriába sorolható. A jövedelmi ötödök arányával mért jövedelmi egyenlőtlenség ugyancsak romlott, és visszaesett a 2021. évi 5,03-ra (szemben a 4,66-es uniós átlaggal). A kedvező fejlemények ellenére a 65 év felettek körében a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya továbbra is jóval az uniós átlag feletti, 40,0 %-on (szemben az EU 19,2 %-os átlagával). Az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükségletek aránya 2024-ben 4,4 százalékponttal 8,5 %-ra csökkent, ugyanakkor még mindig jelentősen meghaladta a 2,5 %-os uniós átlagot. Ennek eredményeként ez a mutató a tavalyi „kritikus helyzetből” a „gyenge, de javuló” minősítésbe került. Negatívumként megjegyzendő, hogy a lakásköltség-

túlterheltségi arány 2021 óta közel megduplázódva 8,6 %-ra emelkedett, ezért besorolása ismét „figyelemmel kísérendő”.

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 5 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Észtország a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén nem szembesül potenciális kockázatokkal, így nem lesz szükség második szakasz szerinti további elemzésre** (lásd a 3.1. szakaszban található háttérmagyarázatot).

Írország

A foglalkoztatás növekedése 2024-ben folytatódott, ugyanakkor a hátrányos helyzetű csoportok továbbra is kihívásokkal szembesültek. A foglalkoztatási ráta 79,8 %-on újabb történelmi csúcsot ért el, elsősorban a nettó bevándorlás következtében bővülő foglalkoztatásnak, valamint az ismét erőteljes gazdasági növekedésnek köszönhetően. Ehhez hozzájárult a munkaerőpiaci részvétel növekedése is, különösen a nők körében: a nemek közötti foglalkoztatási különbség 9,3 százalékpontonra csökkent (ez „átlagos” minősítést jelent). Ugyanakkor továbbra is sok nő marad távol a munkaerőpiactól gondozási kötelezettségei miatt. A fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége továbbra is az egyik legnagyobb az EU-ban (38,2 százalékpont, szemben az uniós 24,0 százalékpontos átlaggal), és a 2024-ben bekövetkezett 1,5 százalékpontos növekedést követően ez a mutató „kritikus helyzetnek” minősül. Az alulreprezentált csoportok, például a fogyatékossgal élő személyek, az egyedülálló szülők, az alacsony képzettségűek, a romák és a nomád életmódot folytató kisebbségek foglalkoztathatóságának megerősítése segíthet e csoportok munkaerőpiacra való belépésében, illetve a jelenlegi és a jövőbeli munkaerő- és szakemberhiány kezelésében.

Megjegyzés: IE esetében az idősor 2019-ben megtörik.

Forrás: Az Eurostat [[tepsr_sp200](#)] mutatója, EU-SILC

A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázata csökkent, ugyanakkor egyes csoportok továbbra is fokozott kockázatnak vannak kitéve. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázata összességében, valamint a gyermekek körében is jelentősen mérséklődött (rendre 2,1 és 3,4 százalékponttal), és jelenleg mindkét kategóriában „az átlagosnál jobb” besorolást kap. Mindazonáltal a hátrányos helyzetű csoportok – különösen az egyedülálló szülők, a nomád életmódot folytatók és a fogyatékossgal élők – körében a kockázat továbbra is lényegesen magasabb. A (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása 2024-ben jelentősen romlott (7,0 százalékponttal), ugyanakkor 50,8 %-os értéke még így is jóval meghaladja az uniós átlagot (34,2 %), és jelenleg „jó, de figyelemmel kísérendő” minősítésű. Az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek aránya 2024-ben 24,4 %-ra emelkedett. Mindazonáltal ez a mutató továbbra is „figyelemmel kísérendő” minősítésű, mivel még mindig jelentősen elmarad az uniós átlagtól (39,2 %). A jelentős beruházások és a javulás ellenére egyes pénzügyi és nem pénzügyi akadályok, valamint regionális egyenlőtlenségek továbbra is fennállnak. Írország a lakásköltség-túlterheltségi arány tekintetében „az átlagosnál jobb” teljesítményt mutat. Ennek ellenére a lakhatás megfizethetősége romlik, mivel a kínálat bővülésének üteme továbbra is messze elmarad a növekvő keresletről. A szociális bérlakásokra hosszú várólisták vannak, és a hajléktalanság gyorsan növekszik: 2025 I–II. negyedévében a legmeredekebben a gyermekek és az egyszülős családok körében emelkedett³¹⁴.

³¹⁴ Lásd: [Election 2024 Spotlight - Housing \(A 2024. évi választások fókuszában – Lakhatás\)](#) és [Homeless Quarterly Progress Report Q2 2025 \(Hajléktalanság – negyedéves előrehaladási jelentés, 2025. II. negyedév\)](#).

Írország jó teljesítményt nyújt az oktatás és a készségek terén. A korai iskolaelhagyás aránya 2024-ben 2,8 % volt, ami az egyik legalacsonyabb az EU-ban; ráadásul uniós szinten az egyik legnagyobb csökkenés is Írországból következett be, amely e mutató alapján a „legjobban teljesítők” közé került. A 2022. évi PISA-felmérés szerint az ír 15 évesek az EU-n belül a legjobban teljesítők közé tartoznak az alapkompentenciák (szövegértés, matematika és természettudományok) terén. Az ír felnőttek 2023-ban az alapvető digitális készségek tekintetében is hasonlóan jól teljesítettek. Emellett 2022-ben nagyobb valószínűséggel vettek részt tanulásban, mint az EU-átlag (48,3 % az EU 39,5 %-ával szemben).

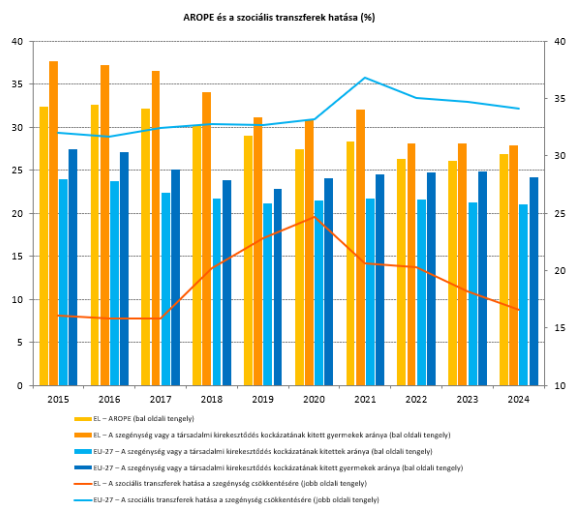
A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 2 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Írország a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén nem szembesül potenciális kockázatokkal, így nem lesz szükség második szakasz szerinti további elemzésre** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

Görögország

Görögország továbbra is jelentős kihívásokkal szembesül a szociális védelem és a társadalmi befogadás terén. A (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása 2024-ben 1,6 százalékponttal 16,6 %-ra csökkent, ami jelentősen elmarad az EU 34,2 %-os átlagától. Ezzel párhuzamosan a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya 26,9 %-ra emelkedett, az EU 21,0 %-os átlagát meghaladva, véget vetve egy évtizedes csökkenő tendenciának. Mindkét mutató „kritikus helyzetre” utal. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek gyermekek aránya szintén magas, 27,9 % volt (szemben a 24,2 %-os uniós átlaggal), és továbbra is „figyelemmel kísérendő”. A lakhatási költségek által túlterhelt háztartások aránya 28,9 %-ra nőtt 2024-ben (az egyik legmagasabb érték az EU-ban, szemben a 8,2 %-os uniós átlaggal), míg egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükséglet aránya 12,1 % volt (szemben a 2,5 %-os uniós átlaggal), így noha mindkét mutató terén emelkedés következett be, „kritikus helyzetre” utalnak. A jövedelmi ötödök arányával mért egyenlőtlenség 2024-ben 5,27 volt, ami meghaladja az uniós átlagot (4,66), és továbbra is „figyelemmel kísérendő”.

A görög munkaerőpiac teljesítménye javulóban van, ám kihívások továbbra is vannak, különösen a nők és a fiatalok tekintetében. 2024-ben a foglalkoztatási ráta 1,9 százalékponttal nőtt a még mindig erőteljes gazdasági növekedés miatt. Ennek ellenére a munkaképes korú népesség (20–64 évesek) mindössze 69,3 %-a volt foglalkoztatott (szemben az EU 75,8 %-ával), ami „gyenge, de javuló” helyzetet jelez. Ugyanez volt a helyzet a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok (NEET-fiatalok) aránya esetében is, amely 2024-ben 1,7 százalékponttal 14,2 %-ra csökkent, de még mindig jelentősen meghaladja az uniós átlagot (11,1 %). Ezzel szemben a nők foglalkoztatási rátája 2024-ben – 2,3 százalékpontos növekedés után – 59,9 % volt, ami továbbra is az egyik legalacsonyabb az EU-ban; a nemek közötti foglalkoztatási különbség 18,8 százalékpont (szemben az EU 10 százalékpontos átlagával), ami „kritikus helyzetet” jelent. Továbbá a háztartások rendelkezésre álló bruttó jövedelmének egy főre jutó indexe (2008 = 100) 84,1 volt 2024-ben; bár 2 százalékpontos javulás történt 2023-hoz képest, az érték továbbra is az EU legalacsonyabbjai közé tartozik (EU-átlag: 114,3), ami „kritikus helyzet”. Pozitívként megemlítendő, hogy fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége „átlagos” maradt.

A készségfejlesztés stagnál, ami befolyásolja a foglalkoztathatóságot és a versenyképességet. Az elmúlt 12 hónap során tanulásban részt vevő felnőttek 2022-ben mért 15,1 %-os aránya az egyik legalacsonyabb volt az EU-ban, így ez a mutató „kritikus helyzetet” jelez. Ugyanakkor 2023-ban a felnőttek 52,4 %-a rendelkezett legalább alapszintű digitális készségekkel (szemben az uniós szintű 55,6 %-kal), ami „átlagos” teljesítmény. A 15 évesek alapkompenciák terén mért alulteljesítésének aránya az egyik legerőteljesebb csökkenést követően Görögországban az egyik legmagasabb az EU-ban. Ezzel szemben a korai iskolaelhagyók aránya 2024-ben további 0,7 százalékponttal 3,0 %-ra csökkent

Megjegyzés: EL esetében az idősor 2022-ben megtörik.

Forrás: Az Eurostat [[ilc_peps01n](#)] és [[tespm050](#)] mutatója, EU-SILC.

(szemben az uniós 9,4 %-kal), amivel Görögország továbbra is a „legjobban teljesítők” közé tartozik ezen a területen.

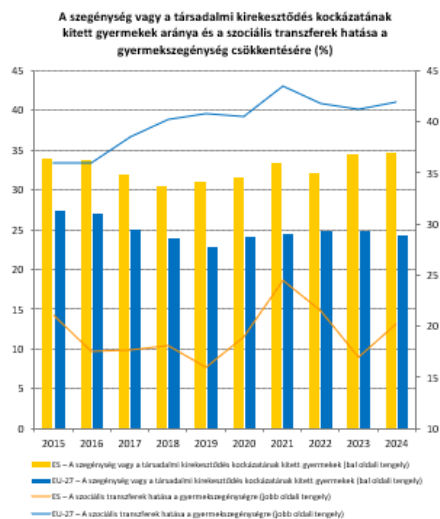
A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 9 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Görögország a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén potenciális kockázatokkal szembesül, és ez a második szakasz szerinti további elemzést igényel** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

Spanyolország

Spanyolország nehézségeket tapasztal a szociális védelem és a társadalmi befogadás terén. 2024-ben a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett népesség aránya 25,8 %-ra csökkent, miközben a gyermekek körében mért arány enyhén tovább emelkedett, 34,6 %-ra. Mindkét mutató jóval meghaladta a vonatkozó uniós átlagot (21,0 %, illetve 24,2 %), és továbbra is „kritikus helyzetet” jelez. A (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása 1 százalékponttal nőtt, és 2024-ben elérte a 23,9 %-ot, de továbbra is alacsony (szemben a 34,2 %-os uniós átlaggal), ezért ez a mutató „figyelemmel kísérendő”. Ez részben annak tudható be, hogy a minimumjövedelemrendszer, illetve a gyermekek után járó kiegészítő juttatás lefedettsége hiányos. Közelebbről a gyermekek esetében a szociális transzferek mindössze 20,2 %-kal mérsékeltek a szegénységi kockázatot, ami jóval elmarad az EU 41,9 %-os átlagától. A jövedelmi ötödök arányával mért jövedelmi egyenlőtlenség ugyancsak enyhén csökkent, de továbbra is magas (5,39 szemben a 4,66-os uniós átlaggal), így ez a mutató „figyelemmel kísérendő”. A háztartások rendelkezésre álló bruttó jövedelmének egy főre jutó indexe (2008 = 100) 2024-ben szintén „figyelemmel kísérendő” volt, mivel az emelkedés ellenére továbbra is alacsony szinten maradt. E kihívásokat a jelentős regionális különbségek és a magas dolgozói szegénység is súlyosbítja.

A munkaerőpiac tovább javult, de továbbra is kihívásokat mutat. A foglalkoztatási ráta 2024-ben 0,9 százalékponttal 71,4 %-ra emelkedett (szemben a 75,8 %-os uniós átlaggal), ami az erőteljes gazdasági növekedéssel és a foglalkoztatás bővülésével magyarázható az egészségügy, az oktatás, a turizmus-vendéglátás, az IKT és a szakmai szolgáltatások ágazataiban. Ugyanakkor az EU-átlaghoz viszonyított jelentős elmaradás miatt ez mostanra „kritikus helyzetnek” minősül. Ezzel párhuzamosan a munkanélküliségi ráta (11,4 % szemben 5,9 %-os uniós átlaggal) és annak tartós komponense (3,8 % szemben az 1,9 %-os uniós átlaggal) „gyenge, de javuló” képet mutat, tekintettel arra, hogy jelentős csökkenések ellenére a két mutató szintje továbbra is magas (0,8, illetve 0,5 százalékpont). A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya továbbra is számottevő (12,0 % 2024-ben, az EU 11,1 %-ával szemben), de a folyamatos javulásnak köszönhetően ez a mutató jelenleg „átlagosnak” minősül. A fogyatékkal élő foglalkoztatási különbsége „figyelemmel kísérendő”, ami annak tudható be, hogy 2024-ben jelentősen, 13,8 százalékponttal 23,4 százalékpontra nőtt.

Spanyolország tartós kihívásokkal néz szembe a korai iskolaelhagyás terén, miközben a digitális készségek terén jól teljesít. A korai iskolaelhagyók aránya 2024-ben 13,0 %-ra csökkent (szemben a 9,4 %-os uniós átlaggal), de még mindig magas, és így „kritikus helyzet” minősítést kapott. Az arány különösen magas a férfiak körében (15,8 % szemben a nők körében mért 10,0 %-kal), a külföldön születetteknél (25,5 % szemben a belföldön születettek körében mért 10,3 %-kal), valamint Spanyolország déli és keleti régióiban.

Megjegyzés: A szociális transzferek gyermekszegénység csökkentésére kifejtett hatását a szegénység kockázatának a transzfer előtt és a transzfer után kitettek aránya alapján számítják ki. Törés az idősorban a szegénység kockázatának kitettek aránya tekintetében ES esetében 2022-ben.

Forrás: Az Eurostat [[ilc li10](#)], [[ilc li02](#)] és [[ilc peps01n](#)] mutatója, EU-SILC.

Összességében a tanulásban részt vevő felnőttek aránya 2022-ben „átlagos” volt (34,1 % szemben az EU-ban mért 39,5 %-kal). Az alapkészségek terén mutatkozó alulteljesítés alacsonyabb volt az uniós átlagnál, ugyanakkor jelentős regionális különbségeket mutatott. Spanyolország „az átlagosnál jobb” eredményeket tud felmutatni a digitális készségek és a kora gyermekkori nevelés terén is, ahol az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek aránya viszonylag magas.

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 8 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Spanyolország a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén potenciális kockázatokkal szembesül, és ez a második szakasz szerinti további elemzést igényel** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

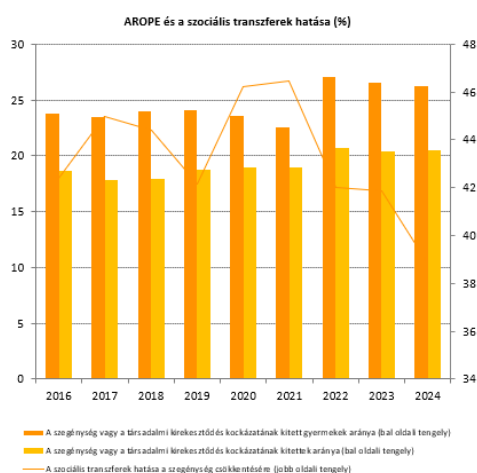
Franciaország

A szegénységi kockázat továbbra is fennáll. a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett népesség aránya 2024-ben összességében nem változott (20,5 %, míg 2023-ban 20,4 %), így ez a mutató „átlagos” helyzetet jelez. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek aránya ugyanakkor továbbra is az uniós átlag feletti (26,2 % szemben a 2024-ben mért 24,2 %-os uniós átlaggal), ezért „figyelemmel kísérendő” helyzetet jelez. A (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása 2021 óta gyorsabban csökken Franciaországban, mint az EU egészében: 2023 óta 3 százalékponttal esett vissza (szemben az EU-ban mért 0,5 százalékpontos csökkenéssel). Ezért ez a mutató jelenleg „jó, de figyelemmel kísérendő” besorolású, még ha értéke továbbra is meghaladja az uniós átlagot (38,9 % szemben a 34,2 %-os uniós átlaggal).

A jövedelmi ötödök arányával mért egyenlőtlenség a 2018 óta kimutatható folyamatos emelkedést követően „átlagos”. A legkülső régiók a szociális védelem és társadalmi befogadás valamennyi területén lényegesen rosszabbul teljesítenek, mint a kontinentális Franciaország.

A munkaerőpiac 2024-ben viszonylag jól teljesített, de továbbra tartogat kihívásokat. 2024-ben, 1,2 %-os reál-GDP-növekedés mellett, a foglalkoztatási ráta 75,1 %-ra nőtt (szemben a 75,8 %-os uniós átlaggal), míg a munkanélküliségi ráta továbbra is az uniós átlag felett maradt, 7,4 %-on (EU: 5,9 %) – a helyzet a legkülső régiókban különösen kedvezőtlen. Mindkét mutató besorolása továbbra is „figyelemmel kísérendő”³¹⁵. Az ifjúsági munkanélküliségi ráta kismértékben nőtt (1,5 százalékponttal, 18,7 %-ra), míg a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok (NEET-fiatalok) aránya elérte a 12,5 %-ot (szemben a 11,1 %-os uniós átlaggal), ezért ez a mutató is „figyelemmel kísérendő”. Bár a tartós munkanélküliség szintje összességében „átlagos” volt, egyes veszélyeztetett csoportok – különösen az idősebb munkavállalók, az EU-n kívül születettek és az alacsony iskolai végzettségűek – továbbra is jelentős akadályokkal szembesültek a munkaerőpiaci integráció során. A nemek közötti foglalkoztatási különbség 2024-ben tovább nőtt (0,4 százalékponttal 5,9 százalékpontra), így e mutató besorolása jelenleg „átlagos”. A fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége 2020 óta csökken, de 2024-ben kismértékben, 22,4 százalékponttal nőtt (az EU-ban mért 24,0 százalékponthoz képest), és továbbra is „az átlagnál jobb”.

A készségfejlesztés terén Franciaország összességében viszonylag jól teljesít. A legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező felnőttek aránya (59,7 % 2023-ban), valamint a korai iskolaelhagyók aránya (7,7 % 2024-ben) egyaránt „átlagos”. A felnőttek képzésben való részvétele „az átlagnál jobb” (2022-ben 49,2 %). Franciaország az egyik „legjobban teljesítő” ország az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek aránya

Megjegyzés: Törés az idősorban 2020-ban és 2022-ben.

Forrás: Az Eurostat [[ilc_peps01n](#)] és [[tespm050](#)] mutatója, EU-SILC.

³¹⁵ Franciaország munkaerőpiaci mutatóinak meghatározása 2021 óta eltér a szokásos mutatóktól (lásd az [Eurostat](#) metaadatait).

tekintetében: az 59,3 %-os arány jóval meghaladja a 39,2 %-os uniós átlagot; ugyanakkor a gyermekgondozásban való részvételben mutatkozó különbség a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett, illetve e kockázatnak nem kitett gyermekek között 2024-ben elérte a 41,5 százalékpontot (szemben az EU-ban mért 20,3 százalékponttal). Ezenfelül az oktatási rendszert a gyengén teljesítők és a nagy egyenlőtlenségek jelentős aránya jellemzi. A szakképzett munkavállalók hiánya továbbra is fennáll, ami kedvezőtlenül hathat a versenyképességre.

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 4 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Franciaország a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén nem szembesül potenciális kockázatokkal, így nem lesz szükség második szakasz szerinti további elemzésre** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarozatot).

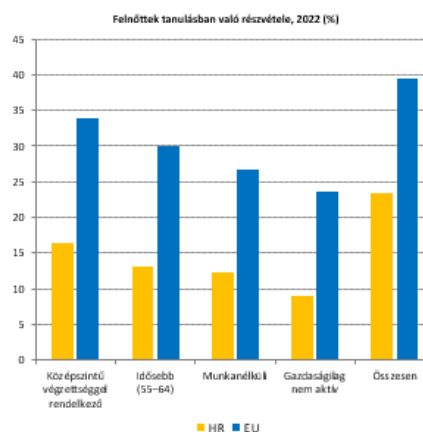
Horvátország

Horvátországnak kihívásokkal küzd a szociális védelem és a társadalmi befogadás területén. A (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása a közelmúltbeli javulás ellenére (2022-ben 20,35 %-ról) 2024-ben továbbra is az egyik legalacsonyabb az EU-ban (21,6 % szemben a 34,2 %-os uniós átlaggal), és sorozatban immár harmadik éve „kritikus helyzetet” jelez. Ezzel párhuzamosan a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya 2024-ben 1,0 százalékponttal emelkedett, így e mutató besorolása jelenleg „figyelemmel kísérendő” (21,7 % szemben a 21,0 %-os uniós átlaggal), jöllehet a 2024. évi strukturális törés miatt a változást körültekintően kell értelmezni. Hasonlóan – ugyanezzel a módszertani fenntartással – a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek aránya 2024-ben 2,0 százalékponttal nőtt, és így szintén „figyelemmel kísérendő”, jöllehet továbbra is elmaradt az uniós átlagtól (19,3 % szemben 24,2 %-kal). A jövedelmi ötödök arányával mért egyenlőtlenség folyamatosan nőtt, de lassabb ütemben, így e mutató besorolása jelenleg „átlagos”. A lakásköltség-túlterheltségi arány és az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükséglet mutatójának besorolása „az átlagosnál jobb”.

Az országban az egész életen át tartó tanulás területén továbbra is vannak fejlesztendő területek. A 3 év alatti gyermekek intézményes gyermekgondozásban való részvételének aránya 2024-ben tovább nőtt, és elérte a 30,2 %-ot (2023-ban 29,6 % volt). Miközben Horvátország a korai iskolaelhagyók arányát tekintve továbbra is az egyik „legjobban teljesítő” ország, a gyengén teljesítők aránya az oktatásban még mindig jelentős, különösen a matematika területén. 2022-ben a horvát felnőttek mindössze 23,3 %-a vett részt tanulásban (szemben a 39,5 %-os uniós átlaggal), ami a 2016-ban mért 26,9 %-hoz képest

viisszaesést jelent. Ez a mutató „figyelemmel kísérendő” besorolású. Míg a legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező felnőttek aránya 2023-ban 59,0 % volt (55,6 % az EU-ban), a 2021 óta tartó jelentős (–4,4 százalékpontos) csökkenés miatt „figyelemmel kísérendő”.

A munkaerőpiac felfelé ívelő pályán van, de a nők és a fogyatékossgal élő személyek továbbra is nehézségekkel szembesülnek. Noha a foglalkoztatási ráta 2021 óta folyamatosan emelkedik, 2024-ben még mindig elmaradt az uniós átlagtól (73,6 %, illetve 75,8 %), így ez a mutató „gyenge, de javuló” helyzetet jelez (a korábbi évek „kritikus” besorolása után). Ugyanakkor a továbbra is viszonylag erőteljes gazdasági növekedés közepette a munkanélküliségi ráta és a tartós munkanélküliségi ráta tovább csökkent, 5,0 %-ra, illetve 1,8 %-ra. Míg a nemek közötti foglalkoztatási különbség, valamint a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya 2024-ben „az átlagosnál jobb” helyzetet mutatott, a fogyatékossgal élő személyek továbbra is komoly nehézségekkel szembesülnek. A fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége (41,0 százalékpont szemben a 24,0 százalékpontos uniós átlaggal) további növekedést követően „kritikus helyzetet” jelez. A háztartások rendelkezésre álló bruttó jövedelmének egy

Megjegyzés: Alacsony megbízhatóságú adatok a munkanélküliek és a munkaerőpiacon kívüli személyek esetében (HR).

Forrás: Eurostat [[a felnőttoktatási felmérésből készített különleges kivonat](#)]

főre jutó indexe (2008 = 100) 2024-ben 138,1 volt, ami „az átlagosnál jobb” teljesítménynek minősül.

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 6 mutató fényében – amelyből 3 mutató tekintetében statisztikai kihívások³¹⁶ állnak fenn – úgy tűnik, hogy **Horvátország a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén nem szembesül potenciális kockázatokkal, így nem lesz szükség második szakasz szerinti további elemzésre** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

³¹⁶ Az EU-SILC alapján 2024-ben az e területre vonatkozó valamennyi mutató esetében törés van az idősorban, ezért a változások értelmezése nem lehetséges. Közelebbről a strukturális törés áll a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek, illetve az e kockázatnak kitett gyermekek aránya esetében fennálló „figyelemmel kísérendő” besorolás háttérében, ami nem teszi lehetővé a változások megbízható gazdasági értelmezését.

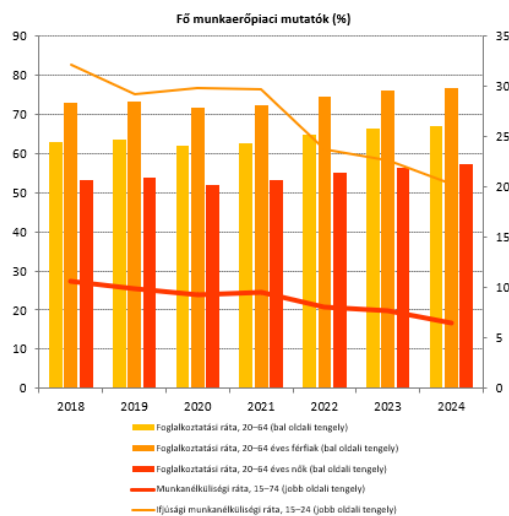
Olaszország

A folyamatosan némi javulást mutató helyzet ellenére Olaszország munkaerőpiaca jelentős kihívásokkal néz szembe. A foglalkoztatási ráta 2024-ben tovább emelkedett, és elérte a 67,1 %-ot. Ugyanakkor továbbra is az egyik legalacsonyabb az EU-ban, ezért ez a mutató „kritikus helyzetet” jelez. Dél-Olaszországban és a szigeteken egyaránt jelentős volt a foglalkoztatás növekedése, de az északnyugati régió szintjétől való eltérés továbbra is jelentős, meghaladja a 21 százalékpontot. Az uniós szinten kimutatható javulással ellentétben az országban a nemek közötti foglalkoztatási különbség továbbra is Olaszországban az egyik legnagyobb (19,4 százalékpont, szemben a 10,0 százalékpontos uniós átlaggal), ami „kritikus helyzetet” jelez. A fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége szintén „figyelemmel kísérendő”,

25,1 százalékponttal, ami meghaladja a 24 százalékpontos EU-átlagot³¹⁷. Pozitívumként említhető, hogy a munkanélküliségi ráta 6,5 %-ra esett vissza (szemben az 5,9 %-os uniós átlaggal), 0,7 %-os reál-GDP-növekedés mellett, ami az egyik legjelentősebb javulást jelenti, így ez a mutató jelenleg „az átlagosnál jobb” (az előző évi „figyelemmel kísérendő” minősítés után). Hasonlóképpen a tartós munkanélküliségi ráta 3,3 %-ra csökkent, és jelenleg „gyenge, de javuló” helyzetet mutat (az előző évi „kritikus helyzet” után). Végül a háztartások rendelkezésre álló bruttó jövedelmének egy főre jutó indexe (2008 = 100) továbbra is „kritikus helyzetet” jelez (2024-ben 96,0, szemben a 114,3-as uniós átlaggal), ezt a mutatót a strukturálisan alacsony bérszint húzza lefelé, ami összefügg a gyenge termelékenységgel és az alacsony munkaintenzitással.

A készségfejlesztés terén is nehézségek mutatkoznak. Bár a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya 2023-hoz képest 0,9 százalékponttal csökkent, továbbra is az egyik legmagasabb az EU-ban (15,2 %), ami „kritikus helyzetet” jelent. Noha a korai iskolaelhagyók aránya tovább csökkent, továbbra is magas, így e mutató besorolása jelenleg „figyelemmel kísérendő”. Emellett magas az alapkészségek terén gyengén teljesítő tanulók aránya (a 2022. évi PISA-felmérés szerint matematikából 29,3 %). A tanulásban részt vevő felnőttek aránya (2022-ben 29,0 %), valamint a legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező felnőttek aránya (2023-ban 45,8 %) egyaránt alacsony, és „figyelemmel kísérendő” minősítésű.

A 2021 óta tartó csökkenést követően a szegénységi kockázatok 2024-ben növekedtek. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya összességében 23,1 %-ra emelkedett (2023-ban 22,8 % volt), míg a gyermekek esetében ez a mutató 27,1 %-on stabilizálódott (szemben a 21 %-os, illetve 24,2 %-os uniós átlaggal). Mindkét helyzet „figyelemmel kísérendő”, amit a (nagyon) alacsony munkaintenzitású háztartások arányának növekedése magyaráz, miközben a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek

Megjegyzések: Törés az idősorban 2018-ban.

Forrás: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[une_rt_a](#)], uniós munkaerő-felmérés.

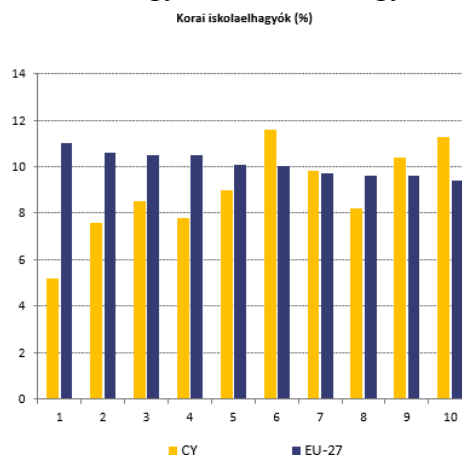
³¹⁷ 2024-ben azonban az idősor megtörik.

szegénységcsökkentésre kifejtett hatása „átlagos”. A jövedelmi ötödök arányával mért jövedelmi egyenlőtlenség ugyancsak növekszik, és „figyelemmel kísérendő” (5,53 szemben a 4,66-os uniós átlaggal). Pozitívumként említendő, hogy az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek száma 4,9 százalékponttal nőtt, és elérte a 39,4 %-ot (szemben a 39,2 %-os uniós átlaggal). Emellett az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükséglettről beszámoló aránya, valamint a lakhatási költségek által túlterhelt háztartásokban élők aránya egyaránt alacsony.

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 11 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Olaszország a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén potenciális kockázatokkal szembesül, és ez a második szakasz szerinti további elemzést igényel** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

Ciprus

A készségfejlesztés romlást mutat, és továbbra is kihívást jelent. A korai iskolaelhagyók aránya tovább nőtt, a 2023. évi 10,4 %-ról 2024-ben 11,3 %-ra, így továbbra is „figyelemmel kísérendő”. A 15 évesek több mint fele (a 2022. évi PISA-felmérés szerint matematikából 53,2 %) nem rendelkezik alapszintű készségekkel, ami 2018 óta az egyik legnagyobb mértékű visszaesés az EU-ban. A digitális jártasság különösen alacsony: egy csökkenést követően 2023-ban a felnőttek mindössze 49,5 %-a rendelkezett legalább alapszintű digitális készségekkel (szemben az 55,6 %-os uniós átlaggal), ami „figyelemmel kísérendő”. Miközben 2024-ben a felsőfokú képesítéssel rendelkező munkavállalók 28,2 %-a olyan foglalkozásban dolgozott, amely nem igényli ezt a képesítési szintet, a STEM-területeken tanuló hallgatók aránya a felsőfokú képzésben (ISCED 5–8) Cipruson volt az egyik legalacsonyabb az EU-ban, 2023-ban mindössze 14,9 % (szemben a 26,9 %-os uniós átlaggal). Az előző 12 hónap során tanulásban részt vevő felnőttek aránya alacsony, 2022-ben 28,3 % volt (szemben az EU-ban mért 39,5 %-kal), miután a 2016. évi 44,8 %-hoz képest jelentősen visszaesett, ezért a helyzet „figyelemmel kísérendő”. Ezzel szemben az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek aránya további növekedést követően 2024-ben 40,1 % volt (szemben az EU-ban mért 39,2 %-kal), ami „átlagos” teljesítmény.

Megjegyzés: Törés az idősorban 2021-ben.

Forrás: Eurostat [[edat lfse 14](#)], uniós munkaerő-felmérés.

A munkaerőpiac összességében jól teljesít, de a népesség egyes csoportjai még mindig kihívásokkal néznek szembe. A viszonylag erőteljes gazdasági növekedés miatt a foglalkoztatási ráta 2024-ben tovább nőtt, 79,8 %-ra (szemben az EU-ban mért 75,8 %-kal), a munkanélküliségi arány és annak tartós komponense pedig 4,9 %-ra, illetve 1,3 %-ra csökkent (mindhárom mutató „az átlagosnál jobb”). A nemek közötti foglalkoztatási különbség 1,0 százalékpontos növekedésnek köszönhetően 2023-hoz képest 10,0 százalékpontonra nőtt, és így „figyelemmel kísérendő”. A fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége „átlagos” maradt. Bár a fiatalok munkanélküliségi rátája az uniós átlag alatt maradt (13,0 %, illetve 14,9 %), nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya továbbra is magas volt: 2024-ben 12,9 % (szemben az EU-ban mért 11,1 %-kal), és az 1,0 százalékpontos csökkenés ellenére jelenleg „gyenge, de javuló” helyzetnek minősül. Végül, a háztartások rendelkezésre álló bruttó jövedelmének egy főre jutó indexe (2008 = 100) 2024-ben 107,7 volt, ami ugyan a 2023. évi 102,7-es értékhez képest javulást jelent, de továbbra is „figyelemmel kísérendő”.

Ciprus szociális mutatói kedvezően alakultak. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázata 2024-ben összességében 17,1 % volt, míg a gyermekek körében 14,8 % (szemben a 21,0 %-os, illetve 24,2 %-os uniós átlaggal), ami „az átlagosnál jobb”, illetve „legjobban teljesítő” minősítést jelent. Ez többek között a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek változatlan szegénységcsökkentő hatását, amely „átlagos” (30,5 % szemben az EU-ban mért 34,2 %-kal), valamint az alacsony, 2,4 %-os lakásköltség-túlterheltségi arányt tükrözi, amely téren Ciprus ugyancsak az egyik „legjobban teljesítő” ország. Az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükségletek aránya 0,1 %, ami az egyik legalacsonyabb az EU-ban és „az átlagosnál jobb”.

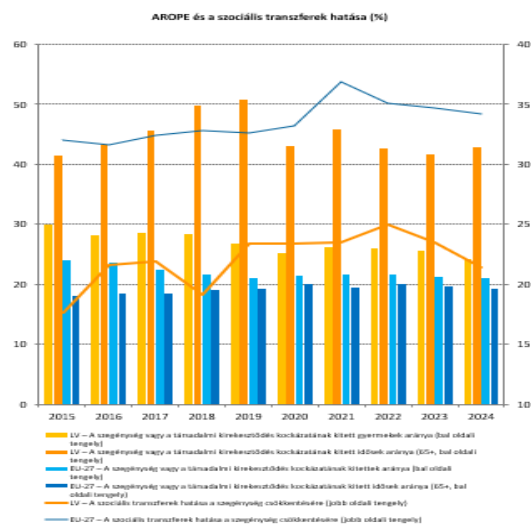
A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 5 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Ciprus a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén nem szembesül potenciális kockázatokkal, így nem lesz szükség második szakasz szerinti további elemzésre** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

Lettország

A szociális területen továbbra is vannak kihívások. A GDP stagnálása mellett 2024-ben Lettországban továbbra is magas a jövedelmi egyenlőtlenség és a szegénységi kockázat. A jövedelmi ötödök aránya az egyik legmagasabb az EU-ban (6,28, szemben a 4,66-os uniós átlaggal), ami „kritikus helyzetet” jelez. Mindezek alapján a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása 2024-ben (2 százalékponttal) tovább csökkent 21,5 %-ra (szemben a 34,2 %-os uniós átlaggal). Két egymást követő évben bekövetkezett romlást követően ez a mutató jelenleg „kritikus helyzetet” jelez. Miközben a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya 2024-ben 25,6 %-ról 24,3 %-ra (a gyermekek körében mért arány pedig jelentősen, 17,9 %-ra) esett vissza, az összesített arány továbbra is jelentősen meghaladja a 21,0 %-os uniós átlagot. Ez a helyzet „figyelemmel kísérendő”. Különösen aggasztó a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett idősek (65+) aránya, amely már eleve magas volt, de 2024-ben tovább emelkedett, 42,9 %-ra (az előző évi 41,6 %-ról), ami részben a nyugdíjak alacsony megfelelőségével függ össze. Az időskori szegénység magas szintje szorosan összefügg a kedvezőtlen egészségügyi eredményekkel és az ebből fakadó egészségügyi kiadásokkal. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya a fogyatékossgal élő személyek körében 38,5 %-ról 39,4 %-ra nőtt, azaz jóval meghaladja a 28,7 %-os uniós átlagot. Az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükségletek aránya 2024-ben 8,4 %-ra nőtt (2023-ban 7,8 % volt), szemben a 2,5 %-os uniós átlaggal, így ez a mutató továbbra is „kritikus helyzetet” jelzett.

2024-ben a munkaerőpiaci mutatókban is némi romlás volt megfigyelhető. A Covid19-válságot követő munkaerőpiaci fellendülés után 2024-ben a foglalkoztatás növekedése a gazdasági stagnálás következtében lelassult. Míg a foglalkoztatási ráta (77,4 %) „átlagos” besorolású volt, a munkanélküliségi és a tartós munkanélküliségi ráta 6,9 %-ra, illetve 2,2 %-ra emelkedett (szemben az 5,9 %-os, illetve 1,9 %-os uniós átlaggal). A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya 0,7 százalékponttal nőtt, és elérte 10,7 %-ot (szemben a 11,1 %-os uniós átlaggal). 2024-ben az említett három mutató mindegyike „figyelemmel kísérendő”. Pozitívként említhető, hogy az uniós tagállamok közül itt az egyik legkisebb a nemek közötti foglalkoztatási különbség, így Lettország az egyik „legjobban teljesítő” ország. Emellett a fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége a közelmúltbeli növekedés ellenére továbbra is „az átlagosnál jobb”.

Az oktatás és a készségek terén elért teljesítmény továbbra is „átlagos”, de némileg romlott. Az (elmúlt 12 hónap során) tanulásban részt vevő felnőttek aránya 34,1 % volt (szemben az EU-ban mért 39,5 %-kal). A legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező felnőttek aránya 2023-ban 45,3 % volt (szemben az EU-ban mért 55,6 %-kal), és továbbra is „figyelemmel kísérendő”, különösen a digitális átállás támogatásának szükségessége miatt. Ezzel egyidejűleg az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek aránya az egyik legjelentősebb visszaesést mutatta az EU-ban, 24,9 %-ra

Megjegyzés: LV esetében az idősor 2022-ben megtörik.

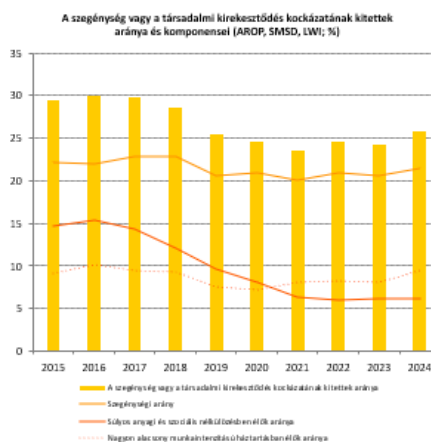
Forrás: Az Eurostat [[jlc_peps01n](#)] és [[tespm050](#)] mutatója, EU-SILC.

csökkent (szemben a 39,2%-os uniós átlaggal), így e mutató besorolása jelenleg „figyelemmel kísérendő”. Bár a korai iskolaelhagyás nem jellemző, és a lett 15 éves tanulók összességében jól teljesítenek az alapkészségek terén, jelentős különbségek figyelhetők meg a városi iskolák tanulók jelentősen jobban teljesítenek, mint vidéki társaik. A STEM-programokban tanuló egyetemi hallgatók aránya alacsony (25,1 %, szemben a 26,9%-os uniós átlaggal), különösen a nők körében.

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 9 – köztük egy idővel romló – mutató fényében úgy tűnik, hogy **Lettország a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén potenciális kockázatokkal szembesül, és ez a második szakasz szerinti további elemzést igényel** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarazatot).

Litvánia

A szociális védelem és a társadalmi befogadás helyzete 2024-ben romlott. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya 2024-ben 1,5 százalékponttal 25,8 %-ra³¹⁸ emelkedett (szemben az EU-ban mért 21,0 %-kal); ez az egyik legmagasabb szint és legnagyobb éves növekedés az EU-ban, ami „kritikus helyzetet” jelent. Különösen érintettek voltak a vidéki térségekben élők, valamint az olyan veszélyeztetett csoportok, mint a munkanélküliek, az idősek és a fogyatékossgal élők. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett fogyatékossgal élők aránya Litvániában az egyik legmagasabb az EU-ban (45,8 % 2024-ben, szemben a 28,7 %-os uniós átlaggal). Ugyanakkor a gyermekek körében mért AROPE-arány továbbra is „átlagos” besorolású. A nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása a 2023. évi 29,9 %-ról 2024-re 25,9 %-ra csökkent (ez az egyik legjelentősebb csökkenés), szemben az EU-ban mért 34,2 %-kal. Ez a szociális ellátások alacsony megfelelőségével és korlátozott lefedettségével magyarázható, így e mutató besorolása jelenleg „figyelemmel kísérendő”. Emellett a jövedelmi ötödök aránya alapján mért egyenlőtlenség az EU legmagasabbjai közé tartozott 2024-ben (6,54 szemben az uniós 4,66-tal), miután az egyik jelentősebb növekedés következett be, ami ismét „kritikus helyzetet” jelez. Végül, a lakásköltség-túlterheltségi arány – bár továbbra is elmarad az EU 8,2 %-os átlagától – második egymást követő éve jelentősen nőtt, és 2024-ben elérte a 6,2 %-ot, így e mutató besorolása jelenleg szintén „figyelemmel kísérendő”.

Megjegyzések: Ideiglenes adatok 2024-ben.

Források: Az Eurostat [[jlc_peps01n](#)], [[tepsr_lm430](#)], [[jlc_li02](#)] és [[tespm030](#)] mutatója, EU-SILC.

Litvánia egyre növekvő kihívásokkal szembesül a készségfejlesztés területén. A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya 2024-ben egy jelentős emelkedést követően (+1,2 százalékponttal nőtt, és elérte 14,7 %-ot, szemben a 11,1 %-os uniós átlaggal) „kritikus helyzetre” utalt. Ugyanakkor a korai iskolaelhagyók aránya 2024-ben 2 százalékponttal 8,4 %-ra emelkedett (szemben az EU-ban mért 9,4 %-kal), ami „figyelemmel kísérendő” helyzetnek minősül. Mindkét mutató a második egymást követő évben romlott. Az alapkészségek terén alulteljesítők aránya ugyancsak magas (a 2022. évi PISA-felmérés szerint matematikából 27,8 %). Az elmúlt 12 hónap során tanulásban részt vevő felnőttek aránya szintén „figyelemmel kísérendő”, mivel jelentősen elmarad az EU-átlagtól (27,4 %, szemben a 2022-ben az EU-ban mért 39,5 %-kal). Pozitívként említendő, hogy az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek aránya 2024-ben 36,9 %-ra nőtt (szemben a 39,2 %-os uniós átlaggal).

A munkaerőpiaci helyzet 2024-ben részben helyreállt Litvániában. Az erőteljes gazdasági növekedés hatására a foglalkoztatási ráta 2024-ben 0,7 százalékponttal 79,2 %-ra nőtt (szemben a 75,8 %-os uniós átlaggal). Ugyanakkor a munkanélküliségi ráta tovább emelkedett, és elérte a 7,1 %-ot (2023-ban 6,9 % volt), ami 1,2 százalékponttal meghaladja az

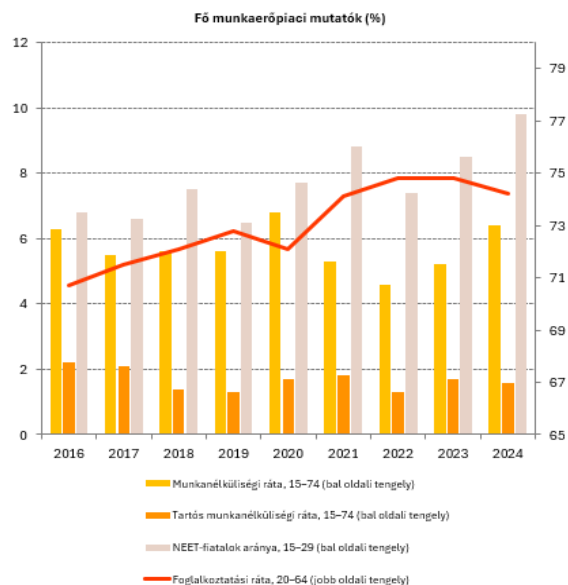
³¹⁸ Az Eurostat 2024. évi adatai Litvánia valamennyi szociális mutatójára vonatkozóan ideiglenesek.

EU átlagát, és továbbra is „figyelemmel kísérendő”. A tartós munkanélküliségi ráta a harmadik egymást követő évben is változatlan maradt (2,3 %), ami 0,4 százalékponttal magasabb az EU-átlagnál. A szociális eredménytábla kiemelt mutatója alapján a fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége 2023 és 2024 között 32,4 százalékponttól 39,9 százalékpontra nőtt (szemben az EU 24,0 százalékpontos átlagával), ami „kritikus helyzetre” utal.

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 9 – köztük egy idővel romló – mutató fényében úgy tűnik, hogy **Litvánia a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén potenciális kockázatokkal szembesül, és ez a második szakasz szerinti további elemzést igényel** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

Luxemburg

A közelmúltbeli tendenciák a munkaerőpiaci teljesítménnyel kapcsolatos kihívásokra utalnak. 2024-ben, a mérsékelt gazdasági növekedés és a tartós strukturális munkaerőhiány mellett a foglalkoztatási ráta enyhén csökkent, 74,2 %-ra, és tovább távolodott az EU-szerte megfigyelhető felfelé irányuló trendtől (2024-ben 75,8 %). Ez a mutató jelenleg „figyelemmel kísérendő”. A munkanélküliségi ráta 2024-ben az egyik legnagyobb éves növekedést követően (+1,2 százalékpont) ismét emelkedett, és elérte a 6,4 %-ot (szemben az 5,9 %-os uniós átlaggal), és továbbra is „figyelemmel kísérendő”. Ezzel szemben a tartós munkanélküliségi ráta 0,1 százalékponttal csökkent, 1,6 %-ra, így e mutató besorolása jelenleg „átlagos”. A háztartások rendelkezésre álló bruttó jövedelmének egy főre jutó indexe (2008 = 100) 2024-ben 113,1 volt (az EU-ban 114,3), ami enyhe növekedést jelent a 2023. évi 112,1-hez képest, és továbbra is „figyelemmel kísérendő”. Mindezek alapján a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya immár második éve jelentősen, 1,3 százalékponttal emelkedett, és 2024-ben 9,8 % volt, így e mutató besorolása jelenleg „figyelemmel kísérendő”. Ugyanakkor a nemek közötti foglalkoztatási különbség tekintetében az ország „az átlagosnál jobb” teljesítményt mutatott.

Forrás: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[une_rt_a](#)], [[une_ltu_a](#)], [[lfsi_neet_a](#)], uniós munkaerő-felmérés.

Luxemburg összességében jól teljesít az oktatás és a készségek területén, ugyanakkor egyes dimenziókban romlás tapasztalható. Az előző 12 hónap során tanulásban részt vevő felnőttek aránya magas volt, 2022-ben elérte a 45,2 %-ot, ami lényegesen meghaladja a 39,5 %-os uniós átlagot. Bár a felnőtt népesség jelentős része (60,1 %) rendelkezik legalább alapszintű digitális készségekkel (szemben az EU-ban mért 55,6 %-kal), ez a mutató – tekintettel a 2023. évi adatokban megfigyelt jelentős (3,6 százalékpontos) romlásra – „figyelemmel kísérendő”. Hasonló a helyzet a korai iskolaelhagyók arányával is, amely 2024-ben 1 százalékponttal, 7,8 %-ra nőtt³¹⁹ (a 9,4 %-os uniós átlagtól elmaradva). Ezzel szemben az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek „az átlagosnál jobb” volt.

A szociális helyzet 2024-ben stabilizálódott Luxemburgban, ugyanakkor továbbra is vannak nehézségek. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya jelentősen visszaesett (a 2023-ban mért 21,4 %-ról 2024-ben 20,0 %-ra, szemben a 21 %-os uniós átlaggal), így e mutató besorolása jelenleg „átlagos”. Ez elsősorban a szegénység kockázatának kitettek arányának 18,8 %-ról 18,1 %-ra történő csökkenésével magyarázható, de fontos szerepet játszott ebben a súlyos anyagi vagy szociális nélkülözésben élők arányának kismértékű (0,2 százalékpontos) mérséklődése, valamint az infláció lassulása. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek aránya

³¹⁹ A korai iskolaelhagyásra vonatkozó 2023–2024. évi értékek „alacsony megbízhatóságúként” megjelölt adatok.

ugyanakkor továbbra is az uniós átlag feletti (2024-ben 25,6 %, szemben a 24,2 %-os uniós átlaggal), így ez a mutató „figyelemmel kísérendő”. Ez részben a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transferek korlátozott szegénységcsökkentő hatásával magyarázható, amely 2024-ben 27,0 %-ra csökkent (szemben a 34,2 %-os uniós átlaggal), és továbbra is „figyelemmel kísérendő”. A lakhatási költségek által túlterhelt háztartásokban élők aránya 2024-ben 11,5 %-ról 8,0 %-ra csökkent (szemben az EU-ban mért 8,2 %-kal), így ez a mutató „az átlagosnál jobb”. A javulás különösen a bérlőket érintette kedvezően, részben a kibővített és nagyvonalú lakbértámogatásnak köszönhetően.

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 8 – köztük egy idővel romló – mutató fényében úgy tűnik, hogy **Luxemburg a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén potenciális kockázatokkal szembesül, és ez a második szakasz szerinti további elemzést igényel** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

Magyarország

Magyarországon javulás volt megfigyelhető a szegénység és a társadalmi kirekesztődés terén, ugyanakkor a szociális kihívások továbbra is fennállnak. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya mind a teljes népesség, mind a

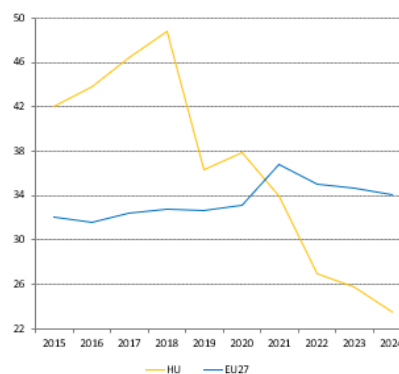
gyermekek körében javult 2024-ben, és a korábbi „figyelemmel kísérendő” besorolásról „átlagos” szintre került, miután a két mutató sorrendben 19,3 %-ra és 22,9 %-ra csökkent³²⁰. Ugyanakkor a súlyos anyagi és szociális nélkülözés továbbra is magas (9,3 %, szemben az EU-ban mért 6,4 %-kal), és a jövedelmi szegénység (a szociális transfereket követően) tovább nőtt, különösen a fiatal felnőttek körében. A szociális transferek figyelembevétel előtti jövedelmi szegénységi ráta érdemi változatlanásával együtt ez azt eredményezte, hogy a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása csökkent (23,5 %-ra, szemben az EU-ban mért 34,2 %-kal). Ez a mutató „figyelemmel kísérendő” besorolású. A jövedelmi

egyenlőtlenség továbbra is „átlagos” szintű. A lakásköltség-túlterheltségi arány az egyik legnagyobb mértékben nőtt (+1,7 százalékponttal), 7,3 %-ról 9 %-ra 2024-ben (szemben az EU 8,2 %-os átlagával), így e mutató besorolása jelenleg „figyelemmel kísérendő”.

Magyarország összességében jól teljesít a felnőttkori készségfejlesztés területén, ugyanakkor különösen a gyermekgondozásban való részvétel, a korai iskolaelhagyás és az oktatási egyenlőtlenségek tekintetében kihívásokkal szembesül. A 2023. évi jelentős növekedést követően az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek aránya a 2023-as 20,5 %-ról 2024-re 16,6 %-ra csökkent, ami az egyik legalacsonyabb arány az EU-ban (EU-átlag: 39,2 %), és „kritikus helyzetet” jelez. A korai iskolaelhagyók aránya javult (1,3 százalékponttal, 10,3 %-ra 2024-ben, szemben a 9,4 %-os uniós átlaggal), így ez a mutató „kritikus helyzet” minősítéséről „gyenge, de javuló” minősítésűre változott. Ugyanakkor ez az arány a romák, a fogyatékossgal élő személyek és a vidéki térségekben élők körében továbbra is jelentősen magasabb, mint az országos átlag. Emellett magas a gyengén teljesítők aránya (a 2022. évi PISA-felmérés szerint matematikából 29,5 %), és a társadalmi-gazdasági háttér jelentős mértékben rányomja a bélyegét a tanulók alapkészségek terén nyújtott teljesítményére³²¹. Magyarország „az átlagosnál jobb” eredményeket mutat a digitális készségek terén, és az egyik „legjobban teljesítő” ország a felnőttek tanulásban való részvétele tekintetében. Ugyanakkor az alacsony iskolai végzettségűek, a munkanélküliek és az 55 év felettek körében a felnőttkori tanulásban való részvétel jóval elmarad az össznépesség körében regisztrált szinttől.

A munkaerőpiac összességében továbbra is jól teljesít. A foglalkoztatási ráta (81,1 %, szemben a 75,8 %-os uniós átlaggal) és a munkanélküliségi ráta (4,5 %, szemben az EU-ban mért 5,9 %-os átlaggal) továbbra is „az átlagosnál jobb”, ugyanakkor a foglalkoztatási arány az alacsony képzettségűek (15–64 évesek, 2024-ben 38,5 %) és a romák körében (2023-ban

A szociális transferek hatása a szegénység csökkentésére (%)

Megjegyzés: Törés az idősorban (HU) 2022-ben.

Forrás: Az Eurostat [tespm050] mutatója, EU-SILC.

³²⁰ A 2019 és 2024 közötti időszakra vonatkozó EU-SILC adatokat és a kapcsolódó mutatókat Magyarország felülvizsgálta, lásd a vonatkozó [feljegyzést](#).

³²¹ OECD, 2022. évi PISA-felmérés.

47,3 %) jelentősen elmarad az országos átlagtól. A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya továbbra is „átlagos”. Ezzel szemben az ifjúsági munkanélküliségi ráta az elmúlt két évben jelentősen romlott a gyors ütemű gazdasági lassulással párhuzamosan: 2022 és 2024 között 10,6 %-ról 15,2 %-ra nőtt (szemben a 14,9 %-os uniós átlaggal).

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 3 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Magyarország a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén nem szembesül potenciális kockázatokkal, így nem lesz szükség második szakasz szerinti további elemzésre** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

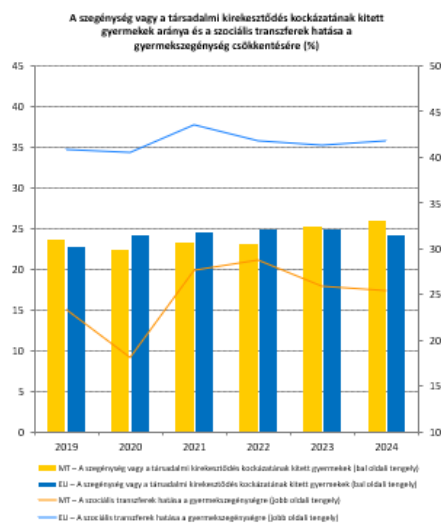
Málta

Málta szociális mutatói továbbra is vegyes képet mutatnak, miközben a gyermekeket érintő kihívások erősödnek.

A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya 2024-ben „átlagos” maradt, 19,7 %-on (szemben az EU-ban mért 21,0 %-kal); ez részben a háztartások rendelkezésre álló bruttó jövedelmének egy főre jutó indexének (2008 = 100) jelentős emelkedését tükrözi (Málta esetében 171,7, szemben az EU 2024-ben mért 114,3-as értékével), amely alapján Málta az egyik „legjobban teljesítő” ország. Ugyanakkor a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek aránya tovább emelkedett, és elérte a 25,9 %-ot (szemben az EU 24,2 %-os átlagával). Emellett az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek aránya 2024-ben jelentősen csökkent (–6,9 százalékpont), jóllehet továbbra is az EU-átlag felett maradt (44,1 %, szemben az EU-ban mért 39,2 %-kal). Mindkét mutató jelenleg „figyelemmel kísérendő”. Ezzel párhuzamosan a (nyugdíjaktól eltérő) szociális

transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása továbbra is alacsony, 26,0 % (szemben a 34,2 %-os uniós átlaggal), ezért ez a mutató szintén „figyelemmel kísérendő”. Különösen figyelemre méltó, hogy e hatás a gyermekek esetében valamivel alacsonyabb (25,4 %), mint a teljes népesség körébe (26 %), míg az EU-ban ennek az ellenkezője figyelhető meg (41,9 %, illetve 34,2 %). A jövedelmi ötödök arányával mért jövedelmi egyenlőtlenség a 2023. évi 5,30-ról 2024-ben 4,87-re csökkent (szemben az EU-ban mért 4,66-tal), ami ezt a mutatót „az átlagosnál jobb” kategóriába sorolja. A lakásköltség-túlterheltségi arány kismértékben, 5,8 %-ra csökkent, ami „átlagosnak” minősül. Az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükségletek a népesség mindössze 0,3 %-át érintették (szemben a 2,5 %-os uniós átlaggal), ami az egyik legalacsonyabb arány az EU-ban.

Az oktatás és a készségek területén az előrehaladás folytatódik, de továbbra is vannak kihívások. További csökkenést követően a korai iskolaelhagyók aránya 2024-ben 9,6 %-ra mérséklődött (szemben az EU-ban mért 9,4 %-kal), így e mutató besorolása jelenleg „átlagos”. Ennek ellenére az alapkészségek terén gyengén teljesítő tanulók aránya (a 2022. évi PISA-felmérés szerint matematikából 32,6 %) továbbra is különösen magas. Emellett a STEM-pályák felé vezető karrierutak már középfokon beszűkülnek, mivel viszonylag kevés tanuló választja a kiemelt fontosságú természettudományos tantárgyakat. A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya tovább csökkent, 2024-ben 7,2 %-ra (ez a 11,1 %-os uniós átlag alatt van), így Málta ebben a tekintetben az „legjobban teljesítő” ország. Ezzel párhuzamosan az elmúlt 12 hónap során tanulásban részt vevő felnőttek aránya 39,9 % volt 2022-ben, ami „az átlagosnál jobb”, míg a felsőfokú végzettségük körében ez az arány még magasabb, 65,9 %. Hasonlóképpen, 2023-ban a felnőttek 63,0 %-a rendelkezett legalább alapszintű digitális készségekkel (szemben az EU-ban mért 55,6 %-kal), ami „átlagosnak” minősül, ugyanakkor jelentős eltérések figyelhetők meg az egyes társadalmi csoportok között.

Megjegyzés: A szociális transzferek gyermekszegénység csökkentésére kifejtett hatását a szegénység kockázatának a transzfer előtt és a transzfer után kitettek aránya alapján számítják ki. A szegénység kockázatának kitettek aránya esetében az idősor MT vonatkozásában 2022-ben megtörik.

Forrás: Eurostat [[ilc_peps_01n](#)], [[ilc_li10](#)], [[ilc_li02](#)] EU SILC.

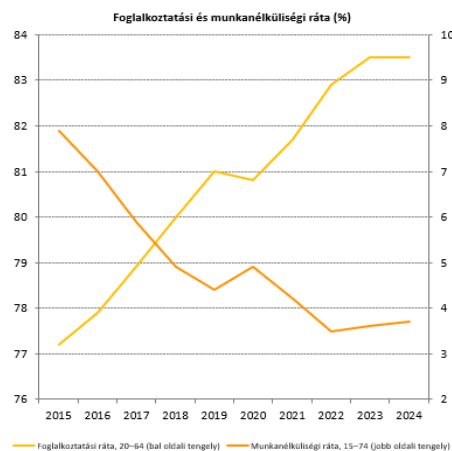
Az erős munkaerőpiaci teljesítmény ellenére a nemek közötti foglalkoztatási különbség továbbra is jelentős. 2024-ben, az erőteljes gazdasági növekedés mellett Málta az EU egyik legmagasabb foglalkoztatási rátáját érte el (83,0 %), így az alacsony (3,1 %) munkanélküliségi ráta és annak tartós komponense (0,7 %) alapján Málta mindhárom mutató tekintetében az egyik „legjobban teljesítő” ország lett. A fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége 25,3 százalékpontra szűkült (szemben az EU-ban mért 24,0 százalékponttal). Bár a nemek közötti foglalkoztatási különbség is csökkent, 13,4 százalékpontra, ez továbbra is 3,4 százalékponttal meghaladja az uniós átlagot, így Máltán az egyik legmagasabb az EU-ban, azaz e mutató besorolása továbbra is „kritikus”.

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 4 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Málta a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén nem szembesül potenciális kockázatokkal, így nem lesz szükség második szakasz szerinti további elemzésre** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

Hollandia

A munkaerőpiac továbbra is viszonylag jól teljesít. A gazdasági növekedés helyreállításának köszönhetően a foglalkoztatási ráta 2024-ben változatlanul 83,5 % volt, ami az egyik legmagasabb az EU-ban. A munkanélküliség alacsony maradt, noha enyhén, 3,7 %-ra emelkedett. A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya továbbra is az egyik legalacsonyabb az EU-ban, annak ellenére, hogy tovább nőtt (0,2 százalékponttal 4,9 %-re). A fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége ismét szűkült, ezúttal 20,9 százalékpontra. E mutatók mindegyike tekintetében Hollandia „az átlagosnál jobb” vagy az egyik „legjobban teljesítő” ország. Az erősen szegmentált munkaerőpiac kockázata azonban továbbra is jelentős strukturális kihívást jelent Hollandiának.

Bár a nemek közötti foglalkoztatási különbség 2024-ben 7,6 százalékpont volt (szemben a 10,0 százalékpontos uniós átlaggal, azaz e mutató besorolása „átlagos”), a részmunkaidős foglalkoztatás rendkívül elterjedt, különösen a nők körében. Ez a nemek közötti legnagyobb különbséget eredményezte az uniós részmunkaidős foglalkoztatás terén (41,9 százalékpont, szemben a 20,1 százalékpontos átlaggal), ami a nyugdíjak terén a nemek között fennálló jelentős egyenlőtlenséget von maga után (36,3 %, szemben a 24,5 %-os uniós átlaggal). Végezetül a 2024. évi adatok alapján a háztartások rendelkezésre álló bruttó jövedelmének (GDHI) egy főre jutó indexe (2008 = 100) nem tartott lépést az uniós átlaggal (112,4 illetve 114,3), és továbbra is „figyelemmel kísérendő”.

Forrás: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[une_rt_a](#)], uniós munkaerő-felmérés.

Hollandia összességében továbbra is jelentős teljesítményt mutat a készségfejlesztés terén. 2022-ben a felnőttek 56,1 %-a vett részt tanulásban, 2023-ban pedig 82,7 %-uk rendelkezett legalább alapszintű digitális készségekkel; mindkét arány az EU legmagasabbjai közé tartozik. A korai iskolaelhagyók aránya terén 0,8 százalékpontos növekedés következett be, így e mutató besorolása jelenleg „átlagos”(7,0 % 2024-ben). A tanulók általános alapkészségeinek romlása, valamint az alulteljesítők arányának növekedése – különösen a hátrányos helyzetű tanulók körében – ugyanakkor indokolja a helyzet nyomon követését. A kedvezőtlen munkaerőpiaci helyzetben lévők (például az alacsony képzettségűek, a rugalmas vagy határozott idejű munkaszerződéssel rendelkezők, a migráns háttérűek és a fogyatékossgal élő személyek) tovább- és átképzés céljából történő eredményes bevonása azonban továbbra is fontos.

A szociális helyzet Hollandiában összességében kedvező. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya összességében és a gyermekek körében sem változott, és az EU legalacsonyabbjai közé tartozik (15,4 %, illetve 15,8 %). Ugyanakkor bizonyos csoportok, például a fogyatékossgal élő személyek vagy a migráns háttérűek – különösen a gyermekek – esetében maradtak kihívások. A lakásköltség-túlterheltségi arány 2,4 százalékponttal csökkent, és 2024-ben 6,9 %-on állt (szemben a 8,2 %-os uniós átlaggal), így ez a mutató jelenleg „az átlagosnál jobb” besorolású.

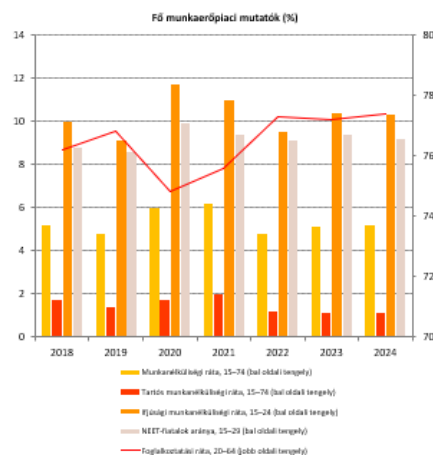
A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 1 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Hollandia a felfelé irányuló társadalmi**

konvergencia terén nem szembesül potenciális kockázatokkal, így nem lesz szükség második szakasz szerinti további elemzésre (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

Ausztria

Három évnyi gazdasági recesszió ellenére Ausztria munkaerőpiaca továbbra is viszonylag erős. A szociális eredménytáblán szereplő munkaerőpiaci mutatók többsége tekintetében az ország teljesítménye „átlagos” vagy „az átlagosnál jobb”.

Az előző évi enyhe csökkenést követően a foglalkoztatási ráta 2024-ben 0,2 százalékponttal 77,4 %-ra nőtt (szemben a 75,8 %-os uniós átlaggal), miközben a munkanélküliségi ráta továbbra is 5,2 %, elmaradva az uniós átlagtól (5,9 %), akárcsak annak tartós komponense (1,1 %). A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya 9,2 %, ami ugyancsak nem éri el az uniós átlagot (11,1 %). A nők foglalkoztatási rátája magas (73,9 %) és folyamatosan nő, miközben a nemek közötti foglalkoztatási különbség szűkült (6,9 százalékpont, szemben a 10 százalékpontos uniós átlaggal). Ehhez a közelmúltbeli szakpolitikai intézkedések is hozzájárultak, amelyeknek köszönhetően

Forrás: Eurostat [[lfsi emp a](#)], [[une rt a](#)], [[une ltu a](#)], [[lfsi neet a](#)], uniós munkaerő-felmérés.

jelentősen, 6,1 százalékponttal nőtt az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek aránya, amely 30,2 % volt (szemben az EU-ban mért 39,2 %-kal). Ugyanakkor az Ausztriában figyelhető meg az egyik legszélesebb, és egyre szélesedő a nemek közötti egyenlőtlenség a részmunkaidős foglalkoztatásban, amely 2024-ben 38,9 százalékpontot tett ki. A háztartások rendelkezésre álló bruttó jövedelmének egy főre jutó indexe (2008 = 100) 2024-ben továbbra is 102,8 volt, ami „figyelemmel kísérendő” helyzetet jelez.

A készségek területén az ország összességében továbbra is jól teljesít. A legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező felnőttek aránya magas (2023-ban 64,7 %), a tanulásban részt vevő felnőttek aránya pedig jóval meghaladja az uniós átlagot (2022-ben még a csökkenés ellenére is 52,2 %, szemben az EU-ban mért 39,5 %-kal), így mindkét mutató „az átlagosnál jobb” minősítést kapott. A korai iskolaelhagyók aránya tovább csökkent, és 2024-ben „átlagos” szintet mutatott (8,1 %). Ugyanakkor az osztrák fiatalok mintegy egynegyede a matematikában, szövegértésben és a természettudományokban elvárt minimális jártassági szintet sem éri el. Ez az arány 2012 óta folyamatosan emelkedik (2022. évi PISA-felmérés). Emellett a munkanélküliek 42,2 %-a legfeljebb csak alsó középfokú oktatásban³²² vett részt, ami ezt a csoportot különösen kiszolgáltatottá teszi. Ebben az összefüggésben az alapkészségek fejlesztése hozzájárulhat a foglalkoztatási eredmények javulásához.

Ausztria a szociális védelem és a társadalmi befogadás területén viszonylag jól teljesít. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya 2024-ben 16,9 %-ra csökkent, így ez a mutató „az átlagosnál jobb” besorolású. A gyermekek körében az arány 2023-hoz képest jelentősen visszaesett, 20,9 %-ra, így e mutató besorolása jelenleg „átlagos”. A lakásköltség-túlterheltségi arány 0,3 százalékponttal, 6,3 %-ra nőtt, így e mutató besorolása jelenleg ugyancsak „átlagos”. Ráadásul a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek viszonylag erőteljes szegénységcsökkentési hatása, valamint az egészségügyi ellátás iránti,

³²² AMS, [Von Arbeitslosigkeit betroffene Personen 2024 \(A munkanélküliség által érintett személyek, 2024\)](#), 2025.

saját bevallás szerint kielégítetlen szükségletek alacsony szintje továbbra is „az átlagosnál jobb” helyzetet jelez.

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” megjelölésű 1 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Ausztria a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén nem szembesül potenciális kockázatokkal, így nem lesz szükség második szakasz szerinti további elemzésre** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

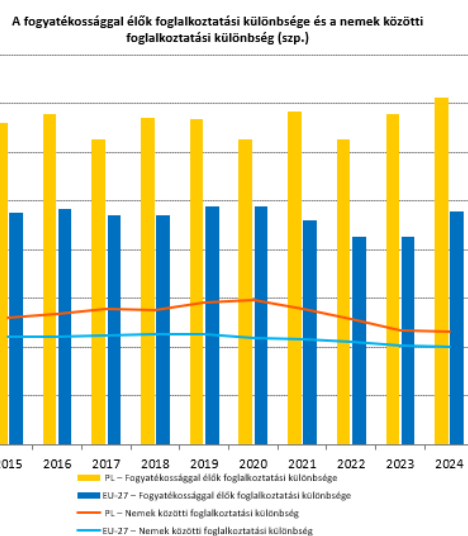
Lengyelország

A munkaerőpiac összességében továbbra is stabil, de a nők és a fogyatékossgal élő személyek még mindig jelentős kihívásokkal szembesülnek. A 2024. évi erőteljes gazdasági növekedés (3,0 %) mellett a foglalkoztatási ráta tovább emelkedett, és elérte a 78,4 %-ot (szemben a 75,8 %-os uniós átlaggal), miközben a 2,9 %-os munkanélküliségi ráta az egyik legalacsonyabb volt az EU-ban, így Lengyelország az egyik „legjobban teljesítő” uniós tagállam. A nemek közötti foglalkoztatási különbség enyhén csökkent (11,6 százalékpont), de továbbra is „figyelemmel kísérendő”, és meghaladja a 10,0 százalékpontos uniós átlagot. Ez a nők esetében alacsonyabb nyugdíjkorhatár mellett azzal is összefügg, hogy rájuk nagyobb arányban hárulnak a gyermekek és a tartós ápolásra-gondozásra szoruló személyek gondozásával kapcsolatos feladatok. Bár az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek aránya 2024-ben 15,1 %-ra nőtt, ez továbbra is jelentősen elmarad a 39,2 %-os uniós átlagtól, ami „kritikus helyzetet” jelez. Ez az alacsony arány hatással lehet a gyermekek hosszú távú tanulási kilátásaira és a nők munkaerőpiaci részvételére. 2024-ben 1,7 százalékponttal 35,6 százalékpontra nőtt a fogyatékossgal élő foglalkoztatási különbsége, amely az EU-ban az egyik legjelentősebb különbség (az uniós átlag 24,0 százalékpont), így ez „kritikus helyzetet” jelez.

A digitális készségek szintje és a felnőttkori tanulásban való részvétel nagyon alacsony, miközben a fiatalok alapkészségei romlottak. Az (elmúlt 12 hónap során) tanulásban részt vevő felnőttek aránya 2022-ben 20,3 % volt, ami lényegesen elmarad a 39,5 %-os uniós átlagtól, azaz e mutató „kritikus helyzetnek” minősül. Ez főként a nem formális oktatásban való alacsony részvételből ered. Emellett a legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező felnőttek aránya (44,3 %) 2023-ban jelentősen elmaradt az uniós átlagtól (55,6 %), és ugyancsak „kritikus helyzetnek” minősül. A 2022. évi PISA-felmérés szerint az alapkészségek terén a minimális szinteket el nem érő 15 éves diákok aránya 23 %-ra nőtt a matematika, 22,2 %-ra a szövegértés és 18,6 %-ra a természettudományok terén, ami továbbra is elmarad az uniós átlagtól. Ugyanakkor az iskolai alulteljesítés 2018 óta tapasztalt növekedése az egyik legnagyobb az EU-ban. Ezzel párhuzamosan a korai iskolaelhagyók tekintetében (4,1 %, szemben a 2024. évi 9,4 %-kal az EU-ban) Lengyelország továbbra is az egyik „legjobban teljesítő” ország. A felsőoktatásban a STEM-programokban tanulók aránya továbbra is az uniós átlag alatt marad (21,2 % szemben a 26,9 %-os uniós átlaggal).

Lengyelországban viszonylag stabil a szociális helyzet. 2024-ben a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya (összességében 16,0 %, a gyermekeknél pedig 16,1 %) és a jövedelmi egyenlőtlenség (jövedelmi ötödök aránya 3,85) továbbra is „az átlagosnál jobb” (szemben az uniós 21,0 %-kal, 24,2 %-kal, illetve 4,66-tal).

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 5 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Lengyelország a**

Megjegyzések: A fogyatékossgal élő foglalkoztatási különbségére vonatkozó 2023. évi adatok megbízhatósága alacsony, míg a nemek közötti foglalkoztatási különbségre vonatkozó időszorból törés következett be 2019-ben PL esetében.

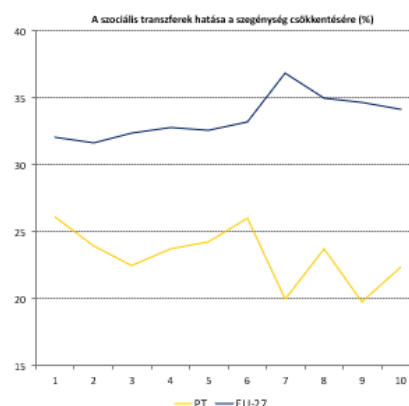
Forrás: Az Eurostat [[tepsr_sp200](#)] mutatója, EU-SILC és [[tesem060](#)], uniós munkaerő-felmérés.

felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén nem szembesül potenciális kockázatokkal, így nem lesz szükség második szakasz szerinti további elemzésre (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

Portugália

A javulás ellenére a szociális védelmi rendszer hatékonysága a szegénységi kockázatok mérséklésében és az egyenlőtlenségek csökkentésében továbbra is alacsony, miközben megjelentek a lakhatással kapcsolatos kihívások. 2024-ben a (nyugdíjaktól eltérő)

szociális transzferok szegénységcsökkentésre kifejtett hatása 2,6 százalékponttal 22,4 %-ra nőtt, ami továbbra is jelentősen elmarad a 34,2 %-os uniós átlagtól, valamint a világjárvány előtti szintektől, így ez „kritikus helyzetnek” minősül. A jövedelmi ötödök arányával mért egyenlőtlenség a 2023. évi 5,60-ról 5,20-ra csökkent (ez a 4,66-os uniós átlag felett van), és jelenleg „gyenge, de javuló” helyzetet mutat, miközben a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya „átlagos” maradt, 19,7 %-on (szemben a 21 %-os uniós átlaggal). A legkülső régiókban összességében tapasztalt javulás ellenére a szegénységi

kockázatok az Azori-szigeteken továbbra is különösen magasak (28,4 %). A lakhatási

Megjegyzés: Törés az idősorban (PT) 2022-ben.

Forrás: Az Eurostat [[tespm050](#)] mutatója, EU-SILC.

költségekkel túlterhelt népesség aránya 6,9 % volt, ami továbbra is elmaradt a 8,2 %-os uniós átlagtól, ugyanakkor az egyik legnagyobb éves növekedést mutatta az EU-ban (+2,0 százalékpont), így e mutató besorolása jelenleg „figyelemmel kísérendő”. Ez a lakásárak és bérleti díjak elmúlt években jellemző folyamatos emelkedésének következménye.

A munkaerőpiac összességében reziliens, ugyanakkor az ifjúsági munkanélküliség növekedése és a továbbra is magas tartós munkanélküliségi ráta külön figyelmet érdemel. A 2021 óta tartó kedvező tendenciának köszönhetően a foglalkoztatási ráta 2024-ben 0,5 százalékponttal 78,5 %-ra emelkedett, és az erőteljes gazdasági növekedés mellett továbbra is „átlagos” helyzetet mutatott. Ugyanez a helyzet a munkanélküliségi rátával, ami 6,5 %-on változatlan maradt, (szemben az EU-ban mért 5,9 %-kal). Bár a tartós munkanélküliségi ráta tovább csökkent (2024-ben 2,4 %-ra), még mindig meghaladja az uniós átlagot (1,9 %), ezért e mutató besorolása „figyelemmel kísérendő”. Az ország teljesítménye a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok arányát tekintve „az átlagosnál jobb” volt, ugyanakkor az ifjúsági munkanélküliségi ráta (15–24 évesek) az elmúlt két évben emelkedett, és 2024-ben elérte a 21,6 %-ot, szemben a 14,9 %-os uniós átlaggal. Végül, a fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége (21,3 százalékpont) az uniós átlag (24 %) alatt maradt, ugyanakkor az egyik legnagyobb növekedést mutatta az EU-ban, ezért e mutató besorolása jelenleg „jó, de figyelemmel kísérendő”.

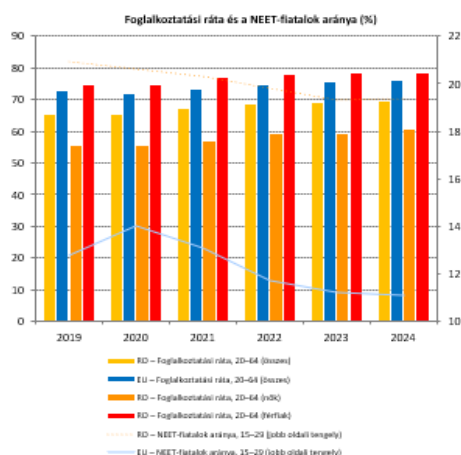
Bár Portugália a készségek területén összességében átlagosan teljesít, bizonyos szempontok szoros nyomon követést igényelnek. A korai iskolaelhagyók aránya 2024-ben 1,5 százalékponttal, 6,6 %-ra csökkent, így ez a mutató jelenleg „az átlagosnál jobb”. Ugyanakkor a jelentős regionális egyenlőtlenségek megmaradtak: míg az Azori-szigeteken az arány 19,8 %, addig az északi régióban 5,2 %. Ugyanakkor az alapkészségek terén alulteljesítők aránya magas (a 2022. évi PISA-felmérés szerint matematikából 29,7 %). Az ország teljesítménye „átlagos” a legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező felnőttek és az (előző 12 hónap során) tanulásban részt vevő felnőttek arányában. Ez utóbbi azonban a 2016. évi 38,0 %-ról 2022-ben 33,4 %-ra csökkent, annak ellenére, hogy a

továbbképzés és az átképzés iránti igény nőtt, valamint a strukturális munkaerőhiány, a digitális és zöld átállás, valamint a népesség elöregedése fényében.

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 3 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Portugália a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén nem szembesül potenciális kockázatokkal, így nem lesz szükség második szakasz szerinti további elemzésre** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

Románia

A munkaerőpiaci helyzet javul, ugyanakkor egyes csoportok továbbra is alulreprezentáltak. A 2024. évi gyenge gazdasági növekedés miatt a foglalkoztatási ráta tovább emelkedett (0,8 százalékponttal), és elérte a 69,5 %-ot, azonban továbbra is az uniós átlag (75,8 %) alatt maradt, ami „kritikus helyzetet” jelez. A regionális egyenlőtlenségek jelentősek (81,1 % Bukarest-Ilfov régióban, míg a délkeleti régióban 62,6 %). A nemek közötti foglalkoztatási különbség csökkent, ugyanakkor továbbra is az egyik legnagyobb az EU-ban (18,1 százalékpont, szemben a 10,0 százalékpontos uniós átlaggal). A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya továbbra is magas volt (19,4 %, szemben a 11,1 %-os uniós átlaggal). A fogyatékossgal élők foglalkoztatási

különbsége 2024-ben jelentősen, 15,6 százalékponttal nőtt, és elérte a 44,8 százalékpontot (szemben az EU-ban mért 24,0 százalékponttal). E mutatók mindegyikének esetében az adatok „kritikus helyzetre” utalnak. Ezzel szemben az általános munkanélküliségi ráta és annak tartós komponense egyaránt az uniós átlag alatt vagy annak szintjén alakult, és 2024-ben javult.

Forrás: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[lfsi_neet_a](#)], uniós munkaerő-felmérés.

Az oktatás és a készségfejlesztés terén továbbra is fennálló kihívások veszélyeztetik a versenyképességet és a felzárkózást. 2024-ben az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek aránya tovább csökkent, 11,4 %-ra (a 2023-ban mért 12,3 %-ról, szemben az EU-ban mért 39,2 %-kal). Hasonlóképpen, a korai iskolaelhagyók aránya 2024-ben elérte a 16,8 %-ot (szemben az EU-ban mért 9,4 %-kal). Mindkét mutató az EU leggyengébbjei közé tartozik, és „kritikus helyzetet” jelez. Az alapkészségek szintje különösen alacsony (a 2022. évi PISA-felmérés szerint matematikából 48,6 %). Ez hatással van a fiatalok társadalmi és foglalkoztatási kilátásaira, különösen a vidéki térségekben és a hátrányos helyzetű csoportok körében, illetve gátolhatja az innovációt és a versenyképességet is. Ezenfelül a legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező felnőttek aránya 2023-ban 27,7 % volt, szemben az EU-ban mért 55,6 %-kal, ami – különösen a digitális átállás támogatásának szükségessége miatt – ugyancsak „kritikus helyzetet” jelez. A tanulásban részt vevő felnőttek aránya a jelentős szakemberhiány és a várható demográfiai visszaesés miatt „gyenge, de javuló” helyzetet mutatott (2022-ben 19,1 %, szemben az EU-ban mért 39,5 %-kal).

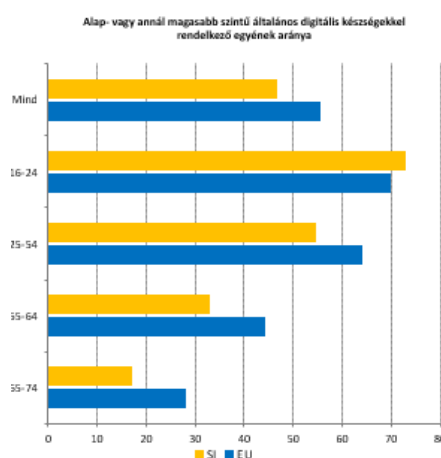
Bár jelentős előrelépés történt, a szegénység kockázata továbbra is magas, különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportok és a vidéki térségek esetében. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya jelentősen csökkent a 2016-ban mért 46,0 %-ról 2023-ban 32,0 %-ra, majd 2024-ben 27,9 %-ra (szemben a 21,0 %-os uniós átlaggal). A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek aránya is jelentősen csökkent 2024-ben (a 2023. évi 39,0 %-ról 33,8 %-ra, szemben a 24,2 %-os uniós átlaggal). Mindkét mutató immár második éve „gyenge, de javuló” helyzetet jelez, ugyanakkor továbbra is az EU legmagasabb értékei közé tartozik. Noha a szociális védelmi rendszer hatékonysága tekintetében az egyik legnagyobb javulás volt megfigyelhető, az továbbra is alacsony: a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transferek mindössze 18,8 %-kal csökkentik a szegénységet (szemben az EU-ban mért 34,4 %-kal), ami „gyenge, de javuló”

helyzetet jelent. A jövedelmi egyenlőtlenség (4,62, szemben az uniós 4,66-tal) és az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükségletek aránya (amely a 2023. évi 5,2 %-ról 2,2 %-ra csökkent, szemben a 2,5 %-os uniós átlaggal) egyaránt jelentősen javult 2024-ben. Mindazonáltal a vidéki térségekben élők, valamint a romákhoz hasonló veszélyeztetett csoportok továbbra is komoly nehézségekkel szembesülnek az alapvető és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén.

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” megjelölésű 7 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Románia a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén potenciális kockázatokkal szembesül, és ez a második szakasz szerinti további elemzést igényel** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

Szlovénia

Szlovénia kihívásokkal szembesül a felnőttek tanulásban való alacsony részvétele és az alacsony digitális készségszint miatt. 2022-ben a tanulásban részt vevő felnőttek aránya mindössze 26,5 % volt. Ez jelentősen elmaradt a 39,5 %-os uniós átlagtól, és 2016-hoz képest 13,8 százalékpontos csökkenést mutatott, ezért ez a mutató „figyelemmel kísérendő”. Emellett 2023-ban a felnőtteknek csupán 46,7 %-a rendelkezett legalább alapszintű digitális készségekkel, ami jóval elmarad az uniós átlagtól (55,6 %), és 2021-hez képest 3,0 százalékpontos csökkenést tükröz. Ezért ez a helyzet is „figyelemmel kísérendő”. Továbbá Szlovéniában minden negyedik tanuló nem éri el a matematikából és szövegértésből elvárt minimumszintet (2022. évi PISA-felmérés), és ebben a tekintetben csökkenő tendencia figyelhető meg. Pozitívum ugyanakkor, hogy a korai iskolaelhagyók aránya továbbra is az uniós átlag (9,4 %) alatt maradt, és 2024-ben 0,4 százalékponttal 5,0 %-ra csökkent. Emellett a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya 2024-ben 0,2 százalékponttal 7,6 %-ra csökkent, így e mutató besorolása is „az átlagnál jobb”.

Forrás: Eurostat [[isoc_sk_dskl_i21](#)], ESS ICT felmérés.

A mérsékelt gazdasági növekedésnek köszönhetően a munkaerőpiac összességében továbbra is jól teljesít, ugyanakkor bizonyos területeken továbbra is vannak kihívások. 2024-ben a foglalkoztatási ráta mérsékeltén, 0,8 százalékponttal 78,3 %-ra emelkedett, ami meghaladja az uniós átlagot (75,8 %). A munkanélküliségi ráta és annak tartós komponense egyaránt „az átlagnál jobb” minősítést kapott 2024-ben, sorrendben 3,7 % és 1,1 %. A nemek közötti foglalkoztatási különbség 6,0 százalékpont volt, ami „átlagos” helyzetet jelez, miközben a 3 év alatti gyermekek formális gyermekgondozásban való részvétele 2024-ben 57,8 % volt, ami jóval meghaladta az uniós átlagot (39,2 %). Egyes strukturális tényezők – például a népesség gyors előregedése és a készségkereslet és -kínálat közötti eltérés – azzal a kockázattal járnak, hogy súlyosbítják a meglévő munkaerőhiányt és akadályozzák a versenyképességet.

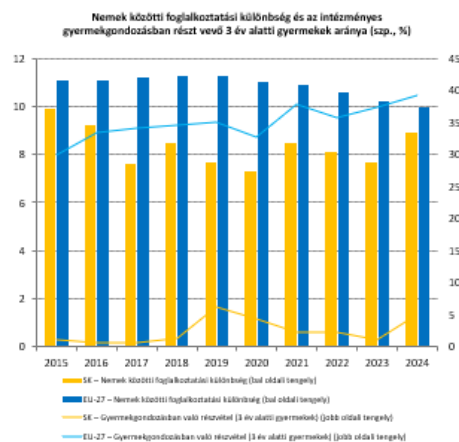
Szlovénia szociális mutatói összességében kedvezően alakultak. A korábbi évekhez hasonlóan a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya mind az össznépség, mind a gyermekek körében 2024-ben is az uniós átlag legalacsonyabbjai közé tartozott (sorrendben 14,4 % és 11,8 %), ami alapján Szlovénia mindkét mutató tekintetében az egyik „legjobban teljesítő” ország volt. Ugyanakkor egyes veszélyeztetett csoportok – így a 65 év feletti nők, az alacsony iskolai végzettségűek, a munkanélküliek, az egyszülős háztartások, valamint az EU-n kívül születettek – lényegesen magasabb szegénységi kockázattal szembesültek. A (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása 37,7 %, azaz „átlagos” volt, de az idősek (65 év felettek) esetében kevésbé eredményes³²³. A jövedelmi ötödök arányával mért jövedelmi egyenlőtlenség 2024-ben 3,42 volt, ami továbbra is az EU legalacsonyabb értékei közé tartozik, így Szlovénia e mutató tekintetében is az egyik „legjobban teljesítő” ország.

³²³ Lásd: Szlovéniai Makrogazdasági Elemzési és Fejlesztési Intézet, [Quality of Life in Slovenia – Development Report \(Életminőség Szlovéniában – Fejlődési jelentés\)](#), 2025.

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 2 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Szlovénia a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén nem szembesül potenciális kockázatokkal, így nem lesz szükség második szakasz szerinti további elemzésre** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

Szlovákia

Szlovákia egyre több kihívással szembesül a készségfejlesztés területén. Az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek aránya 2023 és 2024 között 1,0 %-ról 5,1 %-ra emelkedett, ugyanakkor továbbra is jelentősen elmaradt az uniós átlagtól (2024-ben 39,2 %), és „kritikus helyzetet” jelez. Emellett a 3 év feletti gyermekek – így a roma gyermekek – körében mért részvételi arány továbbra is az egyik legalacsonyabb volt az EU-ban (2023-ban 80,8 %, szemben a 94,6 %-os uniós átlaggal). A korai iskolaelhagyók aránya viszonylag alacsony volt (2024-ben 7,5 %, szemben az EU-ban mért 9,4 %-kal), ugyanakkor az egyik legnagyobb növekedést mutatta (+1,1 százalékpont), ami „figyelemmel kísérendő” helyzetet jelez. Ez az arány a vidéki térségekben 2021 óta folyamatosan emelkedik, és 2024-re elérte a 9,8 %-ot. A 2022. évi PISA-felmérés alapján a 15 évesek egyharmada nem rendelkezik matematikai és szövegértési alapkészségekkel. Végül a legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező felnőttek aránya 2023-ban 51,3 % volt, ami a 2021-ben mért 55,2 %-hoz képest csökkenést jelent; ami további kockázatot hordoz a digitális átállás szempontjából, ezért „figyelemmel kísérendő” helyzetet jelez. Pozitívumként emelhető ki ugyanakkor, hogy az elmúlt 12 hónap során tanulásban részt vevő felnőttek aránya „az átlagosnál jobb” volt.

A munkaerőpiac általában jól teljesített, de továbbra tartogat kihívásokat. 2024-ben az erőteljes gazdasági növekedésnek köszönhetően a foglalkoztatási ráta rekordmagas, 78,1 %, a munkanélküliségi ráta pedig rekordalacsony, 5,3 % volt (szemben az EU-ban mért 75,8 %, illetve 5,9 %-kal). A tartós munkanélküliségi ráta továbbra is „kritikus helyzetben” van, mivel 2024-ben csak kismértékű javulás történt, a 2023. évi 3,8 %-ról 3,5 %-ra csökkent, ezzel továbbra is Szlovákiában az egyik legmagasabb az EU-ban. A regionális egyenlőtlenségek továbbra is jelentősek voltak. A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok aránya tovább javult: a 2023. évi 11,2 %-ról 2024-ben 10,7 %-ra csökkent („átlagos”). Ezzel szemben 19,2 %-os ifjúsági munkanélküliségi ráta továbbra is meghaladta a 14,9 %-os uniós átlagot. 2023 óta a fogyatékossgal élők foglalkoztatási különbsége és a nemek közötti foglalkoztatási különbség is nőtt (sorrendben 23,8, illetve 8,9 százalékpontra, szemben az EU-ban mért 24,0, illetve 10,0 százalékponttal), ez utóbbi mutató besorolása jelenleg „figyelemmel kísérendő”. A háztartások rendelkezésre álló bruttó jövedelmének egy főre jutó indexe (2008 = 100) 2024-ben 133,6 volt, ami „átlagos” teljesítménynek minősül.

Szlovákiában összességében alacsony a szegénységi kockázat, de egyes térségek és társadalmi csoportok továbbra is kihívásokkal szembesülnek. A jövedelmi ötödök arányával mért jövedelmi egyenlőtlenség tekintetében Szlovákia az egyik „legjobban teljesítő” országnak számított, míg a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya „átlagos”, 2024-ben 18,3 % volt (szemben a 21,0 %-os uniós átlaggal). Ugyanakkor az ország keleti részében továbbra is magasabb szegénységi kockázat jellemző. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek aránya 2024-ben 2,7 százalékponttal, 22,6 %-ra csökkent, így e mutató besorolása „az átlagosnál jobb” volt. A (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása ugyancsak némi javulás után 2024-ben elérte a 36,7 %-ot („átlagos”). Az

országban él az egyik legnagyobb roma népesség az EU-ban, és emberek ezrei élnek olyan elszigetelt területeken, ahol nem férnek hozzá az alapvető szolgáltatásokhoz. A lakhatási költségek által túlerhelt háztartások aránya 2024-ben 6,4 %-ra emelkedett („átlagos”), míg a kielégítetlen egészségügyi szükségletek az „átlagosnál jobb” helyzetet mutattak.

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 5 mutató fényében úgy tűnik, hogy **Szlovákia a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén nem szembesül potenciális kockázatokkal, így nem lesz szükség második szakasz szerinti további elemzésre** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).

Finnország

Finnország munkaerőpiacán a foglalkoztatás gyengülése és a munkanélküliség növekedése jelent kihívást.

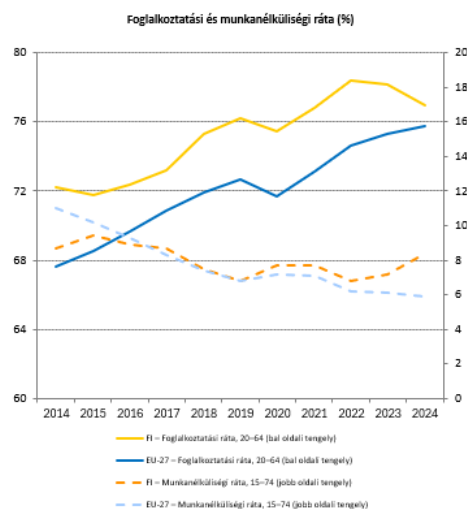
A mérsékelt gazdasági növekedés mellett a foglalkoztatási ráta 2024-ben tovább csökkent, 77,0 %-ra (2023-hoz képest – 1,2 százalékponttal, szemben az EU 75,8 %-os átlagával). A helyzet továbbra is „figyelemmel kísérendő”, tekintettel arra, hogy az uniós szinten kimutatható javulással szemben Finnországban viszonylag nagy mértékű visszaesés következett be. Miközben a nemek közötti foglalkoztatási különbség 2024-ben 0,7 százalékponttal nőtt (a 2023-ban mért 0,2 százalékponttal), továbbra is „jó, de figyelemmel kísérendő” helyzetet jelez, és jelentősen elmarad a 10,0 százalékpontos uniós átlagtól.

A munkanélküliségi ráta egymás után második alkalommal emelkedett (2024-ben +1,2 százalékponttal), és elérte a

8,4 %-ot (szemben az 5,9 %-os uniós átlaggal), ami „kritikus helyzetet” jelez. Az ifjúsági munkanélküliség 18,8 %-ra nőtt, jóval meghaladva a 14,9 %-os uniós átlagot. A tartós munkanélküliségi ráta szintén emelkedett, 1,8 %-ra 2024-ben (szemben az 1,9 %-os uniós átlaggal), így e mutató besorolása jelenleg „figyelemmel kísérendő”. Ugyanez igaz a háztartások rendelkezésre álló bruttó jövedelmének egy főre jutó indexére (2008 = 100), amely 2024-ben 108,7 volt, ezzel elmaradt 114,3-as uniós átlagtól, és csak viszonylag csekély javulást mutatott (2023-ban 107,9).

Össességében az ország szociális védelmi rendszere hatékony, és megfelelő lefedettséget biztosít, ám egyre növekvő kihívásokkal szembesül. Különösen figyelemre méltó, hogy az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükségletekről beszámoló népesség aránya 2024-ben tovább emelkedett (+0,6 százalékponttal), és elérte a 8,5 %-ot, ami az egyik legmagasabb az EU-ban (az uniós átlag 2,5 %), ezért ez a mutató „kritikus helyzetet” jelez. Miközben az alapellátásban a várakozási idők csökkenni kezdtek, a kielégítetlen szükségletek a nem sürgős szakorvosi ellátások – például a mentális egészségügyi szolgáltatások – terén jelentősek maradtak. A munkaerőhiány valamelyest enyhült, de továbbra is szűk keresztmetszetet jelent, különösen a szakorvosi ellátás területén. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya 2024-ben 1 százalékponttal, 16,8 %-ra nőtt, a gyermekek körében pedig ennél is nagyobb mértékben emelkedett (+3,5 százalékponttal, 17,3 %-ra). Ugyanakkor mindkét mutató továbbra is az uniós átlag (21,0 %, illetve 24,2 %) alatt marad, és „jó, de figyelemmel kísérendő” helyzetet jelez (szemben az előző évi „legjobban teljesítő” minősítéssel). Ezzel szemben az enyhe csökkenés ellenére Finnország továbbra is az egyik „legjobban teljesítő” ország a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek szegénységcsökkentésre kifejtett hatása tekintetében, amelynek aránya 2024-ben 46,4 % volt (szemben az EU-ban mért 34,2 %-kal).

Finnország összességében továbbra is jól teljesít a készségek területén. 2023-ban a felnőtt népesség 82,0 %-a rendelkezett legalább alapszintű digitális készségekkel, amivel Finnország az egyik „legjobban teljesítő” ország lett. Emellett az elmúlt 12 hónap során tanulásban részt vevő felnőttek aránya „az átlagosnál jobb” volt: 2022-ben 51,8 %. Ugyanakkor a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya stagnált, és az uniós átlag alatt maradt (2024-ben 39,1 %, szemben az EU-ban mért 44,1 %-kal). Két egymást követő év növekedése után a korai

Forrás: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[une_rt_a](#)], uniós munkaerő-felmérés.

iskolaelhagyók aránya 2024-ben 9,6 %-on stabilizálódott, így e mutató besorolása jelenleg „átlagos”. Ezzel párhuzamosan a 2022. évi PISA-felmérés eredményei megerősítik, hogy az alapkészségek terén alulteljesítők aránya az elmúlt évtizedben folyamatosan nőtt, ami figyelmet igényel. 2022-ben a szövegértés területén alulteljesítő tanulók aránya 21,4 % volt (szemben az EU-ban mért 26,2 %-kal); matematikából 24,9 % (szemben az EU-ban mért 29,5 %-kal), természettudományból pedig 18,0 % (az EU-ban mért 24,2 %-kal).

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 5 – köztük egy idővel romló – mutató fényében úgy tűnik, hogy **Finnország a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén potenciális kockázatokkal szembesül, és ez a második szakasz szerinti további elemzést igényel** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarozatot).

Svédország

Svédországban 2024-ben romlottak a foglalkoztatási és munkanélküliségi eredmények.

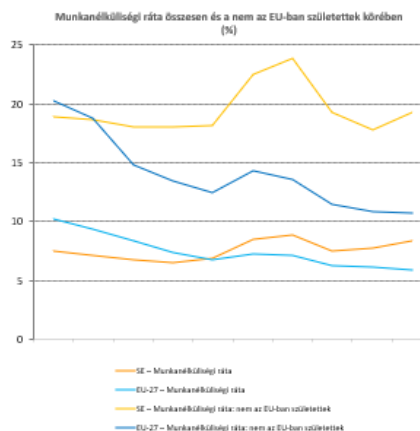
Bár a foglalkoztatási ráta továbbra is Svédországban az országban az egyik legmagasabb az EU-ban (2024-ben 81,9 %, szemben az EU-ban mért 75,8 %-kal), ez az arány 2024-ben, az elhúzódó gyenge gazdasági növekedés időszakát követően 0,7 százalékponttal csökkent, miközben az EU nagy részében növekedés volt tapasztalható. Ez a helyzet „jó, de figyelemmel kísérendő”. Ezzel párhuzamosan a munkanélküliségi ráta 0,7 százalékponttal 8,4 %-ra emelkedett 2024-ben, és így a második egymást követő évben bekövetkezett romlást követően az egyik legmagasabb lett az EU-ban (szemben az 5,9 %-os uniós átlaggal), ez „kritikus helyzetnek” minősül. Míg a Svédországban születettek körében a munkanélküliségi ráta 5,7 % volt, addig az EU-n kívül születettek esetében elérte a 19,3 %-ot. Az alacsony szintű készségekkel rendelkezők (ISCED 0–2) körében a munkanélküliségi ráta 26,1 % volt, szemben a magasan képzettek (ISCED 5–8) körében mért 4,8 %-kal.

Svédország továbbra is az egyik „legjobban teljesítő” ország a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET-) fiatalok arányában, amely a növekedés ellenére 6,3 % volt. A nemek közötti foglalkoztatási különbség 2024-ben „az átlagosnál jobb” volt (4,0 százalékpont szemben az EU-ban mért 10 százalékponttal), ami az intézményes gyermekgondozásban részesülő 3 év alatti gyermekek magas részvételi arányának is köszönhető (57,7 %, szemben az EU-ban mért 39,2 %-kal, ezzel Svédország az egyik „legjobban teljesítő” ország). Végül, a háztartások rendelkezésre álló bruttó jövedelmének egy főre jutó indexe (2008 = 100) a 2023. évi 120,2-ről enyhe javulást követően 2024-ben 120,6-ra nőtt, így e mutató besorolása „átlagos”.

Svédország szociális helyzete összességében kedvező, ám kihívások továbbra is vannak.

A jövedelmi ötödök arányával mért jövedelmi egyenlőtlenség enyhén csökkent (2024-ben 4,34-re), így e mutató besorolása jelenleg „átlagos”. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya a 2023-ban mért 18,4 %-ról 2024-ben 17,5 %-ra csökkent, így ez a mutató jelenleg „az átlagosnál jobb”. Ez az összesített mutató azonban jelentős különbségeket fed el. Az EU-n kívül születettek körében a szegénységi kockázat jóval magasabb, mint a Svédországban születettek esetében (35,5 %, illetve 12,1 %), és az alacsony képzettségűek is nagyobb kockázatnak vannak kitéve, mint a magasan képzettek (26,7 %, illetve 11,1 %). A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétt gyermekek aránya a 2023-ban mért 21,6 %-ról 2024-ben 20,9 %-ra csökkent (ami „átlagos”). Ezzel párhuzamosan a (nyugdíjaktól eltérő) szociális transzferek 2024-ben a szegénységi kockázatot 40,6 %-kal mérsékeltek, ami növekedés a 2023. évi 36,9 %-hoz képest, és jelenleg „az átlagosnál jobb” helyzetet jelez. A lakásköltség-túlterheltségi arány 2024-ben is magas, 10,6 %-os maradt (szemben az EU-ban mért 8,2 %-kal), így ez a mutató „figyelemmel kísérendő”.

Svédország jól teljesít a készségek terén, de az oktatási és képzési rendszerben továbbra is egyenlőtlenségek tapasztalhatók. Az ország az egyik „legjobban teljesítő” ország a felnőttek tanulásban való részvétele tekintetében, amelynek aránya 2022-ben 66,5 % volt, és „az átlagosnál jobb” eredményt mutat a legalább alapszintű digitális készségekkel rendelkező

Megjegyzés: Törés az idősorban 2018-ban és 2021-ben (SE és EU).

Forrás: Eurostat [[Ifsa_urgacob](#)], uniós munkaerő-felmérés

felnőttek arányában is. A korai iskolaelhagyók aránya 2024-ben tovább csökkent (7,2 %-ra), így e mutató besorolása jelenleg „átlagos”. Ugyanakkor ez az arány az EU-n kívül születettek körében több mint kétszerese (12,6 %) a Svédországban születettek körében mért értéknek (5,9 %). Emellett a gyengén teljesítő tanulók aránya 2015 és 2022 között jelentősen, 8,4 százalékponttal 27,2 %-ra nőtt (a 2022. évi PISA-felmérés).

A fenti, első szakasz szerinti elemzés megállapításai, és különösen a „kritikus” vagy a „figyelemmel kísérendő” megjelölésű 2 – köztük egy idővel romló – mutató fényében úgy tűnik, hogy **Svédország a felfelé irányuló társadalmi konvergencia terén nem szembesül potenciális kockázatokkal, így nem lesz szükség második szakasz szerinti további elemzésre** (lásd a 3.1.1. háttérmagyarázatot).